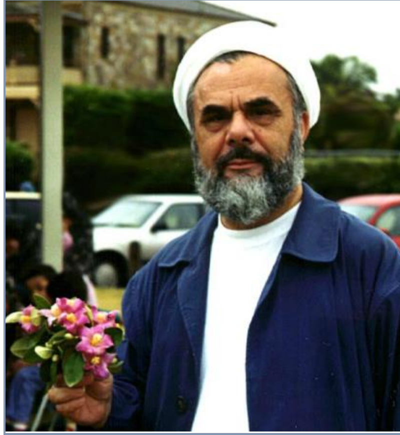
Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

AVUSTRALYA SOHBETLERİ 2

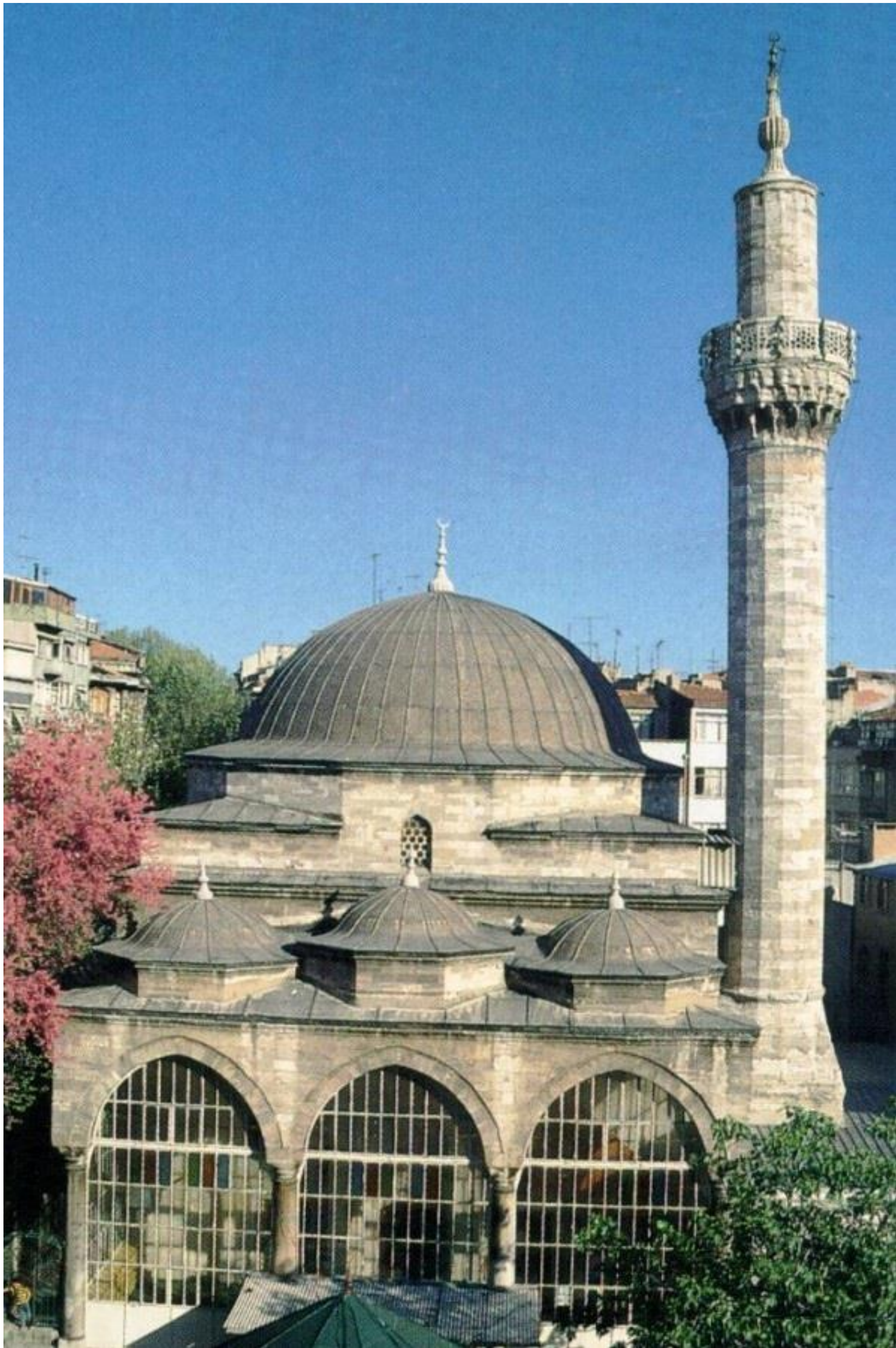
Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Bu dünya bir imtihan dünyası... Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi denemek için; bakalım kim daha güzel kulluk edecek, kim daha güzel ameller işleyecek diye imtihan etmek için yaratmış. Bu hayat devamlı değil, sonunda ölüm var... Ölümden sonra da ahiret var, hesap var; cennet var, cehennem var... Bunları biliyoruz, inanıyoruz.

İnsanların bir kısmı bu gerçeklerden habersiz; Allah'ı, peygamberi, ahireti tanımaz ve kabul etmez bir durumda... Zevk, eğlence, gününü gün etme, hayatı yaşama gibi gayeler peşinde ömür geçiriyor.

Dünyanın geçici nimetleri insanları aldatıyor. Nefis, şeytan ve kötü arkadaşlar insanı günahlara sevkediyor. Tevbe edip Allah'a yönelmek herkese nasib olmuyor. Netice olarak, dünyada da, ahirette de mutsuzluk, sıkıntı ve ızdırablar insanın peşini bırakmıyor.

İnsan bu kötü durumlardan nasıl kurtulabilir? Günahları terkedip salih bir insan olmak mümkün mü? Allah kimlere hidayet eder? Nefsin kötü halleri nasıl ıslah edilir? İbadetin incelikleri nelerdir? Allah-u Teâlâ hangi amelleri sever? Allah'a güzel kulluk etmenin, Allah'ın sevdiği razı olduğu bir kul olmanın yolu, yöntemi nedir?

Bütün bu meselelerle ilgili olarak, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi'nin Avustralya'da, muhtelif programlarda yapmış olduğu konuşmaları ilginize sunuyoruz. Elinizdeki 2. Ciltte 15.12.1990 - 27.01.1991 tarihleri arasında kaydedilmiş 26 konuşma bulunuyor.

Hocaefendi'nin konulara yaklaşımını, değerlendirmelerini ve tavsiyelerini, konuşma üslûbunu da muhafaza ederek verdiğimiz bu çalışmanın, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid

ediyoruz. Konuşmaları tesbit edip bize ulaştıran Avustralya'daki kardeşlerimize, özellikle Cevdet Taşkın Bey'e; teknik konularda yardım eden Hacı Ali Erkaya'ya, Abdüllatif Erkaya'ya ve Ahmed Enis Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Mayıs 1995

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh / anhâ / anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

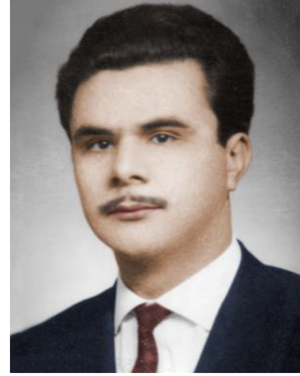
PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâhına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

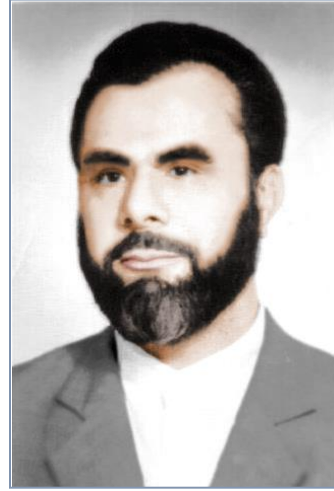
Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

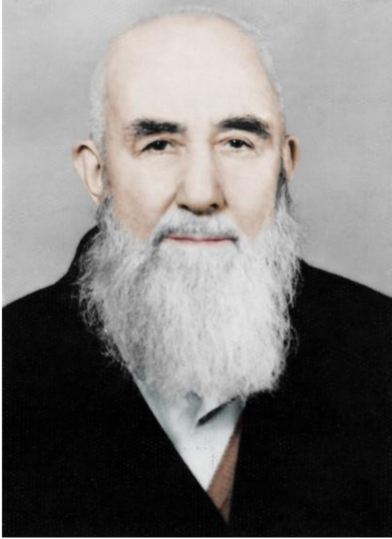
"—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu, altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı.

Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi. Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

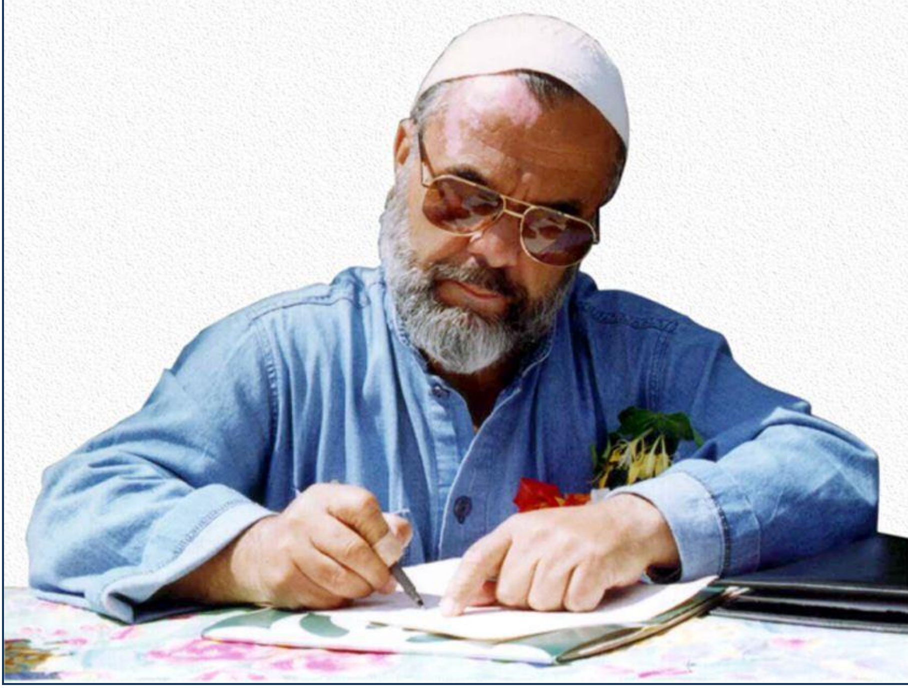
Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda isePanzehir dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo* (AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ

Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)
04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete! (1997)
31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)

37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

01. İCTİHÂDIN MÂNÂSI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Değerli kardeşlerim,
Efendimizin hadis-i şeriflerinden ve konuyla ilgili ayet-i kerimelerden izahlar yaparak, akşam ile yatsı namazı arasındaki zamanımızı Allah'ın rızasına uygun bir şekilde geçirmeye niyetli bulunuyoruz.

Rabbimiz, burada, şu camide oturmamızı itikâf sevabıyla sevaplandırsın... Okuduklarımızla, dinlediklerimizle amel etmeyi, rızasını kazanmayı, rahmetine ermeyi, cennetiyle, cemaliyle müşerref olmayı cümlemize nasib eylesin...

Hadis-i şeriflere geçmeden önce, Peygamber SAS Efendimizin ruhuna, cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ervahına, şehidlerin, sâlihlerin, fâzılların, kâmillerin ruhlarına, ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerimizin, yakınlarımızın, dedelerimizin, müslüman kardeşlerimizin ruhlarına, uzaktan yakından, şu vaazı dinlemek üzere şu camiye gelmiş bulunan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhlarına bir hediyye-i Kur'âniye olmak üzere; onların rahmete ermesine, bizim de hidayet üzere yaşamamıza, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza sebep olsun diye, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, ruhlarına hediye edelim, öyle başlayalım! Buyurun:

....

a. Muaz ibn-i Cebel'in Cevapları

Peygamber SAS Efendimiz Muaz ibn-i Cebel'i Yemen'e hàkim ve vâli olarak vazifelendirip gönderdi. Gittiği yerde İslâm'ı anlatsın, Rasûlüllah'ın meclislerinde duyduğu, gördüğü, öğrendiği şeyleri onlara da öğretsin diye.

Tirmizî ve Ahmed ibn-i Hanbel şöyle rivayet ediyor:[1]

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، لَمَّا بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ ، فَقَالَ : كَيْفَ تَقْضِي ؟ قَالَ : أَقْضِي بِكِتَابِ اللّٰهِ . قَالَ : فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي كِتَابِ اللّٰهِ ؟ قَالَ: فَبِسُنَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ . قَالَ : فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي سُنَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ: أَجْتَهِدُ رَأْيِي. قَالَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (حم. عن معاذ)

(*Enne'n-nebiyye SAS, lemmâ beasehû ile'l-yemen, fekàle*) "Peygamber SAS Efendimiz Muaz ibn-i Cebel'i Yemen'e kadı ve vâli olarak gönderirken, sordu:

(*Keyfe takdî*) "Orada ne ile hükmedeceksin?"

(*Kàle*) O da dedi ki:

(*Akdî bi-kitâbi'llâh*) "Allah'ın kitabı ile hükmederim." Yâni, "Kur'an-ı Kerim'i açarım, ahkâmını uygularım orada... Ne yapacaksam Kur'an'a göre yaparım, Allah'ın emrine göre yaparım.

---

[1] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.162, no:1249; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22114; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.170, no:362; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.72, no:168; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.72, no:124; Tahâvî, *Müşkilü'l-Asâr*, c.VIII, s.118, no:3050; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.X, s.177, no:29710; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Yapılmaması gereken şeyleri, Allah'ın yasaklarını ve yapılması gereken şeyleri Kur'an-ı Kerim'den tesbit ederim. Kullar arasında hükmederken de bilgiyi Kur'an-ı Kerim'den alırım."

Çok doğru... Çünkü dinimizin ilk ve temel kaynağı, Allah'ın emir ve yasaklarını ihtiva eden Kur'an-ı Kerim'dir. Fevkalâde önemli bizler için. Kur'an-ı Kerim'e sarılmak, bizler için dünya ve ahiret saadetine erme vesilesidir. Allah, Kur'an-ı Kerim'in yolundan yürümeyi, Kur'an-ı Kerim'in ahlâkıyla ahlâklanıp kâmil müslüman olmayı cümlemize nasib etsin...

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz tekrar sordu:

(*Fein lem yekün fî kitâbi'llâh*) "Kur'an-ı Kerim'de aradığın konuya dair bir mâlûmat bulamazsan, o zaman ne yapacaksın?" Çünkü Kur'an-ı Kerim, her meseleyi detaylı ve ince bir şekilde yazmaz, ana kaideleri haber verir.

(*Kàle*) Dedi ki:

(*Febi-sünneti rasûlü'llàhi salla'llàhu aleyhi ve sellem*) "Rasûlüllah'ın sünnetine göre hareket ederim." Yâni, "Yâ Rasûlallah! Senin sözlerin, senin tavsiyelerin, senin bize öğrettiğin İslâmî hakikatler ne ise, onlara göre hareket ederim."

Bu da çok doğru... Peygamber Efendimizin sünnet-i seniyyesi bizim dinimizin ikinci kaynağı. Sünnet-i seniyyeyi küçümseyemeyiz, atlayamayız, dışlayamayız. Çünkü Kur'an'ı da bize Peygamber Efendimiz getirdi. Kur'an-ı Kerim, o sünnetin sahibi olan Peygamber'e indi. O kadar kıymetli...

Alim olarak, sadece gelen rivayetler Rasûlüllah'tan gelen rivayet midir, onu araştırınız. Gerçekten Rasûlüllah söylemiş midir? Gerçekten Rasûlüllah'ın tavsiyesi midir? Bilimsel bir araştırma, tahkikat. Bu doğru. Peygamber Efendimizin bize öğrettiği şey de bu zaten.

Ayet-i kerimede de bu tavsiye var:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا

بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ (الحجرات:٦)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler! (*İn câeküm fâsikun bi-nebein fetebeyyenû*) Eğer bir fâsık size bir haber getirirse, onun doğruluğunu araştırın! (*En tüsîbû kavmen bi-cehâletin fetüsbihû al âmâ fealtüm nâdimîn*) Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz." (Hucurât, 49/6)

b. Hak İle Beraber Olmak

Elbette bir meselenin aslını araştırmak çok güzel bir bilimsel çalışma. Bir şeyin aslının, gerçeğinin ne olduğunu keşfetmeye, ortaya çıkarmaya çalışmak. Müslümanın görevi zaten bu. Müslümanın görevi hakka bağlı olmak, hakkı tutmak, hakkı işlemek, hak üzere bulunmak, hak yolda yürümek. Müslümanın ana işi bu.

"—Nasıl hak yolda yürümek?"

Tek başına kalsa bile hak yolda yürümek.

"—Nasıl tek başına? Herkese muhalefet mi edecek? Herkesle zıt mı düşecek?"

Evet, hak ile beraber olduktan, haktan yana olduktan sonra, cümle cihan halkıyla savaşır müslüman... Çünkü kuru kalabalığın kıymeti yok. Mühim olan hakla beraber olmak.

Nitekim İbrahim AS, hakla beraber olduğu için, puta tapan bütün kavmiyle mücadeleye girdi. Mûsa AS, hakla beraber olduğu için Firavun'la ve ordusuyla, Firavun kültürü ve zihniyeti ile mücadeleye girdi.

Nuh AS kavmiyle mücadeleye girdi. Gemi yapması için emir gelip de gemi yapmaya başladığında, kavmi onunla alay ediyordu:

"—Deniz ne kadar uzakta, sen bu gemiyle ne yapacaksın?" diyorlardı.

كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ (هود:٣٨)

(*Küllemâ merre aleyhi meleün min kavmihî sahirû minhü*) “Kavminden ileri gelenler ise, yanına her uğradıkça onunla alay ediyorlardı.” (Hûd, 11/38)

Çünkü o peygamberdi, kendisine vahyedileni yapıyordu. Bunlar câhil, gözleri kör, bakıyorlar ama mâneviyatları kör, anlamıyorlar, alay ediyorlar.

Sanmayın ki mesele kalabalıkların bir noktada birleşmesi. Kalabalıkların hepsi bir araya toplansa, ama yanlış üzere toplansa Allah hepsini cehenneme atar. Hepsi puta tapmayı esas olarak kabul etseler, “Bu put çok süslü, zinetli, altından yapılmış, sağına soluna zümrütler takılmış, fevkalade tarihi değeri var, gelin en iyisi buna tapınalım!” deyip bir araya gelseler; bir milyon, beş milyon, yüz milyon, bir milyar, beş milyar kişi, canlı cansız, hücre, atom, molekül vs. ona tapsalar; Allah hepsini cehenneme atar.

Yani, kuru kalabalığın kıymeti yok. Kıymet hakla, hakikatle beraber olmakta. Müslüman, bir kişi olsa, tek başına kalsa bile hakkı söyleyecek.

Bilal-i Habeşi Hazretleri'ne tazyik yapıyorlardı. Köle diye, arkasında kendisini koruyacak, destekleyecek, intikam alacak kimse yok diye bastırıyorlar, işkence ediyorlar, "Dininden dön!" diye azap ediyorlardı. O ne diyordu?

"—*Ehad… Ehad… Ehad...* Allah bir tektir! Allah bir tektir! Allah bir tektir!"

İşkence yapıyorlardı, gene öyle diyordu. Müslümanın tavrı bu. Bunu iyi öğrenin!

Birlik, beraberlik, ama nerede? Hak'ta, hakla beraber.

Bir insan düşünelim ki hakkı söylüyor, hakla beraber. Öbür tarafında bir şehrin bütün ahalisi, mesela bir milyon yedi yüz elli bin kişi var, onlar da bâtılı söylüyor. Cemaat kim şimdi? Topluluk kim? Bir milyon yedi yüz elli bin kişi mi topluluk? Hayır. Tefrikayı bu bir kişi mi yapıyor? Yoksa bir milyon yedi yüz elli bin kişi mi yapıyor?

Bir milyon yedi yüz elli bin kişi tefrikacı… Topluluk ve cemaat bir kişi. Çünkü cemaat demek, hakla beraber olan demek; kuru kalabalığın beraber olması demek değil.

Bütün peygamberlerin hayatlarına bakılırsa bu böyle görülür. Şuayb AS, İdris AS, Nuh AS, İsâ AS, Mûsâ AS… Hangi peygambere bakarsanız durum böyledir. Hakkı söyleyecek, hakkı tutacak.

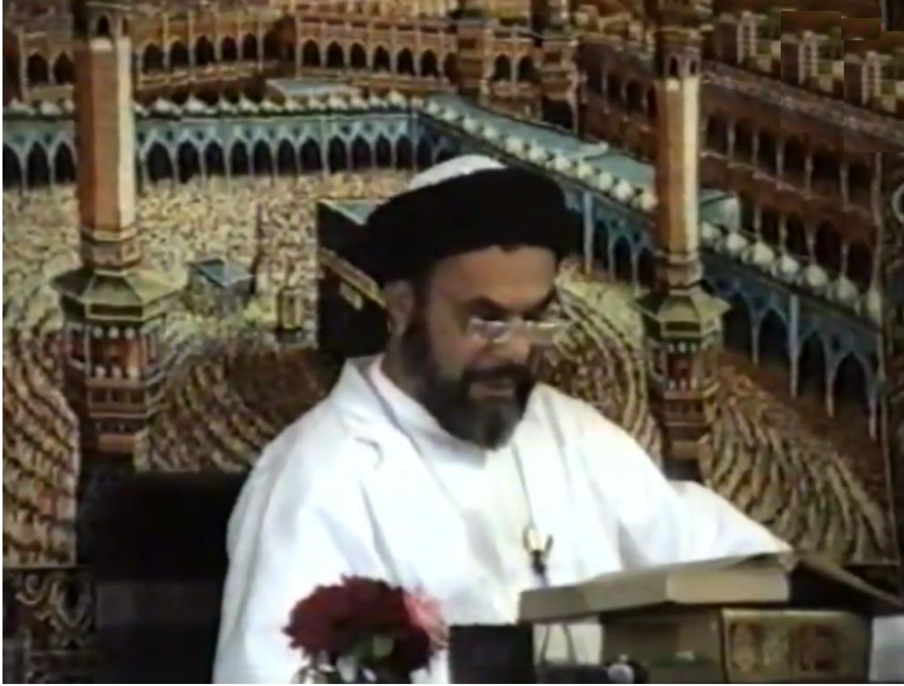
c. İctihadın Yeri, Önemi

Onun için, Muaz ibn-i Cebel'e Peygamberimiz sorduğunda o:

"—Kur'an'la hükmederim; orada yoksa Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi ile hükmederim, o bilgiye göre hareket ederim!" dedi.

قَالَ: فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي سُنَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟

قَالَ: أَجْتَهِدُ رَأْيِي.

(*Kàle*) Peygamber SAS Efendimiz tekrar sordu:

(*Fein lem yekün fî sünneti rasûli'llâhi SAS*) "Rasûlüllah'ın sünnetinde de aradığın konuya dair bir mâlûmat bulamazsan, o zaman ne yapacaksın?"

Çünkü insan hayatında karşılaşılan olaylar sonsuzdur, kanunlar, kurallar sayı iledir. Hayat ve olaylar çeşitli, kişiler ve kişilerin karşılaştığı olaylar çok olduğundan dolayı, her olayın karşılığını Kitapta bulamazsın. Onun için genel kaideler konulur. Bu genel kaidelere göre, insan yeni durum karşısında ne yapması gerekiyorsa onu yapar. Buna ictihad diyoruz. Peygamber Efendimiz Muaz ibn-i Cebel'e sordu:

"—Hadis-i şerifte, sünnette de o konuyla ilgili bir şey bulamazsan, o zaman ne yaparsın?"

(*Kàle*) Muaz ibn-i Cebel RA dedi ki:

(*Ectehidü re'yî*) "O zaman ictihad ederim yâ Rasûlallah!"

İctihad ne demek? İctihadın, kelime olarak mânâsı önemli, bunu bilelim! Çünkü, kelimelerin etimolojisinin, nereden çıktığının, hangi kökten geldiğinin, kelimeyi iyi anlamakta faydası vardır. İctihad demek, cehdetmek demek. Cehd, yani gayret etmek, ter dökmek, çalışmak demek.

"—İctihad ederim!" ne demek?

"—Gerçeği bulmakta ter dökerim, uğraşırım, araştırırım, didinirim, sorarım." demek. İctihad bu... İctihad, oturup, sırtını koltuğuna dayayıp hüküm vermek değil. Gayret sarf edecek, araştıracak, inceleyecek, düşünecek, taşınacak, ondan sonra ictihadının sonucunu söyleyecek.

Müctehid ne demek? Bütün bilimsel imkânları toplayıp, düşünüp taşınıp, bir konuyu iyice araştıran insan demek.

قَالَ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي

وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (حم. عن معاذ)

(*Kàle, fekàle rasûlü'llàhi SAS*) Muaz ibn-i Cebel, "İctihad ederim!" deyince, Efendimiz çok memnun oldu. Dedi ki:

(*El-hamdü li'llâhi'llezî veffeka rasûle rasûli'llâhi SAS*) "Rasûlünün rasûlünü bu derece olgun bir fikir seviyesine getiren Allah'a hamd olsun!"

Allah'ın Rasûlü kendisi. Rasûlünün rasûlü demek, elçisinin elçisi demek, yani Muaz ibn-i Cebel. Peygamber Efendimiz, Yemen'e din elçisi olarak gönderdiği kimseye Allah bu anlayışı verdi diye sevindiğini ifade etti.

Biliyor musunuz, Kur'an-ı Kerim vahiyler halinde geliyordu da herkes ezberliyordu. Bazısı eline geçirdiği malzemenin üzerine yazıyordu. Ama mushaf halinde değildi. Ciltli bir kitap halinde değildi. Harpler olup da hafızlar şehid olmaya başlayınca...

Harp oluyor, bir acı haber, bir kara haber geliyor, yetmiş tane hafız şehid oluyor. Falanca kabile, filanca yere giden sahabe-i

kirama baskın yapmış, yetmiş tane hafızı şehid etmiş. Şehid olan cennete gidecek, orası iyi ama Kur'an-ı Kerim'i bilen insanlar gidiyor. Bunun üzerine dediler ki:

"—Yâ Ebû Bekir, Kur'an-ı Kerim'i toplayalım. Bilen insanlar varken mesele değil, sorarız, öğreniriz. Derya gibi insanlar, ama bunlar giderse ne olacak? Toplayalım."

Ebû Bekr-i Sıddık Efendimiz aylarca tereddüt etti.

Niye aylarca tereddüt etti?

"—Rasûlüllah zamanında yapılmamış olan bir şeyi ben nasıl yaparım? Bid'at olmasın!" diye tereddüt etti. Tereddüt etti, düşündü, ictihad etti, ter döktü, tefekkür etti, belki istihare etti, belki dua etti. Ondan sonra karar verdi.

Peygamber Efendimiz'in zamanında niye toplanmadı?

Çünkü Peygamber Efendimizin ahirete göçtüğü zamana kadar vahiy gelme ihtimali vardı. Elbette öyle olacak, sonra toplanacaktı.

Nihayet Ebû Bekr-i Sıddık Efendimiz zamanında Kur'an-ı Kerim toplandı. Bakın, Kur'an-ı Kerim gibi bir kitap kaybolmasın diye toplamakta bile ne kadar ince bir titizlik gösteriyorlar? Ne kadar tereddüt ediyorlar, kökünü araştırıyorlar. İşte bu ictihad kelimesiyle beraber, aynı anda ter kelimesi de zihninizde belirecek.

d. Mescidin Önemi

Söz sözü açıyor, insanın aklına çok şeyler geliyor, muhterem kardeşlerim.

Peygamber SAS Efendimiz Mekke-i Mükerreme'de iken kendisine vahiy geliyordu. Vahyi etrafındakilere okuyordu, onlar da ezberliyorlardı. Büyük tazyik vardı, ibadeti zor yapıyorlardı. Medine-i Münevvere'ye gitti. Gider gitmez yaptığı ilk iş ne oldu?

Yaptığı ilk iş mescid yapmak oldu. Bakın, yeni bir topluluk oluşuyor. Bir peygamber, bir şehirden başka bir şehre gidiyor. Bundan siz de, biz de ibret alacağız.

"—Mescid nedir? *Mescid*, insanların namaz kılıp ayrıldıkları,

dağıldıkları, bıraktıkları bir yer midir?"

Hayır! Mescid, İslâmî hayatın merkezi. İnsanların cıvıl cıvıl faaliyet içinde olduğu, toplumun etrafa pırıl pırıl ışık saçan merkezi.

"—Peygamber SAS Efendimiz'in mescidi, sadece bir ibadethane miydi?"

İbadeti herkes, her yerde yapar. Ama Rasûlüllah bulunmaz. Her mekânda insanlar oturur ama ilim irfan olmaz. Peygamber SAS Efendimiz'in Mescid-i Saadet'i ilim irfan merkezi idi.

Peygamber Efendimiz'in mescidinde geceleri 70 küsur kişi yatardı. Demek ki gece gündüz oradan hiç ayrılmıyorlar. Onlara *Ashâb-ı Suffe* deniliyordu. Bir köşede yatarlardı. Bunların sayısı gündüzleri 400-500'e çıkardı. Oradan, buradan, "Rasûlüllah'ı dinleyeceğim, nasihatlerini ezberleyeceğim, Kur'an'ı öğreneceğim!" diye herkes geldiği için, sayıları 500'e çıkardı. Yâni, mescid bir mektep idi, medrese idi, bir üniversite idi.

İşte orada yetişen insanları, dini öğrenen, Kur'an'ı ezberleyen, Rasûlüllah'ın hadislerini kavrayan, dinin ruhunu kavrayan, has müslümanları Efendimiz SAS muhtelif yerlere gönderirdi.

Bakın, Efendimiz Medine-i Münevvere'ye geldikten aylarca sonra kendi evini yapmaya başladı. İlk önce mescidi yaptı, ibadetle ilim irfan beraber yürüdü, aynı anda yürüdü.

O halde biz, Rasûlüllah'ın yolunda yürüyorsak ne yapacağız?

Mescid bizim de merkezimiz olacak. Evimiz olmadan önce merkezimiz olacak. Mescidimiz sadece namaz kılınan bir yer olmayacak. İlmin, irfanın, Kur'an'ın, hadisin, fıkhın, kelamın, akaidin, ahlâkın öğrenildiği, öğretildiği, cıvıl cıvıl canlı bir iş merkezi olacak.

Bakırköy'de, Galeria diye bir iş merkezi açmışlar, ben gidip görmedim. Gazetelere çarşaf gibi ilan veriyorlar, "Her an kapısında üç bin beş yüz kişinin bulunduğu iş merkezi" diye. Yani, kalabalık kaynaşıyor demek istiyor. Müminin mescidi öyle olacak işte, mescid insanlarla dolup taşacak.

e. Cemaatle Namaz

Peygamber Efendimiz bir keresinde buyurdu ki:[2]

إِنِّي لأَهُمُّ أَنْ أَجْعَلَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ، ثُمَّ أَخْرُجُ ، فَلاَ أَقْدِرُ عَلَى إِنْسَانٍ يَتَخَلَّفُ عَنِ الصَّلاَةِ فِي بَيْتِهِ ، إِلاَّ أَحْرَقْتُهُ عَلَيْهِ (حم . عن ابن أم مكتوم)

RE. 145/5 (*İnnî leehümmü en ec'ale li'n-nâsi imâmâ*) "İstiyorum ki, şu namazı birisine emanet edeyim: 'Sen benim

---

[2] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XXXI, s. 55, no:14944; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XI, s.257, no:4453; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid,* c.II, s.169; Abdullah ibn-i Ümm-ü Mektum RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.584, no:20365; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.201, no:9426.

yerime namazı kıldır!' diyeyim. (*Sümme ahrucü, felâ akdiru alâ insânin yetehallefü ani's-salâti fî beytihî*) Elime cayır cayır yanan bir meşale, bir çıra alayım, gideyim, mescide gelmeyip de evinde namaz kılanların evini yakayım!"

"—Siz misiniz mescide gelmeyen?" diye gidecek, cayır cayır yakacak.

Kâfir değil, müşrik değil, evinde namaz kılıyor. Neden, yakmak istediğini söylüyor Efendimiz? Niye bu kadar şiddetli bir infial gösteriyor? Mescide gelmiyorlar, mesele sadece ibadet değil diye.

İbadet nerede olsa yapılır. Yeryüzü müslümana hem mescid, hem de temizlik malzemesi kılınmıştır. İstediği her yerde kılabilir. Buradan kalkıp Adelaid'e gidiyorsunuz, istediğiniz yerde arabanızı çeker, "*Allàhu ekber!*" der, kılarsınız. Seccadeniz yok, kumun üstünde kılarsınız namazı. Çünkü müslümana yeryüzü mescid kılınmıştır.

Bir kayanın, bir çimenin, bir toprağın üstünde namazı kılarsınız. Su bulamazsanız elinizi toprağa vurursunuz, teyemmüme niyet edersiniz, ellerinizi yüzünüze sürer, meshedersiniz. Teyemmümle, su olmadan abdest alırsınız, namazı kılarsınız. Gusül gerekmişse guslünüz, abdest gerekmişse abdestiniz olur. Toprak mescid, toprak temizleyici...

Mühim olan evde namaz kılmak değil. Mühim olan birlik, beraberlik, ilim, irfan. Mühim olan sosyal merkez. Mühim olan müslümanların bir yerde toplanması, işlerini beraber yapması... O zamanın müslümanlarının Rasûlüllah'ın etrafında toplanması, onun sohbetinden istifade etmesi. Bak, ne diyor?

"—Bırakayım buradaki namaz kıldırma vazifesini birine, elime çırayı alıp evlerini tutuşturayım!"

Çünkü yanlış bir zihniyet. Tek başına bir kenara çekilmek ya keyfinden olur, ki keyif düşkünlüğü iyi değil; ya da tembellikten olur. Bazen bir tarafı beğenmemekten olur. Ya da daha başka sakat bir zihniyetten olur. Hepsi yanlış.

Mescide darılınmaz muhterem kardeşlerim, mescide küsülmez! Şahıslar değişir, gelir geçer ama mescid Allah'ın evidir, davet Allah'ın davetidir:

(*Hayye ale's-salâh*) "Namaza gelin!

(*Hayye ale'l-felâh*) "Felâha gelin!"

Mescid felâhın olduğu yerdir. Onun için dargınlık olmaz zaten. Bir müslümanın, bir müslümana üç günden ziyade dargın olması zaten caiz değil. Camiye hiç küsülmez, camiye küsme olmaz. Olursa cahillikten olur. Onun için herkesin koşup camiye gelmesi lazım ve caminin pırıl pırıl bir kültür merkezi olması lazım müslüman için.

f. İhlâsına Dikkat Et!

Şimdi gelelim Peygamber Efendimiz'in sözüne… Muaz ibn-i Cebel Yemen'e vali olarak, elçilikle, hizmetle, eğitimcilikle gönderildiği zaman dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, bana tavsiyede bulun! Gidiyorum, ana fikir, ana prensip olarak ne dersin? Giderayak bana ne tavsiye edersin?"

Peygamber SAS Efendimiz'in sözleri kısadır, uzun söz söylemez. Çünkü karşı taraf uzun sözü anlamayabilir.

Peygamber Efendimiz'e az kelime ile çok mânâ ifade etme kabiliyeti verilmiş. Evliyaullah'a da öyle... Yunus Emre'nin bir şiiri, bir mısraı vardır, insana yeter. Çok güzel anlatıyor. Bakıyorum, bir romanda anlatılacak kadar geniş bir şeyi bir dörtlükte kısaca anlatıvermiş. Neden? Allah kabiliyet veriyor. İnsanın içine ilim irfan veriyor, hikmet veriyor.

Efendimiz kısa konuşurdu ve icâb-ı hâle göre konuşurdu. Muhatabın ihtiyacına göre konuşurdu. Muaz'a diyor ki:

"—Yâ Muaz! Dinini hàlisâne yap. Halis muhlis, samimi, tertemiz kalple yap ibadetini, taatini, dindarlığını, müslümanlığını… Az amel sana yeter."

Hani bazı insan, her gece bin rekât namaz kılayım, şu kadar tesbih çekeyim diye adedin çokluğuna yüklenir. İş adedin

çokluğundadır sanır.

Peygamber Efendimiz öyle demiyor:

"—İhlâsına dikkat et, samimiyetine dikkat et, sevgine dikkat et, Allah'a saygına dikkat et, hàlisliğine muhlisliğine dikkat et; az amel, az icraat, az ibadet de sana kifayet eder." Yani çok sevabı alırsın demiş oluyor.

Onun için, hepimizin dikkat etmesi gereken şey, kalp temizliği, niyet hàlisliği ve duygunun güçlülüğü, samimiliği…

g. Efendimizin Heybeti

Peygamber Efendimiz SAS çok muhteşem bir insan, kelimelerle anlatılacak gibi değil. Mübarek bir insan, çok heybetli bir insan. Peygamber Efendimiz'i gören insanı bir titreme alır. Onu görür görmez müslüman olmasa bile insana bir şeyler olurdu.

Peygamber Efendimiz'i tarif ederken sahabe-i kiram diyor ki:[3]

مَنْ رَآهُ بَدِيهَةً هَابَهُ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ، يَقُولُ نَاعِتُهُ:

لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ (ت. ش. هب. عن علي)

(*Men raâhû bedîheten hâbehû*) "Hiç görmemiş bir kimse, Rasûlüllah'ı birden bire görüverirse, Rasûlüllah'ın mânevî makamının ve görünümündeki heybetin tesirinden müthiş bir duygu içine düşer, titremeye başlardı. Heybetinin altında ezilirdi."

(*Ve men hàletahû ma'rifeten ehabbehû*) "Ama onu tanıyan, sohbetine devam edip sözünü dinleyen, mübarek cemâline baktı mı, severdi ve artık aşık olurdu." Güzelliği yakından tanıyınca, o zaman seviyor, aşık oluyor. Aşkı da çok yüksek noktalara çıkıyor.

---

[3] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.599, no:3638; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.328, no:31805; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.148, no:1415; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.15; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.412; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.30, no:5699; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.262; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, C.I, s.90, no:84; Hz. Ali RA'dan.

(*Ve yekùlü nâitühû*) “Onu vasfeden, ancak şu sözü söyleyebilirdi: (*Lem era kablehû ve lâ ba'dehû mislehû.*) Ben ondan önce de, ondan sonra da onun gibisini asla görmedim!” derdi.

Mesela, Medine’ye ilk gittiği zaman, yahudi hahamlardan birisi, [Abdullah ibn-i Selâm] Medine’ye kendisinin peygamber olduğunu söyleyen birisinin geldiğini duymuş.

“—Medine’ye yeni gelmiş, kimmiş bir görelim!” diye kalkıp gitmiş.

Efendimiz, Medine’ye daha önce gitmiş sahabesi ile toplanmış, günün herhangi bir saatinde oturuyorlar. Haham kalkıp gitmiş, Rasûlüllah SAS Efendimiz kalabalığın ortasında oturuyor. Haham diyor ki:[4]

عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ (ت. ه. حم. ك. طس. ش. هب. ق. عن عبد الله بن سلام)

(*Araftü enne vechehû leyse bi-vechi kezzâb*) “Yüzüne bakınca anladım ki, yüzü hiç öyle yalan iddiada bulunacak, yalan söz söyleyecek bir insan değil!”

Bedevi bir insan geldi, Rasûlüllah SAS Efendimizi kapıdan görür görmez eli ayağı kesildi, titremeye başladı.

Neden? Efendimizin güzelliği vardı. Heybeti, nuraniyeti vardı. Peygamberliğinin muazzam tesiri vardı. O heybet karşısında kimse takat getiremez, boyun bükerdi.

---

[4] Lafız farkıyla: Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.423, no:1334; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.14, no:4283; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.313, no:5410; İbn-i Ebî Şeybe, c.V, s.248, no:25740; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.216, no:3361; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.152; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.132, no:1339; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Efendimizi tanıyanlar yüzüne bakamazlardı. Sahabeden bazı kimseler, “Ona olan hürmetimden, saygımdan dolayı gözümü kaldırıp da yüzüne doya doya bakamadım!” derlerdi.

O mescide geldiği zaman, herkesin gözü önünde olurdu. Sadece, Hz. Ebû Bekr-i Sıddık, Hz. Ömer Efendimiz gibi yüksek sahabeler ona bakarlardı. Efendimiz onlara tebessüm ederdi. Ötekiler, hürmetlerinden, heybetten, saygıdan, sevgiden mest olmuş durumda, başları önde dururlardı.

Saygılarından, soru soramazlardı Peygamber Efendimiz’e… Derlerdi ki:

“—Bedevilerden, dışarıdan birisi gelip soru sorsa da, fırsattan istifade edip, Efendimiz cevap verirken dinlesek…”

Kendileri soru soramazlardı, soracak birisi olsa diye beklerlerdi. Soru sormaya, hitap etmeye takat getiremezlerdi.

h. Amellerde Niyet Önemli

Ebû Ümâme el-Bâhilî RA şöyle anlatıyor:[5]

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: أَرَأَيْتَ رَجُلاً غَزَا يَلْتَمِسُ الْأَجْرَ، وَالذِّكْرَ، مَا لَهُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ شَيْءَ لَهُ! فَأَعَادَهَا ثَلاَثَ مَرَّاتٍ. يَقُولُ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسلم: لاَ شَيْءَ لَهُ! ثُمَّ قَالَ: إِنَّ اللهَ لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا، وَابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُهُ (ن. عن أبي أمامة)

(*Câe racülün ile’n-nebiyyi SAS*) “Adamın biri Rasûlüllah SAS’e

[5] Neseî, *Sünen*, c.X, s.204, no:3089; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4348; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA’dan.

geldi."

Dışarıdan, bedevilerden birisi gelmiştir. Onun için filanca geldi demiyor. Tanınmayan bir insan geldi, onlar soru sorar. Çünkü cahil. (*El-câhili cesûrun*) [Câhil cesurdur.] derler ya, henüz o havayı tam alamamış.

Kim onu ilk görürse heybetine, tesirine tutulur, kim sohbetine devam ederse mest olurdu. Sevgiden, saygıdan dolayı hayran olurdu. Yabancı bir insan da gelir, merakla bazı sorular sorardı. Bu adam Peygamber Efendimiz'e müslüman olarak geldiği için, cemâlini görme şerefine nâil olmuş bir insan olduğu için, sahabidir, *radıya'llàhu anh*... O da Allah'ın sevgili kullarından birisidir. Ama kim olduğu belli değil

Bir adam geldi, Peygamber SAS Efendimiz'e sordu:

(*E raayte racülen gazâ yeltemisü'l-ecra, ve'z-zikra*) [Yâ Rasûlallah, bir kimseyi gördün mü: Allah'tan ecir bekleyerek gazâ ediyor, bir de anılmak, meşhur olmak istiyor. (*Mâ lehû*) Onun için ne var.]

"Bir adam gaza ediyor, Allah yolunda savaşa gidiyor. Savaşanın sevabı çok, kalırsa gazi, ölürse şehid olacak diye, Allah'tan ecir bekleyerek, sevap bekleyerek gidiyor. Bir de şöhreti de düşünüyor.

'—Ne kahraman adam! Gitti, Rasûlüllah'la beraber çarpıştı.' desinler, nâmı yürüsün, kahramanlığı dillerde dolaşsın diye de istiyor. Yani hem sevap umuyor, hem de şöhreti, anılmayı, beğenilmeyi istiyor. Bu adamın durumuna ne dersin? Bunun eline ne geçer? Bunun durumu ne olur? Buna ne karşılık verilir?"

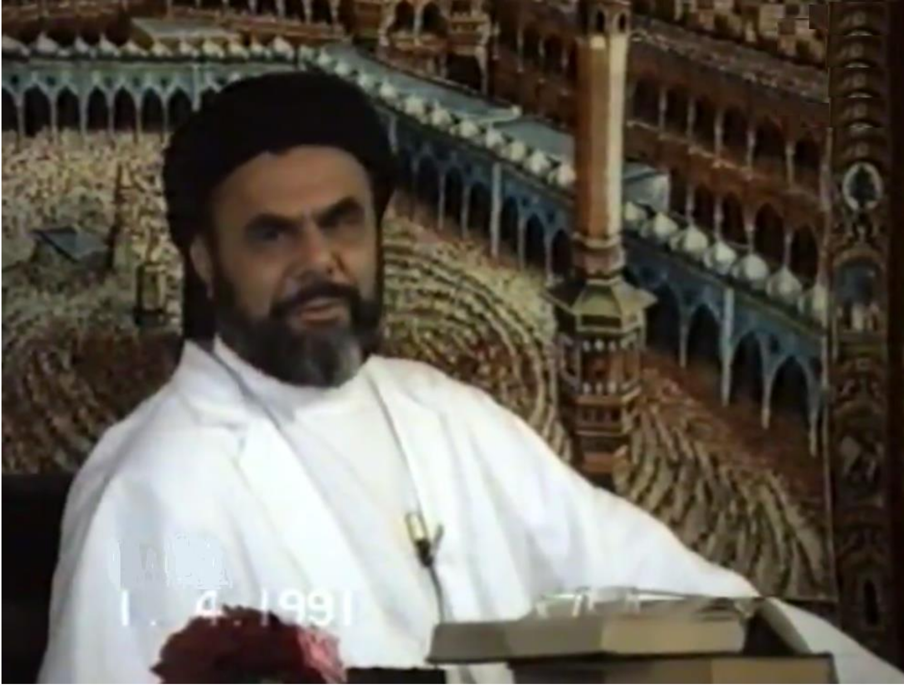
Peygamber SAS Efendimiz cevaben buyurdu ki…

Ama ne buyurduğunu ben söylemeyeyim, siz tahmin edin! Hem sevap bekliyor, hem de şöhret, anılmak, beğenilmek istiyor. Düşünün, sonra da Rasûlüllah'ın söylediği ile karşılaştırın.

Rasûlüllah SAS buyurdu ki:

(*Lâ şey'e lehû*) "Hiçbir şey yok!"

Sübhanallah! Hayret etmediniz mi?

Adam hem sevap bekliyor, ama biraz da şan şöhret düşünüyor. Adam minare yaptırıyor, adına kitâbe koyduruyor; yurt yaptırıyor, tabela koyuyor. Bu da şöhret istiyor, anılmak istiyor. Ne kadar kahraman olduğunu herkes bilsin istiyor.

“—Filanca savaşta, falanca kabileden bir yiğit çıkmış, on kişiyi tepelemiş, şöyle kılıç kullanmış, düşmana şöyle saldırmış, şöyle ok atmış, her atışta vurmuş, ne adammış...”

İnsan böyle şeyleri seviyor. Şampiyon olmak, beğenilmek, anılmak herkesin arzusu, herkesin istediği bir şey… Ama bunun sevabı ne, eline ne geçecek? Hiçbir şey geçmeyecek.

(*Feeàdehâ selâse merrât*) “Adam üç defa aynı soruyu sordu.” Neden aynı soruyu tekrar tekrar soruyor? Biraz ecir de bekliyor. Acaba cevapta bir yanlışlık mı var, Rasûlüllah iyi mi duymadı? “Biraz eksik olur ama ecir alır.” der mi diye. Üç seferinde de Peygamber Efendimiz, (*Lâ şey’e*) “Ona hiçbir sevap yoktur!” dedi.

Neden? Çünkü, hem Allah için diyor, ama hem de şöhret istiyor, anılmak istiyor. Böyle iki tane niyet oldu mu, her şey sıfıra gidiyor, kıymeti kalmıyor. Her şeyi bozuyor, sıfırlıyor.

(*Sümme kàle*) Sonra SAS Efendimiz şöyle izah etti:

إِنَّ اللهَ لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا ، وَابْتُغِىَ بِهِ وَجْهُهُ

(ن. عن أبي أمامة)

(*İnna'llàhe lâ yakbelü mine'l-ameli illâ mâ kâne lehû hàlisan ve'btugiye bihî vechuhû*) "Aziz ve Celîl olan, izzet ve celâl sahibi olan Allah-u Teàlâ Hazretleri, bir icraatı, bir ameli, bir hayrı, bir hasenatı, ancak hàlisâne bir şekilde ve kendi rızası için yapıldığında kabul eder. Bu işin yapılmasında, sadece kendi rızası düşünülmediği takdirde kabul etmez."

Amel, ancak onun için olacak, hàlisâne olacak. Hàlis ne demek? Katıksız demek. Yâni amel hàlisâne olarak, onun için yapılmayınca kıymeti olmuyor.

Muhterem kardeşlerim!

İslâm'da niyet çok önemli, kalp çok önemli... Bir işin hangi maksatla yapıldığı çok önemli... Onun için insanın ilk önce maksadını düzeltmesi gerekiyor, kalbini ve niyetini doğrultması, düzeltmesi gerekiyor.

"—Ben bu işi yapıyorum, neden?

"—Biraz para kazanayım, biraz da dine hizmet ederim."

Hava alırsın sen! İşin içinde "Biraz para kazanmak" olunca, dine hizmetten dolayı yüzde elli hisse alamazsın, (*Lâ şey'e*) "Hiçbir sevap yok!" durumuna düşersin. Sırf Allah rızası için yapacaksın. İşin içine, Allah'ın rızasından gayri hiçbir şeyi karıştırmayacaksın. Amelin safvetini bozmayacaksın, izâle etmeyeceksin, tahrip etmeyeceksin.

Diğer hadis-i şerife geçelim. Bu hadis-i şerifi anlamakta biraz güçlükler olabilir. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Kıyamet gününde dünya Huzur-u Rabbü'1-İzzet'e getirilir ve denilir ki.. "

Diyen kim? Allah.

Denilen kim? Vazifeli melekleri. Denilir ki:

"—Şu dünyada Allah için, Allah rızası için olan şeyleri şöyle bir ayıklayın, ayırın bir kenara bakalım!"

Allah için olanlar ayıklandıktan sonra, geriye kalanlar bütünü ile cehenneme atılır. Evler, barklar, köşkler, saraylar, zinetler, saltanatlar, şöhretler, keyifler, zevkler, sanatlar, safalar... Her şey cehenneme atılır. "

Ne kalır? Allah için olan kalır, ayrılır. Camiler, hayırlar, hasenatlar, ibadetler, taatlar ayrılır; gerisi hep cehenneme atılır.

Dünya ve dünya ahvali, dünya hâlâtı... Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri dünyayı sevmemiş, dünyaya kıymet vermemiş. Dünya içinde Allah rızası için, ibadet için olan şeylerin dışındakilere rahmet nazarıyla bakmamış.

Allah dünyada neyi sever? Mescidleri sever. Rahmet nazarıyla baktığı yerler mescidlerdir. Yani en manzaralı yerleri sevmez, ibadet yerlerini sever Allah-u Teàlâ Hazretleri. Bir dağın üzerinde Allah'ın abid, zahid bir kulu ibadet etse, o dağ öbür dağlara karşı övünürmüş. "Bugün Allah'ın bir kulu benim üzerimde ibadet etti" diye övünürmüş. Şeref kazanıyor.

İkindiden sonra çeşitli cemiyetlerden misafirler geldi, konuştuk. Falanca cemiyet, bir yerden bir kilise almış, camiye çevirmiş. O kilisenin duvarları, taşları bayram ediyor şimdi. Sevincinden ne yapacağını şaşırıyor. Çünkü Allah için oldu mu, her şey kıymet kazanıyor. Allah için olmadı mı hiçbir şeyin kıymeti yok.

Şimdi, dünya nasıl getirilecek?

Allah'ın esrarengiz işlerini ve ahiretin hallerini biz kolay kolay anlayamayız. Mesela, cennet ehli cennete gittikten, cehennem ehli cehenneme atıldıktan, Mahkeme-i Kübra bittikten sonra, hesabı görülecek kimse kalmadıktan sonra, muvakkat bir vakit yanıp da

cehennemden çıkartılacaklar çıkartıldıktan sonra...

Ehl-i cennet cennete, ehl-i cehennem cehenneme girdikten sonra, Allah-u Teàlâ cehenneme buyuracak ki:

"—Kapatın kapısını!"

Kapatılacak ve içindekilere:

"—Siz ebedî olarak burada kalacaksınız!" denilecek.

Ehl-i cennet de ebedî olarak cennette kalacak.

"—Ölüm bir koç şeklinde, ikisinin arasına getirilir ve boğazlanır." diyor hadis-i şerifler. Yani ölmek yok. Cehennemdekiler ölüp kurtulmayı tercih ederler ama ölmek yok... Ölmezler ki kurtulsunlar, kurtulmak yok. Azapları da hafiflemez.

i. Cehenneme Düşmemeye Çalışın!

Muhterem kardeşlerim, bazı müminler cehenneme düşecek. İşlediği haramların cezasını çekmek için cehennemde yanacak, sonra çıkacak. Yani, müslüman cehenneme düşmeyecek diye bir şey yok. Allah girmeyenlerden etsin, ama zerre kadar hayır işleyen hayrının karşılığını görecek, zerre kadar şer işleyen şerrinin cezasını çekecek. Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[6]

وَاللهِ لاَ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ دَخَلَهَا ، حَتَّى يَكُونُوا فِيهَا أَحْقَابًا ؛ وَالْحُقْبُ بِضْعٌ وَثَمَانُونَ سَنَةً ، وَالسَّنَةُ ثَلاَثُمِائَةٍ وَسِتُّونَ يَوْمًا ، كُلُّ يَوْمٍ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ (الديلمى عن ابن عمر)

---

[6] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.358, no:7029; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.286; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.535, no:39543; *Câmiü'l-Ehàdis*, c.XXII, s.430, no:25239.

(*Va'llàhi lâ yahrucü mine'n-nâri min duhùlihâ, hattâ yekûnû fîhâ ahkàben*) [Allah'a yemin olsun ki, cehenneme girenler birkaç *hukub* orada kalmadan çıkmaz. (*Ve'l-hukbü bid'un ve semânûne seneh*) *Hukub* da seksen küsür sene demektir. (*Ve's-senetü selâsümietin ve sittûne yevmen*) Sene de üç yüz altmış gündür. (*Küllü yevmin keelfi senetin mimmâ teuddûne*) Ahiretin günü de sizin saydıklarınızla bin senedir.]

Yâni, "Dikkat edin, ne yapıp yapıp cehenneme düşmemeye gayret edin! Çünkü cehenneme bir kere atıldı mı, en az (*ahkàben*) kaldıktan sonra çıkacak."

"—*Ahkàben* ne demek?"

Seksen küsur seneye bir *hukub* diyorlar. *Ahkàben*, hukublarca demek, biz asır diyelim. Asır yüz seneye, *hukub* da seksen küsur seneye, bir ömür miktarı seneye diyorlar. Biz yirmi sene fazlası ile söyleyelim. Asırlarca kaldıktan sonra çıkacak.

O hangi asır?

وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ (الحج:٤٧)

(*Ve inne yevmen inde rabbike keelfi senetin mimmâ teuddûn*) "Rabbinin nezdinde bir gün, sizin saymakta olduklarınızdan bin yıl gibidir." (Hac, 22/47) Ahiretin bir günü, dünyanın hesabıyla bin yıl kadardır.

Burada İslam'ın ne kadar bilimsel olduğu ortaya çıkıyor. Eski insanlar bunu bilmezler ama Yirminci Yüzyıl'ın bizleri, kâinatı az çok tanıyan, ayları, gökyüzünü, astronomiyi bilen insanları olarak bir noktaya işaret etmek istiyorum, buradan ibret almalıyız. Bakın, zaman her yerde farklıdır, dünyanın zamanı farklıdır, başka fezaların zamanları farklıdır.

"—Zaman izafidir." diyor bilim adamları.

Oranın günü başka, buranın günü başka... Oranın bir günü buranın bin yılı kadar. Oranın bir yılı ne kadar oluyor o zaman? Üç yüz altmış beş bin yıl oluyor. Bir *hukub* seksen yıl olunca... Yüz binlerce yıl cehennemde kalacağı, ondan sonra çıkacağı

anlaşılıyor.

Bunu şu bakımdan söylüyorum: Mü'minin ana gayesi cehenneme düşmemek olmalı! Çünkü bir düşen *ahkàben* kalacağı için düşmemeğe bakmalı.

Bir başka hadis-i şerif var. Cehennemin zakkumu var. Bu dünyanın zakkumu değil, şu bahçelerde olan zakkum çiçeği değil.

"—Cehennemin zakkumunun zehirinden bir damlası dünyanın okyanuslarına damlasaydı, bütün dünyanın denizlerini zehir ederdi, acı ederdi. Sabah akşam onu yiyecek olan cehennem ehlinin ne azap çekeceğini buradan anlayın!" diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için müslümanın ana hedefi, ana gayesi Allah rızası için iş yapmak olacak.

j. Akıllı İnsan Kimdir?

Akıllı bir insanın yapacağı şey, cehenneme düşmemek, o nimetler yurdu olan cenneti elden kaçırmamak olmalı! Onun için Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[7]

الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ ، وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ؛ وَالْعَاجِزُ مَنْ

[7] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.281, no:7141, 7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.107, no:863; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.18, no:3489; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.140, no:185; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s:56, no:171; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.310, no:4930; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.184, no:354; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhàsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.186, no:7741; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.679, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.458, no:15935; RE. 229/7.

أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا ، وَتَمَنَّى عَلَى اللهِ (ط. حم. ت. ه. حل. ق.
ك. عن شداد بن أوس)

RE. 229/7 (*El-keyyisü*) "Akıllı insan o kimsedir ki, (*men dâne nefsehû*) nefsini hesaba çekti ve ona sahip oldu; (*ve amile limâ ba'de'l-mevt*) ölümden sonrası için sàlih amelleri işledi. Akıllı insan budur." (*Ve'l-àcizü men etbea nefsehû hevâha*) [Aciz kul da, nefsinin arzusu peşine kendisini takıp sürüklettiren, (*ve temennâ ale'llàh*) 'Allah *gafur*dur *rahim*dir, beni affeder, onun rahmeti çoktur!' diye Allah'a temenni besleyen kimsedir.]

Asıl akıllı bu, çünkü cenneti kazanıyor, cehennemden kurtuluyor. Cenneti kazanacak işler yapmadıktan sonra, cehenneme düşmesini engelleyecek, günahlardan vazgeçme durumuna geçmedikten sonra bu dünyada insanın akıllılığına ben ne derim? Kitap yazmış, bilgili imiş, şu kadar lisan biliyormuş, falanca müessesenin başında imiş, şu unvanları varmış... Bu adam akıllı değil. Bu adam kendisini mahvediyor. Bu adam kendisini cehennemden korumasını bilmiyor. Bu akıl değil.

Allah-u Teàlâ bizi, şu fânî dünyaya takılıp ahireti unutanlardan etmesin. Allah, bakî olan, bizim için asıl gerekli olan, cennet nimetlerini elde etmeyi cümlemize nasip ve müyesser eylesin.

k. Abdullah ibn-i Abbas Hakkında

Diğer hadis-i şerife geçelim.

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Abbas RA Peygamber Efendimizin amcası. Dinimiz, büyük amcalar da baba kadar kıymetlidir diyor. Babası daha önce vefat etmiş olduğu için, Peygamber Efendimiz amcasına çok hürmet ederdi. Amcası da Peygamber Efendimiz'i sever ve sayardı. Amcasının, Abdullah isminde delikanlı, yiğit bir oğlu vardı. Abdullah çok güzeldi, güzeller güzeli bir simaya sahipti. Hilkat bakımından yakışıklı bir

insandı. Rasûlüllah Efendimiz, Hz. Abbas ve oğlu Abdullah çok yakışıklı insanlardı. Aile güzel, yakışıklı, herkesin hayran olduğu tipte insanlardı.

Gençti, Rasûlüllah'in yanından ayrılmazdı, hadisleri dikkatle dinlerdi, terbiyeliydi, edepliydi. Yiğit bir kimse olarak, akrabası olarak Rasûlüllah Efendimizin çevresinde yakınında bulundu. Çok şey öğrendi, çok ilim nakletti bize. Kendisi ashabın en ileri gelen kimselerindendi.

O celâlli, celâdetli insan Hz. Ömer, genç olmasına rağmen yanından ayırmazdı Abdullah ibn-i Abbas'ı. Hz. Ömer hep yaşlı bilginleri alırdı yanına ama Abdullah b. Abbas'ı da yanından ayırmazdı. Çünkü bilgisi var, görgüsü var, tecrübesi var, edebi var, muhakeme kabiliyeti yüksek, hikmet kabiliyeti var. Böyle bir insan.

Her hadisten insan pek çok dersler çıkarıyor.

Onun hoşuma giden bir davranışı daha var. Bir keresinde Peygamber Efendimiz oturmuş, sağında Abdullah ibn-i Abbas RA, solunda Ebû Bekr-i Sıddık Efendimiz var. Ebû Bekr-i Sıddık Efendimiz yaşlı, bu da genç, yiğit, delikanlı. Efendimize bir ikram getirildi, Efendimiz içti. Sağında delikanlı Abdullah b. Abbas, solunda da Ebû Bekr-i Sıddık Efendimiz. Peygamberimiz Abdullah ibn-i Abbas'a dedi ki:

"—Müsaade eder misin, buna vereyim?"

Bu yaşlı ya, buradan yaşlıya hürmet etmek gerektiği ortaya çıkıyor. Ama peygamber olduğu halde bunu doğrudan doğruya yapmıyor. Demek ki sağa vermek adaptan. Sağa vermek adaptan olduğu için, sağında bulunandan izin alıyor.

Ne kadar nezaket öğreniyoruz. Bizim babadan, dededen, ecdattan gelmiş olan tüm nezaketlerimiz hep ayetlerden hadislerden çıkmıştır. Bakın ne güzel edep. Koskoca Peygamber, kâinatın efendisi, peygamberlerin serveri, ahiret gününün şefaatçisi, Allah'ın en sevgili kulu, Makam-ı Mahmûd'un sahibi, bir işaretine canlar kurban, en yüksek derecelere sahip insan "Şunu şuna vereyim mi?" diye soruyor. Nezaketin, zerafetin

güzelliğine bak.

Bir başka zerafeti: Rasûlüllah SAS Efendimiz, kızı Fatımatü'z-Zehra içeri girdiğinde ayağa kalkarmış. Gözlerim yaşarıyor. Fatımatü'z-Zehra kendi kızı. İnsan oturur, "Hoş geldin kızım!" der, diye düşünebilir. Ama o içeriye gelirken ayağa kalkarmış, iltifat edermiş, alnından öpermiş. Sevgiye, saygıya, edebe bak!

Şimdi soruyor, "Buna vereyim mi?" Bu yaşlı ama solda duruyor. İkramı sağdan yapmak lâzım. "Sağa vermem lâzım ama müsaade edersen şuna vereyim!"

Böyle bir soru ile karşı karşıya kalsanız siz ne yapardınız? Bir düşünün. Ben şahsen diyorum ki:

"—Nasıl istersen yâ Rasûlallah!" der insan herhalde. Fakat Abdullah ibn-i Abbas diyor ki:

"—Ya Rasûlallah, senden gelen kısmetimi kimseye vermem! Çünkü senden geliyor."

Böyle diyor ve içiyor. Bu İbn-i Abbas. *İbn*, Arapçada oğul demek. Abbas'ın oğlu, adı ne? Abdullah...

l. Kırk Gün Halvetin Karşılığı

İşte onun rivayet ettiğine göre Rasûlüllah SAS Efendimiz buyurmuş ki:[8]

مَنْ أَخْلَصَ لِلّٰهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ظَهَرَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلٰى لِسَانِهِ (القضاعي عن ابن عباس ؛ ش. حل. عن مكحول)

---

8 Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.285, no:66; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.231, no:35485; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.359, no:1014; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.70; Mekhul Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.24, no:5271; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.224, no:2361; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.394, no:45421; RE. 398/11.

(*Men ahlesa li'llâhi erbaîne yevmen*) "Kim ihlâs ile zamanını, kırk gün Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tahsis ederse, (*zaherat yenâbîü'l-hikmeti min kalbihî alâ lisânihî*) gönlünden lisânına hikmet pınarları şırıl şırıl akmaya başlar."

Bu ne demek? Kırk gün ihlas ile ibadet eden kimsenin içi hikmet dolar, marifet dolar. Allah marifetinin kapısını ona açar. Söylediği sözler hikmetli, gayet güzel, hoş, akla, mantığa, zevke, keyfe, dine imana, zerafete, edebe uygun olur. İşte onun için kırk gün bir yere kapanılıp ibadet ediliyor. Bu hadis-i şerifteki müjdeler kendine ikram edilsin diye.

Sabahtan gittiğimiz yerde bana kaç gün burada kalacağımı sordular:

"—Kırk iki gün falan" dedim.

"—Cemaat-i Tebliğ'den olan kardeşlerimiz, 'Çıkınca kırk gün çık, kırk rakamına riayet et!' diyorlar. Sizinki de ona uydu." diye latife ettiler.

O kardeşlerimiz kırk gün Allah rızası için dışarıya çıkıyorlar. Allah'ın dinini yaymak için çıktıklarından, onlar da bu sevabı umuyorlar galiba.

Tasavvufta insan, halvete giriyor. Cuma namazı kılınan bir yere, ama kenardan tenha bir yere giriyor. Ankara'ya gittinizse Hacı Bayram-ı Veli'nin camisi vardır. Bir namaz kılınan yeri vardır, imamın namaz kıldırdığı yer, bir de arkada 75-80 cm.lik küçücük bir kapı vardır, eğilerek girilir. Merdivenin yanından alt taraf vardır. Namaz kılınan yerin alt tarafından, müezzinin yerinin küçücük yerinden o üst zemin görünür. Oradan da mihrabın altına kadar yol vardır. Sol tarafta da küçük küçük karanlık odalar vardır.

Oralara dervişler girerlermiş. Bir büyük odası var yerin altında, abdest alma yeri, delikli taşı vs. var. İşte buralar kırk gün ibadet etme yerleri. Çilehane, halvethane denilen yerler. Giriyor, orada zikir, tefekkür, vazifeler, ibadetlerle gözü açılıyor.

Şeyhi, bizim Abdülaziz Efendi'yi halvete sokmuş, her gün gelip halini soruyor, yokluyor, durumuna bakıyor.

“—Evlâdım, nasılsın, nicesin?” Demiş ki:

“—Hocam bugün öyle bir zevk, öyle bir şevk içindeyim ki, binlerce mısra kafamda dolaşıyor. Şiir olmuşum, dolmuşum. Duygularımı ancak şiirle ifade edebileceğim. İçimde coşku var.”

“—Geçer evlâdım, o da geçer.” demiş şeyhi.

“—O düşünceler, o hikmetler hep gitti gönlümden, kafamdan yalnız tek bir şey, bir beyit kaldı.” demiş.

Çok şahane, çok güzel bir mana. İnsan, Allah yolunda kırk gün ibadet edince bir coşku, bir güzellik, bir taşkınlık, bir fütuhat, bir füyûzât geliyor, ondan sonra nice nice hikmetli şeyler söylüyorlar.

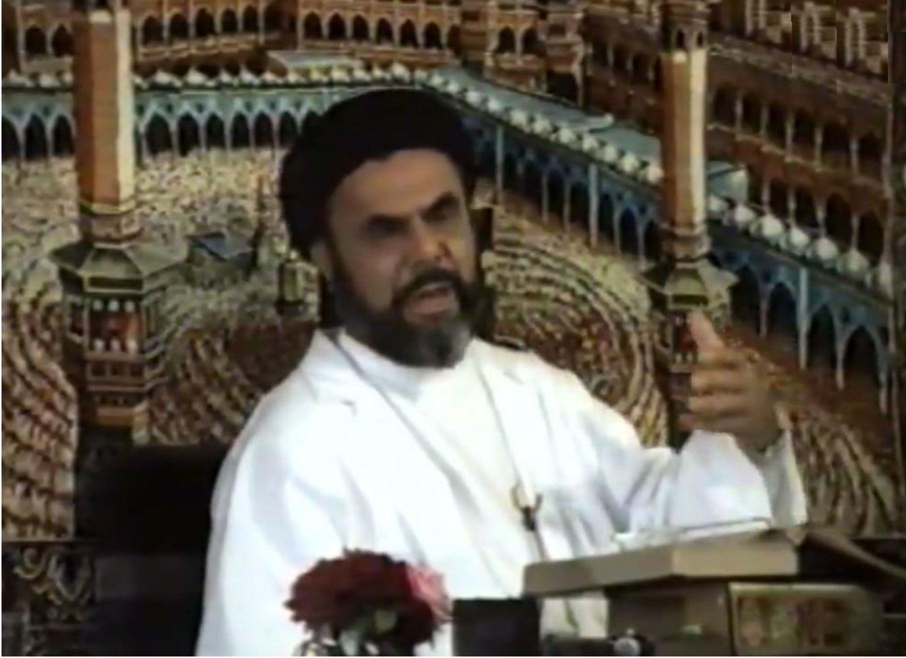
Meselâ Mevlana’nın Mesnevi’si. Kaç cilt, kaç bin beyit? Nasıl söylermiş? Kendisi söyler, Hüsameddin Çelebi veya başka bir dervişi yazarmış. Onun içine doğuyor, o da peş peşe söylüyor.

Buraya gelmeden önce Erzurumlu İbrahim Hakkı’nın *Ma’rifetnâme*’sine baktım. Ne güzel şeyler söylemiş. Koca boy, kalın kitap. Her şeyi yazdıktan sonra, ardından bir de şiirle ifade etmiş.

Hadis-i şeriften, şu coşkun mizacın nereden geldiğini anlıyoruz. Sen, kırk gün, Allah’a halisane, ihlasla, ibadet ve taatte sabr u sebat edersen, bir değişiklik oluyor, gönlün safileşiyor, bir menba, bir kaynak gibi oluyor. Oradan diline, dilinden etrafa hikmet pınarlarından hikmetler, inciler âb-ı zülâl gibi pırıl pırıl, şırıl şırıl akmaya başlıyor. Hani, “Alimin sözü lâ’l ü mercan, incidir” demişler. Konuştuğu zaman inciler saçılır, gayet güzel şeyler söyler.

Alimlerin sözleri lâ’l ü mercan, incidir;
Câhillerin sözleri, daimâ can incidir.

Böyle güzel bir şiir var. Cahil cahilce söylüyor, alim alimce söylüyor, sözü inci mercan oluyor. Allah-u Teàlâ, gönlü uyanan, hikmetle, nurla dolan, dili de hikmet söyleyen has-halis müslümanlardan olmayı cümlemize nasib eylesin…

Müjdeli bir hadis daha söyleyeceğim. Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet edilmiş.

Enes ibn-i Malik RA, Peygamber Efendimiz'in hizmetinde bulunan, hadislerini çokça rivayet eden, mübarek sahabeden birisi. Allah şefaatine nail eylesin... Enes ibn-i Malik diyor ki:

"—Tebük seferinden geriye dönüyorduk."

Biliyorsunuz, Peygamber Efendimiz zamanında, Bizans'ın asker toplayıp İslam'ın üzerine geldiği haberi geldi. Sıcak bir mevsimde Efendimiz herkese emretti, hazırlandılar, bir ordu teşkil edildi, düşmanın karşısına gittiler. Ama ötekiler gelemedi. İşte bu seferin dönüşünü anlatıyor Enes ibn-i Malik:

Peygamber Efendimiz'le beraber Tebük seferinden dönüyorduk. Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:

"—Savaşa gelememiş, arkamızda, Medine'de kalmış bazı insan grupları var. Yolculuğumuz esnasında ne zaman bir vadiye girsek, bir dağ eşiğini, yarığını, kemerini geçsek, onlar da bizim yanımızda imiş gibidir. Hastalıkları, mazeretleri onları Medine'de

hapsetmişti. O sebepten dolayı bize katılmamışlardı. Niyetleri bizimle beraber gelmekti ama mazeretleri, hastalıkları dolayısıyla gelemediler. Ama biz ne zaman bir dağ insek, bir vadiden geçsek, yani terlesek, sıkıntı çeksek, adım atsak, yürüsek, onlar da sanki bizim yanımızdaymışlar gibi ecir aldılar."

Neden? Beraber gelmeye niyetleri vardı ama gelemediler. Mazeretleri dolayısıyla, niyetlerinden dolayı, ihlaslarından dolayı Allah o sevabı verdi.

Bir rivayet daha, Buhari'den ve Ebu Davud'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:

"—Siz Medine'de bazı kardeşlerinizi bırakıp sefere çıktınız. Onlar orada kaldılar. Nerede bir geçit yerinden geçtiyseniz, ne kadar bir masraf yapıp, devenize ot için, yiyecek için, yol harçlığı için para harcasanız, hep sizinle beraberdiler, sizinle beraber sayıldılar."

Sahabe-i kiram hayret ettiler. Dediler ki:

"—Yâ Rasûlallah! Onlar hem Medine'de, hem de nasıl bizimle beraber oluyorlar? 'Bizimledir, sizinledir' diyorsunuz, hem de Medine'deler. Bu nasıl olur?"

Efendimiz buyurdu ki:

"—Hastalık onları alıkoydu. Bundan dolayı Medine'de kaldılar, gelemediler. Allah sevap veriyor."

m. Kalbin Temizliği

Muhterem kardeşlerim,

Kalbin ve niyetin temizliği İslam'da çok önemli bir mesele. Bir insanın kalbi temiz ise, bir ibadet yapmak ister de yapamasa bile yapmış gibi sevap veriyor Allah. Alladı, bir kişi bir şeye niyet etmişse o işi yapmış gibi ecir ve sevap ihsan ediyor.

Niyet bozuk olunca, ihlaslı olmayınca ise, savaşa da çıksa sevabı kalmıyor. "Hem ecir, hem de biraz şöhret istiyorum!" gibi gönlünü biraz karıştırdı mı, sevabı kalmıyor. Onun için kalbin temizliği çok önemli bir iştir.

Tasavvuf kalbin temizliği ile uğraşan bir ilimdir. İlimlerin başıdır, baş tacıdır. Çünkü adam iş yapıyor, sevap kazanamıyor. Uğraş uğraş boşa gidiyor, çalış çalış sıfır. Bunun sıfır olmamasına dikkat etmek önemli.

Şimdi biz abdest almanın adabını öğreniyoruz. Ellerini şöyle hilalleyeceksin, temizleyeceksin, yüzünü üç defa şöyle yıkayacaksın, kulağını böyle, boynunu böyle yapacaksın, başına böyle mesh vereceksin... Detayını hep anlatıyoruz.

Bunları hep anlatıyoruz. Tamam, abdesti güzel aldığını, namazını güzel kıldığını kabul et. Ama bütün bunlara rağmen kalbinde riya olursa, gösteriş olursa maksat başka olursa, sıfıra iniyor.

Öyleyse, abdesti öğrenmeden daha önce, namazların kabul olmasına, cihadların, ibadetlerin, taatların makbul olmasına sebep olacak şartları öğrenmemiz lazım. Kalbi temizlemeyi öğrenmemiz lazım.

O bakımdan, tasavvuf dediğimiz ilim, kalp ilmidir. Kalbi temizleme, nefsi ıslah etme, zihniyeti düzeltme ilmidir. Bu en önemlidir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, hepimizi nefsini terbiye edenlerden eylesin… Kalbini sâfî kılanlardan eylesin… Yaptığı her işi, ihlas ile, halisàne muhlisàne, kendi rızası için yapanlardan eylesin…

15. 12. 1991 - Melbourne

02. YUNUS EMRE VE TASAVVUF

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!

Çok değerli kardeşlerim! Allah cümlenizden razı olsun...

Allah'ın hikmeti, biz burada ana yurdumuzdan çok uzak bir diyarda bulunuyoruz. İşçi olarak, geçim düşüncesiyle gelmişiz. Bizim memleketimiz de güzel, burası da güzel... Allah'ın yarattığı bir yer... Hayatın şartları bizi bu tarafa sevk etmiş.

a. Allah Yolunda Hizmet

Bizim ülkemiz de bir zamanlar, ana diyarlarımıza uzak bir yer idi. Sonra ecdâdımız, sosyal bir hareket, tarihte emsâli az görülen coşkun bir akış ile kendi yurtlarını terk ettiler, imkânlarını bıraktılar... Çabuk eskimesin diye demirden çarık edindiler, azıklarını çıkınladılar, sırtlarına aldılar, sevdikleri ile vedalaştılar, terk-i diyar ettiler; Allah yolunda hizmete gittiler.

Karşılarına İran çıktı, karşılarına Ortadoğu çıktı... Karşılarına Anadolu, Balkanlar, Almanya, Avusturya, Macaristan, Sicilya çıktı... Afrika çıktı.

Coşkun bir sel, tarifi mümkün olmayan bir coşkunluk... Sevgi dolu insanlar, fedâkârlık dolu insanlar, ahlâk abidesi insanlar... Her birisinin hayatı efsâne gibi insanlar... Hakkında şiir yazılacak, roman yazılacak insanlar... Şiirle dolu, duygu dolu insanlar... Çünkü, duygunun kuvveti, insanı düz sözden ötelere götürür, şiire götürür, şiiriyete götürür, lirizme götürür.

Duygu ne kadar kuvvetli ise, insan hayatta o kadar başarılı olur. Duygusunun derinliği, enginliği, vüs'ati, genişliği nisbetinde sanatını da görürsünüz.

Bu şahıslar üniversitede okumamışlar... Menkabelere göre bir kısmı oduncuydu. Gerçekten de öyle olabilir. Bir kısmı çiftçiydi, bir kısmı çobandı, bir kısmı da çok mütevâzi esnaf idi. Elinin emeği ile geçinen insanlardı. Ama, üniversitelerin veremediği bir

takım duygulara sahip insanlardı. Bugünkü üniversitelerde bulamıyorsunuz.

Ben üniversitede okudum, edebiyat fakültesinde okudum... İlâhiyat fakültesinde görev yaptım, Sakarya Mühendislik Akademisi'nde hocalık yaptım... Muhtelif yerlerde, çeşitli kuruluşlarda, Yükseliş Mühendislik'te görev yaptım. Çeşitli çağdaş eğitimi müesseselerini çok yakından biliyorum. Yok o coşkunluk, o şevk, o ahlâk, o mutluluk!

Bu sâde insanlar, dünyada gözü olmayan insanlar, dünyalığa metelik vermeyen insanlar, nasıl olmuş da dünyanın en muhteşem devletini kurmuşlar? Kardeşimiz imparatorluk dedi; imparatorluk değil, devlet-i âliyye... Yüce bir devlet kurmuşlar. Devlet kurmak gayesi ile de yapmamışlar bu işi... Allah rızası için işe girişmişler, ölmek için gitmişler; ama, Allah yaşatmış... Mallarını vermek için gitmişler; ama, Allah mal vermiş... Terk-i diyar etmişler; Allah ülke vermiş... Enteresan bir durum! Emsalsiz bir durum, garip bir durum, bilmemiz gereken esrar dolu bir devre...

Mevlânâ'ya bakıyorsunuz: Altı cilt koca Mesnevî, binlerce mısra; aşk, sevgi, muhabbet, ahlâk, ferâgat, fedâkârlık, din, iman, fazîlet... Yunus'a bakıyorsunuz: Aşk, sevgi, kardeşlik, fedâkârlık, tevâzû, ahlâk-ı hamide... Hacı Bektâş-ı Velî'ye bakıyorsunuz, öyle... Askerler kendisini pir edinmiş, Yeniçeri ordusunun sembolü... Yeniçeri ordusunun merkezinde, başının tâcı olan bir kimse...

Bu insanlar, bu sade insanlar, bu gözleri tok insanlar... Bu merhametli insanlar, leyleğin kanadını tedavi eden insanlar, köpeğin ayağını saran insanlar... Hasta hayvanları tedavi için ömür veren insanlar... İnsanlara hizmet için kendisini adamış insanlar, adak insanlar... Çok enteresan insanlar... Allah bunlara tarihin en büyük devlet-i aliyyesini, en devamlı, en uzun devletini kurmayı nasib etmiş.

"—Kaç asır?"

"—Yedi asır..."

“—Hayır! Devlet-i ebed müddet; ebedî sürecek olan, yâni cihan durdukça duracak olan bir devlet!”

“—Neden?”

“—İsim değişiklikleri seni aldatmasın! Selçuklu da aynı, Karamanoğlu da aynı, Osmanlı da aynı, Türkiye de aynı... Halk aynı, toprak aynı, insan aynı, kültür aynı; levha değişiyor. Sadece levhada değişiklik var... Ama, milletin akışında bir kesinti yok, devamlılık var...”

Bu insanlar tarihte emsâli görülmemiş bir başarı kazanmışlar. Rasûlüllah Efendimiz’in Asr-ı Saâdet’inden sonra, sahabe-i kirâmın, tabiînin, tebe-i tabiînin başardığı başarı gibi bir başarı kazanmışlar. Nasıl onlar ümmî insanlardı, bedevî insanlardı. Cahiliye devrinde, çok aşağıda idiler. Ama, İslâmî devreye gözünüz yetişmiyor bakmağa... O kadar yukarıda, o kadar büyük bir değişiklik!

Sonra muazzam bir patlama tarzında, muazzam bir gelişme...

Üç kıtaya kısa bir zamanda hakimiyet... Bakıyorsunuz Çin hudutlarında, bakıyorsunuz Kafkasya'da... Bakıyorsunuz Sicilya'da, bakıyorsunuz Atlas Okyanusu'nda... Devesini Atlas Okyanusu'na sürmüş İbn-i Nâfî... Sürmüş, dehlemiş, suyun içine girmiş, ayakları ıslanacak kadar gitmiş. Elini kaldırıyor diyor ki:

"—Yâ Rabbi! Senin dinini yaymak için buralara kadar geldim. Karşıma şu uçsuz, bucaksız deryâyı çıkarttın. Şâhid ol ki, deryayı geçebilseydim senin dinini öteye de götürürdüm. Ama, buradan öteye gidemiyorum. Beni affet yâ Rabbi!" diyor.

Deryalar ancak durdurabilmiş. Dağlar yetmemiş, Pirene Dağları'nı aşmışlar, Fransa'nın ortasına kadar girmişler... Balkanları geçmişler, Avusturya'ya gelmişler, Almanya'ya dayanmışlar... İsveç kralıyla el ele tutuşmuşlar, İsveç'le ittifak yapmışlar. İsveç nere, Osmanlı diyarı nere?

Alman kralına demişler ki: "Esir aldığın filâncayı çıkart!" Fransız kralına demişler: "O dans denilen edepsizce şey ne oluyor? Bırakın onu, yapmayın öyle! Kadın erkek sarmaş dolaş oluyorlarmış da, oynuyorlarmış. Bir daha yapmayın öyle!" Konstantıniyye'den, —İslâmbol'dan, İslâmpoli'den— emir yağdırmışlar.

Bu adamların, bu mübarek insanların, bu Allah erlerinin başarısının sırrı nedir? Onu anlatmak için bu konuyu bir nümûne olarak öne koymak istedim. Çünkü, Yunus bu başarının sırrını bilen bir insan... Bu başarının temellerinden birisi Yunus... Yunus'un da temeli tasavvuf... Yunus, tasavvuf temelinde yükseliyor.

Devlet-i Aliyye-i Osmâniye, Yunus'un omuzunda yükseliyor, Mevlânâ'nın omuzunda yükseliyor, Hacı Bektâş-ı Velî'nin omuzunda yükseliyor... Devleti kuran onlar! Mânevî mimarları onlar, hakîkî sahipleri onlar... Şimdi bu sırrı bizim de yakalamamız lâzım! Bize de lâzım, bizim de ihtiyacımız var... —Kardeşlerim çok güzel dile getirdiler.— Biz de aynı hasret içinde, susuzluktan dudaklarımız çatlamış bekliyoruz.

Öyle tatlı bir alemleri var ki, mübârek zâtların; öyle hoş halleri var ki... İlâhilerinden dinlediniz, kitaplarda yazılı... Gönülleri hazine, hazine-i esrâr, sırlar hazinesi... Bir şeyi amaç edinmişler: Allah'a güzel kulluk etmek... Bir şeye sımsıkı sarılmışlar: İlâhî aşk...

Zâten aşk varsa, sevgi varsa; bu, Allah'a karşı olan sevgidir. Çünkü, güzellikleri yaratan o, her güzeli yaratan o, her güzelin sahibi o…

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[9]

إِنَّ اللّٰهَ جَمِيلٌ، يُحِبُّ الْجَمَالَ (م. حم. حب. ك. هب. عن عبد الله بن مسعود)

(*İnna'llàhe cemîlün, yuhibbü'l-cemâl.*) "Allah güzeldir, güzelliği sever."

Her güzelliğin kaynağı o olduğu için, sevginin hakîkîsi ona olmalıdır, onadır. Gerçek budur diye, sevgiyi ikiye ayırmışlar:

1. Aşk-ı hakîkî
2. Aşk-ı mecâzî

Aşk-ı hakîkî; hakîkî aşk, Allah'a duyulan sevgi... "Yâ Rabbi! Sen bu kâinatı yaratmışsın! Şu tepeden tırnağa çiçek açmış ağacı

---

[9] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, *İman* 1/39, no:91; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.201, no:7365; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.367; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.39, no:85; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:70, Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.203, no:7822, Ebû Ümâme RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.78, no:6906, Câbir RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.320, no:1055; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.299, no:2322; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.330, no:2420; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.528, no:7748, 7763, 7769; c.VI, s.642, no:17188-17190; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.12, no:6775-6781; RE. 87/11.

sen icad etmişsin, sen var etmişsin! Bu arının balını ona yaptıran sensin! Bu güle bu kokuyu veren sensin! Şu güneşi ışıl ışıl ışıtan sensin! Şu mehtâbı, romantik bir manzara halinde tepemize konduran sensin! Her güzellik senden!" diye fâil-i hakîkîyi anlamışlar, fâil-i hakîkîyi sezmişler... Eşyanın zâhirî görünümü altındaki sahibini, hâlikını tanımışlar, sevmişler.

"—Öteki sevgi ne, öteki aşklar ne?"

"—*Aşk-ı mecâzî*..."

Hakîkî değil, uydurma, mecaz yoluyla, cevaz yoluyla, yâni laf olsun diye söylenmiş şey... Yoksa, yalnız o sevilmeğe değer... Bakın, kelimelerden çok şeyler çıkıyor!

Biz bir şeye güzel diyoruz. Güzel olmayan şeye de fenâ diyoruz.

"—Bu nasıl?"

"—Fenâ..."

—Ne haldesin, nasılsın?

—Çok fenâyım.

—Durum nasıl?

—Çok fenâ...

Fenâ; fâni olan demek, bâkî olmayan demek... Yâni, o kadar sevmemişler ki fâni olanı, bir zaman sonra yok olacak olanı; kötü kelimesinin yerine geçmiş fenâ kelimesi... —*Fenâ*, yok olmak demek...— Yokluğu fenâ görmüşler, varlığa sarılmışlar. Hakîkî varlığın sahibine sarılmışlar. Ötekiler gözlerinde bir hayal gibi görünmüş.

Muazzam, taşkın, coşkun bir sevgi; şiirlerinde görülüyor, hareketlerinde görülüyor, davranışlarında görülüyor... İşlerinde görüyorsunuz. Bitmez, tükenmez bir enerji sahibi olmuşlar, o enerji ile hareket etmişler. İşte onun için, Yunus'u bir nümûne olsun diye anlatmak istiyorum. Yoksa, isimsiz binlerce Yunus var, milyonlarca Yunus var tarihimizde, kültürümüzde...

O kadar büyük bir tarihimiz var ki, o kadar güzel bir tarihimiz var ki... Bizi toplayacak, bize malzeme verecek, bizi besleyecek o kadar kültürümüz var ki, bir hazine! Hazine orada, kapalı...

Kapısı şurada... Biz burada sefil, perişan...

"*Cebelü'n-Nûr*" diye meşhur bir elmas var... Büyük elmasların özel isimleri oluyor. Çünkü çok nadir elmaslar, üç tane, beş tane, on tane... *Cebelü'n-Nûr*, Nur Dağı demek... Bu elmas, Hindistan'da taşlık bir tarladan çıkmış. Sahibi kaç defa ekmişse, o tarladan buğday alamamış, mahsul alamamış. Canı sıkılmış, tarlasını bırakmış, memleketini terk edip gurbetlere gitmiş; sefalet içinde ölmüş. Ama, onun tarlasından dünyanın sayılı elmaslarından birisi çıkmış.

Büyüklerimiz ne diyorlar:

Ol mâhîler ki deryâ içredir, deryâyı bilmezler!

Balık suyun içinde, sudan haberi yok... Etrafı su... Sudan çıktığı zaman, çırpınmasından anlayacak. Ortam değişince anlayacak. Biz de öyleyiz. Biz de yirminci yüzyılın balıklarıyız. Sizler ve bizler bir kültür hazinesi, deryası içinde yüzüyoruz ama, deryâdan haberimiz yok!

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin bir Farsça beyti var, diyor ki:

ما مشت گلی در کف قدرت متقلب

از غفلت خود گفته که گل کاره ما کو

Mâ müştî gilî der kef-i kudret mütekallib,
Ez gaflet-i hod güfte ki gil kâre-i mâ kû.

"Biz Allah'ın kudreti elinde, şekilden şekile giren bir kilci çamuru gibiyiz." Kilci çamuru alır, çömlek yapar, tas yapar, kâse yapar, vazo yapar, testi yapar, ibrik yapar... "Biz, Allah'ın kudret elinde kilci çamuru gibi şekilden şekile giriyoruz da, bize şekil veren o da; hâlâ gafletimizden, 'Nerede bizim kilcimiz?' diyoruz.

‘Nerede bizi şekillendiren?’ diyoruz. Onun elindeyiz, onun yanındayız.”

Yunus da diyor ki:

İşitirem sözünü,
Göremezem yüzünü...
Yüzünü görmekliğe,
Canım veresim gelir.

Söze bak! Ne kuvvetli söylüyor, ne tatlı söylüyor, ne kestirme söylüyor! Hiç uzatmıyor işi... “Pat...” Onikiden vuruyor. Hemen maksadı apaçık ortaya koyuveriyor: “Sözünü işitiyorum yâ rabbi!” Allah’ın zâtı bilinmez; âsârından, ef’âlinden, ikrâmından, ihsânından, in’âmından bilinir. “İşitirem sözünü, göremezem yüzünü...” Yâni, Mûsâ AS gibi içine bir aşk düşmüş. Hani, Mûsâ AS:

رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ (الاعراف:١٤٣)

(*Rabbi erinî ünzur ileyk*) “Yâ Rabbi! Sen bana Tur Dağı’nda hitab ediyorsun, sesini duyuyorum ama, göster cemâlini de seyredeyim!” (A’raf, 7/143) demişti.

قَالَ لَنْ تَرَانِي ، وَلَكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي

(الاعراف:١٤٣)

(*Kàle lenterânî*) “Yâ Mûsâ, bu kolay değil, sen beni göremezsin! Görmen mümkün değil... (*Velâkin ünzur ile’l-cebeli feini’stekarra mekânehû fesevfe terânî*) Şu karşıdaki Tur Dağı’na şöyle bir bak! Eğer Cenâb-ı Mevlâ’nın tecellîsine o dağ dayanabilirse, sen de o zaman görebilirsin! Bak bakalım, dayanabilecek mi?” (A’raf, 7/143)

فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا

(الاعراف:١٤٣)

(*Felemmâ tecellâ rabbühû li'l-cebeli cealehû dekken ve harra mûsâ saikà*) "Bir tecellî-i ilâhi oldu. Ne olduysa, Tur Dağı'nın kayaları parça parça oldu, parçalandı. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin tecellîsinden kayalar parçalandı. Mûsâ AS, baygın yere düştü." (A'raf, 7/143)

Şimdi:

İşitirem sözünü,
Göremezem yüzünü...
Yüzünü görmekliğe,
Canım veresim gelir.

Hani, yüz görümlüğü derler... Ne sanatlar karıştırıyor! Bir söz söylüyor ama, neler neler karıştırıyor Yunus! Damat evlenir, gelinin duvağını kaldırır; ama, kaldıracağı zaman bir takı takar. Bilezik, yüzük, altın gibi bir şey takar. Buna yüz görümlüğü derler. "Yüzünü görmekliğe canım veresim gelir." diyor. Dervişin nesi var? Bir tatlı canı var... "Canımı vereceğim geliyor." derken, ne kadar canı çektiğini, ne kadar şevk duyduğunu da anlatıyor. Usta Yunus... Rahmetullahi aleyh... Allah derecesini yüksek eylesin...

Yunus böyle tatlı bir insan, nurlu bir insan, usta bir insan... Lirik şiirli, edib, zarif bir insan...

"—Yunus oduncu olabilir mi?"

Olabilir. Bizim kültürümüzün oduncusu bile Yunus gibi olur. Çünkü, onlar ünvana bakmazlar. Kasden, tevâzû için odunculuk yaparlar. Tevâzû için hizmetçilik yaparlar. Tevâzû için helâ süpürürler. Sübhânallaaah! Akıl erdiremezsin sen onlara... Bakarsın; hırpâni, perişan görürsün... Bakarsın, boynu bükük görürsün... Deryâdır, anlayamazsın. Çünkü, görmeğe de göz lâzım! Herkes göremez! Onlar saklar kendisini...

Mevlevîlikte ilk hizmet, yüznumaralarda hizmet... Ondan sonra, mutfakta hizmet... Ondan sonra şu hizmet, ondan sonra bu hizmet... Üç sene sonra dervişliği tamam olacak.

Bazı tarikatlarda diyar diyar gezecek. Yunus Emre de gezmiş, Urum ile Şam'ı dolaşmış... Anadolu'yu görmüş, Suriye'yi görmüş. Yukarı illere, Kafkasya'ya, Kırım'a da gitmiş. Oralarda da Türk var, müslüman var... Rus sonradan geldi. Bizim sevgimiz, kardeşliğimiz, dostluğumuz, yardımlaşmamız bitince geldi. Yukarı illeri de dolaşmış.

Gezdim Urum ile Şam'ı,
Yukarı illeri kamu...
Çok aradım bulamadım,
Şöyle garib bencileyin...

“Benim gibi zavallısını, miskinini, garibanesini bulamadım. En garib bendim.” diyor. “Baktım, kendimi en garib gördüm!” diyor ama, deryâ!

Kim bilir, o zaman biz olsaydık, Yunus karşımıza gelseydi, nasıl bakardık ona? İşte bir derviş, üstü başı tozlu, saçı sakalına karışmış, elbiseleri eski, üzerinde kırk tane yama var... Çarıklı, deynekli bir insan...

Onun için, büyüklerimiz ne diyor: “Her gördüğünü Hızır bil!” Belli olmaz, her gördüğünü Hızır bil!

Bizim Kemal amcamız anlatıyor: Şam’da bulunduğu sırada, Golan tepelerinde bağlar varmış. Bağda üzüm toplarken, boylu poslu bir adam duvardan atlamış gelmiş.

“—Bana Allah rızası için biraz üzüm ver!” demiş.

Bağın sahibi de gitmiş, kıyıda köşedeki, kenardaki ufacık tefecik, hep bir yerde olmayan üzümlerden vermeğe kalkmış. Öbür tarafta koca koca salkımlar dururken, bir buçuk kilo-iki kilo salkımlar, güzel üzümler dururken onlardan vermeğe kalkmış.

“—Hayır, onlardan istemiyorum; şunlardan ver!” demiş.

“—Onlar satılık, onlardan veremem!”

“—Yâhu, verirsen onlardan ver; bunlardan verirsen almam!”

Dilenci ama, naz ediyor.

“—Almazsan alma!” demiş.

O zaman adam cebinden paraları çıkartmış, şu kadar deste:

“—Ben bu paraları sana vermeğe gelmiştim, imtihanı kazansaydın verecektim. Ama sen buna lâyık değilsin!” demiş, paraları cebine koymuş, duvardan atlamış gitmiş.

Şimdi o kadar para, deste ile para... Bağ sahibi adamın arkasından koşturmuş, duvardan aşağıya bakmış; kimse yok...

Dün akşam yatsı namazını kılıyoruz, namazdayız. Örümceğin birisi çıktı. İmamın yanından geçti. Yana, oradan öbür tarafa; namaz kılıncaya kadar dolaştı. “*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llah, es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llah!*” dedik, farz namazı bitirdik. Arkadaşlar örümcek arıyorlar... Örümcek yok...

Duvarda delik yok, başka bir yer yok... Yalnız orada asılmış bir montgomeri var... Montgomeriyi evirdiler, çevirdiler, içine baktılar, dışına baktılar; örümcek yok... Neden? İmtihanı kaybettin, ondan... Yâni, Hakk'ın divanında örümceğe aldırmadan duracaktın, namazı öyle kılacaktın. Örümceğe takıldın, baktın. O vazifesini gördü, gitti.

b. Biz Şair Bir Milletiz

Şimdi, Yunus şair; biz de şair bir milletiz. Şair bir milletiz demek kolay; ama, biraz şöyle enini boyunu anlatayım:

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Belh'ten —Horasan, Hazar Denizi'nin daha doğusu, İran'dan öte— gelmiş. İran'ı geçmiş, Anadolu'ya öyle gelmiş. —Hazar Denizi'nin doğu tarafında, Harezmşahlar ülkesinde alim ciddî bir kimsedir; tefsir okur, hadis okur, fıkıh dersi verir; tefsirle, vaazla geçirir vaktini...— Diyor ki:

"Bizim orada alimin şiirle meşgul olması ayıp sayılırdı. 'Bak bak! Koca alim olmuş, şiirle meşgul oluyor, hafif meşreplik yapıyor.' derlerdi. Fakat, bu Anadolu'ya geldim; bu milletin hali bir başka türlü..." diyor. Yâni Anadolu ahalisi olan bizim ecdadımızı için, "Bunların hali başka!" diyor.

"Bunların yanında şiirden daha kıymetli hiç bir şey yok... Şiiri çok seviyorlar! Ben de onun için, sözlerimi şiir tarzında söyledim." diyor. "Mesnevî'nin şiir tarzında olması Harezm'de olsaydı, ayıplarlardı beni... Ama Anadolu'da şartlar böyle gerektiriyor, onun için böyle söyledim." diyor.

Biz de, her zaman camide vaaz veriyoruz. Ama şimdi tuttuk, böyle bir salonda bir konuşma yapıyoruz. Neden? Camiye gelemeyen insanlar da gelsin diye... Daha geniş, daha yaygın bir kitleye şu İslâm'ın güzelliğini, sevgiyi, kardeşliği, tasavvufu anlatalım diye...

Bizim dedelerimiz acaib şiir hastası; ama, tatlı bir hastalık bu... O kadar şiir hastası ki, siz hiç lügat kitabının şiir tarzında yazıldığını duydunuz mu? Bizim dedelerimiz lügatı şiir tarzında

yazmışlar. Farsça'dan Türkçe'ye manzum lügat... Arapça'dan Türkçe'ye manzum lügat...

İlmihal kitabının şiir tarzında yazıldığını belki duymuşsunuzdur. Fıkıh kitabını şiir tarzında yazmışlar... Tefsir kitabını belki duymamışsınızdır; tefsir kitabını şiir tarzında yazmışlar... Hadis kitabını; benim incelediğim, meslekî bazı çalışmalar, doktora dolayısıyla incelediğim hadis kitabını şiir tarzında yazmışlar.

Şimdi ben buradan Mevlânâ ile ilgili, Yunus Emre ile ilgili, tasavvufla ilgili şiir, vs. şeylerden, konulardan bahsedeceğim diye, kardeşin biri bir mektup göndermiş. İsim yok, saklıyor ismini... "Uygun görürseniz, bir kaç tane mısra okuyun!" diyor. Çünkü, ölmemiş şiir zevki bizim içimizde... Avustralya'ya gelmiş, işçilik yapıyor, sıkıntı çekiyor... Ford'da çalışıyor, boya kokusunu çekiyor, rahatsızlanıyor, yoğurt yiyor zehirlenmeyeyim diye... Ama, damarlarındaki dedesinden gelme şiir zevki devam ediyor.

Bizim bir hocamız vardı, kendisinden Arapça öğrendiğimiz alim bir kimse... O diyordu ki: "Biz gençliğimizde, bir şairin yeni bir divanı çıktı mı, hemen alırdık, okurduk başından sonuna… En güzel olan mısraları, şiirleri hemen ezberlerdik." Şimdi bu kardeşimizin de bana gönderdiği şiirin bazı mısraları çok hoşuma gitti, onları size okuyacağım:

Yunus benim halvetimdir, bilseniz,
Sözün ondan geldiğini görseniz,
Hep kardeşiz, iman ile ölseniz,
Bu haberi size demeğe geldim.

Kalbim yaz der, ben de onu yazarım,
Tasdik olunmazsa, hemen bozarım,
Yunus söyler, ben dörtlüğü düzerim,
Bu haberi size vermeğe geldim.

Ufak bir tashih yaptım. Vezinde bozukluklar vardı, onları düzelttim.

Ben Yunus değilim, onun sesiyim,
Son asrın miskini, habercisiyim,
Mevlânâ değilim, onun süsüyüm,
Size bu haberi vermeğe geldim.

Melekler ordusu yardımcı bize,
İnananlar artık gelin yüz yüze,
Kuvvet bulsun İslâm, çıksın hep düze,
Size bu haberi vermeğe geldim.

Allah'ın dostları göründü göze,
Korkutmaz artık atom ve füze,
Dayanamaz artık hiç kimse bize.
Sizlere bunu demeğe geldim.

Ne kadar güzel! Mesleği başka ama, duygularını şiir tarzında ifade edebiliyor.

Yunus Emre evliyâullahtan, pek çok değerli büyüklerden bir tanesi, önde gelen bir tanesi... İçimizde yaşıyor. Bak bu kardeşimiz de, "Ben onun halvetindeyim." diyor. Yâni rüyasına giriyor, onunla konuşuyor, görüşüyor... Hâlâ içimizde, böyle ruhaniyetiyle yaşıyor Yunus Emre... Şiirlerini seviyoruz, ilâhilerini okuyoruz, dinliyoruz. Arabayla giderken kasetini sokuyoruz, kendi aramızda konuşuyoruz, çocuklarımıza öğretiyoruz. İçindeki fikirler bizi etkiliyor, çocuklarımızı etkiliyor; bir vaaz kadar tesirli...

c. Yavuz Sultan Selim

Size enterasan bir haber: Şiirlerini okuduğunuz Yunus bir tane değil, bir kaç tane Yunus var... Nasıl I. Murad var, II. Murad var, III. Murad var, IV. Murad var, V. Murad var... I. Murad, Kosova Savaşı'nı kazanmış olan... Ondan sonra şehid olmuş mübârek...

Allah şefaatine erdirsin... V. Murad, Osmanlıların son zamanında yaşamış.

Fatih Sultan Mehmed, II. Mehmed... IV. Mehmed de var; Haçova Savaşı'nı kazanmış, Avusturya'nın iki yüz bin kişilik ordusunu yenmiş.

I. Selim var; pala bıyıklı, sinirli, asabî... Yavuz Selim... *Yavuz*, kötü demek; *yahşi*, iyi demek Türkçe'de... Yavuz Selim; yâni, pek fazla kızdırmağa gelmez, ne yapacağı belli olmaz... Çaldıran tarafına doğru giderken, ordu isyan etmiş gitmeyelim diye... Çadırına silâh atmışlar... Atına biniyor, diyor ki:

"—Rahatını seven karısının yanına gitsin! Ben cihada gidiyorum, beni seven arkamdan gelsin!"

Mısır'a giderken hava yağmurlu... Meşhur Şemseddin Kemal Paşazâde'nin atı çamurda ayağını biraz oynatınca, çamur geliyor padişahın kaftanına... Sultanın o güzelim kaftanı çamurlanıyor. Kemal Paşazâde sapsarı kesiliyor. Acaba ne olacak şimdi? Yavuz, kaftanını çamurlamış olan bir insana ne yapacak?

Yavuz Selim gayet sakin, diyor ki: Bu kaftanımı alın, yıkamayın! Bu kaftanımın çamuru aynen kalsın! Alimlerin atının ayağının çamuru bizim için şereftir. Bunu kabrime götürün, sandukamın üstüne koyun!" diyor. Şimdi Yavuz Selim'in sandukasının üstünde o çamurlu kaftan duruyor.

Alim sevgisine bak! Alime hürmete bak! Alime verdiği kıymete bak! Ötekisi can derdinde, yüzü sapsarı kesiliyor. Yavuz Selim kızacak da, kesin şunun kafasını mı diyecek derken; o diyor ki: "Bu kaftanı alın! Bu kaftanın çamurunu sakın yıkamayın! Sandukamın üstüne örtün bunu!"

Bir de mâlûm: "Şu kutuyu ben öldüğüm zaman, kabrime benimle beraber gömün!" demiş. Çekmece güzel, sedef işlemeli, büyükçe bir çekmece... Ölmüş; Allah rahmet eylesin... Diyorlar ki:

"—Vasiyet etti, gömeceğiz bu kutuyu da..."

Bazıları diyor ki:

"—İslâm'da kabre eşya gömmek yok! Eski kavimlerin batıl

adetleri, böyle şey olmaz!"

"—Canım onun da bir bildiği vardır; gömün dediği yere gömelim!"

"—Hayır olmaz, şeriata muhalif iş yapılmaz! Padişah da olsa, vasiyet de etse yapılmaz!"

"—Peki açalım!" diyorlar.

Kilitli... Uğraşıyorlar, uğraşıyorlar; uğraşırken "Çat..." diye kapağı açılıyor. Tabii kapak açılınca, denge bozulunca biraz, içinden bir sürü kâğıt etrafa saçılıyor. Yâni yüzük değil, gerdanlık değil, elmas değil, pırlanta değil, kâğıtlar saçılıyor yere... Alıp bakıyorlar ki, fetvâlar... Hangi işi yapmışsa, fetvâsını almış da öyle yapmış. Sormuş şeyhülislâma, onu uygulamış.

Şeyhülislâm orada, kendi fetvalarını çekmecede görünce, "Kabre bunlar konulsun!" diye vasiyetten Yavuz Selim'in maksadının ne olduğunu anlıyor. "Ah Yavuz! Kurtardın kendini, yaktın beni!" diyor. Çünkü, "Fetvâya göre yaptım." diyecek... "Yâ Rabbi işte, alim ne dediyse, ben sadece onu uyguladım." diyecek.

d. I. Yunus Emre

Şimdi, Yunus da birkaç tane... Tabii, ansiklopediyi açsak Yunus ismini arasak, bir sürü Yunus göreceğiz; o ayrı... Yunus isminde birçok şair olabilir. Ondan ayrı, bizim tek bir şahıs sandığımız, ilâhilerini dinlediğimiz Yunuslar bir tane değil...

Bir Yunus var, ben ona I. Yunus diyorum. (*Yunus the first...*) Yâni I. Mehmed, I. Murad der gibi bir I. Yunus var; bir de II. Yunus var... (*Yunus the second...*) Bu ikisi önemli... Ondan sonra daha başka Yunuslar var ama, onları ansiklopedilerden baksın, araştırsın kardeşlerim... Yalnız ben burada, bu ikisi üzerinde durmak istiyorum:

I. Yunus, aşağı yukarı 1320 yıllarında vefat etmiş. Vesikalar var... Mevlânâ'dan biraz daha genç, Mevlânâ'yı görmüş bir şahıs… Bir eserinin, *er-Risâletü'n-Nushiyye*'sinin sonunda 707 hicrî tarihi var; milâdî 1307 eder. O zaman da sağ olduğunu, o eseri yazmasından anlıyoruz. Bir başka yerdeki kayıtlardan da,

1320'lerde öldüğünü anlıyoruz. Osmanlı Devleti 1299/1300'de kurulmuş deniliyor. Daha Orhan Gazi'nin devri olmadan, o sıralarda yaşamış bir kimse olarak görülüyor. Bu, I. Yunus...

Yunus hakkında çeşitli araştırmacıların konuşmaları, yazıları, kitapları var, iddiaları var... Yunus'a herkes benim demek istiyor, sahip çıkmak istiyor. Bazısı diyor ki: "Yunus Eskişehirli, Sivrihisar yakınında, Sakarya kenarındaki Sarıköy'de kabri..." Eskişehir Turizm Derneği Yunus'u divanın basmış, Abdülbaki Gölpınarlı tutmuş konferanslar vermiş: "Yunus Eskişehir'li, Sarıköy'lü..." Bir münakaşa, bir iddia gidiyor.

Karaman'da bir cami var merkezde... Ben de ziyaret ettim, orada da Yunus'un kabri var... Karamanlılar da diyorlar ki: "Yunus Karaman'lıydı..." Arşiv vesikalarından da bir vesika çıkartıyorlar, "İşte burada Yunus Bey diye bir isim geçiyor, belki bu olabilir." diyorlar. "Karamanoğlu Mehmed Bey'den mülk almış, yazıya geçmiş." diyorlar.

Daha başka yerlerde de var... Salihli'de, Kula'da, Bursa'da var... "Bu Yunus Emre'nin kabridir." diye bir sürü yerde var...

Şimdi tabii, bilimsel bir araştırma yapmak lâzım, gerçeğin ne olduğunu anlamak lâzım!. Çeşitli iddiaların geçerlilik derecesini irdelemek lâzım! Kontrol etmek, ayıklamak lâzım! Bilim adamının işi bu... Bayağı ciddî bir iş yâni, dedektif gibi çalışması lâzım bilim adamının...

Ben sadece sonucu söyleyeyim, iddiaların tenkidini burada yapacak vaktimiz de yok... Ne o, ne o; Yunus Emre Aksaray'ın Kırşehir'e yakın bir yerinde, bir Sivrihisar daha var... Orada Tabduk Emre'nin mezarı da var... Onun yanında görünmüş olduğu söylenen Yunus'un kabri de orada ve orası Kırşehir'e yakın...

Hani menkıbelerde deniliyor ya; kıtlık senesi olmuş, aç kalmış Yunus... Köylünün mahsulü bitmemiş. Demişler ki:

"—Hacı Bektâş-ı Velî var Kırşehir'de... Varlıklı bir insan, çevresinde çok zenginler var... Kendisi hayırsever, alim, fâzıl,

kâmil bir insan... Git ondan iste!"

O da bir çuval, bir sepet neyse, bir yük alıç toplamış dağdan… Alıcı götürmüş hediye olarak. Alıcı verecek, buğday alacak yerine... Bir gün geçmiş, iki gün geçmiş, Hacı Bektâş-ı Velî demiş ki:

"—Getirdiğin alıç için teşekkür ederim! Bunun karşılığında sana buğday mı vereyim, himmet mi vereyim; hangisini istersin?"

Yunus gafil:

"—Ben himmeti ne yapayım? Bana buğday lâzım, karnım aç... Buğday isterim!" diyor.

Tekrar soruyor... Sonunda onun istediği buğdayı verip gönderiyor.

Hacı Bektaş'la ilgisi var deniliyor ya, Hacı Bektaş'la ilgisi olan bir insan, eşeğe binecek, ziyarete gidecek. Eski devir, şimdiki gibi kolay değil... Yakın yer olması lâzım! Uzak bir yerden öbür tarafa gitmek için araba mı kullanacak? O koca mesafe, o eski devirde kolay aşılır mı? Hacca giden insan, bir senelik nafakasını eve bırakıyor; altı ay gidiyor, altı ay geliyor.

Onun için Yunus, Aksaray'a bağlı Sivrihisar'ın bir köyünden… Eskişehir'den değil, Karaman'dan değil, Kula'dan değil... Kula neresi, Kırşehir neresi? Karaman neresi, Kırşehir neresi? Bizim Osmanlılar göçebe olduğuna göre, Domaniç yaylalarına, Bilecik taraflarına göçtüklerine göre; o yıllarda Eskişehir'in olduğu yerlerde yerleşme olup olmadığı bile şüpheli...

Sivrihisar'ın birkaç tane olduğunu bile anlayamamışlar. —Bir de Seferihisar var İzmir'de...— Daha başka yerlerde de hisar gibi sivri dağ oldu mu, Sivrihisar adını alır. Onun için bu bizim Yunus, I. Yunus, Aksaray'lı... Şimdi Aksaray da il oldu. Aksaraylılar varsa içinizde öğünebilirler; Yunus Aksaray'lı... Aksaray'ın Kırşehir'e yakın yerinden, Sivrihisar isimli nahiyeden bir kimse… Bu muhakkak...

e. Hacı Bektâş-ı Velî

Bu Yunus Hacı Bektaş'la ilgili... Tabii, Hacı Bektaş'la ilgili olmasını istemiyor, kıyamıyor bazı kimseler... "Yunus gibi bir insan, şimdi Bektâşî olursa; yazık olur, elden kaçar." diye düşünüyorlar. "Hayır, Yunus Bektâşî değildir!" diye itiraz başlıyor. "Olamaz! Çünkü bak, Yunus namazı emrediyor. Yunus ibadetlere saygılı... Yunus zikir erbabı... vs." diye itiraz ediyorlar.

Ama onların bilmedikleri bir başka nokta var: Hacı Bektaş da onların tanıdığı gibi Bektâşî değil... Hacı Bektaş da namazlı niyazlı, ibadet ehli bir insan... Hacı Bektaş da hacca gitmiş. İçkinin de aleyhtarı... Bektâşîler içki içer. Hacı Bektaş içki hakkında buyurun, bakın ne diyor! Bunlar kendisinin yazdığı *Makàlât* isimli kitaptan... Diyor ki Hacı Bektâş-ı Velî:

"Süçi murdardır, haramdır!" Murdar kelimesini kullanıyor. O devirde içkiye *süçi* derlerdi. "İçki murdardır, haramdır, şeytan fiilidir." diyor. Şeytan içki içirip, insanları haktan saptırır diye ayet-i kerimeyi biliyor, onu söylüyor.

"Ve içkinin bir damlası bir kuyuya damlasa; murdar olduğundan, kuyunun suyunu çekip çıkartmak lâzım gelir." diyor. "Takvâ ehli insanlar, o kuyunun suyu dışarıya döküldüğü zaman dökülen yerde ot bitse, o otu koyun yese, o koyunun etini yemezler." diyor. Hacı Bektâş-ı Velî içkinin bu kadar aleyhinde olan bir zât... Ben bunu, "Bakın, Hacı Bektâş-ı Velî kitabında böyle diyor. Bektâşiler bilsinler, haramı işlemesinler!" diye Tercüman gazetesinde yazdım.

Sonra da diyor ki:

"Bir insanın içi temiz olmalı, kalbi temiz olmalı, huyları güzel olmalı! İçinde hırs, tama', buhul, adâvet gibi çeşitli kötü huylar varsa, dışını yıkamakla, abdest almakla temiz olmaz! Şimdi bu neye benzer? Bir şişenin içine içkiyi koysalar..." İçki misalini burada yine veriyor. İyi ki veriyor da, biz bunları anlatarak, Bektâşîlere: "Bakın, sizin hürmet ettiğiniz bir kimse böyle diyor. Yapmayın bu haramı!" diyebiliyoruz.

Gerçi, Hacı Bektaş içki içebilirsiniz dese, içebilirler mi? Yine içemezler; çünkü, Allah içmeyin diyor. Bunun ötesi yok... "Hacı Bektaş kim oluyor, falanca kim oluyor?" denir o zaman... Ama

Hacı Bektaş diyor ki:

“Bir şişenin içine içkiyi koysalar, ağzını sımsıkı kapatsalar, bir deryanın kenarına getirseler, on yıl dışını yıkasalar; şişe yine temiz olmaz! çünkü, içinde içki vardır, murdardır, pistir.” diyor. “Onun için, içinden kibri çıkar, kini çıkar, hasedi çıkar, öfkeyi çıkar, kötü huyları at! İçin temiz olsun!” diye misal veriyor.

O bakımdan, Yunus’la Hacı Bektaş’ın çok yakından ilgisi var… Amma, Hacı Bektaş da, Yunus da sünnet-i seniyyeye bağlı, imana bağlı, ibadetlere farzlara bağlı insanlar... Bunu bilmiyor millet; sonraya bakıyor, öncekileri de böyle sanıyor. Onun için birtakım yanlışlıklar oluyor.

f. I. Yunus’u Herkes Anlamaz

Bu I. Yunus’un şiirleri, biraz daha eski dille söylenmiştir. Dilini herkes anlayamaz. Şimdi vakit olsaydı, ben şuradan birkaç şiir okuyacaktım size... O okuyacağım şiirleri anlamanız mümkün değil... Meselâ:

Keleci bilen kişinin,
İşini sağ ede bir söz!

Ne demek? Bilemez insan... *Keleci*, söz demek... Başka bir misal:

Dervişlik der ki bana,
Sen derviş olamazsın!
Gel de diyeyim sana,
Sen derviş olamazsın!

Dövene elsiz gerek,
Sövene dilsiz gerek,
Derviş gönülsüz gerek,
Sen derviş olamazsın!

Derviş bağrı baş gerek,
Gözü dolu yaş gerek,
Koyundan yavaş gerek,
Sen derviş olamazsın!

Umman'a dalmayınca,
Mürşide ermeyince,
Hak nasib etmeyince,
Sen derviş olamazsın!

Yunus hakkında şiirler yazılmış, piyesler yazılmış. Necib Fâzıl merhum, *Yunus Emre* diye bir tiyatro eseri kaleme almış. Orada tabii, çeşitli sahnelerde Yunus'u canlandırıyor ve şiirlerini söylüyor. O da orada yazmış:

Derviş bağrı taş gerek,
Gözü dolu yaş gerek,
Koyundan yavaş gerek,
Sen derviş olamazsın!

"Derviş bağrı taş gerek" diyor. Hayır, dervişin bağrı taş olmaz! Olmadığını burada şiirlerinde göstereceğim. Bağrının taş olmasını tenkid ediyor Yunus... Hiç taş gibi olur mu, kaskatı olur mu? Baş olacak ama, "Bağrında baş nasıl oluyor?" diye *baş*'ı anlamadıkları için, *taş*'a çevirmişler. Haksızlık etmişler. Aslında *baş*, yara demek eski Türkçe'de... *Bağrı başlı, gözü yaşlı*: Bağrı yaralı, gözü ağlamada...

Şimdi *baş* kelimesinin bu mânâsını bilirsek, mısrâyı anlarız: "Derviş bağrı baş gerek!" Dervişin gönlü yaralı olacak, boynu bükük olacak, kalbi kırık olacak, dertli olacak... Yâni, "*Aşk derdiyle hoşem, el çek ilâcımdan tabib!*" dediği gibi dertli olacak, kalbi yaralı olacak... Yunus da öyle diyor, Mevlânâ da öyle diyor, Fuzûlî de öyle diyor... Daha başka şairler de öyle diyor. Anlamadıkları için taş şekline çevirmişler.

Yunus'un dilini herkes anlayamaz. Şuradan bazı şiirleri okusam; çok güzel şiirler var ama, neşredenler anlayamamış ki, dinleyenler anlasın. Şunu birisi neşretmiş, bunu bir başkası neşretmiş. Daha başka kitaplar var... Güzel, Allah razı olsun ama, anlayamamışlar. Yunus'u anlamak kolay değil...

Yunus'u anlamak için, altı şey lâzım:

1. Arapça bilecek! Arapça bilmezse olmaz.

2. Farsça bilecek! Farsça bilmezse olmaz.

3. Eski Türkçe'yi bilecek! *Baş* kafa demek değil, yara demek; bilecek! *Sayru*, hasta demek... *Sınık*, kırık demek... *Keleci*, söz demek... Bunları bilecek! Bunları bilmezse Yunus'un şiirini anlayamaz.

Band dinliyoruz Mehmed Ali Hoca ile, evinde... Çok güzel, artistik güzel sesle band doldurmuşlar. Yunus'un şiirini anlayamamış ki, doğru okusun! Dilini anlamak lâzım, Türkçe bilmek lâzım!

“—Ben Türkçe bilmiyor muyum?”

Biliyorsun ama, o zamanın Türkçe’sini bilmek lâzım!

4. İslâm’ı bilmek lâzım! İslâm’ı bilmeyen anlayamaz. Yunus’u nerden anlayacak Alman, Fransız ve sâire? İslâm’ı bilecek ki, anlayabilsin.

5. Tasavvufu bilmesi lâzım! Tasavvufu bilmezse, Yunus’un hiç bir şeyini anlayamaz! Hiç bir şiirini doğru düzgün anlayamaz.

6. Hacı Bektaş’ı bilmesi lâzım! Hacı Bektaş’ı bilmeyen, Yunus’u anlayamaz. Yunus’un şiirlerinin canını kaybeder, özünü kaçırır. Hacı Bektaş’ın *Makàlât*’ını okuyacak, Hacı Bektaş’ın ne dediğini öğrenecek... Hacı Bektaş’ın tasavvuf anlayışını bilecek; o anlayışa göre Yunus’un şiirlerini değerlendirecek. Öyle olmazsa, anlayamaz!

Meselâ bir şiirinde diyor ki:

Şerîat, tarîkat yoldur varana,
Ma’rifet, hakîkat andan içeru!

Andan içeru; yâni ondan daha ötede, daha derinlerde, daha ilerilerde... Şimdi bu ne demek? Hacı Bektâş-ı Velî diyor ki:

“Dört tane kapı var: Şeriat kapısı, tarikat kapısı, ma’rifet kapısı, hakîkat kapısı... Bunlar dört tabakadır, dört kattır. En aşağı katı şeriat, ondan sonra tarikat, ondan sonra ma’rifet, ondan sonra hakîkat...” Bunu bilecek. Nasıl olduğunu açıklayan uzun izahları var...

“Şeriat ehli, abidlerdir. Bunlar yel gibidir, eserler tozarlar. Yel de lâzım insana... Yel olmasa harman yapılmaz, dane samandan ayrılmaz. Esmese, insanlar kokudan helâk olurlar. Yel de lâzım! İşte bu şeriat ehli, yel gibidir.” diyor.

“Tarikat ehli ateş gibidir. Gece gündüz yanarlar, yakılırlar, Allah deyu yanıp dururlar. Bunlar da iyi, güzel amma; ma’rifet ehli su gibidir. Su gibi durudur, su gibi arıdır. Su gibi hayat vericidir, su gibi şifa vericidir. Ama, asıl hakîkat ehli toprak gibidir. Toprağa bak! —En güzel görüyor.— Toprak gibidir, mütevâzidir; ama, her şeyin aslıdır. Bitki toprakta yetişiyor.

Bizleri Allah topraktan yaratmış. Her şeyin aslı toprak... Hakîkat ehli toprak gibidir." diyor. Uzun izahları var... Bunları bilmeyen, Yunus'un şiirlerini tam anlayamaz, anlayamazlar.

Tabii, biz burada Yunus'u çok akademik bir tarzda, bilimsel bir tarzda anlatacak değiliz. Çünkü, maksad o değil... Ama, bu sene Yunus Emre yılı olmuş, inşaallah Türkiye'de de anlatacağız. Bilinmeyen şeyler bunlar... Siz bugün duydunuz. Bunların böyle olduğu bilinecek.

g. II. Yunus Bursalı

Bir de II. Yunus var... Bu II. Yunus da Bursa'da... Bursalı... Çelebi, ârif, kibar, zarif, bağrı yanık, tatlı dilli, güleç yüzlü, şeriata bağlı, namaz ehli, haccı seven bir insan... Bu da Emir Sultan'ın dervişi... Ama I. Yunus'tan bir buçuk asır sonra yaşamış, 150 yıl geçmiş aradan... Bu Yunus başka, o Yunus başka... Ama bu Yunus da, I. Yunus'u aratmayacak güzel şeyler söylemiş, çok tatlı şeyler söylemiş. Yunus adını gören, "Hah, bizim Yunus'un şiiri..." diye derlemiş, toplamış; böylece karışmış. I. Murad'la II. Murad'ın karıştığı gibi... II. Mehmed'le IV. Mehmed'in karıştığı gibi...

II. Mehmed, Fatih Sulltan Mehmed... IV. Mehmed daha başka, çok yıllar sonra yaşamış. Bir şiiri var, çok güzel bir şiir:

İmtisâl-i câhid-ü fillah olubdur niyyetüm,
Ehl-i küfrü serteser kahreylemekdür niyyetüm,
Fazl-ı Hakk u himmet-i cünd-i ricâlullah ile,
Ehl-i küfrü serteser kahreylemekdür niyyetüm.

Mehmed isimli bir kişi yazmış. Sanıyor ki herkes, Fatih Sultan Mehmed yazmış. Hayır! Bu IV. Mehmed'in şiiri, Avcı Mehmed'in şiiri... İstanbul'u fetheden bizim Fatih Sultan Mehmed'in divanında hiç böyle bir şiiri yok... Nedense, —genç olduğundan galiba— hep aşıkane şiir yazmış, hiç böyle konulara temas etmemiş. Hayret ediyorsunuz, herhalde hep yakması gereken şiirler elimize geçmiş. Biraz daha vakti olsaydı, onları atardı,

yakardı. Hep aşıkane şiirleri var, hiç öyle şiir yok; ama, birbirine karışmış.

II. Yunus'un şiirleri de I. Yunus'un şiirlerine karışmış. Bizim ve sizin en çok beğendiğiniz ve bestelenen, bestelendiği zaman mânâsı anlaşılan, rahatlıkla mânâsını anlayabildiğimiz şiirler, II. Yunus'un, Bursalı Yunus'un...

Şol cennetin ırmakları,
Akar Allah deyu deyu;
Çıkmış İslâm bülbülleri,
Öter Allah deyu deyu...

Bursalı Yunus'un bu, I. Yunus'un değil... I. Yunus'un dili daha eski, onu erbabı hemen anlar.

Sordum sarı çiçeğe,
Neden benzin sarıdır?

Bu da Bursalı Yunus'un, I. Yunus'un değil...

Dağlar ile, taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni...
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni...

Bursalı Yunus'un dilini gayet rahat anlıyoruz. Üslûbu ve kafa yapısı tam onun işte...

Canım kurban olsun senin yoluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed!
Şefaat eyle bu kemter kuluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed!

Bir mübarek sefer olsa da gitsem,
Kâbe yollarında kumlara batsam,

Mah cemâlin bir kez düşde seyretsem,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed!

Bu da Bursalı Yunus'un; öteki Yunus'un değil...

h. I. Yunus Celâlli

Öteki, I. Yunus aşırı sözler söylüyor bazen... İnsan ürperiyor, söylediği sözlerden... Meselâ diyor ki:

Cennet cennet dedikleri,
Birkaç köşkle birkaç hûri,
İsteyene ver anları,
Bana seni gerek seni!

İnsan ürperiyor yâni, nasıl söyler bunu? Şimdi bu I. Yunus'un... Tam kafa yapısı, üslûbu, cesareti, pattadak söyleyişi; I. Yunus'un bu...

Ötekisi çok tatlı söyler. Bu biraz ilk iki mısrada insanı terletiyor. "*Cennet cennet dedikleri, / Birkaç köşkle birkaç hûri...*" "Vayy! Bu adam cenneti kötülüyor mu, ne yapıyor? Hûrileri küçümsüyor mu?" filân diyorsun. Ama sonunda affediyorsun. "*İsteyene ver anları, / Bana seni gerek seni!*" "Haa, bu Mevlâyı istiyormuş da, ondan gözü başka bir şey görmüyormuş. Aşık, divâne, adamakıllı aşık, gözü başka bir şey görmüyor." diye, o zaman mâzur görüyorsun.

Yâni, I. Yunus'un böyledir bütün şiirleri... I. Yunus'un şiirlerinde böyle ifadeler vardır. Meselâ diyor ki:

Bir tek gönül yıktın ise,
Şol kıldığın namaz değil;
Yetmişiki millet dahi,
Elin yüzün yumaz değil!

Bu I. Yunus'un... Neden? Bak, sataşıyor. Sataşmalı, sert, sivri

şeyleri var... Ama tatlı, hoşuna gidiyor insanın... "Bir gönül yıktığın zaman, bir tek gönül yıktınsa, kıldığın namaz değil!" diyor. Canım, kalb kırmak günah, namaz kılmak sevap... Bu bunu götürmez ama, öyle söylüyor. yâni, namazı namaz olur, namazdan sevap olur. Kalb kırdığı zaman günah olur, günahtan da cezâ çeker. Bunlar negatif pozitif, kâr zarar hanesine yazılır. Ama, namaz namazdır. Namaza sataşmasana! Yok; I. Yunus duramaz, sataşır:

Bir tek gönül yıktın ise,
Şol kıldığın namaz değil;
Yetmişiki millet dahi,
Elin yüzün yumaz değil!

"Yetmiş iki millet, müslümanlığın dışındaki başka milletler de ellerini yüzlerini yıkıyorlar. Sen abdest aldım diye ne böbürleniyorsun? Asıl, huyun güzel olsun!" demek istiyor. Sonucu güzel olduğu için affediyoruz ama, sözlerini de biraz cür'etli buluyoruz.

I. Yunus böyledir. Hem dili eskidir; hem de kafa yapısı, gönül yapısı biraz serttir. Celâlli derler buna... Yâni, ters bir şey gördü mü sinirleniyor, azarlıyor.

Bazı dedeler vardır böyle, ak sakallı, eli bastonlu... Bir yanlış gördü mü, hemen bakarsın baston havada... Meselâ; çocuk komşunun eriğini çalmağa duvarın üstüne çıkmış. Hacı dede onu gördü mü, tamam... Çocuk bastonu yer kafasına... "Seni yaramaz! Niye hırsızlık yapıyorsun?" diye sert, celâlli...

Bazı kabirler de celâlli oluyor, sahibi dokundurtmuyor. Grayder getiriyorsun, grayder bozuluyor. Uğraşan insan hasta oluyor. Operatör "Küt..." diye düşüyor, bayılıyor; hastaneye kaldırılıyor... Neden? Mezarın sahibi celâlli, müsaade etmiyor. Bazısı mütevâzi oluyor, "Yıksınlar mezarımı, kıymeti yok!" diye aldırmıyor; bazısı da, "Dokundurtmam mezarıma!" diye celâlli...

Ankara'da Hacı bayram-ı Velî'nin yanından, Bent Deresi'ne

şöyle kıvrılarak bir yol iner. Geliş yolu var, gidiş yolu var; ortasında bir kabir... Kabri kaldıramamışlar. Herkes biliyor, Ankara'da herkes söylüyor. İnanan mühendisler var, inanmayan mühendisler var... Demişler ki:

"—Yol ortasında kabir olur mu? Yıkın şunu?"

Çalışmıyor grayder... Oraya kadar gidiyor, çalışmıyor. "İnin aşağıya! Beni aldatıyorsunuz, beceriksiz herifler!" filân diye mühendisin birisi, greyderin üstüne kendisi çıkmış, götürmek istemiş. "Pat..." diye düşmüş. Bakmışlar ki mezarı kaldıramayacaklar, ortada bırakmışlar. Yolu bir bu tarafından, bir o tarafından geçirmişler. Gül Baba mı ne ise, tam ortada duruyor.

Yunus Emre —I. Yunus— celâlli, II. Yunus cemâlli... İkisi de aşık... Birinde celâl sıfatı var, ötekisinde cemâl sıfatı var...

Dört makam var tasavvufta, Hacı Bektâş-ı Velî'nin, onun daha evvelinden Ahmed-i Yesevî Hazretleri'nin zamanından beri:

1. Abidler
2. Zâhidler
3. Arifler
4. Aşıklar

En yüksek makam aşk makamı... Onun için, aşktan bahsediyor hepsi... Hep konunun aşk teması üzerinde dönmesi ondan...

Gümüşhaneli Hocamız hadis alimi, ciddî alim... Gece uyku uyumazmış. Dâimâ ilimle, irfanla, irşadla meşgul olurmuş. Kitap yazmış, tasavvuf konulu... Ne diyor? "En yüksek makam, aşk makamıdır." diyor.

Nereden geliyor bu benzerlik? Çünkü, Ahmed-i Yesevî Hazretleri Yusuf-u Hemedânî Hazretleri'nden feyz almış. Abdülhâlik-ı Gücdevânî Hazretleri tekke arkadaşı… Nakşî Tarikatı Hâcegâniyye'nin devamı… Hacı Bektâş-ı Velî de, Ahmed-i Yesevî'den feyz almış. Bizim Gümüşhaneli Hocamız da, yine Nakşibendî Tarikatı'nın İmâm-ı Rabbânî kolundan, Müceddidiyye kolundan feyz alarak aynı noktaya çıkıyor.

En yüksek makam aşıklık makamı... Hakk'a aşık olmak, her işi Allah sevgisi ile, severek yapmak... Gözün hiç bir şeyi

görmemesi... İşte onların alemi, halleri bu...

O şahısların, mübareklerin bir şiirini okuyarak konferansı bitirivereyim. Söylenecek söz çok ama, namaz vakti gelmiş. Yâni, bu insanların o yaşayışlarından ne kadar mutlu olduklarını, ne kadar zevk ve feyz aldıklarını, ne kadar memnun olduklarını tarife imkân yok... Onu anlatan bir şiir ile konuşmayı bitiriyorum. I. Yunus'un coşkun bir şiiri... Diyor ki:

Canlar canını buldum,
Bu canım yağma olsun!
Assı ziyandan geçtim,
Dükkânım yağma olsun!

Biraz açıklamamız lâzım! I. Yunus olduğu için, kelimeleri açıklamamız gerekiyor: (*Canlar canını buldum,*) Canlar canı kim? yâni, Mevlâyı buldum.

(*Bu canım yağma olsun!*) Eski Türklerde ziyafet verilirmiş, "Buyurun, yeyin yemekleri!" denilirmiş. Ondan sonra, tabak çanak ne varsa hepsi hediye olarak verilirmiş. Hân-ı yağma denirmiş buna... yâni yağma sofrası... Bütün her şeyi herkes yanına alır gidermiş. Kaşıklar, çatallar, tabaklar, ibrikler, bardaklar, sürahiler, kovalar... hepsi gidermiş.

"—Mevlâyı buldum, muradıma erdim. Benim bu canım yağma olsun!" diyor.

(*Assı ziyandan geçtim,/ Dükkânım yağma olsun!*) *Assı*, fayda demek, kâr demek... "Kârdan, ziyandan geçtim, dükkânım yağma olsun! Gözüm görmüyor bu gibi şeyleri artık, aldırmama durumuna geldim. Çünkü, muradıma erdim, aradığımı buldum." demek istiyor.

Ben benliğimden geçtim,
Gözüm hicabın açtım,
Dost vaslına eriştim,
Gümânım yağma olsun!

İnsanın Allah'ı bulması, kendinden geçmesi ile mümkün oluyor. Varlıkla, benlikle, kibirle, ücubla olmuyor; onu bildiriyor. (*Ben benliğimden geçtim,*) "Benliğimi bıraktım. (*Gözüm hicabın açtım,*) Gözümden perdeyi açtım. (*Dost vaslına eriştim,*) Sevdiğim Hâlikımın, Ma'budumun vuslatına eriştim. Kavuştum ona... (*Gümânım yağma olsun!*) Eski şüphelerim, tereddütlerim yağma olsun! Geride kaldı onlar...

Benden benliğim gitti,
Hep mülkümü dost tuttu,
Lâ mekâna kavm oldum,
Mekânım yağma olsun!

(*Benden benliğim gitti,*) Kendimi kaybettim, yokum arada... (*Hep mülkümü dost tuttu,*) Vücudumu, varlığımı hep Allah'ın varlığı kapladı. (*Lâ mekâna kavm oldum,*) Lâ mekân iline,

mekânsızlık iline kavm oldum. Hani, "*Şeş cihetten ol münezzeh Zülcelâl*" dediği gibi Süleyman Çelebi'nin... Yukarıda, aşağıda, önde, arkada, sağda, solda diyemezsin ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri mekândan münezzehtir. *Şeş*, altı...

Şeş cihetten ol münezzeh Zülcelâl,
Bî kem ü keyf ana gösterdi cemâl.

"Mirac gecesi, o mekândan münezzeh Allah-u Teâlâ Hazretleri, nasıllığı ve niceliği bilinmez bir tarzda, cemâlini Rasûlüllah'a gösterdi." dediği gibi...

Mekânsızlık iline kavm oldum. (*Mekânım yağma olsun!*) Eski geride kalan, bu mekân duygusu yağma olsun!

Taallûktan üzüşdüm,
Ol dosttan yana uçdum,
Aşk divanına düşdüm,
Divanım yağma olsun!

"Mâsivâ ile bağlardan; Allah'tan gayri, boş olan şeylerden kopardım kendimi..." *Üzmek*, koparmak demek... *Üzüşmek*; kopuşmak, aradaki bağların kopması... Bilinip izah edilmesi gerekiyor. (*Ol dosttan yana uçdum.*) "Bağları koparttım, dergâh-ı ilâhiye doğru uçtum. (*Aşk divanına düşdüm, divanım yağma olsun!.*) Aşk meclisine geçtim, benim aşağıdaki divanım yağma olsun! Alsınlar artık, kıymeti yok..."

Varlık çün sefer kıldı,
Dost andan bize geldi,
Vîran gönül nur doldu,
Cihanım yağma olsun!

"Varlık, benlik gidince, dost tecellî etti. Dost ondan sonra bize geldi." *Andan*, ondan sonra demek... (*Vîran gönül nur doldu, cihanım yağma olsun!*) "Gönlüm ilâhi nurla doldu, artık cihan

yağma olsun!”

Geçtim bitmez sağınçdan,
Usandım yaz u kışdan,
Bostanlar başın buldum,
Bostanım yağma olsun!

“Bitmez tükenmez olan sayılardan, yâni çeşitli varlıklardan geçtim. Yazdan kıştan usandım. (*Bostanlar başın buldum*) Asıl ilâhî bostanı buldum. (*Bostanım yağma olsun!*) Buradaki bostanım yağma olsun!”

Yunus ne hoş demişsin,
Bal u şeker yemişsin,
Ballar balını buldum,
Kovanım yağma olsun!

“Ne hoş söylemişsin şu sözü ey Yunus! Sanki bal yemiş gibi,

şeker yemiş gibi sözlerin tatlı... Ballar balının buldum, kovanım artık yağma olsun! Öteki dostlar da istifade etsinler; onlar da yesinler, içsinler, ilâhi lezzetleri tatsınlar!" demiş oluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, o kendisine eren evliyâ kullarının hallerini bizlere de nasib eylesin... Onların tattığı o zevkleri, o şevkleri, o duyguları bizler de tanıyalım, bizlere de ihsan etsin... O duyguları yaşamak ve tatmak bizlere de nasib olsun...

Onlar nasıl böyle, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne ermenin coşkunluğunu, zevkini böyle tatmışlarsa; Allah-u Teâlâ Hazretleri bize de bu dünyada iken, o makamlara ulaşmayı nasib eylesin... Ahirette de sevdiği, razı olduğu kullar olarak huzuruna varmayı; cennetiyle, cemâliyle, sevdiği kullarla müşerref olmayı nasîb eylesin...

Allah-u Teâlâ Hazretleri, mü'minlerin arasındaki ihtilâfları, kötülükleri, dargınlıkları, kırgınlıkları izâle eylesin... Sevmeyi onlara öğretsin, sevmenin tadını tattırsın... Müslümanların birlik ve beraberliğini nasib eylesin...

Ümmet-i Muhammed'in tekrar aziz olduğunu; izzetini, ikbâlini, itibarını, iyiliğini, hoş hallerini, güzel günlerini cümlemize göstersin... O güzel günlerin gelmesi için, her türlü imkânımızla hizmet etmeyi, o imkânları hazırlamayı, o şartları hazırlamayı, o hususta çalışmayı Allah cümlenize, cümlemize nasib eylesin...

Bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ ve bi-hürmeti esrârı sûretil-fâtihâ!

....

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!

16. 12. 1990 - AVUSTRALYA

03. ALLAH'IN ADALETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

a. İyilik de, Kötülük de Unutulmaz

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerine olsun...
Ebû Kılâbe Rh.A'ten rivayet edildiğine ve Abdürrezzak'ın *Musannef*'inde, Beyhakî'nin *Zühd*'ünde kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[10]

اَلْبِرُّ لاَ يَبْلٰى ، وَالذَّنْبُ لاَ يُنْسٰى ، وَالدَّيَّانُ لاَ يَمُوتُ ، اِعْمَلْ مَا شِئْتَ ، كَمَا تَدِينُ تُدَانُ (عب. عن أبي قلابة مرسلاً)

(*El-birru lâ yeblâ*) "İyilik silinmez, yok olmaz, yıpranmaz, eskimez. (*Ve'z-zenbü lâ yensâ*) Günah unutulmaz, gizli kalmaz,

---

[10] Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.178, no:20262; Beyhakî, *Zühd*, c.II, s.223, no:718; Ebû Kılâbe Rh.A'ten.

Ahmed ibn-i Hanbel, Zühd, c.I, s.142; Ebû Kılâbe Rh.A'ten, o da Ebüd-Derdâ RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.33, no:2203; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.VI, s.158; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.3, no:43672; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.284, no:902; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.169, no:10492.

cezasız, karşılıksız kalmaz. Ahirette insanın karşısına gelir. Defterler açılır, hesaplar sorulur."

(*Ve'd-deyyânü lâ yemût*) "Deyyân olan Allah-u Teàlâ Hazretleri Hayy'dır, Bâkî'dir. Kulların hesaplarını görecek, hak edene mükâfat, hak edene işlediği günahlardan dolayı ceza verecek.

(*İ'mel mâ şi'te*) "Bu hakikatler böyle olduğuna göre nasıl istersen öyle yap! İster günah işle, ister sevap işle... İster iyilik yap, ister kötülük yap... İster tembellik yap, ister çalışkanlık yap... Nasıl istersen öyle hareket et!"

(*Kemâ tedînü tüdân*) "Nasıl bir hareket yaparsan, o hareketine göre karşılık alırsın! Yaptığın işin cinsine uygun olarak, onun karşılığını görürsün."

Peygamber SAS Efendimiz böyle buyuruyor. Bu hadis-i şerifi tekrar tekrar okuyup hatırımıza iyice yerleştirmeliyiz. İyilik yapan insana ne mutlu... Yaptığı iyilik unutulmaz, eskimez.

"—Aradan asırlar geçecek, insanlar ölecek, devirler dolaşacak, kıyamet kopacak, ahiretin hengâmesi olacak, acaba benim bu iyilik arada gürültüye gider mi? Hatırlanır mı, hatırlanmaz mı?"

Güneş, zamanla birçok şeyi yıpratıyor. Elbiselerin renkleri uçuyor, ortaya konulan eşyalar çürüyor, toz oluyor, toprak oluyor. Ama iyilik kalır. İyilik değişmez, yıpranmaz, karşılıksız kalmaz. Onun için büyüklerimizin şöyle bir sözü var:

"—Sen iyiliği yap, denize at; balık bilmezse Hàlik bilir."

Balık, yaptığın iyiliği anlamayabilir, değerlendirmeyebilir. İnsanların değerlendirmesi mühim değil. Hàlik, yaradan, Allah-u Teàlâ Hazretleri yapılan iyiliği bilir. Yani bir insan, bir şey yok olsun diye, uçsuz bucaksızdır diye denize savurur atar. Dibine gittiği zaman kimse görmüyor diye ekseriya böyle şeyler denize atılır. Amma, Allah her şeyi biliyor, her şeyi görüyor. İyilik unutulmayacak. İyilik unutulmadığı gibi, kulun işlediği günah da unutulmaz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, Kur'an-ı Kerim'de, müteaddit ayet-i kerimelerde bu hakikati bize bildiriyor:

كِرَامًا كَاتِبِينَ ۔ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ (الانفطار:١١-١٢)

(*Kirâmen kâtibîn. Ya'lemûne mâ tef'alûn*) [Şunu iyi bilin ki, üzerinizde şerefli yazıcılar vardır. Onlar yapmakta olduklarınızı bilirler.] (İnfitar, 82/11-12)

Yapılan şeyler biliniyor, deftere yazılıyor. Ahirette insanlara şöyle denilecek:

اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (جاثية:٢٩)

(*İnnâ künnâ nestensihu mâ küntüm ta'melûn*) [Çünkü biz, yaptıklarınızı kaydediyorduk.] (Câsiye, 45/29)

Siz yazılmıyor mu sandınız? Gizli kalacak mı sandınız? Unutulacak mı sandınız? Yaptığınız ameller, işlediğiniz ameller, işte deftere yazıldı.

هَاؤُمُ اقْرَؤُا كِتَابِيَهْ (الحاقة:١٩)

(*Hâümu'kraû kitâbiyeh*) "Oku, bu sevapların, günahların yazılmış olduğu şeyi, al oku!" (Hakka, 69/19) diye kitabı verilecek."

Kitabın sağından verilmesi, uğurluluk, iyilik ve beşaret oluyor. Sağ tarafından kitabı veriliyorsa, demek ki o insan, hesabı kolay görülecek olan iyi insanlardan. Solundan veriliyorsa veya arka taraftan veriliyorsa, o da sembolik jest; günahlara batmış, defterine günahlar yazılmış, kötü insanın hali perişan olacak.

Bu hususları anlatan pek çok ayet-i kerime var. Dünya hayatındaki olaylar tescil ediliyor, kayda geçiriliyor, yazılıyor.

Kısaca, bizim hadis-i şeriflerden bildiğimize göre, sağ yanımızda iyiliklerimizi yazan, sol yanımızda kötülükleri yazan melek var. Amenna ve saddaknâ. Allah'ın meleklerine iman etmişiz. Hafaza melekleri denilen, insanın amellerini yazan melekler var.

Hatta deniliyor ki, sarımsak, soğan gibi yiyecekler veya fırçalanmaması dolayısıyla ağzın ve dişlerin kokması, diş etlerinin kirlenmesi, üzerini birikinti kaplaması, melekleri rahatsız eder.

Yine hadis-i şeriflerde bildiriliyor ki, sağ taraftaki melek, sol taraftaki meleğin rütbece üstündedir, onun âmiridir. Sol taraftaki melek onu dinler. Sağ taraftaki meleğin, günahı yazacak olan sol taraftaki meleğe "yazma, dur bakalım, belki tevbe eder, deftere geçirme, kayda geçirme, işlem görmesin" diyerek tehir hakkının olduğu, salâhiyetli olduğu hadis-i şeriflerde bildiriliyor.

Bu gibi hadis-i şeriflerden ve yukarıda zikrettiğim ayet-i kerimelerden, mutlaka ve mutlaka işlediğimiz işlerin, sevap ve günahların hepsinin tespit edildiğini ve hiçbirinin unutulmayacağını biliyoruz.

Hepimizin ezberinde olan bir ayet-i kerime:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(الزلزال:٧-٨)

(*Femen ya'mel miskàle zerretin hayran yerah. Ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerah.*) "Kim zerre ağırlığında bir suç işlerse, günah işlerse, onun karşılığını görecek. Kim de zerre ağırlığında bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecek!" (Zilzâl, 99/7-8)

Miskal, çok küçük bir miktar oluyor. Yani, "Azıcık bir miktar hayır işleyen, onun karşılığını görecek; azıcık bir kötülük işleyen de o hesaba girecek, cezası onun karşısına gelecek, ettiğini bulacak."

Hadis-i şerife dönelim:

İyilik unutulmuyor, yıpranmıyor, yok olmuyor. Kötülük de unutulmuyor. İnsanlara, mahkeme-i kübra'da yaptıklarının hesabını soracak olan Allah-u Teàlâ Hazretleri Hayy'dır, Bâkî'dir. Hani insan, muhatabı belki ölür diye düşünebilir.

Dünya hayatında birisiyle bir anlaşma yaptın, borcun var, alacağın var, işin var. Taraflardan birisi ölürse bu işi tavsıyabilir. Ama Deyyân, Allah'ın isimlerinden bir isimdir ve fa'âl vezninde mübalağa sigasıdır.

Deyyân, insanlara ettiklerinin karşılıklarını eksiksiz ve en incesiyle verecek oları demektir. Allah'ın o sıfatı, insanlara ettiklerinin karşılığını, cezasını ya da mükâfatını verecek olan mânâsına geliyor. Yani insanları cezalandıracak veya mükâfatlandıracak olan, hesaba çekecek olan, sonucuna göre ona muamele edecek olan, Deyyân sıfatına sahip olan Allah-u Teàlâ Hazretleri de ölecek değil.

"—İyilik de unutulmuyor, kötülük de unutulmuyor, Deyyân da ölecek değil. Madem bu gerçekleri öğrendin, o zaman nasıl istersen öyle yap!"

İster git meyhanede içki iç, ister namazı kılma, istersen günahlara dal, istersen adam öldür, istersen hırsızlık yap. Cezayı

sen çekeceksin, azaba sen uğrayacaksın. Bunların hiç birisi gizli kalmayacak. Karıncayı ezsen, birine yan baksan, birinin kalbini sözle incitsen dahi hesaba girecek. Nasıl istersen öyle yap, kendin bilirsin!

İnsanlar bir iyilik yapınca Allah-u Teàlâ Hazretlerine bir şey yapmış olmuyorlar.

"—Ben namaz kıldım."

Kendine.

"—Günah işledim"

O da kendine, kendi aleyhine.

Hz. Ali Efendimiz'in zarif, nükteli sözleri vardır, buyurmuş ki:

"—Ben ömrümde hiç kimseye iyilik de etmedim, kötülük de etmedim."

Ne demek istiyor Hz. Ali Efendimiz? Hiç insan içine çıkmadı mı, boş mu durdu? Eli bağlı mı durdu? İnsanlarla hiç muamelesi olmadı mı? Hiç hayır hasenat yapmadı mı? Sadaka, zekât vermedi mi?

"—Hiç kimseye iyilik de yapmadım, kötülük de yapmadım!" derken demek istiyor ki: İyilik yapmışsam yaptığım iyiliğin mükâfatı benim; kendime yapmışım demektir.

Bir insan namaz kılmışsa, Allah yolunda yürümüş-se, hayır hasenat yapmışsa, cami yapmışsa, yetimleri gözetmiş yetiştirmişse, açları doyurmuşsa, çıplakları giydirmişse, cihada para harcamışsa, Afganistan'a yardım etmişse, Filipinler'deki müslümanları desteklemişse... Bütün bunları yapıyor ama sevabı kendisine geliyor. Allah onun mükâfatını verecek.

Birisine bir kötülük yapmış; çelme takmış, işini bozmuş, malını almış, gasbetmiş. Evet, bu dünyada alırsın ama ahirette hakkını senden kat kat alacak, sen pişman olacaksın. Sen kendine kötülük ettin. Başkasına kötülük yapmadın, yaptığın aslında kendine. Ahirette onun cezasını çekeceksin.

Neyi işlersen işle, ne iş yaparsan, Allah'a karşı nasıl kulluk edersen, öyle mükâfat görürsün. Ne işlersen, onun karşılığını

alırsın.

Dâne-yedînu-dîn; karşılığını görmek demek. Fâtiha'da geçiyor:

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (فاتحة:٤)

(*Mâliki yevmi'd-dîn*) "Mükâfatların, cezaların, karşılıkların verildiğin günün sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleridir." (Fâtiha, 1/4)

Mâûn Sûresi'nde de geçiyor:

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ (الماعون:١)

(*Eraeyte'llezî yükezzibu bi'd-dîn*) [Gördün mü o hesap ve ceza gününü yalanlayanı?] (Mâun, 107/1)

Tîn Sûresi'nin sonunda geçiyor.

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ (التين:٧)

(*Femâ yükezzibüke ba'du bi'd-dîn*) [Artık bundan sonra, ceza günü konusunda seni kim yalanlayabilir?] (Tîn, 95/7)

Buralarda geçen *dîn* kelimesi ne mânâya geliyor? *Religion* mânâsına mı? Yani (*Mâliki yevmi'd-dîn*) "*The day of religion*" mânâsına mı?

Hayır, "Din gününün sahibi" mânâsına değil. Oradaki *din*, karşılık demek, hüküm demek. "*The day of judgement*" diyorlar bunun İngilizce tercemesinde. Yani, mahkeme-i kübranın olduğu, insanın iyiliğinin karşılığının verildiği gün.

Bu kadar gerçekler ortada iken, sen niye Allah'ın her insana ettiğinin karşılığını vereceğini inkâr ediyorsun?

أَلَيْسَ اللّٰهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ (التين:٨)

(*Eleysa'llàhu bi-ahkemi'l-hàkimîn*) "Allah, hüküm verenlerin

en üstünü değil mi? Allah, adaletliler adaletlisi değil mi? Herkese yaptığının karşılığını vermekten aciz mi?" (Tîn, 95/8)

Evet, adaletlidir. Ben, onun adaletini dünya hayatında da görüyorum. Zalimi cezalandırıyor, kahrediyor; mazlumun da elinden tutuyor, yardımcı oluyor. Mazlumun âhı çıkıyor zalimden. Dünyada da görüyoruz.

Yapılan iyiliklerin karşılığının verildiğini inkâr ediyor:

"—Yok canım, dünya hayatında insan ne yaparsa yanına kâr kalır. Vurursun, çalarsın, çırparsın, alırsın, verirsin, bu dünya hayatında yaşarsın, keyfine bakarsın; ahireti boş ver!" diyor.

Onlar, ahirette ne kadar yanıldıklarını anlayacaklar. Deyyân, işte böyle karşılıkları veren Allah demek.

Ve nasıl istersen öyle yap! Sen Allah'a karşı nasıl muamele edersen, ona nasıl bir jestle kulluk yaparsan, oradan da sana öyle bir ceza gelir. Yani ettiğini bulursun.

مَنْ دَقَّ دُقَّ

(*Men dakka dukka*) demişler. Mânâsı şu: "Kim, gider birisinin kapısını çalarsa, onun da kapısı çalınır." Yâni, eden bulur, yapana yaptığı kâr kalmaz. Muhakkak ettiğinin karşılığını görür.

Bu adaleti hiç unutmamak lazım! Onun için insan, kendi çocuğuna, kendi hanımına dahi adaletle davranmak zorunda, kendinden aciz insanlara adaletle davranmak zorunda.

Güçlü kuvvetli insana karşı adaletli davranıyorsun, zaten ses çıkaramıyorsun, adam babayiğit olduğu için zaten sana haksızlığı işlettirmez. Haksız bir şey yaptığın zaman yakanı toplar, kafana vurur, çeneni dağıtır, dişlerini döker. Ona zaten bir şey yapamazsın. Ama âcize de yapmayacaksın. Karıncayı ezmeyeceksin. Çocuğunu dövmeyecek, karına muamelende dikkat edeceksin. Kadın da kocasına muamelesinde dikkat edecek.

Herkes hakkını bilecek, haddini bilecek. Hukukunu koruyacak. Hukukunu isteyebilir, ama öbür tarafta kendisinden görevleri

istendiği zaman yapmamak yok. Onun da hesabı var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize adaletli olmayı nasip etsin.

Her yaptığımız şeyi, ölçerek, biçerek, düşünerek, mükâfatı, cezası olduğunu bilerek ve hesap gününü, karşılık gününü hiç hatırdan çıkarmadan yaşayarak yapmalıyız.

b. Büyük Güne Hazırlanın!

Mâlum, Hz. Ömer Efendimiz çok cesur, kahraman, bahadır bir sahabi, güçlü kuvvetli bir pehlivanmış. O İslâm'a geldikten sonra gizli gizli ibadet yapmaktan vazgeçmişler.

"—Niye gizleniyoruz ya Rasûlallah? Gidelim Kâbe-i Müşerrefe'ye, ibadetlerimizi alenî yapalım!" demiş.

Gitmişler. Daha önce müşriklerden çekiniyorlardı; alay ederler, tazyik ederler, işkence ederler diye. Ama Hz. Ömer karşı koyanların kafasını kırar. O varken kimse bir şey yapamamış. Rahat rahat ibadetlerini yapmışlar, ötekiler de köşeden yad yad bakmışlar, kalmışlar.

Hz. Ömer RA babayiğit bir insan, diyor ki:[11]

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا ، وَزِنُوا أَعْمَالَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا !

وَتَزَيَّنُوا لِلْعَرْضِ الْأَكْبَرِ ! (ت. عن عمر)

(*Hàsibû enfüseküm kable en tühàsebû*) "Ahirette hesaba çekilmeden önce, kendinizi hesaba çekin! (V*ezinû a'mâleküm kable*

---

[11] Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.499, no:2383; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.96, no:34459; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.103, no:306; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.828; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIV, s.314; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.52; Ebû Abdurrahman es-Sülemî, *Tefsir*, c.I, s.384, İsrâ, 17/16; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhàsebetü'n-Nefs*, c.I, s.22, no:2; Hz. Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXX, s.302; Hz. Ebûbekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.188, no:44203; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXVI, s.433, no:29408.

en tûzenû) Ölüp de mahkeme-i kübrâda amelleriniz tartılmadan önce, dünyadayken amellerinizi kendiniz bir tartın!" Yâni, "Kendi aklınızla, fikrinizle şöyle kendinizin bir muhasebenizi yapın; kârda mısınız, zararda mısınız bir kontrol edin!"

"—Bugün kârlı mı gitti, zararlı mı gitti? Sabah ne yaptın? Öğle ne yaptın? İkindi ne yaptın? Akşam ne yaptın? Yatsı ne yaptın? Haram mı yedin, helal mi yedin? İbadet mi ettin, günah mı işledin? Ömrün hak yolda mı geçti, batıl yolda mı? İnsanlara faydalı mı oldun, zararlı mı? Birisine faydan mı dokundu, birisinin sırtından mı geçindin?"

O gün hesaba çekilmezden önce, siz burada hesabınızı yapın! Ahirette amelleriniz teraziye girmeden önce, siz burada ölçün!

"—Sevabım az, biraz daha sevaplı işler yapayım. Eyvah, günahım fazla, tevbe edeyim, günahlı işlerden vazgeçeyim!" diye, amellerin hesabı burada yapılmalı!

Sonra diyor ki:

وَتَزَيَّنُوا لِلْعَرْضِ الأَكْبَرِ!

(*Ve tezeyyenû li'l-ardı'l-ekber*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkacağınız güne hazırlanın!"

İnsanların Allah'a arz edildiği o büyük arz gününe kendinizi hazırlayın! Süslenin, giyinin, kuşanın, bezenin, kendinizi sevimli hale getirmek için ne yapmak gerekiyorsa şimdiden yapın!

O gün çok zor bir gün. Hiç kimsenin ses çıkaracak hali yok. Kimsenin araya girip de size bir faydası dokunmaz. Anne, baba, evlat, kardeş, hısım, akraba, dost, arkadaş, herkes kendi başının çaresine bakacak. Herkesin işi başından aşkın olacak. Bir istisnası var:

الأَخِلاَّءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلاَّ الْمُتَّقِينَ (الزخرف:٦٧)

(*El-ehillâü yevmeizin ba'duhüm li-ba'din adüvvün*) "O gün,

dost olanlar bile birbirlerine düşman kesilirler; (*ille'l-müttakîn*) ancak takvâ ehli, ihlâs ehli, àrif, kâmil insanlar müstesnâ...” (Zuhruf, 43/67)

Bu dünyadaki dostlar, ahirette birbirine hasım olacak, birbirinden hakkını isteyecek, mahkemelik olacak, yaka paça olacaklar. Çünkü herkesin ihtiyacı var, herkes “Cehennemden nasıl kurtulurum, sevabı nereden toplayabilirim?” diye çare arıyor. Kurtuluş çaresi ararken dostluklar, ahbaplıklar bozuluyor. Bozulmayan bir dostluk, müttakîlerin, àriflerin, sàlihlerin, Allah'ın has, iyi kullarının dostluğu… Onların vefası orada da devam edecek. Onların dostluğu orada da fayda verecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi müttakîlerden eylesin, müttakîlerle dost eylesin… Onların arkadaşlığı kıymetli, onların arkadaşlığı bitmeyen ve ahirette insana fayda veren bir arkadaşlık…

Bu hesap ve muhasebe meselesi çok önemli bir mesele… Bunu pratik bir hale getirmek lazım! Her zaman, her yerde söylemişimdir: İnsan sabahleyin, “Bugün ne yapabilirim, neler yapmalıyım?” diye düşünerek çıkmalı evinden… Hatta akşamdan hazırlamalı.

Fakültede bize çalışma metodlarını öğretirlerken kitaplarda okurduk. Biz de talebelerimize onu anlatırdık. Ders ise dersler, vazife ise vazifeler, yapılacak bir iş ise onlar akşamdan kayda geçmeli. İnsan, yarınki işlerini sâlim kafayla akşamdan düşünmeli!

“—Şu bankaya gideceğim, şuradan gelen havaleyi alacağım. Şuraya gideceğim, şu işi yapacağım. Falancayla randevum var, filancaya şunu vereceğim, falancadan şunu alacağım. Filancayı karşılayacağım, şuraya götüreceğim, hastaneye gideceğim, çocuğu alacağım, aşı ettireceğim...”

Bunların hepsini salim kafayla akşamdan kayda geçmeli ve hep hayırlı şeyleri seçmeli! Kötü şeyleri yapacaksa, yapmaktan vazgeçmeli!

“—İçki, kumar arkadaşlarıyla buluşacak, eski günleri yad

edecekti. Ama o adamlar pek güvenilmez, bakarsın meclise içki de getirirler, en iyisi ben buraya gitmeyeyim!” deyip onun üstünü çizeceksiniz.

Kötü işler yapmayacaksınız, iyi işler yapmaya azmedeceksiniz. Defterinize öyle yazacaksınız.

Bir de akşam gelip yatağa uzandığınız zaman, ya da uzanmadan önce seccadenizde iki rekât namaz kıldıktan sonra “Ben bugünü nasıl geçirdim?” diye gününüzün muhasebesini yapacaksınız. Günahlarınız varsa, tevbe ve istiğfar edeceksiniz; sevaplarınız varsa, Allah’a şükredeceksiniz.

“—Yâ Rabbi! Çok şükür, bugün hayırlı işler yapmaya beni muvaffak eyledin. Kur’an okudum, hatim indirdim, teşbih çektim, ibadet ettim, namazlarımı camide cemaatle kıldım, filanca kardeşime yardım ettim, filanca hayrı işledim..” Böyle güzel şeyler olunca şükredeceksiniz, kötü şeyler olunca da Allah’a tevbe ve istiğfar edeceksiniz. Çünkü tevbe ve istiğfar günahları affettiriyor.

c. Diline Sahip Olmak

İkinci hadis-i şerif, İbn-i Mes’ud RA’dan rivayet edilmiş, enteresan bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:[12]

الْبَلَاءُ مُوَكَّلٌ بِالْمَنْطِقِ، فَلَوْ أَنَّ رَجُلاً عَيَّرَ رَجُلاً بِرِضَاعِ كَلْبَةٍ لَرَضَعَهَا (خط. عن ابن مسعود)

(*El-belâü müvekkelün bi’l-mantık*) “Belâ, musibet, insanın başına gelen üzücü olay, fitne, fesat, sıkıntı, insanın diline bağlıdır. Belâ, insanın dilini iyi kullanmamasından dolayı başına

[12] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.408
Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.553, no:7867.

gelir demek oluyor. Dilini tutmuyor, başına belâ geliyor."

Şairin, "Başım rahat eder, durursa dilim..." dediği gibi. İnsanın dili durursa kurtulabilir ama durmazsa dili onu belaya sokar. Yani bela, konuşmaya vekil tayin edilmiş oluyor, konuşmanın arkasından geliyor. Bela, konuşmanın neticesinde insanın başına geliyor. O bakımdan insanın sözüne çok dikkat etmesi lazım. Ağzına, diline sahip olması lazım. Yutkunması, düşünmesi lazım. Söyleyeceği şeyi dokuz defa yutkunduktan sonra söylemesi lazım. Çok söz söylemekten de vazgeçmesi lazım.

Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:[13]

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ

(حم . ق. ن. ه. عن أبي شريح وأبي هريرة)

(*Men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmil âhiri felyekul hayran ev liyesküt*) [Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin veya sussun!]

Ya hayır söyle, ya da söyleyeceğin söz hayır değilse, boşsa, şerse, günahsa söyleme.

Susmak da ibadettir. İnsanların çoğu susmanın ibadet olduğunu bilmiyorlar. Allah rızası için susmak, mâlâyâni konuşmamak, günah konuşmamak, kendine hakem olmak, diline sahip olmak, susmak ibadettir. Sükût bir ibadettir, kimsenin bilmediği bir ibadet.

Herkes, ibadeti sadece eğilip kalkmak, secde etmek sanıyor. Onun dışında başka ibadetlerin olduğuna herkes vakıf değil. Bilin

---

[13] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX,s.117, no:5995; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.165, no:69; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.231, no:1890; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.66, no:3662; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.134, no:2036; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.183, no:477; Ebû Şüreyh el-Huzâî RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.164, no:68; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.467, no:3961; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.433, no:9593; Ebû Hüreyre RA'dan.

ki, Allah rızası için susarsanız, kötü sözleri söylemezseniz bu da ibadettir.

Yunus Emre bir şiirinde diyor ki:

Sözün us ile düşür git;
Yaramazını şaşır git!

"Söylediğin sözü akılla, mantıkla uygun hale getir. Yaramaz sözü söyleme, işe yaramaz sözleri ayır!"

Olmadık bir yerde bir söz söylerse, insanın başına belâ gelir:

Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı,
Söz ola ağulu aşı;
Yağ ile bal ede bir söz.

Güzel bir söz söylersin, mücadele biter, savaş kesilir, kavga kalkar. Çünkü tatlı konuştu, ortalığı yumuşattı, taraflar dost oldu.

"—Bitirmek", iyi etmek demek; "baş" da yara demek. Yani, güzel söz söylersin, yaraya merhem olur. Yarayı bile iyi eder, gönül yarasını bile tedavi eder. Bir hal sorarsın, bir hatır sorarsın, bir tebessüm edersin, bir özür dilersin, mazeretini güzel arz edersin, gönül alıcı bir söz söylersin, kalp kırıklığı geçer, yara tedavi olur. Yaranın üstü kalıp bağlar, kanaması durur.

Bazan da tatlı bir söz, zehir gibi acılı, ağılı yemeği yağ ile bal gibi yapar. Yani herşeyi tatlandırır demek istiyor Yunus Emre.

Demek ki, insanın söze çok dikkat etmesi lazım! Bakın burada Peygamber Efendimiz ne diyecek arkasından, dikkat edin:

"—Bela insanın konuşmasının arkasından gelir, ona bağlıdır."

Mesela bir insan bir insanı ayıpladı. Etrafınızdaki bir insanı kusurundan dolayı ayıpladınız. O zaman başınıza ne gelir? Nasıl bir bela gelir? Bakın, diyor ki:

"—Bir adam bir adamı, bir dişi köpek onu emzirmiş diye ayıplamış olsa, bir gün gelir bir dişi köpek de onu emzirir."

Yani, “ne alçak adam, köpekten süt emmiş” ya da küçük çocukmuş da köpek gelmiş onu emzirmiş. Böyle bir durum. Ayıpladığı şey insanın başına gelir. Sen misin, köpeği emdi diye o insanı ayıplayan? Allah da mecbur eder, muhtaç eder, olaylar öyle gelir sıkışır ki, o işi, o kusuru o da işler. Ayıpladığı kusur kişinin başına gelmedikçe canı alınmaz. Tevbe etmek müstesna.

Onun için insanın diline sahip olması lazım.

Sa’d ibn-i Ebi Vakkas RA, Aşere-i Mübeşşere’dendi. Efendimizin çok sevdiği bir sahabiydi. Onu, Hz. Ömer Kûfe şehrine vali tayin etmişti. Hz. Ömer zamanında valilik yapıyordu. Hz. Ömer, arada, valileri teftiş ediyor, hallerini soruyor, ahaliden durumu soruyor.

“—Valinizden memnun musunuz? İyi midir, hoş mudur? Değil midir?” diye. Dediler ki:

Aman, illallah! Bizim vali şöyle kötü, böyle kötü.” Hz. Ömer’e şikayet ettiler.

Hz. Ömer tahkikçi gönderdi, “Hakikaten bu şikâyet edildiği gibi kötü mü?” diye. Tahkik edenler, cemaati toplayıp meseleyi sordular.

“—Valinizden memnun musunuz?”

“—Allah rıza olsun, memnun olmaz mıyız? Şöyle mübarek, dürüst, takva ehli, mütevazi, çalışkan, hayır yapıyor.”

Doğruyu söylediler. Yalnız bir tanesi ters konuştu, aleyhinde konuştu ama haksız yere konuştu. Aşere-i Mübeşşere’den olan Sa’d ibn-i Ebi Vakkas o kimseye kırıldı, darıldı, aleyhinde beddua etti.

“—Yâ Rabbi! Sen bunun müstehakını ver.”

O adam, ihtiyarlığında öyle rezil durumlara, öyle günahlara düştü ki. “Yaşlandığı halde, 70-75 yaşında iken, o çağda, yoldan geçen cariyelere göz kırpardı, sarkıntılık ederdi” deniyor.

“—Bu edepsizliğin nedir? Utanmaz mısın?” denilince, yaptığı şeyin kötü olduğunu bilirmiş de;

“—Ben Sa’d’ın bedduasına uğradım!” dermiş.

“—Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste…”

Mazlumun âhını alırsan, haklı olan insanın aleyhinde konuşursan, haksız işler yaparsan, onun âhı tutar ve cezası kat kat gelir insana. O bakımdan, insanın sözüne çok dikkat etmesi lazım, kimseyi ayıplamaması lazım.

"—Peki, ayıplamayacağız, ne yapacağız? Bir insan günah işliyor, ayıplamayacak mıyız? Hatalı bir şey söylüyor, ayıplamayacak mıyız?"

Bir kere, hilkatinden dolayı ayıplayamazsın.

"—Vay gözü kara..." Allah öyle yaratmış.

"—Vay şaşı gözlü…"

İnsan gözünün şaşı olmasını ister mi? Ne yapsın? "Vay koca kafalı, vay koca burunlu…"

Kızmasa iyi ama insanoğlu bu…

Ebu'd-Derdâ RA, Bilal-i Habeşi Hazretleri'ne kızmış, sinirlenmiş,

"—Seni kara karının oğlu seni!" demiş.

Yani, anasının esmer tenli olmasından dolayı onu ayıplamış.

Bu haber Peygamber Efendimize geliyor. Peygamber Efendimiz Ebu'd-Derda RA'a diyor ki:

"—Sen onu annesinin yüzünün renginden dolayı mı ayıpladın? Kara kadın diye ayıpladın mı? Sende, cahiliyyet devrinden kalma huylar var. Sen henüz İslam'ı içine tam yerleştirememişsin. Senin içinde İslam'dan önceki devirden kalma huylar kalmış."

Anasından babasından dolayı insan hiç ayıplanır mı? Karaysa kara. Allah öyle yaratmış. Kafası büyükse büyük, küçükse küçük, boyu kısaysa kısa, uzunsa uzun. Ne yapsın, elinde olmayan bir şey.

Bu konuda Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[14]

---

[14] Tirmizî. *Sünen*, c.IX, s.45, no:2429; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.293, no:6697; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.191, no:7244; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.340, no:844; İbn-i Hacer, Lisânü'l-Mîzân, c.IV, s.72; İbn-i Ebi'd-dünyâ, *Samt*, c.I, s.169, no:288; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.265, no:2544; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.78, no:22997.

مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ بِذَنْبٍ، لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ (ت . عن معاذ)

(*Men ayyera ehàhu bi-zenbin*) “Kim bir müslüman kardeşini yaptığı bir günahtan dolayı kınarsa, ayıplarsa; (*lem yemüt hattâ ya'melehû*) bunun cezası olarak, o günahı kendisi de işleme durumuna düşmeden, ayağı kayıp da o cezayı çekmeden, o şerefsiz duruma kendisi de düşmeden ölmez!”

Bir kimseyi günahından dolayı ayıplarsan, Allah bir gün o günaha seni de bulaştırır, o günahın tuzağına düşürür. O günahı sen de işlersin, onu ayıplamanın cezasını çekersin. Onun için günahı da ayıplamayacaksın.

Ne yapacaksın? Günah işleyen kimse için dua edeceksin, “Allah kurtarsın!” diyeceksin.

“—Allah kurtarsın. Bu devirde çok zor. Yapmasa daha iyiydi. Allah bizleri hıfzetsin...” diyeceksin.

“—Vay, öyle mi yapmış, tuh vah” deyip de ayıpladığı zaman insan kendi başını derde sokmuş oluyor.

Bu hadis-i şerif dönüp tekrar okuyacak olursak, demek ki, belâ insanın konuşmasına bağlıdır, oradan gelir insana. İnsan dilini tutarsa belâdan kurtulur, dilini tutmayıp ileri geri konuşursa belasını bulur. Dilinden dolayı cezayı çeker.

Bir insan, bir başkasını “Köpek emzirmiş, köpeği emmiş...” diye ayıplarsa, Allah, o ayıplayan kimseyi de köpeği emme durumuna getirir. Onu da o hor duruma, o rezil duruma düşürür. Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor.

Dilimize sahip olalım, hareketlerimizde ölçülü olalım, gıybet etmeyelim, dedikodu yapmayalım, iftira fena, gıybet günah, ayıplamak günah. Bak ne kadar önemli.

İftira nedir? Bir insanda olmayan bir şeyi ona isnad ediyorsun. “Şu adam şöyleymiş, böyleymiş..” Halbuki öyle değil. İftira büyük günah. Sopa cezası var.

Adamın bir kusurunu söylüyorsun, gıybet ediyorsun. Olan bir

kusurunu, o yokken söylediğin zaman gıybet oluyor, o da günah. Olan bir kusurundan dolayı bir adamı ayıplıyorsan, Allah ceza olarak o ayıbı senin üzerine de bulaştırıyor.

Demek ki yapacak bir şey kalıyor: Allah'a dua etmek. Hem kendisini korusun, hem de o kardeşini kurtarsın diye dua etmek.

Allah, dilimize sahip olmayı, her işimizi ölçülü yapmayı, rıza-yı Bârî'ye uygun hareket etmeyi cümlemize nasip eylesin.

d. Düğün Yemeği ve Fakirler

Üçüncü hadis-i şerifle devam ediyoruz. Bu hadis-i şerifinde Peygamber SAS buyuruyor ki:[15]

بِئْسَ الطَّعَامُ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ يُدْعٰى إِلَيْهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيُمْنَعُ الْفُقَرَاءُ ؛
وَمَنْ لَمْ يُجِبْ فَقَدْ عَصَى اللّٰهَ وَرَسُولَهُ (حل. عن أبي هريرة)

(*Bi'se't-taàmü taàmü'l-velîmeti yüd'à ileyhe'l-ağniyâü ve yemneü'l-fukarâü*) "Ne kötü yemektir o düğün yemeği ki, zenginler çağrılır da fakirler bırakılır, çağrılmaz. (*Ve men lem yücib*) Kim davete icabet etmezse, (*fekad asa'llàhe ve rasûlehû*) Allah'a ve Rasûlü'ne àsî olmuş olur."

Bir insan evlenecek. Bu güzel gününü, güzel halini dostlarıyla paylaşması lazım. Düğünün şanlı şerefli, ilanlı olması lazım. Avrupa'da filan duyuyoruz, gizli kapaklı evlenivermişler. Gitmişler, bir küçük kasabada nikâhlarını kıyıvermişler, evlenivermişler. İslam'da böyle değil. Düğün, nikâh aleni olacak.

---

[15] Müslim, *Sahih*, c.VII, s.288, no:2585; Mâlik, *Muvatta' (Rivâyet-i Muhammed),* c.III, s.355, no:886; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.314, no:3264; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.24, no:2154; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.VI, s.261; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, c.VIII, s.267; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.307, no:44631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.74, no:10283.

Nikâh helâl, zina haram. Flört haram, yüzüne ikinci defa bakmak bile haram. Yolda birisiyle karşılaştın, yürürken baktın, ikinci defa bakmak haram. Aşağıdan yukarıya doğru süzmek büyük günah. Peygamber Efendimiz "gözler de zina eder, eller de zina eder" diyor.

Gözün zinası bakmaktır, elin zinası dokunmaktır. Bunların hepsi günah. Gezmek günah, konuşmak günah, flört günah, zina büyük günah. Evlenmek Peygamberimizin sünneti, normal, güzel, hatta sevap. Bu evlilik velime denilen ziyafetle, bir kutlamayla olacak. Ama diyor ki, Peygamber SAS Efendimiz:

"—Bu yemeğe sadece zenginler çağrılır, fakirler kenarda bırakılırsa ne fena yemektir, ne fena ziyafettir."

Düğün sahibi fakirleri de çağıracak. Onlar da istifade etsin, onlar da yesin içsin, onlar da karnını doyursun. Zavallılar aç açık kalmasın diye fakirleri de düşünecek düğün sahibi. Sadece kendi sosyal seviyesinde olan insanları çağırıp köşkün bahçesinde ziyafet çekip düğün yapıyor. Ne fena diyor Peygamber Efendimiz.

Bu yüzden, Allah rızası için zengini de çağırmalıyız, fakiri de istifade ettirmeliyiz.

Bundan ne sonuç çıkıyor?

Daveti terk eden Allah'a ve Rasûlüne asi olur. Daveti terk etmenin iki manası olabilir:

1. "Kendi düğününe fakirleri davet etmeyi ihmal eden günaha girmiş olur" demek olabilir.

2. "Sen düğüne davet edildiğin zaman gitmezsen, bu daveti terk edersen, bu da doğru değildir. Madem seni çağırmış, mazeretin yoksa, durumun müsaitse, git! Düğününde o arkadaşınla sevincini paylaş, tebrik et, dua et!" demek olabilir.

Davete icabet etmek, gönlünü almak lazım! Uzak bir şehirdedir, gidemiyorsun, işin var, randevuların var, müsaade alamıyorsun... vs. Bu gibi durumlar olursa, telefon açarsın, telgraf çekersin, gönlünü almaya çalışırsın. Allah onu da kabul eder. İslam'da beşeri münasebetlerin böyle s (on derece tatlı, son derece dikkatli bir tarzda devam etmesi gerekiyor.

e. Hicretin Anlamı

Diğer bir hadis-i şerif, Taberânî'nin kitabından alınmış:[16]

الْأَرْضُ أَرْضُ اللهِ ، وَالْعِبَادُ عِبَادُ اللهِ ، مَنْ أَحْيَا مَوَاتًا فَهِيَ لَهُ

(طب عن فضالة بن عبيد)

(*El-ardu ardu'llàh*) "Yeryüzü Allah'ın mülküdür, (*ve'l-abdü*

---

[16] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.314, no:2672; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.I, s.451, no:552; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.142, no:11553; Urve ibn-i Zübeyr Rh.A'ten.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.318, no:823; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.170; Fudâle ibn-i Ubeyd RA'dan.

ibâdu'llah) kullar da Allah'ın kullarıdır. (*Men ahyâ mevâten fehiye lehû*) [Kim bir ölü toprağı ihyâ ederse, orası onundur.]

"Yeryüzü Allah'ındır, kullar da Allah'ın kullarıdır. Neresi uygun düşüyorsa, nereden bir yer bulabildiysen, hangi bölgede nasibin varsa, ikamet için oraya yerleş!" Bunun gibi bir mânâ da anlaşılabilir.

Şu noktayı hiç unutmamak lazım. İnsanın dinini yaşayabilmesi, imanını koruyabilmesi, çocuklarını yetiştirmesi için terk-i diyar etmesi farz olur. Buna *hicret* denir. Hicret Allah'ın bir emridir, ayet-i kerimelerde vardır. Şartlar olduğu zaman dinini korumak için kişinin hicret etmesi gerekebilir. Ayet-i kerimelerde geçmektedir:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلاَئِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ، قَالُوا كُنَّا
مُسْتَضْعَفِينَ فِي الأَرْضِ، قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا
فِيهَا، فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ، وَسَاءَتْ مَصِيراً (النساء:٩٧)

[Kendilerine yazık eden kimselere melekler, canlarını alırken: "Ne işte idiniz?" dediler. Bunlar: "Biz yeryüzünde çaresizdik!" diye cevap verdiler. Melekler de: "Allah'ın arzı geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya!" dediler. İşte onların barınağı cehennemdir; orası ne kötü bir gidiş yeridir.] (Nisa, 4/97)

Zalim olarak, günahkâr olarak, ibadetleri yapamaz bir durumdayken ömrünü geçirmiş olan bir kimseye melekler sorarlar:

"—Nedir bu halin? Niye böyle günah üzere, ibadetsiz, taatsiz, nursuz, hayırsız bir şekilde ömrünü geçirdin, öldün?"

Onlar cevap verir:

"—Biz yeryüzünün fakir insanlarıydık, güçsüz insanlarıydık. Üstümüzdekiler bize baskı yaptılar. Namaz kılamadık, oruç

tutamadık, ibadet yapamadık, zikir edemedik, Kur'an okuyamadık, dinimizi öğrenemedik... Biz zayıf insanlardık, yapamadık."

Melekler derler ki:

"—Allah'ın yeryüzü geniş değil midir? Güzel olan yere göçseydiniz. Burada yapamadıysanız, ibadeti yapabileceğiniz bir yere göçseydiniz. Günahkâr, ibadetsiz, asi, nursuz, hayırsız ömür geçirip ölen insanların barınacakları, atılacakları, tıkılacakları yer cehennemdir. Orası ne kötü yerdir!" (Nisa, 4/97)

Demek ki insanın dinini koruması, yaşayabilmesi, ibadetlerini yapabilmesi, Allah yolunda yürüyebilmesi için terk-i diyar etmesi vardır ve buna hicret deniliyor. Ama normal şartlarda;

"—Acaba Türkiye'de, İstanbul'da mı oturayım, Konya'da mı? Kırşehir'e mi gideyim, Denizli'ye mi? İzmir'e mi yerleşeyim, Samsun'a mı?" dersen, neresini istersen, neresini uygun bulursan oraya yerleşebilirsin.

"—Yeryüzü Allah'ın, kullar da Allah'ın kulu, mülk de Allah'ın mülkü, nereye istersen yerleş!" gibi bir mânâ var.

Öteki mânâ da:

"—Namazı nerede idrak edersen orada kıl!" şeklindedir, o da doğrudur.

Araplar buna çok riayet ediyorlar. Namazın ilk vaktinde, evvel vaktinde kılınması sevaptır. Vakti geçirip öteki vakit yaklaştığı zaman kılmak hatalıdır. Evvel vaktinde sevabı çoktur.

Araplara bakıyorsun. Mesela Cidde'den arabaya bindin Mekke'ye gidiyorsun. İkindi namazını kılmış yola çıkmışsın. Güneş battı, akşam oluverdi. Mekke'ye 20-30 km. var. Biraz sonra gelince evinde kılabilirsin. Öyle yapmıyorlar. Hemen arabayı kenara çekiyorlar, kumluk yere iniyorlar, kamet getiriyorlar:

"—Allàhu ekber!"

Öyle adet haline getirmişler. Eğer senin abdestin yoksa, gitmek zorundaysan, bakıyorsun, yol boyunca cemaat, cemaat, cemaat... Sıra sıra... Herkes aynı şekilde yapıyor. Nerede vakit

gelmişse, hemen evvel vaktinde arabayı durdurup namazı kılıyorlar. Güzel bir adet, güzel adetlerden ibret almak lazım!

"—Giderim, abdest alırım, şu işimi bitiririm, ondan sonra namazı kılarım!" derken şeytandan bir çalım, bir oyun, bir tuzak, bir vesvese, bir unutturma.. Bir de bakıyorsun yatsı ezanı okunmuş.

"—Akşamı evde kılalım derken şeytan bizi aldattı, kılamadık." diyor insan.

Evvel vaktinde kılmazsan böyle olur. Sadece Hicaz için değil, bizler için de bu böyle. İşyerinde hemen ilk vaktinde kılıvermeliyiz.

Ankara'da çok beğendiğim bir usta vardı, otomobil ustası. Fermuarlı bir tulumu vardır. Fermuarı cırt diye aşağıya çekiyor, kabuğundan çıkar gibi hoop içinden çıkıyor, o pis elbiseyi ipe asıyor, seccadesini seriyor:

"—Allahu ekber!"

Namazını kılıyor, ondan sonra tulumunu tekrar giyiyor, işinin başına gidiyor.

Bir başka arkadaşım var, ezan okunduğu zaman dükkânının kapısını "Tırak..." kapatır. Müşteri gelir:

"—Ustam alışveriş yapacağım, şunun fiyatı kaç?"

"—Namazdan sonra inşallah!" diyor yine kapatıyor.

f. Bir Osmanlı Memuru

Bu ifade güzel bir fıkrayı hatırıma getirdi, onu size anlatayım, içinizde duymayanlar varsa duysun. Sanıyorum bunu bana İslam Tarihi'ni yazan Asım Köksal anlatmıştı.

Osmanlı yıkılmış, Cumhuriyet kurulmuş, galiba ilk yıllar. İstanbul'a bir defterdar tayin olmuş. Müdür. Dairesine gelmiş, oturmuş. Makam masası, hizmetçileri, müstahdemleri, muavinleri, memurları.. Önüne gelen evrakı imzalıyor vs. Camdan da dairesinin kapısı görünüyor.

Bakmış saat dörtte, dört buçukta müdür muavini

merdivenlerden iniyor, dışarıya çıkıyor, bu tarafa doğru gidiyor. Hemen zile basmış, müstahdemi çağırmış.

“—Bu adam nereye gidiyor?”

“—Vallahi bilmem efendim.”

“—Mesai saatinde dışarı çıkılır mı? Çağır şunu!”

Adam paldır küldür koşuyor, peşinden yetişiyor. Bu da camdan takip ediyor; işte müstahdem yetişti, söyledi:

“—Müdür Bey sizi geri çağırıyor.”

“—Namazdan sonra evladım”

Müstahdem geri geliyor:

“—Efendim namaz kılmaya gidiyormuş, namazdan sonra geri gelecekmiş.”‘

“—Ne? Mesai saatinde namaz mı olur, derhal koş ça-gır!»

Adam tekrar gidiyor, sokağın ucunda tekrar yakalıyor:

“—Müdür Bey çok kızdı efendim, hemen sizi çağırıyor. ‘Mesai saatinde namaz mı olur?’ dedi. Hemen gelecekmişsiniz.”

“—Namazdan sonra dedik ya be adam!”

O da kızıyor. Şimdi müstahdem iki arada kalmış, iki büklüm geliyor:

“—Efendim, gelmedi.”

Artık adam sinirleniyor, masadan kalkıyor. Eli arkasında, bir o tarafa bir bu tarafa, kafesin içindeki kaplan gibi sinirli bir şekilde dolaşıyor.

Öbürü namazı kılıyor, camiden geldiği görünüyor.

“—Ben sana gösteririm şimdi” diyor müdür. Muavin geliyor, kapıyı “tak tak tak” çalıyor, içeriye giriyor. Hiç mahcup, korkan bir adam hali yok. Biraz da mert bir şekilde:

“—Müdür Bey, beni çağırmışsınız” diyor.

“—Birader, ben seni istedim ama on beş dakika önce istedim. Arkandan iki defa müstahdemi gönderdik. Böyle şey olur mu, mesai saatinde namaza gidiyorsun? Bana itaat etmiyorsun. Ben senin müdürün değil miyim? Müdürün isem, çağırınca gelmen lazım değil mi? Sözümü dinlemedin, ‘Namazdan sonra...’ dedin, gittin. İtaat etmeden olur mu?”

Müdür böyle deyince, o gayet sakin diyor ki:

"—Ben sana ne için itaat edeceğim?"

"—Ne demek? Ben senin müdürünüm, onun için itaat edeceksin."

"—Hayır, ben sana onun için itaat etmiyorum. Ben Allah'a itaatle vazifeliyim.

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

(النساء:٥٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler! (*Etîu'llàhe ve etîu'r-rasûle ve üli'l-emri minküm*) Allah'a itaat edin, Peygamber'e itaat edin ve sizden olan idarecilere itaat edin!" (Nisâ, 4/59)

Benim vazifem Allah'a kul olmak, Allah'ın emrini tutmak. Ama Rasûlüne itaatle de vazifeliyim. Çünkü Allah-u Teàlâ Kur'an-ı Kerim'de, "Rasûlüme de itaat edin!" buyurmuş. Görev

başına getirilmiş görevlilere de astları itaat etsin!

Ulü'l-emr, oradaki işin sahibi demek, görevli demek. Toplumda idârî görevi olan herkes. "İdareciye itaat edeceksin!" dediği için itaat ederim. Bakan'a itaat etmem lâzım. Bakan bütün işleri kendisi göremiyor, müsteşarlara, daire başkanlarına, müdürlere… Ben, Allah'a itaat niyetiyle, Allah emrettiği için size itaat ederim. Ama Allah doğrudan doğruya bana emir verdiği zaman, aradaki zinciri atlarım, Allah'ın emrini tutarım.

Allah, (*Hayye ale's-salâh*) "Namaza gel!" diyor. O doğrudan doğruya emredince, artık aradaki astların, halkaların sözüne itaat edilmez. Reis-i cumhur çağırsa, "Müdür bey bırakmıyor!" mu diyeceksin? Paşa, general çağırsa, "Yüzbaşı ortalığı tanzim et de öyle gel!" dedi mi diyeceksin. Hayır, koşa koşa gidersin! Çünkü o daha üst…

Allah çağırdığı için, ben onu dinlerim, aşağıdakileri dinlemem! Benim vazife anlayışım böyledir. Kabul ederseniz, pekâlâ; etmezseniz, buyurun anahtarı, buyurun mührü, alın vazifeyi… Allaha ısmarladık."

Kapıyı "Tıraak!" vuruyor, çıkıyor. Müdür şaşırıp kalıyor, hiç böyle vazife anlayışı görmemiş. Müstahdemi çağırıyor:

"—Bana falanca beyi çağır" diyor.

Gelince soruyor:

"—Bu adam kim? Bu bizim muavin ne biçim adam? Bir acaip..."

"—Efendim, o bu dairenin belkemiğidir, direğidir. O adam buraya sabah namazından sonra gelir, burada ibadet aşkıyla çalışır. 'Ümmetin işlerini görüyorum' diye çalışır. Namaz vakti geldi mi gider, namazdan sonra gelir gene çalışır. Memurlar mesai bitti diye eve gider, o döner gene çalışır. Masasındaki evrak temizleninceye, sıfıra ininceye kadar çalışır. Saat, yedi mi, sekiz mi, dokuz mu, on mu, on bir mi olacak… Her şey bittikten sonra, 'Oh, bugünkü sorumluluğumu bitirdim!' diye evine gider. Şahane bilgisi vardır, dâirenin direğidir, emsalsiz bir insandır."

Müdür bir şey diyemiyor. Günden güne tanıdıkça bakıyor ki

hakikaten sağlam, şahane, karakterli bir insan. Aradan zaman geçmiş, yüksek bir yere tayini olmuş. Yukarıya nazlanmış, demiş ki:

"—Benim bir şartım var, yoksa tayin ettiğiniz bu yüksek makama gitmem."

"—Nedir?" demişler.

"—Muavinimi benim yerime müdür yapacaksınız. Yapmazsanız gitmem."

Sonra muavinini çağırmış:

"—Ben böyle dedim. Buraya senin müdür olmanı istiyorum beyefendi."

"—Teşekkür ederim, ben müdürlük filan istemiyorum. Muavinliğin yükünden, manevi sorumluluğundan bile korkuyorum. Zaten emekliliğime az bir zaman kaldı, bana kıymayın. Ben bu vazifede biraz daha çalışayım, emekliliğim gelince alnımın akıyla şu görevden kurtulayım" demiş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, böyle sağlam karakterli, vazifesini yapan, şuurlu, has, halis, Allah'a mûtî kullarından olmayı cümlemize nasib eylesin...

g. Tehlikelere Hazırlıklı Olun!

Son hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[17]

اَلْبَرَكَةُ فِي نَوَاصِيَ الْخَيْلِ (حم. ق. ن. عن أنس)

---

[17] Buhàrî, *Sahîh*, c.IX, s.451, no:2639; Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.447, no:3482; Neseî, *Sünen*, c.XI, s.323, no:3515; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.114, no:12146; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.526, no:4670; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.329, no:12671; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.353, no:7380; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.312, no:1405; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.187, no:4173; Ebû Avâne, Müsned, c.IV, s.444, no:7266; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.328, no:35247; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.173, no:10503.

(*El-bereketü nevâsiye'l-hayli*) "Bereket, atların alınlarındaki saçlarındadır. Alınlarındadır, alın perçemlerindedir."

Bu ne demek? Atlar bereketlidir, at beslemek iyidir demek.

At beslemenin iyi olması, makbul olması, sevaplı olması, Rasûlüllah'ın sevdiği bir şey olması, Allah'ın bereket verdiği bir şey olması nedendir?

At cihadda kullanılan bir hayvan olduğu içindir. Süvariler üstüne biniyorlar, "Allah Allah..." diye cihad ediyorlar. Hızlı koşan bir hayvan. Atların üstünde savaşlar yapılıyor. Onun için at beslemek iyidir, bereketlidir denilmiş.

Cihad, Allah yolunda savaşmak, kâfire karşı kuvvet hazırlamak, ümmeti, milleti, memleketi düşmana karşı korumak için hazırlı olmak sevap olduğu için böyle deniliyor.

Bugün artık savaşlar atla olmuyor. Bugünün atı araba, belki daha başka yeni aletler, imkânlar... Bunların hepsini bu mantık içinde, bu şuur ile, bu şevk ile müslümanın hazırlaması, hazırlıklı ve güçlü, kuvvetli olması lâzım! Çünkü güçlü kuvvetli müslüman, zayıf müslümandan daha hayırlı...

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ
عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ (الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehüm me'steta'tüm min kuvvetin ve min ribâti'l-hayli*) "Düşmanlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın! (*Türhibûne bihî adüvva'llàhu ve adüvveküm*) Onunla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı korkutursunuz." (Enfal, 8/60)

Bu ayet-i kerimede emredilmiş oluyor. Onun için gücümüz yettiğince cihada hazırlıklı olacağız, idmanlı olacağız, aletli olacağız.

Ben dergilerde yazı yazdım. Bakıyorum, harp tehlikesi var. Ortadoğu kaynıyor. Millet plajda, eğlencede, yaz zevkinde, keyfinde, hiç aldırdığı yok. Bir harp olsa, evinde ikinci bir ekmeği

yok, bir çuval unu yok, **bir** hazırlığı yok.

Yazı yazdım, “böyle şey olur mu?” dedim. Müslüman, harp tehlikesine karşı hazırlıklı olacak, evinde her türlü imkânını âmâde hale getirecek, her türlü tedbirini alacak. Harp olur veya olmaz, ama olmazsa da bunların bulunması lazım.

Büyüklerimiz diyorlar ki:

Hazır ol cenge, eğer ister isen sulh u salâh!

Eğer sulh ve salah istiyorsan, sen cenge hazır ol. Güçlü kuvvetli ol da harp çıkmasın. Ama harp çıkar da gafil, hazırlıksız yakalanırsan, o zaman fena.

Müslüman, harpten evvel idmanlı olacak, tedbirli olacak, çalışkan olacak, aleti-edevatı yağlamış, hazırlamış, tamamlamış olacak. Tabancasını, tüfeğini, kurşununu, okunu hazırlamış, kılıcını bilemiş olacak, atını hazırlamış, eyerlemiş, tımarlamış, beslemiş, bakmış olacak. “Haydi!” dendiği zaman da cihada çıkacak. Müslümanın böyle hazırlıklı olması lazım geldiği bu hadis-i şeriften anlaşılıyor.

Cihadın pek çok çeşidi var. Bir çeşidi düşmanla çarpışmak. Ama en önemlisi, en kuvvetlisi nefsiyle cihad etmesi. Müslümanın, şu içindeki düşmanla çarpışması, onun arzularına boyun eğmemesi, onu hak yola çekmesi..

Allah, cihadın her türlüsünü en güzel tarzda, rızasına uygun yapmayı, başarmayı nasip eylesin… Cümlemizi rızasına vasıl eylesin, dünyada ahirette bahtiyar eylesin, cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin…

Bi-hürmeti habîbihi’l-müctebâ, ve bi-hürmeti esrarı sûreti’l-fâtihah!

16. 12. 1990 Melbourne

04. ALLAH İÇİN İSTEYENE VERİN!

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

a. Sığınana Yardım Edin!

Muhterem kardeşlerim,
Okuyacağımız hadis-i şerifle Peygamber SAS Efendimiz'in bir kaç tavsiyesi daha öğrenilmiş olacak. Peygamber SAS Hazretleri, sıra sıra bazı emirler, nasihatler ve tavsiyelerde bulunmuş. Cümle cümle okuyalım:[18]

مَنِ اسْتَعَاذَكُمْ بِاللهِ فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَكُمْ بِاللهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ، وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفاً فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُونَهُ فَادْعُوا لَهُ، حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ

[18]Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.310, no:4445; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.99, no:5743; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.VIII, s.199, no:3408; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.572, no:1502; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.13480; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.199; no:7679; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.277, no:3538; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.1, s.260, no:421; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.257, no:1895; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.256, no:806; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*. c.IV, s.259, no:6713; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.888, no:43516; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XLI, s.434, no:45690.

(حم. د. ن. حب. ك. عن ابن عمر)

(*Meni'steàzeküm bi'llâhi feeîzûhü*) "Kim Allah'ın adını anarak size sığınırsa, sığınma talebinde bulunursa, yardım isterse, iltica ederse, korumanızı isterse, Allah rızası için onu koruyunuz."

"—Allah aşkına yardım et!" diyor, sen hiç aldırmıyorsun.

Ne biçim müslümanlık? Allah adı sende hiç tesir uyandırmıyor mu? Yüreğine hiçbir şey gelmiyor mu? Bir titreme gelmiyor mu?

Allah'ın adını veriyor, yardım istiyor, hiç ilgi duymuyorsun. Sıkıntısı var, korunmak istiyor. Müslüman müslümanın kardeşidir. Müslüman bu zamanda kardeşliğini göstermeyecek de ne zaman gösterecek?

Zaten istetmek bile kusur. Asıl müslüman kardeşi istemeden onun ihtiyacını karşılaması lâzım. Büyüklerimiz istetmenin zaten kusur olduğunu söylüyorlar.

Evliyaullah, büyük insanlar derler ki:

“—Kardeşinin durumuna bakacaksın, zekânı kullanacaksın, onun ihtiyacını o söylemeden halledeceksin. Adam bakacak ki sıkıntısı halloluvermiş. Kimin hallettiğini bile bilmeyebilir.”

Büyüklerden birisini anlatıyorlar. Bir şehre gitmiş:

“—Burada bir talebem vardı, falanca nerelerde?” diye sormuş.

“—Aman efendim, o zavallı çok borçlandı, büyük sıkıntısı var. Hatta borçları onu hapsettirme durumuna getirdi..” demişler.

Gitmiş, borçlarını ödemiş, talebesini zindandan çıkarttırmış, kendisi de hiç görünmeden o şehirden başka bir şehre geçmiş.

Görüşeceksin, “*Selâmün aleyküm*!” diyeceksin, “Nasılsın?” diyeceksin. “Nasılsın?” diye laf olsun diye mi soruyorsun?

“—İyi değilim, ihtiyacım var…” diyecek.

“—Haa, pekâlâ, Allah kolaylık versin, Allah versin!”

Dilenci istiyor, “Allah versin!” diyorlar. Öyle şey olur mu? Allah senin söylemene bakarak verecek değil ki. Adam gelmiş senden istiyor. Sen verirsen sevabı kazanacaksın. Azıcık da olsa bir şey ver, boş gönderme. Hele Allah adını verdi mi, seve seve, koşa koşa yapması lazım insanın.

Kim Allah adına sizden bir şey isterse…

“—Açım, bir lokma ekmek?” dedi, “Yolcuyum, garibim, barındırın!” dedi. Tabii vereceksin.

Bu zamanda insanların umûmiyetle mâlî durumları iyi, kimsenin kimseye ihtiyacı yok... Ama eski devirde öyle değildi. Zaten şehirlerde, mal, mülk, giyecek ve diğer ihtiyaç maddeleri kâfî miktarda bulunmuyordu. Arasan, para ile bile kolay bulunmuyordu. Bulunsa bile, az olduğundan dolayı vermeyebiliyorlardı.

Mesela, Peygamber Efendimiz’in mübarek sahabesinden bir grup görevli olarak bir yerden bir yere gidiyorlardı. Yolda yoruluyorlar, aç ve susuz kalıyorlar. Suudi Arabistan çöl, köşe başında çeşme yok ki. Her aradığın yerde su bulunmaz. Bizim Türkiye’de olsa su bol. Dere vardır, çeşme vardır. Suudi Arabistan’da su yok, kuyu yok, ağaç yok, yiyecek yok. Ot olsa, ot

bile yerler. Ot bile yok, boydan boya kum çölü.

Yürüyorlar, yürüyorlar, gidiyorlar. Bakıyorlar ki bir kaç ağaçlık bir vaha. Anlaşılan birazcık su olan bir yer. Bir köy, bir oba. Gidiyorlar, diyorlar ki:

"—Allah için bize yiyecek, içecek verin!"

İhtiyaçları var. Zengin insanlar değildiler ki, paraları da yok. Ama Allah'ın sevgili kulları. Onlar da hiç oralı olmuyorlar. Ne evlerine alıyorlar, ne obalarında misafir ediyorlar. Evlerine almasınlar hadi ama obaya alsın, obada bir yer göstersinler. Kendi evine almasa bile "Şurada kalın!" desin. Ne yiyecek içecek veriyorlar, ne de misafir ediyorlar. Zavallılar obanın dışında kumlara yatıyorlar. Allah'ın sevgili kulları, Peygamber Efendimiz'in sahabesi.

Biraz sonra içeriden bir gürültü bir patırtı, bir feryat. Bir cariye başını örte örte, yüzünü sakına sakına yavaş yavaş geliyor, diyor ki:

"—Kabilemizin başkanını zehirli yılan soktu, tedavi bile var mı içinizde?"

Yılan sokunca gelirsin değil mi tedavi edecek insan aramaya? Başın dara geldi. Demin aklın neredeydi? Bu insanlara niye yardım etmedin?

Adam şişmeye başlıyor. Zehirli yılan sokmuş, ölecek. Sahabeden bir tanesi diyor ki:

"—Ben tedavi etmesini bilirim."

"—Aman gel!" diyorlar, alıyorlar içeriye.

Sahabi Kur'an okuyor, üflüyor. Adamın vücudunun şişmesi duruyor, zehirlenme duruyor ve kurtuluyor. Halbuki o yılan öldürücü, öldürüyor. Bu bilinen bir şey. Adam kurtuluyor ve tabii artık izzetler, ikramlar vs.

Halisane bir nümune olsun diye söyledim.

وَمَنْ سَأَلَكُمْ بِاللهِ فَأَعْطُوهُ ،

(*Ve men seeleküm bi'llâhi fea'tûhû*) "Birisi Allah rızası için,

Allah'tan bahsederek, Allah'ın adını anarak bir şey istedi mi, verin!" Bir ihtiyacı vardır.

"—Adamın giyimi kuşamı güzel, ne diye vereyim?"

Giyimi kuşamı güzeldir, ama cüzdanını düşürmüştür, ihtiyacı vardır. Senin yanında varsa, Allah rızası için ver. Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi böyle.

b. Davete İcabet Edin!

Devam ediyoruz:

وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ،

(*Ve men deàküm feecîbûhü*) "Birisi sizi bir toplantısına, bir merasimine, düğün, bayram, kandil, mevlit, vefat sene-i devriyesi vs.'ye davet ederse, davetine gidin!"

Efendimiz bize ahlâk öğretiyor:

"—Davet edildiğin zaman davete git! Allah'tan bahsederek, Allah'ın adı anılarak senden bir şey isterlerse, çekinme ver!" buyuruyor.

c. Peygamber Efendimiz'in Üstün Ahlâkı

Hanımlardan birisi Peygamber Efendimiz'e özene bezene bir elbise yapmış. Kendisi dokumuş, biçmiş, getirmiş. Peygamber Efendimize yakışmış da. Efendimizin ihtiyacı da varmış, üzerinde giyimi yokmuş. İklime uygun güzel bir elbise.

"—Bunu senin için kendi ellerimle yaptım yâ Rasûlallah! Buyur, giy." demiş.

Rasûlüllah Efendimiz içeriye girmiş, giymiş, dışarıya gelmiş. Çok güzel. Tam üstüne göre biçilmiş, memnun olmuş.

Sahabeden birisi demiş ki:

"—Yâ Rasûlallah, bunu bana versene!"

"—Olur, vereyim!" demiş. Hemen gitmiş içeriye, sırtından çıkarmış, ona vermiş. O içeriye gidince, diğer sahabiler

(*radıya'llahü anhüm ecmain*) demişler ki:

"—Ayıp ettin, Efendimiz'in ona ihtiyacı vardı, giyseydi. Üstüne de uygun düştü. Kendisi için hazırlanmış. Üstünde bir saat bile durdurmadın, hemen istedin. Ayıp ettin! Biliyorsun, Peygamberimiz Efendimiz kendisinden bir şey istendi mi hiç reddetmez. Reddetmek huyu değil."

Efendimiz'in ahlâkına bakın. Şimdi sana terzi bayramlık elbiseyi getirse;

"—Efendim, dün gece sabaha kadar çalıştım, düğmelerini tamamladım, ütüsünü ütüledim, bayram namazından evvel sana hazır ettim. Takım elbisen hazır, buyur!" dese.

Sen de giydin, çok güzel. Cahilin birisi de;

"—Çok güzelmiş yahu, bunu bana versene!" dese ne yaparsın?

"—Git be! Daha ben yeni sırtıma giydim, şöyle biraz kullanayım da ondan sonra… Ne oluyorsun?" dersin.

Bizim huyumuz böyle. O peygamber.

O sahabi diyor ki:

"—Ben giymek için istemedim ki. Kabrimde üstüme örtsünler diye istedim. Rasûlüllah'ın vücuduna değmiş bir elbise üzerimde olsun diye istedim."

Onun da maksadı başka. O da onu özlemiş. Öyle olmuş. Vefat ettiği zaman o örtüyü kabrinde onun üstüne örtmüşler. Böyle rivayet ediliyor.

Ama Efendimiz'in huyu nasıl? İstenince vermek, vermezlik yapmamak. Nekeslik yapmamak, hiç geri çevirmemek. Huyu böyle.

Davet edildiği zaman da davete gidermiş. Çok basit bir şeye çağrılsa bile…

Mesela burada arkadaşlarımız, Allah bin kere, milyon kere razı olsun, seksen yüz kişi çağırıyorlar. Koca bir ziyafet. Gelsin kebaplar, pilavlar, salatalar, tatlılar vs.

Peki, ya evindeki yiyecekten daha kötü bir yiyeceğe çağrılsan? Basit, tuz ekmek çıkarsa? Ne yapacaksın?

Efendimiz diyor ki:

"—Beni bir sığır paçasına çağırsalar bile giderim."

En kolay, en bol bulunan yiyecek. Koca hayvanın kemiği, kazanda kaynat, buyur ziyafet. Bu suya cambur cumbur herkes kaşık daldıracak, çıkaracak. "Öyle bile olsa giderim!" buyuruyor.

Bir keresinde bir eve gitmiş. Önüne sirke çıkarmışlar. Sirkeyi banmış almış, "Sirke ne güzel katıktır, sirke ne güzel katıktır." diye sirkeyi methederek yemiş. Peygamber, ama mütevazı... Allah'ın en sevgili kulu ama ahlâkı da en güzel!

Peygamber Efendimiz davet edildiği zaman giderdi. Size ve bize de tavsiyesi böyle. Sizi birisi davet ederse davetine icabet ediniz.

Şimdi bazı arkadaşlar diyor ki:

"—"Geçen gün ben çağırdım, hocam gelmedin!"

Hastaydım da ondan gelmedim. Hasta olmasaydım gelirdim. İstersen gene geleyim.

d. İyiliğe İyilikle Mukabele

Hadis-i şerifi okumaya devam edelim:

وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ،

(*Ve men sanea ileyküm ma'rûfen*) "Birisi size iyi bir iş yapmışsa, bir iyilik yapmışsa, bir şey ikram etmişse, iyi bir jestte bulunmuşsa, bir yardım, bir kolaylık, bir arkadaşlık, bir ahbaplık yapmışsa; (*fekâfiûhü*) siz de onu karşılayın!"

Karşılıksız bırakmamak, mukabele etmek lâzım! Arapça'da *mükâfee* kelimesine biz Türkçe'de *mükâfât* diyoruz. Bir şeyi karşılamak demek. *Küfüv*, bir şeyin dengi demek.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (الإخلاص:٤)

(*Ve lem yekün lehû küfüven ehad*) "Allah'ın hiçbir dengi, benzeri yoktur. Yani emsalsizdir, eşsizdir, yegânedir." (İhlâs, 112/4)

Sana birisi bir iyilik yaptı mı, ona karşılık, ona denk bir jest de sen ona yap. O sana yapmış, sen de ona yap ki muhabbet olsun.

İnsanlar, birbirleriyle muhabbet ettikçe sevap kazanıyorlar. Millet bilmiyor, sevabı sadece namaz kılmakta sanıyor.

"—Namaz kılmaya var mısın?"

"—Varım."

Beş vakit camiye geliyor, kılıyor. .

"—Oruç tutmaya var mısın?"

"—Varım."

Sevaptır. Ramazan'da orucunu tutuyor.

"—Peki, birbirini sevmek de sevap, o da ibadet. Ona var mısın?"

"—Hocam ona yokum."

İşte buna alışmamışız. Sevgi, saygı, muhabbet, muhabbette vefa, muhabbeti devam ettirmek, arkadaşlığı bozmamak...

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُونَهُ فَادْعُوا لَهُ ،

(*Fein lem tecidû mâ tekâfiûnehû*) Eğer fakirseniz, imkânınız yoksa..." O sana bir kaftan hediye etmiş, incili bir kaftan; sen ona hiçbir şey verecek durumda değilsin. Eğer ona bir mukabelede bulunamıyorsan, ne olacak? (*Fe'd'ü lehû*) "O zaman da ona dua edin!" buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Dua da mı yapamazsın? Ağzın da mı kapalı? Dudakların kıpırdamaz mı? Bir dua yapamaz mısın? Dua etmek de mi zor? Dua da mı para ile, dua da mı merasime tabi?

Aç ağzını dua et, iyiliğini iste, dünya ve ahirette hayrını iste. Yüzüne karşı veya gıyaben, gece veya gündüz... Duayı onun olmadığı yerde, arkasından yaparsan daha süratle kabul olunur. Yüzüne karşı ayrı ama, o olmadığı zaman, geceleyin, sabahleyin,

falanca namazın arkasından, kendi namına dua edip dururken;

"—Yâ Rabbi, filanca kardeşimin derdi var, onun derdine de çare nasip et, onun müşkilini hallet!" diye dua edersen, onun karşılığı olur.

İnsan böyle kardeşi için dua etti mi ne oluyor? Başucunda bir melek, "Amin!" diyor. O kardeşi için dua ediyor, melek de ona:

"—Amin! Allah, ona ne istiyorsan bir mislini de sana versin!" diye dua ediyor.

Müslüman kardeşlerimizi unutmayacağız, duada ismen anacağız:

"—Yâ Rabbi, Ahmed kardeşimin ticaretinde problemi var, şu çeklerini senetlerini çabuk ödemesini nasip et, borçlarından kurtar.

Filanca kardeşimin çocuğu hasta; o çocuğa şifa ver, şifa senden yâ Rabbi. Erhamü'r-râhimîn'sin yâ Rabbi, ona çocuğunun acısını çektirme!"

"—Falanca kardeşimin çocuğu âsî, söz dinlemiyor. Adam hacı, kadın hacı, çocuk Ebu Cehil karpuzu gibi acı. Söz söylüyor, dinlemiyor, camiye gel diyor, gelmiyor. Yâ Rabbi, o kardeşimi o çocuğu çok üzüyor, şunu ıslah et. Şunu bir hale, yola koy, doğru bir hale getir."

Müslüman, müslümanın gıyabında dua edecek. Asıl o zaman onun iyiliğini isteyecek. Gösterişe lüzum yok.

"—Ne kadar dua edelim hocam?"

Efendimiz buyuruyor ki:

حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ .

(*Hattâ terav ennekûm kad kâfe'tümuhû*) "Ona kâfi geleceğine kàni olduğunuz kadar dua edin!"

Kısaca:

"—Allah razı olsun, Allah muradını versin!" dedin.

Bitti, tamam, ücretini ödedik. Geç gitsin.

Öyle değil. Ona kâfi gelecek kadar devam et! Duada ısrar et. Israrda fayda var. Sen ısrar edeceksin:

"—Yâ Rabbi, çocuk hala ıslah olmadı, düzelt. Bir haftadır sana dua ediyorum Yâ Rabbi, şu çocuğu ıslah et."

Allah ısrarı seviyor. O zaman duada ısrar lazım.

"—Acaba duada ısrar edepsizlik olur mu?"

Olmaz. Duada ısrar Efendimizin tavsiye ettiği bir şey. İnsan hem duada ısrarlı olacak, hem de "Allah kabul eder." diye inanarak dua edecek.

"—Benim Rabbim verir. Benim Rabbim dua edenleri boş çevirmez. " Böyle inanarak elini açacak, isteyecek. Can u gönülden isteyecek. O can u gönülden isteyince, öbür tarafta o iş olur. Nereden olduğunu hiç tahmin etmezsin. Nereden olduğunu hiç bilemezsin, bir yerden bir rüzgâr eser, bakarsın düzelmiş.

Birileri, akşamları oturup içki içerlermiş. Seneler senesi devam ederlermiş. Bir keresinde gittikleri evin hanımı, "Nedir bu haliniz?" demiş, bir kaç söz söylemiş. Bir pişmanlık duymuşlar, şişeleri kırmışlar, ondan sonra tevbekâr olmuşlar.

Allah insanın kalbine böyle bir aşk verir, şevk verir, düzelir; dualar berekâtına…

e. İçinizdeki Zayıflar Hürmetine

Bir kişi kendisi anlatıyor:

"—Babam kendisini, Peygamber Efendimiz'in mescidindeki fakir, fukara, zuafadan daha faziletli hissetti. "Ben onlardan daha iyiyim, daha üstünüm" gibi sandı.

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:[19]

---

[19] Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.290, no:1624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.162, no:2227; Neseî, Sünen, c.X, s.262, no:3128; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.198, no:21779; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.157, no:2641; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.345, no:6181; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.117, no:4139; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

إِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ بِضُعَفَائِكُمْ (ت. د. حم. عن أبي الدرداء)

(*İnnemâ türzakùne ve tünsarûne bi-duafâiküm*) [Sizin rızıklanmanız ve zafer kazanmanız zayıflarınız sebebiyledir.]

Allah sizin zenginlerinize, itibarlılarınıza, mallılarınıza, mülklülerinize bakmaz. İçinizdeki zayıflar hürmetine, yoksullar hürmetine, çocuklar hürmetine, Allah size rızkınızı gönderir.

Harbe girersiniz zafer kazanırsınız. Sen, “Ne olacak bundan? Düşman üflese, uzaktan yıkar bunu, bu ne işe yarar?” diye zayıf bir kimseyi orduya almak istemezsin. Ama Allah onların hürmetine zaferi veriyor. Sevdiği kullar oluyor, onların hürmetine rızık gönderiyor bir kavme. Onların hürmetine zafer nasip ediyor bir millete...

Onun için kimseyi hor görmemek gerekiyor. İnsanın kendisini kimseden de üstün görmemesi gerekiyor. Çünkü bazen Allah, küçük bir jestten dolayı gazap eder. Sen küçük sanırsın, ücubdur, Allah sevmez, gazap eder. Bazen de güzel duygulu, temiz kalpli bir insanı, o temiz kalpliliğinden dolayı sever, mükâfatlandırır. Sen onun dış görünüşüne bakarsın, eski haline bakarsın, sevmezsin, hor görürsün. Ama Allah onu seviyorsa, senin yaptığın yanlış olur.

Onun için dua ederken candan dua edeceksiniz. Allah duaları kabul eder diye gıyabında dua edeceksiniz, duaya biraz devam edeceksiniz. Dur bakalım, bu bankamatik değil ki. Kartı bu taraftan sokuyor, bu taraftan parayı alıyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin bin bir türlü hikmeti vardır, dur bakalım! Emretmiştir, olacaktır, sabret. Biraz da sabrını görsün de, ondan sonra verir Allah-u Teàlâ Hazretleri. Müslüman acele etmeyecek, duaya devam edecek.

Hz. Ali Efendimiz hafızasından şikâyette bulunmuş:

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.179, no:6048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.119, no:181; RE. 8/8.

"—Benim hafızam zayıf yâ Rasûlallah!" demiş.

Rasûlüllah Efendimiz de ona:

"—Cuma geceleri şu sûreleri, duaları okumaya devam et!" demiş.

Bir cuma, iki cuma, üç cuma biraz devam ettikten sonra, hafızası kuvvetlenmiş Hz. Ali Efendimiz'in.

Hadis-i şerifi başından hatırlayalım. Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—Kim Allah'ın adını anarak sizden yardım isterse, size sığınırsa, siz onu koruyun!"

Düşmandan size sığınıyor, iltica ediyor. "Allah aşkına beni koru, kolla, teslim etme!" diyor; onu koruyun!

"—Kim sizden Allah rızasını öne sürerek, Allah'ın adını vererek, Allah adına bir şey isterse, verin!

"—Kim sizi çağırırsa davetine icabet edin!"

"—Kim size bir iyilik yaparsa, onun karşılığında siz de ona bir jest yapın! Eğer bunu yapacak bir imkânınız yoksa dua edin! Öyle ki "Bunun karşılığı oldu." diye içinizde kanaat getirinceye kadar dua edin. Çokça dua edin!"

f. Hz. Ali Hakkında

Gelelim ikinci hadis-i şerife. İmam Beyhakî kaydetmiş. İbn-i Asâkir, İbnü'n-Neccâr ve daha başka kaynaklarda Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[20]

---

[20] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.370, no:10618, 10623; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.226, no:348; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.74; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXV, s.292; İbn-i Asâkir, *Ta'ziyetü'l-Müslim*, c.I, s.51, no:67; Kazvînî, *Ahbâr-ı Kazvin*, c.II, s.485; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.28, no:42; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.602, no:5886; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1324, no:43440; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1403, no:2406; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXXI, s.440, no:45722, 45723.

مَنِ اشْتَاقَ إِلَى الْجَنَّةِ ، سَابَقَ إِلَى الْخَيْرَاتِ ؛ وَمَنْ أَشْفَقَ مِنَ النَّارِ ، لَهَا عَنِ الشَّهَوَاتِ ؛ وَ مَنْ تَرَقَّبَ الْمَوْتَ ، صَبَرَ عَنِ اللَّذَّاتِ ، وَ مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ (هب. كر. و تمام ، وابن النجار عن علي)

RE. 404/1 (*Meni'ştâka ile'l-cenneti sâbeka ile'l-hayrât, ve men eşfaka mine'n-nâri lehâ ani'ş-şehevât, ve men terakkabe'l-mevte sabera ani'l-lezzât, ve men zehede fi'd-dünyâ hânet aleyhi'l-musîbât.*)

Hazret-i Ali Efendimiz rivayet etmiş. Rivayet eden hem damadı, hem de amcazadesi, amcasının oğlu. Kendisine bakan amcası Ebû Tàlib'in oğlu. Ebû Tàlib onu evlat gibi yanına aldı, baktı. Efendimiz, Hz. Ali ile vs. sanki ağabey kardeş gibi büyüdüler. Ama aslında yeğeni.

Peygamber Efendimizin sahabesi Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye gidince, onları Medine'deki müslümanlarla birer birer kardeş etti.

"—Sen şunun kardeşi ol, sen şunun kardeşi ol" diye aralarında arkadaşlık kurdu.

Hz. Ali Efendimiz ortada tek kaldı. Demek ki sayı denk gelmemiş, bir tane fazla gelmiş. Hz. Ali Efendimiz'in yüzü biraz kızardı bir arkadaşı olmadığı için. Peygamber SAS Efendimiz dedi ki:

"—Sen de benim kardeşimsin, ben de seninle kardeşim!"

Böyle deyip kendisini Hz. Ali Efendimiz'le kardeş yaptı. Tabii, dünyalar Hz. Ali Efendimiz'in oldu.

Çok hoşuma gidiyor: Bir keresinde İslam ordusu Hayber'i kuşattı. Ama düşman da direniyor, kale kapılarını kapattılar. Duvarlar yüksek, ellerinde top tüfek yok, o zamanın imkânlarıyla

tırmanamıyorlar. Teknolojik imkânları başka ülkelerdeki kadar da değil. Fatih Sultan Mehmet neler yapmış ama, o Hayber'in kuşatıcıları, o mübarekler, o duvarlara karşı bir şey yapacak imkânlara sahip değiller. Oralarda ordu biraz bekleyince Peygamber Efendimiz kendi kılıcını göstererek demiş ki:

"—Bu kılıcı yarın sizden öyle birisine vereceğim ki, o Allah'ı sever, Allah da onu sever."

Hz. Ömer diyor ki:

"—Ertesi gün kılıcın bana verilmesini canım o kadar istedi ki, ömrümde hiç bir şeyi bu kadar ısrarla, bu kadar candan istememiştim."

Çünkü vasıf çok önemli: "Allah onu sever, o da Allah'ı sever."

Ertesi gün herkes heyecan içinde:

"—Peygamber Efendimiz kılıcı kime verecek?" diye bekleşiyor.

Efendimiz cemaate bakındıkça, herkes "Beni de görsün!" diye biraz yukarıya doğru kalkıyor. Derken Efendimiz Hz. Ali'yi soruyor. Diyorlar ki:

"—Gözü ağrıyor yâ Rasûlallah, çadırda..."

Arabistan'da çok olur, şiddetli bir göz ağrısı. Hava çok sıcak olduğundan ve güneşin radyoaktivitesi çok olduğundan göz çok rahatsız olur. Oralarda körlük de çok olur. Efendimiz:

"—Çağırın!" diyor.

Gelince, Efendimiz gözlerine bir şey yaptı, gözlerinin ağrısı geçti. Efendimiz kılıcı onun eline verdi. Hayber onun eliyle fethedildi. İşte okuyacağımız hadisi o rivayet etmiş, bu hatırınızda kalsın.

Bir de Ümm-ü Hâni diye bir kişi var. Rivayetlerde, Mevlid'de okunuyor. Peygamber Efendimiz Ümm-ü Hâni'nin evine geldiği gece *Mi'rac* oradan başladı. Ümm-ü Hâni kim?

Fahte bint-i Ebî Tàlib. O da Hz. Ali'nin ablası. Peygamber Efendimizin amcasının kızı. Efendimiz onunla sanki abla kardeş gibi. Efendimiz'in, evinde istirahat ederken Mi'rac'a çıktığı muhterem sahabiye hanım. Bu da hatırınızda kalsın.

g. Cenneti Çok İsteyen Kimse

Şimdi hadis-i şerife geçelim, cümle cümle onu izah edelim:

مَنِ اشْتَاقَ إِلَى الْجَنَّةِ ، سَابَقَ إِلَى الْخَيْرَاتِ ؛

(*Meni'ştâka ile'l-cenneti, sâbeka ile'l-hayrât*) "Kim cennete müştak ise, hayırlara koşar."

Müştak olmak ne demek? Aşk ve şevk duymak demek.

"—Ben sana müştakım azizim" Yani, aylardır görmüyorum, seni çok özledim vs.

Kim cennete müştak ise, cenneti seviyor, istiyor, arzuluyor, "Ah, bir girsem cennete, bir kavuşsam!" diye yanıp tutuşuyor ise... Ne yapması lazım?

(*Sâbeka*) Süratle hareket etmek demek, koşuşmak, yarışmak demek. (*Sâbeka ile'l-hayrât*) "Hayrata, hasenata koşar, hayırlı işlere koşar." Çünkü cennete aşık... "Cenneti ben kazanacağım!" diye, bakarsın bu hayırda, bakarsın şu hayırda, bakarsın şuradaki güzel işte, bakarsın buradaki güzel işte, hayırdan hayıra koşar. Ömrünü, yarışırcasına hayırlara koşarak, hayırlı işler peşinde, hayırlı icraat yapmak için geçirir.

"—Ben cenneti arzu ediyorum."

Peki niye sırtüstü yatıyorsun? Niye tembelleniyorsun? Niye hayırlara koşmuyorsun? Niye Allah yolunda çalışmıyorsun? Niye ömrünü boş geçiriyorsun?

"—Efendim, bugünlerde işsizim."

İşsizsin, zamanın var, vicdanın bir şey demiyor mu? Tembel tembel oturmaktan bir rahatsızlık duymuyor musun? Kur'an ezberle, birisine Kur'an öğret, birisine İslam'ı anlat! İslam'ın işini yap, camiyi tamir et, bahçesini süpür, duvarını ör, badana boya yap. Mübarek, bir çalış. Madem cenneti istiyorsun, böyle yan gelip yatmak olur mu? Cenneti isteyen çalışacak, gayret edecek. O zaman cenneti kazanır. Efendimizin tavsiyesi bu.

h. Cehennemden Korkan Kimse

Devam edelim:

وَمَنْ أَشْفَقَ مِنَ النَّارِ، لَهَا عَنِ الشَّهَوَاتِ؛

(*Ve men eşfaka mine'n-nâri lehâ ani'ş-şehevât*) "Kim cehennemden korkmakta ise; şehvetli şeylerden, günahlı şeylerden soğur."

Hani "Şafak attı!" diyoruz ya. Adam karşısında üç-beş tane izbandut gibi adamı görür görmez, "Şafak attı!" diyoruz. Ne demek? "Korkudan yüreği ağzına geldi." demek, "Çok korktu." demek.

"Kim cehennemden korkmuşsa, yani cehennemi düşünüp şafak attıysa; şehvetli şeylerden, günahlı şeylerden soğur." Yani onlara pek hevesi kalmaz, gevşer. Keyifli, lezzetli, eğlenceli, zevkli, oyunlu, tatlı şeylere keyfi kalmaz.

"—Haydi gel, gazinoya dansöz gelmiş, seyredelim!"

Cehennem var, onun bakacak hali yok.

"—Kalk, plaja gidelim, sinemaya gidelim, filanca yerde kumar var, eğlence var, şahane bir gece, şöyle zengin program.."

Hiç bakacak hali kalmaz oralara... Cehennemden korkan adamın, cehennem korkusu içine düşüp de şafak attı mı, eğlencelere bakacak takati kalmaz, ağzının keyfi ve tadı kalmaz, öyle şeylere aldırmaz, o konularda gevşer.

i. Ölüm Aklında Olan Kimse

Devam ediyoruz:

وَمَنْ تَرَقَّبَ الْمَوْتَ، صَبَرَ عَنِ اللَّذَّاتِ،

(*Ve men terakkabe'l-mevte sabera ani'l-lezzât*) [Ölüm gözünün önünde olan kimse, lezzetlere karşı sabreder.]

Ölümün de ne zaman geleceği belli olmaz. Dindar bir insan değildi ama diyor ki şair:[21]

N'eylersin ölüm herkesin başında;
Uyudun uyanamadın olacak
Kim bilir nerde, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak;
Taht misali o musalla taşında…

Herkes biliyor o musalla taşına geleceğini. Ne kadar çırpınırsa çırpınsın, nereye kaçacak? Nereye kaçarsa kaçsın ölüm onun yakasına yapışacak, ecel erişecek. Bunu herkes biliyor. Bunu bilen ve ölümü bekleyen kimse lezzetlere karşı soğur, ağzının tadı kaçar.

Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifinde tavsiye ediyor:[22]

---

[21] Cahit Sıtkı Tarancı'nın (1910-1956) Otuz Beş Yaş isimli şiirinin son kıtası.

[22] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.73, no:217; İbn-i Asâkir, Ta'ziyetü'l-Müslim, c.I, s.45, no:53; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.252; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

أَكْثِرُوا ذِكْرِ هَازِمَ اللَّذَاتِ (الديلمي عن أبي هريرة)

(*Eksirû zikri hâzime'l-lezzât*) "Şu lezzetleri kesip bitiren, koparan ölüm denilen olayı hatırınızda tutun, unutmayın; ölümü çok zikredin!"

"—Hocam, çalıştık, çalıştık, iş yerinden izni aldık, tam tatile gireceğimiz, keyif yapacağımız sırada, ölümden bahsetmenin, pişmiş aşa soğuk su katmanın, işi soğutmanın alemi var mı?"

Ölümü düşünmezsen, günaha dalarsan, ölümden sonra pişman olursun. Peygamber SAS Efendimiz tavsiye ediyor, ölümü düşüneceksin, ölümü unutmayacaksın. Bak bugün burada bir kadının namazını kıldık. Sordum, "yaşlı mıydı?" diye, "35 yaşlarındaydı" dediler. Trafik kazasında gitmiş. İçimizde kaç tanesi 35 yaşını geçmiştir. Bizden gençleri bile gitmiş olabiliyor.

Müslüman lezzet peşinde, keyif peşinde koşmaz. Müslüman hizmet peşinde koşar, hayrata koşar. Keyfe, zevke, eğlenceye, davula, dümbeleğe, zurnaya koşmaz. Müslümanın aklı, fikri, hedefi, sevaplı işedir, hayradır.

j. Kadere İmanın Faydaları

Devam ediyoruz:

وَمَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا ،هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ .

(*Ve men zehede fi'd-dünyâ hânet aleyhi'l-musîbât*) "Dünyaya karşı zâhidlik duygusuna erişebilen bir insana da musibetler kolay gelir. Musibetlere aldırmaz, onları önemsemez. Musibetler onu yıkmaz, ona çok tesir edemez."

"—Ne olacak ya, sineğin vızıltısı gibi gelir bu bana. Bu da gelir geçer, fani dünya değil mi? Zaten dünya ne ki?" der.

Şair şöyle söylemiş:

Felek her türlü esbâb-ı cefâsın toplasın gelsin;

Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azimetten!

Büyük bir laf tabii... İnsan böyle olur, aldırmaz. Yine aynı şairin bir başka sözü var:

Yok iştikây-i cevr-i felekten nisâbımız;
Serlevhasında hamd ile başlar kitâbımız!

"Cevr-i felekten şikâyet adetimiz değil. Başımıza ne türlü cevr ü cefa gelirse gelsin, böyle bir şeyden şikâyet etme adetinde değiliz. Böyle bir şeyden nasibimiz yok. Biz öyle şikâyet ehli değiliz. Ne kadar cevr ü cefa olursa olsun aldırmayız. Bizim kitabımız, '*El-hamdü li'llâh*' diye başlıyor. Bizim Kur'an'ımız hamd ile başlıyor."

Ne olursa olsun cefadan, cevrden, musibetten korkmuyor. Neden? İnsan mümin oldu mu, ahireti esas aldı mı, dünyanın topunu boşadı mı, dünyanın içinden küçücük bir musibet gelmiş, ona sinek vızıltısı gibi gelir, aldırmaz yürür, devam eder. Hizmete devam eder, gayrete devam eder, çalışmaya devam eder, ilme devam eder, irfana devam eder, iman çalışmasına devam eder, ama aldırmaz. Allah aldı, Allah verdi, takdir-i ilahiden.

مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ، أَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ.

(*Men âmene bi'l-kader, emine mine'l-keder*) [Kadere iman eden, kederden emin olur.]

Kadere inanan, kederden kurtulur, kedere düşmez, rahat yaşar, mânevî bakımdan mutlu yaşar. Bu dinsizler, imansızlar gibi demoralize olmaz, moralman çökmez ve intihara falan kalkışmaz.

En az intihar Türkiye'de oluyormuş. Neden? Türkiye çok mutlu bir ülke mi? Paralar, banknotlar deste deste cepleri kabartıyor mu? Herkesin evi var, barkı var, hepsi sıhhatli insanlar mı?

Hayır. Biz müslümanlar dünyanın en yoksul milletleriyiz. Doğu Anadolu'ya bir gitsen görürsün; içecek, yıkanacak su yok, yüznumara yok, evlerde yakıt yok, çocuklar hasta, sayıları çok, yüzleri kirli, burunları sümüklü, elbiseleri yırtık, ihtiyarlar dertli... Buna rağmen intihar olmuyor, neden? İnanmış insan.

Sosyal şartları en iyi ülke neresi? İsveç. Herkese maaş bağlanmış, para veriliyor, herkese hükümet tarafından ev garantilenmiş. Dünyada sosyal adalet bakımından şartları en iyi sağlanmış olan ülkelerden birisi İsveç. En çok intihar İsveç'te oluyormuş.

Neden? Adamın inancı yok. Küçücük bir musibet karşısında moralman sıfıra iniyor.

"—Sevgilim bugün bana ters baktı..."

Çek tabancayı, şakağına daya, "Güm!"

Ne oldu?

"—O bana ters baktı."

Ters baksa ne olacak, düz baksa ne olacak? Olmadık bir şeye kızıyor, çekiyor tabancayı, intihar ediyor.

Mü'min öyle olmaz. Mü'min, kadere inanmış, dünyanın boşluğunu anlamış, asıl hayatın ahiret hayatı olduğunu biliyor ve cenneti kazanmaya çalışıyor. Dalga dalga musibet geliyor; o, dalgaları yaran gemi gibi ahirete doğru gidiyor, aldırmıyor. Sallanıyor ama yıkılmıyor. Ötekisine "Püf!" dediğin zaman, "Küt…" aşağıda. Ufacık bir imtihan geldiği zaman, hemen perişan oluyor.

Bu bizim güzel bir halimiz. Biz metanetliyiz, çelik gibiyiz, kale gibi sağlamız. Çeviriyorsun, kıvırıyorsun, bırakıyorsun; sallanıyor.

Neden? Çelik bu. İstediğin kadar kıvır, gene düzeliyor. Ötekisi nasıl? Gevrek bir çıta gibi. "Biraz daha kıvırma!" derken "Çat!" diye kırıldı. Takati yok, tahammülü yok.

Bu bizim, yani müslümanın güzel olan vasfı.

k. Güzel Olmayan Vasıflarımız

Güzel olmayan vasfımız ne?

Mesela yardımlaşmayı yapmıyoruz, hayra koşmuyoruz, Allah yolunda çalışmıyoruz, ahirete hazırlanmıyoruz. Mübarek, cennete müştaksan çalış. Çalışmıyoruz, sanki müslümanlık, tembellik. Cami, sanki tembelhane... Böyle şeyler olmuş.

Bahçelerimiz perişan, evlerimiz perişan, üstlerimiz perişan, çalışma duygusu yok. Müslüman arı gibi çalışacak, evini düzene sokacak, camisini düzene sokacak, temizleyecek, boyayacak. Basit olabilir, kulübe olabilir ama pırıl pırıl olacak.

Dişleri tertemiz olacak müslümanın. Bin dört yüz yıl önceden, diş temizliğini Peygamber SAS Efendimiz getirmiş. Buna rağmen, dişleri en sarı, kirli, paslı, taşlı olan insanlar bizlerizdir.

Niye? Söz dinlemiyoruz ki. Peygamber Efendimiz şöyle diyor, biz ters gidiyoruz. Herkes evinin önünü süpürecek, o zaman belde temiz olacak. Yapılmıyor.

Vücudunu temizleyeceksin. Temizlenmiyor. Kılları gidereceksin. Efendimiz, "ayıp" dememiş, her şeyi öğretmiş. "Kasığındaki, koltuk altındaki kılları temizleyeceksin" demiş.

Lisede cimnastik dersi olurdu, atletle cimnastik dersine çıkardık. Biz anamızdan, babamızdan İslâmi terbiye görmüşüz; bizim koltuk altları traşlı, temiz. Bazı arkadaşların koltuk altlarını görürdük, mısır püskülü gibi sapsarı, sarkıyor. Yanına yanaşamazsın, kokar, burnunun direği kırılır. Niye kazıttırıyor burayı bizim dinimiz? Burada ter birikmesin, temizlik olsun diye...

Meselâ, Peygamber SAS Efendimiz:[23]

قُصُّوا الشَّوَارِبَ ، وَأَعْفُوا اللِّحٰى (حم. عن أبي هريرة)

---

[23] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.229, no:7132; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.152, no:11335; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.305, no:8863; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.653, no:17226; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.97, no:1876; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.154, no:15202.

(*Kussu'ş-şevâribe, ve a'fü'l-lihà*) "Bıyıklarınızı kısaltın, sakalınızı uzatın!" buyurmuş.

Niye? Çünkü temiz olması lâzım! Bıyık kısa olsun ki, temizlik olabilsin. İslam'da her şeyin bir sebebi var, her şey yerli yerinde.

Diş temizliği var, üst temizliği var, kalp temizliği var, iş temizliği var, sözünde dürüstlük var, sözünde, özünde, herşeyinde temizlik var.

"—Nerede bu müslümanlar hocam? Masal mı anlatıyorsun? Bunları binbir gece hikâyelerinden mi anlatıyorsun? Nasıl insanlar bunlar? Hakikaten böyle insanlar var mı? Masal mı, efsane mi? Bunlar peri mi?"

Nedim'in bir gazeli var, diyor ki:

Yok bu şehr içre senin vasf ettiğin dilber Nedîm;
Bir perî-sûret görünmüş, bir hayâl olmuş sana!

Gazelinde anlatıyor, anlatıyor; kaşları hilal gibi, yüzü ay gibi vs. Sonra da demiş ki:

"—Senin anlattığın insan bu şehirde yok. Bir peri suret görünmüş, senin gözüne bir hayal görünmüş sanki."

Müslüman benim gözüme öyle bir hayal görünmüş. Tertemiz olacak, çalışkan olacak, dürüst olacak, gayretli olacak... Cennete müştak olacak, musibetlerden korkmayacak, cehenneme düşmeyecek, sorumluluk duygusuna sahip olacak... Müslüman kardeşine dua edecek, İslam'ın hayrı için çalışacak.

Nerede bunlar? Bir hayal olmuş bunlar. Allah bizi ıslah etsin...

Hadislerde anlatılan o güzel vasıflara biz de sahip olalım!

Diğer hadis-i şerife geçelim. Daha ziyade gençlere yaradı bu hadis-i şerifin manası.

l. Anaya Babaya İtaatin Karşılığı

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine ve İbn-i Asâkîr'in kitabında kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle

buyuruyor:[24]

مَنْ أَصْبَحَ مُطِيعًا لِلّٰهِ فِي وَالِدَيْهِ ، أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ مَفْتُوحَانِ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَإِنْ كَانَ وَاحِدًا فَوَاحِدٌ (كر. عن ابن عباس)

ME. 1148 (*Men esbaha mutîan li'llâhi fi'l-vâlideyhi*) [Kim ana babasına Allah için itaatkâr olarak sabahlarsa, (*esbaha lehû bâbâni meftûhâni mine'l-cenneh*) cennetten iki kapı onun için açılmış olarak sabahlar. (*Ve in kâne vâhiden fevâhidün*) Eğer ana babasından birisi varsa, bir kapı açılır.]

Anne ve babasına mûtî olarak, anne ve babasına karşı Allah'ın emrettiği evlatlık şuuruna sahip olarak sabahlamış bir insan, kendisine cennetin iki kapısı açılmış olarak sabahlamış demektir. Eğer sadece annesi, ya da sadece babası sağ ise, o zaman bir kapı açık demektir.

Bu ne demektir? Annesine babasına mûtî olan bir evlada cennetin kapısı açıktır, "Haydi gir içeriye!" demektir.

Burada anne ve babaya hürmet etmenin, itaat etmenin evlâda ne büyük sevaplar kazandırdığını, evlâdın mâneviyatının kurtulduğunu görmüş oluyoruz, evlâdın cennetlik olacağını anlamış oluyoruz.

m. Cennet Anaların Ayakları Altında

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[25]

---

[24] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.206, no:7916; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.365, no:3623; Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.485, no;993; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.III, s.1074, no:1884; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.376, no:1505; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.467, no:45482; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.476, no:21267.

[25] Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.102, no:119; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.116, no:2611; Hatîb-i Bağdâdî, *Câmiü'l-Ahlâk*, c.IV, s.461, no:1714; Ebü'ş-

الجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدامِ الأُمَّهَاتِ (القضاعي، خط. في الجامع عن أنس)

(*El-cennetü tahte akdâmi'l-ümmehât*) "Cennet annelerin ayakları altındadır."

Anne için de böyledir, baba için de böyledir. Evlat, annesine, babasına mûtî olacak. Çünkü evlâdın üstünde anne-babasının çok büyük hakkı vardır. Annesi dokuz ay karnında taşıdı, emzirdi, altını temizledi, büyüttü. Şimdi adam oldu, annesini saymıyor.

Babası dişini tırnağına taktı, çalıştı, çabaladı, yüklerin altında ezildi, hammallık yaptı, pazarcılık yaptı, temizlikçilik yaptı, eve para getirdi, çocuğunu büyüttü. Çocuk şimdi büyüdü, delikanlı oldu, saçlar omuzunda, bıyıklar koçboynuzu gibi; anasını, babasını dinlemiyor.

"—Moruk, çok konuşma, karşıma çıkma, istersem gelirim eve, istemezsem gelmem..."

Pazusu filan yerinde, ana babanın da gücü yetmez. Eskiden döverdi, tutardı, kulağını kıvırdığı zaman ister istemez sözünü dinletirdi. Şimdi büyüdü.

Almanya'da çocuklar yaş bekliyorlarmış. 14 yaşına gelince bir hak elde ediyorlar, bir diklenme imkânı oluyormuş babalarına karşı… 17 yaşına gelince, daha büyük haklar elde ediyorlar. Ondan sonra anne baba çocuğa bir şey yaptı mı, hükümet ceza yazıyormuş. Parayı babasının maaşından kesiyormuş.

Çocuklar âsî... Baba, bana gelip ağlıyor:

"—Hocam, benim çocuk camiye gelmez, eve uğramaz."

"—Küçükken iyi yetiştirmemişsin."

"—Yok hocam, vallahi elimden geldiğince camiye getirdim, yaz

Şeyh, *el-Fevâid*, c.I, s.26, no;25; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.VI, s.115, no:1440; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.348, no:347; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.461, no:45439; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.335, no:1078; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.80, no:11476.

kurslarında Kur'an-ı Kerim öğrettim."

"—O zaman bu diyarda durmayacaktın, 17 yaşına gelmeden çocuğu tutup Türkiye'ye kaçıracaktın."

Çünkü 17 yaşında o kaçıyor, kiliseye gidiyor, hükümete teslim oluyor, hükümet anasından babasından çatır çatır para alıyor, o da haylaz haylaz geziyor ortalıkta. Dünyası dünyalık ama bir de ahireti var.

Anne ve babasına itaatli bir çocuğun durumu ne oluyor? Anne ve babasına itaatli olan bir çocuğa, sabahleyin cennetin kapıları açık oluyor. O bakımdan çok önemli.

Evlâtlarımızı müslüman yetiştirmemiz lâzım, müslüman şuurunda yetiştirmemiz lâzım! Evlâtların da Allah'ın emrettiği tarzda anne babasına mûtî olması lâzım, elini öpmesi, sözünü dinlemesi lâzım!

"—Babacığım, bir emrin var mı? Anacığım çarşıdan pazardan bir şey alınacaksa ben alayım. Sen zahmet etme, elin gâvurunun karşısına çıkma! Sen ne istersen, ben alayım. Beğenmezsen, değiştiririm. Rengini uygun görmezsen, başka renk alırım..."

"—Hay Allah senden razı olsun evlâdım! Senin gibi evlât bulunmaz. Allah seni cennetlik etsin."

Zaten cennetlik, zaten cennetin kapısı açılıyor.

Bir evlat, anne ve babasını kendisine sevgi ile baktırabilirse başardı.

"—Tamam, anam babam bana şöyle mütebessim çehreyle baktı."

"Böyle baktırabildi mi, bir köle azad etmiş gibi sevap kazanır." diyor Peygamber Efendimiz.

Diyorlar ki:

"—Yâ Rasûlallah, bir kere bakmaz, çok bakar. Bir günde 360 defa bakar."

"—Allahu ekber!" diyor Peygamber Efendimiz. "Bir günde üç yüz altmış defa bakarsa, Allah üç yüz altmış köle azad etmiş sevabı vermekten aciz mi?"

Yani, üç yüz altmış defa köle azat etmiş gibi sevap verir. Onun için, evlâdın aklı varsa anasının babasının etrafında fırsat kollayıp, kendisine tatlı tatlı baktırmasını sağlaması lâzım!

"—Bir emrin var mı? Bir isteğin var mı?" demesi lâzım.

Eskiden böyle idi. Küçükler, büyüklerin yanında el pençe divan dururdu, sigara içmezlerdi.

Sigara zaten içilmemeli. Akıllıca bir şey değil ki, ciğeri zifir doldurmak demek, kendisini yavaş yavaş zehirlemek, öldürmek demek. Yavaş yavaş sıhhatini kaybetmek, hastalığı davet etmek demek. Ama hürmetsizlik olmasın diye büyüğün yanında içmemeleri de bir derece... Otur demeden oturmamaları, sözüne itiraz etmemeleri, izin vermeden konuşmamaları gerek.

Bizim törelerimiz güzelmiş. Dede Korkut hikâyelerin vs. ortaokullarda, liselerde okudunuz; babasına nasıl saygılı, hürmetli hitap ediyor. Bizim töremiz böyleymiş.

Şimdi başka milletlerde görüyoruz; çocuk anasının babasının yanında bacak bacak üstüne atıyor, bacağını masaya dayıyor, uzanmış yatıyor. Kız şortla geziyor, anasının babasının kucağına oturuyor.. Onlar başka millet, biz başka milletiz.

Biz mümin milletiz, biz Allah'ın dünyaya nümune gönderdiği milletiz, örnek milletiz. Başka milletler bize bakacak, bizim gibi olacak. Biz onlara bakıp onlar gibi kara olmayacağız, islenip paslanmayacağız, kirlenmeyeceğiz. Taklit edilecek olan biziz, onlar değil. Allah'ın bizi seçtiği ayetle sabit. Allah-u Teàlâ buyuruyor ki:

كُنتُمْ خَيرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ (آل عمران: ١١٠)

(*Küntüm hayra ümmetin ühricet li'n-nâs*) "Siz, insanlar için çıkartılmış en hayırlı ümmetsiniz." (Âli İmrân, 3/110)

Kıymetimizi bileceğiz, tavrımızı ona göre takınacağız, jestimiz ona göre olacak. Oturuşumuz, kalkışımız giyinmemiz, kuşanmamız, işimiz, gücümüz, muamelemiz ona göre olacak.

“—Adam müslüman mı?”

“—Müslüman…”

Hayran kalacak:

“—Müslümansa tamamdır, gümrükten geç kardeşim. Seni muayene etmeye utanırım!” diyecek.

Benim bavulumu didik didik arattırdınız, dört bavulumun kilosunu bile tarttı adam. Siz yapmadınız ama adı müslüman olan insanlar neler yapmışlar kim bilir? Gümrükte adam benim sakalıma falan bakmadı, her şeyi didik didik açtı, baktı. Baksın.

“—Bunun içinde çikolata var.” Açıyor, bakıyor.

“—Bunun içinde lokum var” Açıyor gene bakıyor.

Neden? İtimat yok. Dedelerimiz böyle değildi. Dedelerimiz Türk gibi kuvvetli, Türk gibi doğru, dürüst, sözüne sadık. On altıncı, on yedinci yüzyılda böyleydi. Şimdi biz fânî dünyanın ufak tefek takıntılarına, zevklerine daldık, o güzelim itibarımızı, şerefimizi kaybediyoruz.

Biz böyle değiliz, biz müslümanız, biz asil milletiz, biz dürüst insanlarız. Ölürüz ama tertemiz, aç kalırız ama tertemiz... Biz mert milletiz. Bunu anlatmamız lâzım.

Ama nasıl anlatırsın? Bu lafla, hikâye ile olmaz. Hareketle olacak. Kur’an-ı Kerim’in içine esrar koyup da kaçırırlarsa, tabii adam gelir Kur’an-ı Kerim’i bile açar. Bir defa aldanır, iki defa aldanır, ondan sonra uyanır. Burada senin yüzünden katmerli kusur oluyor. Adam’ın İslam’a bakışı değişiyor. Halbuki senin yüzünden İslâm’a gönlünün kayması lâzım adamın.

“—Dur gönlüm, nereye gidiyorsun? Sen hristiyandın, niye o tarafa kayıyorsun?”

“—Ne yapayım, meyil o tarafa doğru, ister istemez mıknatıs gibi çekiyor bu adamlar beni…” demesi lazım gelirken, öyle olmuyor.

Anne ve babaya itaatli olmak lazım!

İçime geliyor, söyleyeyim mi söylemeyeyim mi diye hatırımdan

da geçiyor ama söylemeye mecburum, söylemek zorundayım:

"—Hoca, babadan önce gelir. Çünkü baba insanı bu dünya hayatında korur; hocası, hele mürşidi insanı ahiret hayatı için hazırlar, korur. Hoca babadan daha üstündür, kıyası ona göre yapmak lazım!"

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi nevm-i gafletten ikaz eylesin… Sevdiği kul olmayı cümlemize nasib eylesin… Sevdiği sıfatlara sahip eylesin…

Kahraman müslüman eylesin, örnek müslüman eylesin, asil müslüman eylesin… Pırıl pırıl müslüman olmayı nasib eylesin... Herkesin hayran kaldığı, gözü kamaşmadan bakamadığı müslüman olmayı nasib eylesin…

Sevdiği, razı olduğu kul olarak huzuruna varmayı, cennetiyle cemaliyle müşerref olmayı nasib eylesin…

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ muhammedeni'l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrari sûreti'1-fâtihah!

21. 12. 1990 – Melbourne / AVUSTRALYA

05. NİMETİN KIYMETİNİ BİLMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Çok değerli kardeşlerim, aziz cemaat-i müslimîn,
Vaktimizin müsaade ettiği miktarda Peygamber SAS Efendimizin hadis-i şeriflerinden okuyup tefeyyüz etmek, dinimizin inceliklerini öğrenmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan önce, Peygamber Efendimiz'in ruhuna ve Peygamber Efendimiz'in âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhlarına ve sair enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın, sâdât ve meşâyîh-ı turuk-ı aliyyemizin ruhlarına ve sizlerin ve bizlerin ahirete göçmüş bütün müslüman geçmişlerimizin, yakınlarımızın ruhlarına bir Fatiha, üç "Kul hüvallâhu ehad" hediye edelim, öyle başlayalım!
....

a. Musîbete Sabreden Kimse

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:[26]

مَنْ أُصِيبَ بِمُصِيبَةٍ فِي مَالِهِ أَوْ جَسَدِهِ، وَكَتَمَهَا وَلَمْ يَشْكُهَا إِلَى

[26] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XI, s.184, no:11438; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.79, no:3951; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummal, c.III, s.309, no:6696; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.483, no:21288.

النَّاسِ، كانَ حَقًّا عَلَى اللهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ (طب. عن ابن عباس)

(*Men usîbe bi-musîbetin fî mâlihî ev cesedihî*) “Her bir kimse ki malında veya vücudunda bir musibete maruz olmuşsa...”

Yani malına bir telef gelmiş, arabası kaza yapmış, tarlasındaki mahsule dolu isabet etmiş, sel basmış veya vücudunda hastalık peyda olmuş.. Buna benzer misaller aklınıza getirin. Ya vücuduna ait bir musibet, bir rahatsızlık, ya malına ait bir zarar, bir sıkıntı.. Bu bir musibettir.

Musîbet, Arapça’da isabet eden şey demek. Nereden ne isabet ediyor? Allah’tan… Kaderin hedefi olmuş, kaderden kendisine bir takım olaylar isabet ediyor, ok isabet eder gibi. Hedef kendisi olmuş, kendisinin başına bir şey gelmiş. Zararlı bir şey... Vücudu hasta oldu, yaralandı, kazaya uğradı düştü, ayağı burkuldu, kolu çıktı... Veya malına bir şey isabet etti, zarar etti, malı kayboldu, arabası çarpıldı, tekeri patladı… Neyse?

Allah bunları insanlar için yazmış. Bunlar insanların başına gelir. Hiç kimse, “Ben doğduğum günden öldüğüm güne kadar turp gibi sağlam yaşayacağım!” diyemez. “İyi insanlar sağlam yaşarlar” diye bir kaide de yok. “Allah’ın sevgili kulları hiç hastalanmazlar, Allah onlara hiç sıkıntı çektirmez, pırıl pırıl zik zak yapmadan dümdüz gider.” diye bir şey de yok. Öyle bir şey olsaydı peygamberler sıkıntı çekmezlerdi. Onlar balla, baklavayla, börekle yaşarlardı. “El bebek gül bebek” pamuklar içinde, gayet güzel ipekler, atlaslar, döşekler içinde olurlardı. Öyle bir şey yok.

Aksine hadis-i şerifte bildiriliyor ki:[27]

---

[27] Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I,

أَشَدُّ الْبَلاَيَا عَلَى الْأَنْبِيَاءُ

(*Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ*) "En şiddetli belâlar, musibetler, imtihanlar peygamberlere gelmiştir."

Hz. Mûsâ AS ne sıkıntılara uğramış? Kavmi ve Mûsâ AS neler çekmiş o Firavun'dan…

Peygamber SAS Efendimiz Kureyş'ten ne sıkıntılar çekti. Doğduğu şehri terk etmek zorunda bıraktılar. Öldürmeye kasdettiler. Tâif'e gitti; dönerken ayağından yaraladılar, taşlayarak çıkarttılar.

Hz. İsâ AS'ın sıkıntılarını, Hz. İbrahim AS'ın sıkıntılarını biliyoruz. En şiddetli belâlar kimlere geliyormuş? Peygamberlere geliyormuş.

Demek ki bu dünya hayatında bu musibetler insanoğullarına gelir; iyisine de gelir, kötüsüne de gelir. Belki kötüsüne daha az gelir. Çünkü iyisine böyle bir musibet geldiği zaman; "Aman yâ Rabbi!" diyor, yalvarıyor, dua ediyor, sadaka veriyor, hayır yapıyor, kendisini toparlıyor. Bir kusuru varsa, "Acaba bundan mı?" diye kendi kendini tenkit ediyor, otokritik yapıyor:

"—Acaba benim bir kusurum var da, ondan mı başıma bu hal geldi? Tevbe yâ Rabbi! Bilerek bilmeyerek işlediğim bir kusurum varsa, bağışla yâ Rabbi!" diyor.

Peygamberimiz Taif şehrine İslâm'ı, Allah'ın varlığını, birliğini anlatmaya gitti. Onlar da onu taşlayarak çıkarttılar Tâif'ten. Topukları yaralandı. Şehrin dışına kadar taşladılar. Ne kadar

---

s.29, no:215; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778-6784; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.130, no:371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

müthiş bir hadise! Tasavvur edebiliyor musunuz? Göz önüne getirin!

Şimdi, turist olarak bir insanın bir yere gitmeye hakkı vardır. Siz şimdi bir kasabaya gitseniz, sizi kasabadan çıkartsalar, soluğu poliste alırsınız. "Ben gittim, bu adamlar beni zorla çıkarttılar." dersiniz, davacı olursunuz.

Efendimiz o kadar sıkıntı çekmiş ki, topukları kanıyor. Bir bağ evinde nefes nefese, ızdırap içindeyken diyor ki:

"—Yâ Rabbi. Bu başıma gelenler gazabından değilse, senin bana kızdığından, benim bir kusur işlediğimden dolayı değilse aldırmam, mühim değil. Çekerim, sabrederim. Gazabından değilse mühim değil. Ama ben bir kusur işledim de ceza olarak bunu bana veriyorsan, o zaman üzülürüm!" demek istiyor.

"Ondan gelmemişse, imtihan olarak gelmişse, 'Bakalım sabredecek mi, etmeyecek mi; iyi kulluk gösterecek mi, göstermeyecek mi?" diye bir imtihansa, dünya hayatının bir cilvesi ise, aldırmam. Ama sen kızdığından dolayı bana bu oluyorsa, üzülürüm!" demek istiyor.

Demek ki musibetler gelebilir, size de gelebilir. Peygamberlere de gelmiş, salih insanlara da gelmiş, iyi insanlara da gelmiş. İmtihan bu. Allah, dünyada insanları bazen zenginlikle imtihan eder. Mal verir, "Bakalım malının hayrını hasenatını yapacak mı? Mahsulünün öşrünü, malının zekâtını verecek mi?" diye kontrol eder.

Kur'an-ı Kerim'de bir kaç surede anlatılan ibretli bir hikâye, bir kıssa vardır: Birilerinin çok güzel bir bahçeleri varmış. Bahçenin sahipleri akşamdan sözleşiyorlar, mahsulü toplayacaklar:

"—Aman aramıza fakir fukara sokmayalım, yoksul, dilenci almayalım! Şu malları hiç kimseye dağıtmayalım, toplayalım, araya bir miskin girmesin!" diyorlar.

Onlar böyle niyet ediyorlar. Geceleyin tarlaya bir musibet geliyor, mahsûl mahvolup gidiyor. Neden? Çünkü niyetleri kötü.

"—Allah bize bu kadar mahsûl vermiş, şu kadarını da fukaraya verelim!" demiyorlar.

Böyle demedikleri için, geceyi kötü niyetle, "Yarın hiç kimseye bir şey vermeyelim!" diye kötü bir kararla geçirdiklerinden dolayı, tarlaları felâkete uğruyor. Bu olay Kur'an-ı Kerim'de, ibretli hadiselerden, olaylardan birisi olarak anlatılır.

Tekrar hadis-i şerife gelelim:

مَنْ أُصِيبَ بِمُصِيبَةٍ فِي مَالِهِ أَوْ جَسَدِهِ، وَكَتَمَهَا وَلَمْ يَشْكُهَا إِلَى النَّاسِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ (طب. عن ابن عباس)

(*Men usîbe bi-musîbetin fî mâlihî ev cesedihî*) "Her bir kimse ki malında veya vücudunda bir musibete maruz olmuşsa..." Bir

insanın malına veya vücuduna bir musibet gelmişse… Allah'tan geldi, kader. Karadeniz'de gemisi battı, Allah saklasın, çocuğu öldü, malına, ticaretine zarar geldi.

(*Ve ketemehâ ve lem yeşkühâ ile'n-nâs*) "Bu da dişini sıktı, sakladı ve bunu insanlara şikâyet etmediyse..."

"—Ne yapalım, kader bu işte, ömrü o kadarmış; aldı. Yaşasaydı sevinecektim ama, aldı." diyor, sabrediyor.

Bazı insanlar da açar ağzını, yumar gözünü:

"—Gördün mü şu başıma gelenleri? Allah başıma neler getirdi, ne felâketlere uğradım! Olur mu böyle şey?"

Böyle, edebe sığmayan, kulluğa yakışmayan bir sürü ileri geri sözler. Adamın çocuğu ölüyor, artık ağzından söylenenleri ne ben söyleyeyim, ne siz duyun. İsyan ediyor, Allah'a âsî oluyor:

"—Bunu da mı başıma getirecektin?" diyor. Veya insanlara dertleniyor, şikâyetleniyor, efkârlanıyor vs. Saklamıyor, aşikâre ediyor.

b. Başlangıçta Sabretmeli

Kadının birisi, saçını başını yolup, ağıt düzüp, feryad ü figan ediyormuş. Peygamber SAS Efendimiz de oradan geçiyormuş:

"—Ey hanım, böyle yapma, Allah'ın hükmüne sabret!" diye nasihat edecek olmuş.

"—Sen benim başıma ne musibet geldiğinin farkında mısın, haberin var mı?"

Bir sürü ileri geri konuşma... SAS Efendimiz bakmış ki cahil, anlamayacak, yürümüş gitmiş.

O gidince arkadan birisi kadına yanaşmış:

"—Sen kiminle konuştuğunun farkında mısın?"

"—Yok..."

"—Demin gelip sana o sözleri söyleyen Hz. Peygamberdi."

"—Yaa, öyle mi? Eyvah, hata ettim, edepsizlik ettim."

Hemen arkasından koşmuş,

"—Aman yâ Rasûlallah, beni affet! Ben senin peygamber olduğunu bilemedim. Üzüntüm büyük olduğundan orada ileri geri

konuştum. "

Peygamber SAS Efendimiz de buyurmuş ki:[28]

اَلصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولٰى (خ. م. د. ت. ن. ه. حم. ط. طس.
ع. هب. ق. عد. عن أنس؛ ع. عن أبي هريرة)

(*Es-sabru inde's-sadmeti'l-ûlâ*) "Sabır, darbe ilk geldiği zaman gösterilir, sevap o zaman alınır." Yâni, "O ilk anda, insan kendisini tutmağa dikkat etmelidir. Böyle feryad ü figan etmemelidir." buyurmuş.

Böyle bağırır çağırırsan, sabrın da sevabı kalmaz.

Halbuki Allah sabra çok sevap veriyor, çok mükâfat veriyor. Herkesin mükâfatı ölçüyle, kat sayıyla, belli bir bordro ile —latîfe olsun diye böyle söylüyorum— veriliyor da, sabredenlerin ki hesapsız veriliyor. Kamyon kamyon, kepçe kepçe veriliyor. "*Bi-gayri hisâb*" ne demek? Sayısız demek.

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر:١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) "Allah

---

[28] Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.438, no:1240; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.637, no:926; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.210, no:3124; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.314, no:988; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.22, no:1869; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.509, no:1596; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12339; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.272, no:2040; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.222, no:6244; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.176, no:3458; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.119, no:9702; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.65, no:6919; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.362, no:1203; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.208, no:1368; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.172, no:249; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1477; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III. s.356. no:799; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.99; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.352, no:7373; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.415, no:3842; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.453, no:6067; Ukaylî, Duafâ c.III, s.463, no:1519; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6510, 6511; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.246, no:647; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.355, no:6462 ve c.XIV, s.52, no:13769.

sabredenlere ecr ü sevaplarını, mükâfatlarını hesaba sığmayacak kadar çok çok verecek." (Zümer, 39/10)

İlk başta sabretmedikten sonra kıymeti kalmıyor. Bu hadis-i şerifte Efendimiz bunu öğretiyor bize. Sabredecek, saklayacak, şikâyet etmeyecek, derdini insanlara açmayacak, Rabbini kullara şikâyet etmeyecek.

Kimi kime şikâyet ediyorsun? Allah takdir etmiş, sen gidip Allah'ı kula mı şikâyet ediyorsun?

كَانَ حَقًّا عَلَى اللهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ (طب. عن ابن عباس)

"—Kim, kendi başına veya malına bir belâ, bir musibet gelir de bunu saklarsa, belli etmezse, bunu insanlara şikâyet etmezse, (*kâne hakkan ale'llàhi en yağfira lehû*) onu mağfiret etmek Allah'ın üzerine hak olur. Allah onu muhakkak mağfiret eder, affeder."

Demek ki, dişini sıktı mı, "Bunu bana Allah gönderdi, sabredeyim, şikâyet etmeyeyim, ses çıkarmayayım!" diye sabr-ı cemil ile karşıladı mı, o zaman Allah onu mağfiretine mazhar ediyor, bütün günahlarını siliyor, affediyor.

c. Güzel Bir Sabır

Ya'kub AS ne dedi?

Yusuf AS'ı çok seviyordu. O da sevilecek bir insan, güzeller güzeli bir çocuk. Terbiyeli mi terbiyeli, nurlu mu nurlu. Allah vücut güzelliği de vermiş. İnsan güzeli, insanların en güzellerinden birisi. Kardeşleri onu kıskandılar, 'Kurt yedi!" dediler. Ya'kub AS ne dedi:

فَصَبْرٌ جَمِيلٌ (يوسف:١٨)

(*Fesabrun cemîl*) "Bana bir güzel sabretmek düşüyor." (Yûsuf, 12/18) dedi. Yani Allah'tan sabr-ı cemil istiyor. *Cemîl* ne demek?

Güzel demek. Güzel bir sabır demek. Kusursuz, terbiyeye aykırı olmayan, güzel bir sabır demek.

Allah hepimize afiyet versin, hepimize sıhhat versin, hepimize zenginlik versin, servet versin, nimet versin, izzet versin... Hepimizi dünyada ve ahirette bahtiyar eylesin...

Ama bazen de hastalık olur, sıkıntı olur. Bunu da biliyoruz. Temenni etmiyoruz,

"—Ver yâ Rabbi! Ben dayanırım, ne kadar yük yükletirsen yüklet yâ Rabbi!" demiyoruz.

"—Afiyet ver yâ Rabbi, sıhhat ver yâ Rabbi, iyilik ver, hoşluk ver, hasene ver!" diyoruz.

Ama bir sıkıntı gelince ne yapacağız? Sabr-ı cemil ile sabredeceğiz. Başka insanlara şikâyet etmeyeceğiz. Sırrımızı fâş etmeyeceğiz, açmayacağız. Sır saklamasını bileceğiz.

"—Senin ağzında bakla ıslanmaz mı be adam? Biraz sabret!"

"—Nasılsın?" diyorsun, bin tane kusur söylüyor.

"—Bir dokun, bin ahh işit kâse-i fağfurdan" demiş şair.

Boş kâseye dokununca, "Çınnnnnn" diye devam ediyor ya. Fağfur, Çin porseleni. Kaliteliymiş onlar, bir dokunduğun zaman "Çınnn... Çınnn.." ötüyor.

Dur bakalım, ne oluyorsun? Allah'ın kaderi, ne yapalım? Dünyada musibete uğrayan ilk insan sen misin?

Efendimizin güzel güzel evlatları yaşadı mı? Öldü gitti. O nasıl sağlam durdu?

Eyyûb AS'ın ovalar dolusu sürüleri varmış, gitmiş; bir sürü evlâd ü iyâl'i varmış, ölmüş; sıhhati varmış vücudunu hastalık kaplamış.

Hor bakma sen toprağa, toprakta neler yatar;
Kani bunca evliya, yüz bin peygamber yatar.

Vücudunu kurt yiyen, kurt yedikçe şükreden,
Belâlara sabreden, Eyyüp Peygamber yatar.

O dertlere, sıkıntılara rağmen sabretmiş, "Hz. Eyyûb sabrı" diye meşhur olmuş. Hiç gık dememiş. Allah gene evlat vermiş, gene mal vermiş, gene sıhhat vermiş…

Çünkü bu dünya değişir. Hava bir güneşli olur, bir yağmurlu olur; bir yaz olur, bir kış olur; insan bir hasta olur, bir sıhhatli olur. Hepsi imtihan. Dünyada, hastalık da imtihan, sağlık da imtihan; para da, servet de imtihan.

Her imtihanda edebini takınacaksın, Allah'ın iyi kulu olduğunu göstereceksin, Allah'ı sevdiğini göstereceksin, Allah'ı saydığını göstereceksin, Allah'ın hükmüne razı olduğunu göstereceksin. Allah'ın iyilikleri karşısında O'na kulluk borcu, şükür borcu, teşekkür borcu olduğunu, bileceksin ve davranışınla göstereceksin.

Allah-u Teàlâ Kur'an-ı Kerim'de Eyyûb AS'ı nasıl methediyor:

نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ (ص:٤٤)

(*Ni'me'l-abd innehû evvâb*) "O, ne iyi kuldu! Dâima Allah'a yönelirdi." (Sad 38/44) diye methediyor.

Bağırıp çağırıp da Allah'ın rahmetinden mahrum olmak daha mı kârlı? Sabredip de Allah'ın iltifat ettiği, methettiği, övdüğü bir insan olmak mı daha iyi?

Tabii, övdüğü, sevdiği bir insan olmak daha iyi.

Onun için, başınıza takdir-i ilahi olarak bir şey gelirse, "Bu Allah'tan…" diyeceksiniz, sabr-ı cemîl göstereceksiniz. Nimet gelirse şükredeceksiniz. Üzerimizde sayılamayacak kadar çok nimet var. Karnımız tok, sırtımız pek, el-hamdü lillâh kesemiz boş değil… Hanımımız var, çocuğumuz var, işimiz var, gücümüz var, memleket güzel…

Rusya'da kıtlık varmış, ahali kırılıyormuş. Biz burada tabaklarla gelen pilavları, kebapları, köfteleri bitiremiyoruz, yarısını yiyoruz, yarısını çöpe atıyoruz. Her şey bollukla gidiyor.

Ama bazı yerlerde insanlar açlıktan ölüyor. Yağmur yağdığı zaman “Acaba topraktan solucan çıkar mı?” diye solucan toplamaya çıkarlarmış. Ne sıkıntılar çeken insanlar var.

Benim Ankara’dan tanıdığım birisi vardı. Allah rahmet eylesin, yaşlı bir amcaydı. Namazı hiç cemaatsiz kılmazdı, beş vakit camideydi. İmam bile camiye gidememiş olsa, o bir yere ziyafete çağrıldığında, sofranın yarısında kalkar giderdi, ezanı okur, namazı kılardı. Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun.

O amca diyordu ki:

“—Biz, 1. Cihan Harbi sıralarında (ya da ondan önce), otuz üç kişi olarak Bayburt’tan çıktık, Ankara’ya geldik. Ankara’ya geldiğimizde üç kişi kaldık, otuz kişi yollarda öldü. Soğuktan, açlıktan, kıtlıktan dolayı, otların her çeşidinin tadını bilirim. Bana şu dikenli otun, kırdığın zaman süt çıkan şu acı otun nasıl olduğunu sor. Hepsini yedim. Acı otlardan ağzımın kenarları yara oldu. Zehirli dedikleri otları bile yedim, ölmedim işte, Allah beni yaşattı. Şimdi ben bu pamuk gibi ekmeği nasıl çöpe atarım?”

Gıda bulamamışlar, ekmek bulamamışlar. El-hamdü lillâh, bakın biz ne nimetler içindeyiz. “Arada sıkıntı var ise de, hamd ü senalar olsun, sabretmek lâzımmış.” diye bunu aklınızda tutun!

d. Kıymetini Bilmediğimiz Nimetler

Gelelim bundan sonraki hadis-i şerife... Ebu Nuaym el-İsfehani rivayet etmiş. Bir hadis-i şerif daha var, o da Taberani tarafından rivayet edilmiş. İki hadis-i şerif birbirine yakın…

Bizim bu memleketimizde bolluk var. Avustralya iyi, et var, süt var, meyva var, sebze var, temiz hava var, güneş var, toprak var, yağmur var. Bitkiler bitiriyor, ağaçlar mahsul veriyor, kavunu karpuzu güzel. Olmayanları da Çin’den filan getiriyorlar. Burada bolluk var. Ama bazı yerlerde böyle değildi, hele tarihte bu kadar da değildi. Çünkü şimdi nakletme imkânı var. Şimdi bir tır gıdayı dolduruyor, Antalya’dan İstanbul’a getiriyor. İstanbul’dakiler, kış gününde Antalya’nın sıcak ülke meyvasını

yiyebiliyor. Nakliye imkânı olduğundan dolayı bu kolay. Nakliye uçağına, etler, meyvalar, taze sebzeler dolduruluyor, bunların yetişmediği soğuk yerlerdeki insanlara satılıyor. Böylece onlar da yiyebiliyorlar. Nakliyenin sağladığı bir kolaylık var. Bir de ziraat makineyle oluyor. Makine kilometrelerce tarlayı sürüyor, büyük mahsuller alınıyor, depo ediliyor.

Eskiden böyle değildi, açlık vardı, kıtlık vardı. Bazen öyle bir kıtlık olurdu ki günlerce yemek yenmezdi. Peygamber Efendimizin evinde aylarca ocak tütmezdi, yani aş pişmezdi. Keçi varsa, keçiden biraz süt sağdılarsa, onu içtiler mi, tamam. Birazcık süt içti mi, akşama kadar "Karnım tok!" diyordu. Bulamadığı zaman da oruç tutuyordu.

Bir tane hurma yedi mi, "El-hamdü lillâh!" diyordu. Bazen öyle bir kıtlık oluyordu ki, bir hurmayı biraz birisi, biraz ötekisi, biraz ötekisi emiyordu, yani şekerinden az az istifade ediyorlardı. Bakın bizden ne kadar farklı? O kıtlık, sıkıntı, açlık zamanında o insanların neler çektiğini anlayın!

Peygamber Efendimiz'in mescidine bir sahabi RA geliyormuş. Sabah namazını kılıyormuş, sonra süratle kalkıp hemen gidiyormuş. Demişler ki:

"—Mübarek, burası Peygamber Efendimizin mescidi, oturup duayı beklesene… Ne diye hemen kalkıp süratle gidiyorsun? Ne acele ediyorsun?"

Diyor ki:

"—Evimizde bir tek örtü var. Bu örtüye ben sarılıyorum, geliyorum, Peygamber Efendimiz'in yanında namazı kılıyorum. Evimiz uzakta, hemen süratle çıkıyorum, eve gidiyorum, örtüyü hanıma veriyorum, hanım örtüye bürünüyor, o da namazını kılıyor. Namazı o da yetiştirsin diye çabuk çıkıyorum mescidden..."

Bizim evlerde, çarşaf vardır, yorgan vardır, battaniye vardır, pijama vardır, palto vardır, pardesü vardır, kaç tane gömlek vardır. Onların halini düşünün! Evinde, namaz kılmak için sadece bir tane örtüsü olduğu için, adam örtünüyor, mescide gelip

namazını kılıyor, hemen evine koşuyor. Kadın aynı örtüyü örtünüp namazı kılıyor. Nasıl bir yoksulluğun olduğunu anlayın!

İşte Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[29]

مَنْ أَطْعَمَ مُسْلِمًا جَائِعًا ، أَطْعَمَهُ اللهُ مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ

(حل. عن أبي سعيد)

(*Men et'ame müslimen câien*) "Kim bir aç müslümanı doyurursa, (*et'amehu'llàhu min simâri'l-cenneh*) Allah da ona cennet meyvalarından ikram eder."

Peygamber Efendimiz'in yanına birisi geliyor, diyordu ki:

"—Yâ Rasûlüllah, açım!"

Rasûlüllah'a teslim oluyor, halini arz ediyor, o topluluğun başının tacı olduğu için halini anlatıyordu.

"—Açım yâ Rasûllallah! Karnım boş, yiyecek bir şeyim yok, kaç gündür bir şey yemedim."

Böyle diyor karnını gösteriyor. Taşın sıcaklığı midesindeki açlığın acısını biraz alsın, bastırsın diye sıcak yassı taş bağlamış.

Efendimiz gülmüş, sonra o da kaldırmış örtüsünü, "Bak!" demiş. Onda iki tane taş varmış. İşte böyle sıkıntı vardı.

Peygamber Efendimiz diyordu ki:

"—Kimin evinde yiyeceği varsa, misafir edebilirse, bu kardeşini alsın evine götürsün!"

Kendi evinde bir şey varsa, kendisi götürüyordu. Ama olmayınca, başkasına havale ediyordu.

Birisi:

"—Ben götürürüm yâ Rasûlallah!" diyor, eve geliyor, hanımına diyor ki:

---

[29] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.134; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VIII, s.179, no:1513; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.244, no:25851.

"—Sana Rasûlüllah'ın bir misafirini getirdim."

Hanımı da diyor ki:

"—Evde çocuklara yetecek kadar yiyecek var, bize bile yetmez. Sen bir de misafir getirmişsin."

"—Sen çocukları oyala, uyut! Ondan sonra mumu da söndür!"

Mumu devirmiş gibi yapıyor, söndürüyor. Karanlıkta tabağı getirip buyur diyor. Kendisi kaşığı tıkırdatıyor ama yemiyor. Çünkü evdeki yiyecek sadece misafire yetecek kadar.

Rasûlüllah Efendimiz'e onların bu hali mâlûm oluyor. Cebrâil AS, onların ne büyük bir sevaba erdiklerini bildiriyor. Efendimiz de bunu müjdeliyor.

Onlar böyle sıkıntılar çekmişler. Daha sonraki asırlarda da böyle şeyler olmuş. Güzel bir fıkradır, böyle şeyleri de anlatmak lâzım arada...

Sanıyorum, evliyaullahtan bir zat, ama ismini hatırlayamayacağım. Herhalde Mısır'dan, ya da Tunus'tan mübarek bir zat. Peygamber Efendimiz'in şehrine gelmiş. Aç kalmış, para yok, tanıdık bir kimse de yok. Mübarek bir adam. Dilenmiyor, dilenmek de istemiyor, utanıyor. Gelmiş Peygamber

Efendimizin mescidine, Türbe-i Saâdet'in yanına. Demiş ki:

"—Ya Rasûlallah, karnım aç!"

Peygamber SAS Efendimiz seneler önce vefat etmiş. Adam türbesini ziyaret ediyor, diyor ki:

"—Karnım aç ya Rasûlallah! Senin memleketine, senin kabrini ziyarete geldim, ama karnım aç, kimsem yok!"

Böyle diyor, oraya yatıp kalıyor. Dua ediyor, namaz kılıyor, yatıyor. O yattıktan biraz sonra birisi geliyor, omuzuna vuruyor, "Kalk!" diyor. Bu başını kaldırınca, adam diyor ki:

"—Sen misin bizi dedem Rasûlüllah'a şikâyet eden misafir? Buyur sana yemek getirdim." diyor.

Bir sini yemek getirmiş, ikram ediyor.

Yâni, o adam Rasûlüllah'a halini arz etmiş, Rasûlüllah da kendi torunlarından filancanın rüyasında görünmüş; "Benim sevgili ümmetimden birisi geldi, mescidde aç yatıyor, git onu doyur!" diye işaret etmiş anlaşılan. O da bir tepsi getirmiş, adamı uykudan kaldırırken diyor ki:

"—Sen misin bizi dedeme şikâyet eden misafir? Buyur!"

İnsanların eskiden neler çektiğini, bizim ne kadar şükretmemiz gerektiğini anlayın!

"—Kim böyle aç bir müslümanı doyurursa, Allah da ona cennet meyvalarından ikram eder." diye, imkânı olanları, öteki müslüman kardeşlerinin acil dertleriyle ilgilenmeye teşvik ediyor Peygamber Efendimiz.

Açsa doyuracaksın, sırtı çıplaksa giydireceksin. Karnı tok, sırtı da sağlam, parası da çok, ama ilmi yok, imanı zayıf, bilgisi yok, İslâm'dan nasibi yoksa, ona da İslâm'ı öğreteceksin. Onun açlığı da mânevî açlık… Ona da İslâm'ı anlatacaksın:

"—Gel kardeşim, ahiret bâkidir, dünya hayatı fânidir. Gece yattığımız gibi öleceğiz, sabah kalktığımız gibi haşrolacağız. Ondan sonra hesap olacak. Cennet var, cehennem var… Allah'ın sevgili kulu olmak lâzım, iyi insan olmak lâzım!"

e. İslâm Kardeşliği

Anlatacaksın. Şurada namaz kıldık, sevindim; sağ yanımda Yunanistan'dan müslüman olmuş bir kardeş, sol yanımda Brezilya'dan müslüman olmuş bir kardeş vardı. İftihar ettim, hoşuma gitti, imrendim. Allah neler nasip ediyor. Kıbrıs meselesinden vs. biz Yunanlı ile kavgalıyız ama, insan ne kadar memnun oluyor, seviniyor.

Bakın İslâm insanları nasıl ısındırıyor. Hepimiz, Allah'ın kulu, Hz. Adem'in evlatları olduğumuzu sıcak sıcak hissediyoruz. İslâm ne kadar güzel, ne kadar hoş bir din! Allah bize birçok nimet vermiş ama nimetlerin en büyüğü İslâm nimeti. Bize verdiği en büyük şeref müslüman olmamız. Allah, bu nimeti başkalarına; hanımımıza, çocuklarımıza, komşularımıza, akrabamıza, ondan sonra bütün insanlara anlatmayı bize nasip etsin…

Bakın, bazı kardeşlerimiz evlerinden çıkıyorlar, kalkıp başka şehirlere gidiyorlar, başka ülkelere gidiyorlar. İslâm'ı anlatmaya gidiyorlar.

"—Biz size misafir geldik, siz ev sahibisiniz, size İslâm'ı anlatalım!" diyorlar.

Anlatıyorlar, kazanıyorlar. İslâm'a yeni insanlar kazanıyorlar. Anlatınca, Brezilya'daki de müslüman oluyor, Londra'daki de, Rusya'daki de…

Suriye'nin baş müftüsü, yani Diyanet İşleri Başkanı olan koca sakallı bir hoca efendi var. Bizimle konuşurken bana dedi ki:

"—Ben Rusya'ya gidip geliyorum, çok iyi gelişmeler var. Birisi bana 'Bu İslâm nedir?' diye sordu, ben de anlattım. İslâm'ı kabul etti. Sonra aradan aylar geçti, Suriye'ye, bana bir mektup yazmış:

'—Hocam, sana verdiğim sözü aynen tutuyorum, görevlerimi yapıyorum, vazifelerime sàdıkım, senden sonra imanımdan ayrılmadım:' diyor.

Rusya'da çok güzel gelişmeler var, duyunca hayran olacaksınız."

Bu olayları, beş altı sene önceden, *Glasnost* ve *Perestroika* vs.

olmadan duymuştum. Demek ki anlatınca Rusya'daki bile müslüman oluyor. Gidip söyleyince, Amerika'daki de, Kanada'daki de, Tanzanya'daki de müslüman oluyor.

Öyleyse ne yapmamız lâzım? Ortaya ne çıkıyor? Biz bilenlerin, başkalarına İslâm'ı anlatması gerektiği... Bu anlatmanın tecrübesini nerede yapmamız gerekiyor? Çocuğumuzdan başlamamız gerekiyor.

Avustralyalı müslüman bir doktor kardeşimizin çocuğunun sünnet düğünündeyiz. Çocuk eline sopa almış, sallıyor. Kardeşimizin de gözlüğü var. Biraz sakındı, biraz yattı. Ben, "Bakalım kızacak mı?" diye uzaktan takip ediyorum. Hiç kızmadı. İngilizce olarak:

"—Evlâdım, sopa göze gelirse, göze zarar verir, kanatır, gözü çıkartır. Onun için böyle yapma!" diye anlattı.

Sen çocuğa bunu anlatmazsan, çocuk suç işler; anlatacaksın.

"—Böyle yapma! Komşunun arabasının lastiğinin kapağını alma, günahtır. Böyle şey yapılmaz. Oynama, ondan istiyorsan ben sana bir kutu alayım, ama gidip başkasının tekerinden onu alma. Küçük de olsa sahibi helal etmez. Allah cehennemde yakar." diye söylemek lâzım.

"—Bak böyle açık gezme evlâdım. Eşofman gibi uzun bir şey giy! Ayakların görünmesin, başını ört!" gibi tatlı tatlı, kendi çocuğundan, kendi yakınlarından anlatmaya başlaması lâzım müslümanın...

f. Hastaya İkram Eden Kimse

Diğer hadis-i şerif de hastalara iyilik yapmayı anlatan bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[30]

---

[30] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.240, no:6107; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.163, no:8359; Selmânü'l-FârisÎ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.791, no:43131; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.490, no:21304.

مَنْ أَطْعَمَ مَرِيضًا شَهْوَتَهُ، أَطْعَمَهُ اللهُ مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ

(طب . عن سلمان الفارسي)

(*Men et'ame meridan şehvetehû*) "Kim bir hastaya, canının çektiği bir şeyi sunarsa, ikram ederse; (*et'amehu'llahu min simâri'l-cenneh*) Allah da ona cennet meyvalarından ikram eder."

"—Mâdem sen o kardeşine böyle ikramda bulundun." diye, Allah da ona cennet taamlarından, meyvalarından ikram eder deniliyor. Hastanın gönlünü almak...

Bakın, İslâm, hasta ziyaretini bir vazife olarak üzerimize yüklemiştir. Hasta ziyareti bizim vazifemizdir. Hastalarımızı ziyaret edeceğiz, düşüneceğiz. Mesela, cuma günü hasta ziyaret etmek çok sevap. Cuma namazını kıldın mı, durumun müsaitse Hospital'a gideceksin, oradaki müslüman kardeşine bir çiçek götürecek, ziyaret edecek, gönlünü alacaksın. Çünkü hasta ziyareti çok sevap ve hastanın duası makbul.

"—Kardeşim, bir isteğin var mı? Sen hastaneden çıkamıyorsun, canının çektiği bir yiyecek, içecek var mı? Yapılacak bir işin var mı? Yapıvereyim!" diyeceksin.

Hasta ziyareti, kabir ziyareti çok sevap… Biz burada dua ederken diyoruz ki:

"—Yâ Rabbi, buralara gelmiş, buralarda vefat etmiş, buralara gömülmüş kardeşlerimizin de kabirlerini pür-nûr eyle, ruhlarını şad eyle… Bu hediyelerimizi onlara da vasıl eyle…"

Neden böyle dua ediyoruz? Acıyoruz. Bu diyarlara gelmişler, vefat etmişler. Yan tarafta hristiyanların, bu tarafta kendisinin mezarı. Öbür tarafta yakılmışların külleri üzerine dikilmiş gül ağaçları. Acaip bir alem... İnsan acıyor, gurbetçinin hali biraz garip oluyor. Demek ki yardım eden de mükâfat buluyor.

Hastaya arzu ettiği bir şeyi yedirene büyük mükâfat var. Allah, cennette cennet meyvalarından ikram edecek. Onun için, bu tür sosyal vazifeleri ihmal etmeyelim!

"—Müslümanlık nedir?"

"—Namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, hacca gitmek, kelime-i şehâdet getirmek."

"—Aferin, mâşâallah, beş tanesini tıkır tıkır söyledin! Bundan sonra?"

Müslümanlık bundan ibaret değil, ama en önemlileri bunlar. Peygamber Efendimiz'in hadislerini okudukça insan nice nice vazifeler olduğunu anlıyor. Hasta ziyaret etmek çok sevap. Hasta olma şartı yok, bir müslümanın, sıhhatli bir kardeşini ziyaret etmesi çok sevap… Allah'ın sevgisini kazanmaya sebep oluyor. Neden? Muhabbetleşme olduğu için. Müslümanlar arasındaki alakalar, sevgi bağları kuvvetlendiği, dostluk olduğu için.

Bir müslümanın bir müslümana üç günden ziyade dargın kalması haram.

"—İçki haram mı?"

"—Haram..."

"—Sen de içmiyorsun değil mi?"

"—İçmiyorum."

"—Pekiyi, falanca arkadaşınla ne zamandan beri dargınsın?"

"—Aylar var, seneler var…"

Peygamber Efendimiz, üç günden fazla dargın kalmanın haram olduğunu söylüyor.

Fehmi kardeşimiz çıktı, güzel bir söz söyledi:

"—Camiye darılmak olur mu? Haydi caminin içindeki birine darıldın; pireye kızıp da yorgan yakmak olur mu? Yakala pireyi, ne yapacaksan yap, ama yorgan yakmak olur mu? İçinde pire var diye yorganı ateşe at, cayır cayır yak. Olmaz ki…"

Hani "Papaza kızıp oruç bozmak!" derler ya. Birisine kızıyor, cuma geçiyor, bayram geçiyor, camiye gelmiyor. Veya başka bir kurnazlık yapıyor, başka bir cami açıyor. Böyle şey olmaz ki. Bu ticarethane mi, dükkân mı? Her yerde topluluk olacak, birlik olacak, beraberlik olacak. Ayrılık, gayrılık, tefrika olmayacak, sabredecek.

Münih'teki bir kardeşimiz diyor ki:

“—Cami idaresinden bazı kimselerle problemimiz oldu, Münih Camii’nde. Bana yaptıkları muamelelere üzüldüm. Düşündüm; darılsam, camiye de gitmemem lâzım! Allah için dargınlığımı içime attım, ses çıkartmadım, camiye geldim.”

Göğsüne kadar sakalı var, sağlam, kale gibi bir kardeş, pırlanta gibi bir kardeş. Bak, altın kalpli bir kardeş, nasıl doğru bir karar alıyor? Allah bizi her haramı bilip ondan korunanlardan eylesin. Her vazifeyi bilip onu yapanlardan eylesin.

Bizim, kütüphane müdürü bir arkadaşımız güle güle anlatırdı. Bizim bir doçent arkadaşımız, üniversitede doçentlik imtihanlarını vermiş, doçent olmuş. Fişle ödünç aldığı kitapları kütüphanenin önüne getirmiş:

“—İlim bitti, al artık!” demiş. Hani doçent oldu, düze çıktı ya; “Tamam artık, ilim bitti” demiş. Halbuki ilim beşikten mezara kadardır. Müdür de gülerek anlatıyor.

“—Hacca gittin mi?”

“—Gittim.” Tamam, müslümanlık da bitti artık. Hacı damgasını aldık, şuraya da yeşil damgayı bastık, tamam. Böyle şey mi olur?

“—Öğle namazını kıldım, daha ne istiyorsun?”

Öğleyi kılacaksın, ikindiyi kılacaksın, akşamı kılacaksın, yatsıyı kılacaksın... Yarın sağ olursan, yarınki namazları kılacaksın. Öbür gün olunca öbür günkü namazları kılacaksın. Vazifeler devam ediyor.

Sen bugün yemek yeyince, iki gün aç durabiliyor musun? Yemeği her zaman yiyorsun. Su içmeden durabiliyor musun? Duramıyorsun. Suyu içersin, yemeği yersin, uykuyu uyursun, parayı kazanırsın, eğlenceni yaparsın, kendi keyfine uygun her şeyi yaparsın. İslâmî hizmetlere gelince, “Bir defa yaptım, oldu, bitti, vazife görüldü, tamam.” Öyle şey yok. Müslümanlık beşikten mezara kadar. Geceden gündüze, her zaman müslümanca yaşamak. Müslümanın her zaman vazifesi var.

g. Ömür Biter Vazife Bitmez

Şimdi şurada duruyorsun, tatil günü. Öğle namazını kıldın, öğlenle ikindi arasında bahçede oturuyorsun. Belki bir vazifen var. Belki, hastanedeki bir kardeşini ziyaret etmen lâzım! Belki, yardıma muhtaç filanca kardeşine gitmen lâzım. Belki, bir yetime bakman lâzım. Belki Kur'an'ı açıp bilmediğin sureleri ezberlemen lâzım. Fetih Sûresi'ni, Tebâreke Sûresi'ni biliyor musun, Yâsin ezberinde mi?

Vazifeler bitmez. Ömür biter, vazifeler bitmez. Şoförlerin dediği gibi:

"—Ömür biter, yol bitmez!"

Kamyonların arkasına böyle acıklı acıklı yazıyorlar. Doğru; ömür biter vazife bitmez. Vazife, ölünceye kadar devam eder. Müslümanlığı böyle anlayacağız ve böyle yaşayacağız.

Müslümanlık bir yaşam tarzıdır. Her yiğidin bir yoğurt yeyişi var dendiği gibi, müslümanlık da İslâm'ın yaşam tarzıdır, İngiliz böyle yaşar, Fransız böyle yaşar, Rus böyle yaşar, Çinli böyle yaşar… Müslüman da böyle yaşar, böyle giyinir, böyle temizlenir, böyle oturur, böyle kalkar, böyle iyilik yapar, böyle ibadet yapar, böyle ömür sürer, böyle namuslu olur, böyle cömert olur, böyle hayırsever olur, Rabbinin huzuruna böyle gider. Bu bir tarz, bir model; hayat modeli, hayatın en güzel modeli.

"—Mercedes'i sever misin?" Mercedes 500 SEL verseler, ister misin? Bedava verecekler, kapının önünde hazır duruyor. Yeni model, daha koltuklarının ambalajlan çıkmamış, sıfır kilometre..."

"—Hocam ne söylüyorsun sen? Sorulur mu, Mercedes güzel araba!"

Allah, vazifemizi böyle şuurla yapmayı nasip etsin…

h. Günahkârı Kınamayın!

Diğer hadis-i şerif Tirmizî tarafından rivayet edilmiş:[31]

---

[31] Tirmizî. *Sünen*, c.IX, s.45, no:2429; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.293, no:6697; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.191, no:7244; Hatîb-i Bağdâdî,

مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ بِذَنْبٍ، لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ (ت . عن معاذ)

(*Men ayyera ehàhu bi-zenbin*) "Kim bir müslüman kardeşini yaptığı bir günahtan dolayı kınarsa, ayıplarsa; (*lem yemüt hattâ ya'melehû*) bunun cezası olarak, o günahı kendisi de işleme durumuna düşmeden, ayağı kayıp da o cezayı çekmeden, o şerefsiz duruma kendisi de düşmeden ölmez!"

Müslüman kardeşini ayıplamayacaksın. Ne yapacaksın? Acıyacaksın, dua edeceksin.

"—Hocam, içki içiyor?"

İçkiden kurtarmaya çalışacaksın. Yalvaracaksın, yakaracaksın.

"—Hocam, kumar oynuyor?"

Kumardan kurtarmaya çalışacaksın.

"—Hocam, eve gelmiyor, namaza gelmiyor?"

Eve getirmeye, Allah yoluna sokmaya çalışacaksın. Sabırlı olacaksın. Doktor gibi olacaksın, hasta tedavi eder gibi olacaksın. Ayıplamayacaksın.

"—Öyle şey de yapılır mı? Allah kahretsin.."

Sen büyük konuştun, onu ayıpladın. Ceza olarak Allah da seni aynı günahı işleme durumuna düşürür. Efendimiz böyle bildiriyor.

i. Zalime Yardım Eden Kimse

Bir hadis-i şerif daha. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:[32]

مَنْ أَعَانَ ظَالِماً لِيُدْحِضَ بِبَاطِلِهِ حَقًّا، فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ ذِمَّةُ اللهِ

Târih-i Bağdad, c.II, s.340, no:844; İbn-i Hacer, Lisânü'l-Mîzân, c.IV, s.72; İbn-i Ebi'd-dünyâ, *Samt*, c.I, s.169, no:288; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.265, no:2544; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.78, no:22997.

[32] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.211, no:2944; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.112, no:7052; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.499, no:7595; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.494, no:21318.

وَذِمَّةُ رَسُولِهِ (طس. ك. عن ابن عباس)

(*Men eàne zàlimen li-yüdhıda bi-bâtılihî hakkan*) “Kim bâtıl bir yol ile, bir hakkı yok etmek için, zâlim bir insana yardım ederse; (*fekad beriet minhü zimmetu'llàhi ve zimmetü rasûlühû*) Cenâb-ı Allah'ın ve Peygamberinin himayesi ondan kalkar.”

Niçin? Bâtıl bir metodla, bâtıl bir yol ile, bir hakkı yok etmek için, bir hakkı alaşağı etmek için, bir haksızlığı yapmak için... Yani, Allah'ın razı olmayacağı bir işi yapmakta zalime yardım ederse, Cenab-ı Allah'ın ve Peygamberinin himayesi ondan kalkar. Bu insana Allah rahmet nazarı ile bakmaz. Peygamber Efendimiz ona ümmet gözü ile bakmaz. Allah onu yardım etmez. Peygamber ona şefaat etmez. Allah'ın himayesinden, Peygamber'in şefaatinden, yardımından sıyrılıp düşer. Neden?

Zalime, bir zulüm, bir haksızlık, bir yanlışlık yapmakta destek oldu, yardımcı oldu diye. Müslüman, zalimi hiç desteklemeyecek, zalimin karşısına çıkacak. Haksızlığı hiç desteklemeyecek, haktan yana olacak, haksızın karşısına çıkacak.

Cihad denince, herkes sanıyor ki *cihad*, silah alıp da savaşmaktır. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[33]

---

[33] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l*-Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238,

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛ حم. ه. طب. عن أبي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkın inde sultànin câir.*) "Cihadın en üstünü, zâlim bir hükümdarın karşısında hak sözü korkmadan, çekinmeden, dobra dobra söylemektir."

Çünkü bunu herkes yapamaz. "Hapse gireceğim, dayak yiyeceğim, kelle gidecek..." diye korkar, söyleyemez. Ama en kuvvetli, en büyük, en faziletli cihad budur deniliyor.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki, hepimizde bir hakka bağlılık, adalete bağlılık duygusu olacak. Haktan yana olacağız, zalime karşı olacağız, zulme karşı olacağız, zulmü ve haksızlığı istemeyeceğiz, yapmayacağız, yaptırtmayacağız, yapana destek olmayacağız. Zalime tebessüm bile etmeyeceğiz.

Allah'ın emrinden çıkmış, günah işleyen fâsıka "Efendim!" bile demeyeceğiz. Zàlim haksızlık yapıyor, destek olmayacağız, zulmüne yardımcı olmayacağız, dalkavuk olmayacağız.

Eğer olursa, Allah'ın himayesi üzerinden çekiliyor, Rasûlüllah'ın şefaati üzerinden çekiliyor. O mahvolacak demektir.

O bakımdan, hakkı, adaleti, dürüstlüğü sevin! Zulmü, zàlimi sevmeyin! Haktan yana olun! Bâtıldan yana destekçi olmayın, tebessümünüzle bile destekçi olmayın! Ben, "Zàlimi alkışlamayın bile..." diyorum. Konuşma yapıyorsa alkışlamayın! "Topluluk beni niye alkışlamadı?" diye anlasın.

Bir toplantıda birisi, bir zulüm, bir haksızlık söyledi mi,

---

no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

kalkıp:

"—Sen haksız söyledin, ben senin söylediğinin yanlış olduğuna şahidim!" deyin.

Birisi bir güzel şey söylediği zaman da çıkın:

"—Allah senden razı olsun, ben de buna şahidim, benim de başımdan şöyle bir olay geçmişti, bu böyledir." Deyin!

Hacı Kemal Efendi, Golan tepelerinde başından geçen olayı anlattı. Bağdan mahsûl toplanacak, bağa birisi gelmiş. Kütüklerde salkım salkım üzümler var. Dilencinin birisi gelmiş:

"—Bana üzüm ver!" demiş.

O da gitmiş, oradan çürük çarık üzümlerden vermek istemiş. Dilenci demiş ki:

"—Ondan istemem, şu güzelinden istiyorum, vereceksen güzelini ver!"

"—Onlar satılık, onlar güzel, onları veremem! Bu bozuk, eksik, çürük salkımları alırsan al. Ötekisini vermem!" deyince dilenci gülmüş, cebinden cüzdanı çıkartmış, desteyle para…

“—Ben sana bu paraları vermek için gelmiştim ama, sen bu paralara lâyık değilsin!” demiş, paraları cebine koymuş, çitten atlamış, gitmiş.

Adam o paraları görünce, gözleri fal taşı gibi açılmış. Adamın arkasından gidiyor, ortada kimse yok. Demek ki, Hızır AS mı idi, ne idiyse...

Ben bir olayı anlattım, Kemal Efendi bunu anlattı, destek oluyor bana tabii:

“—Senin anlattığın şey doğru, benim hayatımda da böyle bir olay geçti.” demiş oluyor.

Onun için, hakkı destekleyin, bâtılın karşısına çıkın. “Olmadı işte şimdi!” derseniz, bâtıl olan bir şeyi yapan insanın, o işi yapmaya cesareti kalmaz. Açıkça çağırırsanız:

“—Bak sen şunu yaptın, şunu yaptın, şunu yaptın, bunu yaptın, bunu yaptın, burada hep hata olduğunu biliyoruz. Buna rağmen sana da bir şey yapmıyoruz. Sen de biraz insafa gel, kendine çeki düzen ver!” derseniz;

“—Vaayy, demek ki bu cemaat benim her hatalı davranışımı takip etmiş de, efendiliğinden itiraz etmemiş.” diye adam kendisini toparlar, kendisine çekidüzen verir.

O bakımdan hakkı tutun, hakkı destekleyin! Batılı desteklemeyin, batıla, zalime yardımcı, yardakçı olmayın!

Ne güzel hadis-i şerifler okuduk. Allah, okuduklarımızı hatırda tutmayı nasib eylesin... İlmimizle âmil olmayı, işittiğimizi icraatımıza geçirmeyi, hayatımıza prensip etmeyi nasib eylesin...

Sevdiği kul olarak yaşamayı nasib etsin... Huzuruna, sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamızı, cennetiyle, cemaliyle müşerref olmamızı cümlemize nasib eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve habîbihi'l-müctebâ muhammedeni'l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrarı sûreti'l-fâtihah...

22. 12. 1990 – Melbourne / AVUSTRALYA

06. NEFSİN HALLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-alemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn... Ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn...

a. Herkesin İslâm'dan Haberi Var

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bildiğiniz gibi, tarihte okuduğumuza göre, insanlar yaratılışlarından itibaren çeşitli devirler geçirmişlerdir. İlk zamanlarda bir takım tabii hadiseler oluyordu. Bu olaylar onları düşünmeğe sevk etti. Elbette başıboş ve gayesiz yaratılmış olamazlardı. Bununla beraber, tarihin eski devirlerindeki insanların, yaratıcıyı ararken, bugün için garip karşıladığımız birtakım davranışları olabilmiştir.

Diyebiliriz ki: Onlar eski kavimlerdi, ibtidâî kavimlerdi, teknoloji geri idi, ilim geri idi. Tapabiliriz diye yanlış bilgiler edinmişlerdi. Yıldırım düştüğü zaman, şimşek çaktığı zaman korku duyuyorlardı. O korku, onları dinî inanca itiyordu. Kimisi Ay'ı, kimisi Güneş'i, kimisi dağı, kimisi yanardağı, kimisi başka bir şeyi kendisine ilâh edinmiş... Ama Yirminci Yüzyıl'da hâlâ öküze, hâlâ güneşe tapıyor. Astronomiden biliyoruz ki, gökyüzünde binlerce güneş var. Bizim güneşimiz onların yanında çok küçük kalır. Nice güneşler var.

Gidiyor güneşe tapıyor. Hâlâ tapıyor, bırakamıyor. Söylüyorsun, duyuyor. *Allàhu ekber*'i duyuyor, *Kul hüva'llàhu ehad*'ı duyuyor. Müslümanların varlığından haberi var...

Muhammed Ali Clay boks maçı yapıyor, dünyanın bütün insanları seyrediyor. Allah da ona maçın sonunda, "Allah birdir!" dedirtiyor, "*Lâ ilâhe illa'llah*" dedirtiyor. Cümle cihan halkı duysun diye, Allah onu vasıta ediyor. Hiç kimsenin, "Duymadım yâ Rabbi!" demeye hakkı olmasın diye, duyuruyor Allah...

Biz burada ezan okuduk, ikindi namazını kıldık. Bir saat sonra Pakistan'da, bir saat sonra Cezayir'de, bir saat sonra falanca yerde kılacaklar. Her an "*Allàhu ekber!*" çalkalanıyor fezâda... Allah'ın adı anılıyor, "*Lâ ilâhe illa'llah*" deniyor. Her yerde bu söyleniyor, duymayan yok... Ne Avustralya'da duymayan kalmış, ne başka bir yerde... Aborjin —yâni kıtanın içindeki adam— geliyor, müslüman oluyor... Japon, Kanadalı geliyor, müslüman oluyor... Brezilyalı, Şilili müslüman tanıdıklarımız var... Benim şu iki üç kısa gün içinde tanıdığım kimseler var; Şili'den, Brezilya'dan...

Dünyanın her yerinde böyle olduğu halde, akıl bir kere gerçekleri bulmağa yetmiyor. Ben ilim adamıyım, üniversitede hocayım, profesörüm. Doktora yapmak için beş sene bir konu üzerinde çalıştım. Bulamıyorsun gerçeği, kànî olamıyorsun. Yâni, beş sene geçiyor... Araştırıyorsun, araştırıyorsun; yine de ihtiyatla, boynu bükük, "Sanırım... Sanımca... Kanaatimce..." diyerek, böyle haddini bilerek konuşmak zorunda kalıyorsun.

Gerçekleri tesbit etmek kolay değil... Biyolojik gerçekleri, fizikî gerçekleri, kimyevî gerçekleri tesbit etmek biraz kolay da, sosyal gerçekleri tesbit etmek çok daha zor... Demografik; yâni insan nüfusuyla, kalabalıklarla, toplumlarla ilgili, cemiyetlerle ilgili kanunları, gerçekleri yakalamak daha zor... Onun daha üstünde olan, inanca ait gerçekleri yakalamak, daha büyük gelişmiş bir beyin istiyor. Bunları insanlar yapamıyor.

Onun için Kur'an, Allah'ın büyük nimetidir bize... Allah'ın emri bize büyük nimettir. Allah'ın Peygamberi, bize Allah'ın büyük merhametinin eseridir.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ (الانبياء:١٠٧)

(*Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-àlemîn*) "Biz seni alemlere rahmet olarak gönderdik!" (Enbiyâ, 21/107)

Göndermeseydi ne olurdu halimiz? Şu mübârek Kur'an-ı Kerim olmasaydı, bu mübarek hadis-i şerifler olmasaydı; biz bugün rahatlıkla inandığımız gerçeklerin kaç tanesine aklımızla erişebilirdik? Dünyanın öteki yerlerindeki insanların kaç tanesi ermiştir? Biz ne oluyoruz ki? Allah'ın rahmetidir bu bize!

Onun için, bunu bağrımıza basmamız, anlamamız, bununla gece gündüz haşır neşir olmamız, buna aşık olmamız lâzım! "Fırt..." Kaybolmalıyız ortalıktan...

"—Yahu, demin buralarda dolaşıyordu, nerede bu arkadaş?"

"—Yine arka odaya gitmiştir, Kur'an okuyordur. Yine tefsiri takib ediyordur."

"—Bak, toplulukta insanlar başka konuya dalar dalmaz, hemen öbür tarafa gitti. Yine hadis okuyordur, dikkat ediyordur, not alıyordur..."

Böyle olmamız lâzım!

Arapça öğrenmemiz lâzım, dinimizi öğrenmemiz lâzım! "*Allàhu ekber*" ne demek? Bakın burada duada bir yanlışlık yapıyoruz: "*Allàhümme rabbe hâzihi'd-da've*..." denecek, *rabbi* değil *rabbe*

olacak. Muzaf, münâdâda üstünlü olur. Arapçayı, mânâsını, inceliğini bileceğiz.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (الفتحة:١)

(*El-hamdü li'llâhi rabbil-àlemîn*) (Fâtiha, 1/1) diyoruz ama; *el-hamdü*'yü bilmiyoruz, *rabbi* bilmiyoruz, *àlemîn*'i bilmiyoruz. Ne demek? Biliyoruz sanıyoruz ama, bilmiyoruz. Sizin sandığınız gibi değil, esrârı derin... Niye "*âlemîn*" denilmiş de, "*avâlim*" denilmemiş? *Alemîn*, cem'-i müzekker sâlim gelmiş; niye öyle gelmiş? Zevil ukûle, akıllı canlı varlıklara mahsus olan bir çoğul şekli ile çoğul yapılmış; niye öyle yapılmış? Bunların hepsinin altından çeşit çeşit güzel mânâlar çıkıyor.

b. Nefs-i Emmâre'nin Halleri

Şimdi, bu deryâdan bir damla... Ummandan, okyanustan bir damla... *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

كَلاَّ بَل لاَ تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ (الفجر:١٧)

(*Kellâ bel lâ tükrimûne'l-yetîm.*) "Hayır, öyle değil, sandığınız gibi değil; aksine siz yetime ikramda bulunmuyorsunuz! Acımıyorsunuz yetime..." (Fecr, 89/17)

Anasız, babasız, zavallı, mazlum, bakacak kimsesi yok... Babası olsaydı, bakardı; yok... Ortada kalmış. Şimdi bu çocuğa kim bakacak?

"—Bana ne, yapan baksın! Benim mi?"

Şimdi insanoğlu böyle diyebilir. Ama, Allah öyle demiyor. (*Kellâ bel lâ tükrimûne'l-yetîm*) derken; "Yetime bakmalısınız! Bakmanız lâzım da bakmıyorsunuz! Çünkü, o da insan, o da sizin canınız gibi can sahibi, sizin hemcinsiniz... O da Hazret-i Adem'den sizin akrabanız..." demek istiyor.

Acıyacaksın, sırf kendi nefsini düşünmeyeceksin; başka

nefisleri, başka insanları, başka canlıları da düşüneceksin! Sen acıktığın gibi, başkası da acıkıyor... Sen üşüdüğün gibi, başkası da üşüyor... Senin canın meyva istediği gibi, onun da canı istiyor... Sen rahat istediğin gibi, o da rahat istiyor. Halini anlayacaksın!" diyor.

وَلاَ تَحَاضُّونَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ (الفجر:١٨)

(*Ve lâ tahàddùne alâ taàmi'l-miskîn*) "Yoksul, fakir, dilenci insana yemek verip, ziyafet verip, karnının doyurulmasına çalışmıyorsunuz! Yetime, miskine, fakire bakmıyorsunuz! Neden bakmıyor insanoğlu?" (Fecr, 89/18)

وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلاً لَمًّا (الفجر:١٩)

(*Ve te'külûne't-türâse eklen lemmâ.*) "Allah'ın verdiği malı, varlığı, mirası hak gözetmeden yiyorsunuz!" (Fecr, 89/19)

Tabiatın mirası, babalarınızın, dedelerinizin mirası gibi, sizin emeğiniz çekilmeden size gelmiş olan bir sürü nimet var... Bu elmayı sen mi yaptın? Bu buğdayı sen mi çıkarttın? Allah yeryüzünden çıkartmasa buğdayı, meyvayı çıkartabilir misin? Güneşi çıkartabilir misin, dünyayı döndürebilir misin? Dünyayı döndürmek senin eline kalsa, yapabilir misin? Hepsi bedavadan, hepsi Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ikrâmı...

Sen beleşçisin, tufeylîsin, bedavacısın! Sen ne yaptın ki, bol bol yiyorsun? Sanki sen kendin hak ettin de mi kazandın? Bu yediklerin, bu giydiklerin, bu içtiklerin senin ma'rifetin mi?"

Allah azarlıyor kullarını: "Yetime bakmazsın, fakiri doyurmazsın, beleşten yer içersin! Sanki bunların hepsi senin kendinin mi, hak ettin mi? Bu nimetlerin hepsini yemeğe, içmeğe, kazanmağa sen müstehak mısın?" Değilsin demek istiyor. "Sana ben ikram ediyorum! Mâdem ben ikram ediyorum, ona da sen ikram etsene! İnsafsız, merhametsiz; niye ona acımıyorsun?"

mânâsı çıkıyor bu sözün gelişinden...

Bizi Rabbimiz, Yaradanımız bu hale getirmiş, beslemiş. Huzuruna gideceğiz, hesap vereceğiz. Azarlıyor; hâşâ, yalvarmıyor bize... "Aman ne olur paranızdan biraz ayırın da, şuraya hayır verin, sadaka verin!" demiyor; "Ben size verdim de, siz niye vermiyorsunuz öbür tarafa? Niye ilgilenmiyorsunuz hemcinslerinizle?" diyor.

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا (الفجر:٢٠)

(*Ve tuhibbûne'l-mâle hubben cemmâ.*) "Mal toplamaya böyle büyük bir hırsla, büyük bir aşk ile, şevk ile heves ediyorsunuz!" (Fecr, 89/20)

Malı seviyorsunuz. "Malım çok olsun, biriksin de biriksin, artsın da artsın... Paralar bankada biriksin... Ev geniş olsun, eşyalar âlâsı olsun, elbiseler en güzeli olsun... vs." Sevdiğiniz bu!

كَلاَّ إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا (الفجر:٢١)

(*Kellâ*) "Siz bu kafadasınız ama, bu kafayla giderseniz iyi bir sonuca varamazsınız! İşler hiç sizin hesap ettiğiniz gibi değil! (*İzâ dükketi'l-ardu dekken dekkâ*) Kıyamet kopmaya başladı da, yeryüzü parça parça olduğu, dağlar çatır çatır, patır patır parçalanmaya başladığı zaman…"(Fecr, 89/21)

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا (الفجر:٢٢)

(*Ve câe rabbüke ve'l-melekü saffen saffâ.*) "Melekler saf saf dizilip, Rabbü'l-alemîn mahşer yerine, kulları hakkında mahkeme-i kübrâyı kurup hükmetmeğe geldiği zaman…" (Fecr, 89/22)

Mahkeme-i Kübrâ günü büyük gün, cezâ günü, yapılan işlerin mükâfatının ve cezâsının verileceği gün...

وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى

(الفجر:٢٣)

(*Ve cîe yevmeizin bi-cehenneme*) “O gün, cehennem de zincirlere bağlı olarak getirilir.” (Fecr, 89/23)

Niye zincirlere bağlanıyor? Yerinde duramıyor ki; kükrüyor, saldırıyor, sağı solu yakmak istiyor. Yâni, azgın bir canavar gibi… “Cehennemin huzur-u Rabbil İzzet’e getirildiği gün...” Demek ki müteharrik... Mahşer yerine mahkeme-i Kübrâ’nın yanına getirilecek. Alevler, ateşler, saldırılar, yalazlar, kıvılcımlar... Müthiş sahneler, muazzam, korkunç haller…

(*Yevmeizin yetezekkerü’l-insânü feennâ lehü’z-zikrâ*) İnsanın aklı o zaman başına gelecek... (*Feennâ lehü’z-zikrâ.*) Ama, iş işten geçmiş olacak!”

Akıllanma, aklını başına toplama, kendisini derleme,

toparlanma bu dünyaya ait bir vazife... Orada nasıl olsa aklın başına gelecek. Cehennemi gördün mü, gözün fal taşı gibi açılacak. Mahşer yerini gördün mü, sırtından terler dökülmeğe başlayacak. "Acaba benim halim ne olacak?" diye şafak atacak.

Defter açılıp, sevaplar günahlar hepsi ortaya dökülünce... "Bak, daha önceki gün ne rezaletler yapmışsın; Alçak! Allah sana bu iyilikleri yapmış; sen şöyle yapmışsın, şu günahı işlemişsin!" denilince; o zaman şafak atacak insanda ama, (*feennâ lehü'z-zikrâ.*) geçmiş ola, ne faydası var! O zamanki sadece hatırlatma...

İnsan bu ayetleri, Arapçayı bilir de böyle dinlerse ne olur? Erir, mum gibi erir... Günahı yapmağa mecali kalmaz! Dışarıya çıktığı zaman, harama bakacak hali kalmaz!

Bu haller nedir? Muhterem kardeşlerim, bu anlatılan haller, nefs-i emmârenin halleridir. İnsanoğlunun içinde bir nefis var... Allah'ın hiç istemediği, râzı olmadığı huylar var bunda... Malı seviyor, merhametsiz, yardım etmiyor, yetime bakmıyor... Fakire, el açana yardımı yok... El açıp cömertlik yapmıyor, bir bağışta, bir ikramda bulunmuyor... Uslanmıyor, akıllanmıyor... Para toplamak sevdâsında, mal sevdâsında, mülk sevdâsında...

"—Bu hangi nefis?"

Nefs-i emmâre! Kötülükleri emrediyor insana... Dolu dizgin... Bu hayatta vur patlasın, çal oynasın yaşamaya çekmek istiyor insanoğlunu...

يَقُولُ يَالَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي (الفجر:٢٤)

(*Yekùlü yâ leytenî kaddemtü li-hayâtî.*) O zaman insanoğlu pişman olacak... Böyle nefs-i emmâresine uyup yaşayıp, günahları işleyip, mal toplayıp; mal topladığı halde, zengin olduğu halde, yetime vermeden, fakiri kollamadan; kendi keyfine milyonlar harcarken, onlar için zırnık vermeden; bir yılbaşı gecesi için şu kadar masraf ederken, Allah yoluna hiç bir şey yapmadan yaşarken, kıyamet kopunca, cehennem getirilince, Mahkeme-i

Kübrâ kurulunca, (*Yekùlü*) "O zaman der ki: (*Yâ leytenî kaddemtü li-hayâtî.*) Ah, keşke dünya hayatında iken sevaplı işler yapsaymışım da, bu tarafa sevap gönderseymişim! Şimdi sevapların tartılma zamanı... Bak, hiç sevap yok, günah dolu... Günah kefesi dolu, sevap kefesinde hiç bir şey yok! Tüh, vâh, eyvâh!" (Fecr, 89/24)

Saçını başını yolacak, dizini dövecek, yüzünü yırtacak, ağlayacak, feryad edecek, figan edecek... Kaçacak, şaşıracak ne yapacağını... Kıyamet koptuğu zamandan itibaren zaten şafak atmağa başlayacak.

وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى ، وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيدٌ

(الحج:٢)

(*Ve tere'n-nâse sükârâ, ve mâ hüm bi-sükârâ velâkinne azâba'llàhu şedîd.*) "İnsanları sarhoş gibi görürsün. Sarhoş değiller, içki içmemişler ama, Allah'ın azabı şiddetli... Allah'ın azabının şiddetinden, nasıl basacaklarını şaşırıyorlar, sarhoş gibi basma durumuna geliyorlar." (Hac, 22/2)

فَيَوْمَئِذٍ لاَ يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ (الفجر:٢٥)

(*Feyevmeizin lâ yuazzibu azâbehû ehad.*) "İşte böyle gàfil, câhil, eli boş, günahkâr, mücrim olarak oraya giden insanı, Allah muazzam bir azabla azablandıracak! Hiç kimsenin başına gelmedik azab onun başına gelecek!" (Fecr, 89/25)

وَلاَ يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ (الفجر:٢٦)

(*Ve lâ yûsiku vesâkahû ehad.*) "Mücrim olarak, suçlu olarak, hapishane kaçkınlarının yakalandığı zaman bağlandığı gibi sımsıkı bağlanacak, o cezayı çekecek."(Fecr, 89/26)

Bunları hatırlatıyor Allah...

"—Kime hatırlatıyor?"

Nefs-i emmâreye hatırlatıyor. Yâni; günahlara dalan, günahları seven, günahlara sürüklemeğe çalışan, insanı günahlara çeken, şeytana uyduran, dünyaya bağlayan, insana ahireti hiç hatırlattırmayan; zevkle, eğlence ile, safâ ile vakit geçirten nefse bu pişmanlığı hatırlatıyor.

"—Bunları niye hatırlatıyor?"

Yine merhametinden, yine rahmetinden hatırlatıyor... Yine bir nimet olarak hatırlatıyor.

"—Şimdi bildiğiniz fenâ mı oldu? Bu ayetleri şimdi bilmek fenâ mı oldu?"

"—Çok iyi oldu hocam, Allah razı olsun! Okuyandan, anlatandan Allah razı olsun... Biz bunun böyle, bu kadar müthiş bir şey olduğunu tasavvur edememiştik ilk okunduğu zaman... Meğer, ne muazzam bir tehdit varmış! Meğer, önümüzde muazzam bir tehlike varmış! Meğerse, kıyamet muazzam bir olaymış! Meğer oradaki pişmanlık, —şimdiden hisseder gibi oldum— çok müthiş bir pişmanlık olacakmış!"

Hah! O zaman bu günah yolunu, nefs-i emmâreye uyma yolunu bırakacağız!

c. Nefs-i Mütmainne

Onun karşısına Allah başka bir nefis getiriyor:

يَاأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ (الفجر:٢٧)

(*Yâ eyyetühe'n-nefsü'l-mutmainneh!*) "Ey mutmainne nefis!" (Fecr, 89/27) diye... Bu sefer, güzel insana ne diyeceğini, nasıl hitab edeceğini bildirmek için, muttmainne nefse hitab ediyor.

Birincide *nefs-i emmâre*'nin adı geçmiyor ama, anlatılanlar nefs-i emmârenin sıfatları... Nefs-i emmâre onları ister. Mal ister,

mülk ister... Bir karı yetmez, bir karı daha ister. Bir tane daha ister, bir tane daha ister... Onlar yetmez, cariye ister. Onlar yetmez, yine sokağa çıkar, yine harama bakar... Mal sevgisi, mülk sevgisi, merhametsizlik, acımazlık, yardım sevmemek, yardıma koşmamak... Bu haller hep nefs-i emmârenin sıfatları...

Nefs-i mutmainne geçiyor işte burada... Tasavvufu kabul etse de etmese de, inkâr etse de etmese de; bir nefs-i mutmainne sözü geçiyor. *Mutmainne* ne demek? "Gönlüm mutmain oldu bu işe..." deriz; yâni yattı, ısındı, kabul etti mânâsına... *Nefs-i mutmainne* ne demek? Allah'a, Allah'ın emirlerine, yasaklarına razı olmuş, itirazı yok, yoluna girmiş, olgun, rayına oturmuş bir nefis demek...

Peki, bir nefis o nefs-i emmârelikten, o azgınlıktan, o merhametsizlikten, o mal mülk sevgisinden, mevkî makam sevgisinden bu hale nasıl gelir? Kur'anı'ı karıştırmak lâzım! Kur'an-ı Kerim'in içine, hakîkatler çiçek demeti gibi serpiştirilmiştir. Bir ayet-i kerimede de buyruluyor ki:

أَلاَ بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (الرعد: ٢٨)

(*Elâ bi-zikri'llâhi tatmainnü'l-kulûb.*) "Gözünüzü açın, âgâh olun, dikkat edin, bilin: Allah'ın zikri ile gönüller mutmain olur!" (Ra'd, 13/28)

Allah'ı zikredeceksin, anacaksın!

"—Zikir niye çıkmış ortaya? Yâni, kim uydurmuş?"

Estağfirullah!

Bizim bir doçent vardı, "Hocalar da iyi uydurmuş dört kadınla evlenmeyi!" diyordu.

Dedim ki:

"—Bu hocaların uydurması değil, bu Kur'an'ın ayeti!" dedim.

Doçent olmuş ama, İslâmî ilimlerde çalışıyor ama, İslâm'dan Kur'an'dan haberi yok! "Olmaz öyle şey!" diyor.

"—Yâhu, Kur'an'ın ayeti diyorum sana; olur olmaz meselesi

var mı? ‘Şöyle yapalım mı, Beyazıt’a gidelim mi seninle?’ desem, ‘Olmaz öyle şey!’ diyebilirsin. Ben sana Kur’an’da ayet var diyorum.” dedim. Açtım, gösterdim. İşte buyur oku:

فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَ (النساء:٣)

(*Fenkihû mâ tàbe leküm mine’n-nisâi mesnâ ve sülâse ve rubâ’*) “Hoşunuza giden başka kadınlarla iki, üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz.” (Nisa, 4/3)

Haa, haberi yok... Doçent olmuş üniversitede... Herkes alkış tutuyor alim diye... Almanya’dan, Mısır’dan, bilmem nereden medihler... Kur’an’dan haberi yok!

Zikri de şeyhler mi çıkardı yoksa? Hayır, zikir de Kur’an’da var! İstersen onu da açıp da göstereyim... Nefs-i emmâreyi, nefs-i levvâmeyi, nefs-i mülhemeyi, nefs-i mutmainneyi şeyhler mi çıkardı? Hayır! Kur’an’da var, hepsi Kur’an-ı Kerim’den çıkma... Bu nefsi zikirle terbiye edeceksin, yumuşatacaksın. Allah’ı bilecek, Allah’ı anacak, Allah’tan korkacak; mutmainneliğe, huzura, sükûna erecek... O hale gelecek. Beton donacak, kuruyacak, şekil tamam olacak. Cıvıkken olmaz tabii... Yâni bir müddet böyle zaman geçecek, insanın nefs-i emmâresi gidecek.

Buyruluyor ki, bir rivayette:

اَلْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ، وَالْحِلْمُ بِالتَّحَلُّمِ.

(*El-ilmü bi’t-taallümi*) İlim nasıl elde edilir? Öğrenmekle, taallüm ile... Halim selimlik nasıl elde edilir?

“—Hocam ben çok sinirliyim, kızıveriyorum. Karşımdakinin yakasını tutuyorum, bir kafa atıyorum, bir yumruk derken... Ben nasıl sakin olacağım?”

İşte yolu yöntemi var: (*Ve’l-hilmü bi’t-tahallümi*) “Halimmiş gibi davrana davrana, yavaş yavaş halimleşiyor insan... Taklîden

başlıyor, halimmiş gibi davranıyorsun. Sinirleniyorsun ama, kendini tutuyorsun. Yavaş yavaş, halim insan haline geliyorsun. Artık sinirlenmemeğe başlıyorsun."

Adam yirmi iki yaşında, barut gibi... Koç gibi bıyıkları, kırmızı yanakları var... Yürürken yer sarsılıyor. "Heeeyt!" dediği zaman, mahallenin çocukları etrafa dağılıp gidiyorlar. Ama, elli yaşına geliyor; bakıyorsun, gayet sakin, derya gibi... Neden böyle oldu? Zaman geçti, oturdu. Hilim de, tahallüm ile, takliden yapa yapa oluyor.

Onun için, bize Allah Kur'an-ı Kerim'de orucu farz kılmış. Her yıl bir ay taklid yapıyoruz biz... Biz Ramazan'da ne yapıyoruz? İyi insan olma taklidi yapıyoruz. İyi insan mıyız? Ciğerimiz beş para etmez ama, postumuz da para etmiyor. İnsanın eti de yenmiyor, derisi de giyilmiyor. Ciğeri de, dalağı da, hiç bir şeyi para etmiyor. Yalnız işte, dili var, kalbi, aklı, ilmi var... İrfanı varsa, para ediyor, kıymeti oluyor.

Bir ay iyi insan olma taklidi yapıyoruz. Ne oluyor, bu taklidle nereye varacak bu iş? Yavaş yavaş, taklidden tahkîka ereceksin! Tahallümden hilme, halim olmağa; taallümden, alim insan olmağa gidiş gibi olacak, iyi insan olacağız.

Bir cümle daha var:

وَالذِّكْرُ بِالتَّذَكُّرِ

(*Ve'z-zikri bi't-tezekküri*) Allah'ı hatırlama hali, hiç unutmama hali, "Hiç aklımdan gitmiyor ki!" diyebilecek hal, zikirle oluyor. Günde yüz defa, iki yüz defa, beş yüz defa zikir ede ede, her gün çalışa çalışa; ondan sonra bir hale geliyor, Allah hatırından gitmiyor.

"—Yok, ben o işi yapamam, Allah'tan korkarım! Estağfirullah... O kişi yok burada ama, Allah görüyor." diye günahlardan kesilen bir insan haline geliyor.

Demek ki yapa yapa, taklitten gerçek bir duruma doğru

gidiyor.

Onun için, "Kırk gün bir adama deli dersen, deli olur." derler. "Deli... Deli..." derken, adam fırttırıp gidiyor. Hadi bakalım, tımarhaneden derle topla, toplayabilirsen... Neden? Kırk gün, deli dedin bu adama; gitti... İyi insan olmaya da biraz gayret etti mi, iyi insan oluyor. Demek ki, böyle böyle olacak, nefs-i emmâre gidecek.

"—Hocam! Benim duyduğuma göre, mutmainneye gelinceye kadar, emmâreden sonra başka nefis durakları da var."

Evet, var! Nefs-i emmâreden sonra *nefs-i levvâme* durağı var... Nefs-i levvâme nedir? *Nefs-i levvâme*, emmâre gibi değil; günahının farkına varabiliyor, hatasını anlıyor ve pişman oluyor. Kendi kendine diyor ki: "Yâ, niye yaptın bu işi? Hadi bir dahaki sefere yapma artık, kendini derle toparla!" Bu nefs-i levvâme oluyor. Yâni, kendi kendini tenkid edebilmek, kendi kusurunu görebilmek meziyeti var... Kendisinin böyle kusurlarını gördükten sonra, "Bugün yaptım ama, yarın yapmayacağım inşaallah! Bundan sonra yapmayacağım inşaallah!" diye kötülüklerden de kesilebiliyor.

"Tevbe yâ Rabbi!" diye diye, nihâyet günahlardan kesildikçe nûraniyet artıyor; *mülheme* oluyor.

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا (الشمس:٨)

(*Feelhemehâ fücûrahâ ve takvâhâ.*) [Sonra da ona iyilik ve kötülükleri ilham edene yemin ederim ki…] (Şems, 91/8) ayet-i kerimesinden alınmış tâbir...

Allah'ın ilhamları geliyor, Rahmânî ilhamlar geliyor, melekî duygular geliyor:

"—Haydi bugün oraya gitmeyeyim de, şu sevaplı yere gidivereyim! Şu işi yapmayayım da, şu işi yapayım! Şu parayı şuraya harcamayayım da, hayra harcayayım! Kendi keyfime harcayacağıma, sabredeyim de şöyle olsun!" filân diye, hayırlar

ilham olarak gelmeğe başlıyor, gözü açılmağa başlıyor.

Buna *nefs-i mülheme* diyoruz.

Sonra bu ilhamlar; doğruyu yapma, doğruyu görme ve doğruyu icrâ etme durumu, istikrar kesbediyor. Adamın çizgisi titrememeğe başlıyor artık... Dümdüz gitmeğe başlıyor. Tamam, nefs-i mutmainne! *Nefs-i mutmainne* ne demek? Güzelliği kavramış, anlamış, benimsemiş, içine iyice yerleştirmiş ve vaziyeti kurtarmış... Kendisini arzu edilen bir müslüman seviyesine getirmiş ve o durum kendisinde geçici bir hal değil de, devamlı bir hal olmuş... Gönlü mutmain, ahlâkı mutmain olmuş. Allah öylesini seviyor. "O hale gelmiş olan nefse, o zaman böyle hitab edeceğim." diye bildiriyor. "Nefislerinizi mutmainne haline getirin!" diye bizi teşvik ediyor.

Başka bir ayet-i kerimede de:

أَلاَ بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (الرعد:٢٨)

(*Elâ bi-zikri'llâhi tatmainnü'l-kulûb.*) "Gözünüzü açın, âgâh olun, dikkat edin, bilin: Allah'ın zikri ile gönüller mutmain olur!" (Ra'd, 13/28) diye, öbür taraftan da reçeteyi veriyor. O halde zikredeceksin! Zikir ede ede, hakîkî zikir haline ereceksin... Allah'ı hiç unutmaz bir insan haline geleceksin. Çünkü insan, Allah'ı unuttuğu için günah işliyor.

Ondan sonra, mutmainne olunca:

يَاأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ . ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

(الفجر:٢٨-٢٧)

(*Yâ eyyetühe'n-nefsü'l-mütmainneh.*) "Ey mütmain olan nefis! (*İrciî ilâ rabbike râdıyeten merdıyyeh.*) Sen Rabbine, seni yaratan Hâlikına, Allah'a —o senden râzı, sen ondan râzı bir halde— gel bakalım!" (Fecr, 89/27-28)

Çünkü; sen Rabbini sevmişsin, kulluğunu kabul etmişsin, onun yolunda yürüyorsun... Allah'ın her emrine râzısın. Askerlik; başüstüne... Hac; başüstüne... Cihad, sabır, masraf; başüstüne... Allah Allah! Adamı nereden dürtsen; hiç itirazı yok... Her şeyine razı Allah'ın... Ne güzel!

(*Râdıyeten merdıyyeh*) Eee, böyle Allah'ın hükmüne râzı olan, Allah'ı seven, kaderini seven, Allah'ın hükmünü seven; mahlûkatını, kullarını seven bir insanı Allah sevmez mi? Sever. Râzı olmaz mı? Olur. O zaman ne oluyor? *Merdıyye*; kendisinden râzı olunan insan oluyor. O Rabbinden râzı; Rabbı da onu sevmiş, o da ondan râzı... "Gel kulum!" diyor, davet ediyor.

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي. وَادْخِلِى جَنَّتِى (الفجر:٢٩-٣٠)

(*Fe'dhulî fî ibâdî.*) "Gir benim şu has kullarımın arasına! (*Ve'dhulî cennetî.*) Haydi bakalım, şu benim nimet yurdum olan, nimetlerimin tezahür ettiği, ikramlarımın bulunduğu; sevgili

kullarımı aldığım, sevgili kullarıma ikram ettiğim cennetime gir! Sen de onlarla, onların arasında ebedî saadete er!" (Fecr, 89/29-30) diye davet ediyor.

Bunu okuyan hocamızdan Allah râzı olsun! Allah sözünü işittirdi. Yâ Rabbi, bunu böyle gösterip gösterip vermemek için mi işittiriyorsun? Hâşâ, sümme hâşâ! Bir kulun doğru yola gelmesinden, Allah çok memnun olur.

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ (البقرة:٢٢٢)

(*İnna'llàhe yuhibbü't-tevvâbîn.*) "Allah tevbe eden kulları sever." (Bakara, 2/222)

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ (ق:٢٩)

(*Vemâ ene bi-zallâmin li'l-abîd.*) "Ben kullara asla zulmedici değilim!" (Kaf, 50/29)

Allah kullarına zulmedici değil, kullar kendilerine zulmediyor. Kullar söz dinlemiyor, günah işliyor. Allah'ın yoluna gelmiyor; şeytanın yolunda, cehennemin yolunda gidiyorlar. Onun için kendilerine zulmediyorlar.

وَلٰكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (يونس:٤٤)

(*Velâkinne'n-nâse enfüsehüm yazlimûn.*) "Kullar kendilerine zulmediyorlar." (Yunus, 10/44)

وَاللّٰهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ (يونس:٢٥)

(*Va'llàhu yed'û ilâ dâri's-selâm.*) "Allah hepinizi dârü's-selâma davet ediyor, cennete çağırıyor." (Yunus, 10/25)

Hepiniz Allah'ın cennetine davetlisiniz, buyurun! Allah, bizim

cennete girmemizi istiyor. Cehenneme atıp yakmak istemiyor ama, insanlar kendileri cehenneme düşüyorlar; günah işledikleri için... Şeytana uydukları, emir tutmadıkları, Kur'an'ı okumadıkları, Allah'ın istediği kul olmadıkları, nefs-i emmâreliği bırakmadıkları, nefs-i mutmainneliğe gelemedikleri için...

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bize cennetin sözünü duyurduğu gibi gerçeğini de elde etmeyi, sahip olmayı, hakîkîsini de görmeyi, hakîkîsine de girmeyi nasîb etsin... Dünyada da, ahirette de sevdiği kul olmaktan ayırmasın, sevdiği kullarından ayırmasın... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Kahrına, gazabına, azâbına, ikàbına, itâbına uğrayan kullarından etmesin...

Ümmet-i Muhammed'e rahmeylesin, acısın...

Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde bildiriyor:[34]

اَللَّهُمَّ ارْحَمْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ رَحْمَةً عَامَّةً (قط. خط. عد. والديلمي عن أبي هريرة)

(*Allahümme'rham ümmete muhammedin rehmeten âmmeh.*) "Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'e umûmî bir rahmet ile; geniş, engin bir rahmet ile rahmet eyle! Rahmetine onları gark eyle!" diye Ümmet-i Muhammed'in iyiliğini isteyeceğiz. Böyle dua etmek, en güzel, en kıymetli dua oluyor.

Kendimiz iyi olmayı isteyeceğiz, ama başkalarını da unutmayacağız. Ümmet-i Muhammed'in de iyi olmasını isteyeceğiz. Ümmet-i Muhammed'in iyi olmasına çalışacağız. İnsanların cennete girmesine aracı olmağa çalışacağız.

"—Falanca insanı da el-hamdü lillâh, tam cehenneme

---

[34] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.313, no:1142; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.442, no:1725; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.46, no:6146; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.350, no:952; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.75; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.II, s.597, no:5001; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.116, no:3212 ve s.287, no:3702; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX; s.154, no:20448; RE. 381/7.

düşüyorken tuttum; o da cennete girdi...”

Ne sevindirici bir şey!

“—Hay Allah, tutamadım, yuvarlandı gitti. Eyvâh! Ateşlerin içinde cayır cayır yanıyor.”

Ne kadar acı bir manzara...

Gözünüzün önünde, caddede bir kedi ezilse ne yaparsınız? Kanı görünce, acırsınız. Kuş çarpsa arabanıza yolda giderken, ne yaparsınız?

“—Vah vah! Zavallıcık çaptı benim arabama... Ben istemezdim ama, oldu.” filân dersiniz.

Eee, insanlar cayır cayır cehenneme giderse, yanarsa; hele hele bunlar senin yakının, akraban, çocuğun veya aile fertlerinden bir kimse olursa, buna yürek dayanır mı? Dayanmaz!

Ne yapacağız? Çalışacağız! Onların Allah yolunda olmasına, cennete girmesine yardımcı olacağız!

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dinine yardımcı olanlardan, Ümmet-i Muhammed’e fâideli olanlardan; insanları cehenneme düşmekten kurtarıp, cennete girmeğe dâvet edicilerden, gayret edicilerden, kurtarıcılardan eylesin... Kurtulanlardan eylesin... Bizi pâk eylesin, sevdiği bir kul eylesin... Sevdiği yollarda yürütsün, sevdiği icraatı yaptırsın... Helâl kazançlarla perverde eylesin...

Gönüllerimizdeki muradlarımızı, dileklerimizi ihsân eylesin… Kendinden gayriye muhtaç etmesin... Kimsenin önünde hor, zelil etmesin... Mahşer halkının karşısında perişan etmesin... Hesâbı kötü gidip de cehennemlik olanlardan etmesin... Bi-gayri hisâb cennetiyle, cemâliyle cümlenizi, cümlemizi müşerref eylesin...

Bi-hürmeti habîbihi’l-müctebâ, muhammedeni’l-mustafâ salla’llàhu aleyhi ve sellem, ve bi-hürmeti esrârı sûreti’l-fâtihah!

23. 12. 1990 - Melbourne

07. BEŞ BAŞLANGIÇ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-alemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn... Ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Beş başlangıçtan söz etmek istedi canım... Aklıma önce bir tanesi geldi; sonra, bir tanesi ve diğerleri geldi. En iyisi beş olsun dedim, beşe çıktı:

a. Besmele

İslâm'da her şeye Allah adı ile başlanıyor; "*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*" diyoruz. *Mevlid-i Şerif*'in müellifi Süleyman Çelebi rahmetli:

Allah adın zikredelim evvelâ,
Vâcib oldur cümle işte her kula!

"Her şeyi bırakalım, evvelâ Allah'ın adını analım! Her işte kula gerekli olan odur; ilk önce, Allah'ın adını anmaktır." diye söylemiş.

Tabii, bir işe Allah'ın adıyla başlamak, yaptığı işi Allah'ın rızasını kazanmak için yaptığının ifadesidir. "Ben Allah'ın adıyla başlıyorum. Bu işi Allah sevdiği için, emrettiği için yapıyorum. Bu işte Allah bana yardımcı olsun! Bu iş, Allah'ın sevmediği bir iş değil... Allah'ın rahmetine ereyim, rızâsını kazanayım diye yapıyorum..." gibi bir anlam ifade ediyor.

Allah ismi ile başlamak çok önemli bir şey... Çok derin mânâsı var da, biz alıştığımız için, alıştığımız şeylerin mânâsının güzelliğini kaçırabiliyoruz.

Allah'ın adı ile başlamak fevkalâde anlamlı, güzel, kıymetli, düşündürücü, hikmetli bir şey... Besmeleyi çekip de günaha girer mi insan? Girmez! Günaha girecekse, günahtan döner. Vaz geçer günahtan...

Allah bize de, her yaptığımız işi Allah için yapma, Allah rızası için yapma alışkanlığını, itiyadını nasib etsin... Nefis için değil; şöhret, para, zevk, keyf, zulüm, dünya için değil, Allah için olsun yaptığımız her şey! Niye yapıyorsun bunu? Allah için, Allah rızası için... Allah'ın rahmetine ereyim diye, rızasını kazanayım diye...

Bir işin başı böyle sağlam, temiz bir duygu olunca, sonunun da hayırlı ve bereketli olacağını biliyoruz. Böyle başlanırsa, Allah yardım ediyor. Bir işe Allah adıyla başlanılmazsa, sonu kesik oluyor, güdük oluyor. (*Fehüve aktau ev ebteru*) Yâni sonuçsuzdur, güdüktür, kusurludur. Allah adı ile başlanmadıysa, Allah düşünülmediyse, hayır gelmez!

Allah adı olsa bir işin önü,
Hergiz ebter olmaya anın sonu!

Hergiz, aslâ demek... "Bir işin önü Allah'ın adı olursa, sonu

kat'iyyen kötü olmaz!" demek... Söylemek istediğim başlangıçlardan bir tanesi bu...

b. Temizlik

Bizim fıkıh kitaplarımız *Kitâbüt Tahâre* ile başlar. Fıkıh nedir? *Fıkıh*; insanın kendisinin lehine ve aleyhine olan, faydasına ve zararına olan, doğru ve eğri olan şeyi bilme ve bildirme ilmidir. Allah hepimizi dinde fakih etsin... Anlayış, sezgi, doğru bilgi sahibi eylesin... Fıkıh kitabının da ilk bahsi bu...

Fıkıh kitaplarının çok bahisleri vardır. Başından başladığın zaman, miras hukukuna kadar, *Kitâbül Ferâiz*'e kadar gider. Ama ilk bahis, *Kitâbüt Tahâre*'dir. Neden? Her şey temizlik temeline, temizlik esâsına dayanıyor da ondan...

"—Hocam, seninle beraber geldim, burada on rekât namaz kıldım, öğle namazını kıldım."

"—El-hamdü lillâh, ne mutlu, ne güzel!"

Biraz sonra aklına geliyor:

"—Hay Allah! Tüh be... Abdest almayı unutmuşum..."

Olur mu şimdi, on rekât namaz oldu mu? Olmadığı anlaşıldı; çünkü, abdest yok imiş. Gidecek, abdest alacak, öğle namazını yeniden kılacak.

"—Seninle kılmıştım..."

"—Kılmıştın ama, abdestin yoktu. Abdestsiz olmaz!"

Demek ki, her şeyin temeli temizlik oluyor.

"—Niye maddî temizliğe, şekle önem veriyor İslâm?"

İslâm kâmil bir nizam olduğu için, her şeye önem verir, hiç bir tarafı ihmal etmez.

"—Efendim, maddeye önem verme, mânaya önem ver! Çık dağlara, budist rahipler gibi yaşa! Rûhî bir takım deneyler yap, çivi üstünde yat, vs..."

Öyle şey yok İslâm'da! İslâm'da madde de var, mânâ da var... Şekil de var, öz de var... Zarf da var, mazruf da var... Zâhir de var, batın da var... Dış da var, iç de var... Hepsi var İslâm'da...

Onun için, bir kere dışın temiz olacak. Neden? Dıştan içe doğru gider fütûhat... Dışın pis olursa, dış pisliği ile iç temizliği olmaz. Dış temizliğinden, yavaş yavaş öze doğru zafer gelişir. Dalga dalga İslâm içeriye girer, fetheder içeriyi... Kalbin derinliklerini böyle, kademe kademe fetheder, en zor nüfuz edilen yerine doğru gider.

İlkönce maddî temizlikten başlanır. Onun için, maddî temizlik çok önemli... Tırnaklarımızı kesmek, koltuk altlarını tıraş etmek, diş fırçalamak önemli... Diş fırçalayarak namaz kılıyorsun, yetmiş defa sevabı fazla oluyor. O bir sevap alıyor, sen onun yetmiş katı fazlasını alıyorsun. Oh! Seviniyorsun. Neden? Misvaklı namaz kıldın diye...

Misvakın on özelliği var: Allah'ın rızasını kazanmağa vesile oluyor, ağzı temizliyor, balgamı söküyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor... On tanesinin hepsini sıralayamayacağım. Çok faydası olduğunu söylüyor, şiddetle tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz...

Suud'da herkesin şurasında misvakı... Dişini fırçalıyor, cebine sokuyor; "Allahu ekber!" diyor, namaza duruyor... Selâm veriyor, hemen dişini fırçalıyor. Araplar çok ihtimam gösteriyorlar misvak kullanmaya... Suud'da yaşayan kardeşlerimiz bilirler. Yâni, çocuğun ağzındaki yalancı emzik gibi, hacı efendinin devamlı ağzında misvak... Araba kullanır, ağzında... "Ne o, sigara mı içiyor hacı efendi?" diye gözünü oğuşturup bir bakarsın. "Haa, ağzında misvak varmış." dersin. Misvak böyle ağzından hiç düşmez.

Allah bizi maddeten ve mânen temizliğe erdirsin... Tertemiz olacağız, Çirkin kokular gidecek, pâk olacağız. Necâsetten taharet, hadesten taharet, her türlü taharet yapılacak; namazın dışındaki farzları tamam olacak... Kitaplarımız da tahâretle başlıyor. Bu da önemli bir şey... Çünkü, her şeyin başlangıcına göre gidiyor iş... Onun için, ikinci başlangıç da bu...

c. İlim

İmâm-ı Gazâlî'nin kitabı, İhyâ... *İhyâ* ne demek? Diriltmek demek... Neyi diriltiyor, bu İmam-ı Gazâlî rahmetullahi aleyh?

İhyâu Ulûmiddîn... Din ilimlerini diriltiyor tekrar...

Dağılmış, bozulmuş, çürümüş, eskimiş, rayından çıkmış insanlar... Batınîler çıkmış, karmatîler çıkmış... Haşhaş çekenler, afyonla insanları kandıranlar çıkmış. Selçuklu beyleri çok sıkıntılar çekmiş, o adamlardan... Tarihte nice zararları olmuş. Afyon çekmişler, kafaları dumanlı; çok zararlar vermişler, çok suikastler yapmışlar... Herkes bir laf söylemiş: "Kalbim temiz, namaz kılmasam da olur, vs..." Seni hınzır seni, öyle şey olur mu? Olmaz ama, böyle diyenler olmuş.

İhyâu Ulûmiddîn; din ilimlerinin yeniden diriltilmesi... İyi, güzel, mâşâallah! Niyeti İmâm-ı Gazâlî'nin, dine hizmet etmek... Kırk kitaptan meydana getirmiş *İhyâ*'sını... Kırk tane kitap... Rakamlar önemli... Bir düşündüğü var mübarek adamın, cennetlik zât-ı muhteremin...

"—Peki ilk kitap hangisi?"

"—*Kitâbül İlm*! İmâm-ı Gazâlî'nin ilk kitabı, *Kitâbül İlm*... İlimden, alimden, talebelikten, bunların sevabından, Allah'ın bunlara ne kadar büyük mükâfat verdiğinden bahsediyor."

Çünkü bilmeyen:

مَنْ لاَ يَعْرِفُ الشَّرَّ يَقَعُ فِيهِ

(*Men lâ ya'rifü'ş-şerra yakau fîhî*) "Şerrin ne olduğunu bilmeyen, günahın ne olduğunu bilmeyen, içine düşer."

Tuzak olduğunu bilmezse, çukur olduğunu görmezse, düşer. İlim insanı düşmekten, sapıtmaktan, şaşırmaktan, azmaktan, tuğyan etmekten, tâğî ve bâğî olmaktan kurtarır.

"—Böyle yaparsam günah, böyle yaparsam sevap... Allah bunu seviyor, şunu sevmiyor... Peygamber Efendimiz bunu emretmiş... Allah buna razı gelir, şuna razı gelmez..." Bunları bilecek ki, haramı helâli bilecek ki, hayatını ona göre tanzim etsin!

Onun için, ilmihal bilgisine eskiler, (*İlmün mâ lâbüdde minhü*) "Kaçınılmaz olan bir ilim." demişler. Herkesin muhakkak bilmesi lâzım!

"—Hocam ben cahilim, ümmîyim, işçiyim; beni müstesnâ tut!

Ben hocamın arkasından gideyim, dediğini yapayım.”

“—Olmaz! Senin bizzat bilmen gereken bililer var... Hoca her zaman senin yanında olmaz ki! Tahareti nasıl yapacağını bileceksin, abdesti nasıl alacağını bileceksin, guslü bileceksin... Daha başka bilgiler var... Senin mutlaka öğrenmiş olman lâzım, çâre yok... Onları bileceksin, ona göre davranacaksın!”

Hazret-i Ömer RA, kamçı ile girermiş çarşıya, pazara... Halife, Emîrü'l-mü'minîn... “Söyle bakalım, hangi muamele faizdir? Hangisi helâldir, hangisi haramdır?” diye sorarmış. Bilemeyeni döğermiş, kamçılarmış orada... “Mâdem ticaretin haramını helâlini bilmiyorsun, burada ne işin var?” dermiş. Gözdağı veriyor, haramı helâli öğrensinler diye...

Onun için, ilim de çok önemli bizim için... Fevkalâde önemli… Haramı helâli öğreneceğiz, ayeti hadisi öğreneceğiz! Bir fıkıh kitabını bir devireceğiz, bir daha devireceğiz, bir daha devireceğiz... Ezberleyeceğiz.

“—Artık bunu iyice ezberledim!”

“—Haa, gel bakalım! bunun daha kocamanı var orada, o zaman onu oku!”

“—Onu da bitirdim!”

“—Maşaallah, sen bayağı yükselmişsin. O zaman şunu oku! Bak burada yirmi ciltliği var, otuz ciltliği var... Yeter ki sen ilme hevesli ol; biz sana okutacak kitap bulmakta zorluk çekmeyiz. Yeter ki sen oku! İlkönce incesinden başla, en basitinden başla... Abdestin farzı ne, teyemmümün farzı ne, namazın farzı ne; bunları bil! Herkes bir laf söylüyor. Farz, vacib, sünnet, mekruh, mübah ne; onları bir öğren!”

O bakımdan, ilim bizim için de, hanımlar için de, çocuklar için de önemli! Herkes için önemli... Hanım da öğrenecek! Onun için hanımlar kısmı olacak camimizde... Peygamber Efendimiz'in camisine, Mescid-i Nebevî'ye hanımlar da gelirdi.

Ben bizim Osmanlı dedelerimizi anlayamıyorum: Nûr-ı Osmâniye'ye, Süleymâniye'ye, Beyazıt'a gidiyorum. Hani

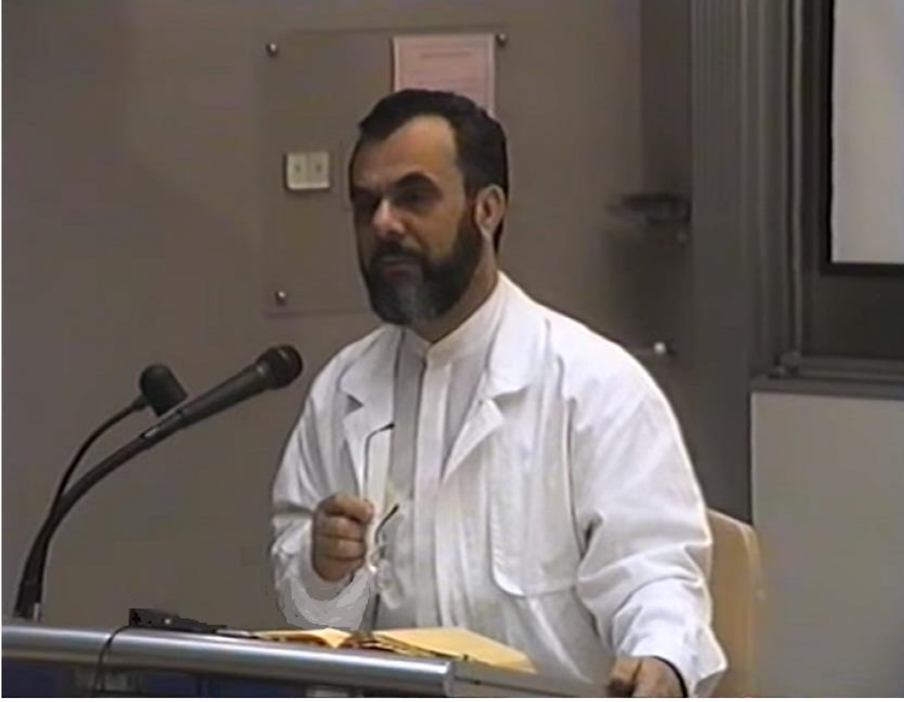
hanımlar kısmı? Özel bir hanımlar kısmı yapmamışlar. Ben mi göremiyorum? Üst katlarda mı dururlardı? Kafesler vardı da, sonradan bu bizim cumhuriyet devrinde mi indirdiler? Ne oldu bilmiyorum?

Bir ayrı kadın girişi, ayrı erkek girişi olması lâzım! Kadın eğiliyor, ayakkabısını çıkartıyor, eline alıyor. Erkeklerle aynı yerde olmuyor, tesettür kayboluyor. Bunun ayrı bir girişi olacak, çıkışı olacak! Abdest alacağı bir yer olacak, namaz kılacağı bir yer olacak. "Allahu ekber" diye eğildiği zaman, uygun olmuyor.

Her zaman anlatıyorum: Süleymaniye Camii'ne, Hocamız'ın kabri var diye gidiyoruz. Bir kere gittim, oradan camiye namaz kılmağa geçiyorum... Süleymaniye'nin avluya bakan cami duvarında, dış tarafta sıra sıra yirmi otuz tane musluk var... Herkes takunyayı giyiyor, orada abdest alıyor. Baktım, bir üniversiteli genç kız; o da kollarını sıvamış, hiç bir şeyin farkında değil... Fukaracık, zavallıcık, kollarını sıvamış buraya kadar... Sen kızsın, oğlan değilsin ki! Sen böyle kolunu gösteremezsin ki! Senin bileğinden yukarı tarafı haram... Haberi yok...

Saç açık, baş açık ama, bir iyi duygusu var... Hem güldüm, hem acıdım. Gülümsedim ve yüreğim parçalandı. Neden? Çocukcağız; çocuk dediğim evlilik yaşında kız, yâni üniversiteli… Yetişkin kız da, kolunu göstermeyeceğinden haberi yok... Dinî duygusu var, iman duygusu var, namaz kılmak istiyor, abdest almak gerektiğini biliyor; ama, kollarını sıvamış, erkeklerin yanına gelmiş, aynı hizada abdest alıyor... Aldırdığı yok... Belki ona, kalbin temiz olursa ziyan etmez diyorlar. Kim bilir, nasıl öğretiyorlarsa...

Bilgi olacak! Bilgi olmayınca, abdestsiz namaz olmadığı gibi, bir çok şey de olmaz! Onun için, hepimiz ilim öğreneceğiz, ilim öğreteceğiz. Bakın Ahmed hocamız var, Arapça biliyor. Başka hocalarımız var... Fıkıh, tefsir, hadis kitabı okuyacağız. Öğreneceğiz, dinleyeceğiz, uygulayacağız. Bildiğimizi uygulayacağız! Bununla üç başlangıç oldu.

d. Niyet

İmam-ı Buhârî'nin hadis kitabı var, meşhur... *Sahîh-i Buhârî* diyoruz. O da niyetle ilgili hadis-i şerifle başlıyor. Niyet çok önemli! Mü'minin niyeti iyi olursa, sevap kazanıyor. Niyet kötü olursa, yapılan iş güzel bile olsa, sevap kazanılmıyor.

İslâm başka türlü... Bu adamların kanunları gibi, yirminci yüzyıl mantığı gibi değil... Adam namaz kılıyor, hacca gidiyor; niyeti kötü ise, sevap kazanamıyor. Meselâ, bazı insanlar hacca turist gibi gidiyor; seyyah... Bazı insan, tüccar gibi mal almağa gider. "Hem oraya mal götürürüm, hem oradan mal alırım. Şu kadar kâr, götürdüğüm maldan çıkartırım. Getirip memlekette sattığım maldan, bu kadar kâr ederim..." diye düşünür. Haa, sen haccetmemişsin; sen ticârî seyahat yapmışsın, ticaret yapmışsın! Kimisi tüccar, kimisi seyyah, kimisi de —niyetine göre— hakîkî hacı defterine yazılır. Hepsi haccediyor ama, herkes o sevabı

alamıyor. O bakımdan niyet de çok önemli!

İmam-ı Buhârî de, niyeti önemli gördüğünden, ilk önce onu kitabına almış:[35]

إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*İnneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) "Ameller niyetlere göredir."

Demek istiyor ki okuyucularına:

"—Bakın! İlkönce kalbinizi düzeltin! İlkönce niyetinizi bir derleyin, toparlayın bakalım! Niyetiniz güzel olsun! Niyet güzel olursa, sevap alırsınız. Niyet güzel olmazsa, sevap alamazsınız!"

Şimdi adamın birisi, —Allah saklasın— buraya ayakkabı çalmağa gelse; bizimle beraber dışarda abdest almış olsa, namaz kılsa, dua etse, burada bir de zikir yapsa; sonra, giderken gözüne kestirdiği yakışıklı çizmeyi, pabucu alıp kaçsa, gitse... Şimdi bu adam yaptığı ibadetlerden sevap alacak mı?

"—Hayır, asla!"

Neden? O buraya hırsızlık yapmağa geldi. Vaziyeti kurtarmak için, içeride bizimle beraber göründü. Ondan sonra, çıkarken

---

[35] Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171; Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid,* c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.459, no:8819.

mesleğini icrâ etti, gitti. Bak, niyeti kötü olduğu için sevap alamıyor.

Hattâ, niyet karışık olsa... "Ben bu işi yapıyorum; hem Allah'ın rızasını düşünüyorum, hem de birazcık dünya menfaati düşünüyorum... Hem şu işim olsun, hem de şu..." Niyet karışık olduğu zaman da, Allah yine kabul etmiyor. Halis olacak; katıksız, yirmi dört ayar olacak! Yirmi iki ayar olsa? Olmaz; yirmi dört ayar som olacak, halis muhlis olacak!

Onun için, İmam Gazâlî ilme önem vermiş. İmam Buhârî de kitabında niyete önem vermiş, ilkönce onu koymuş ortaya... Bu da önemli! O da yabana atılacak bir alim değil ki, o da dev... İslâm alimlerinin muazzam simalarından birisi... Elbette bir bildiği var... Onun için, niyet önemli... İmam Gazâlî de ilmi esas almış; o da önemli... Yâni, bütün bu başlangıçların hepsine önem vereceğiz.

e. Allah Sevgisi

Bir de bizim mutasavvıflar, aşıklar, Allah sevgisine önem vermişler. Her şeyin başı, Allah sevgisi... Meselâ, Eşrefoğlu Rûmî Rh.A, İmam Gazâlî'nin kardeşi Ahmed el-Gazâlî, —bizim Gazâlî, Muhammed el-Gazâlîdir— vs. büyük evliyâullah, "Mânevî makamların en başta geleni, en önemlisi Allah sevgisi, muhabbetullah makamıdır." demişler. Çünkü, insan Allah'ı severek, sevgi ile, aşk ile ibadet yaparsa, o zaman sevabı çok oluyor.

Onun için, bizim Anadolu'daki büyüklerimiz de, baştan sona Allah sevgisi konusunu işlemişler. Meselâ, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî neden bahsediyor, Mesnevî nasıl başlıyor? Aşk konusu ile başlıyor. Hangi aşk konusu? İlâhî aşk konusu... Nasıl giriyor konunun içine? Sembolik bir tarzda giriyor. Kamışı, neyi, kavalı anlatmaktan giriyor: "Bu ney, çok yanık yanık çalıyor. Bundan çıkan nefes, dinleyenleri yakıyor." diyor. "Millet eğiliyor, yatıyor, seriliyor, mest oluyor ya; neyin havası yakıyor insanı... Neyin

üfürüğünün rüzgârı karşısındakini yakıyor, kavuruyor, 'Yandım Allah!' dedirtiyor." diyor.

"—Nedir bu?"

Sembollerle anlatmağa çalışıyor: "Onu kamışlıktan kestiler, fırınladılar, ateşte yaktılar, yonttular, ağzını yaptılar. Asıl yerinden, yurdundan, vatanından, vatan-ı aslîsinden onu ayırdılar. Şimdi o ayrılıktan, o sevgisinden, aşkından, hasretinden dayanamıyor, yanıyor. Hangi meclise girse, o meclisteki insanları da tutuşturuyor, onları da yakıyor." diyor.

Sonra diyor ki:[36]

آتشست این بانگ نای و نیست باد

[36] Mevlânâ, *Mesnevî*, Beyit:9.

هر که این آتش ندارد نیست باد

Âteşest in bank-i nâyu nist bâd
Her ki in âteş nedâred nist bâd

"Bu kavalın içinden çıkan hava, hava değil ateştir." diyor. Arkasından da yapıştırıyor lafını: "Kimde bu ateş yoksa, yok olsun be!" diyor. "Sen insansın; şu kavaldaki hava bile yoksa sende, yok ol be! Kaval kadar da mı olamadın, kamış kadar da mı olamadın? Yok mu sende bu sevgi, bu yakıcılık, bu hasret, bu iştiyak? Sen nereden geldin? Sen kimin kulusun, kimin huzuruna gideceksin? Kaval yanıyor, yakılıyor, yakıyor, kavuruyor ortalığı da, sen nesin?" diye uyarıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, kendisinin sevdiği ve kendisini seven kullarından eylesin... Acaba biz mi önce Allah'ı severiz; yoksa, önce Allah bizi sever de, ondan sonra biz bir hâle, yola mı gireriz?

Bizim dervişlerden birisi Hocamız'a gelmiş... Karadeniz'li, Karadeniz şivesi ile kendisi anlatıyor: "Hocam, çok muhabbet ederdik onunla... Herkes giderdi. Ben fırsatı yakaladım mı, giderdim yanına; saatlerce muhabbet ederdik Hocamız'la... Bir gün dedim ki ona:

"—Hocam, nedir bu halim benim? Size dayanamıyorum; sevgimden, aşkımdan, hasretimden, muhabbetimden, saygımdan duramıyorum. Kusuruma bakmayın! İşte böyle fırsatı buldum mu, yanınıza giriyorum, ayrılmak da istemiyorum. Bu sevgi nereden çıktı, Hocam bu nedir? Benim içime nereden geldi?"

"—Evlâdım, sen onu senden mi sanıyorsun? Biz seni sevmeseydik, sen bizi sever miydin? Biz seni sevdik de, sende bu sevgi ondan sonra oldu, sen bize ondan sonra geldin." demiş.

Evliyâullah'ın sözü; ben karışmam. Bu nereden oluyor, nasıl oluyor bu işin esrarı, neyin nesidir; bilmiyorum. "Biz seni aradık, bulduk... Seni falanca ilin, filânca ilçenin, falanca kasabasının, beldesinin içinde, bir dükkânda biz seni aradık, bulduk, celbettik

de bu sevgi ondan...” demiş. Ben herkese Hocamız’ın böyle bir laf söylediğini duymamıştım. Ama, bu zât dürüst bir insan... “Böyle dedi bana...” diyor.

Bu mânâ bizim eski tasavvuf kitaplarında da işlenmiştir. Diyor ki bir kitapta, bir şair... Formül haline getirmiş. Şiir zâten formül demek, duygunun formül haline getirilmiş şekli demek; formüle edilmiş, dille ifade edilmiş şekli demek. Şairin içinde duygular coşuyor, taşıyor da; “Getir kalemi!” diyor, yazıyor. “Yaz!” diyor, doğuşlarını söylüyor. Meselâ:

Aşk odu evvel düşer ma’şûka, andan âşıka;
Şem’i gördüm, yanmadan yandırmadı pervâneyi...

Tabii, izah etmemiz lâzım! Yeni nesil hiç bir kelimesini bilmez bu sözün... Diyor ki: “Sevgi ateşi ilkönce sevilende başlar; ondan sonra sevene, âşıka oradan gider. Şem’i —mumu, meş’aleyi— görmez misin ki, önce kendisi yandı. Ondan sonra pervâneyi —etrafında uçuşan küçük sinekleri— kendisine cezbetti. Pervâne

ona aşık oldu. Ondan sonra ona koşa koşa geldi. Ama ilkönce meş'ale yandı da, pervâne ondan sonra geldi." Önce ma'şûk, sonra âşık...

Bu kâinatın yaratılışı hakkında de bunun gibi, Cenâb-ı Hakk'ın bu dünyayı, Muhammed- Mustafâ'nın aşkına yarattığını Peygamber Efendimiz SAS bildiriyor. İlâhilerde dinliyoruz ya:

Hak yarattı âlemi,
Aşkına Muhammed'in!

"Allah-u Teâlâ Hazretleri dünyayı, Hazret-i Muhammed'in aşkına, onu sevdiği için, habîbi olduğu için, onun hürmetine yarattı." diye hadis-i şerifler var...

Şimdi sevgi hakkında Kur'an-ı Kerim'den delil aranırsa, deniliyor ki bir ayet-i kerimede:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ (المائدة:٥٤)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler! Siz müslüman olduk diye Allah'a minnet etmeyin! Müslümanlığınızı böbürlene böbürlene ortaya koyup durmayın, —hâşâ— başa kakıcı bir tavır takınmayın!

(*Men yertedde minküm an dinihî*) Sizden biriniz dininden dönerse, irtidad ederse; dönerse dönsün, Allah'a zarar vermez ki… (*Fesevfe ye'tillâhi bi-kavmin*) Bu müslümanların içinden ileride Allah öyle bir kavim getirecek ki, (*yuhibbuhüm ve yuhibbûnehû*) Allah onları sever, o mübarekler de Allah'ı severler. Allah aşıkları, Allah'ın sevgili kulları olan kavimler getirir." (Mâide, 5/54)

"—Ben müslüman oldum!" diye cakalı cakalı, çalımlı çalımlı dolaşıp durma ortalıkta; haddini bil! Dininin kıymetini bil, dinine

sarıl! Din, senin için bir nimet... Sen eğer dine sarılmazsan, dinden dönersen; ayrılınca Allah'a, veya dine, veya imana, veya İslâm'a kendin zarar mı verebilirsin? Sen ayrılırsan ayrıl! Allah'ın ilerde gelecek öyle has kulları var ki, (*yuhibbuhüm ve yuhibbûnehû*) Allah onları sever, onlar Allah'ı sever."

Önce Allah'ın sevdiği anlatılıyor. (*yuhibbu*) Allah sever, (*hüm*) onları... (*Ve yuhibbûne*) Onlar severler, (*hû*) Allah'ı... Önce Allah seviyor.

Allah bir kulu sevmeden, kulun gönlünde Allah sevgisi hasıl olmaz! Sevemiyorsa, kalbinde ne kusur var, onu araştırsın! Hâlâ Allah'ı sevememiş; İslâm'ı, namazı sevememiş, hâlâ ibadetin zevkine varamamış, hâlâ tesbihten lezzet alamıyor; derdine yansın! Çaresini doktorlara sorsun: "Benim ne kusurum var ki, Allah bana bu zevki vermiyor? Benim ağzımın tadı neden kaçtı? Benim ne hastalığım var?" desin.

Bakın, ben bir hacı amca ile konuştum; diyor ki:

"—Haram lokma yedim, haram yedikten sonra her şeyim bozuldu."

Bir insan haram yedi mi, kafası bozulur; zevki, keyfi, lezzeti, duyguları bozulur... Duymaz, anlamaz, sevmez olur... Camiye gelmez, Kur'an'ı sevmez, lezzet almaz olur. Neden? Haram yedin; gittin gümbürtüye!

Onun için Allah'a yalvaralım:

"—Yâ Rabbi! Bak senin ne kadar aşık, sadık kulların varmış. Bende bu duygulardan hiç eser yok... Yâ Rabbi, bana bunlar gelmemiş; ne kusurum, ne eksiğim var benim? Bende sevmediğin ne gibi durum var?" diye Allah'a yalvarmak, af dilemek, Allah'tan istemek lâzım!

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi sevdiği kullardan eylesin... Sevgisini, aşkını, muhabbetini gönlümüze yerleştirsin... Ömrümüzü rızâsına uygun geçirmeyi nasib eylesin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmayı nasib eylesin...

يَاأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ . ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي . وَادْخُلِي جَنَّتِي (الفجر:٢٧-٣٠)

(*Yâ eyyetühe'n-nefsü'l-mutmainneh*) “Ey mütmain olan nefis! (*İrciî ilâ rabbiki râdıyeten merdıyyeh*) Sen ondan razı, o da senden razı olarak Rabbine dön! (*Fe'dhulî fî ibâdî.*) Gir benim şu has kullarımın arasına! (*Ve'dhulî cennetî*) Gir cennetime!” (Fecr, 89/27-30) dediği kullarından eylesin... Cemâliyle müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ, ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

....

Beş başlangıcı sayabilir misiniz? Beş başlama şekli:

1. Allah adı ile başlamak: *Besmele*...
2. *Kitâbü't-tahâre* ile başlamış fıkıh kitaplarımız: *Temizlik*...
3. İmam Gazâlî, ilim kitabı ile başlamış İhyâ'sına: *İlim*...
4. İmam Buhârî, niyet hadisi ile başlamış: *İyi bir niyet*...
5. Aşkullah, muhabbetullah, *Allah sevgisi*...

Allah bu beş başlangıcı da nasib etsin... Allah râzı olsun...

Es-selâmü aleyküm!

24. 12. 1990 - Dandenong

08. MÜ'MİN KARDEŞİNİ KORUMAK, KOLLAMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Rabbimiz, dünya ve ahiret saadetine cümlenizi, cümlemizi nail eylesin.

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek sözlerini, hadislerini okumak için toplandık. Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan önce, Peygamber Efendimiz'in ruhuna ve cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına, sâdât ve meşayîh-i turuk-u aliyyemizin, evliyâullahın ruhlarına; salihlerin, müttakîlerin ruhlarına, bu hadisleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş ravilerin, âlimlerin, kitabı yazmış olan zatın, kendilerinden feyz aldığımız hocalarımızın ruhlarına ve ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerimizin, yakınlarımızın, analarımızın, babalarımızın, dedelerimizin, ninelerimizin, akrabamızın, ahbabımızın ve bu beldelere gelip buralarda vefat etmiş olan mü'minîn ve mü'minât kardeşlerimizin ruhlarına hediye olmak üzere, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım!

....

Rabbimiz, onların ruhlarını şad eylesin, kabirlerini pür-nur eylesin... Bizlere de dünya ve ahiretin hayırlarını ihsan eylesin...

a. Mü'minin Yardımına Koşmak

İlk hadis-i şerifi İmam Buharî rivayet etmiş.

İmam Buhari'yi herkes duymuştur, bilir. Hadis ilminin en yüksek şahsiyetlerinden birisi. İmam, önder demek. Hadis imamlarından, hadis ilminde önder olan kişilerden demek. Kıymetli kitaplar yazmış ve sahih hadisleri toplamış. Onun için, "Buhari böyle dedi" deyince herkesin hoşuna gider ve itiraz edecek bir durum görmezler. Ve itimadlı rivayetleri topladığı için sözü kıymetli oluyor. Kimden rivayet ettiğine dikkat eden, senedine, sıhhatine ihtimam eden bir kimse.

Enes RA'ın rivayet ettiği bu hadis-i şerifi, bu bilginin ışığında açıklamaya çalışalım:[37]

---

[37] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.120, no:7670; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.359, no:7470; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.III, s.350, no:1184; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.348, no:13705; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.306; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.41, no:3061; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.195: İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.138, no:4410; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.77, no:524; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.232, no:1032; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadàü'l-Havâic*, c.I, s.41, no:29; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.415, no:7215; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.18, no:21379.

مَنْ أَغَاثَ مَلْهُوفًا ، كَتَبَ اللهُ لَهُ ثَلاثًا وَسَبْعِينَ مَغْفِرَةً ، وَاحِدَةٌ فِيهَا صَلاحُ أَمْرِهِ كُلِّهِ ، وَثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ لَهُ دَرَجَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (خ. فى التاريخ ، هب. عن أنس)

(*Men egase melhûfen*) "Kim, muhtaç ve düşkün bir kimsenin imdadına yetişirse... Ona yardımcı olmak için maddeten yardım etmek, mânevî bakımdan yardım etmek, destek olmak, elinden tutmak, kaldırmak; paraya pula, mala mülke, yiyeceğe, içeceğe ihtiyacı varsa onu vermek; manevi destekse o bakımdan yardımcı olmak... Kim, böyle düşkün ve ihtiyacı olan bir kimsenin imdadına yetişir, ona yardım ederse..."

(*Keteba'llàhu lehû selâsen ve seb'îne mağfireten*) "Allah bu yardım eden kuluna yetmiş üç mağfiret yazar, nasip eder, verir. (*Vâhidetün fîhâ salâhu emrihî küllihî*) Bu mağfiretin bir tanesi, bu adamın bütün işlerinin iyi olmasına, salâhına yeterlidir. (*Ve sintâni ve seb'üne lehû derecâtün yevme'l-kıyâmeh*) Geriye kalan yetmiş iki mağfiret de, kıyamet gününde bu adamın derecesinin artmasına gider, derecesinin artması içindir."

İşlerinin hepsinin düzelmesine, hoş hale gelmesine bir mağfiret kâfi gelir. Yetmiş iki mağfiret de cennette derecesinin yükselmesine sebep olur.

Onun için, mü'min mü'mine yardımcı olacak. Mü'min mü'minin imdadına koşacak. Maddî sıkıntısı varsa maddi bakımdan destek olacak.

Düşman ona zulmetmiş, bir kenarda kıstırmış vuruyor, kırıyor, dövüyor. O zaman yardımına koşacak. Başına çeşitli musibetler, fitneler gelmiş, kenarda perişan, darmadağın zavallı... Geliyor, "Sana ne oldu?" diyor, elinden tutuyor, kaldırıyor, işlerine yardımcı oluyor, moralini düzeltiyor.

Bunlar ve buna benzer başka ne türlü çare ve yardım şekli

hatıra geliyorsa, bunların hepsi anlaşılabilir Efendimiz'in bu ifadesinden. Müslüman, müslümanın böyle yardımcısı olacak.

b. Mazlum da Olsa, Zâlim de Olsa...

Hattâ Peygamber SAS Efendimiz'in güzel, nükteli bir ifadesi var, buyuruyor ki:[38]

اُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا ، أَوْ مَظْلُومًا ! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، نَصَرْتُهُ مَظْلُومًا ، فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا ؟ قَالَ : تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ ، فَذٰلِكَ نَصْرُكَ (خ. ت. حم. حب. ع. هب. ق. عن أنس)

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen*) "Din kardeşine zàlim de olsa yardım et, mazlum da olsa yardım et!"

(*Kîle*) Denildi ki: (*Yâ rasûla'llàh, nasartühû mazlûmen*) "Yâ Rasûlallah! Mazlum kardeşime yardım etmeyi anladım; çünkü

---

[38] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.764, no:762; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hàris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes RA'dan. İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.76, no: 5840; RE. 84/7.

zulme uğruyor, tabii ona yardım edeceğim. (*Fekeyfe ensuruhû zàlimen*) Pekiyi, zalim kardeşime nasıl yardım edeyim? Yâni zulüm kötü değil mi?”

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz buyurdu ki: (*Temneuhû mine'z-zulmi*) “O kardeşinin zulüm yapmasını engellersin, o işten döndürürsün; (*fezâlike nasruke*) bu da ona senin yardımındır.”

Demek ki müslüman kardeşimizi hiç bir şekilde boş bırakmayacağız. Doğru yolda gidiyorsa gidişinde yardımcı olacağız. Yanlış iş yapıyorsa, gene yardımcı olacağız, yanlış işten dönmesine destek olacağız.

Kovboy filmlerinde görüyoruz, mesela yabani bir atı yakalayacaksın, nasıl gidiyorsun? Uzun zaman yanında gidiyorsun. Ya da posta arabasının sürücüsü yaralanmış, araba fena halde gidiyor. İçindeki kadınların kurtarılması lazım! Filmin hafiyesi, kahramanı ne yapıyor? Yanından beraber gidiyor, gidiyor, gidiyor; sonra atların üstüne atlıyor, onları durduruyor. Böyle sahneleri hatırlayın!

Müslüman da, kardeşi zalimse gene yanında gidecek ilk önce. Ondan sonra onun tepesine binecek, dönderecek.

“—Gel bu tarafa bakalım, kumarı bırak, içkiyi bırak! Evi bıraktın, çoluk çocuğa bakmayı bıraktın, darmadağın oldun, bizi rezil ettin bu Avustralya'da. Senin bu yaptığın ayıp değil mi? Doğru düzgün müslüman olman lâzım. Bırak bakalım şu afyonu, bırak bakalım şu içkiyi, bırak bakalım şu kumarı..”

Doğru yola çekecek, kazanacak. Bir adamı kazanacak. Çok güzel bir şey bu… Bütün müslümanların bunu yapmaya çalışması lâzım. Her türlü yardımı yapmaya çalışması lâzım.

Emin olun, şurada kendime dikkat ediyorum; boş durduğu zaman insan bunalıma düşüyor. Boş durmak iyi bir şey değil, felâket, fena bir şey… İnsanın bir çalışmaya ihtiyacı var. Sabahtan akşama kadar oturmak, karpuz gibi tarlada yatmak olmaz ki. İnsan bir çalışma yapacak, bir gayret gösterecek, uğraşacak, didinecek, bir faaliyet gösterecek. Sonuç da alınınca,

el-hamdü lillâh… Tarlayı eken bir insanın mahsulü alması çok güzel oluyor.

"—Hocam bu incir, bu elma, bu armut kendi bahçemden; bu üzüm kendi bağımdan, asmamdan kopardım, getirdim." deyince onun tadı başka oluyor.

Onun için çalışacağız. Nasıl çalışacağız?

Dünyaya çalışsan bile iyi… Çünkü boş durdun mu depresyon başlıyor, dejenerasyon başlıyor. Adam, iş yapacak, çalışacak, bir şey yapacak, üretecek.

Evliyaullahtan birisi terziymiş, dikiyormuş. Diktiği yeri söküyormuş, yeniden dikiyormuş. Yeniden söküyormuş, yeniden dikiyormuş. Birisi dayanamamış, sormuş:

"—Bunu niye dikiyorsun? Bir sebep var ki diktin, peki niye söküyorsun? Söktün, ondan sonra niye dikiyorsun?"

Başını sallamış adam:

"—Ahh, sen bu nefsin ne kadar zalim olduğunu bilmezsin. İnsanın içindeki bu nefs-i emmâre var ya, sen onun ne kadar zalim olduğunu bilmezsin. Ben bilirim onu... Ben onu böyle meşgul etmesem, o beni öyle şeylerle meşgul eder. "Kalk şu günahı işle, buraya git, şu haltı ye, bu nâneyi ye!" diye kışkırtır, fitler, dürter."

Keşke hakikaten nâne olsa, nâne güzel bir şey. Bu bakımdan meşguliyet olması lazım! İş olacak, sağlam, hayırlı, feyizli, mübarek bir iş…

Burada pırlanta gibi çocuklar var. Bu çocuklar Kur'an'ı biliyor mu? Bilmiyor.

"—Sen Kur'an'ı biliyor musun?"

"—Biliyorum."

"—Sen bir çocuğu yakala, onun hocası ol, ona Kur'an-ı Kerim'i öğret! Sen şu işi, sen bu işi yap..."

"—Bu çocuk benim eserimdir, şu bahçe benim eserimdir, şu işçi benim eserimdir, şu duvar benim eserimdir, burayı ben boyadım."

Böylece, çalışmaktan ve gayret göstermekten dolayı için

rahatlasın.

c. En Sevaplı İş İnsan Kazanmak

Bu meşguliyetlerin her çeşidi güzel ama en güzeli, en sevaplısı insan kazanmak. Bundan daha sevaplısı yok. En sevaplısı insan kazanmak. Neden?

Eğer sen bir insan kazanırsan, bu insanın ömrü boyunca kazandığı sevapların hepsinin bir kopyasını da senin defterine yazıyorlar. Çünkü sen bu adamı doğru yola getirdin. Bu adam namaz kılıyor, sevap kazanıyor. Kendisi kazanıyor sevabı. Bunun sevabından hiçbir şey eksilmeden, onu sen doğru yola getirdiğin için, bir kopyası da senin defterine yazılıyor. Böylece sen dünyada bir kişilik değil iki kişilik sevap kazanmış oluyorsun. Ya üç kişiyi yola getirmişsen? Üç kişilik sevap kazanıyorsun. Beş kişilik, on kişilik, yüz kişilik, bin kişilik sevap... Büyük evliyaullahın ne kadar sevap kazandığını anlayın!

Sen mahşer yerine gideceksin, sevapların, günahların bir kişilik, bir kişinin çalıştığı kadar, yani mahdut. Bir insan bir günde ne kadar yevmiye iş yapar? Ne kazanır? Küçük bir yığın. Ötekisi ise dağlar gibi yığılmış bir sevapla gelir. Neden? Birçok kimsenin sevabı ona da aynen verilmiş. Neden? Onların hepsinin sevap işlemesine vesile olmuş da ondan. Kolay bir şey bu. İslâm'ın güzel tarafı bu.

Hutbelerde hoca efendiler söyler, duymuşsunuzdur. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[39]

---

[39] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.226, no:628; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.85, no:86; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.217; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.383; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.342; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.41, no:2670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.275, no:4296, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadài'l-Havâic*, c.I, s.39, no:27; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.357, no:23077; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.298; Süleyman ibn-i Büreyde babasından.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.116, no:7657; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.90; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

اَلدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ (حم. طب. خط. عد. عن أبي مسعود الأنصاري؛ ت . ع . وابن أبي الدنيا عن أنس؛ حم . عد. عن سليمان بن بريدة عن أبيه؛ هب. عد. عن ابن عباس)

(*Ed-dâllü ale'l-hayri kefâilihî*) "Hayra delâlet eden, hayrı yapmış gibi sevap kazanır."

İşte sen hayra delalet ettiğin zaman, o hayrı yapmış gibi sevap kazanıyorsun. Birisine desen ki:

"—Şurada fakir bir kadın var, senin de paran var. Benim yanımda param yok. Gel buna bu yardımı yap!"

O da ona o yardımı yapsa, hem o yardımı yapan sevap kazanıyor, hem de ona bu tarafı gösterdiğin için, bu hayrı yaptırttığın için sen sevap kazanıyorsun.

Onun için boş durmak yok, çalışmak var. Çalışmanın en güzeli, insanların doğru yola girmesine çalışmak veya doğru yola girmesine sebep olacak müesseseleri takviye etmek.

"—Şu cami, Avustralya'da bir müessese mi?"

"—Bir müessese."

"—Ne yapıyor?"

"—Müslümanları derliyor, toparlıyor, müslümanların işlerini görüyor, çocukların eğitimine, kadınların eğitimine sebep oluyor."

Öyleyse, bu müesseseyi kullandırırsan, bu müessesenin, bu fabrikanın çalışmasından meydana gelen büyük sevapların bir kopyası sana yazılır.

"—Ben kendi başıma yaşayacağım hocam. İkindiden sonra bir

Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.III, s.34, no:2384; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.351, no:1031; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.306, no:1317; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.150, no:1742; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI,s.266; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.555; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.418; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.193; Hz. Aişe RA'dan. RE, 207/5.

sütlü kahve içmek isterim, ondan sonra bahçede şezlonguna oturmak, maç seyretmek isterim, şunu isterim, bunu isterim.”

İyi ama işte o zaman bu sevapları alamazsın. Tabi bunun başka türlü zararları da arkasından çıkar.

Bir kardeşi kurtarmaya gayret edeceksin. Yardıma muhtaçsa yardımına yetişeceksin. Adam denize düşmüş, boğulacak. Sen yüzme biliyorsun. Atlayıp kurtaracaksın, alıp çıkaracaksın. İşte bir insanı boğulmaktan kurtardın. Elhamdülillah. Ne kadar büyük sevap! Bir can kazandırdın diye.

Bu devamlı hatırımızda kalsın.

“—Yardıma muhtaç, düşkün, sıkıntıda olan bir insanın yardımına, imdadına yetişen bir insana Allah yetmiş üç mağfiret yazar. Bunun bir tanesi onun bütün işlerinin düzelmesine yeter de artar bile. Geriye kalan yetmiş ikisi de onun cennette nice dereceler kazanmasına sebep olur.”

Onun için kardeşlerinize yardımcı olun. Kardeşlerinize destekçi olun. Kardeşlerinizle işbirliği yapın. Kardeşlerinizle, kardeşliğin gereği olan bir muamele içinde devamlı çalışın.

d. Gıybet Edene Karşı Çıkmak

İkinci hadis-i şerife geçiyoruz.

Biliyorsunuz, gıybet diye bir günah var. Gıybet nedir? Burada olmayan bir kimseyi çekiştirmek. Burada olmayan gàib bir kimsenin gıyabında, onun arkasından, birisi ile onu çekiştiriyorsun, konuşuyorsun.

“—Aman, şöyle berbat, böyle günahkâr, böyle yalancı, şöyle dalavereci, şöyle dolandırıcı...” buna gıybet deniliyor. Yani, onun aleyhinde, hoşuna gitmeyecek söz söylemek.

Gıybetin çok büyük günahı var.

“—Gıybet eden kimsenin söylediği söz doğruysa, o da günah mı?”

Zaten, söylediği doğruysa, gıybet oluyor. Söylediği sözler doğru değilse, iftira oluyor. Bu daha fena. Bir adam dürüst, sen ona

sahtekâr diyorsun. Bu iftira... Adama hakikaten sahtekârsa, sen de ona sahtekâr diyorsan, bu gıybet oluyor. Yâni, zaten var olan kusurunu söylersen gıybet oluyor. Kusuru yokken söyledin mi iftira oluyor. O da ayrı bir belâ, ayrı bir günah...

Adamın kusuru var, biraz tembel, sözüne sadık değil, sözünde durmuyor vs. Onun olmadığı bir yerde bu kusurlarını gıybet ediyor. Bu yasak. İslâm'da bu yok. Ya git, dobra dobra yüzüne söyle, bir kenara çek, de ki;

"—Kardeşim, sende şöyle bir kusur gördüm, bunu düzeltsen iyi olur, günahtır, ayıptır.." Ya da gıyabında konuşma. İslâm'da bir kimsenin gıyabında konuşmak yok. Ama pek çok kimse bu gıybeti yapıyor. Yani mecliste bulunmayan bir kimsenin aleyhine balladıra ballandıra sohbet konusu yapılıyor.

O zaman iyi bir müslüman ne yapacak?

O aleyhteki konuşmayı durduracak, yaptırtmayacak. Çünkü dinimiz gıybeti yasaklamış. Kimsenin arkasından konuşmak yok. Erkeksen dobra dobra yüzünden konuş. Kusuru varsa, kusurunu şahsen ikili görüşmelerle sağla. Arkasından konuşmak yok. Neden? Bu, cemiyeti mahvediyor. İnsanları birbirine düşman ediyor, ahbaplıkları bozuyor, kişileri küstürüyor, cemaati dağıtıyor. Onun için gıybet yok. İslâm bunu yasaklamış.

Peki, birisi senin yanında gıybet ediyor, ne yapacaksın? Susturacaksın!

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[40]

إِذَا وُقِعَ فِي الرَّجُلِ وَأَنْتَ فِي مَلاٍ ، فَكُنْ لِلرَّجُلِ نَاصِرًا ، وَلِلْقَوْمِ زَاجِرًا

أَوْ قُمْ عَنْهُمْ (ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن أنس)

---

[40] İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Gıybeh*, c.I, s.112, no:103; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.586, no:8028; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.141, no:2956.

ME. 132 (*İzâ vukıa fi'r-racüli ve ente fî melein*) "Sen bir cemaat içinde bulunurken, bir kimse hakkında gıybet edildiğini görürsen, (*fekün li'r-racüli nâsıran*) o kimse için yardımcı ol! (*Ve li'l-kavmi zâciren*) Cemaatı da ondan men etmeye çalış! Gıybet edenlerin karşısına çık, onları sustur! (*Ev kum anhüm*) Eğer onları engelleyemiyorsan, oradan kalk git!"

İki madde… Bir: Gıybet edilene yardım edecek, onun avukatı olacak. Gıybet yapan kimseyi susturacak:

"—Senin bu yaptığın ayıptır, günahtır, sus bakalım! Caminin içinde oturup dururken, sevaplı bir iş yaparken şimdi gıybete mi döndük? Günaha mı döneceğiz? Burası günah yeri mi? Kes bakalım!" Veya, "Bu toplantıya onun için mi geldik? Bu ziyareti günah kazanalım diye mi yaptık?" diyecek.

İkincisi:

"—Artık oranın tadı kalmamıştır, onların yanından kalkın!" diyor Peygamber Efendimiz.

"Gıybet eden insanları hem sustur, hem de artık onların

yanında oturma!" diyor. Hakikaten böyle yapabilseydik, gıybeti önlerdik biz.

Gıybet yapılan bir yerde:

"—Ayıp değil mi? Sus, gıybet günahtır, bırak bunu. Hem o arkadaş senin söylediğin gibi biri değildir. Pek çok iyi tarafları da vardır. Kusursuz kul mu olurmuş? Siz ne zaman akıllanırsanız, ben o zaman sizin yanınıza gelirim" deyip kalktınız gittiniz.

Eğer senin kalkmanı istemiyorsa, o adam bir daha senin bulunduğun yerde gıybet yapmaz. Senin yanında gıybet yapılmaz. Ne güzel! Güzel bir ahlâkı yerleştirmiş, kötü bir ahlâkı engellemiş olursun.

e. Gıybet Edilene Yardım Etmeyenin Cezası

Gelelim diğer hadis-i şerife. İbn-i Ebi'd-Dünya kaydetmiş. Enes RA'dan rivayet edildiğine göre, Efendimiz SAS buyurmuş ki:[41]

مَنِ اغْتِيبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ، وَهُوَ يَسْتَطِيعُ نَصْرَهُ، أَذَلَّهُ اللهُ تَعَالَى فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ (ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن أنس)

ME. 1155 (*Meniğtîbe indehû ehùhü'lmüslimü felem yensurhü*) "Bir kimse ki yanında müslüman bir kardeşi çekiştirildiği halde yardım etmiyor." Ona yardımcı olmuyor, onun avukatlığını yapmıyor, onu korumuyor. Yani gıybeti engellemiyor, gıybeti yapılan şahsı savunmuyor, müdafaa etmiyor.

---

[41] İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Gıybeh*, c.I, s.112, no:104; Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.566, no:1181; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.415, no:7216; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.215, no:2323; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.28, no:21401.

(*Ve hüve yestatîu nasrahû*) “Ama aslında yardım etmeye gücü yeter.” Yâni hatırlı bir kimsedir, söylese sözü dinlenir, o işi engeller. Buna rağmen yapmıyor. Gücü yettiği halde yapmıyor. Gıybet yapılırken isteseydi mani olacaktı, ama olmadı. Bakalım bunun cezası ne olur?

(*Ezellehu'llàhu teàlâ fi'd-dünyâ ve'l-âhireh*) “Allah, yardım etmeyen bu kimseyi dünyada da, ahirette de hor ve zelil eder. Dünyası da hor olur, ahireti de hor olur.”

Adam işin içinde değil; gıybet edilen kimse değil, gıybet eden kimse de değil. Aleyhinde konuşulan şahıs falanca, aleyhte konuşan şahıs filanca, bu ise arada… Sustuğu için cezayı yiyor.

İslâm'ın ahlâkını görüyor musun? İslâm, insanı nemelazımcılıkta tutmuyor, bırakmıyor. “Neme lazım?” diye duran da belasını buluyor. İnsanın “neme lazım?” demeye hakkı yok. Neden?

Bu bir gemidir, bir yerinden delinirse hepimiz batarız. Yani biz İslâm toplumu olarak fayda sağlayamazsak toptan gideriz. Başarılı çalışma yapamazsak toptan zarar görürüz. Onun için gemiyi deldirtmeye müsaade etmiyor İslâm. “Neme lazım, ben kimsenin işine karışmayayım!” dedirtmiyor. Karışacaksın, engelleyeceksin. Karışmazsan hem dünyada zelil olursun, hem ahirette… Ceza gelir. Allah ceza verir.

Yasak olan bir yere arabanı park edebiliyor musun? Edemiyorsun. Neden? Avustralya polisi bir ceza yazar, üç ay sonra gelir makbuzu, bal gibi de ödemek zorunda kalırsın. Onun için korkuyorsun. Burada nasıl bilmiyorum, Almanya'da sileceğin altına makbuzu koydu mu kuzu kuzu gidiyor, kuyruğa giriyor, ödüyor. Şu kadar gün geçerse ceza katlanıyor, daha fazlasını ödüyor.

Birisi İsveç'ten Almanya'ya gelmiş. Ne olduğunu unuttum, arabasıyla bir suç işlemiş. Yasak yere park etmiş galiba, ceza yazmışlar. O da “nasıl olsa gelip geçiciyim” diye geçmiş gitmiş, cezayı ödememiş. Adamlar bunu kompütere işlemişler. Bu sefer

dönüşte yine gelmiş,

"—Arabanı bu ülkeye sokamayız, giremezsin" demişler.

"—Peki ödeyeyim?!"

"—O da olmuyor."

Dünya ehli insanların, kompütere işlediği zaman cezasının böyle olduğunu biliyorsun, Allah celle celâlühû yazıyor, korkmuyor musun? Allah cezasını verecek, ceza gelecek. Dünyada da, ahirette de zelil ve hor olacaksın.

"—Ben aziz olmak istiyorum, zelil olmak istemiyorum; makbul olmak istiyorum, itilen kakılan, hiç kimsenin itimat etmediği, sevmediği, hor gördüğü bir insan olmak istemiyorum.."

İstemiyorsan, o zaman sağlam karakterli olacaksın ve yapman gereken görevi yapacaksın. Toplum içinde aktif olacaksın, uyumayacaksın. "Uyuma, çuval ağzı aç" derler ya hani.. Gafil vakit geçirmeyeceksin ve çalışma yapacaksın. Bakın, anlayın İslâm ahlâkı böyle işte. Peygamber Efendimizin, nasıl bir insan olmamızı istediğini anlayın.

Gıybet etmeyecek, yanında gıybet de ettirmeyecek. Gıybet edilirse susturacak. Susturmazsa, kendisi belasını bulacağı için tir tir titreyecek.

f. Cuma Günü Gusletmek

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. Ne kadar güzel, müjdeli bir hadis-i şerif. Herhalde ilk defa duyuyorsunuz. Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[42]

مَنِ اغْتَسَلَ يومَ الْجُمُعَةِ ، كَانَ فِي طَهَارَةٍ إِلَى الْجُمُعَةِ الأُخْرَى

[42] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1044; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.130, no:8180; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.298, no:1323; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.605, no:5895; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.391; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.331, no:1438; Ebû Katâde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.754, no:21244.

(ك . عن أبي قتادة)

ME. 1156 (*Meni'ğtesele yevme'l-cumuati*) "Kim cuma günü gusül abdesti alırsa, yıkanırsa, (*kâne fî tahâretin ile'l-cumuati'l-uhrâ*) gelecek cumaya kadar mânevî bir temizlik içinde bulunur."

İğtisâl ne demek? Gusül abdesti almak demek. Gusül abdesti ne demek? Ağzına üç defa, burnuna üç defa su veriyor, bütün vücudunu tepeden tırnağa ovuşturarak, hiç kuru yer bırakmayacak şekilde, güzel bir tarzda yıkıyor. Buna gusül abdesti deniyor.

Gusül abdesti ne zaman olur? Buluğa ermiş bir insan ihtilam olduğu zaman gusül abdesti alması icap eder. Ama bazen böyle bir durum olmasa da, tepeden tırnağa boy abdesti dediğimiz bu abdesti almayı Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Nerede tavsiye ediliyor? Tavsiye edildiği yerlerden birisi, cuma günü. Cuma günü tepeden tırnağa bir boy abdesti almak sevap. Efendimiz tavsiye ediyor. Cuma günü tepeden tırnağa yıkanacaksınız.

"—Hocam, camiye giderken mâlûm abdestten alır giderim."

İyi ama yıkanırsan sevabı çok. Tepeden tırnağa yıkanacaksın, güzel kokular sürüneceksin, güzel tertemiz elbiselerini giyineceksin.

Cuma günü, müslümanın haftalık bayramı. Cuma gecesi ve cuma gündüzü, sevabı çok olan bir gece ve gündüz. Gusül abdesti alacaksın, giyineceksin, kuşanacaksın, pırıl pırıl tertemiz geleceksin. Çorabın tertemiz olacak, kokmayacak; vücudun tersiz olacak, koltuk altın kokmayacak, her şeyin tertemiz olacak. Camiye geleceksin, kimseyi rahatsız etmeyeceksin.

Vaaz dinlemek, sevap kazanmak için camiye erken geleceksin. Eğer camide vaaz veren bir kimse yoksa, Kur'an okuyacaksın. Cuma günü Kehf Sûresi'ni okumak çok sevap.

"—Kur'an okumasını bilmiyorum, ezberimde de değil."

O zaman tesbih çekeceksin, salatü selâm getireceksin.

Peygamber Efendimize bir selâm getiren Alman'ın hikâyesini daha önce söyledim; Allah müslüman olmayı nasib ediyor. Onun için böyle hayırlı işlerle uğraşacaksın.

Cuma günü yıkanmak sevap... Sevapları nedir? On günlük günahı affoluyor. Burada bir başka tarafa işaret olunuyor.

"—Kim cuma günü tepeden tırnağa güzelce yıkanırsa, cuma guslü alırsa, öteki cumaya kadar manevi temizlik içinde olur."

Manevi bakımdan, Allah'ın sevdiği bir taharet içinde olur. Ne güzel. Manevi bakımdan pis olmamak, Allah nazarında temiz bir kul olmak ne kadar güzel bir şey!

Efendimiz niye böyle teşvik ediyor? Niye Allah bu mükâfatları veriyor?

İslâm temizlik dini olduğu için. Bizim önemli prensiplerimizden birisi temizliktir. Açılıp bakılırsa, bizim din kitaplarımızın, mesela fıkıh kitaplarımızın ilk bahsi *Kitabu't-tahâre*'dir. Yani temizlikten bahseden bölümdür. Bizim işlerimiz temizlikten başlar. Müslümanın işi temizlikten başlar.

Nasıl temiz olunur? Her şeyi bakımından temiz olur. Müslüman çirkin kokmayacak, ter kokmayacak, ağzı kokmayacak. Soğan yemiş, sarımsak yemiş, sucuk yemiş, pastırma yemiş. Bir geğirdiği zaman, üç saf gerideki adam bunun ne yediğini anlıyor; olmaz.

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[43]

مَنْ أَكَلَ مِنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ الْخَبِيثَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مُصَلَّانَا ، حَتَّى

---

[43] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.299, no:3330; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.252, no:18230; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.77, no:4880; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.3-238, no:6132; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.449, no:2095; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.86, no:1672; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.II, s.510, no:8745; Muğîretü'bnü Şu'be RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.III, s.185, no:871; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.342, no:1221; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.269, no:40920; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.61, no:21504.

يَذْهَبَ رِيحُهَا (حم. د. حب. عن المغيرة بن شعبة)

RE. 408/14 (*Men ekele min hâzihi'ş-şecereti'l-habîseti felâ yakrabünne musallânâ*) "Kim bu kötü kokulu bitkiden (soğan, sarımsak) yemişse, bizim mescidimize yaklaşmasın; (*hattâ yezhebe rîhuhâ*) kokusu gidinceye kadar…"

Ya namazdan sonra ye, ya da yeme! Dişlerini fırçala, tedbirini al, ne yapacaksan yap, yanındaki arkadaşını rahatsız etme!

Nefesin çirkin kokmayacak, elbisen çirkin kokmayacak, koltuk altın çirkin kokmayacak, ayakların çirkin kokmayacak, tırnakların kesilmiş olacak, tıraşlı olacaksın. Efendimiz diyor ki:

"—Benim karşıma, dişleriniz sararmış, ağızlarınız pis pis kokar vaziyette gelmeyin."

Bunu hangi asırda söylüyor? On dört asır önce.

Nerede söylüyor? Arabistan'da söylüyor.

Yani su yok, diş fırçası yok, naylon yok, diş macunu yok. Hiçbir temizlik imkânının olmadığı bir yerde, ona rağmen söylüyor Peygamber Efendimiz. Ve o zamanın insanları, dallardan, ağaç köklerinden edindikleri misvak dediğimiz fırçalarla dişlerini o kadar güzel fırçalıyorlar ki ağızları etrafa pırıl pırıl ışık saçıyor.

Peygamber Efendimizin görünümünü anlatan bir hadis-i şerifte deniliyor ki:

"—Tebessüm ettiği zaman dişlerinden etrafa ışık saçılırdı."

Efendimizin pırıl pırıl dişleri vardı. Müslümanın öyle olması lazım. Yıkanmayız, fırçalanmayız, temizlenmeyiz, tıraşlanmayız.

g. Abdestin İki Yönü

Müslüman temiz olacak. Nezafet diyoruz, müslüman nazif olacak, tahir, yani temiz olacak. Hem maddi, hem manevi temizlik olacak. Onun için abdest alıyoruz. Camiye gelirken namaz kılacağımız için abdest alıyoruz.

Abdestin iki yönü var. Bir maddi yönü var; abdest alan bir insan maddeten temiz oluyor. Ayağından ter kokusu gidiyor.

Burnunda sümük kalmıyor, ağzında yemek kırıntısı kalmıyor, yüzünde çapak kalmıyor, toz kalmıyor. Maddeten temizleniyor.

İkincisi; azalarını yıkarken yere damlayan sularla beraber günahları da gidiyor. Yani günahlarından da temizlenmesine sebep oluyor. Hem maddi temizlik, hem de günahlardan arınma oluyor.

Müslüman, o bakımdan günde beş defa günahlardan arınıyor. Haftada bir de cuma abdesti alıyor.

Müslümanın elbisesi temiz olur, kirli olmaz. Fakirdir, kumaşı yoktur, yamalı olabilir ama kirli olmaz. Şimdi kumaş bir problem değil, no problem, herkes çiçek gibi olacak, tertemiz olacak. Müslümanın tertemiz, pırıl pırıl, lekesiz, pak olması lazım, çünkü biz İslâm'ı temsil ediyoruz.

"—Bu kim?"

"—Müslüman."

Tıraşımız güzel olacak, elbisemiz, her şeyimiz tertemiz olacak. Bize bakanlar imrenecek. Diyecekler ki:

“—Müslümanlar çok temiz, çok güzel, hakikaten imreniyorum.”

Böyle diyecek, özenecek. Biz onları taklit etmeyeceğiz. Peygamber Efendimiz saçını nasıl tıraş etmişse, biz de öyle edeceğiz.

Bu kadınlar tırnaklarını uzatıyorlar, üstlerini oje ile boyuyorlar. Uzun uzun tırnakları oluyor. Bir şey almak isteseler alamazlar. Tırnakları kedi tırnağı gibi uzun… Masanın üzerinden bir şey almak isteseler bir sürü uğraşırlar. Bizim usulümüz o değil. Bizim usulümüzde tırnaklar kesilir.

Bu adamlar tıraş olurlar, sakallarını tıraş ederler, bıyıklarını tıraş ederler. Dümdüz olurlar. Bizim usulümüz öyle değil. Peygamber Efendimiz sakalını hiç kesmemiş ve buyurmuş ki:[44]

قُصُّوا الشَّوَارِبَ، وَأَعْفُوا اللِّحٰى (حم. عن أبي هريرة)

(*Kussu'ş-şevâribe, ve a'fü'l-lihà*) “Bıyığı azaltın, ama sakalı uzatın!” buyurmuş.

“—Ne yaparsanız yapın, nasıl isterseniz öyle yapın!” demiyor dikkat ederseniz.

Gayrimüslimlere benzememizi istemiyor ve diyor ki:[45]

خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى

(*Hàlifü'l-yehûde ve'n-nasârâ*) “Yahudilere ve hristiyanlara muhalefet edin! Onlara benzemeyin, onlar gibi olmayın!”

---

[44] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.229, no:7132; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.152, no:11335; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.305, no:8863; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.653, no:17226; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.97, no:1876; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.154, no:15202.

[45] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.561, no:2186; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

Şimdi biz onlar gibi olmaya çalışırsak olmaz. Bizim kendi şahsiyetimiz var. Bizim özel bir görünümümüz var. Kılığımız, kıyafetimiz hep öyle olacak.

Ben sizin kardeşinizim, siz benim kardeşimsiniz; bu pantolon bile olmuyor.

Ben bu cübbeyi niye giyiyorum. Süs olsun diye mi giyiyorum? Hayır, süs olsun diye giymiyorum. Neden giyiyorum? Pantolon dar olduğundan dolayı, secde ettiği zaman insanın bacakları belli oluyor, butları belli oluyor, alet edevat belli oluyor. O zaman namaz niyaz biraz garip oluyor. Ya bol giyeceksin, ya uzun giyeceksin; belli olmayacak.

Biz müslümanız. Müslümanın her şeyi değişiktir. Kadını da değişiktir, erkeği de değişiktir. Giyimi de değişiktir, yüzü de değişiktir. İslâmî olacaksın.

Amerikalı bir kardeşimiz müslüman olmuş, Türkiye'de bizim ziyaretimize geldi. Baktım, Afganlılar gibi giyinmiş. Sarık sarmış, şalvar sarmış. Geldiği zaman hava soğuktu, ben incelik bakımından:

"—Üşümeyecek misin?" dedim. "Niye bu kıyafeti giydin, üşümüyor musun?" demek istedim. Dedi ki:

"—Benim İslâmî bir kıyafet giymem lâzım! Müslüman olduğumun kıyafetimden belli olması lâzım."

O, niye kendi ülkesindeki vatandaşları gibi giyinmediğini sorduğumu zannetti. Halbuki ben onu demek istemedim. Ya anlatamadım, ya anlayamadı. "Kıyafetimden, müslüman olduğumun belli olması lâzım!" dedi. Çok doğru…

Sizler de böyle düşünmelisiniz. Müslüman ne yaptığını bilmeli. Zevk sahibi insanlar, kültürlü insanlar, şahsiyet sahibi insanlar başkasını taklit etmez. Ne yapması lazım geliyorsa, kendi ölçüleri vardır, ona göre yapar.

Ben arkadaşlarımın evine gidiyorum. Çağırıyorlar, davete icabet edip ziyarete gidiyorum. Yolda bakıyorum, her evin bir üslubu var. Şu Yunan üslubu, şu Amerikan üslubu, şu Avusturya

üslubu, şu Bavyera üslubu. Yani evin şekli, mimarisi, giriş, balkonlar vs. hepsi farklı oluyor.

Herkesin bir zevki, bir sanat anlayışı var. Bizim de İslâmî bir anlayışımız var. Öz kültürümüz var ve bu kültürümüzde her şeyin anlamı var, sebebi var. O sebeplerin hepsini, size her zaman ya söyleyebilirim, ya söyleyemem; Peygamber Efendimiz söyler veya söylemez. Ama onun dediği gibi yapmamız lâzım.

Bol giyinmemizin sebebi vardır, uzun giyinmemizin sebebi vardır, sakal bırakmamızın sebebi vardır, sakalı kazımamamızın sebebi vardır. Bunların hepsinin izahı var, ona göre hareket etmeye çalışmamız gerekiyor.

Tekrar hadis-i şerife dönecek olursak:

Cuma gününde bizim yıkanmamız vardır, biz cuma günü yıkanırız. Yıkanma nasıl olur? Yıkanma, suyu dökerek, ovuşturarak, üzerinde kirli suyu bırakmamakla olur. Küveti doldurup, içine ailenin bütün fertlerinin birer birer girip çıkmasıyla yıkanma olmaz. Bir kere girip çıkıldı mı su, *müsta'mel* olur, *mâ-i müsta'mel* olur. Akıtacaksın, ovuşturacaksın, gidecek, yoksa olmaz. Hele kendisinin ayak arasında necaset varsa, o su necasetlenir, ikincisini temizlemez, kirletir. Temiz giren insan pis olur.

Bak, bizim banyo edişimiz bile farklı... Biz küvette banyo etmeyiz. Bizim usulümüz küvetli banyo değildir, şarıl şarıl suyun akmasıdır. Eski Bursa hamamlarında kurna vardır, su orada birikir, tasla alınır. İlkönce oraları iki üç defa güzelce yıkanır. Ondan sonra oradan su alınarak, dökünerek, sabunlanarak, keselenerek yıkanılır. Bak, yıkanmamız da farklı... Her şeyimizde öz kültürümüzün ve bir takım makul sebeplerin etkisi var.

Onun için cuma günü yıkanın, yıkanmaya önem verin! Tepeden tırnağa yıkanıp camiye öyle gelmenize, hem on günlük sevap bağışlanıyor, hem de ilerideki cumaya kadar Allah nazarında temiz bir kul, tàhir bir kul, taharet üzere bir kul olarak kalıyorsunuz. Hem maddi temizlik oluyor, hem de mânevi bakımdan sevap kazanıyorsunuz.

h. Cahilin Fetvâ Vermesi

Diğer hadis-i şerifi okuyorum. Bu hadis-i şerifi İbn-i Asâkîr rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[46]

مَنْ أَفْتَى بِغَيْرِ عِلْمٍ لَعَنَتْهُ مَلاَئِكَةُ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ (كر. عن عليّ)

(*Men eftâ bi-gayri ilmin*) "Bir kimse bilgisi yokken, ilmi yokken, dînî ilmi yokken kendi başına fetva verirse, (*leanethü melâiketü's-semâi ve'l-ard*) yer ve gök melekleri o kimseye lânet eder."

Eftâ, fetva vermek demek. Kim kendi başına fetva veriyorsa… (*Bi-gayri ilmin*) İlmi yok, okumamış, alim değil; Kur'an bilmiyor, hadis bilmiyor. Kendi başına, "Olur, böyle yapmasan ziyan etmez!" diye atıyor, Ona atmak diyoruz. Bazen "İşkembe-i kübrâdan atmak", bazen "Palavra sıkmak" deniliyor. Bilgisi yok, kendi kafasına göre atıyor.

Allah selâmet versin, çok alim bir tanıdığımız vardı, hacda görüştük. Dedi ki:

"—Türkiye'ye geleceğim, ama önce Mısır'a uğrayacağım, Türkiye'ye oradan geleceğim."

Sonra Türkiye'de buluştuk. Dedi ki:

"—Mısır'a gittim, alimlerle görüştüm. Yalnız ben bu Mısırlılardan pek bir şey anlamadım. Bir mesele soruyorum; "Şöyle yapsan olur." diye sallıyorlar. Hiç fetva usulünü bilmiyorlar, böyle bir şeye lüzum görmüyorlar."

Bir alimle karşılaşınca, kendisi için aydınlatıcı olsun, fikir müzakeresi, mübadelesi olsun diye bir mesele soruyor. Tabii, bu ciddi alışmış, Osmanlı alimi usulüyle alışmış. "Söylüyorsun, iyi ama delilin ne? Kaynak ne? Hangi ayete, hangi hadise göre böyle

---

[46] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.20, no:6077; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.193, no:29018; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.29, no:21407.

söylüyorsun?" diye sorunca, omuz kaldırıyor:

"—Ne bileyim ben, bilmiyorum." diyor.

Bilmiyorsan sus, bilmeden fetva verme!

Bilmeden fetva verirse insan, ne olur? Onu söyleyeceğim:

"—Bir kimse, ilmi olmadan, din konusunda ileri geri konuşup fetva vermeye kalkarsa, göğün ve yerin melekleri bile ona lanet eder."

"—Allah seni kahretsin, Allah sana lânet etsin! Allah seni rahmetinden tard etsin! Ne biçim adamsın? Dinin düzenini bozdun. Kendi bildiğine laf uydurdun, ortaya iş attın, kendi kafandan yorum yaptın!" diye melekler ona lanet eder durur.

Neden? Dinin özüne sadık kalındığı zaman, bozulmadan ileriye doğru gider. Herkes bir şey ekler, bir şey çıkarırsa, din bozulur. Bizim dinimizin bozulmaması için büyüklerimiz her şeyin aslına, özüne sadık kalmasına çok ihtimam etmiş.

"—Kur'an'da şöyle buyruluyor..."

Baş üstüne.

"—Hadiste böyle buyruluyor..."

Baş üstüne.

"—Ben kendi keyfime göre böyle yapsam daha iyi olacakmış gibi geliyor."

Öyle şey yok. Ona derler, *bid'at*... Bid'at yok. Sen kendi aklından, kendi fikrinden dinde bir şey uydurma hakkına sahip değilsin. Öyle şey olmaz.

Öyle bir şey yapmaya kalkarsan, öyle bir bid'at ortaya çıkartırsan, Allah senin haccını, orucunu, namazını, niyazını, zekâtını, sadakanı hayrını kabul etmez. Ve böyle kendi bildiğine fetva verirsen o zaman göğün ve yerin melekleri sana lânet eder. Biliyorsan konuş, bilmiyorsan sus. Bilmediğin takdirde konuşma, bilene sor, bilenin yanına git, bilene talebe ol, bilenden öğren; bildiğin kadar konuş!

"—Ben falanca alimden duydum, filanca kitap yazıyor ki şu mesele şöyledir." dersin, olur.

Ama kendine göre dersen, yerin ve göğün melekleri lânet eder. Çünkü din bozuluyor, dinin temeline dinamit konulmuş oluyor. Herkes kendi keyfinden bir laf söylerse olmaz. Bizim Anadolu'da söz şudur:

"—Kızı kendi haline bırakırsan, ya davulcuya varır, ya zurnacıya..."

Yani kız, anasının babasının sözünü dinlemeyecek, kendi başına bir eş seçecek kendisine... Kime varır? Ya davulcuya varır, ya zurnacıya... Çünkü, "Dambur, dumbur... Zar, zur..." Davulun, zurnanın sesi hoşuna gider. O gençtir, tecrübesizdir, olmadık kimseyi seçer.

Allah cümlenizden razı olsun... *Cezâkümü'llàhu hayran kesîran fl'd-dünyâ ve'1-âhireh...*

Sübhàneke lâ ilme lenâ, illâ mâ allemtenâ, inneke ente'l-alîmü'l-hakîm... Sübhàne rabbike rabbi'l-izzeti amma yasifûn... Ve selâmün alâ cemi'il-enbiyâ-i ve'l-mürselîn, ve âli küllin ecmaîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemin el-fâtihah!

23. 12. 1990 – Melbourne / AVUSTRALYA

09. HELÂL RIZIK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim,

Allah-u Teàlâ Hazretlerinin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Rabbimiz, iki cihan saadetine cümlenizi nâil eylesin.

Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden, o gül bahçesinden size bir demet sunacağız. Bunlara başlamadan önce, Peygamber SAS'in mübarek ruh-u pâkine biz âciz nâçiz ümmetinden bir hediyye-i Kur'aniye olsun diye, ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhlarına ve sair enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ve hàssaten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri ve verese-i Nebî, ulemâ-i muhakkikîn sâdât-ı turuk-u aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye, ahirete göçmüş olan bütün geçmişlerimizin, sevdiklerimizin, yakınlarımızın ruhlarına ve bu beldede medfun bulunan mü'minîn ü mü'minât'ın ruhlarına hediye olsun diye ve uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemeye gelen siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdikleri ve yakınlarının ruhlarına özellikle hediye olsun diye bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, ruhlarına gönderelim!

....

Allah onları memnun eylesin, kabirlerini nurlandırsın. Bizi de tevfikine uygun yaşayıp, sàlih ameller işleyip, sevdiği, razı olduğu kul olup, huzuruna yüzü ak, alnı açık varmaya muvaffak eylesin,,.

a. Arazi Gasbetmenin Vebali

Muhtâru'l-Ehâdîs isimli hadis kitabının 1158. hadis-i şerifi. Ahmed ibn-i Hanbel ve Müslim, Vâil ibn-i Hucr RA'dan rivayet eylemiş. Efendimiz SAS buyuruyor ki:[47]

مَنِ اقْتَطَعَ أَرْضًا ظَالِمًا ، لَقِيَ اللهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ

(حم. م. عن وائل)

ME. 1158 (*Meni'ktetaa ardan zàlimen*) "Kim haksız olarak bir arazi parçasını zapdederse, koparıp başkasının mülkünden alırsa; (*lakıya'llàhe ve hüve aleyhi gadbân*) Allah ile karşılaştığı zaman Allah ona kızgın, gazaplı olarak muamele eder."

(*Zàlimen*) Haklı olarak değil, miras yoluyla değil, parasını vererek değil, meşru değil... Haksız bir şekilde bir araziye el koyuyor. Metazori dediğimiz, zorbalık yoluyla kendi mülkü üzerine geçiriyor. Sahibi belki uzaklarda, belki küçük bir çocuk, yetim... Belki daha başka bir zaafı var ki, arazisini koruyamıyor o şahıs. Bu herif de o araziye zulmen el koyuyor, gasp ediyor, sahibi oluyor.

Oluyor ama ahirette Allah'la karşılaştığı zaman, Allah'ı gazaplı haliyle karşısında bulur. Allah'ın gazabına maruz olur. İsterse bir karış arazi olsun...

Yâni kazık değiştirmek suretiyle, çift sürerken biraz kaydırmak suretiyle, "Bir karış daha yer kazanayım!" diye tamah ediyorlar. İsterse öyle olsun. İstifade etmek için normal hududuttan biraz kaydırsa, kazığın yerini değiştirse; yahut küçük, yetim bir çocuğun bilgisizliğinden, küçüklüğünden istifade etse; veya dul bir kadının acizliğinden istifade etse; veyahut, adam arazisine

---

[47] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.338, no:200; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.317, no:18883; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.54, no:6002; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.147, no:5657; Tahâvî, Müşkilü'l-Âsâr, c.VII, s.231, no:2717; Vâil ibn-i Hucr RA'dan.

bakacak durumda değil, memleketi terk etmiş, başka şehre göçmüş, bakamıyor. Fırsattan istifade yağmalanmış, kapanın elinde kalmış.

Vakıf arazisine bile böyle saldırıyorlar. Vakıflar Genel Müdürü olan kardeşimiz adam göndermiş, anlatmıştı,

"—Bu işi yapanlar arasında milletvekilleri bile var!" diyordu.

Koca vakıf arazisini herkes parsellemiş. Yağma Hasan'ın böreği. Halbuki vakıf... Allah'ın çok büyük ceza vereceği bir şey. Öyle olmasa, şahıs malı olsa bile, önüne gelen çeviriyor, bir evlik, iki evlik tutabildiği kadar, kapabildiği kadar yer kapıyor.

Yağma Hasan'ın böreği. Usulsüz bir tarzda gidiyor. Bu dünyada yapar ama Allah'ın gazabına uğrar. Ahirette onun cezasını kat kat çeker.

b. Haramdan Fayda Gelmez

Haramdan insana bir fayda gelmez. Haramdan biten bir ten, bir et, bir vücut parçası, hasıl olan bir damla kan, bir çiğnem et, ancak cehennemde yanıp temizlenir, başka türlü temizlenir. O bakımdan iyi bir müslüman, lokmasının helâl olmasına, kazancının helâl olmasına, muamelesinin helâl olmasına, alış verişinin helâl olmasına son derece dikkat etmeli. Harama yanaşmamalı, son derece titiz olmalı. Haram lokma yedi mi ayağı kayar insanın. Şeytan o zaman onu aldatmaya muvaffak olur. Çünkü Allah'ın tevfîkı kesilir, Allah yardım etmez. Yardım etmeyince, bu sefer çeşitli felaketler zincirleme olarak gelir.

Bir adama bakıyorsun, yüksek bir memuriyete geçiyor. Ondan sonra bakıyorsun hediyeler kabul etmeye başlıyor, lüks çantalar, kıymetli hediyeler vs. Tabii, mevkii, makamı dolayısıyla aldığı bu hediyeler rüşvet oluyor.

"—Efendim bizim fabrikayı gezmez misiniz? Fabrikamızın mamulüdür şunu almaz mısınız?" derken çeşitli haramlarla beslenmeye başlıyor.

Onun arkasından da bakıyorsun, camiyi bırakmış, namazı

bırakmış, cemaati bırakmış, vaziyeti bozulmuş. Neden? Haram yemeye başladı da ondan. Haram yemeye başladı, artık gitti.

Bir insan haram lokma yediği zaman, kırk gün ibadeti kabul olmuyor. Kırk sabah Allah onun ibadetini kabul etmiyor. Bu, gayri meşru olarak birisinin malını almak suretiyle de olabilir, Allah korusun, içki gibi, domuz eti gibi Allah'ın yasak ettiği, haram kıldığı bir şeyleri yemek suretiyle de olabilir. Allah, her çeşit haramdan ve her çeşit günahtan bizleri korusun.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'i nasıl bilirsiniz? Bilgisi nasıldır? İslâm'a bağlılığı nasıldır? Rasûlüllah'ı tanıyışı nasıldır? Extra extra'dır, aliyyü'l-a'lâ'dır.

Hizmetçisi bir tabak getirdi, meyve ya da başka bir yiyecek. Bir aldı, sonra;

"—Bana bak, bu nereden geldi?" diye sordu.

Haram bir yerden geldiğini anlayınca, derhal parmağını ağzının içine sokarak, boğazını gıcıklattırıp kusmak istedi. Onu yapamayınca, biraz su içip öyle çıkarttı. Hemen kustu. Haram lokmanın vücuduna girmesini istemedi.

Nasıl olmuş? Hizmetçisi, ya bir müşrik düğününden bir tabak hediye getirmiş, ya fal bakmak vs. gibi haram olan bir şeyin karşılığı, mükâfatı olarak kendisine gelen bir şeyi getirmiş. Her neyse? Haram olduğunu anlayınca, boğazından içeri geçtiği halde kustu, çıkarttı onu Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz.

Bu titizlik gözünüzün önünde kalsın. Haram lokma yemeyin!

Allah, nasıl olsa kul demiş yaratmış, rızkı da yazmış. Rızkı gelecek.

إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ (الذاريات:٥٨)

(*İnna'llàhe hüve'r-rezzâku zü'l-kuvveti'l-metîn*) [Şüphesiz ki rızkı veren, güç ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır.] (Zâriyât, 51/58)

وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (الجمعة:١١)

(*Va'llàhu hayru'r-râzikîn*) [Allah rızık verenlerin en hayırlısıdır.] (Cuma, 62/11)

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ (الذاريات:٢٢)

(*Ve fi's-semâi rızkuküm ve mâ tûadûn*) [Semâda da rızkınız ve size va'dedilen başka şeyler vardır.] (Zâriyât, 51/22)

Bunların hepsi delil. Allah, insanı rızıksız yazmamış, rızkı var, nasibi var, gelecek. Ya helâlden gelecek, ya haramdan gelecek. Titizlenirse helâlden gelecek, göz yumar aldırmazsa, boş verirse haramdan gelecek. Şeytan, önce haramı teklif eder insana. Ondan sonra diretirse, helâlinden gene gelir.

c. Yusuf AS'ın Hikâyesi

Kur'an-ı Kerim'den misal:

Yusuf AS'ı Zeliha Hatun beğendi, sevdi. Köle olarak almıştı, sevdi, istedi, hayran oldu. Hatta şehrin ahalisi dedikodu yapınca hepsini çağırmış. Hepsi evine misafir gelmişler. Hepsinin eline elma vermiş, bıçak vermiş. Elma soyacaklar, yiyecekler. Yani meyva ikram ediyor. Ondan sonra da Yusuf AS'ı çağırmış:

"—Çık şunların yanına!" demiş.

Yusuf AS kapıdan girip kadınların olduğu tarafa gelince, Kur'an-ı Kerim bildiriyor ki:

وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ (يوسف:٣١)

(*Ve katta'ne eydiyehünne*) "Kadınlar ellerini kestiler, doğradılar. Akılları başlarından gitti. 'Güneş mi doğuyor, ne oluyor evin içine?' diye hayran kaldılar. Elma keseceklerine

ellerini kestiler."

وَقُلْنَ حَاشَ لِلّهِ مَا هَذَا بَشَرًا ، إِنْ هَذَا إِلاَّ مَلَكٌ كَرِيمٌ (يوسف:٣١)

(*Ve kulne hâşe li'llâhi mâ hâzâ beşeren, in hâzâ illâ melekün kerîm*) "Bu insan değil, bir melek! İnsan soyuna benzemiyor, bu ne güzellik!" dediler. (Yûsuf 12/31)

Böyle güzel bir insana kendisi hayranlık duymuş ama meşru bir şey değil. Yusuf AS da reddetmiş.

"—Hapsederim!"

"—Ne yaparsan yap, hapis benim için daha iyi…" diyor, hapse giriyor Yusuf AS. Neden hapse giriyor? Kadının sözünü dinlemediği, arzusuna teslim olmadığı için hapse girmeye razı oluyor.

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ (يوسف:٣٣)

(*Kàle rabbi's-sicnü ehabbü ileyye mimmâ yed'ùnenî ileyh*) ['Rabbim! Bana zindanda yatmak, bu kadınların beni çağırdıkları, davet ettikleri, yaptırtmak istedikleri günahı yapmaktan daha iyi!' dedi." (Yusuf, 12/33)

Hapse girdi. Haramı işlemektense hapse girmeyi tercih etti, hapiste kaldı. Hikmetleri var, sebepleri var. Macera, kader… Yusuf AS'ın kıssası önemli bir kıssa Kur'an-ı Kerim'de. Ama sonunda mâsum olduğu, dürüstlüğü, üstünlüğü, ahlâkının güzelliği anlaşıldı. Hükümdar ona haber gönderdi ve onu tarım ve ziraat mahsulleri işinin başına getirdi. Yani, tarım bakanı gibi bir göreve geldi; izzetli, kıymetli bir mevki sahibi oldu. Sonra da kaderde varmış, Zeliha Hatun'la nikâhları oldu, evlendiler.

Bu yazılmış, evlenecekler. Ya haramdan olacak, ya helâlden. Sabretmeseydi, diretmeseydi, o zaman peygamber de olamazdı zaten. Bak, peygamberler ne kadar sağlam. Hapse girmeyi tercih ediyor, hiç harama meyletmiyor. Ama kaderde ne varsa o oluyor. O bakımdan bu hikâye bize bir ibret olabilir.

d. Dervişliğin Esası

Biz de nasibde ne varsa onu yiyeceğiz, ne varsa onu içeceğiz. Harama meyletmeyelim, harama tenezzül etmeyelim! İnsanın alnının akıyla, şerefiyle, alnının teriyle, elinin emeğiyle yediği helâl lokmanın hayrı ve bereketi olur. Evladı hayırlı evlat olur, evliya olur. Evladı öyle yetiştirmezse, eşkıya olur, kan kusturur. İhtiyar halinde burnundan getirir, şerefini tarumar eder. O bakımdan, aman lokmanın helâl olmasına dikkat edin!

Dervişliğin de aslı, esası, müslümanlığın da temeli helâl lokmadır. Haramdan kaçının! Hiç kimsenin zerre kadar malını, onun arzusu olmadan üzerinize geçirmeye fırsat vermeyin. Gevşek davranmayın, yumuşamayın, pelteleşmeyin. Helâli isteyin, haramı istemeyin. Rızkınız gene gelir, keseniz gene dolar, ama Allah'ın sevgili kulu olarak yaşarsınız.

Harama göz koyarsanız, haramı isterseniz, yalana dolana kaçarsanız, kaytarmaya bakarsanız, onun bunun malını,

arazisini, mülkünü, şu veya bu şekilde beleşten üzerinize geçirmeye çalışırsanız onun hayrını göremezsiniz. Dünyada da, ahirette de hayrını göremezsiniz. Kimse görememiştir, kimse göremez. Onun için helâl lokmaya, helâl mala, helâl mülke, helâl servete çok dikkat edin! Hepimiz çok dikkat edelim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri, her çeşit haramdan, her çeşit günahtan, rızasına aykırı her türlü işten sizleri ve bizleri korusun ve uzak eylesin.

e. İstiğfarın Faydaları

Diğer hadis-i şerif. Mezhep sahibi, büyük zat, hadis âlimi, Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri kitabına yazmış ki, Abdullah ibn-i Abbas RA'ın rivâyet ettiği bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[48]

مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الْاِسْتِغْفَارِ، جَعَلَ اللّٰهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا، وَمِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا، وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

(حم. وابن السني. ك. هب. عن ابن عباس)

---

48 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.248, no:2234; Hàkim, *Müstedrek*, c.4, s.291, no:7677; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.439, no:645; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.118, no:10290; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Ferah Ba'de'ş-Şiddeh*, c.I, s.53, no:8; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.57, no:2423; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV, s.37, no:3654; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.475, no:1518; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1254, no:3819; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.281, no:10665; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.240; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.351, no:6214; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.211; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.420; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.369, no:1445; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VII, s.136, no:1445; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.476, no:2069, 2083; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.45, no:21452, 23791.

RE. 408/6 (*Men eksera mine'l-istiğfâri*) "Kim istiğfarı çok yaparsa, '*Estağfiru'llàhe'l-azîm ve etûbü ileyh... Allàhümma'ğfirlî ve'rhamnî...*' filân gibi tevbe ve istiğfar sözlerini çok söylerse; (*ceala'llàhu azze ve celle lehû min külli hemmin feracâ*) Allah onu her türlü sıkıntısından sevince, ferahlığa çıkartır."

(*Ve min külli dìkın mahracâ*) "Her türlü sıkışıklıktan bir kurtuluş yerine ulaştırır, tasasını dağıtır, üzüntüsünü feraha çevirir, sıkıntıdan ferahlığa çıkartır."

(*Ve razekahû min haysü lâ yahtesib.*) "Onu ummadığı yerden rızıklandırır." diye buyuruyor Efendimiz... Ahmed ibn-i Hanbel ve diğer kaynaklar rivâyet etmiş.

Ne yapan insana? "*Estağfîru'llah, Estağfıru'llah, Estağfurullah...*" diyen insana. Onun için çok "Estağfıru'llah" diyeceksiniz.

"—*Estağfıru'llah*" ne demek?

"—Yâ Rabbi, ben senin affını, mağfiretini, bağışlamanı istiyorum. Beni affeyle, mağfiret eyle. Suçum, günahım, hatam, eksiğim çoktur. Ne kadar istesem de sana layık kulluk yapamamışımdır. Bilerek bilmeyerek hatalarım olmuştur. Beni affeyle yâ Rabbi!" demektir.

Peygamber SAS Efendimiz, "Ben de günde yüz defa *Estağfiru'llah* diyorum!" diye kendisini örnek veriyor bize.

Onun için, tevbe ve istiğfarı çok etmek lâzım!

Kim tevbe ve istğfarı çok ederse, Allah, her sıkıntısını sevince çevirir, ferahlığa çevirir.

"—Sıkıntın var mı?"

"—Tümen tümen..."

"—Derdin var mı?"

"—Kamyon kamyon, vagon vagon..."

O zaman tevbe ve istiğfarı çok et! Allah ne yapacak? O üzüntüyü, o sıkıntıyı değiştirecek, giderecek, yerine sevinç ve ferah nasip edecek.

"—Her sıkışık durumdan da çıkaracak."

Sıkıntıdan kurtaracak. Sıkışmışsın, pres altında eziliyorsun,

sıyırıp çıkartacak seni. O bakımdan, sıkıntıdan kurtulmak, sıkışık vaziyetten sıyrılıp çıkmak tevbe ve istiğfar iledir.

Çok istiğfar eden kimseyi Allah, ummadığı yerden rızıklandırır.

"—Allah Allah, hiç hesapta yoktu?"

Eli dolar, mutfağı dolar, kesesi dolar…

"—Ben devlet dairesinde çalışıyordum, dükkânım vardı, ayda şu kadar gelir."

Böyle değil. Allah'ın rızkı, rahmeti, ummadığı yerden yağıyor ve insan bolluk içinde nereye koyacağını bilemiyor. Yemesi mümkün değil, dağıtmaya güç yetiremiyor. Neden? Tevbe ve istiğfarı çok yapana, Allah böyle mânevi bereketler ihsan ediyor da onun için.

Tevbe ve istiğfarı çok edeceksiniz, *Estağfıru'llah*'ı çok söyleyeceksiniz.

Biz kardeşlerimize tavsiye ediyoruz ki:

"—Günde hiç olmazsa yüz defa "Estağfiru'llah" deyin!"

Ama şuurlu, mânâsını düşüne düşüne yüz defa, "*Estağfiru'llah el-azîm… Estağfiru'llah el-azîm…*"

Dikkat ederseniz namazlardan sonra da, "*Estağfiru'llah… Estağfiru'llah… Estağfiru'llah el-azîm el-kerîm, er-rahîm ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye'1-kayyûme ve etûbü ileyh*" diyoruz. Bu hadis-i şeriftendir, Efendimiz'in tavsiyesidir.

[Mehmed Zâhid Kotku] Hocamız'la ilgili bir hatıram var. Hocamız diyor ki:

"—Bakın, dikkat edin ki, meyhaneden değil, günah yerinden değil, Allah'ın sevmediği bir işten değil; namazdan çıkıyorsun. "*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh*" diyorsun, ondan sonra üç defa, "*Estağfiru'llah… Estağfiru'llah… Estağfiru'llah…*" diyorsun. Zaten kıldığın namaz, Allah'ın emrettiği bir ibadet. Allah'ın huzuru, güzel bir iş, Allah'ın emrettiği bir şey, sevaplı bir şey. Niye "*Estağfiru'llah…*" diyorsun?"

Hocamız, bunu soru olarak ortaya atmış, sonra kendisi

cevaplandırmıştı:

"—Çünkü namazda insan Rabbü'l-âlemîn'in huzuruna çıkıyor, onun divanına duruyor. Sen onu görmüyorsan da o seni görüyor. Sen onun huzurunda el pençe divan duruyorsun. Muhakkak bu namazı hakkıyla kılamıyorsun. Gerektiği şekilde, namaza hakkını vererek, şuurlu bir tarzda kılamıyorsun."

Şöyle anlatalım:

Seni büyük bir padişahın, bir imparatorun huzuruna çağırsalar... Şimdi padişah yok ama bir reis-i cumhurun huzuruna çağırsalar, İngiltere Kraliçesi'nin huzuruna çağırsalar. Bir kere en iyi kıyafetini giymeye çalışırsın. Bu muhakkak...

Gidersin çarşıdan yeni bir ayakkabı alırsın, almazsan ayakkabını boyatırsın. Güzel bir tıraş olursun, güzel kokular sürünürsün, "Acaba hangisini giyeyim, hangisi elbiseye uyar?" diye kravatını sorarsın. Mümkün olduğu kadar güzel giyinirsin. Bu hazırlıklardan hepsi tamam…

Ondan sonra, oraya girdiğin zaman dikkat edersin, adımına dikkat edersin, nerede duracağına dikkat edersin, nasıl oturacağına dikkat edersin, nasıl selâm vereceğine dikkat edersin. Neden? Burası saray. Bu, kralın, kraliçenin, imparatorun huzuru diye sana bir ciddiyet gelir, bir heybet gelir, ne yapacağını şaşırırsın.

Sen namazda Rabbü'l-âlemîn'in huzuruna çıkıyorsun. Kralları yaratan, imparatorları yaratan, kâinatı yaratan, alemlerin Rabbinin dergâhına varıyorsun, huzurunda divana duruyorsun, hiç aldırmıyorsun.

Aklın bakkal hesabında, gece ne yapacağında, yarın ne yapacağında, hatıralarda, düşüncelerde, çeşit çeşit yalan yanlış işlerde… Elbette tevbe edeceksin.

"—*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh… Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh…*" deyince, "Yâ Rabbi, ben senin huzuruna çıktım ama kim bilir usûle aykırı ne işler yapmışımdır, ne edepsizlikler, hatalar olmuştur?" diye, "*Estağfiru'llàh… Estağfiru'llàh…*

Estağfiru'llàh…" demek gerekiyor.

İnsan tevbeye, "*Estağfiru'llàh…*" diye başlarsa, devamında da "*Estağfiru'llàh el-azîm, el-kerîm, er-rahîm, ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye'l-kayyûme ve etûbü ileyh*" diyecek. Doğrusu "*ileyhi*" ama orada duruldduğu için "i" okunmuyor, "*ileyh*" oluyor. Yâni "*ileyk*" değil, "*ileyh*" olacak doğrusu.

Eğer tevbeye "Nestağfiru'llàh" diye başlarsa, devamında da "*Nestağfiru'llah el-azîm el-kerîm, er-rahîm ellezî lâ ilâhe illâ hû el-hayye'l-kayyûme ve netûbü ileyh*" diyecek. Arapçasının doğru olması açısından böyle denilecek.

Bu hadis-i şerifi hiç hatırımızdan çıkartmayalım. Elimiz tesbihimizde olsun. Gönlümüzde Allah'ın zikri, daima *Estağfiru'llàh… Estağfiru'llàh… Estağfiru'llàh...*

"—Affet yâ Rabbi, mağfiret eyle yâ Rabbi, bağışla yâ Rabbi!" demiş oluyoruz. Bunu çokça söyleyelim!

Peygamber SAS Efendimiz:

"—Ne mutlu amel ve icraatın, sevapların ve günahların yazıldığı defterinde çok *Estağfiru'llah*'ı bulunan kimseye…" diyor.

Rûz-ı Mahşerde bu defterler, divanlar ortaya açılacak. Mahkeme-i Kübra'da hesap olacak, sevaplar, günahlar tartılacak. "O zaman sayfasında tevbe ve istiğfarı çok bulunan mü'min kula ne mutlu!" diye başka bir hadis-i şerifinde teşvik ediyor Peygamber Efendimiz.

Onun için boşa vakit geçirmeyin! Zamanınızı hiç boşa geçirmeyin. Her attığınız adımda, zikirden bir an bile geri durmayın. Hiç gevezelikle meşgul olmayın, zamanınızı değerlendirin. Defterinizi sevaplarla, "Estağfiru'llàh" ile doldurmaya gayret edin. Bu hadiste, tevbe ve istiğfarı çok edenin mükâfatını görmüş olduk. Bir daha tekrarlayalım, siz de hatırlamaya çalışın. Üç mükâfatı vardı.

1. Allah, tevbe ve istiğfarı çok yapan kimsenin her üzüntüsünü sevince çeviriyor. Üzüntüden kurtarıyor, sevinç veriyor. Üzüntüsünü sevince döndürtüyor. Sıkıntısını ferahlığa çeviriyor.

2. Sıkışıklıktan sıyırıp çıkartıyor. Mâlî bakımdan sıkışmış, borç bakımından sıkışmış, zaman bakımından sıkışmış, imtihanlara hazırlanmak bakımından sıkışmış, her neyse. Sıkışıklıktan sıyırıp çıkarıyor, kurtarıyor Allah.

3. Ummadığı yerden rızıklandırıyor. Alimallah, gökten yağdırır, insanın kucağına pattadak düşürttürür. İnsan Allah'ın sevgili kulu oldu mu, para, pul, rızık havadan yağar.

Bunun misalleri de çoktur. Kur'an-ı Kerim'den misali, Beni İsrail'in Sina çölünü geçip, Mısır'dan Filistin'e gelmesidir.

Çölde bakkal yok, kasap yok, fırın yok. Allah-u Teàlâ Hazretleri çölden geçirdi, üzerlerine bulut gönderip şemsiye yaparak onları güneşten korudu. Güneşte gitselerdi çatlarlardı, güneş çarpardı, ölürlerdi. Gölgede yürüdüler. Ondan sonra, bıldırcın gönderdi. Bıldırcınlar, havadan sapır sapır döküldüler. Toplayıp toplayıp, bıkıncaya kadar bıldırcın yediler. Sonra kudret helvası denilen, çabuk çabuk bitiveren mantar bitirdi. Mantarla, bıldırcın etiyle, güneşten korunmuş bir vaziyette Sina çöllerini geçirtti Allah... İşte misal, "Allah nasıl rızıklandırıyor?" diye görmek istiyorsan gör!

Pek çok camide yazılıdır:

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ، قَالَ يَامَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا ، قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ، إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (آل عمران:٣٧)

(*Külle mâ dehale aleyhâ zekeriyye'l-mihrâbe vecede indehâ rizkà*) Zekeriyyâ AS, Meryem Validemiz'in yanına girdiği zaman, bakıyor ki, o mevsimde orada olmayan olağanüstü gıdalar var; şaşırıyor.

Kendisinden başka kimsenin girmesi mümkün olmayan,

sadece kendisinin girebildiği, kilitli bir yer. Bakıyordu ki çeşit çeşit rızıklar. Kur'an-ı Kerim'de Zekeriyya AS'ın şöyle sorduğu bildiriliyor:

(*Kàle yâ meryemu ennâ leki hâzâ*) "Yâ Meryem! Bu yiyecekler sana nereden geldi?" Ben getirmedim, başka kimse de getirmedi, kapı kilitli, pencere de yok. Senin ibadethanene bu rızıklar nereden geldi? (Âl-i İmran, 3/37)

Meryem Validemiz dedi ki:

(*Kàlet hüve min indi'llâh.* "Bu rızık bana Allah tarafından ikram ediliyor."

(*İnna'llàhe yerzuku men yeşâü bi-gayri hisâb*) "Allah, dilediği kullarını böyle, hesaba, ölçüye sığmaz bir tarzda, aklın almayacağı bir şekilde rızıklandırır." (Âl-i İmran, 3/37)

Kur'an-ı Kerim bunu böyle bildiriyor.

Meryem Validemiz'in o kapalı ibadethanesinde rızıklara ermesi aklımızda olsun. Beni İsrail'in Mûsa AS ile, gökten sapır sapır bıldırcın yağarak, para pul istemeden bedavadan kudret helvasıyla beslenerek, gölgenin altında Sina çöllerinden geçmesi... O Sina çöllerini ordular geçememiştir. Moğol orduları, Mısır'ı istila için geçememiştir. Bunlar hatırınızda kalsın.

Tevbe ve istiğfarı çok olan kimsenin üzüntüsü sevince çevrilir, sıkıntısından kurtulur, rızkı çok olur. Bu üç hususu unutmayın. Tevbe ve istiğfarı çok söylemeyi de unutmayın.

f. Nimete Hamd Etmek

Diğer hadis-i şerife geçelim. Bu hadis-i şerif, Ebû Mûsâ el-Eş'ari RA'dan rivayet edilmiş.

Allah razı olsun, ihvanı, arkadaşlarınızı, kardeşlerinizi topluyor bir ziyafet çekiyorsunuz. Kebaplar, tatlılar, güzel güzel yiyecekler ikram ediyorsunuz. Ondan sonra da el açılıyor, dualar ediliyor. Yemek duası ediyoruz değil mi?

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[49]

مَنْ أَكَلَ فَشَبِعَ ، وَشَرِبَ فَرَوِيَ ، فَقَالَ: الحَمْدُلله الَّذِي أَطْعَمَنِي ،

وَ أَشْبَعَنِي ، وَسَقَانِي ، وَأَرْوَانِي ، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

(ع. وابن السني عن أبي موسى)

ME. 1160 (*Men ekele feşebia*) "Kim yemek yer de doyarsa; (*ve şerebe fereviye*) sonra meşrubatı, suyu da içip kanarsa; (*fekàle*) sonra da şu sözleri söylerse, yani bu duayı yaparsa:

---

[49] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.179, no:7246; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.31, no:7946; Ebû Abdullah ibn-i Kays RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.586, no:5836; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.247, no:40786; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c. XX, s.53, no:21476.

(*El-hamdü li'llâhi'llezî et'amenî, ve eşbaanî, ve sekànî, ve ervânî*) "Bana yemeği yediren ve karnımı doyuran, suyu içirten ve suya kandırtan Allah'a hamdolsun!" derse; (*harace min zünûbihî, keyevmi veledethü ümmühû*) anasının onu doğurduğu zamanki gibi, günahlardan sıyrılır çıkar."

El-hamdü lillâh'tan sonra gelen bu dört kelimeyi ezberleyeceksiniz. Ne demek?

(*El-hamdü li'llâhi'llezî et'amenî, ve eşbaanî, ve sekànî, ve ervânî*) "Bana yemeği yediren ve karnımı doyuran, suyu içirten ve suya kandırtan Allah'a hamdolsun!" demek.

İşte bu kadar, bu kadar basit. Kulun, yemenin, içmenin Allah'tan geldiğini bilmesi ve bunu söyleyerek Allah'a hamd etmesi. Bu kadar kolay... Böyle yapan bir insanın mükâfatı ne olurmuş?

Anası ilk doğurduğu gün, o bebeğin günahı var mıydı? Olur mu? Bebek yeni doğmuş, günahsız, masum. O da anasının onu doğurduğu zamanki gibi günahlardan tamamen sıyrılır çıkar. O zaman ki gibi masum olur. O kadar günahsız olur.

Beraber yemek yedikten sonra biz bu duayı yapıyoruz, siz "âmin" deyince, siz de söylemiş oluyorsunuz. Malum, "âmin" diyen kimse, duayı yapmış gibi sevap alır. Beraberken siz "âmin" diyorsunuz ama, bizimle olmadığınız zaman, evinizde çoluk çocuğunuzla iken, seyahatta iken de bu duayı yapın diye söylüyorum:

"—*El-hamdü li'llâhi'llezî et'amenâ, ve eşbaanâ, ve sakànâ, ve ervânâ...*"

"—Ama hocam, "*et'amenî*" demiyorsun, "*et'amenâ*" diyorsun, birazcık fark var. O ne demek?"

"—*Et'amenî*" bana bu taamı nasib etti demek; "*et'amenâ*" bize bu taamı nasib etti demek. "*Eşbaanî*" beni doyurdu demek, "*eşbaanâ*" bizi doyurdu demek. Yani, kalabalıksa "beni" demeyeceğiz, "bizi" diyeceğiz. Fark sadece bu. "I am" ile "We are"

arasındaki fark gibi.

Kalabalık, topluluk olduğumuz için ben hep böyle diyorum, çoğul sigasıyla, plural olarak söylüyorum. Ama tek başına olduğunuz zaman, "*Et'amenî, ve eşbaanî, ve sakànî, ve ervânî*" diye söylersiniz. İnsan bunu söyleyince günahından sıyrılıp çıkıyor, anasının onu doğurduğu zamanki gibi günahsız oluyor.

Ne güzel yâ Rabbi! Rabbimizin lütfu ne kadar çok! İnsan, hadisleri bilip de hareketlerini ona göre tanzim ettiği zaman, ne kadar kolay bir şekilde ne kârlara sahip oluyormuş. *El-hamdü lillâh*...

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bizleri, her işimizin Allah'ın lütfuyla olduğunu anlamak şuuruna, her nimetin Allah'tan geldiğini bilmek idrakine varan ve O'na kulluk vazifemizin olduğunu, kulluk yapmamızın gerektiğini düşünüp de o kulluğu her an yapmakta kusur etmeyen kullarından eylesin.

Rabbimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri, bizleri haramların ve günahların her çeşidinden korusun, daima helâl rızıklarla beslettirsin. Bizleri, maddi, görünen günahlardan, görünmeyen

günahlardan, dille işlenen günahlardan, fiilen elle, ayakla, gözle, kulakla yapılan günahlardan bizi korusun…

Hasılı, şu ölümlü dünyada, rızasına uygun yaşayıp, günahlara dalmadan yaşayıp, sevdiği bir kul olarak yaşayıp, mü'min-i kâmiller olarak, buyurun:

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) [Şehâdet ederiz ki Allah tektir, şerîki nazîri yoktur, putlar doğru değildir. Allah-u Teàlâ Hazretleri ortak edinmemiştir, alemlerin Rabbidir. Muhammed AS da onun kulu ve en son gönderdiği peygamberidir.] diye diye şu can emanetimizi Rabbimize teslim etmeyi nasib eylesin… Huzuruna, sevdiği, razı olduğu kulları olarak varmayı nasip eylesin…

Bizleri, hesabı kolay görülenlerden, bi-gayri hisâb cennete girenlerden eylesin… Cennetine, ebedi saadetine erip, sonsuz nimetleriyle mütena'im olmayı cümlenize ve cümlemize nasip ve müyesser eylesin.

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ muhammedeni'l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrarı sûreti'1-fâtihah!

24. 12. 1990 - Melbourne

10. TASAVVUFUN ÖNEMİ

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yuhibbü ve yerdà... Ve yenbağî li-celâli vechihi'l-kerîm... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkıhî seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Size Selim Hoca gibi İngilizce olarak akıcı bir tarzda hitab edemem. Ama sanıyorum o, beni sevdiği için biraz fazla şey yaptı size... Ben bir İngilizce cümle, hepinizin anlayacağı bir cümle söylemek istiyorum konuşmama başlamadan önce:

"*—I am nothing, but a brother of you!*"

Tasavvuf enteresan bir konu... Tarih boyunca da enteresan olmuş, halkın sevgisini ve ilgisini çekmiş ve üzerinde çok konuşulmuş bir saha... Şu da söyleyeyim ki, çok çeşitleri var... Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri gibi, Seyyid Ahmed er-Rufâî Hazretleri gibi, Peygamber Efendimiz'in sülâlesinden gelen, aynı zamanda dinî ilimlerde büyük alim olan kimselerin temsil ettiği, herkesin hayran olduğu hayat tarzları var... Bunun dışında muhtelif ülkelerde görülen çeşitli tezâhürleri var tasavvufun... Ama enteresan olduğu için, sevildiği için dünyanın her tarafına yayılmış. Mağrib'den, yâni Fas'tan, İspanya'dan, İngiltere'den, Malezya'ya kadar, Afrika'nın güneyine kadar; Pakistan'a, Hindistan'a kadar yayılmış... Tarih boyunca da muhtelif devreler geçirmiş enteresan bir dal...

Ben kardeşiniz Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde profesör idim ve oradan emekli oldum. Türk-İslâm Edebiyatı sahası, dînî ilimler sahası, benim ilgi sahamdır. Bu konuyla ilgili kısa açıklamalarla size bunun mahiyeti hakkında, kendi görüşlerimi söyleyerek sizi aydınlatmaya çalışacağım.

a. Tasavvuf Hal İlmidir

“Tasavvuf nedir?” sorusuna, tarihin derinliği içinden günümüze kadar, çok çeşitli cevaplar verilmiştir. Bunların tariflerini kısaca söyleyerek, tasavvufu çeşitli yönlerinden size tanıtmağa gayret edeceğim:

Bir tarife göre:

علم الحال ، ليس بعلم القال .

(*İlmü’l-hâli, leyse bi-ilmi’l-kàl*) “Tasavvuf hal ilmidir, kal ilmi değildir.”

Bu şunu ifade ediyor ki; İslâm’da sadece bilgi kendi başına, insanı Allah’ın sevdiği bir kul haline getirmeye yetmiyor. Batılı müsteşriklerden, oryantalistlerden de çok bilgili olan, İslâmî konularda profesör olmuş insanlar var... Bilgi yetmiyor. Bilginin

yanında, bilgisine uygun icraat yapmak, amel etmek, iş yapmak, ortaya güzel iş koymak da gerekiyor. Sadece sözde kalmaması gerekiyor.

İşte tasavvuf, söz ilmi değildir, fiiliyat ilmidir. Yâni, insan yaşayışında, hareketinde; dostlarıyla, komşularıyla muamelesinde; ticarethanesinde, başka yerlerde muamelesinde İslâmî hayatı yaşıyorsa, mutasavvıftır. Yaşamıyorsa, sadece dilinde varsa; bir şey değildir. Çünkü sadece bilgi, insanın vebalini artırır. Allah indinde derecesini yükseltmez. "Niçin bildiğine göre hareket etmedin?" diye, cezası daha çok olur. Onun için tasavvufa, "Hal ilmidir, amel ilmidir; söz ve sadece nazariyatla işi geçiştirme ilmi değildir." diye böyle bir tarifle yaklaşmışlar. Bir tarif bu...

b. Allah Sevgisi

Türkiye'nin yetiştirdiği çok meşhur sôfî, Hama'da tahsil görmüş, Saadeddîn-i Hamevî Hazretleri'nden feyz almış, Kadirî Tarikatı'nın büyüklerinden Eşrefoğlu Rûmî'nin çok güzel, çok sempatik, çok samîmî bir kitabı var, tasavvufla ilgili... Orada diyor ki: "Tasavvufta mürşidin görevi iki tanedir:

1. Kula Allah'ı tanıtmak ve sevdirmek...
2. Allah'a kulu sevdirmek..."

Birinciyi anlıyoruz. Kula Allah'ı sevdirmek nasıl olur? Allah'ı tanıtarak, Esmâ-i Hüsnâsını açıklayarak; ikramlarını, kullarına bağışlarını, lütuflarını; dağları, çiçekleri, meyvaları, sıhhati, afiyeti kullara hatırlatarak, kendilerine bunları bahşeden Allah'ı sevdirmek... Bu anlaşılıyor.

Fakat, "Allah'a da kulları sevdirmek; bir vazife de budur." diyor. Yâni, tasavvufu böyle iki yönlü bir çalışma olarak özetliyor.

"—Efendim, o nasıl olacak? İnsan Allah'a cebir kullanamaz ki, zorlayamaz ki, "Sen bu kulunu seveceksin!" diyemez ki! yâni, kulu Allah'a sevdirmenin yolu nedir?"

Bu garip cümlenin izahını şöyle yapıyor: "Kula Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sünnetine ittibâ etmeyi öğretir. 'Bak sünnete uygun böyle yaşanır!' diye sünnet-i seniyye-i nebeviyeyi öğretir.

Rasûlüllah'a ittiba ettiği zaman, Allah onu sever.

Çünkü Kur'an-ı Kerim'de, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَّ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهَّ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

(آل عمران: ٣١)

(*Kul in küntüm tuhibbûna'llàhe fettebiùnî yuhbibkümu'llàhu ve yağfirleküm zünûbeküm*) "Ey mü'minler, ey insanlar! Eğer Allah'ı sevme iddiasıyla ortaya çıkmışsanız, 'Biz Allah'ı seviyoruz.' diyorsanız; bu, lafla olmaz! Rasûlüllah'a tâbî olun, Allah'ın elçisine tâbî olun ki, Allah da sizi sevsin!" (Âl-i İmran, 3/31)

Demek ki tasavvuf, bir bakıma kullara Allah'ı tanıtıp Allah'ı sevdirmek, onların gönlünde Allah sevgisi, Allah aşkı, muhabbetullah meydana getirmek; bir taraftan da Allah'a kulları sevdirmek, yâni kulları Allah indinde razı olunan kullar haline getirmektir. Bu da nasıl sağlanıyor? Kulları Rasûlüllah Efendimiz'e, onun sünnetine sarılmaya götürmek, teşvik etmek sûretiyle oluyor. Çünkü, Kur'an-ı Kerim'in okuduğum ayet-i kerimesi, bu hakîkatı gösteriyor.

c. Nefsi Terbiye Etme Yolu

Tabii bu anlatımlar, çeşitli yönleriyle tasavvufu tanımamıza yardımcı oluyor. Tasavvufu tanıtmak, anlatmak için üçüncü bir yaklaşım şu: Muhtelif ayet-i kerimelerde bildiriliyor ki, insanın bir nefsi var, içinde bir kendi varlığı var:

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّي (يوسف: ٥٣)

(*İnne'n-nefse leemmâreten bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî*) "Bu insanın nefsi, kendi varlığı Allah korursa, yardım ederse, ıslah olur. Olmazsa, insanları kötülüklere sevk eder." (Yusuf, 12/53)

Çünkü, benciller kendisini düşünür. Kendisi rahat etmek, kazanmak, eğlenmek, gülmek, her şeyi elde etmek ister; başkalarını düşünmez. Nefis kötülüğü, rahatı, keyfi, eğlenceyi emreder.

Şimdi insanın içindeki bu iç varlığı Allah yaratmış. Neden yaratmış böyle bir nefis denilen şeyi?

أَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

(*A'dâ adüvvüke nefsüke'lletî beyne cenbeyke*)[50] "Senin en büyük düşmanın iki yanın arasındaki, içindeki nefsindir." buyruluyor. Yâni, kendisi insana nasıl düşman oluyor? Niye böyle bir düşmanı Allah insanın kendi içinde yaratmış?

Bu vücudu tedvir etmek için, idare etmek için yaratmış. Bu vücudun uyuması, acıktığı zaman yemek yemesi, kendisini kollaması, savunması, mikrop geldiği zaman mikropları alt etmesi, hastalığı yenmesi lâzım! Bu vücudun ayakta durması için, Allah onu koymuş.

Fakat, kontrol edilmediği zaman, nefis insana kötülükleri emrediyor. Çok rahata düşüyor. Başkalarını çalıştırıp, kendisi onun sırtından geçinme tarafına gidiyor. Yâni, gayr-i ahlâkî yollara sapıyor.

Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى (الأعلى:١٤)

(*Kad efleha men tezekkâ.*) "Nefsini temizleyebilen, içini pâk

---

[50] Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ'tilâlü'l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

eden kimse felâh bulmuştur.” (A’lâ, 87/14)

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا. وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا (الشمس:٩-١٠)

(*Kad efleha men zekkâhâ. Ve kad hàbe men dessâhâ.*) [Nefsini kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiştir. Onu kötülüklere gömen de ziyan etmiştir.] (Şems, 91/ 9-10)

“Kim nefsini ıslah edebilirse, o felâh bulmuştur. Allah’ın sevdiği, râzı olduğu kul olmuştur. Ahirette de cennete girecektir.” deniliyor. “Kim de nefsine tâbî olmuşsa, nefsini yenememişse; nefsinin hevâsına, arzularına takılıp, kapılıp, onun peşinde sürüklenmişse; eğlence, kumar, plaj ve daha başka kötülüklere dalmışsa; mahvolmuştur, helâk olmuştur.” diye bildiriliyor.

İşte tasavvuf; felâh bulmak, kurtulmak, cennete girmek için, nefsi terbiye etmenin gerektiğini Kur’an-ı Kerim söylediğinden, bu iç varlığı terbiye etmeyi esas alıyor. Bu yönüyle de tasavvuf; insanın kendi vicdanını, iç varlığını, nefsini terbiye etme yoludur. Terbiye etmesi lâzım ki, felâh bulsun, kötülüklerden kurtulsun, Allah’ın sevdiği bir kul olsun!

d. Ahlâkı Güzelleştirme Yolu

Biz hayatta ne istiyoruz? Mutlu olmayı istiyoruz, huzur içinde yaşamayı istiyoruz. Ahirette de cennete girmek istiyoruz. Allah’ın sevgili bir kul olarak, ahirette cezaya uğramamayı, cehenneme düşmemeyi, cennete girmeyi istiyoruz.

Bu dünyada mutlu yaşamanın; cemiyetin, toplumun mutlu olmasının yolu güzel ahlâktır. Ahlâk, bir takım kaideler koyuyor. İnsanları insanlara zulmettirmiyor, haksızlık yaptırtmıyor. İnsanları insanlara acımaya, merhamet etmeye, insanlar için parasını harcamaya, vakıflar kurmaya, hayır hasenat yapmağa sevk ediyor. Sonra, insanlar arasındaki münasebetleri tanzim ediyor.

(*Isbir*) “Sabırlı ol!” diyor. (*Lâ tağdab*) “Kızma!” diyor.

وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ (آل عمران: ١٣٤)

(*Ve'l-àfîne ani'n-nâs*) [İnsanların kusurlarını affederler.] (Âl-i İmran, 3/134) "Kardeşini affet!" diyor. İnsanları affetmenin çok kıymetli bir şey olduğunu ifade ediyor.

Bu ahlâkî kaideler, toplum içinde bir huzur meydana getiriyor. Ailede kocaya vazifeler yüklüyor, hanıma vazifeler yüklüyor. Koca hanımına sadık, evine, çocuğuna bağlı oluyor, onlar için çalışıyor. Hanım kocasına bağlı oluyor, çocukların eğitimi için çalışıyor. Yuvada mutluluk, toplumda düzen ve temizlik oluyor... Toplumlar arasında münâsebetler güzel oluyor. Harp olmuyor, sulh oluyor. Gasp, zulüm olmuyor, iyilik oluyor... Bütün bunlar, insanların dünyada mutlu olmasını sağlıyor.

Ayrıca, ahirette mutlu olmak için de bunlar çok önemli... Çünkü, Peygamber SAS, bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[51]

أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ تَقْوَى اللّٰهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ (حم. خ . في الأدب، ت. ه. ك. حب. هب. عن أبي هريرة)

RE. 80/3 (*Ekseru mâ yüdhilü'n-nâse'l-cennete takva'llàhi ve hüsnü'l-huluk.*) "İnsanları ekseriyetle cennete sokacak şey, güzel huydur ve takvâdır."

Onun için, müslümanların takvâyı öğrenmesi lâzım, güzel ahlâk sahibi olması lâzım!

---

51 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.363, no:2004; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.442, no:9694; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.224, no:476; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.108, no:289, 294; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.360, no:7919; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.324, no:2474; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.235, no:4914; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.137, no:1050; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.470, no:3787; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Vera'*, c.I, s.93, no:135; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.379, no:1073; Ramhürmüzî, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.159, no:132; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.470; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.60, no:2340; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.311; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.141, no:44071; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.357, no:4283.

Şimdi biz güzel ahlâka misâl olarak bunu veriyoruz. Çünkü konumuz tasavvufa, güzel ahlâkın dünyada mutluluğu, ahirette de mükâfatı kazandıracağı yönünden girdik. Bu güzel eğitimi sağlamak için, bir seri eğitim gerekiyor. Eğitimsiz olmuyor. Nasıl ilkokuldan sonra ortaokul, ortaokuldan sonra lise, liseden sonra üniversite okunuyor. Ondan sonra, meslekî eğitimler, çeşitli kurslar görülüyor. Ondan sonra, mesleğinde faydalı bir insan haline gelinebiliyorsa; bir insanın da kızmamayı öğrenmesi, başkalarına iyilik yapmayı, sabretmeyi, affetmeyi, sevmeyi öğrenmesi çok önemli!

Öğretmezseniz, öğrenemiyor insanlar... Meselâ Yunus Emre'yi ele alalım: O devir tasavvuf devri, bizim Anadolu'da... Yunus Emre bütün şiirlerinde aşktan, tasavvuftan, sevgiden bahsediyor... İnsanları sevmekten bahsediyor. Mutasavvıf kendisi... "Ben buraya kuru iddia için gelmedim, ben sevgi için geldim. Dostun nazargâhı olan, Allah'ın tecellî ettiği yer olan kalpleri yapmağa geldim, insanları mutlu etmeğe geldim." diyor.

"İnsanları kırmamak lâzım! Kâbe mi daha üstün, insanın kalbi mi daha önemli? Kâbe taştandır. Ama insanın kalbi daha önemlidir Allah indinde... İnsanları memnun edecek çalışmalar yapmak lâzım gelir." diye bu eğitimi almış. Yunus belki oduncu, belki köylü, belki tahsilsiz bir insan; ama, sevmeyi öğrenmiş!

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'ye bakıyorsunuz; baştan aşağıya aşk ve şevki işliyor tema olarak... Eşrefoğlu Rûmî'ye bakıyorsunuz, belki ilâhilerini okudunuz, kulağınızda, çocuklarınıza öğrettiniz;

Seni sevmek benim dinim imanım,
İlâhî din ü imandan ayırma!

diyor. Şiirlerinde bunu işliyor.

İşte bu güzel ahlâkı, bu sevgiyi, bu sabrı, bu şükrü; her şeye yumuşak bakmayı, hayatın olayları karşısında metin durmayı,

sıkıntılı hallerden sabrederek rahatça çıkmayı, güzel hallerde şımarmayıp şükretmeyi; kazandığı zaman başka insanlara da yardım edip, onları da mutlu etmeyi öğrenmesi lâzım insanın! Yâni, bir ahlâk eğitimi geçirmesi lâzım! Tasavvuf, aynı zamanda bunu sağlayan ilimdir. Tasavvuf mekteb-i edebdir, medrese-i ahlâktır. Bir yönü de bu!

Ahlâk dediğimiz zaman, iyi olmayan, hoş görülmeyen, düzeltilmesi gereken, kötü ahlâk dediğimiz hususları da ele almak lâzım! Meselâ kıskançlık, kıskanmak; insanın yapmış olduğu ibadetlerden, hayırlardan meydana gelmiş olan sevapları yok eder. Ateşin odunu yakıp, kül edip bitirdiği gibi yok eder. Demek ki, kötü huy olan hased, kıskanma huyu, insanın kazançlarını yok ediyor.

e. Fıkh-ı Bâtın

Sonra Allah, insanların yapmış oldukları iyilikleri herkesten kabul etmiyor. Kur'an-ı Kerim'de, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ (المائدة:٢٧)

(*İz karrabâ kurbânen fetükubbile min ehadihimâ ve lem yütekabbel mine'l-âhar*) [Hani birer kurban takdim etmişlerdi de birisinden kabul edilmiş, diğerinden ise kabul edilmemişti.] (Mâide, 5/27)

İki kişi kurban takdim ediyor. Allah birisini kabul ediyor, birisini kabul etmiyor. Sebep?

إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ (المائدة:٢٧)

(*İnnemâ yetekabbelu'llàhu mine'l-müttakîn.*) "Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder." Yâni, takvâ ehli olmak lâzım! Hased eden, kıskanan, gazab eden bir insan olmamak lâzım!

Kötü huylar insanı hem cemiyette mutsuz ediyor, huzursuzluklar meydana getiriyor; hem de ibadetlerin kabul olmamasına, Allah'ın sevmediği durumların meydana gelmesine ve ibadetlerin reddine sebep oluyor. Onun için, herkesin takvâyı öğrenmesi, kötü huyları içinden atması lâzım!

Sonra, tasavvufun önem verdiği kötü huylardan birkaç tanesini daha hatırlatmak istiyorum:[52]

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا وَابْتُغِىَ بِهِ وَجْهُهُ

(ن. طب. عن أبي أمامة)

(*İnna'llàhe azze ve celle lâ yakbelü mine'l-ameli illâ mâ kâne lehû hâli*san *ve'btugiye bihî vechuhû*) "Allah-u Teâlâ Hazretleri, kulun yaptığı ameli kabul etmez; ancak sırf kendisi için yapılmışsa, sırf ihlâs ile yapılmışsa kabul eder. Riya ile, gösteriş için, menfaat temin etmek için yapılmışsa, kabul etmez!" Yâni, namaz kılıyor, başka bir iş yapıyor, bir hayır yapıyor, belki para veriyor; ama; riya ile, ihlâssız yapılmışsa, niyeti bozuk ise kabul etmiyor.

Demek ki, hasedi içimizden atmamız, takvâyı edinmemiz, ihlâsa sahip olmamız, gösterişi riyâyı üzerimizden atabilmemiz lâzım! Namaz kılıyoruz, oruç tutuyoruz, hayır hasenat yapıyoruz ama, bunları yapamadığımız takdirde kıymeti yok!

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[53]

---

[52]Neseî, *Sünen*, c.X, s.204, no:3089; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4348; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.23, no:5261; RE. 91/13.

[53] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî,

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلاَّ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ (حم. خز. ع . هب. ق . كر. عن أبي هريرة ؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min siyâmihî ille'l-cûu ve'l-ataşu*) "Nice oruç tutan insan vardır ki, akşama kârı sadece aç kalmak, susuz kalmaktan ibarettir."

Neden? Gündüz gıybet etmiştir; gıybet orucun sevabını gideriyor... Midesine oruç tutturmuştur da, gözü harama bakmıştır; orucun sevabı gidiyor... Yâni kötü huylar, orucun kabul olmamasına sebep oluyor.

ربَّ قارئ القرآن يلعنه القرآن

(*Rubbe kàrii'l-kur'âni yel'anühü'l-kur'ân*) "Nice kur'an okuyan vardır ki, Kur'an-ı Kerim ona lanet eder."

Neden? Kur'an-ı Kerim'i saygıyla, sevgiyle, Allah rızası için okumadı; başka maksatla okudu.

Sonra, "Nice namaz kılan insan vardır ki, kıldığı namaz onu Allah'tan uzaklaştırmağa yarar, başka bir işe yaramaz." Neden? Namazı gösteriş için kıldı, usûlüne riayet etmeden kıldı.

Demek ki, sırf ibadetleri, hayırları yapmak yetmiyor. O hayırlı işlerin yapılmasında insanın içinin temiz olması, bir takım şartlara riayet edilmesi gerekiyor. Onları öğrenmek lâzım! İşte, amellerin bu kabul şartlarını inceleyen ilimdir tasavvuf…

Müsnedü'l-Firdevs, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

Onun için *fıkhü'z-zâhir*, yâni namaz kılmanın âdâbı, abdest almanın, zekâtın şekli gibi bilgilerin yanında, iç şartları da öğrenmek lâzım geldiği için, tasavvufa da *fıkhü'l-bâtın* deniliyor. Çünkü, meselâ:

لاَ تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى (البقرة:٢٦٤)

(*Lâ tübtilû sadakàtiküm bi'l-menni ve'l-ezâ*) “Verdiğiniz sadakaları, zekâtları başa kakarak, eza vererek bâtıl hale, boş hale getirmeyin!” diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri... İşte amellerin kabul edilmesinde kalbin, gönlün ve için bir takım şartları var... O şartları kollamak lâzım! Onlara riayet ettiğin zaman namaz, namaz oluyor; Kur'an, Kur'an oluyor; hac, hac oluyor; oruç, oruç oluyor; ibadet, ibadet oluyor... İşte bu çok önemli noktayı anlatan tasavvuf, *fıkhül bâtın* diye isimlendiriyor. Onun için, çok önemli oluyor.

f. Tarikatlar ve Eğitim

Birçok tarikat var... Tasavvuf deyince, tek bir yol olarak görmüyoruz da, çeşitli tarikatlar görüyoruz. Bu neden? Bu da merak konusu olabilir.

Tarîkat; Arapça'da yol demektir, metod, usül demektir... Allah'ın rızasını kazanmak için ve şu saydığım gayeleri elde etmek için takip edilen usül, metod demektir. Bunlar farklı olduğu için, çeşitli ekoller, çeşitli yollar meydana gelmiştir.

Bunu otomobil markalarına benzetebiliriz. Otomobil dediğimiz zaman, evet içine biniyoruz, gidiyoruz ama, çeşitli markalar var… Almanların, Fransızların, İngilizlerin, İtalyanların çeşitli milletlerin hepsi de güzel olan çeşitli araçları var... Yarışlara giriyorlar; bazen o kazanıyor, bazen ötekisi kazanıyor. Hepsi bir insanı bir yerden alıp, öbür tarafa götürmeğe yarıyor; fakat, markalar farklı oluyor.

Tasavvufta da, bu amaçları elde etmek için çeşitli yollar var… İnsan nefsini ıslah edecek, Allah'ın rızasını kazanacak, kötü huylardan kurtulacak, takvâyı, ihlâsı öğrenecek, Allah'ın sevdiği bir kul olarak yaşayacak, başka insanlara faydalı olacak... Peki bunu nasıl elde edecek? Bu böyle bir saatte, bir günde, akşamla yatsının arasında olur mu?

Hayır! Bu bir yetiştirmedir, uzun bir eğitim meselesidir. Bir doktorun yetişmesi için harcanan seneleri düşünün! Bir mühendisin yetişmesi için geçen yılları düşünün! İlkokul, ortaokul, lise, üniversite, çeşitli ilimler, vs... Bütün dünya meslekleri böyle olduğu gibi, bir insanın da engin bir ruha sahib olması için, yüksek bir şahsiyet olabilmesi için, hakîkaten herkesin sevdiği saydığı bir insan olabilmesi için, bir eğitim görmesi lâzım!

Bu eğitimin de çeşitli metodları olması gerekiyor. Metodlar farklı olabiliyor. İnsan aklı çeşitli şekillerde çalıştığı için; herkes bir otomobil yapıyor ama, farklı yapıyor... Herkes bir pencere yapıyor ama, başka türlü; kimisi şöyle açılıyor, kimisi böyle

açılıyor. İşte bunun gibi, farklı metodlardan da tarikatlar meydana geliyor.

Ama, bu tarikatların iki esas yolu var... Bunlardan bir tanesi: Nefsi sıkı bir idman ve egsersiz ile yetiştirme yolu... Nasıl sabahları koşuyoruz; ağır jimnastik yapıyoruz, halter kaldırıyoruz; barfiks yapıyoruz, yüzme ve diğer sporları, bayağı zor şeyleri yapıyoruz... Sporcular ter döküyorlar bunları yaparken... Bunun gibi, ağır eğitimlerden geçtikten sonra bir insanın olgun bir insan, bilge bir insan olması; hareketlerini kontrol edebilen, nefsine hakim olabilen, sinirlenmeyen, kızmayan, faziletli bir insan olması yolu var... Uzun bir eğitim, açlık, susuzluk, ibadet, tâat, halvet, seyahat, uykusuzluk vs. gibi bir yol var...

Bir de; insanın içinde, kalbinde Allah'a doğru bir sevgi, bir şevk, bir aşk uyandırma, bir istek uyandırma yolu var... O isteği uyandırdın mı, o şahıs kendiliğinden o tarafa doğru koşar.

Birinciye —tepeleyerek, kahrederek ve cebren yola getirerek nefsi ıslah yolu, zorla ona bir şey yaptırma yolu— *turûk-u nefsâniye* deniliyor. İkincisine ise, *turûk-u rûhâniye* deniliyor.

Turûk-u rûhâniye; ruhu kuvvetlendirerek, insanın içindeki güzel duyguları kuvvetlendirerek, kendisinde iyi insan olmağa bir azim ve istek uyandırma yoludur. İnsan buna sahip oldu mu, daha kestirme olarak, yâni başkasının kontrolüne lüzum kalmadan, kendisi yolda daha rahat ve hızlı yürüyen, koşarak yürüyen bir insan haline geliyor.

g. Keşf ü Keramet

Sonuç olarak, "İnsan tasavvufa girer ve bu eğitimleri görür ve bu amaçları elde ederse, ne olur?" bir de onu söyleyerek, —yatsı vakti geldiği için— sözümü tamamlamak istiyorum. Sözümün havada kuru bir iddia olmadığını göstermek için, Kur'an-ı Kerim'den misallerle başlayacağım:

Bir insan şu anlattığım amaçları elde etmiş bir kul olursa,

Allah'ın sevgili kulu olursa ne olur?

Meryem Validemiz ibadete çekilmiş idi. Hiç kimsenin girmediği bir yerde, bir ibadethanede Allah'a ibadetle, zikirle meşgul oluyordu. Ancak, Zekeriyyâ AS gidip kendisine kapıyı açıp, yiyecek vs. veriyordu. Kur'an-ı Kerim'de buyruluyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ، قَالَ يَامَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا ، قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ، إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (آل عمرا :٣٧)

(*Külle mâ dehale aleyhâ zekeriyye'l-mihrâbe vecede indehâ rizkà, kàle yâ meryemu ennâ leki hâzâ, kàlet hüve min indi'llâh. inna'llàhe yerzuku men yeşâü bi-gayri hisâb.*)

Zekeriyyâ AS, Meryem Validemiz'in yanına girdiği zaman, bakıyor ki, o mevsimde orada olmayan olağanüstü gıdalar var; şaşırıyor. Zekeriyyâ AS bir peygamber... Diyor ki:

"—Yâ Meryem, sana nereden geliyor bu?"

O da diyor ki:

"—Bu Allah'tan gönderiliyor. Allah dilediği kullarını böyle hiç kimsenin tahmin etmediği bir şekilde rızıklandırır." (Âl-i İmran, 3/37)

Kur'an-ı Kerim'deki bu misal de gösteriyor ki, kerâmet yoluyla Allah'ın böyle ibadet eden kullarına ikramı oluyor ve olağanüstü şeylerle karşılaşılıyor.

Diğer misâli: İsmi zikredilmiyor Kur'an-ı Kerim'de ama, Süleyman AS'ın ashabından, veziri... (*İndehû ilmün*) Yâni, mânevî ilimlere sahip olan bir kimse... Sabâ melikesi Belkıs'ın tahtını, Yemen'in bilmem hangi uzak diyarından Filistin'e, bir göz yumup açıncaya kadar getiriyor.

Süleyman AS soruyor:

"—O Kraliçe Belkıs gelmeden önce, onun memleketinden onun tahtını buraya kim getirir?"

"—Ben getiririm!" diyor.

فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي (النمل:٤٠)

(*Felemmâ raâhü mustakırran indehû kàle hâzâ min fadli rabbî*) Süleyman AS bakıyor ki, taht önünde... Yâni ashabından olan veziri —belki *Âsaf* ismindeki veziri— tahtı getirmiş çok uzak diyarlardan... Diyor ki:

"—Allah'ın ikramı bu!" (Neml, 27/40)

İşte bak, Allah fazl ü keremiyle bunu nasib ediyor. Olağanüstü bir durum ama, geliyor. Neden? Süleyman AS'ın ashabından, iyi bir kul olduğu için...

Hazret-i Ömer'in hikâyesini hepimiz biliyoruz, tarih kitaplarında da var: Hutbedeyken, "Yâ Sâriye! El-cebel, el-cebel!" diye ihtar etti, İran'daki ordu komutanına seslendi Medine-i Münevvere'den... Hutbe okurken hutbesini kesti, "Dağa dikkat et, yâ Sâriye! Arkandan düşmanlar çeviriyor seni!" diye seslendi.

Aradan aylar geçtikten sonra, Sâriye Medine'ye geldiği zaman, dediler ki:

"—Böyle bir keresinde, bir cuma hutbesinde hutbeyi kesti Hazret-i Ömer; ondan sonra sana seslendi. Ne oldu?"

"—İran'da düşmanlarla savaşıyordum. Farkında değildim, savaş heyecanından... Hazret-i Ömer'in sesini duydum. 'Dağa dikkat et! Düşman arkandan çeviriyor!" diyordu. Onun üzerine arkama baktım ki, düşman geliyor. tedbir aldık, düşmanı yendik." dedi.

Şimdi, Hazret-i Ömer'in Medîne'den, oradaki insana sesini duyurması, bizim Peygamberimiz'in ashabından bir misal... Tabii, çok bunların misalleri de...

Hazret-i Osman, yanına gelen bir kimseye diyor ki:

"—Senin gözlerinde zinâ eseri görüyorum!"

Adam şaşırıyor, diyor ki:

"—Yâ Emîre'l-mü'minîn, peygamberlik bitmedi mi? Peygamber Efendimiz'den sonra bu iş yoksa sana mı geçti? Gözümde zinâ izi olduğunu nerden bildin, işte normal bir göz?"

Gelirken, açık olan bir kapıdan içeriye gözü takılmış, bakmış. Mahremi olmayan yabancı bir kimseye baktığı için, gözü o günaha bulaşmış... Yanına geldiği zaman onu anlaması, Hazret-i Osman'ın kerâmeti...

Bir de sahâbeden sonraki insanlardan misâl olsun diye söyleyeyim: Cüneyd-i Bağdâdî'ye birisi geliyor... Tebdil-i kıyafet etmiş, müslüman gibi giyinmiş; ama, kendisi müslüman değil...

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ (خ. في تارخه ، ت. غريب ، وابن السني في الطب ، حل. عن أبي سعيد ؛ طب. خط. والحكيم ، وسمويه عن أبي أمامة ؛ ابن جرير عن ابن عمر)

RE. 14/12 (*İttekù firâsete'l-mü'mini feinnehû yenzuru bi-nûri'llâhi*)[54] "Mü'minin ferasetinden korkun; çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar, gerçekleri çok güzel görür, iyiyi kötüyü anlar." hadis-i şerifini soruyor, ne demek diye... Camide soru soruyor, başında takkesi var, müslüman gibi görünüyor.

Cüneyd-i Bağdâdî gülüyor ona:

"—Müslüman ol! Şimdi, müslüman olmanın zamanı geldi." diyor.

İki keramet gösteriyor: Birincisi; kendisine soru soran kimsenin, müslüman kıyafetli kâfir olduğunu anlıyor. İkincisi; o zamanın artık müslüman olma zamanı olduğunu söylüyor. Böylece, ferâsetin nümûnesini göstererek sorunun cevabını vermiş oluyor. Yâni, "Bak işte, ben senin kâfir olduğunu ve müslüman olman gerektiğini anladım!" demiş oluyor ve o anda, o şahıs müslüman oluyor.

Zünnûn-ı Mısrî vaaz veriyormuş. Diyor ki: "İnsan Allah'ın

---

54 Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.399, no:3052; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.354, no:1529; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.95, no:1856; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.191, no:1234; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.67, no:1537; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.351, no:1154; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.183, no:2042; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.387, no:663; Beyhakî, *ez-Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.374, no:370; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.86; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.207; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.99, no:2500; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; Ebû Ümâme RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.94; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.88, no:30730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.41, no:80; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.334, no:531.

sevgili kulu olursa, çevresindeki eşyâ ona itaat eder. Meselâ şuradaki yatağa, 'Kalk gez!' dese, yatak gezer odanın dört köşesini..." der demez; köşede serilmiş olan yatak dört köşeyi dolaşıp, oraya gidiyor. Herkes görüyor. Bu da Risâle-i Kuşeyriye'de yazıyor.

İnsan Allah'ın sevgili kulu olduğu zaman, sonu çok tatlı oluyor. Birkaç misalle bunu anlatmağa çalıştım.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!

25. 1. 1991 - Adelaide

11. GERÇEK MÜSLÜMAN OLMAK ZORUNDAYIZ

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm,

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, dünyada ahirette üzerinize olsun... Allah cümlenizi sevdiği kulları zümresine dâhil eylesin... Sevmediği hallerden, huylardan, yollardan kurtarsın...

a. Allah Herkese İslâm'ı Duyuruyor

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize yol göstermek için, peygamberler gönderdi (*Salevâtu'llàhi ve selâmühû aleyhim ecmaîn*). O kadar ki, sayısı belli değil... Yalnız ayet-i kerimede bildiriliyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلاَّ خَلاَ فِيهَا نَذِيرٌ (فاطر:٢٤)

(*Ve in min ümmetin illâ halâ fîhâ nezîr*) "Hiç bir topluluk yoktur ki, orada Allah'ın emirlerini duyuracak, insanlara gerçekleri anlatacak, hak yolu söyleyecek, gösterecek bir insan mevcut olmasın." (Fâtır, 35/24)

Her tarafa gönderilmiş; her yere Allah'ın bir habercisi, ikazcısı gitmiştir. Bu habercilerin sonuncusu; kendisine Allah'ın hükmü, emri, vahyi gelen en büyük insan, Seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn Muhammed-i Mustafâ SAS'dir. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ

النَّبِيِّينَ (الاحزاب: ٤٠)

(*Mâ kâne muhammedün ebâ ehadin min ricâliküm velâkin rasûla'llahi ve hàteme'n-nebiyyîn.*) [Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Rasûlü ve peygamberlerin sonuncusudur.] (Ahzab, 33/40)

Bu ayet-i kerimeden biliyoruz ki, nebîlerin en sonuncusu Peygamber Efendimiz'dir.

Hàtem, faal vezninde bir ism-i âlettir. Bir şeyi mühürlemek, kapatmak, damgalamak için kullanılan alete *hàtem* deniliyor. Yüzüklerin üst tarafına da böyle, o damga işaretlerini yaparlardı. Bastığı zaman mektup damgalanmış olurdu. Eritilmiş kırmızı mum işaretlenmiş, damgalanmış olurdu.

Peygamber Efendimiz de, peygamberlik grubunun, silsilesinin artık paketi paketlenmiş, kırmızı mumu akıtılmış, ipin üzerine damgası vurulmuş gibi sonuncusu... *Hàtemen nebiyyîn*... *Hàtim* kıraati de var; bitiricisi, tamamlayıcısı, mührü mânâsına... *Hàtem* kıraati de var... Sonuncu peygamber...

(*Lâ nebiyye ba'dehû*) "Ondan sonra peygamber gelmeyecek!" Ama, Allah'ın hükmünü ve emrini, rızâsı yolunu, insanların hepsinin kulağına eriştirebilecek vasıtalar gelişti. Bugün dünyanın her yerinde *Allahu ekber*'i herkes biliyor... *Lâ ilâhe illallah*'ı herkes biliyor... Herkese duyuruyor Allah... Öyle yaygın duyurma vasıtaları kullanıyor ki Rabbimiz; her şeyi hikmetli, her şeyi yerli yerinde, her şeyi güzel... Hiç kimsenin duymaması mümkün olmayacak vasıtalar kullanıyor.

Bir şahsı meşhur ediyor, şöhretin zirvesine çıkartıyor... Herkes tanıyor onu, herkes biliyor... Derken, onun gönlüne bir ışık düşüyor, aklına bir nur geliyor, kalbine bir heyecan aşılanıyor; müslüman oluyor. Onu tanıyan bütün insanlar, ondaki o değişikliği duyuyorlar. "Aaa, o da müslüman olmuş!" diyorlar. Böylece, müslüman olma olayı herkesin kulağına gitmiş oluyor.

Meselâ, Muhammed Ali... Boksör, çeşitli maçlar yapmış, rakiplerini yenmiş, şampiyon olmuş. Dünyanın iletişim araçlarının en kuvvetli olduğu bir ülkede yetişmiş. Amerika bu… Haberleşme örgütleriyle bütün dünyayı sarmış olan bir ülke... Uzayda satellitleri var, haberlerler her tarafa anında yayılıyor. Amerika'nın Sesi (*The Voice of America*) filân derken, her taraftan haberler duyuluyor.

Onlar bir şeyi körüklemeyi, pohpohlamayı, milleti heyecanlandırmayı çok iyi biliyorlar. "*Yangına yalazıyla varmak*" derler bizim Anadolu'da... Yâni, körükle varmak, ateşle varmak gibi... Şimdi bu harp meselesinde olduğu gibi; bakıyorsunuz Bush:

"—Kafamı kızdırmasın, Saddam'ın arkasına bir tekme patlatırım!" diyor.

Ooo, bir heyecan... Bugünkü gazetelere bakıyorsunuz:

"—Bir kurşun bile atmadan memleketimize dönebiliriz." diyorlar.

Haa! Hay Allah! Bir oflar, bir ahlar; derken herkesi bir heyecan sarıyor. Yâni nerdeyse, acaba dinleyenlerden bir para mı toplamağa başlayacaklar; şapkayı açıp da, "Haydi bakalım, bu kadar gösteri ile size epeyce eğlenceli vakit geçirttik; koyun paraları şunun içine!" mi diyecekler diye, insan merak etmeğe başlıyor.

"Saat iki buçukta, saat üçte, Muhammed Ali'nin falanca şampiyonla maçı var!" deniliyor. Herkes, "Ooo! Bu gece uyku yok bize!" diyor.

"—Yâhu bu akşam filâncaya gidelim!"

"—Yok, olmaz! Bu akşam olmaz."

"—Niye? Farz mı, vacib mi, sünnet mi, mecburiyet mi, kanun mu?"

"—Yok canım! İşte Muhammed Ali falancayla boks maçı yapacak. Şampiyonluğunu koyuyor ortaya, yer yerinden oynuyor. Senin haberin yok mu? Senin dünyadan haberin yok mu, ne biçim adamsın? Hiç heyecanlanmıyorsun, kıpırdamıyorsun."

"—Öyle mi yâ, saat kaçta?"

"—İki buçukta, üçte..."

"—Ben tam o sırada tatlı uykuda olurum."

"—Yok canım, bu gece uyunur mu; Muhammed Ali'nin maçı var!"

Derken, herkes televizyonunun başında... Gece veya gündüz... Orada bütün biletler satılmış. Muhammed Ali demir gibi yumruk vuruyor. Rakibi yerlerde... Ondan sonra Muhammed Ali, "*Lâ ilâhe illa'llàh!*" diyor. "Allah'tan başka ilah yok!" diyor. Herkes *Lâ ilâhe illa'llah*'ı duyuyor, *Allàhu ekber*'i duyuyor. *Muhammedür rasûlü'llah*'ı duyuyor. Neden? Duyuran Allah! Vasıtaları kullanıyor.

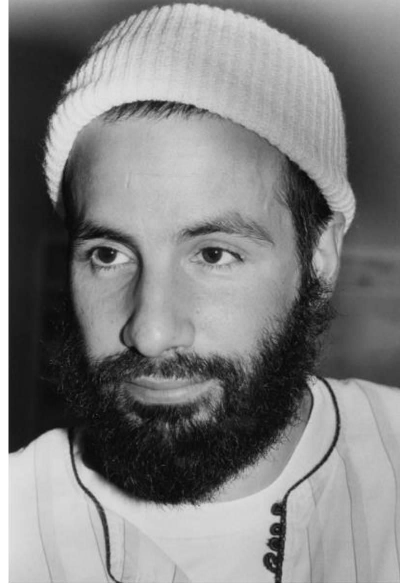
Ahâli hafi batı müziğinden memnun... Caz mı diyorlar, başka adları mı var? —Anlayamazsam kusura bakmayın, musîkîyi pek iyi bilmiyorum.— Yâni tangırtı, tımbırtı, danslar, bağırmalar, çağırmalar... Saçlar dağılıyor, ışıklar yanıyor sönüyor... Sahnelerde acâib kıyafetler... filân.

İşte ne müziği diyeceğiz ona? Hafif Batı müziği değil,

hafifinden ötesinde bu...

"—Pop!" (dediler.)

Hah tamam, pop müziği... Gürültü, patırtı, tangırtı, mâdenî sesler var... Cart curt, pat küt... Ayakları da, elleri de çalışıyor. Bir gürültü, bir kıyamet... Gürültüden uyumak ne mümkün...

Bakıyorsun, bir şahıs meşhur oluyor. Dünyanın her tarafından duyuyorlar. Tamam; *Cat Stevens* diye bir İngiliz, şöyle meşhurmuş, böyle meşhurmuş... Derken, *Cat Stevens* müslüman oluyor, *Yusuf* adını alıyor. "Başka soyadı olur muymuş!" diyor, *İslâm* soyadını alıyor. Haydiii... Sakal bırakıyor, —eskiden sakalı var mıydı, bilmiyorum— sarık sarıyor. Gel de duyma şimdi İslâm'ı?

Camiden en uzak, dinden imandan uzak, dünyaya bağlı; zevke, keyfe, eğlenceye bağlı ehl-i dünya insanlara Allah ne yapıyor? *Cat Stevens*'i *Yusuf İslâm* yaparak, "Heeey, aklınızı başınıza toplayın! İslâm dini diye bir hakîkat var, bunu öğrenin!" diye mesajı iletiyor Allah...

"—Başka bir şey mi bu?"

Başka bir şey değil, herkes duysun diye...

"—Neden?"

Duysun da mes'ul olsun diye... Yarın mâzeret kıvırttıramasın diye... Rûz-ı Mahşer'de, Mahkeme-i Kübrâ'da Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzurunda, "Duymadım yâ Rabbi! Hiç kulağıma gelmedi." derse; "Sus edepsiz, terbiyesiz, yalancı, dolancı, alçak! *Cat Stevens*'in müslüman olduğunu duymadın mı? Muhammed Ali'nin, her tarafından terler akarken, "*Allàhu ekber! Lâ ilâhe illa'llah!*" diye ringde bağırdığını duymadın mı? Salondan gürültüler, patırtılar koptu; yer yerinden oynadı. Herkes

uykusunu terk etti; senin haberin yok muydu?" demek için... Mümkün değil duymamak!

Uzaya bir araç gönderiliyor. Dönüyor şahıs, *Neil Armstrong* adında... "Orada ezan sesi duydum, müslüman oldum." diyor. Böyle haberler yayılıyor.

Birisi denizleri geziyor, araştırmalar yapıyor. Balıklar, otlar, denizin derinlikleri... Oranın esrarı, buranın enteresan tarafları... Derken adam müslüman oluyor. Haydiii... Televizyonlarda dizileri seyredilen bir adam... Duymaması mümkün değil öteki insanların...

"—Kim kaldı duymayan?"

Solcular var ya, komünistler; onların bu işlerle hiç ilgisi yok!

Haa, Fransa'dan bir zat çıkıyor... Solcu mu solcu, hızlı mı hızlı, ileri mi ileri, azılı mı azılı bir adam çıkıyor. Sosyalistlerin başkanı olacak kadar ilerliyor. Sosyalist partinin bilmem nesi oluyor... Kitaplar yazıyor, hristiyanlığa çatıyor, kapitalizme çatıyor, çeşitli sistemlere çatıyor. Sosyalizmi, komünizmi methediyor. İnsanların birbirlerini sömürmemesini anlatıyor...

Sömürülen insanlar hayran... Sömürülmeme düzenini kurma düzencileri hayran... Her yerde kitapları yazılıyor, okunuyor, tercüme ediliyor ve adama asrın filozofu ünvanı yapıştırılıyor. Diyorlar ki: "Sosyalizmin ve komünizmin bütün nazariye kitapları yok oluverse birden... Yangın olsa, kütüphane yansa, kalmasa... "Hiç kitap kalmadı, eyvah, ne olacak şimdi? Kaynak kalmadı, kitap kalmadı ortada, ne yapacağız?" demeye gerek yok; bu adamın kafası dolu, filozof bu adam... Bu adamı getirirsin, verirsin eline kalemi, koyarsın önüne kâğıt destelerini... Adam yazar, sosyalizmin bütün nazariyatını yine ortaya koyabilir. Çünkü, kafasında var... Büyük filozof...

Kitapları Moskova'da tercüme ediliyor ve orada ders kitabı olarak okutuluyor. O Rusya ki, "Din afyondur!" diyor; hâşâ sümme hâşâ... İlâhî hakikatları inkâr ediyor. Şu yoktur, bu yoktur diye ateizmi millî dini haline getirmiş. Devletin resmî ideolojisi, talim

ettiği şey haline getirmiş.

Haydiii! Bir de bakıyorsunuz, o adam pattadak müslüman oluyor. Kim? *Roger Garaudy*! Fransız, müslüman oluyor.

Kaddâfî, sivri ve entellektüel kimseleri, tanınmış şahısları bir konferans münâsebetiyle Libya'ya çağırmış. Bizim Türkiye'den de basın mensupları, büyük yazarlar gitmişler. Falanca gazeteden, filânca gazeteden solcu yazarların, ilerici yazarların hepsini çağırmış. O meşhur Mümtaz Soysal filân da var...

Ne yapacağı belli olmaz ki Kaddâfî'nin... Kafası kızar, takvimi değiştirir... Kafası kızar, Kur'an-ı Kerim'in rivayetlerine aykırı başka rivayetten baskı yapar, onu dağıtır. Kaddâfî'nin ne yapacağı belli olmaz.

Şimdi orada konferansiyer olarak Abdurrahman Dilipak da var... Güneş gazetesinin muhabiri var, Milliyet gazetesinden, Cumhuriyet gazetesinden yazarlar var... Otelin salonunda otururlarken, Abdurrahman Dilipak çıkmış, demiş ki:

"—Roger Garaudy de müslüman oldu; duydunuz mu?"

"—Hadi ordan yâhu! Sizi bir hastalık sardı, herkese müslüman oldu diyorsunuz. Roger Garaudy müslüman olmaz! Niye müslüman olsun, adamın işi yok mu başka? Asrın filozofu bu, müslüman olmaz! Filozof adam müslüman olur mu? Sonra, Fransa'da yetişmiş; tahsili, terbiyesi, hızlılığı, ilericiliği yerinde, her şeyi yerli yerinde... Bu adam tutup da şimdi, taa gerilerin gerisine gidip müslüman olur mu? Olmaz!" demişler.

"Hocam! Hepsi reddetti. Hepsi üstüme öyle bir çullandılar ki, ben de söylediğim sözden tereddüt ettim. Söylediğime de pişman oldum. Ya adam hakîkaten müslüman olmadıysa? Hani gazeteler bazan sansasyonel haberler atarlar ya ortaya... Böyle bir durum olduysa; eyvah, benim halim ne olur diye biraz tereddüt ettim. Neyse ertesi gün Allah imdadıma yetişti." diyor.

Nasıl yetişmiş? Ertesi gün *Roger Garaudy* de kalkmış, gelmiş oraya... Kaddâfî, onu da çağırmış. O da çıkmış, gelmiş. Buyur bakalım işte! Dün, "Bu adam müslüman olmaz!" diyen siz misiniz?

İslâm'ı kabul etmezsiniz, imanı kabul etmezsiniz, Kur'an'ı kabul etmezsiniz... Müslüman olanları kabul etmezsiniz, müslüman oldu haberini de kabul etmezsiniz. Kabul etmeme hastalığı var, her şeyi reddetme hastalığı var... Buyur işte! Onu da reddedince, "Olmaz böyle şey!" deyince, Allah Roger Garaudi'nin kendisini göndermiş.

Tabii, büyük üstad, yaşlı adam, filozof... Bunların istediği her türlü şart var üstünde... Fransızca, Almanca, İngilizce biliyor; tamam... Pantolon giymiş, sakal bıyık düz... —Bilmiyorum Roger Garaudi'nin siması nasıl; belki sakal bırakmıştır.— Korka korka yanına yanaşıyorlar, soruyorlar:

"—Yâhu üstad! Nasılsın, iyi misin? Hoş geldin, beş gittin..."

Derken, kıyıdan kenardan soruyorlar:

"—Müslüman oldun diyorlar; aslı yok değil mi üstad?"

Yâni, bizimkiler müslüman olduğuna üzülüyorlar, "Müslüman olmasaydı keşke!" diye temenni ediyorlar.

"—Müslümanım!" diyor.

Güneş gazetesinin muhabiri perişan; bitmiş, tükenmiş. Şimdi ne diyecek okuyucularına? Türk halkına ne diyecek? İlericilikten bahsettiler, bir sürü laf söylediler. Sözlerin hepsini oradan aldılar, buraya sattılar. Şimdi durum değişti. Bunlar ne yapacak? Bu zavallılar iyot gibi açığa çıktılar, kaldılar ortada... Demiş ki:

"—Yâhu üstad! Niye müslüman oldun?" (Ağlayacak nerdeyse...)

Roger Garaudy gayet ciddî, diyor ki:

"—*Bak evlat!*" diyor... Çünkü karşısındaki genç, onun talebesi o yazar bozuntusu... Bu filozof, yazar, en yüksek seviyede... Çok hoşuma gidiyor söz: "*Kapitalizm insanı paraya, pula, servete esir etmiştir. İnsan servetin kölesidir.*" İşçi patronun kölesi, patron da servetin kölesidir. Dünya malına tapınıyorlar. Varsa yoksa para, pul; her şey onun için...

"*Komünizm de insanı devlete köle etmiştir.*" Komünizmde insanın kıymeti yok...

Sabahleyin bir eve kahvaltıya gittik de, orada sohbet ediyoruz. Dediler ki: “Otomobil yakıtı olarak burada gaz kullanılıyor, benzin kullanılıyor, dizel yakıtı kullanılıyor.” Ben dedim ki: “Başka yakıtlar da kullanılıyormuş, alkol filân...” “Evet! Komünist ülkelerde alkol kullanma durumu da var... Zehirliymiş, sıhhate zararlıymış ama ziyanı yok... Çünkü, komünist ülkelerde adamın kıymeti yok ki, halk ölürse ölsün; ne kıymeti var... Onun için oralarda kullanıyorlar. Burada adamın kıymeti var!” dediler. “Kendilerinin kıymeti var; her adamın kıymeti yok!” diye onu da açıkladılar. Meselâ, Aborjinler’in (Avustralya yerlileri) kıymeti yok...

Meselâ; Özbekistan’da atom denemesi yapıyor Ruslar... Neden? Adam’ın kıymeti yok; ölürse ölsün...

“—Koca bir ülkenin ahalisi radyasyondan ölecek!”

“—Ölsünler, daha iyi... Sarımsağın seyreği makbuldür; ne kadar seyrek olursa, o kadar iyi...”

“—Burada Aborijinler ölecekmiş!”

"—Ölsün yâhu; kırk bin tane, elli bin tane ölebilir."

Amerika'da derisinin rengi beyaz olanlar kurtuldu, siyahlar yandı. Siyahlar adam değil... Siyahlar toplantılara giremez, kapılardan içeriye giremez. "Buraya köpekler ve siyahlar giremez!" diye yazı yazılıyormuş bazı yerlere... Köpekler ve siyahlar... Aynı yere koyuyorlar. Yâhu Allah yaratmış, ne yapalım? Benim tenimi buğday renkli yapmış, ötekisini sarı benizli, bunu da siyah yapmış.

Bizim Amerika'ya bir seyahatimiz oldu. *Cleveland* idi galiba, orada bizi misafir ettiler; bu *Geelong*'luların bizi misafir ettiği gibi... Cuma namazını kıldık. Ben hutbe okudum. Bir arkadaş İngilizce'ye tercüme etti. Ondan sonra bırakmadılar bizi... Misafir ettiler. Dağ gibi bir zenci, ateş gibi hizmet ediyor bize... Sofra kurdu, hizmet etti, tuz getirdi. Gençlerden daha iyi koşturuyor böyle hizmete... Yemek yiyoruz ve konuşuyoruz.

Bir mühendis arkadaş var orada; çok kibar bir arkadaş... Allah selâmet versin, çok temiz bir arkadaş... Ama sürç-i lisân diyoruz ya, dil kayması...

"—Bu siyah müslümanların miktarı ne kadardır?" dedi bizim arkadaş...

O hizmet eden uzun boylu zenci müslümanın rengi şöyle bir bozuldu. Şöyle bir bulutlandı, rengi sarardı, karardı:

"—Ne demek siyah müslüman?" dedi.

Bizim arkadaş yine aynı şeye devam ediyor, "*Black Muslims*" diyor. Ben dirsek vurdum, "Bu, siyah müslüman sözünden rahatsız oluyor; öyle demeyeceksin!" dedim. Yâni, siyah sözünden bile rahatsız oluyorlar, "Biz Bilâlî'yiz!" diyorlar. Yâni, Bilâl-i Habeşî gibi...

Sen misin rengi siyah olan? Onlar ölebilir.

"—Kızılderililer?"

"—Onlar da ölebilir; çünkü, beyaz değil! Derisi beyaz olmayana ölüm!"

Ruslarda adamın değeri olmadığı sözünden çıkarttık bunları...

Ben konuşmayı uzattım. Aslında Roger Garaudy bu kadar uzun konuşmamış. “*Kapitalizm, insanı servete esir etti. Komünizm, insanı devlete esir etti. İnsana insan olma şerefini bahşeden İslâm’dır. Onun için müslüman oldum.*” demiş.

Haydi bakalım, şimdi bizim ilericiler, ölümlerden ölüm beğensinler: Kırk katır mı, kırk satır mı? Bizim ilericilerin pili bitti, sermayesi bitti. İthalât kalmadı. Eskiden Fransa’dan dinsizlik ithal ediliyordu; ithalât bitti. Çünkü, orada dinsizlik imalâtı bitti. Üstelik bir de şimdi Fransızlara kızmaya başladı, bizim ilericiler... Çünkü, onlar bu sefer dindar olmaya başladı. Vay gericiler vay!.

Şimdi bizimkiler, ne bize yâr oluyorlar, ne bizim olabiliyorlar; ne de batıya gidebildiler. İki cami arasındaki beynamaz gibi orta yerde kaldılar. İnsana insan olma haysiyetini, şerefini veren nizam, İslam!

Bizim Türkiye’de, her arabayı sigorta ederler; kaza yaparsan para almak için... Para almak için değil, hava almak için! Burnunu çekip hava almak için... Sigorta şirketleri zengin olsun

diye... Sen de istersen bir sigorta şirketi kur; haramdan korkmuyorsan, sen de bu işi yaparsın! Nasıl olsa bir risk yok... Nasıl olsa, parayı alacaksın, kaza yapana bir şey vermeyeceksin. Gelme var, gitme yok; tek yönlü... Bu fenâ tabii, adalete uygun değil...

Burada (Avustralya'da) kaza yapana bilmiyorum, ne veriyorlar? Ama bir arkadaş anlattı ki; polis rapor tutmuş, tarihi yanlış atmış. Mahkemeye çıkmışlar. "Bu tarihle bu tarih tutmuyor. Binâen aleyh, senin şu kadar paranı veremeyiz." demişler. O da gitmiş. Burada da adalet yok demek ki... Var gibi görünüyor ama, yok...

İnsana insan olma haysiyetini veren, İslâm! Cemiyete gerçek adaleti götüren, İslâm! Neden? Allah korkusu var... Sen burada, bu dünyada herhangi bir şekilde kaytarırsın, bir çaresini bulursun, insana hakkını vermezsin. Kapitalistsen, kapitalizmin kanunlarına uygun bir çare bulursun, parasını vermezsin... Komünistsen, komünizmin kanunlarına uygun bir çare bulursun, adama hakkını vermezsin... Ama yarın Mahkeme-i Kübrâ'da ne olacak?

Haa, onu onlar düşünmez; onu İslâm düşünür. Mahkeme-i Kübrâ'yı İslâm düşünür. Her şeyi bilen Allah'ın huzuruna çıkılıp da, orada hesap verileceğini İslâm söylüyor ve ona göre, müslümanlar ayağını denk alıyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle güzel bir nizam nasib etmiş. Bizim elimizdeki nizam işte bu! En güzel nizam, İslâm!

—Ama, elinde bu nizam olan insanlar da İslâm'ın kıymetini tam biliyor mu?

—Hayır! Ne sen biliyorsun, ne ben biliyorum. İslâm'ın gerçek kıymetini bilen, onun ne kadar büyük nimet olduğunu idrak eden çok az insan var... İslâm'a bağlı gibi görünüyoruz ama, çoğumuz İslâm'a bağlı değiliz. Kimi nefsine bağlı, kimi keyfine zevkine bağlı... Ama, dış boya itibarıyla sakal bırakıyor, müslüman tavrı takınıyor, namaza gidiyor, camiye geliyor filân ama; nefsinin müslüman olması lâzım insanın... Nefsi müslüman olmayınca, hiç

kıymeti olmuyor.

İnsanların çoğu zâten, "Din neymiş, iman neymiş, fedâkârlık neymiş?" diye kabul etmiyor, "Ben gönlümce yaşamalıyım, gönlüm ne istiyorsa onu yapmalıyım!" diyor. Gönül dediği, nefis...

b. Nefsin Islah Olması Lâzım!

Bizim inancımıza göre, insanın içinde nefis diye bir varlık var... Bu nefis, insana kötülük emreder: "Yemek ye, içki iç, kumar oyna, kadın peşinde koş, eğlence yerine git... Kaytar, beleşten kazan, onu bunu aldat... Para nasıl gelirse gelsin, haram helâl olması mühim değil... Para her şeyin anahtarı olduğu için, para gelmesi lâzım! Para, para, para..." Her şey bu esasa göre yapılıyor.

Ama, bu nefis müslüman olmadan, yola girmeden, Allah'a teslim olmadan, ıslah olmadan, mutmainne nefis haline gelmeden, kıymeti olmuyor. İnsan insanlaşamıyor. Zahirde başkalarını, seni, beni aldatacak tarzda, insan gibi görünüyor ama, aslında insan sıfatında olmuyor.

Evliyâullahtan birisinin torunu yanında dolaşıyormuş. Tabii, dualarla büyümüş, dedesinin hayır duasını almış, mübarek çocuk... Kapıdan birisi geldi mi, "Aaa, domuz geldi!" dermiş. Dedesi, "Sus evlâdım!" dermiş. Biraz sonra bir başkası geldi mi, "Aaa, köpek geldi!" dermiş. Dedesi, "Sus evlâdım!" dermiş... Bakmış, hep böyle söylüyor;

"—Şu çocuğa biraz çörek verin; herkesin gözü önünde biraz çörek yesin!" demiş.

Başka çocuklar imrenecek, bakacak, vs... Kul hakkı, göz hakkı, biraz hakka bulaşsın. Çünkü, basireti açılmış çocuğun; geleni hakîkî sıfatında görüyor, nefsinin hakîkî sıfatıyla görüyor. Adam geliyor içeriye ama, domuz veya köpek sîretli... Sırtlan gibi, kaplan gibi; adam gibi değil...

Yedirmişler birkaç lokma... Artık, her geleni insan görmeğe başlamış. Perde inince gözüne; o zaman, her geleni insan sanıyor. Yâni, hakîkî halini görme durumundan uzaklaşmış.

Bu nefsin ıslah olması, terbiye olması lâzım geliyor. Terbiye olursa ne olur? Nazarî olarak ayetler, hadisler hatırımda da, pratik bazı şeyler anlatmak istiyorum:

Bağdatlı bir arif, —yâni, Allah yolunda yürümeğe çalışan, irfana ermiş, takvâ sahibi, haramdan sakınan, alim, fâzıl, kâmil, Allah yolunda, her işini Allah yolunda yapmağa çalışan bir kimse— evinde duruyormuş. İçinden bir ses ona demiş ki:

"—Sen cimrisin!"

İçinden bir ses geldi şimdi, "Sen cimrisin!" diye kendisini itham ediyor.

"—Hayır, ben cimri değilim!" demiş.

"—Hayır hayır, cimrisin..."

"—Cimri değilim!"

"—Yok, cimrisin..."

İçinden böyle bir sesle karşılıklı konuşuyor. Canı sıkılmış. Tam o sırada kapı çalınmış; halifeden, bir kese içinde altın para gelmiş. Arif ya, kıymetli insan ya...

"—Al bu parayı! Halife gönderdi efendim... İhtiyacın varsa, kendin harca; ihtiyacın yoksa, fukaraya dağıt, hayır yap, hasenât yap! Halife selâm gönderdi. Bu keseyi senin emrine verdi; ne yaparsan yap!"

Tamam, bir kese altın... "İçimden birisi bana sen cimrisin diyordu ya, cömertliğimi göstereyim şimdi..." diye almış keseyi, çıkmış dışarıya... Bakmış biraz ileride, gölge bir yerde berber bir adamı traş ediyor ki, hırpânîler hırpânîsi, fukaralar fukarası bir kimse... "Hah, bu müstehak bir insana benziyor, buna bir hayır yapayım!" demiş. Yanlarına varmış:

"—Es-selâmü aleyküm! Kolay gelsin usta! Sıhhatler olsun efendi!" demiş. "Al, sana şu parayı veriyorum!" diye, halifeden gelen parayı fukaraya uzatmış.

O hiç oralı değil, aldırdığı bile yok... Fakir amma, keseye meseye baktığı yok:

"—Al parayı, ustaya ver!" demiş.

Hoppalaa... Yâhu, altın var kesenin içinde... Biraz yutkunmuş,

demiş ki:

"—Efendi! Çok para var bunun içinde; ustaya çok gelir bu!"

Adam gülmüş:

"—Deminden beri ben sana cimrisin diyordum da, sen de itiraz etmiyor muydun? Bak, para havadan geldi, halifeden geldi. 'Şuna ver!' diyorum; 'Ona çok gelir, bilmem ne...' bir sürü bahane uyduruyorsun. Taş attın da elin mi yoruldu, bedavadan geldi işte! Ver diyoruz, versene!" demiş.

Yâni, hayır kendisinin değil, hayır yapacak birisine ama, veremiyor. Böyle oluyor işte...

c. Şeyh Osman Efendi'nin Hikâyesi

Başka bir misâl:

Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri'nin (KS) Bağdat'ta türbesi var... Allah şefaatine erdirsin... İmâm-ı Azam Hazretleri'nin türbesinin yanında, sâde, güzel bir türbe... Ama Bağdat'ta öyle kubbeler, öyle camiler var ki, kubbesinin üstü altın kaplı... Kurşun değil, altın... "*Ana gibi yar olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz!*" demişler. Şahâne yapılar var orada...

Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri'nin türbesine birisi şeyh olmuş. Sırayla makama geçiyorlar, birisi vefat edince vazife bir başkasına geliyor; o vazife yapıyor. Şeyh Osman isminde birisi geçmiş başa... İyi, güzel... Dervişlere mânevî hakîkatleri anlatıyor. Takvâyı öğretmeğe, gerçek müslüman olmayı sağlamağa, bu nefsin oyunlarından kurtarmağa çalışıyor. Şeytana kul köle olmasınlar diye uğraşıyor, bir şeyler yapmağa çalışıyor, vazife görüyor. Allah yardımcısı olsun cümle mürşidlerin...

Bir gün halifeden davet gelmiş:

"—Bu akşam bizim saraya iftara buyursun, Hocaefendi Hazretleri! İhvânını da toplasın, hepsini alsın; iftarı bizde yapsınlar, buyursunlar!"

Haber ikindide geliyor. Şeyh Efendi haberi alınca, ikindi namazından sonra cemaate dönüyor, diyor ki:

"—Ey cemâat-i müslimîn! Halife —Allah razı olsun—

lütfetmişler, iftara çağırıyorlar cemaatimizi; hepiniz davetlisiniz. Şimdi namazı da kıldık. Hep beraber kalkalım gidelim halifenin davetine, ziyafete, haydi buyurun!"

Köşede bir adam, şöyle abasına sarılmış, yabancı, garip kıyafetli birisi:

"—Ben gelmiyorum! Siz gidin ben gelmeyeceğim... Yalnız, gitmeden evvel bana bir asîde tatlısı getirin!" demiş.

Asîde nedir diye lügatlara baktım; hurma ile un karıştırılarak yapılan bir çeşit tatlıymış. Bizim Güneydoğu Anadolu'da, Antep'te vs. bazı yerlerde de biliyorlar. "Bana bir asîde tatlısı getir de, sen nereye gidersen git! Ben gelmiyorum." diyor. Herkes hayretle bakıyor.

"—Allah Allah! Bu ne biçim derviş, bu ne biçim cemaat? Hem davet edilmiş, davete gitmiyor; hem de 'Bana asîde tatlısı getir!' diye Şeyh Efendi'ye âdetâ emir buyuruyor." diye herkes acıyarak bakıyor. "Herhalde biraz aklında noksanlık var zavallının..." diyorlar, kalkıp gidiyorlar.

Halifenin yemekleri güzel olmuş. —Afiyet olsun...— Yiyorlar, içiyorlar; ondan sonra, topluca teravih namazını kılıyorlar. Şeyh Osman Efendi eve geliyor, hemen yatıyor.

Yatınca, rüyasında güzel, mübarek bir topluluk görüyor ki, nurlu nurlu, çok mübarek insanlar var... Soruyor:

"—Bunlar kim; bu pırıl pırıl insanlar, bu yüksek şahsiyetler?"

"—Bunlar yüz yirmi dört bin peygamber!" diyorlar. Hepsi toplanmış bir geniş yerde...

"—Ya peki, şu başlarındaki çok mübârek?"

"—O da ahir zaman nebîsi Muhammed-i Mustafâ SAS!"

"—Yaaa..." diyor, daha fazla seviniyor. Yanına doğru giderken, Peygamber Efendimiz rüyada şöyle ona bakmış, biraz kırgınca... Demiş ki:

"—Bizim sevdiğimiz şahıslardan birisi senden asîde tatlısı istedi de, hiç kulak asmadın, hiç aldırmadın; yine gideceğin yere gittin!"

“—Hiiih, eyvâh! O adam istemişti, asîde tatlısını... Meğer Peygamber Efendimiz’in sevdiği bir kimseymiş.” diyor, bir ter boşanıyor rüyada... Bir ah ediyor, uyanıyor. Bakıyor, vakit daha erken; hemen yeni uyumuş, uyanmış... Hemen cübbesini sırtına geçiriyor, terlikleri giyiyor, şıpıdık şıpıdık evinden çıkıyor. Ay aydınlığında caminin olduğu tarafa doğru telâşlı telâşlı gidiyor. “Herhalde camide duruyordur o adam... Herhalde iftar etmedi, aç kaldı. Kimse bir şey getirmeyince, camide su ile mi iftar etti zavallıcık? Ne yaptı?” diye düşünüyor.

O oraya giderken, o adam da camiden çıkmış, sokağın öbür tarafına doğru gidiyormuş. Bu arkadan bağırıyor:

“—Dur, filânca! Gitme, bekle! Asîde tatlısı getireceğim sana! Her ne istersen ikram edeceğim; dur gitme!”

Adam yürüyor, bu da arkasından yetişmeğe çalışıyor. Adam, tâ sokağın köşesine gelince, orada duruyor. Arkasına dönüyor diyor ki:

“—Yaa! Demek ki fukaranın birisi bir zaman gelse, senden bir

şey istese, yüzyirmidörtbin peygamberi şahit getirmeden vermeyeceksin, öyle mi?" diyor, köşeyi dönüyor.

Şeyh Efendi o tarafa doğru koşuyor, gidiyor, bakıyor; ama bir şey görmüyor. Gitmiş... "Elime bir imkân geçmişti, onu kaçırmışım." diyor, sonradan kendisi anlatırken, benim okuduğum kitapta...

d. İbrâhim ibn-i Edhem'in Hikâyesi

İbrâhim ibn-i Edhem'den de anlatayım; çünkü, salih insanların anıldığı yere rahmet inermiş: İbrâhim ibn-i Edhem, Belh şehrinin padişahı... Hazineler emrinde, askerler emrinde, saraylar emrinde... Kendisi yola çıktığı zaman, önünden kırk tane altın-gümüş kalkanlı, zırhlı asker gidermiş. Bir alay ki, bir seyran ki efendim, ne kadar güzel kimbilir? Adam, onların hepsini bırakmış, terketmiş. Belh şehrini, padişahlığı, kaftanları, sarayları, paraları bırakmış gitmiş. Niye?

Demişler ki ona:

"—Allah Celle Celâlühû bu tantana, bu debdebe, atlaslar, döşekler, kaftanlar içinde bulunur mu?"

Bulunmaz! Allah'ı bulmağa, Allah'ın rızasını kazanmağa gitmiş. Gece yatmış yatağa, tam uyuyacak... Yukarıdan "Tıkır tıkır... Paldır, küldür... Pat, pat... Tak, tak..." sesler duymağa başlamış. Kızmış. Padişahın yattığı yerin üst tarafında gezilir mi? Hem de tam uyku zamanında; olacak şey mi? Bu ne küstahlık?

"—Kim o? Ne yapıyorsun orada?" diye camdan bağırmış.

Yukarıdaki şahıs gayet sakin, hiç padişahtan filân korkan bir insan hali yok, hiç aldırdığı yok:

"—Devemi kaybettim, onu arıyorum!" demiş.

"—Behey adam, deli misin sen? Damda, çatıda deve aranır mı? Damda deve olur mu?" demiş. Bir kere deve oraya çıkamaz. Merdivenlerden mi çıkacak, vinçle mi çıkaracaksın?

O da yukarıdan aşağıya:

"—Peki, Allah-u Teâlâ Hazretleri atlas döşeklerin içinde, saltanatla, parayla pulla, böyle keyifle, zevkle yaşarken aranır

bulunur mu?"

Bu söz, bir acaib söz tabii... Kalkmış, çağırmış hizmetçileri... "Çıkın bakın, yukarıdaki adam kim?" demiş. Aramışlar, kimse yok... Bulamamışlar. Uykusu kaçmış, uyku uyuyamamış. "Yâhu bu ne idi? Hızır mıydı, melek miydi? Bu adam kimdi, bu sözü bana niye söyledi?" diye içine bir ateş düşmüş.

Ertesi gün divanda, tahtına oturmuş ama, keyfi kaçık... Vezirler gelmişler, divan kurulmuş. Hiç tadı yok... "Gece uyuyamadım. Üzücü birtakım olaylar da oldu içinde... Ağzımın tadı yok!" derken, ânî olarak heybetli bir zât kapıdan girip tahtın yanına gelmiş. Kimse bir şey söyleyememiş, dilleri tutulmuş. Adam şöye bir yaslanmış, oturmuş.

Biraz sonra, vezirler, komutanlar, nöbetçiler, padişah sormuşlar:

"—Hayrola, ne arıyorsun burada? Nasıl geldin? Niye geldin buraya?"

"—Hiç! Yolcuyum, dinlenmeye geldim. Burası kervansaray değil mi?"

"—Be adam, bir de sen mi çıktın benim başıma? Burası kervansaray filân değil!"

"—Ya nedir?"

"—Burası benim sarayım!"

"—Senden önce kimindi?"

"—Babamın sarayı idi, babamdan kaldı bana..."

"—Babandan önce kimindi?"

"—Dedemin sarayı idi."

"—Dedenden önce kimindi?"

"—Dedemin babasının sarayı idi."

"—Peki, onlar nereye gittiler?"

"—Canım öldüler gittiler işte..."

"—Peki, böyle biraz kalınıp, ondan sonra kalkılıp gidilen yere kervansaray demezler de, ne derler?" demiş adam...

Vayyy... Kalkmış yerinden, rap rap yürümüş. Nöbetçiler taş kesilmişler, hiç bir şey yapamamışlar. Kapıdan çıkmış, gitmiş.

“—Yâhu, tutun şu adamı, geriye çevirin!” demiş padişah...

Gitmişler, bakmışlar; adam yok... Haydi, ikinci bir esrarengiz olay!

“—Bugün artık, defter divan, devlet işi, mahkeme, dert dinleme, dava görme olmaz. Keyfim iyice kaçtı. Atları hazırlayın, kırlarda biraz gezinti yapalım! Şöyle bir piknik, bir av partisi yapalım!” demiş.

Atları hazırlamışlar; atına binmiş. Silâhları, okları, kılıcı ve sâiresi hepsi tamam... Ağaçların arasına korulukların arasına atını sürmüş. Bir geyik çıkmış karşısına uzaktan... Hemen geyiğin peşine atını sürmüş, kovalamağa başlamış. Atın üstünde giderken, “*İntebih! İntebih! İntebih!*” diye sesler duyuluyormuş. *İntebih*; Arapça “Uyan, intibaha gel!” demek... Hakîkaten atın ayak seslerine benziyor. O sesi duyunca:

“—Allah Allah! Bu ses nedir?” demiş. Ceylanı kovalamağa devam etmiş. Ceylan bir yerde durmuş. Bir ses gelmiş ceylandan:

ا بذلك خلقت ام بذلك امرت ؟

(*E bizâlike hulikte, em bizâlike ümirte?*) “Sen böyle hayvanları kovalayıp canını almak için mi yaratıldın? Allah’ın emri sana bu mu? Başka işin gücün yok mu senin? Geçim sıkıntın mı var, aş derdine mi düştün, et mi bulamıyorsun? Nedir bu hayvanların canını yaktığın? Bunun için mi yaratıldın? Allah sana bunu mu emretti?”

Atlamış gitmiş geyik... Donmuş kalmış geyiğin bu sözü üzerine... İnmiş atından... Yürürken bakmış, orada kendi sürülerini otlatan bir çoban var...

“—Gel buraya!” demiş. Çoban gelmiş. “Ver şu elbiselerini bana!” demiş. Çoban elbisesini almış. Bırakmış Belh şehrini... Kalkmış gitmiş, seyahate çıkmış. Saltanatı, orduyu, devlet idaresini bırakmış.

Neden? Peşpeşe bir sürü olay... “Sarayın içinde, atlas döşekler

içinde, tantana ile, debdebe ile Allah bulunmaz. Bu dünya bir kervansaraydır; gelen geçer, göçer gider. Herkes fânî; kimse burada bâkî kalmıyor.” Ondan sonra, “Uyan, uyan, uyan!” “Ben bu dünyaya niye geldim, ne yapmam lâzım?” Ne kadar önemli sorular bunlar...

“*Yunus, sen bu dünyaya niye geldin?*” diye, Yunus da soruyor şiirinde... Baktım, neşredilmiş Yunus divanlarında göremedim ama, bestelenmiş gayet güzel bir ilâhi:

Yunus sen bu dünyaya niye geldin?
Gece gündüz Hakk'ı zikretsin dilin!
Evliyâya uğramaz ise yolun,
Göçtü kervan, kaldın dağlar başında!

—Sen bu dünyaya niye geldin?
—Kulluk etmeğe geldin. Gece gündüz, dilin Cenâb-ı Hakk'ı zikretsin. Allah'ın sevgili kullarına erişmezsen, onlarla beraber olmazsan, Cenâb-ı Hakk'ın rızâsı yolunu bulmazsan; kaçırdın kervanı!

Biz şimdi kervan demiyoruz artık; kervan kalmadı. “Tren kaçtı. Kaçırdın treni, kaldın şimdi istasyonda... Başka tren de yok... Haydi bakalım, ayıkla pirincin taşını!” diyoruz.

Tabii, terk etmiş evlâd ü iyâli, memleketi, serveti, sâmânı; Bağdad'a gelmiş. İmâm-ı Azâm hürmet edermiş, izzet itibar edermiş kendisine... Herkes dermiş ki:

“—Bu eski püskü giyimli adama niye bu kadar itibar gösteriyorsun?”

Bilmezlermiş onun ne olduğunu... Adam bir zamanlar bir yerde padişahtı, burada yoksul görünüşlü... Kimse kadr ü kıymetini bilmiyor.

Bir gün güneşli bir günde Dicle kenarında elbisesinin sökük yerlerini yamıyormuş. Üstü çıplak, elbise parça parça... Tanıyan bir kimse gelmiş, çok acımış haline:

“—Selâmün aleyküm!” demiş.
“—Ve aleyküm selâm...”
“—Yâ İbrâhim! Ne diye terk ettin o saltanatı, o nimetleri? Sen bu şuurla, bu imanla o vazifeyi de yapardın. Bu yoksulluğu da çekmezdin. Nedir bu senin yaptığın?” deyince, şöyle yüzüne bir bakmış. Elindeki iğneyi Dicle'ye atmış. Ondan sonra demiş ki:
“—Balıklar, şu benim iğnemi getirin!”
Biraz sonra bir balık, suyun içinden başını çıkarmış. Ağzında iğne... İğneyi almış, tekrar dikmeğe başlamış. Başka bir şey dememiş.

Cevap verdi mi, vermedi mi? Verdi. Demek istiyor ki: “Bak! İnsan Allah'ın sevgili kulu oldu mu; bu, saraydan da önemli, servetten de önemli! Mühim olan, Allah'ın sevgili kulu olmak...”

e. Allah'ın Sevgili Kulu Olmak

Hepimizin esas itibariyle göz önünde tutmamız gereken bu... Yâni, Allah'ın sevdiği bir kul olmak... Nasıl Allah'ın sevdiği bir kul olunur? Allah'a karşı gele gele, âsî ola ola, haramları çiğneye çiğneye Allah'ın sevgili kulu olunur mu? Mümkün mü yâni? Akıl mantık bunu kabul ediyor mu? Olmaz.

Allah'ın sevgili kulu olmak için; Allah'a mutî, uysal, söz dinleyen kul olmak, Allah'ın emirlerini tutmak lâzım! Allah'ın emirlerini tutmak için, Allah'ın emirlerini bilmek lâzım!

Kimisi bilmiyor; bilmediği için, yengeç gibi eğri, yamuk yumuk gidiyor, günaha öyle giriyor. Kimisi de biliyor ama, bildiğini uygulayacak iman kuvveti yok kendisinde... Aldırmıyor; imanı zayıf olduğundan, günahları işliyor. Tabii, o imanın kuvvetlenmesi lâzım! O iman kuvvetlenmedi mi, şeytan insanı maskara eder.

Nefis, insanı çok günahlara sokar, çok hatalar yaptırır. İnsanın içinde düşman var; kimse bunu bilmiyor. Yirminci Yüzyıl'ın insanı, içinde düşman olduğunu bilmiyor. Avustralya'lılar bilmez bunu... Bak, bu kadar teknolojileri var, gökdelenler yapıyorlar da

bu adamlar; fakat içlerinde bir düşman olduğunun farkında değiller... İmanları yok, inançları zayıf; o nefsin ne kadar azılı bir düşman olduğunu bilmiyorlar.

Müslümanlar Allah'ın sevgili kulu... Müslümanlar bilirler ama; bir kulaklarından girer, öbür kulaklarından çıkar. Onlar da öyle biliyor işte... Biliyorlar, sorarsan söylerler; ama, gereğini yapmazlar. İnsan bilecek, ondan sonra bildiğini yapacak; bildiğini yaparken de ihlâslı olacak!

Hasan-ı Basrî Hazretleri, tabiinin büyüklerinden... Peygamberimiz'in zevcelerinden Ümmü Seleme Hazretleri'nin evine gelmiş de mübârek, orada bir bardak görmüş. Şöyle bir bardak; yarısı içilmiş. Kim içmiş? Peygamber Efendimiz içmiş. O da çocuk; gelmiş oradan, onun içtiği bardaktan içmiş. Belki hepsi ilim, hepsi feyz, hepsi nûr... Öyle mübarek bir zât Hasan-ı Basrî...

Diyor ki:

لا ينفع العلم الا بالعمل

(*Lâ yenfau'l-ilmi illâ bi'l-amel*) "Bilgisini uygulamadıkça, icraata geçirmedikçe, bilgi insana fayda vermez!"

Soruyorum:

"—Sen müslüman mısın?"

"—El-hamdü lillâh, müslümanım!"

"—*Fâtiha*'nın mânâsını bilir misin?"

....

Bilmiyor çoğu... Müslümanların çoğu, Fâtiha'nın doğru düzgün mânâsını bilmiyor. Kimseyi imtihan etmeyeceğim, merak etmeyin, sırtınız terlemesin. Ama, siz de bilmiyorsanız, arayın, öğrenin! Fâtiha'nın mânâsını öğrenin! Ama, duvar kâğıdı gibi dümdüz öğrenmeyin, derinlemesine öğrenin!

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (فاتحة:٥)

(*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn.*) "Ancak sana ibadet ederiz yâ Rabbi! Ancak senden yardım isteriz yâ Rabbi!" (Fâtiha, 1/5)

"Kimseye aldırmayız, kimseden korkmayız, kimseden bir şey beklemeyiz. Ne dünya menfaati, ne para, ne pul, ne mevkî; hiç bizi enterese etmez. Hiç onun karşısında titremeyiz." demek... "*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn.*" diyebiliyor muyuz? Diyemiyor çoğu... Kendisi, karısı, çocuğu diyemiyor. Paranın, pulun, zevkin kölesi… Biliyor ama, bildiğini uygulayamıyor. Bu bizim kendi kusurumuz...

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (فاتحة:٦)

(*İhdina's-sırâta'l-müstakîm.*) "Yâ Rabbi! Bizi dosdoğru yola kılavuzla; göster, sevk et, hidâyet eyle... Dosdoğru yola gidelim!" (Fâtiha, 1/6)

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ

(فاتحة:٧)

(*Sırâta'llezîne en'amte aleyhim*) "Kendilerine ikram ettiğin, lûtf u ihsân ettiğin, nimet verdiğin, taltif ettiğin, makam verdiğin, cennet verdiğin kullarının yoluna götür bizi, yâ Rabbi! Yamuk yollara, yanlış yollara gitmeyelim."

(*Gayri'l-mağdûbi aleyhim ve le'd-dàllîn.*) "Kendilerine gazab olunmuşların ve dalâlete düşmüş insanların yoluna bizi sokma, düşürme yâ Rabbi! Amin!" (Fâtiha, 1/7) diyoruz.

İki yoldan Allah'a sığınma var Fâtiha'da... Yollardan bir tanesi: (*Gayri'l-mağdubi aleyhim)* Kendilerine gazab olunmuşların yolu olmasın. Aman o yolu istemiyorum. Kendilerine nimet verdiklerin, cennet vereceğin kullarının yoluna sok, ya Rabbi... Bizi gazap edilmişlerin yoluna sokma, ya rabbi...

—Nedir bu gazab edilmişlerin yolu? Araştırdın mı, inceledin mi, düşündün mü? İngilizden, Amerikan'dan, Fransız'dan, bir gayr-i müslimden farkın var mı? Çinli'den, Japon'dan farkın var mı?

—Yok! Hepimiz *Blue Jean* giyeriz, hepimiz *t-shirt* giyeriz. Hepimizin tıraşı aynıdır. Hepimiz aynı tarzda... Karıştırsan, bulmak mümkün değil... Hani sen müslümandın, hani sen Allah'ın sevgili kuluydun, Allahın cennete sokacağı kuldun? Gazaba uğrayanların yoluna ayağın kaymışsa; çık oradan, bu tarafa gel! Hakkın yoluna gir!

Onun için, Fatiha'yı çoğumuz bilmiyor. Bilmiyoruz veya derinlemesine anlamıyoruz. Ne "*El-hamdü*" derken, *hamd*'in mânâsını; ne "*Rab*" derken *Rabb*'in; ne "*àlemîn*" derken, *alemîn*'in; ne "*Mâliki yevmi'd-dîn*" derken, *Mâliki yevmi'd-dîn*'in manasını biliyoruz.

Mâliki yevmi'd-dîn ne demek? Büyük Mahkeme-i Kübra olacak ahirette; o günün hakimi olan Allah demek... O günde, cezaları verecek olan Allah... İyi insanlara mükâfat, kötü insanlara cezâ;

iyilere cennet, kötülere cehennem; iyilere lütuf, kötülere kahır… Bunu bilen insanın hâli böyle mi olur? Fatiha'yı bilen bir insan böyle mi gider, yaşayışı böyle mi olur?

Telefon ediyoruz arkadaşlara... Yok... Nerede? Tatile çıkmışlar. Senin öteki insanlardan farkın ne? Sen deniz kenarında, o çıplak adamların, kadınların arasında ne yapacaksın? Oldu mu şimdi? "Yok, hocam! Ben çarşafla giriyorum denize!" mi diyeceksin? Biliyorum ki, çarşafla da girsen utanırsın. Allah'tan utanmazsın, kuldan utanırsın. Çarşafla girmeye utanırsın, yan gözle de bakarsın öbür tarafa... Çünkü, insanın içinde nefsi var; bakar. Bakmamak için evliyâ olmak lazım. Evliya olmak için de, çok şeyler lazım!

Şimdi, "*Geelong*'lu kardeşlerimiz sizi davet etti; *Geelong*'a gideceğiz!" diye, Mehmet Ali Hoca cemaata haber veriyor. Onlar adres istiyorlar, "Adres neresi?" diyorlar. "Duvarda, tahtada yazılı..." diyor.

"—İşte bu şeylerin de adresi nerede?"

"—Tasavvufta..."

"—Nereden bilecek insan?"

"—İlm-i tasavvuftan öğrenecek! Takvâ ilmi, ihsân ilmi denilen ilmi öğrenecek."

لا ينفع العلم الا بالعمل

(*Lâ yenfau'l-ilmi illâ bi'l-amel.*) "Amel edilmeyen ilmin faydası yoktur." Bilecek, bildiğini tatbik edecek... Fâtiha'nın mânâsına vakıf olacak, *Mâliki yevmi'd-dîn*'in karşısında tir tir titreyecek... Sapık yolda gitmemeğe dikkat edecek... Gazaba uğramışların yoluna gitmemeğe, cennetlik insanların yoluna gitmeğe gayret edecek!

Kaç tane cennetlik insan tanıyorsun sen? Anlat bakalım, onların yolu nasıldır? Kimse anlatamaz... "Çıkart, şunların

herbirine birer tane kâğıt ver; herbirisi cennetin yolunu anlatsın bakalım... Kompozisyondan yazılı imtihan... Kapatın kapıları, iki saat sonra açacağız. Yazın bakalım!" desek, yazamaz. Tanımamış ki!

Evliyâyı tanı, evliyânın hayatına bak! Peygamberlerin hayatını okudun mu? Nuh AS ne yapmış, Lût AS nasıl bir hayat geçirmiş? Hûd AS kimmiş; onun kavmi ne yapmış, o ne yapmış? Peygamber Efendimiz'in sahabesi nasıl yaşamış; sen nasıl yaşıyorsun? Allah'ın sevgili kulları neler yapmışlar; sen ne yaptın?

"—Roman okur musun?"

"—Hocam! Roman okumak ağır geliyor. Ama, Tommiks daha güzel, resimli…"

Millet onları okuyor. Neden? Tatilde roman okunur mu filân diye... Çocuğa, "Ver bakalım şunu!" diyor. "Baba, ben okuyacağım!" deyince, "Sen sonra oku!" diyor. Bakıyorsun, babası da aynı şeyi okuyor. Hafiflik...

Pekiyi, evliyanın menâkıbını okudun mu? Sahâbenin menâkıbını, alimlerin hallerini okudun mu? Nasıl vakit geçiriyorsun? İdeal bir müslümanın hayatını anlat bakayım! Sence ideal bir müslüman nasıl bir müslümandır? Boyu ne kadardır, pazusu nedir, kaç kilo olması lâzım? İdeal ölçüleri nedir, göğsü ne kadar olacak? Yüzü nasıl olacak; traşlı mı olacak, sakallı mı olacak? Giyimi nasıl olacak? Aklı nasıl olacak, düşüncesi, fikri nasıl olacak?

Biz öyle müslümanız ki, —Allah bizi affetsin— çok kusurlarımız var... Evliyâyı tanıyacağız; evliyânın en yükseği olan enbiyâyı tanıyacağız. Peygamberlerin hayatlarını bir okuyun! Yirmi sekiz peygamberin hayatını bir okuyun! Nasıl mücadele vermişler, nasıl yaşamışlar, ne yapmışlar? Ondan sonra, sahâbe-i kirâmın hayatını okuyun! Nasıl yaşamışlar mübarekler?

Sonra da, evliyâullahla beraber olun! Meyhane arkadaşı ile beraber olursanız;

اذا كان الغراب دليل قومٍ يأتيهم الى الارض الجياف

(*İzâ kâne'l-gurâbu delîle kavmin ye'tîhim ile'l-ardı'l-ciyâfi*) "Karga bir kavmin kılavuzu olursa, onları cîfenin, leşin başına götürür."

Hasan-ı Basrî'nin sözünü tamamlayalım da sözü bitirelim: (*Lâ yenfaul ilmi illâ bil amel*) "Kuru bilgi fayda vermez, icraat olmayınca..." Kabul ediyoruz hepimiz bunu; değil mi?

Adam, "Dürüst olmak lâzım!" diyor; kendisi dürüst değilse, kıymeti yok... Adam, "Güzel ahlâklı olmak lâzım gelir." diyor; kendisi güzel ahlâklı değilse, kıymeti yok... Adam nasihat çekiyor öbür tarafa; sen oradan kıs kıs gülüyorsun. "Ona nasihat çekiyor, kendisi kaç türlü hata yapıyor." diye gülüyorsun adama... "*Bu ne perhiz, bu ne lâhana turşusu?*" "*Halka verir talkını, kendi yutar salkımı...*" Bunlar da tekerlemesi bizim edebiyâtımızın...

İlim ve amel fayda vermez; niyeti temiz olacak, kalbi pâk olacak insanın... Kalbi sâfî olacak! Kalbi sâfî olmayınca kıymeti olmaz. Camiye geliyor fitne için, fesat için; olmaz, namazının kıymeti yok... Dünya menfaati için şu işi yapıyor; olmaz... Gösteriş için, riya için yapıyor; kıymeti yok... Niyeti güzel olacak, kalbi pırıl pırıl olacak.

Herkes, "Benim kalbim temiz!" diyor. Biliyor ki, kalbini çıkaramayacaksın; iddia ediyor. Gel bakalım, ben senin kalbini bir çıkartayım: Üüüf, işte kapkara! Ama o, "Temiz!" diyor. Senin kalbinin temizliği dışından belli olur.

كل اناءٍ يترشّاه بما فيه

(*Küllü inâin yeteraşşâhu bimâ fîhi*) "Her kap, içindekini dışına sızdırır." İçinde ne varsa, o çıkar. Sirke varsa, sirke çıkar; bal varsa, bal çıkar dışına... Senin kalbin temiz olsaydı, amellerinden, icraatından, yüzünden belli olurdu.

سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ (الفتح:٢٩)

(*Sîmâhüm fî vücûhihim min eseri's-sücûd*) diyor Allah Kur'an-ı Kerim'de, eski ümmetlere bizim ümmetimizi anlatırken... "İlerde öyle bir ümmet gelecek ki; onlar secde ettiklerinden, namaz kıldıklarından, ibadet ehli olduklarından, yüzlerinde pırıl pırıl nûrâniyet, alâmetler vardır." (Fetih, 49/29) diye anlatıyor Ümmet-i Muhammed'i... Dışına akseder; baktın mı anlarsın, bu adam namaz ehli...

Bizim bir profesör vardı, felsefe profesörü... Fransızcası çok güzel... Bir Fransız gelmiş Ankara'ya... Bizim o profesör mihmandar olmuş. "Sen bu Fransız profesörü Ankara'da gezdir, müzeleri filân göster; mahcub olmayalım adama!" demişler. Bana anlatıyor: "Yâhu, öyle zekî ki, Türkçe'yi de iyi biliyor. Bir gün bir müzeye gittik. Orada bana dedi ki Fransız:

—Şu adam derviş... Git sor istersen!"

Bizimki çok konuşkan, televizyonda filân sohbetleri olan bir profesör... "Gittim, 'Selâmün aleyküm hemşerim!' dedim. 'Aleyküm selâm!' dedi. 'Nasıl, müzeyi beğendin mi?' dedim. 'Nerelisin hemşerim?' dedim. 'Falanca yerdenim.' dedi. 'Haa, öyle mi; falancayı tanır mısın? dedim." İşte şöyle böyle laflar söyledikten, lafı biraz dolaştırdıktan sonra:

"—Hangi hocaefendiye bağlısın, hangi tarikattansın?" demiş.

"—Biz falanca şeyh efendiye bağlıyız, filânca tarikattanız."

"—İyi, Allah mübarek etsin... Allah'a ısmarladık, görüşelim yine... Selâmün aleyküm!" demiş, ayrılmış. Gitmiş Fransız'a:

"—Sen haklısın, hakîkaten dervişmiş. Nereden bildin?" demiş.

Nereden bilecek:

سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ (الفتح:٢٩)

(*Sîmâhüm fî vücûhihim min eseris sücûd*) Secdeden, zikirden, dürüstlükten, kalb temizliğinden dışına aksediyor da; Fransız anlıyor, sen anlamıyorsun! Fransız anlıyor, "Bak, bu derviş!" diyor; bizim profesör işin farkında değil... Bizim profesör, o şeylerin biraz karşısındadır; fırsatı buldu mu, aleyhinde konuşur. O Fransız ondan daha basîretli, daha iyi görüyor.

Bir tane daha var:

لاينفع العلم والعمل والنيّة الا بالسنّة

(*Lâ yenfaul-ilmü ve'l-amelü ven niyyetü illâ bis-sünneh*) "İlim, ilmi uygulamak, ilmi ile amil olmak ve kalbinin temiz olması da yetmez; ancak, bunların hepsi Rasûlüllah'ın yoluna uygun olduğu zaman kıymeti var..." Rasûlüllah'ın yoluna aykırı olduğu zaman, kıymeti yok... Bid'at olduğu zaman kıymeti yok, sünnete aykırı olduğu zaman kıymeti yok...

Muhterem kardeşlerim! O halde, bu Hasan-ı Basrî Efendimiz'in nasihatinden sonra, ben de sözü bağlayayım. Şu çıkıyor ki: İlim öğreneceğiz, Fâtiha'yı öğreneceğiz! Kelimelerin altında yatan özü kavrayacağız... Yâni; toprak tabakalarını geçeceğiz, aşağıdaki cevheri bulacağız, petrolü bulacağız. Petrolü bulamazsan, sondajın ne kıymeti var? Özü yakalayacaksın, aşağıdaki menbaı bulacaksın!

İlmin olacak, ilmini uygulayacaksın. Allah *mâliki yevmid dîn*'dir, cezâ gününün sahibidir; cezâlandıracak!

"—Anladın mı?"

"—Anladım."

O zaman, günahtan kesileceksin, sevaplı işlere koşacaksın! Vaktini boş geçirmeyeceksin! Günah yerlere gitmeyeceksin; nefsin istemese bile, sevaplı işlere gideceksin! Tasavvuf usûllerine riâyet ederek kalbini temizleyeceksin! Allah'ın iyi kulları ile beraber olacaksın! İyi kulları ile beraber olmadan öğrenemezsin. Kötülerle beraber iken olmaz!

Sonra, bunların hepsi Rasûlüllah'ın yoluna uygun olacak.

Yaptığın iş bid'at, Efendimiz'in yaptığına aykırı, yaptığının dışında olmayacak. Bu da tabii, yine Efendimiz'in sünnetini öğrenmeye, bilmeye bağlı oluyor.

O halde, özet olarak size şunları söylemiş oluyoruz bu konferansımızda:

Gerçek mü'min olun, Allah'ın has mü'min kullarından olun! Kur'an'ı, dini, Peygamber Efendimiz'in sünnetini öğrenin! Kalbinizi temizleyin! Ömrünüzü hâlisâne, muhlisâne, Allah yolunda, güzel işler yaparak geçirin!

Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu, iyi işler yapmış bir kulu olarak varın! Cennetiyle cemâliyle müşerref olun! Allah bu çizgide böyle ilerlemeyi, cümlenize cümlemize nasib ve müyesser eylesin...

Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke entel alîmül hakîm... Sübhâne rabbike rabbil izzeti ammâ yesıfûn... Ve selâmün alel mürselîn... Velhamdü lillâhi rabbil âlemîn...

El-fâtiha!

26. 12. 1990 - Melbourne

12. YOL RASÛLÜLLAH'IN YOLUDUR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-alemîn... Hamden kesîran tayyiben kemâ yuhibbü rabbünâ ve yenbağî leh... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîni ve bi's-sıdkı ve'l-vefa...
Emmâ ba'd:

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Rabbimiz, şu mübarek cuma gününün hayrından, feyzinden, bereketinden cümlenizi, cümlemizi istifade edenlerden eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in, hadis-i şeriflerinden birkaç tanesini cuma namazı vakti gelinceye kadar, size okuyup izah etmek istiyorum.

Sohbete başlamadan önce, —şu mübarek cuma gününde cümle geçmişlerimiz, boynu bükük, bizden duâ beklerler— Peygamber SAS Efendimiz'in rûhu için; Peygamber Efendimiz'in vârisleri, ulemâ-i muhakkikîn, meşâyıh-ı vâsilîn, mürşidîn-i kâmilîn-i mükemmilîn, sâdât-ı turuk-ı aliyyemizin ve evliyâullahın ruhları için; âlimlerin, şehidlerin, fâzılların, kâmillerin, sâlihlerin ruhları için;

Uzaktan, yakından, buraya namaz kılmaya gelmiş siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının, geçmişlerinin, arkadaşlarının, dostlarının ruhları için; bu beldelere, diyâr-ı gurbetlere çalışmak için gelmiş olup buralarda vefat eden, defnedilmiş olan gariban kardeşlerimizin ruhları için;

Sair mü'minîn ü mü'minât ve müslimîn ü müslimâtın ve okuduğumuz hadisleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan râvîlerin, âlimlerin, musanniflerin ruhları için; bizim de dünya ve

âhiret selâmetimize vesile olmasını temenni ederek, buyurun o geçmişlerimizin ruhlarına bir Fâtiha, on bir İhlâs-ı Şerif okuyup hediye edelim:

……………………………..…

a. Dünyanın İzzeti Geçicidir

Kàle'n-nebiyyü salla'llàhü aleyhi ve sellem, kemâ revâhü'l-buhàrîyyü rahmetu'llàhi aleyh:

حَقٌّ عَلَى اللهِ أَنْ لاَ يَرْتَفِعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا ، إِلاَّ وَضَعَهُ

(خ. عن أنس)

(*Hakkun ale'llàhi en lâ yertefia şey'ün mine'd-dünyâ, illâ vadaahû*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Besmeleyle ve kur'a usulü ile açmış olduğumuz hadis kitabının bu sayfasından birinci hadis-i şerifi okuduk. İmam Buharî, hadis âlimi, hadis âlimlerinin serveri, önderi, büyüğü, ulusu mübarek; Buhâra'lı… Kıymetli hadisleri yazar, sıhhatli hadisleri yazan kitabına en sağlam hadisleri alır. O mübareğin kitabında yazılmış ki: Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin elçisi, Peygamberimiz, rehberimiz, nümûne-i imtisâlimiz, başımızın tâcı, mürebbîmiz, muallimimiz, gözümüzün nûru, gönlümüzün sürurı, Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:[55]

حَقٌّ عَلَى اللهِ أَنْ لاَ يَرْتَفِعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا ، إِلاَّ وَضَعَهُ

(خ. عن أنس)

---

[55] Buhàrî, *Sahih*, c.IX, s.488, no:2660; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.477, no:703; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.386, no:3731; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.507, no:34270; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.493; İbn-i Hibbân, *Sikàt*, c.I, s.284; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

(*Hakkun ale'llàh*) "Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin üzerine haktır. (*En lâ yertefia şey'ün mine'd-dünyâ*) Dünyadan dünyalıktan her ne ki yükselir; (*illâ vadaahû*) onu alçaltmak, Allah'ın üzerine haktır. Yani, gereklidir, zarûrîdir." mânâsına.

b. Hadîs-i Şerifler Bizi Ümmet Yapıyor

Muhterem kardeşlerim!

Bizimle eski müslümanlar arasında, bizimle Peygamber Efendimizin zihniyeti arasında fark olursa, biz zarar ederiz. Çünkü Peygamber Efendimiz, Allah'ın Rasûlüdür, elçisidir, âriflerin serveridir. Kur'an'ı, Allah'ın rızasını en iyi bilendir; gerçekleri en iyi görendir.

Dünya ve ahiretin hakikatlerini, mâzinin, istikbâlin olaylarını, Allah ona bildirmiştir. Ahlâkını güzel eylemiştir, evvelden seçmiştir. Hazret-i Âdem AS yaratılmadan önce, Nûr-u Muhammediye'yi yaratmıştır. Rasûlüllah Efendimiz bizim örneğimizdir. Kendimizi ona göre ayarlamamız lâzım! Dini kendi

keyfimize göre, eğip-büküp te'vil etmek, kıvırttırmak, çevirmek, ihmal etmek, değiştirmek doğru değildir. Bu değiştirmeye bid'at derler. Bid'at çıkartmak, yani, yeni bir şey ortaya çıkartmak derler.

Dinde çok zararlı, çok tehlikeli, şiddetle yasaklanmış bir iştir. Yeni bir şey, yeni bir usûl çıkartmak, yeni bir fikir ortaya atmak, dinin aslını bozar. Çünkü dinin aslı Peygamber Efendimiz'den öğrenilmiştir. Onun sünneti başımızın tacıdır. Onun, bize okuduğu, Allah'ın kendisine vahyettiği Kur'an-ı Kerîm, bizim rehberimizdir, kılavuzumuzdur. Dünya ve ahiret saadetimizin medârıdır..

Biz, bunların üzerine manevî hakikat diye, kendi aklımıza gelen, gönlümüze gelen, şeytandan, nefisten, fâsık, fâcir zihniyetten herhangi bir şey ortaya atarsak, "Din şöyle olmalı canım, benim aklıma göre böyle olmalı. Bu devirde şöyle olmaz, böyle olur." v.s. gibi her kafadan bir ses çıkarsa, dinin temeli bozulur.

Dinin bu güne kadar, bin dört yüz küsur yıl geçmesine rağmen sapasağlam durması, herkesin hayranlığını toplaması, Avrupalının, Amerikalının, Japonun, Kanadalının müslüman olması; sağlam kalmış, bozulmamış olmasındandır. Pırıl pırıl kalmasından, altın gibi olmasındandır.

Altını hangi kılığa sokarsan sok, ister erit, ister toz haline getir, istersen külçe haline getir; ne yaparsan yap, altın altındır. Altın yüzük yapan atölyenin temizliğini yapmışlar, süpürmüşler; tozlarının içinden bilmem ne kadar milyon lira tutacak altın tozu çıkmış. Onları satmışlar, Medine-i Münevvere'de hayır yapmışlar, bizim arkadaşlarımız! Tozu bile paradır. Toz olsa da, yaprak olsa da, hurda olsa da, paradır. Bilezik de olsa, altın lira da olsa, gene paradır.

Neden? Altın soylu bir madendir; okside olmaz, bozulmaz. Altın, toprağın altında kalsa, yeşermez, değişmez. Onun için, eskiden beri herkesin sevdiği bir malzeme olmuş. Bir süs eşyası, süs malzemesi, süs maddesi olmuş. Ondan yüzük, bilezik daha

başka malzeme yapmışlar. Asırlar boyu insanoğlu onu kullanmış.

Peygamber Efendimiz, müslümanları da altına benzetiyor. Diyor ki: İster erit, ister yak, ister ateşe at. Hiç değişmez altın. Mü'min de öyledir. Dünyanın her türlü halinde her ne olursa olsun, mü'minliği, imanının cevheri pırıl pınl kalır. Böyle methetmiş Peygamber Efendimiz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Dinde yeni fikirler ortaya atmak, cahil insanların işi. Utanmıyor, korkmuyor, titremiyor, tüyleri diken diken olmuyor:

"—Rasûlüllah Efendimiz sağ olsaydı şimdi, şöyle gezerdi, böyle yapardı." diyor.

Terbiyesizliği bırak! Efendimiz dinden anlatılmadık hiçbir şey bırakmadı ki; her şeyi anlattı. Hadis-i şeriflerini okursan her şey var. Hepsi güzel. Anlatılmamış bir şey var da sen mi tamamlayacaksın? Sen peygamber misin? Sen nesin? Ne oluyorsun? Sen Rasûlüllah'a uyacaksın! Peygamber Efendimiz'i tanımaya çalışacaksın! Sözlerini öğrenmeğe, anlamağa, ondan istifade etmeğe çalışacaksın.

Bugün dünya üzerinde, müslümanları birbirlerine bağlayan en kuvvetli bağ Peygamber Efendimiz'dir. Nasıl? Çünkü Pakistanlı müslüman da Peygamber Efendimiz'in hadisini okuyor, Cemaat-i Tebliğ de... Cemaat-i Tebliğ'in mübarek âlimi Zekeriyyâ Kandehlevî de Peygamber Efendimiz'in hadislerini kitabına almış *Fazâilü'l-Âmâl* diye, o'nu anlatıyor.

Gümüşhaneli Hocamız da Peygamber Efendimiz'in hadislerini almış *Râmûzü'l-Ehâdîs*'te, onu anlatıyor. Şâfiîlerin büyük imamı İmâm Nevevî de Peygamber Efendimiz'in hadislerini almış *Riyâzü's-Sâlihîn*'e, onu anlatıyor. Malezya'lı İzzettin Bulek bir kitap yazmış, o da hadisleri almış, onu anlatıyor. Hepimiz hadisten feyz alıyoruz.

Hepimiz o nurdan nur iktibas ediyoruz, feyz kazanıyoruz. Onun için bir ümmet meydana geliyor. Hepimiz birbirini seven bir ümmetiz. Hintli kardeşlerimizi de seviyoruz, Brezilyalı, Yunanlı

kardeşimizi de, İngiliz kardeşimizi de seviyoruz. Neden? Müslüman oldu. İmanda birlik ve beraberlik oldu, Rasûlüllah'a bağlandı, Rasûlüllah'ın sünnetinden istifade ediyor. O da benim gibi sakal bırakıyor, namaz kılıyor. O da benim gibi sünnetleri yaparak sevap kazanmağa çalışıyor. O da Peygamber Efendimizin her tavsiyesine uyuyor.

Yani, bizi Ümmet-i Muhammed yapan, belli bir ümmet yapan ana kaynak Rasûlüllah Efendimiz. Onun için, biz de dinin aslını bozmamağa çalışmalıyız.

Târihî bir eseri kiralasalar, deseler ki:

"—Al, şu taştan yapılmış büyük binaları, şu bahçe içindeki her şeyi sana kiraya verdik, ucuz da kiraya verdik, buyur otur! Hem okul hem ibadethane olarak kullan; hem şöyle yap, hem böyle yap!"

"—Tamam, biz burada cuma namazı da kılarız, her şeyi yaparız!" diye ucuz kirayla sevindik, aldık.

Şimdi biz bunun duvarlarını yıkabilir miyiz? Yok... Tozumuzu çıkartırlar. Çatısını değiştirebilir miyiz? Hayır, alimallah çok fenâ yaparlar. Tarihi eser, dokunamazsın. Kapısını camını değiştiremezsin, süsüne dokunamazsın. Güzel muhafaza edeceksin. Neden? Tarihî ve kıymetli... Senin yapacağından çok daha güzel yapılmış zamanında. Tarihî olmaktan kıymet kazanmış.

Dinimiz de öyle. Bin dört yüz yıl önceden gelmiş, öyle antika, öyle kıymetli, öyle eşsiz-emsalsiz bir din ki, nesine baksan güzel! En küçük bir parçası bile çok kıymetli. Müzelere kaldırılacak kadar güzel ve kıymetli... Onun için, biz bunu bozmağa çalışmak yerine, biz kendimizi buna uydurmağa çalışmalıyız.

Biz neyiz? Vallahi, biz bu devrin insanları, karmakarışık insanlarız. Nasıl yetiştik? Allah bilir nasıl yetiştiğimizi...

Kimimiz okudu, kimimiz okumadı. Kimimiz İngilizce öğrendi, kimimiz öğrenmedi. Kimimiz Batı kültürüne göre yetişti, kimisi Doğu kültürünü yarım yamalak öğrendi. Kimisi, şu zihniyette,

kimisi bu zihniyette… Vallahi bizim fikirlerimiz, düşüncelerimiz ipe sapa gelmez, her kafadan bir ses çıkar.

Olmaz! Dine, Kur'an'a, Peygamber Efendimizin sünnetine bağlanacaksın! İpe sapa geleceksin, dizileceksin.

Bir avuç inci verseler;

"—Ben bunu ne yapayım?"

"—Tut, avucunda öyle dursun!"

"—Ellerim bana lâzım. Avucumda bu inciler durursa, ellerimi kullanamam!"

"—Ama bu inciler kıymetli…"

"—Kıymetli olsun, ne yapalım?"

"—O zaman bunları ipe dizersin, intizama girer, bir sisteme bağlanır. O zaman götürürsün, bir hanımın boynuna yakışır. Gerdanlık olur, kolye olur, tamam olur. Avuçta durmaz, intizamlı olması lâzım!"

Her şeyin intizamlı olması lâzım! Bizim de sistemimizin olması lâzım! İman bizim sistemimiz, ahlâk bizim sistemimiz. Belli bir ahlâkımız vardır. Bir müslümanı başka kültüre bağlı bir insandan ayıran bazı vasıfları olması lâzım. Vardı eskiden... Biz, şimdi iyi müslüman yetişemediğimiz için, tavırlarımız farklı oluyor, garip oluyor.

Ben dün biraz çarşı pazara çıktım. Çıkmaz olsaydım. "Biraz alış veriş yapalım, pabuç alalım! Gideceğimiz yerde kışlık pabuçla olmaz, yazlık pabuç alalım!" dedik, çarşıya pazara çıktık. Bu insanlar acaip insanlar...

El-hamdü lillâh, ben burada böyle, Robinson Krouze'nin denizde gemisi battıktan sonra bir adaya çıkıp keyfince yaşadığı gibi, Melbourne'da rahat yaşıyorum. Neden? Cami var… Allah'ın sevgili mekânı burası, ibadethanesi, burada rahat yaşıyorum. Ama bir de Keymart'a gittin mi, gör bakalım o zaman dışarıda ne varmış? Rezalet!

Kıyafet bakımından, ahlâk bakımından rezalet. Erkekler bir acaip, kadınlar bir acaip... O tarafa bakma, bu tarafa bak! Bu taraf sanki hoş mu? Bu tarafta da berbat… O tarafa bak, o taraf

da berbat. Her tarafı berbat… Allah yardımcımız olsun!

Biz emekli olmuşuz, kızağa çekilmişiz, el-hamdü lillâh adaya çıkmışız. Siz, okyanusta kulaç atıp duruyorsunuz. Dalgalarla sahile çıkacağız diye uğraşıyorsunuz. Allah yardımcınız olsun! Zor…

Bunların ahlâkı işte bu! İslâm diyarı olsaydı burası, nasıl olurdu? Kadınlar örtülü olurdu. Erkekler başka türlü olurdu. Her şeyin bir usulü olurdu. İtimat ederdin.

Gelelim hadis-i şerife. Ne diyoruz muhterem kardeşlerim? Biz müslümanız diyoruz. Bizim bir öz kültürümüz var! Öz, ama nasıl öz? Altın gibi saf, pırlanta gibi pırıl pırıl, güzel bir kültürümüz, dinimiz, ilmimiz, irfanımız var. Kur'an'ımız, sünnetimiz, camimiz, imanımız, ahlâkımız var.

Hepsi güzel, hepsi antika, hepsi pırlanta gibi kıymetli... Hepsi müze eşyası gibi aziz… Biz bunlara sarılacağız. Kılık bakımından, kıyafet bakımından… Şimdi kardeşlere bakıyorum, çocuklarına bakıyorum; göğüslerinde tişörtler, hayvan resimleri vesaire... Olmaz.

Peygamber Efendimiz, evine geldiği zaman, perdede hayvan nakışları varmış. Bir perde asmış Peygamber Efendimiz'in hanımları kapıya, içerisi görünmesin diye. Bir gelmiş bakmış ki, hayvan deseni var üzerinde. Kuş muydu, geyik miydi, arslan mıydı, kuzu muydu? Ne idiyse, hemen kaldırmış. Neden? Şekil olan, resim olan yere melek girmez diye.

Şimdi bizim tişörtlerimizde maymun resmi, kaplan, arslan, zürafâ, kartal, kanguru resmi, şu resmi, bu resmi olmaz. Neden olmaz? Biz müslümanız, bizim özel zevkimiz var…

Yemeklerimiz bile farklıdır. Bizim yemeklerimizle bu tarafın yemekleri farklıdır. Tatlılarımız, mutfaklarımız farklıdır. Tabiî, mutfak Peygamberimiz'in zamanından gelme bir şey değil. O, kendi örfümüz. Türkiye'den gelme örf ama dinimizin esaslarına sımsıkı sarılmalıyız! Kılık-kıyafet, davranış ve özellikle en kıymetli, en sevaplı olan ahlâk bakımından…

Engin, sakin, hâkim, bilge, sabırlı, tatlı dilli, her yaptığı işi güzel yapan, kusurlu iş yapmayan, herkese iyiliği dokunan bir insan olmamız lâzım!

Kendinizi, her biriniz bir elçi olarak kabul edin. Avustralya'da elçisiniz. Bu kadar elçi olur mu? Evet olur. Hepiniz elçisiniz. Ne elçisisiniz? İslâm'ın elçisisiniz, Avustralya'da... İslâm'ı burada siz temsil edeceksiniz! Siz, İslâm'ı koruyacaksınız. İslâm'ın tanıtılmasını yapacaksınız, hukukunu savunacaksınız; İslâm'ı sevdireceksiniz.

Size bakan insan, müslüman olmak isteyecek:

"—Yâ müslümanlar ne güzelmiş, ben hiç tanımamıştım. İyi ki gelmişler Avustralya'ya... Şu adamların yaşayışlarına bak! Ailelerine bak, hanımlarının terbiyesine, kapalılıklarına; kendilerinin dürüstlüğüne bak! Haram yemezler, vazifelerine sadıktırlar, saatinde gelirler, saatinde giderler..." demeli.

Her şeyimiz elçi gibi olmalı, dikkatli olmalı… Protokola riayet edilerek olmalı ki, kimse bir şey diyemesin. Bundan öteye, herkes İslâm'ı sevsin! Yani, görevimiz İslâm'ı tanıtmak ve sevdirmek.

Küçük işlere tenezzül etmeyeceğiz. Kendimizi küçük düşürecek işleri yapmayacağız. Her şeyimiz itibariyle, saygınlık kazanacağız. Yani, saydıracağız kendimizi… Nasıl sayacak? Adam hayran olacak. Tanıyacak, ahlâkımıza hayran olacak.

c. Gönül Darlığı

Bu dünya hayatı gelir geçer muhterem kardeşlerim! Paralar, mallar, manzaralar, evler gider. Hattâ, bana geçen gün arkadaşlarım enteresan bir şey söyledi, şaşırdım:

"—Bıktık hocam Avustralya'dan..." dedi, bazı arkadaşlar. "Vallahi, rahatından bıktık" dediler.

Doğrudur, rahat da gaye değildir. Eline geçtiği zaman anlarsın gaye olmadığını… Türkiye'de şimdi çalışıyorsun, "Bir evim olsun, bir arabam olsun, borçlarımı bir ödeyeyim, birazcık daha rahat edeyim!" diye. Sen onu gaye edinmişsin, sanıyorsun ki, hayatın gayesi o... Gel Avustralya'ya, gör işte! Araban da var, evin de var, paran da var, buyur bakalım!

Yunus Emre, çok kısa söylemiş, çok güzel söylemiş rahmetli… Ârif insan, tatlı insan. Diyor ki:

Kemdürür yoksulluktan, nicelerin varlığı;
Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı…

Mânâsını da söyleyeyim: "Birçok insanların, yoksulluktan daha fenadır varlıkları. Parası, pulu, zenginliği, imkânı var, her şeyi... Ama yoksul insanlardan daha mutsuzdur."

Kem dürür, kemdir, yâni kötüdür demek. Nicelerin, birçok insanların varlığı, yoksulluktan daha kötüdür. Varlıklı olması, zengin olması, yoksul olmasından daha fenadır. Neden? *Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı...* Gönlü dar, rahatsız, huzursuz…

Burada siz o durumdasınız işte! Gönlünüz huzursuz. Neden? Para, pul, her şey var ama, İslâm'ı tam yaşayamıyorsunuz. Çocuklarınız İslâm'a tam bağlanamıyor. Hanımınız tam İslâmî hayatı yürütemiyor. Bakıyorsunuz, seziyorsunuz ki, bazı şeyler günah olabilir. Eyvah diyorsunuz. Para var ama huzursuz oluyorsunuz.

Gönlü dar oluyor insanın… Çünkü Allah'ın yolunda gittiği, Allah'ın zikrini yaptığı, Allah'a ibadet ettiği zaman gönüller huzur bulur. Allah'ın emrettiği şeyler zor da olsa, meşakkatli, sıkıntılı da olsa; yaptığı zaman insan akşama huzurlu olur. Allah'ın sevmediği şeyleri yaptığı zaman da, keyifli de olsa, eğlenceli de olsa; bu eğlencelerin, bu keyiflerin sonu pişmanlık olur.

Allah Allah! Ne acayip iş! Sabahtan akşama kadar eğlenirsiniz, akşama bir yeis, bir üzüntü, bir gönül darlığı, bir pişmanlık… İntihar edeceği gelir insanın. Neden? Allah yolunda geçirmedin gününü, içine kara bulut gibi pişmanlık çöktü.

En iyisi Allah yolunda yürümektir. Bu dünyanın kıymeti yoktur. Bu dünyayı geçici… Bu dünyayı, âhireti kazanabilmekte

kullanabilirsen, kıymetlidir.

Fırsatı iyi değerlendirin! Top geldi önüne, koşturdun koşturdun, kaleye doğru sürdün, berikini kıvırdın, ötekisini kıvırdın, kaleci ile baş başa kaldın, kaleciyi de kıvırdın, golü attın. Tamam, güzel, başardın bu işi… Fırsatı değerlendirdin, karşı takımın boşluklarından istifade ettin, golü attın; güzel!

Ama bir de elinden topu kaçırırsan? Kimisi yere yatıyor, diz çöküyor, saçlarını yoluyor.

Golü atanın hepsi tepesine çıkıyor, atlıyorlar tebrik etmek babında… O da, elleriyle zafer işareti yapıyor tribünlere:

"—Gördünüz mü, ne hüner becerdim!" diye.

Ama, kaçırdığı zaman da saçlarını yoluyor:

"—Tüh, nasıl kaçırdım bu fırsatı?" diye.

İşte bu hayat fırsatı kaçtığı zaman, asıl o zaman, saç-baş yolunacak. Hayat kaçtı, fırsat bitti, ömür tükendi, gençlik gitti, para gitti, hayat bitti. Azrail AS karşına geldi dikildi:

"—Haydi bakalım, ver emâneti! Ben, emâneti almağa geldim."

"—Ne emâneti yahu?"

"—Can emâneti… Allah, sana bir can emâneti vermişti. Sen bu can emanetini biraz burada kullanacaktın, ondan sonra âhirete gidecektin. Sen burada demir atacağını, devamlı kalacağını mı sandın? Burası kazık kakma yeri mi? Kervan-saray mı burası? Otel mi, motel mi burası? Sen bunu bilemedin."

"—Haa, öyle mi? Biraz dur da, biraz daha ömrüm uzasın, ben bütün yaptığım haltları telafi edeyim, bütün günahları sildireyim. Bu sefer iyi şeyler yapayım, iyi olarak gideyim!"

"—Yoook!"

فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلاَ يَسْتَقْدِمُونَ (الأعراف:٣٤)

(*Feizâ câe ecelühüm lâ yeste'hirûne sâaten ve lâ yestakdimûn*) [Ecelleri geldiği zaman, ne bir an geri kalırlar, ne de bir an ileri

gidebilirler.] (A'râf, 7/34)

Ecel vakti geldi mi, Azrail hiç tehir etmez. Vazifesi o, anında alacak. Saatini, saniyesini geçirmez; o saatte canını çeker alır.

"—Yâhu, müsaade et! Sen de bir meleksin, biraz müsaade et, toparlanayım!"

"—Yok, önceden yapsaydın!"

Rivayet ediyorlar, bir hikâye tabiî bu, ama sembolik; güzel bir mânâ çıkıyor:

Adamın birisi, Azrail AS'la tanışmış, iyice ahbap olmuşlar. O, onu seviyor; o, onu seviyor! Adam ahbaplıktan yüz bulmuş demiş ki:

"—Bana bak! Sen benim canımı almağa gelmeden önce haber ver de, hazırlık yapayım. Madem bu kadar güzel ahbabız, önceden haber ver, ölüme hazırlanayım. Gafilken, içki içerken, kumar oynarken, cünüp iken, sarhoş iken, Allah saklasın fena bir şekilde ölmeyeyim. Tevbe etmiş olarak, abdestli, namazlı olarak, camide, güzel bir şekilde öleyim.."

Neyse, anlaşmışlar. Aradan bir zaman geçmiş, kaç yıl geçtiyse, Azrail gelmiş, çökmüş göğsüne; can alacak.

"—Böyle ahbaplık mı olur? Önceden konuşmadık mı? Hani önceden bir haber verecektin! Şimdi, pattadak geldin, ver canını diyorsun!" demiş.

Azrâil AS da demiş ki:

"—Ben sana çok haber gönderdim."

"—Yok, almadım. Ne haber gönderdin?"

"—Başın ağrıdı, haberdi. Hastalandın, haberdi. Kaza oldu, haberdi. Ben sana bir sürü haber gönderdim, sen haberleri alamamışsın, değerlendirememişsin. Onların hepsi birer haberdi. Bu dünyanın fânî olduğunu, âhiretin geleceğini gösteren bir haberdi."

Bu dünya böyle bir yerdir işte! Âhiretin tarlasıdır. Burada ne ekersen büyür, âhirette biçersin. Bu dünyada ne hayır işlersen, âhirette sevabını görürsün. Bu dünyada ne kötülük işlersen,

karşında görürsün âhirette... Hattâ kabrinde görürsün.

Kabrinde, insan işlediği amelleri sembolik olarak karşısında görecek. Nasıl sembolik olarak? Meselâ, hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz anlatıyor ki:

Kabre girmiş olan bir insan… Kabir karanlık, dar, sıkıntılı, havasız, zor, korkunç bir yer; insan korkar. Bakacakmış ki çok güzel yüzlü, pırıl pırıl, nûrânî, sevimli, sempatik, tatlı bir insan var karşısında… Şaşıracakmış:

"—Maşaallah,.. Ben de kendimi burada yalnız sanıyordum, sen varmışsın meğerse… Yalnızlık çekmeyeceğim, sıkıntı çekmeyeceğim. Sohbet ederiz seninle… Sen kimsin? Seni çok sevdi canım. Şu kabir denilen yapayalnız yerde, vahşet, yalnızlık yerinde sen karşıma çıkınca çok sevindim. Gönlüm de sana ısındı. Yüzün de güzel, halin de güzel… Anlaşılan sen Allah'ın güzel bir kulusun, mahlûkusun. Sen kimsin?"

O da diyecekmiş ki:

"—Ben senin okuduğun Tebâreke Sûresi'yim. Sen o Tebâreke Sûresi'ni okudun! Şimdi, ben de sana kabirde yoldaş oluyorum."

Demek ki, Allah bizim anlayacağımız bir şekilde getiriyor, sevaplı şeyleri. Yani, sevabı doğrudan doğruya yanımızda dursa; Ne bileyim, bir pırıltı şeklinde bile olsa, o da hoşumuza gider. Kabir karanlık olmasın, aydınlık olsun. O da hoşumuza gider ama, demek ki biz en çok neyi severiz? Arkadaş severiz, dost severiz. O zaman, dost şeklinde karşına getiriyor. Sembolik olarak getiriyor. Yani, sıkıntı çektirtmiyor.

O bakımdan insan, bu dünyada yaptıklarının karşılığını kabirde görecek. Namazı, orucu, haccı, zekâtı, hayratı, hasenâtı etrafını alacaklar. Şeytanlar, azap melekleri yanına gelemeyecek. Neden? İbadetleri mâni olacak. Ayakucundan gelmek isteyecek, oradaki ibadeti, namazı diyecek ki:

"—Gelme bunun yanına, bu dünyada iken namaz kılardı."

Sağından gelmek isteyecek, solundan gelmek isteyecek. Orucu, haccı, zekâtı mânî olacak, yanına sokmayacak kötü şeyleri. Kabirde rahat başlayacak. Kabir istirahati, kabir rahatı, kabir

güzelliği başlayacak. Kabri, cennet bahçelerinden bir bahçe olacak.

d. Kabirde Azap Görenler

Bazıları ise kabirde azap görmeğe başlayacak. Buhàrî, Müslim ve diğer kaynaklar Abdullah ibn-i Abbas'tan şöyle rivayet ediyorlar:

مَرَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرَيْنِ ، فَقَالَ: أَمَا إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ ؛ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ لاَ يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ. فَدَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ ، فَشَقَّهُ بِاثْنَيْنِ ، ثُمَّ غَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِداً ، وَعَلَى هَذَا وَاحِداً ، ثُمَّ قَالَ: لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا (خ. م. عن ابن عباس)

(*Merra rasûlü'llah SAS alâ kabreyn, fekàle*) Peygamber Efendimiz SAS iki kabrin yanından geçiyordu, dedi ki:

(*Emmâ innehümâ leyüazzebâni*) "Bu iki kabirdeki insan azap görüyor şimdi." Siz duymuyorsunuz ama, ben peygamber olarak anlıyorum. Bu ikisi azap görüyor kabirde… (*Ve mâ yüazzebâni fî kebîrin*) "Hem de, büyük bir şeyden dolayı değil." Sizin önemsemeyeceğiniz iki sebepten dolayı bunlar azap görüyor. Bunlar müslüman, ama azap görüyorlar kabirde. Cayır cayır yanıyorlar.

(*Emmâ ehadühümâ fekâne yemşî bi'n-nemîmeti*) Bunlardan birisi, laf götürürdü." Ahmet'in lâfını Mehmet'e götürürdü, söz taşırdı, koğuculuk yapardı, kışkırtırdı. O da ona kızardı.

"—Vay, Ahmet bana böyle demiş ha! Bizim mahalleden geçince

ben ona gösteririm. Yakasına yapışırım, canına okurum intikamımı alırım."

Bakın, arayı bozdu! Onun için, kabirde azap görüyor.

(*Ve emme'l-âharu fekâne lâ yestatiru min bevlihî*) Ötekisi, küçük abdestini yaparken sakınmazdı." Nasıl sakınmazdı? Avret yerini açar, herkes görür, o bir günah. Veyahut şar, şar, şar boşaltır; elleri, ayakları, elbisesi, etekleri ıslanır.

Bu ne biçim şey? Sen deve misin, merkep misin? Bunun bir usûlü var. Bu pis, necis... Üstüne sıçramaması lâzım! Bir zerresinin bulaşmaması, güzel bir tarzda olması lâzım. İşte buna dikkat etmediğinden dolayı kabirde azap görüyor.

فَدَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ ، فَشَقَّهُ بِاثْنَيْنِ ، ثُمَّ غَرَسَ عَلَى هٰذَا وَاحِدًا ، وَعَلَى هٰذَا وَاحِدًا ، ثُمَّ قَالَ: لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا.

(*Fedeà bi-asabin ratbin*) Sonra Rasûlüllah SAS yaş bir hurma dalı istedi. (*Feşakkahû bi'sneyni*) Getirilen hurma dalını ikiye ayırdı. (*Sümme garase alâ hâzâ vâhiden, ve alâ hâzâ vâhiden*) Sonra birini bir mezarın, diğerini de diğer mezarın üzerine dikti. (Sümme kàle) Daha sonra buyurdular ki: (*Leallahû en yuhaffefü anhümâ mâ lem yeybesâ*) "Umulur ki bunlar yaş olarak kaldığı müddetçe azapları hafifler."

Başka bir hadis-i şerifte bildiriliyor ki:[56]

"Bir mü'min kabre yatırıldığı zaman, başına ateşten bir tokmak indiriliyor. Kafası darmadağın oluyor. Kabrin içi duman ve ateş doluyor. O bağırıyor, feryad ediyor, kurtulmaya çalışıyor:

'—Aman bana vurmayın! Ben müslümandım. Yanlışlık mı yapıyorsunuz, niye vuruyorsunuz?' diyor.

---

56 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.443, no:13610; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.528, no:12140; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.31, no:43758; *Tergîb ve Terhîb*, c.III, s.132. no:3380.

Onlar da diyorlar ki:

'—Hayır, yanlışlık yapmıyoruz. Sen dünyadayken, zalimler bir mazluma bir yerde zulmediyorlardı. Sen onların yanından geçtin, mazluma yardımcı olmadın, mazlumu korumadın. Mazlumun imdadına yetişmedin. O mazlumu, o garibanı, onların elinde bıraktın, geçip gittin. Ondan dolayı, mü'min olduğun halde kabirde başına bu ateşten tokmakları yiyorsun!' diyorlar."

Demek ki, kabirde cezâ da olabiliyor, sefâ da olabiliyor. Kabir cennet bahçesi olabiliyor, cehennem çukuru olabiliyor.

Kabir, âhiret menzillerinin evvelidir. İlk durak, gümrük orası... Oradan giriyorsun, ondan sonra âhiret âlemi, âhiret ahvâli başlıyor. Orada hâli güzel olanın, ondan sonra da güzel olur. Orada hâli kötü olanın, ondan sonra da kötü olur.

Onun için, kabre girmeden, ölüm gelmeden önce tevbe edin!

عَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ!

(*Accilû bi't-tevbeti kable'l-mevt*)[57] "Ölmeden evvel dönüşünüzü yapın!" Hakka dönün, hak yola girin, Allah'ın sevdiği kul olun. Onun sevdiği işleri yapın! Ölmeden evvel. Sonra ölüm geliverir, yapamazsınız.

"—Yapacaktım, Azrail! Sana selâm olsun. Vazgeç benim canımı almaktan, biraz bekle!"

Olmaz. Bir saat, bir dakika bile tehir etmez, canını alıverir. O bakımdan uyanık olacaksın.

İyi bir müslümanın en mühim vasfı nedir? Ölüme hazırlıklı olmasıdır. Ölüme nasıl hazırlıklı olur; insan? Tevbeli olur, abdestli olur, devamlı abdestli gezer, dili zikirli, kalbi temiz, borçlarını ödemiş, borç bırakmamış olur; üzerinde kul hakkı bırakmamış olur; namaz, oruç borcu bırakmamış olur; rahat rahat gezer.

---

[57] Elbânî, *Silsiletü'd-Daîfe*, c.I, s.74, no:75.

“—El-hamdü lillâh! Allah’a bir can borcum var. Hiç kimseye bir borcum yok. Öyle rahatım ki, kuş gibi hafifim. Neredeyse elimi çırpsam sanki havada uçacağım. Kuş gibi, o kadar rahatım. Neden? Borcum yok, harcım yok, ibadet sıkıntım da yok. Hepsini ödemişim, vaktinde yapmışım. El-hamdü lillah!” diyebilmeli, işte böyle olmalı.

Ölüme hazır olun, hazırlıklı olun, hayatın kıymetini bilin. Hayat insanın çok mühim bir sermayesi, bir hazine, çok kıymetli Zaman, bir hazine... Zaman, para gibi bir şey… Hiç bir zamanınızı boş geçirmeyin.

Hayatınızın kadrini, kıymetini bilin, hayatınızı iyi değerlendirin. Kabre yarayacak, âhirete yarayacak şekilde değerlendirin. İnsanlara yarayacak işler yapın, Ümmet-i Muhammed’e faydalı olun! Siz öldükten sonra da size sevap kazandıracak işler yapın!

Köyünüze çeşme yapsanız, su aktıkça sevap kazanırsınız. Köyün deresinin üstüne köprü yapsanız, insanlar geçtikçe sevap kazanırsınız. Talebe yetiştirseniz; evlât yetiştirseniz, evlâdınız namaz kıldıkça, ibadet ettikçe, sevap kazanırsınız. Kitap yazsanız, kitap okundukça sevap kazanırsınız.

Böyle işler yapın, öldükten sonra ölmeyin! Öldükten sonra sevabı devam edenlerden olun! Hayatınıza hayat, ömrünüze ömür katılsın. Binlerce ömür katılsın. Sevaplar içinde devam edeni arayın.

Ömrü boşa geçirmeyin, hayatı boşa harcamayın, fırsatları kaçırmayın! Top önünüze kadar gelmişken, ıskalamayın, gol fırsatını kaçırmayın! (Talebeler bunu böyle anlıyor. Ne yapalım, böyle anlatacağız.)

Çok büyük bir kazanç imkânı eline gelmiş, kaçırmış. Hiç kazancı yok şimdi.

“—Hay Allah! Bir imza atsaydı, o işi bir yapsaydı, şu kadar milyon dolar kazanacaktı.”

“—Öf be, milyon dolar diyor hoca! Ne kadar da büyük bir

para... O kadar bir para olsa, dünyayı yeniden değiştirirdim."

İşte, hayat da böyle, milyonlarca, milyarlarca dolar gibi kıymetli…

Allah-u Teàlâ Hazretleri, hayatın kıymetini bilenlerden, hayatını Allah'ın rızasına uygun geçirenlerden; sevaplı bir şekilde, pişman olmayacak bir şekilde değerlendirenlerden; Rabbü'l-àlemîn'in huzuruna yüzü ak, alnı açık, rahat, huzurlu varanlardan; cennetiyle, cemâliyle müşerref olanlardan eylesin… Âmîn…

Sevdiklerimizle, evlâtlarımızla, akrabalarımızla, arkadaşlarımızla beraber sevmediği kul olmaktan, cehenneme düşmekten, cayır cayır yanmaktan, azaplara uğramaktan korusun…

Dualarımızı, lütfuyla, keremiyle kabul eylesin… Yolunda dâim, zikrinde kàim eylesin… Habîb-i Edîbine komşu eylesin…

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve bi-hürmeti habîbihi'l- müctebâ, ve bi-hürmeti yevmi'l-cumuah, ve bi-hürmeti sâati'lletî tüstecâbü fîhe'd-deavâti fî yevmi'l-cumuah, ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

28.12.1990 - Melbourne / AVUSTRALYA

13. YARATILIŞIMIZIN GAYESİ

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bizi yaratan, büyüten, yaşatan, sayılamayacak kadar çok ve çeşitli nimetlerine gark eden, mazhar eyleyen Rabbimiz Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne sonsuz hamd ü senâlar olsun... El-hamdü lillâh sağız, selâmetteyiz, hak din üzereyiz, sıhhat ve afiyetteyiz, bir kardeşler grubu arasındayız... Dışarda güzel bir güneş var, çayırlar var, manzara güzel... Nice nimetler... Şükredenlerin nimetleri artar. Allah, nimetin kadrini bilenin ecrini, sevabını, nimetini çoğaltır. Biz de sahip olduğumuz, nâil olduğumuz nimetleri fark etmeliyiz, idrak etmeliyiz.

Bir şey geliyor ama, nereden geliyor? Bir şey oluyor ama, nereden oluyor? Bir şeylere kavuşuyorum amma, nasıl kavuşuyorum? Birtakım çok güzel şeyler, para vermeden, masraf etmeden elime geçiyor amma, kim gönderiyor? Bunları düşünmesi gerekiyor insanın...

a. Dünya Hayatı Geçici

Dünya hayatı, yaşadığımız hayat; gözümüzü açtığımız zaman, etrafa baktığımız zaman gördüğümüz şeylerin çoğu güzel... Güzellik de herkes için değil... Sonra, güzellik devamlı da değil… Yâni, şu sırada güzel de, biz şurada iyiyiz de, hamdolsun ama; şiddetli bir ağrımız olsa, dünya başımıza dar gelir. Kıvransak ağrıdan, dünyayı gözümüz görmez. Peş peşe birtakım üzücü olaylarla karşılaşsak, hayatımızdan bezebiliriz. Bazı kimseler de beziyor hayatından, "Al yâ Rabbi artık emanetini! Bıktım, usandım, dayanamayacağım, tahammülüm kalmadı." diyebiliyorlar.

Muvakkaten ve umûmiyetle insanın gençlik çağında, dünya insana böyle güzel görünüyor. Başında kavak yelleri estiği zaman, toz-pembe görünüyor. Bir aile içinde yetişmiş, babası kendisini büyütmüş... "Hadi evlâdım sen oku da biz senin ihtiyaçlarını karşılarız." dendiği için rahat... Sıhhati yerinde, spor yapıyor... Gücü yerinde, koşabiliyor, başkasının yapmadığı işleri yapıyor. Bir de hele, karşı tarafı yenebiliyor, birtakım sporlar yapıyor, başarıyor... Bunlar güzel ama, bir de madalyonun öbür tarafı var... İhtiyarlık devresi var... Bunlara sahip olamayan insanların ızdırapları, sıkıntıları var, dertleri var...

Hâsılı, biz bu dünyanın nasıl bir şey olduğunu, gerçek çehresiyle görebilmiş değiliz. İnsanların çoğu görebilmiş değil! Ama bizim dedelerimiz herhalde durup dururken *yalan dünya* dememişler. Yalancı dünya değil de, yalan dünya... Yâni hayal, boş... Birisi karşına geçse, "Efendim şöyle oldu, böyle oldu..." diye bir sürü masal anlatsa, olmadık hayal mahsulü bir şeyler anlatsa, yalan dersiniz. Dünyaya da yalan dünya demişler.

Yalan dünya... Neden? Bir kere devamlı değil, herkesin elinde devamlı kalmıyor. Gençlik devamlı kalmıyor, zenginlik devamlı kalmıyor... Sıhhat devamlı kalmıyor, ömür sürüp gitmiyor. Bir zaman sonra, insan bazı nâhoş olaylarla karşılaşınca, bu sefer de bakıyorsunuz şairlerden filân, mırın kırın, illâ sesleri çıkmağa başlıyor: "Efendim, işte geç fark ettim taşın sert olduğunu…" Taş zaten sert ama, şair geç fark etmiş.

Geç fark ettim taşın sert olduğunu...
Su insanı boğar, ateş yakarmış.
Her geçen günün dert olduğunu,
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.[58]

---

[58] Cahit Sıtkı Tarancı'nın (1910-1956) Otuz Beş Yaş isimli şiirinin tamamı:

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafile bugün,
Gözünün yaşına bakmadan gider.

Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünüyorsunuz;
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim:
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim
Yalandır kaygısız olduğum yalan.

Hayâl meyal şeylerden ilk aşkımız;
Hatırası bile yabancı gelir.
Hayata beraber başladığımız
Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir;
Gittikçe artıyor yalnızlığımız

Gökyüzünün başka rengi de varmış!

Tabii, su boğacak; elbette, ateş yakacak, tabiatı o ama, onu ilk başta anlayamamış.

Hangi yaşa gelmiş Cahit Sıtkı? Daha otuz beş yaşına gelmiş, yolun ortasında... Taşın sert olduğunu anlayınca, ateşin yaktığını anlayınca; bir de herhalde, günleri biraz dertlenince, efkârlanınca, birden manzara değişiveriyor. Yâni, sözler değişiyor. Hani on sekiz yaşındaki sözler, yirmi yaşındaki sözler; delikanlılık çağındaki cevher? Onlar gidiyor; ölüm olayı karşısında durgunlaşıyor insan, şaşırıyor.

Büyüklerimiz de bunu çok denemişler, deneyenlerden dinlemişler. Çok tecrübeli büyüklerden, evliyâullahtan, enbiyâdan anlamışlar. Diyorlar ki: "Dünya vefâsızdır. Sen ona vefâ göstersen, 'Ben seni çok seviyorum, sana çok vefâlıyım, ayrılmam senden!' desen, sımsıkı sarılsan; o seni itiyor." Yâni, "Çekil başımdan, istemiyorum!" filân der gibi boşuyor seni... Sen ona rağbet ediyorsun, o seni boşuyor.

Onun için, İranlı şairlerden bir tanesinin [Hâfız'ın] bir sözü var:

Geç fark ettim taşın sert olduğunu.
Su insanı boğar, ateş yakarmış!
Her doğan günün bir dert olduğunu,
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.

Ayva sarı nar kırmızı sonbahar!
Her yıl biraz daha benimsediğim.
Ne dönüp duruyor havada kuşlar?
Nerden çıktı bu cenaze? Ölen kim?
Bu kaçıncı bahçe, gördüm tarumar.

N'eylersin ölüm herkesin başında;
Uyudun uyanamadın olacak
Kim bilir nerde, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak;
Taht misali o musalla taşında.

مجو درستی عهد از جهان سست نهاد
که این عجوزه عروس هزار دامادست

Mecû dürüstî-yi ahd ez cihân-ı süst nihâd,
K'in acûze arûs-i hezâr dâmâdest.

Farsça güzel bir beyit... Mânâsı şu: "Şu gevşek yapılışlı, çürük yapılı dünyadan vefâ bekleme! İşe yarar sanma bu dünyayı! Bu dünya acûze, bin damatla evlenmiş bir kocakarı gibidir. Hangi birine vefâ gösterecek? Hiç birine vefâ göstermiyor. Herkes dünya dünya diye sarılmış, sonunda elinden kaçırmış; sonunda ona vefâ göstermemiş."

Zamanımız şairlerden birisinin dediği gibi:

Dost dost diye, nicesine sarıldım,
Benim sâdık yârim kara topraktır.

İşte biz, olayları olmadan önce tesbit etmek, tehlikeleri gelmeden önce haber almak, tehlikelerin karşısındaki tedbirleri zamanında uygulamak; frene karşı tarafa çarpmadan önce basmak, uçuruma yuvarlanmadan evvel direksiyonu çevirmek... Akıllılık diye buna diyoruz. Yoksa, "Aaa! Hay Allah! Fren de yaptım ama, gitti bizim arabanın önü! Hay Allah! Şarampola yuvarlandım, dokuz takla attım..." vs. İş işten geçtikten sonra olan tedbirlerin kıymeti olmuyor.

b. Hayat ve Ölüm İmtihan İçin

O halde şimdi, Melbourn'dan tanıdığınız insanları düşünün! İş hayatınızdan, komşuluğunuzdan... vs. Genç süsleniyor... Genç eğlencede, genç keyifte, genç zevkte... Genç sorumsuz... Ama sonra? Yaşlı biracı, yaşlı ayyaş, yaşlı berduş... Öylesini de gördüm. Ana caddede kaldırıma oturmuş, içki şişesini yanına koymuş; içkiyi fırtlıyor... Bir mezeden alıyor, bir de ayakkabısını fırçalıyor.

Ayakkabını fırçalasan ne olacak, fırçalamasan ne olacak? Senin hayatın geçmiş zâten... Bitmiş... Bir de o tarafı var...

İşte biz müslümanlar, mü'minler ve bizden önceki peygamberlerin ümmetleri, Allah'ın ikazına, ihtarına, ihbarına, ihbarnâmesine önceden inanmışız ve geleceğe şimdiden tedbir alma durumunda olan insanlarız. Bizim güzel tarafımız bu...

Dünyanın en akıllı insanları kimlerdir? Uzaya füze gönderenler mi, satellit gönderenler mi? Hayır! Dünyanın en akıllı insanları, hem dünyayı, hem ahireti kurtaranlardır. İnsan ahireti, ebedî hayatı, muazzam sonsuz hayatı kaybederse akıllılık mı? Değil... Çok materyalist bir görüşle bile değil... Yâni, materyalist görüşle bir adama desen ki:

"—Al şimdi sana on dolar veriyorum; yarın senden yüz bin dolar alırım haaa!"

"—On dolar senin başına çalınsın! Yarın benden yüz bin dolar alacak olduktan sonra, istemem ben! Bir gün daha sabrederim. Bu dünyanın muvakkat bir zevki, kısacık bir zevki, ama arkadan sonsuz cehennem ateşi... Cayır cayır, çatır çatır yanmak... Sonsuz ızdırap, bitmek tükenmek bilmeyen fecî bir hayat... İstemem o zaman dünyayı!" der insan...

Şimdi bu gerçeği görmek kolay değil... Neden kolay değil? Güneş, çayır, çimen, gençlik güzel... Çok zevkler var... Süslü, güzel bu acûze dünya... İlk bakışta acûzeliğini herkes fark etmiyor. Öyle bir boyanmış ki, muazzam makyaj ustası... Koymuş önüne boyaları, geçmiş aynanın karşısına... Bir krem çalmış yüzüne, bir makyaj yapmış gözlerine... Uzaktan bakanlar hayran oluyorlar ama, acûze, ihtiyarlar ihtiyarı... Kemikleri erimiş ama, yüzünden belli değil... Öbür taraflarını da örtmüş.

Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki: *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*... Hepinizin duyduğu, bir kısmınızın ezbere bildiği bir sûre, Tebâreke Sûresi'nde:

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً (الملك:٢)

(*Ellezî haleka'l-mevte ve'l-hayâte*) "O Allah ki, ölümü ve hayatı var etti, yarattı. (*Li-yeblüveküm eyyüküm ahsenü amelâ.*) Bakalım hanginiz daha güzel icraat yapacak, daha güzel işler yapacak diye, sizi imtihan etmek için yarattı." (Mülk, 67/Sebep imtihan; asıl maksat denemek, sınamak...

Başka bir ayet-i kerimede buyuruluyor ki:

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لاَ تُرْجَعُونَ

(المؤمنون:١١٥)

(*E fehasibtüm ennemâ halaknâküm abesen ve enneküm ileynâ lâ türceûn.*) "Siz sandınız mı ki ey gafiller, cahiller, müşrikler, kâfirler, imansızlar, iz'ansızlar, ey irfansızlar, biz sizi abes yere yarattık? Boş yere mi, eğlence için mi, sebepsiz mi, maksatsız mı yarattık? Siz bize dönmeyeceğinizi mi sandınız? Hayatı gayesiz mi, abes mi, lüzumsuz mu, boş mu, sonsuz mu, amaçsız mı, tesadüfî mi sandınız? Hayır öyle değil!" (Mü'minûn. 23/115)

İşte İslâm'ın tezi bu... İmanın tezi, irfanın görüşü bu...

Bu zamanda bazı insanlar diyorlar ki:

"—Gözlerimi kapatıyor, hiç bir şeye inanmıyorum!"

İnanmıyorsun ama, var... Sen inanmasan da, bak, sonuç senin sandığın gibi çıkmıyor. Senin gittiğin yol, çıkmaz yol! Senin girdiğin yol, gittiğin yol hiçlik yolu! Hiç bir şey yok! Anarşi, bedbinlik, bıkkınlık, gadir, zulüm, hırsızlık, arsızlık, yüzsüzlük, Epikürizm ve sonunda intihar...

"—Neden?"

Bir şeye inanmadı mı, bir şeye bağlanmadı mı, insan mahvolur. Karnını doyurması yetmez! Karnını doyurması, insana kat'iyyen yetmiyor; insanın gönlünün doyması lâzım! Gönlü hoş oldu mu, açlığa da tahammül eder, savaşa da gider, yaralanır da, ölür de... Seve seve ölmeğe gider.

Beş-on kişi seyahat ediyorlarmış. Kardeşmiş bunlar, sizin gibi birbirlerinin kardeşleri... Yakalamışlar:

"—Vay casuslar! Sizin şehrimize giriş sebebinizi anlamadık mı zannediyorsunuz? Siz içerden bize kötülük yapmak için geldiniz; öbür devletin casuslarısınız değil mi? Gelin bakalım!" veyahut, "Siz bozuk inançlı insanlarsınız, zındıksınız! Kötü niyetlisiniz, imansızsınız! Gelin bakalım!" demişler.

"—Kesin şunların kafasını!" demiş amirleri...

Beş-on kişinin kesilecek kafası... Kardeş bunlar, derviş bunlar, ihvân... Kesecekler; çünkü, görünüşleri fakîrâne... Mevki makam sahibi bir insan gibi görünmüyorlar... Giyimleri kuşamları hoş görünmüyor... "Kesin!" demişler.

Bir tanesi genç, yakışıklı... Hemen öne koşmuş, cellada:

"—Önce beni kes! Önce beni kes!" demiş.

Cellat bakmış; cellat ama, onun da bir kalbi var:

"—Dur be! Biraz geri git!" demiş.

"—Yok, önce beni kes! Ne olur, önce beni kes!"

"—Ne ısrar edip duruyorsun yâhu? Ölüm bu kadar tatlı bir şey mi? Düğün mü, bayram mı bu? Bu hoş bir şey mi? Ölüm bu, acı..."

Demiş ki:

"—Sen benimle meşgul olurken, kardeşlerim bir kaç dakika fazla yaşarlar. Hiç olmazsa, onları birkaç dakika fazla yaşatmış olurum." demiş.

Fedâkârlığa bak! Arkadaşları iki-üç dakika daha fazla yaşasınlar diye, kendisi önce ölmeye giden bir genç... Birbirlerine böyle bağlanmış insanlar...

Cellat haber göndermiş:

"—Siz bunlara zındık dediniz ama, vallàhi bunlar zındığa benzemiyor. Kâfir dediniz, kâfire benzemiyorlar. Bunlar mübarek insanlara benziyor, ölümden de korkmuyorlar. Üstelik birbirlerini de seviyorlar, güzel ahlâkları da var... Bir yanlışlık olmasın?" demiş.

Hakîkaten, tahkik etmişler, öyle olduğunu anlamışlar.

"—Kusura bakmayın! Az kalsın size karşı yanlış bir şey yapacaktık; kesecektik sizi... Haydi buyurun gidin!" demişler.

Yâni, ölmemiş ama, ölmeye gidiyor insan... Kardeşlerine küçük bir iyiliği olsun diye, kardeşleri için ölmeye gidebiliyor.

c. Bizim Gayemiz Ahiret

Şimdi, bizim ve sizin eğitim için geldiğimiz bir yer burası... Bazı gerçekleri öğreneceğiz, kendimizi eğiteceğiz, duygularımızı eğiteceğiz, kalbimizi eğiteceğiz, kafamızı eğiteceğiz... Değiştireceğiz, güzelleştireceğiz, yenileyeceğiz kendimizi...

Bu eğitimin ilk kademesi ne? İlkönce gayeyi bilmek lâzım! Çünkü, bilim adamları tesbit etmişler ki, bir şeyi öğrenecek insan, prensipleri öğrenirse daha çabuk öğreniyor; detayı ezberlemeye çalışırsa, öğrenemiyor. Ana prensipleri öğrenen insan, çarçabuk, hemen öğrenmesi gereken şeyi öğreniyor. Onun için, önce temel prensipleri öğreneceğiz.

Bizim temel prensibimizde, bizim gayemiz dünya hayatı değil, bizim gayemiz ahiret! Bizim gayemiz zevk değil, keyf değil... Gerçi, zevkli keyifli bir yere getirdi Allah bizi ama, Allah'ın ikramı bu... Hani manzaralı, güzel, hoş... Yemekler çeşitli, bol... Sıkıntımız yok... Ortadoğu'da bu rahatı bulan kaç insan var? Geldiğimiz memleketlerde, şu rahatın yüzde birine sahip kaç insan var? Sıcak sulu, soğuk sulu, temiz havalı... Böyle tatlı, mutlu yaşayan kaç insan var; sorarım size?

Harb tehlikesi var... Doğu Anadolu'da bizim askerler ailelerini, "Harb olursa, bâri siz uzakta durun!" diye, Batı Anadolu'ya gönderiyorlar. Sınıra yığınak yapılıyor. Çevik kuvvet isteniyor. Askerler hakîkî mermilerini almışlar, alârma geçmişler. Bizim ülke böyle... Aşağısı harb halinde... Kuveyt mahvolmuş, Filistin perişan, Suriye dertli, Suudî Arabistan karışık...

Yâni el-hamdü lillâh büyük nimetler içindeyiz; ama, bizim gayemiz nimet değil... Bizim gayemiz, rahat da değil... Bizim

gayemiz, dünyanın dertlerinden sıyrılıp da, bir kenara gelip keyif yapmak da değil... Piknik de değil, *holiday* de değil... Vallâhi değil, billâhi değil... Bizim gayemiz, Allah'ın sevdiği kul olmak, Allah'ın razı olduğu kul olmak! İster güneşli olsun, ister karlı; ister temiz hava olsun, ister kirli; ister tok olalım, ister aç; bizim gayemiz Allah'ın rızasına ermek, Allah'ın sevdiği kul olmak!

İlkönce bunu ortaya koymamız lâzım! Bunu ortaya koymazsak; kadın kocasıyla geçinemez, koca karısına bağlanamaz... Çocuk babasına itaat edemez; baba çocuklarına bakmaz, şefkatli olmaz… Gaye yok, maksat yok, herkes materyalist bir görüşle birbirine bakar; ortada bir bağ kalmaz.

Allah saklasın, öyle medenî denilen ülkeler biliyorum ki ben; oralara gitmişim, orada tahsil gören insanlardan oraların acı hatıralarını dinlemişim: Kadın kocasına bağlı değil, koca karısına bağlı değil... Çocuk babasına sevgi duymuyor, saygı duymuyor. Karşısında ayaklarını uzatıyor, oturuyor. Su istiyorsa, "Git mutfaktan kendin al, bana ne yâ? Herkes kendi işini görsün!" diyor.

Sabahleyin kadın süsleniyor gidiyor bir tarafa... Erkek çekip gidiyor öbür tarafa... Akşam kaçta geleceği belli değil... Böyle yuva mı olur, böyle muhabbet mi olur? Adamlar cahil! Adamların mutluluktan haberleri yok! Dünya mutluluğundan da haberleri yok! Mutluluk İslâm'da, dünya mutluluğu da İslâm'da...

İngiltere'den elçi gelmiş Osmanlı diyarına... Karısı da gelmiş yanında... Merak tabii... Şarka, Osmanlı sultanlarının diyarına gidiyor; nasıl bir diyar? Camiler, ezanlar, çarşaflı kadınlar, haremlik, selâmlık... Sakallı, bıyıklı, pala bıyıklı, erkekler... Bellerinde kılıçlar... Atların üstünde, şalvarlı, kuşaklı adamlar... Kafesli, cumbalı evler... Kalkmış gelmiş elçiyle hanımı...

Onun zannına göre, müslüman kadını esir... Tıkılmış bir odanın içine, üstüne bir kilit kapatılmış. Trak, trak, trak; üç defa çevrilmiş. Buradan çıkmak yasak... Kapıdan yiyeceği, içeceği veriliyor. Müslüman kadını esir, haremde hapis, kafeste kuş gibi...

Böyle düşünüyor.

Gelmiş bakmış ki, müslüman kadını kendisinden çok daha ileri... Ev ev gezmiş. Aman yâ Rabbi! O haremlerin güzelliğini görmüş. Haremlerdeki düzeni görmüş, sevgiyi görmüş, saygıyı görmüş... Annelerin evlâtlarına muhabbetini görmüş. Hanımların efendilerine saygısını görmüş; efendilerin hanımlarına bağlılığını görmüş. Mektup yazıyor, diyor ki:

"—Aziz kardeşim! Ben şaşırdım. Osmanlı diyarını hiç umduğum gibi görmedim. Ben oranın kadınlarını hapiste sanırdım, mutsuz sanırdım. Gezemiyor, tozamıyor, fink atamıyor; dışarıya çıkamayan kadın mutsuzdur herhalde diye düşünürdüm. Kocasının emri altında, tazyik altında; otur, kalk, getir, götür... Böyle mutluluk mu olur diyordum. Hiç de öyle değilmiş; çok zarif insanlar... Gayet iyi yetişmişler, görgülüler, bilgililer, tatlı dilliler, centilmen insanlar..." diye söylemiş, artık nasıl methetmişse methetmiş.

Sonra, diyor ki: "Fatma Sultan diye birisiyle tanıştım. Nasıl görgülü, nasıl bilgili, nasıl konuşması tatlı, nasıl ölçülü, nasıl güzel konuşuyor. Dedim ki: Efendim, çok güzelsiniz..."

İngiliz kadın, elçinin karısı, bizim Fatma Sultan'a iltifat ediyor. İşte o da, belki padişahın torunu, bilmem nesi, bir akrabası... Bir paşanın hanımı filân gibi bir şey... Her kimse, ona iltifat ediyor:

"—Efendim çok güzelsiniz! Eğer siz İngiltere'de olsaydınız, erkekler etrafınızda pervâne kesilirlerdi, dönerlerdi fırıl fırıl..."

Şöyle bir irkilmiş Fatma Sultan... Böyle kompliman mı olur, müslümana böyle laf mı söylenir? Kadının haberi yok... Şöyle durmuş. Tabii, "Seni terbiyesiz, seni!" dese de olmaz; kibar çünkü... Kibar insanlar, söyledikleri sözü kibarca söyler, anlatacağı fikri güzel anlatırlar. Gayet sakin, demiş ki:

"—Sanmıyorum, sanmıyorum!"

"—Niye efendim, niye sanmıyorsunuz?" demiş İngiliz kadın...

"—Onlar güzelliğin kıymetini bilselerdi, sizi buraya göndermezlerdi." demiş, ona bir iltifat etmiş.

“Kardeşim, zerafete bak, komplimana bak! Cevabın güzelliğine bak!” diyor mektupta... Aldın mı cevabı müslüman hanımdan, gör işte...

Şimdi bizim ilk tesbit ettiğimiz gerçek bu... Dünya hayatı imtihan; bunu öğreneceğiz, ilk dersimiz bu... Bu dünya hayatı, imtihan hayatıdır. İlk cümle; not defterlerimizde, hatıra defterimizde, ders defterimizde ilk yazacağımız şey: Dünya hayatı imtihan hayatıdır ve fânîdir. Fânî olduğu için de fenâdır. *Fenâ* demek; Arapça’da bekànın zıddı, sonlu, bitici demek... Devamlı değil, bàkî değil demek...

“Dünya fenâdır.” demişiz; bed, kötü mânâsına kullanmışız. Halbuki *not temporary*, devamlı değil demek... Devamsız şeyi sevmemiş bizimkiler... Sevmedikleri için de, onu “Tu, kaka...” mânâsına kullanmışız. Çünkü, kesiliyor, bitiyor. Bàkî olmasa da yine güzel değil mi? “Fenâ olduktan sonra, geçici ve muvakkat olduktan sonra, güzelliğin ne kıymeti var?” demişler, hiç aldırmamışlar. İşte ilk dersimiz, ilk öğreneceğimiz şey bu...

Bizim gayemiz, bu dünyada keyif yapmak değil, zevk yapmak değil... Biliyoruz bu dünyanın zevkli olduğunu... Bize kitabımız söylüyor*, bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahî*m:

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ

فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ (الحديد: ٢٠)

(*İnneme’l-hayâtü’d-dünyâ laibün ve lehvün ve zînetün ve tefâhurun beyneküm ve tekâsürün fi’l-emvâli ve’l evlâd*) “Biliniz ki ey mü’minler, bu dünya hayatı oyundur, tiyatrodur. Çocukların oyunları gibi, futbol, voleybol vs. gibi bir oyun... (*Ve lehvün*) Ve eğlencedir; vur patlasın, çal oynasın... Çalsın sazlar, oynasın kızlar... vs. (*Ve zînetün*) Ve zînettir; gelsin gerdanlıklar, bilezikler, yüzükler, küpeler ve sâireler... Çeşit çeşit kılıklar, kıyafetler, süsler, zînetler...

(*Ve tefâhurun beyneküm*) “Aranızda övünme…” Benimki çok daha güzel, var mı bana yan bakan? Var mı benimki kadar güzel olan, var mı benim kadar kuvvetli olan? Ben bir taneyim...” vs. *Tefâhur*, karşılıklı övünme... Bu övünüyor da, ötekisi duruyor mu? O da ondan daha baskın...

En akıllısı Deli Bekir,
Ol dahi zincirle yatur.

Hepsi birbiriyle bir iftihar, bir övünme, böbürlenme yarışı içinde... Goril gibi göğsünü vurup, “Var mı bana yan bakan? Ben bir taneyim, ben en üstünüm, ben en zenginim! Benim köşküm en güzel, en görkemli! Benim arabam şâhâne, kanatlı, kuyruklu, Kadillak, BMW!” bilmem ne... Tefâhur derken, böyle tiksinir gibi seziyorsunuz, ayet-i kerîmedeki ifadeyi... Oyundur, eğlencedir, süstür, karşılıklı övünmedir bu dünya hayatı...

(*Ve tekâsürün fi’l-emvâli ve’l-evlâd*) “Mal çoğaltmaktır, evlât çoğaltmaktır, etraf çoğaltmaktır, rey arttırmaktır.” (Hadîd, 57/20) vs. Çoğaltmak için uğraş bakalım!

أَلْهَا كُمُ التَّكَاثُرُ . حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ (التكاثر:١-٢)

(*Elhâkümü’t-tekâsürü hattâ zürtümü’l-mekàbir*) buyuruyor, başka bir sûrede Allah-u Taâlâ Hazretleri... Bu mal toplama hırsı, “Daha çok olsun, daha çok olsun, daha... Daha...” şeklindeki arzu, insanı nereye kadar meşgul ediyor? (*Hattâ zürtümü’l-mekàbir*) Kabirleri, mezarları saymaya kadar gidiyor. “Bizim kabrimiz daha kalabalık! Gel istersen, kabristandaki kabirlerimizi sayalım; senin ailenin kabirleri mi daha üstün, bizimki mi daha üstün?”

Veyâhut, kabre girinceye kadar... Ölüm başına gelip, dank diye öldükten sonra, “Hay Allah! Bu çok edinme yarışı ne imiş? Tuh, aldandık bu masal dünyaya!” diyecek.

كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ

حُطَامًا (الحديد: ٢٠)

(*Kemeseli gays*) "Çöl yağmuru gibidir bu dünya hayatı... (*A'cebel küffâre nebâtühû*) Çölde yağmur yağdığı zaman, kupkuru kumların arasından bir iki gün içerisinde otlar yeşeriverir, çıkar. Neden? Şiddetli yağmur yağdı, çöl kumları iyice ıslandı, beslendi; yeşil otlar çıktı. (*Sümme yehîcü feterâhü musfarran*) Sonra tabii, ertesi gün yine güneş, elli derece güneş, yumurtayı pişiren güneş... Eti taşın üstüne koyduğun zaman cızzz diye pişiren güneş... Onun altında ot, çimen kalır mı?

(*Sümme yekûnü hutàmâ*) Sonra da o kurur, onu sapsarı görürsün." (Hadîd, 57/20) Rüzgâr estiği zaman samanlarını uçurur, çöp haline gelir. Dünya işte bu! Bir yağmur yağdı, bir yeşillendi, bir sarardı, bir kurudu, bir çör çöp oldu gitti; işte dünya bu!

وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ (الحديد: ٢٠)

(*Ve fi'l-âhireti azâbün şedîd*) "Ama ahiret hayatı var, ahirette de şiddetli bir azabı var Allah'ın..." (Hadîd, 57/20)

Şiddetli bir azap var! Kime? Allah'ın emrini dinlemeyenlere, kulak asmayanlara... Bir kulağından girip, öbür kulağından çıkanlara, duyduğuna göre hareket etmeyenlere... Hayat imtihanını kaybedenlere... Bu hayatı Allah'ın sevdiği bir kul olarak geçirmeyenlere...

İmtihan müddeti iki saat; imtihan başlamıştır, buyurun! İki saat geçiyor. Çocuk, elinde kalem; kalemin kâh arka tarafını ısırıyor, kâh ensesini kaşıyor. Bu sorunun cevabı neydi? Ondan sonra, öğretmen diyor ki: "Kalemleri bırakın! İki saat dolmuştur, kâğıtları toplayın!" diyor. Hiç bir şey yazmadı, kâğıt boş... O zaman, sıfır alıyor. (*Ve fi'l-âhireti azâbün şedîd*) İşte böyle insanlar için ahirette şiddetli bir azab var...

Bu dünya boşuna mı yaratıldı? Hayır! Bu dünyada yaptıkları

yanlarına mı kalacak? Hayır, kalmayacak; zâlim ettiğini bulacak, hırsız çaldığının cezasını çekecek... Alçak, alçaklığının pişmanlığını tadacak. (*azâbün şedîd*) Şiddetli azaba uğrayacaklar.

وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ (الحديد : ٢٠)

(*Ve mağfiretün mina'llàhi ve rıdvân*) Bir de öteki kullar var... Onlar da boynu bükük, Rablerini sevmişler, Rablerine kul olmuşlar, kulluk etmişler, kulluk etmeye çalışmışlar. Karınca gibi, ufacık tefecik, azıcık azıcık, yufka yufka, küçük küçük... Hani karıncaya sormuşlar:

"—Merhaba, hayrola!. Yola koyulmuşsun, ne tarafa doğru gidiyorsun böyle?"

"—Hacca gidiyorum!" demiş.

"—Yâhu, buradan hacca bu karınca ayaklarıyla gidilir mi? Tıpış da tıpış, tıpış da tıpış... Oooh! Sen kaç ayda, kaç kilometre gideceksin, hacca ne zaman varacaksın?"

"—Olsun, yolunda olayım ya! Yolunda olayım da, yolunda öleyim yeter." demiş.

Hac yolunda öldü mü insan, hacı demektir. Yolunda olmak çok önemli... Karınca gibi yaratılmışsa insan, adımları küçükse; küçüktür amma, yolundaysa ne mutlu! Karınca gibiyse bile, yolundaysa, yolunda ölebilmişse, ne mutlu! (*Ve mağfiretün mina'llahi ve rıdvân*) Allah'ın sevgili kullarına da mağfireti var... "Kusursuz değilsiniz, biliyorum, affettim sizi..." diyor Allah...

Gice gündüz işleri isyan kamû,
Korkarım ki yerleri ola tamû

Peygamber Efendimiz endişe etmiş: "Bu benim ümmetlerimin hali ne olacak?" diye...

Ol zayıf ümmetlerin hali n'ola?
Hazretine nice anlar yol bula?

“Ben gelmişim, Mi’raca çıkmışım, sen nasib etmişsin yâ Rabbi! Dergâh-ı izzetine beni kabul etmişsin, yedi kat gökten geçirtmişsin... Cebrâil’in buradan öteye bir adım daha atarsam, cayır cayır yanarım dediği, durduğu yerlerden öteye götürmüşsün, perdeleri kaldırmışsın...”

Âşikâre gördü Rabbü’l-izzeti,
Ahirette öyle görür ümmeti...

Âşikâre Rabbü’l-âlemîn’in görüleceği huzur-u izzete girmiş diyor ki:

Ol zayıf ümmetlerin hali n’ola?
Hazretine nice anlar yol bula?

“Ben senin yanına gelmişim, yol vermişsin, yol açmışsın, nasib

etmişsin, gelmişim... Onlar senin huzuruna nasıl gelecekler yâ Rabbi! Zayıf ümmetler senin huzuruna nasıl gelirler?

(*Gice gündüz işleri isyan kamû,*) Kusurlular; tamâmen, gece gündüz işleri günah...” Otururlar sohbet ederler; şeytan, gıybete daldırır, “Hadi günaha gir!” der.

Ticaret için dükkân açmışsın, elinin emeğiyle geçiniyorsun; hırslı olma, harama girme, aldatma! Doğru konuş, sevaplı ol, helâl kazan, helâl ye! “Hayır! Şurada biraz daha fazla kazanç var!” diye şeytan kandırıyor. Hop harama düşürtüyor, hop günaha sokuyor... Yalan yere yemin ettiriyor, hileli mal sattırıyor, başkasının malına el uzattırıyor... vs. Sonunda yine aldatıyor.

Veya, tûl-i emel insanı aldatıyor; “Daha çok yaşarım, iyi işler yaparım inşallah...” filân derken, bir şey yapmıyor. “Kur’an’ı ezberleyeceğim... Hele bu sene de geçsin, hele fakülteyi de bitireyim... Hele şu da olsun, hele bu da olsun...” Hayrola, ne oluyor? Saçlar ağardı, hâlâ sen bir şeyler yapacaksın? Mektebi bitiremedin, mezun olamadın, şehâdetnâmeyi alamadın... “Olacak, olacak inşallah!”

Küçükken derdi ki bacım,
Çoğu gitti azı kaldı;
Büyüdüm, ihtiyarladım,
Çoğu gitti azı kaldı.

Hâlâ aynı terâne... Çoğu gitti, azı kaldı; olacak olacak, bekle bekle... Tûl-i emel aldatıyor. Ümitler... “Bugün yapamadım ama, yarın yaparım inşallah! Bugün olmadı, yarın yapacağım, söz...” vs. Kaç defa sözü bozdu, kaç defa hatâ işledi ama, bir insanın niyeti önemli...

Müslümanın niyeti önemli olduğundan; kusurları da olsa, hatâları da olsa, (*ve mağfiretün minallah*) Allah mü’min kulunu, iyi niyetli kulunu affediyor. (*ve rıdvân*) Bir de Allah’ın rızâsına ermek, râzı olduğu kul olmak var, rıdvân-ı ekberine vâsıl olmak derecesi var... O da has kullara mahsus...

“Gel kulum!” diyor Allah, severek çağırıyor. “Gir cennetime kulum!” diyor. “Sen benden râzı, ben senden râzı; hem ben seni sevdin, hem sen beni seviyordun. Gel, buyur, nimetlerime mazhar ol!” diyor.

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلاَّ مَتَاعُ الْغُرُورِ (الحديد: ٢٠)

(*Veme'l-hayâtü'd-dünyâ illâ metâu'l-gurûr*) “Bu dünya hayatı, birçok insanlar için bir aldanma vâsıtasıdır.” (Hadîd, 57/20) Ayet-i kerime böyle bildiriyor. Biz de bu ayet-i kerimeyi okumuş olduk, hatırlatmış olduk.

d. İnsanlar ve Cinler Kulluk İçin Yaratıldı

Bir başka ayet-i kerimede buyuruyor ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ (الذاريات:٥٦)

(*Vemâ halaktü'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'budûn*) “Biz cinleri de, insanları da başka bir iş için yaratmadık. Yaratma sebebi başka bir şey değil... (*İllâ li-ya'budûn.*) Ancak bize ibadet etsinler diye yarattık.” (Zâriyat, 51/56)

Bu ayet-i kerime de Rabbimiz'in kendi sözü, kendi kelâmı, Kur'an-ı Kerim'den...

Bu ifadesinden anlıyoruz ki: Bir biz varız; insanlar, benî Adem, sizler ve biz, dışardakiler, evvelkiler ve sonrakiler... Bir de cinler var... *Cin*, göze görünmeyen varlıklar demektir.

“—Göze görünmeyen varlık var mı? Ben görmediğime inanmam!” diye adamın birisi inad ediyormuş. Gelmiş bir hocaefendiye demiş ki:

“—Ben görmediğime inanmam! Sonra siz, şeytan cehenneme girecek diyorsunuz...”

“—Evet, Allah öyle diyor.”

"—Allah şeytanı ateşten yarattı diyorsunuz..."

"—Evet, öyle diyor Kur'an-ı Kerim'de... Allah onu cehenneme atacak, ateşe atacak..."

"—Ateş ateşe ne zarar verir? Şeytan da ateşten; içine girse ne olur?" demiş.

İçinden şöyle bir *lâ havle* çekmiş hoca... Hemen tarlanın kenarındaki toprak aklına gelmiş. Sürmüşler toprağı... Şöyle bir kalıp kesmik duruyor. Toprağı sürdüğün zaman pulluk atıyor ya... Koca bir kesmiği hemen eğilmiş, almış oradan... "Küt..." diye kafasına vurmuş adamın... Orası şişmiş ve muazzam acımış. Haydi kadı efendinin huzuruna...

"—Kadı efendi! Ben soru sordum, cevap istiyordum. Bu adam kaldırdı, benim kafama bir toprak parçası vurdu. Muazzam başım ağrıyor. Beynim sarsıldı, ölecek hale geldim. Davacıyım bundan!" demiş.

Hakim sormuş:

"—Hoca Efendi! Bunu ne diye döğdün? Doğru düzgün konuşmanız, anlaşmanız mümkün iken, ne diye döğdün bunu?"

"—Yok efendim! Bana soru sordu, sorusuna cevap verdim." demiş.

Hani bir şair diyor ki:

Nush ile uslanmayanı etmeli tekdir,
Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektir.

Nasihat edip, uslanmayanlara biraz azarlama yapmak lâzım!

"—Ben ona cevap verdim!"

"—Nasıl cevap verdin?"

"—O bana, 'Şeytan ateşten yaratıldı. Cehennem de ateş... Şeytana cehennemin içinde, ateşte nasıl azab olacak?' diye sordu. Ben de, insanoğlu topraktan yaratıldığı için, topraktan bir parça aldım, onun kafasına bir patlattım. 'Bak, topraktan yaratılmış olan insanı, Allah toprakla nasıl azablandırıyormuş, gör!' demek istedim.

Sonra, dedi ki: 'Ben görmediğim şeye inanmam!' Halbuki şimdi diyor ki: 'Çok fenâ halde başım ağrıyor.' Haydi göstersin ağrısını! 'Görmediğime inanmam!' dediği için, ben de onun ağrısına inanmıyorum." demiş.

İşte insanlar var, cinler var... Görünen varlıklar var, görünmeyen varlıklar var... Görünmeyen birçok şey var... Meselâ, 'Radyasyon var!" diyorlar, herkes bucak bucak kaçıyor. Orada ev bile yapılmıyor.

"—Niye bu taraflarda ev fiatları ucuz?"

"—Haa, burada radyasyon tesisi var..."

"—Ben radyasyon filân görmüyorum!"

"—Zâten göremezsin ki! Gözle görülmez, içine işler, insanın canına okur."

Demek ki, bazı şeyler görünmüyor. Bazı görünmeyen şeyler var... Elektriği de göremiyorsun. Meselâ, şurada bir elektrik kaçağı olsa, şu benim tuttuğum mâdenî levhada büyük bir voltaj olsa; ben bunu tuttuğum zaman, elektrik çarpacak ama, ancak tuttuğum zaman anlarım... Yere düşmüş bir telde cereyan var mı, yok mu; değmeden anlayamazsın. Yâni, bazı şeyler görünmüyor.

Melekler var, şeytanlar var, cinler var... İşte, Allah onları da yaratmış, bizi de yaratmış. Peygamber Efendimiz *Rasûlü's-sakaleyn*; sadece insanların değil, aynı zamanda cinlerin de peygamberi... Görünmeyen varlıkların da peygamberi... Öyle bir peygamber, öyle üstün bir insan...

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ (الذاريات:٥٦)

(*Ve mâ halaktü'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'budûn*) "Ben azîmü'ş-şân, insanları da, cinleri de başka bir şey için yaratmadım; bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zâriyat, 51/56) buyuruyor Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Şimdi, ibadet nedir; o hususta biraz bilgi vereyim: Ancak

ibadet için yaratılmışız biz... İbadet ne demek? *İbâdet*; Allah-u teâlâ Hazretleri'ni bilmek, emirlerine uymak, yasaklarından sakınmak ve itaat etmek demek... Yâni, bilip, bağlanıp, deliline göre icraat yapmak... Kulluk bu…

e. Allah'ı Doğru Tanımak

İbadetin bir merhalesi, Allah'ı bilmek... Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni kul nasıl bilecek? Ma'rifetullah denmiş buna; yâni, Allah'ı bilmek ilmi... Allah'ı insanlar biliyor mu? Veya, biliyorum diyenler doğru biliyor mu?

İnsanların büyük bir kısmı reddetmiş. Rusya, resmen ateizmi kabul etmiş; "Yok böyle bir şey... Bunlar insanların uydurmasıdır, sömürme vasıtasıdır. Burjuvazi yalanı... Burjuvazinin, zengin sınıfın emekçi sınıfı, proleteryayı sömürme vasıtasıdır. Bir düzen, bir tezgâh kurmuşlar, inek sağar gibi sağıyorlar. Sömürme vasıtası..." demişler.

Bir kısmı da —İngiltere'de, Avustralya'da, Amerika'da ve sâirede— "Amaaan sen de... Boş ver!" diyor, hiç o taraflara ilgi duymuyor. "Bana ne? Be o meselelerle ilgilenmiyorum arkadaş, sen paradan haber ver! Cumartesi pazarı nerede geçireceğiz? Nerede eğleneceğiz, ne yapacağız; onu söyle!" diye hiç ilgilenmiyor. Böyle bir takım insanlar var...

Açıkça, "Yoktur!" diye kavgayla, gürültüyle, başka insanlara da yumruk sallayarak, "Benim dediğim gibi düşüneceksin!" diye zorbalık yapanlar var...

Bir de, "Evet ben inanıyorum, var öyle bir kudret... Müteâlî, aşkın varlık var; ona inanıyorum. Tamamen haktır, gerçektir, adâleti de vardır onun..." diyenler var...

"—Pekiyi, nedir bu Allah dediğin şey? Nasıldır, nerededir?"

"—İşte şu duvarda asılı put... İşte şöyle heykel, işte şu yıldız, işte şu inek, işte şu bilmem ne..."

"—Haydiii... Sen öküze tanrı diye taparsan, bitirdin işi! Yâni, bu kâinatı öküz mü yarattı şimdi? Bu koca kâinatı, ayları,

yıldızları ve sâireyi öküz mü yarattı?"

"—Yok, ben vazgeçtim. Sen fazla soru soracaksın anlaşılan; öküze tapmaktan vazgeçtim, güneşe tapıyorum."

"—Pekiyi, bu güneş gibi kaç tane güneş var gökyüzünde; bunlardan hangisi?"

"—En yakında olanı bana biraz daha sevimli görünüyor, bana da faydası oluyor. Bilmem ne..."

"—Olmaz! Ötekisi ondan daha büyük!"

"—Demek ki, bir sürü tanrı var..."

"—O zaman, birbirleriyle kavga, gürültü, çekişme, rekabet..."

Yunanlıların bir tanrıları var; hâşâ, sümme hâşâ, sübhânallah, bir sürü de başka tanrıları var... Savaş tanrısı var, *Mars*... Aşk tanrısı var, *Venüs*... Şarap tanrısı var, *Baküs*... Ondan sonra, deniz tanrısı var, bilmem ne var... Bunlar da biraz geçimsiz, huysuz... Birbirlerini çekiştirirler, kavga ederler. Dalavere ile birbirlerini aldatırlar. Böyle dînî inanç mı olur? Bu da saçma... Japon'unki de, Yunan'ınki de, Hind'inki de, Mısır'ınki de saçma...

Ama kâinat var, kâinatta bir düzen var... Bir güzellik, bir intizam, bir kanun var... Matematik, fizik, kimya, güzellik var... Bir meyvanın nasıl meydana geldiği, bir ağacın bir tohumdan nasıl olduğu, bir tohumun içine bu kabiliyetin nasıl yerleştiği gibi muazzam şeyler var... Bunlar böyle öküzün möküzün yapacağı işler değil, öküzle möküzle izah edilecek şeyler değil... Öyle bir varlık ki, çok iyi bilen bir varlık...

Hah, bak; İslâm'ın, Kur'an'ın dediği bir vasfını, alîm sıfatını anladın Allah'ın! *Alîm*; her şeyi son derece iyi bilen...

Sonra, her şeyde bir sebep var, bağlantı, intizam var... Kuşa öyle bir şekil vermiş ki Allah; havada en az sürtünmeyle, en az mukavemetle uçacak şekilde... Balığa öyle bir dizayn vermiş ki, gemi mühendisleri ibret alıyorlar, hayran kalıyorlar. Balığın şekli, suyun içinde en güzel bir şekilde hareket etmesine müsâit...

Falanca örümceğe yeşil renk vermiş; yeşil otlar arasında yaşadığı için, düşmanından sakınmak için çok güzel... Kelebeğin

kanatları açıldığı zaman, üzerlerine iki tane kocaman göz gibi desen yapmış; kanatlar bir açıldı mı, yaprakların arasından sanki kocaman bir şey bakıyormuş gibi olsun da kuş korksun diye... Kelebek, o boyalardan kanadını açtığı zaman, "Burada baykuş var galiba! İki gözüyle bana bakıyor." sansın da kuş kaçsın diye, kelebek kanadına kuşun kanadını taklid eden desen koymuş. Yoksa, serçe gelecek, gagalayacak, kelebeği yutacak.

Örümceğe kabiliyet vermiş, iplerle sanat harikaları meydana getiriyor. Ağlar kuruyor, ağlar topluyor... Avları yakalıyor, yiyor, posasını atıyor. Nasıl da, küçükten bu işi biliyor? O kuşlar uçmayı nasıl öğreniyorlar? Hepsi yerli yerinde ve çok güzel düşünülmüş. Muazzam bir mühendislik var... Tamam! İşte, Allah'ın hakîm sıfatını anlamaya başladın. Her şeyi hikmetle yapan, her şeyi hikmetli; onu anlamaya başladın.

İşte, Allah böyle Azîz'dir, Hakîm'dir, Kadîr'dir... Her şeye gücü yeter, yıldırımlar yağdırır... Düşmanlarını kahreder, dostlarına lütfeder. Mûsâ'yı Firavun'dan kurtarır, İbrâhim'i Nemrut'tan kurtarır... Peygamber Efendimiz'i Kureyş'in şerrinden kurtarır, Kureyş'e galib eder... Muktedir, hikmetli, Rahmân, Rahîm; işte Allah o!

İşte müslümanların, öteki insanlardan ne kadar ileri düşünceli olduğunu, İslâm'ın gerçekleri nasıl yakaladığını gösteren şey, Allah'ı bilmek... Allah'ı bilmenin bir yolu; böyle etrafa baktığı zaman Allah'ı bilir insan... Çimene baksa bilir; meyvaya, yıldıza, dağ, suya baksa bilir... Her şeyden bilir, her şeyden anlar.

Şimdi bakın bir ağacın yaptığına; şâhâne tatlı yapıyor, bal gibi... Meselâ hurma... Hurmanın tadına doyum olmuyor. Elmanın tadına, kokusuna hayran kalınıyor. Eriğin, üzümün... Böyle bir ağaç, küçük, bacaksız bir çalı, böyle salkım salkım üzümler çıkartıyor. Kokusu, rengi, tadı güzel... Kütür, kütür... Kabiliyeti var... Allah bir kabiliyet vermiş, bir güzellik vermiş.

İnsan böyle etrafında neye baksa, neyi muntazam olarak incelese, hayran kalır. İki yüz yirmi metre boyunda ağaçlar var

Amerika'da... İki yüz metre boyunda ağaç, en alt katından, kökünden suyu alıyor, en üst katındaki yaprağa suyu ulaştırıyor. İki yüz yirmi metre yukarıya su basan bir tulumba biliyor musunuz? Böyle bir tulumba yok, teknoloji de bulunmuş değil; ama, ağaç aşağıdan o suyu iki yüz yirmi metre yukarıdaki yaprağa ulaştırıyor. Kudrete bak, sanata bak!

Etrafına baktı mı insan; bu kâinatı bilen, muazzam bilgi sahibi, muazzam kudret sahibi, muazzam hikmet sahibi bir varlığın yaptığını bilir. "Tamam! Ben ona inandım, ben ona ibadet ediyorum." der.

Şimdi şurada yatsı namazını kılarken öyle zevk duydum ki... Çayırda yatsı namazı kılıyoruz. Üstümüzde Aydede, yıldızlar pırıl pırıl parlıyor. "*Allahu ekber!*" diyoruz. "Ey şu yerleri gökleri yaratan yüce Mevlâ! Biz sana ibadet ediyoruz." diyoruz. Yıldızların altında, gök kubbe mescidimiz, çayırlar çimenler halımız... Dergâh-ı izzete dönüyoruz, "*Allahu ekber!*" diyoruz. En büyük olan Allah'ımıza, kâinatı yaratan Allah'a ibadet ediyoruz. Şu bizim inancımızdaki güzelliğe bakın! İnsanın gözlerinden pınar

gibi yaşlar akar... Fışkırır, çağlar, şarıl şarıl akar.

Biz işte şu kâinatı yaratan; yıldızlardan yerlere, göklere, dağlara, ufuklara kadar her tarafı yaratan Allah'a ibadet ediyoruz. Ona dönüyoruz. Ne tarafa doğru dönüyorsun? Onun dön dediği Kâbe-i Müşerrefe'sine dönüyorsun! "O tarafa doğru dönün!" demiş; çünkü, kendisi mekândan münezzeh... Kendisi için bir şekil tasavvur etmiyoruz; çünkü:

لاَ تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ (الانعام:١٠٣)

(*Lâ tüdrikühü'l-ebsâr*) "Gözler onu göremez! (*Ve hüve yüdrikü'l-ebsâr*) Halbuki o gözleri görür." (En'am, 6/103)

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ (الشورى:١١)

(*Leyse kemislihî şey'ün*) "Benzeri yok, eşi yok!" Eşi olsa, benzeri olsa; ikinci Allah diyecektik... Hâşâ, sümme hâşâ, yok öyle bir şey... Tek olduğu için, tek olan bir şeyi nasıl anlatacaksın? Anlatamazsın!

Payn epıl'ı (*pineapple*), ananası anlatırken dersin ki: "Çam kozalağı gibi, içi de portakala benziyor." Böyle anlatabilirsin. Yâni, dışı çam kozalağı gibi... Kestiğin zaman içi de portakala benziyor. Sarı bir şey... Tadı da aşağı yukarı şöyle, böyle... Bir şeyle tarif edersin; şunun gibi, bunun gibi... Peki, benzeri olmayan şeyi nasıl tarif edeceksin?

Şimdi düşün ki, senin memleketinde bir kör var... Anadan doğma kör... Âmâ doğdu, gözsüz doğdu. Ama, hafızlığa çalışıyor, hafızası çok kuvvetli... Sen onu alıyorsun, acıdığın için gezmeye götürüyorsun. Onun kolundan tutuyorsun, tatlı tatlı sohbet ediyorsun. Bir söyleneni hemen kulağı alıyor. Diyorsun ki:

"—Aziz kardeşim, öyle güller var ki burada! Kimisi kadife gibi, kimisi kıpkırmızı, kimisi pespembe, kimisi akpak..."

“—Kardeşim, kırmızı ne demek, pembe ne demek? Ak ne demek, kara ne demek?”

Haydi buyur, şimdi sen köre kırmızıyla pembeyi anlat bakalım! Anlatamazsın. Biz de Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni, eşi benzeri olmadığı için, bir şeye benzetemeyiz.

فَلاَ تَضْرِبُوا لِلّٰهِ الْأَمْثَالَ (النحل:٧٤)

(*Ve lâ tadribû li’llâhi’l-emsâl*) “Allah’ı anlatmak için, misal vermeye de kalkışmayın!” (Nahl, 16/74) Siz bilmezsiniz, yalan bir şey söylersiniz, yanlış bir şey söylersiniz.

Hazret-i Ebûbekir Efendimiz diyor ki:[59]

اَلْعَجْزُ عَنْ دَرَكِ الْإِدْرَاكِ إِدْرَاكٌ ؛

(*El-aczü an dereki’l-idrâki idrâkün*) “İdrak edemeyeceğini anlamak, biraz haddini bilmektir, anlamaktır.”

Allah’ı anlayamayacağını sezdin mi; hah, anladın şimdi... Allah’ın büyüklüğünü o zaman anladın. Aciz olduğunu, kavrayamayacağını anladın mı; şimdi anlamaya başladın.

وَالْبَحْثُ عَنْ سِرِّ ذَاتِ اللهِ إِشْرَاكٌ .

[(*Ve’l-bahsü an sirri zâti’llâhi işrâkün*) “Allah’ın zâtının sırları hakkında söz söylemek de insanı şirke götürür.”]

f. Mûsâ AS ve Kavmi

Mûsâ AS hanımını almış, hanımı hamile... On gün

---

59 Alûsî, *Rûhu’l-Meànî*, c.XIII, s.141, Hac Sûresi, 74. ayetin tefsirinde ilk mısraı Hz. Ebû Bekir RA’ın sözü olarak naklediyor. İkinci mısraı da Hz. Ali RA’ın söylediğini bildiriyor.

kayınpederinin yanında kalmışlar, şimdi dönecekler. Başlamış doğum sancıları... Eyvah! Su lâzım, ateş lâzım! Çocuk doğacak, kırda bayırda ne olacak? "Şurada bir ateş görüyorum. Gideyim ben de, oradan biraz yardım alabilirim, belki biraz odun getirebilirim." demiş, gitmiş. Kibrit yok, çakmak yok... Gittiği yerde, Allah-u Teâlâ Hazretleri, "Ben senin Rabbinim yâ Mûsâ!" diye hitab etmiş. Mûsâ AS, Allah'ın vahyine mazhar olmuş peygamberi... Mûsâ AS, sesi işitiyor, diyor ki:

رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ (الاعراف:١٤٣)

(*Rabbi erinî ünzur ileyk*) "Yâ Rabbi, kendini göster de, göreyim seni! Sesini duyuyorum ama, kendini de göster; göreyim!" (A'raf, 7/143)

قَالَ لَن تَرَانِي وَلَكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي

(الاعراف:١٤٣)

(*Kale lenterânî*) "Yâ Mûsâ, cahillik etme, göremezsin sen beni! (*Velâkini'nzur ile'l-cebeli feini'stekarra mekânehû fesevfe terânî*) Bunu anlamak için, şu karşı dağa bir bak! O dağa Allah tecellî ettiği zaman, dağ yerinde durabilirse; tamam... Dağ tecellîye dayanabilirse, sen de dayanabilirsin. Gözün kör olmaz, yanmazsın; o zaman, sen de görebilirsin belki... Bak bakalım dağ dayanabilecek mi?" (A'raf, 7/143)

فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا (الاعراف:١٤٣)

(*Felemmâ tecellâ rabbühû li'l-cebeli cealehû dekken ve harra mûsâ saikà*) "Allah-u Teâlâ Hazretleri Tur Dağı'na şöyle tecellîsiyle bir tecellî ediverince; dağ parça parça parçalandı." (A'raf, 7/143)

Allah'ın kudretine dayanılır mı? Dayanamadı. Kayalar parça parça parçalandı. Mûsâ AS "Küt..." diye baygın yere düştü. Göremez, kaldıramaz, tâkat getiremez, bakamaz! Güneşe bile bakamıyor insan... Şu ışığa biraz fazla bak; şu ışık rahatsız ediyor insanı... Belli bir şeyden sonra gözü yoruluyor.

İşte böyle, Allah'ın bu kadar yüce olduğunu, duyguların bu kadar üstünde olduğunu anladın mı? Anladın. Allah'ı iyi anlamaya başladın şimdi...

Diyorlar ki, Mûsâ AS'ın kavmi:

يَامُوسَى اجْعَل لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ (الاعراف:١٣٨)

(*Yâ mûsâ ic'al lenâ ilâhen kemâ lehüm âliheh*) "Şu Mısırlıların bak ne güzel, çeşit çeşit putları var... Köpek başlı, insan vücutlu ilahları var... Sıra sıra, çeşit çeşit, boy boy, köpek gibi, inek gibi, horoz gibi, bilmem ne gibi ilahları var... Sen de bize onlarınki gibi bir put yapsana!" (A'raf, 7/138)

Diyor ki Mûsâ AS:

"—Eğer mü'minseniz, Allah'tan korkun! Böyle şey istenir mi?"

Bakın, onlar ne kadar cahil olduklarını gösteriyorlar. İnsan gibi yapıyorlar, köpek başlı, horoz kafalı yapıyorlar. Neden? Etraflarındaki olaylardan, varlıklardan birisine benzeyen bir şey yapıyorlar. Kendileri uyduruyorlar.

Tabii, Mûsâ AS, "Allah'tan korkun!" demiş, nasihat etmiş ama; Tur Dağı'na Allah'ın emirlerini almağa gidince, Samirî adlı şahıs yine bir açıkgözlük yapmış; milletin bütün bileziklerini, zînetlerini toplamış; eritmiş onları, bir buzağı yapmış...

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلاً جَسَداً لَهُ خُوَارٌ (طه:٨٨)

(*Ve ahrece lehüm iclen ceseden lehû huvâr*) Bir de böyle boyutlu bir şey, altın bir buzağı yapmış; hava bir yerinden girip, öbür tarafından çıkarken "Böööö!" diye bir ses de çıkıyor. Böğürme sesi de olan, altından bir buzağı yapmış onlara..."

Böğürürse böğürsün, böğürmesinden ne olacak? Böğürmek bir şey demek mi? "Bööö!" deyince, karşı taraf bir şey mi anlıyor? Matematik problemi mi çözüyor, fizik derdini mi hallediyor, ne oluyor? Edebiyat mı, şiir mi? Böğürmüş... Aman ne kadar büyük iş... (!)

Ben arabayla giderken, camı biraz açtığım zaman, oradan "Füüü!" diye bir ses geliyor. Cam iyi kapanmadığı zaman, oradan da ses geliyor, ıslık geliyor. Beni birisi mi çağırıyor? Hayır! Cam aralık kaldı da, onun için oradan ıslık geliyor. Ne olmuş yâni?

Mûsâ AS'ın kavmi hemen tapınmaya kalkmışlar. Mucizeleri görmüş, Allah'ın varlığını duymuş; Firavun'un mağlûb olduğunu, münazarada yenildiğini, sihirbazların pes ettiğini, Mûsâ AS'ın mûcizelerini görmüş bir kavim... Haydiii... Bu Samirî'ye aldanıyor, kendi eliyle yaptığı buzağıya tapmağa kalkıyor.

"—Pekiyi, bu buzağı daha önce ne idi? Senin kolundaki bilezik, senin kulağındaki küpe, senin boynundaki gerdanlık değil miydi?"

“—Öyleydi.”

“—Sonra ne oldu?”

“—Eritti bu usta, bu kâfir…”

Bu kâfir putçu usta eritti bunu, bir buzağı yaptı. Evveli belli, ahiri belli... Yâni, bunun nesine tapıyor insanoğlu? İşte bunları bize Kur’an anlatıyor, muhterem kardeşlerim!

Bu dünyada bizim ilk işimiz, Allah’ı doğru tanımaktır. Yâni, Allah’ı inkâr edenlerden olmayacaksın, Allah’ı yanlış tanıyanlardan da olmayacaksın! Eski ümmetlerin inançlarının ne kadar komik olduğunu, komik bir şekilde anlatmaya çalıştım size... Allah’a ibadet etmek namına ne kadar aptalca işler yaptıklarını siz de görüyorsunuz, kabul ediyorsunuz. Çünkü, akıl ve mantık ortada... Kur’an-ı Kerim, bunların yanlışlıklarını ifade ediyor.

Allah’ı doğru tanıyacaksınız. Allah’ı doğru tanımak nasıl olur, ne sûretle olur? Allah’ı doğru tanımak, tabii İslâm’la olur, müslüman olmakla olur. Müslüman olmadı mı bir insan, Allah’ı doğru tanıyamaz. Çünkü, o yanlış bilgiler onu sapıttırır, şaşırttırır.

Bir Japon kung-fucusunun, bir Hindistan brahman rahibinin bir sürü safsatası vardır, bir sürü lafı vardır.

Akşam ben bir kitap okuyordum. Elime kalem aldım, kitabın sağını solunu çize çize, tenkid ede ede okudum. Epeyce okudum; on beş sayfa, yirmi sayfa... Birisi ötekisini tenkid etmiş; ötekisi de bu tenkid edene kızmış, “Vay, sen misin benim gibi bir alimi beğenmeyen? Ben ki, şöyle alimim, böyle kıymetliyim; sen benim kıymetimi bilmedin. Tuh, sen kakasın!” diyor. Şimdi okuyorum, ikisi de birbirinden berbat, ikisi de hatalı, ikisi de yanlış...

Onun için, Allah’ı İslâm’la bilir insan... Kendisini doğru bilsinler diye, İslâm’ı Allah göndermiş. Allah’ı doğru bilme bilgisi raydan çıktığı için, Allah peygamber göndermiş. Tekrar tekrar göndermiş. Hazret-i Adem’i, Nuh’u, İbrâhim’i, Mûsâ’yı, İsâ’yı, Muhammed-i Mustafâ’yı göndermiş. *Salevâtu’llàhi ve selâmühû*

aleyhim ecmaîn... Neden? Adamlar tekrar tekrar sapıtmışlar, şaşırmışlar. Nasıl sapıtırlar? Peygamber zamanında bile sapıtmışlar. Hazret-i Mûsâ AS'ın hayatında bari doğru dursalardı da, öldükten sonra kandırsalardı. Daha hemen, taze taze, daha imanın buram buram, burcu burcu kokusu üzerlerindeyken, hemen sapıtmaya başlamışlar. Bu insanlar böyle...

Hazret-i İsâ... Hazret-i İsâ ne? Senin benim gibi benî Adem... Senin gibi, benim gibi bir insan... Ama, Allah'ın sevgili bir kulu, iyi bir kul... Seviyoruz. Sevdiğimiz için, çocuklarımıza bazan Mûsâ adını koyuyoruz; bazen İsâ, bazen İbrahim, bazen Zekeriyyâ, bazen Yahyâ adını koyuyoruz. Ehl-i kitap bize darılmaz ki... Biz onların bütün peygamberlerini seviyoruz, çocuklarımıza isim koyuyoruz. Hattâ kendi isimlerimizi karıştırsak, sorsak, bir kısmımızın ismi o isimlerdendir. Adem AS, onların da peygamberi... İbrâhim AS, onların da peygamberi... İsmâil AS, onların da peygamberi... Bizim de peygamberlerimiz, sevdiğimiz, saydığımız kimseler... Biz onların hepsini kabul ediyoruz.

"Bana tapının!" diye Hazret-i İsâ mı dedi bunlara? Hayır, hayır! Allah ne emrettiyse, Hazret-i İsâ onlara onu söyledi. "Allah'a ibadet edin, Allah'tan gayriye tapınmayın!" dedi. Ama XX. Yüzyıl'da hâlâ çirkin putlara tapınıyorlar. Çıplak bir adam, kollarını iki tarafa açmış, sapsarı, boynu bükülmüş... Allah hiç peygamberini böyle öldürtür mü, olur mu? Pekiyi, ölmüşse niye ölüye tapıyorsun? Hiç bir güzel manzara bulamadın da, bula bula bu manzarayı mı buldun? Ne çarpık zihniyet!

Şimdi, bizim ilâhilerimiz var... Bakıyorum meselâ, Yunus diyor ki:

Dağlar ile, taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni!
Seherlerde kuşlar ile.
Çağırayım Mevlâm seni!

Yunus'un güzelliğine bak! Herhalde böyle manzaralı, çayırlı çimenli yaşadığı muhit... Ormanlık, dağlık... Dağdan odun filân getirmiş götürmüş ya... Diyor ki: (*Dağlar ile, taşlar ile,*) "Dağlar var, yalçın kayalar var... (*Çağırayım Mevlâm seni!*) Onlar da sana 'Yâ Hak! Yâ Hak! Yâ Hak!' desinler, onlar da seni tesbih etsinler. Ben de onlara uyayım, ben de onlarla tesbih edeyim!" diyor. Hepsinin sesini duyuyor Yunus... Eşyanın tesbihini duyacak hale gelmiş.

Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni!

Sabah namazından evelki, gecenin o güzel zamanı başladı mı; uykunun asıl kıymetli tarafını aldık, uyuduk mu? Uyuduk. Kalktık mı yataktan? Kalktık. Tamam, aaa! Bizden önce başkaları kalkmış, kuşlar cıvıl cıvıl... Bir şamata, bir gürültü... Yaramazlar tatlı tatlı, ne kadar güzel... "Onlarla çağırayım Mevlâm seni!" diyor. Neden? Onları cıvıltı diye duymuyor Yunus... Onların seherlerde, "Hak! Hak!" diye çağırdığını hissediyor. O karganın sesini "Gak!" diye duymuyor; o "Hak!" diye duyuyor, sen "Gak!" diye duyuyorsun. O bülbülün sesini başka türlü duyuyor. O, taştan ses duyuyor, çiçekle konuşuyor.

Sordum sarı çiçeğe,
Neden boynun eğridir?
Çiçek eydür yâ derviş,
Özüm Hakk'a doğrudur.

"Sen benim boynumun eğri olduğuna bakma, özüm doğru! Boynum eğri amma, özüm Hakk'a doğru..."

Sordum sarı çiçeğe,
Neden benzin sarıdır?
Çiçek eydür yâ derviş,
Ölüm bize yakındır.

"Peki niye benzin sarı?" "Niye sararmayayım, solmayayım; ölüm yakın! Ya ölüverirsem, ya yarın ölüverirsem, ya şimdi ölüverirsem? Daha Rabbime güzel kulluk bile yapamadım... Hayır yapamadım, hasenat yapamadım, iyilik yapamadım, günahlardan tam tevbe edemedim; Allah'ın istediği bir kul olamadım."

Yunus'un duygularına bak!

Sadece Yunus mu; bir başka şair Eşrefoğlu Rûmî diyor ki:

Ey Allah'ım beni senden ayırma,
Beni senin cemâlinden ayırma!

Beni senden ayırma yâ Rabbi! Beni kâfir etme, câhil etme, müşrik etme, dergâhından koğma! (*Beni senin cemâlinden ayırma!*) Senin güzelliğini görmekten, bu gözlerim mahrum kalmasın... Güzellikleri seçsin, anlayabilsin...

Balığın canı su içre diridir.
İlâhî, balığı gölden ayırma!

Balık suyun içinde canlı kalır. Balığı gölden çıkartırsan ölür. İlâhî, balığı gölden ayırma!

Seni sevmek benim dinim, imanım,
İlâhî din ü imandan ayırma!

Sevgi, saygı... Çiçekler, arılar, kuşlar... Cıvıl cıvıl, pırıl pırıl, renk renk, tatlı tatlı... Bu ne? Bu İslâm'ın iç alemi! Bu alem varken, bu sevgi varken, bu saygı varken, bu elle yaptığın şeylere, bu puta tapmak ne?

Saçlar uzun, çıplak, şöyle durmuş vs. Yanlış! İbrâhim ne? Peygamber... Mûsâ ne? O da peygamber... Yahyâ ne? O da peygamber... Hazret-i İsâ ile beraber gezmişler mi? Gezmişler. Zekeriyyâ ne? O da peygamber... Hazret-i İsa? Haa, ona gelince iş değişti. Ya o ne? Tevbe hâşâ, hâşâ sümme hâşâ, Allah'ın oğlu(!)... Allah evlendi mi, düğününe gittin mi, karısı kim? Çeyiz ne kadar verdi? Öyle şey olur mu? Bak, ne kadar ağır ayıp oluyor, sözler ne kadar yanlış yerlere gidiyor.

Öyle şey mi olur XX. Yüzyıl'da? Kur'an varken, eski kitaplar varken, eski peygamberler varken, böyle şeye inanılır mı? Kur'an'a inanmıyorsan, Tevrat'a bak! *Old Testament, New Testament*; ikisi yan yana... Önceki sayfaları karıştır; önceki sayfalardan anlamazsan, gel bizim sayfaları karıştır... Hazret-i İsâ Allah'ın peygamberi! Bunu anlamayacak ne var?

"—Efendim, mûcizeleri var!"

Her peygamberin mûcizesi var... İbrâhim AS'ın mûcizesi yok mu? Mûsâ AS'ın âsâsı yok mu? Attığı zaman, yerlerde ejderhâ olup da, Firavun'un sihirbazlarının hilelerinin hepsini yutan, var mı daha diye yalanıp etrafa bakan âsâsı yok mu? O mûcize değil mi? Her mûcize sahibine Allah'ın oğlu mu diyeceksin? Bu kızı, bu yeğeni, bu torunu... Öyle şey mi olur?

Allah'ı doğru tanımak lâzım! Allah bizi kendisine kulluğa gönderdi. Önce doğru tanınacak! Eğri tanırsa, yanlış yere dönerse olur mu?

Körün birisi gelmiş, "Selâmün aleyküm hocam!" diyor. Ben o tarafta değilim; gel bu tarafa, uzat elini! Neden? Çünkü, kör... Bu da Allah'a inanıyor, o tarafa ibadet yapıyor. O tarafta değil ki Allah... Doğru tarafa yönel, doğruyu anla, doğruya bağlan, Hakk'a bağlan! Çünkü Allah buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

(النساء:٤٨)

(*İnna'llàhe lâ yağfiru en yüşreke bihî şey'en ve yağfiru mâ dûne zâlike li-men yeşâu*) [Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başka günahları dilediği kimse için bağışlar.] (Nisâ, 4/48)

O Rahman ve Rahîm olan Allah'ı biliyor musun sen? Merhameti çok olan, rahmeti sonsuz olan; o rahmet deryâsı taşan Allah'ı biliyor musun sen? Her günahı affediyor da, şirki affetmiyor. Bir tek şeyi bile ona şirk koşsan, onu affetmiyor.

(*İnna'llàhe*) "Muhakkak ki Allah, (*lâ yağfiru*) hiç affetmez, mağfiret etmez; (*en yüşreke bihî şey'en*) kendisine şirk koşulmasını..." Herhangi bir varlığın kendisine ortak sayılmasına tahammülü yok...

Eski Arapların da, kafası bir başka türlüymüş cahiliye devrinde... Kâbe'yi putla doldurmuşlar; üç yüz altmış tane put... Lât, Uzzâ, Menât... Erkek, dişi, bir sürü, çeşit çeşit putlar...

"—Niye bunlara tapıyorsunuz be adamlar? Bu putlara niye tapıyorsunuz?"

وَيَقُولُونَ هٰؤُلاَءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِ (يونس:١٨)

(*Ve yekùlûne hâülâi şüfeâunâ inda'llàh*) "Yok, biz Allah'ı

tanıyoruz. Bunlar Allah'ın yanında bizim şefaatçilerimiz." dediler. (Yunus, 10/18)

Haydiii, bu da yeni bir haber... Bu tanrılar onların şefaatçileriymiş... Sahabeden bir zât: "Eski hallerimize güleriz. Hamurdan put yapardık, tapınırdık. Ondan sonra da acıkırdık, yerdik." diyor. Komikliğe bak!

Onun için Allah'ı doğru bilmek lâzım! Allah'ı doğru bilmek neyle oluyor? İslâm'la oluyor, İslâm'a girmekle oluyor.

"—Pekiyi hocam, İslâm'a herkes giriyor da, niye tam istediğimiz gibi güzel, kaliteli bir müslüman olunmuyor?"

Haaa, bu önemli bir soru tabiî... Allah'ı bilmenin mektebi İslâm...

"—*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlüh*" dedin, mektebe kaydoldun, girdin içeriye... Hoş geldin bizim iman mektebimize... Gel bakalım, otur sıraya... Daha birinci sınıfta bu; geldi girdi içeriye, imanı öğrenecek... Allah'a tevekkül etmeyi, Allah'ın kaderine râzı olmayı, Allah'ı sevmeyi; sabretmeyi, şeytanın aldatmasına karşı durmayı, nefsin oyunlarına karşı direnmeyi öğrenecek... Öğreneceği çok şeyler var... Onları öğrenecek de, o zaman tabiî, tam bir ârif olacak. Ârif-i billâh; urefâdan, ârifînden, irfan sahibi kimselerden bir kimse olacak.

g. Allah'a Kul Olalım!

Şimdi büyüklerden bazılarının sözlerini size nakledeceğim, ağır gelmezse... Kısa ve öz olarak anlatmaya çalışacağım, özet olarak hatırınızda kalır. Şu dünya imtihan dünyasıdır. Bu önemli bir hakîkat... Hayatımızı biz buna göre tanzim edeceğiz; keyfe, zevke göre değil... Allah bizi bu dünyaya, kendisini bilelim, kendisine kulluk edelim diye gönderdi. Vazifemiz: Kulluk etmek, itaat etmek, tanımak... Allah'ı tanımak ve ona itaat etmek... Hepimizin görevi bu... Bunu öğreneceğiz, onun için buradayız. Yoksa, nereye gidersin git! Ben ne diye Avustralya'ya geleyim, sen

ne diye buraya gelesin? Herkes istediğini yapar ama, bunları öğrenmek için buradayız.

Şimdi, kulluk nasıl olacak? *Kulluk*, bir şeye bağlanmak demek... Bağlanıyorsun. Allah'a kul oldum ne demek? Bağlandım Rabbime demek... *Eslemtü* ne demek, İslâm olmak ne demek? "Yâ Rabbi, al beni! Sana teslim oldum; ne dersen kabul... Ne emir verirsen yapacağım, ne görev verirsen tutacağım... İster iyi, ister kötü; ister kolay, ister zor; ister acı, ister tatlı; ister yorucu, ister safâlı, ister cefâlı... Teslim oldum, tamam; buyur, emir ferman senindir." demek...

Ebû Zeyn isimli birisinin hikâyesi hoşuma gidiyor. Böyle hikâyeler herkesin, hattâ çocukların da hatırında kalır. Bu zâta mübârek ariflerden bir kimse demiş ki:

"—Senin sanatın, mesleğin ne?" (*What is your occupation?*)

"—Eşeğe bakmak..."

Yâni merkebi varmış. Odun mu taşıyor, ona su mu yüklüyor? Kuyudan su çekip sakalık mı yapıyor, yoksa çuvalları mı sarıyor? Yoksa, birisi istediği zaman, "Al eşeğimi, sana kiraya verdim, bin üstüne... Ver parayı!" mı diyor? Yâni, mesleği eşekçilikmiş.

Şimdi şu sözü hoşuma gitti:

"—Allah senin eşeğinin canını alsın; tâ ki, eşeğe değil de Allah'a kul olasın!"

Yâni, eşeğin hizmetine girmiş. "Ye iki gözümün nûru! Aman ye de ölme! Ölme eşeğim ölme; yonca ektim, büyüyecek, yeşillenecek, yiyeceksin, semireceksin..." diyor, ona hizmet ediyor.

İnsan kime hizmet ederse, ona kul olmuş oluyor. Onu güzel anlatan bir misâl... "Eşeğe değil de, Allah'a kulluk etmeyi öğren!" demiş; çok hoşuma gidiyor.

Bizim bir hoca vardı, Osmanlı... Yaşlı adam, saçları filân ağarmış. İyi tarafları da vardı, kötü tarafları da vardı. Grand tuvalet giyinir, gelirdi fakülteye... Yâni, arkasından ıslık çalarsın; öyle güzel giyinirdi. Böyle kâğıt gibi ütü, pırıl pırıl ayakkabılar... Ayakkabıların üstüne —sakın mest lâstiği demeyin, dindar

değil— mest lâstiği gibi bir lâstik giyerdi, çamurlanmasın diye... Fakültenin kapısında dış lâstikleri çıkarırdı. Lâstiği çıkarınca, içindeki ayakkabısı altı çamursuz, pırıl pırıl kalırdı.

Titiz adam, büyük bestekâr, şarkıcı... Herkes de, "Aman büyük mûsikî üstâdımız falanca!" diye hürmet ediyor. Televizyonlara çıkıyor, müzikolog diyorlar. Mûsikîşinâs, mûsikî alimi bir zât...

Bizim fakülteye geldi, dînî mûsikî dersi koydu. Benim de mûsikîye karşı bir zaafım var; sizin de vardır herhalde... Ama hani saz çalmak bakımından değil de, ilâhîler bakımından... Makamları öğrenelim; Yunus'un ilâhîleri var, onları doğru düzgünce söyleyelim... Sonra, ilimdir, öğrenmek lâzım! Mûsikî neymiş, makam neymiş, bir anlayalım... Nihâvent makamı, mâhur makamı, sabâ makamı... filân.

Derse gittik. Güzel başladı adam... Ciddî... İlâhiyat Fakültesi'ne derse geldiği için, ilkönce tekbirden, *Allàhu ekber*'den başladı. Adam öbür tarafta kafayı çekiyor ama, burada yerine göre konuşmasını biliyor. Itrî merhumun, segâh makamında tekbir bestesini yazdı bize... "*Allahu ekber, Allahu ekber...*" diye notalarla yazdırdı. Bak iyi, Allah adıyla başlıyor dedik.

Adam Osmanlı tabii, hem de titiz; dokunursan yakar alimallah... Arada güzel sözler söylüyor, sert de konuşuyor. Neyzen Tevfik de öyleymiş, rahmetli... Kafa çekenler umûmiyetle böyle oluyor galiba... Bazı sözleri sert oluyor ama, hoşuma giden bir sözü var:

"—*Bir insana okuma yazma öğretirsen, tahsil ettirirsen; tahsili öğrenir. Ama eşekse, eşekliği bàkî kalır.*" diyor.

Yâni, "Bilgi artması, insanın kemâlâtına yetmez!" demek istiyor. Bilgiyi arttırır, kitapları yutar... Kafası müsâit, bir sürü şeyleri ezbere biliyor ama, ahlâkı güzel değilse, "Paşa olmuş ama, adam olamamış!" dedikleri gibi olur.

Bir mecmuada okumuştum, diyor ki:

"—Okuma yazma bilmeyen bir gürûha, bir gruba, bir topluluğa, bir millete okuma yazma öğretsen ne olur? Okuma

yazma bilen cahil bir millet olur!"

İnsanların çoğu böyle şimdi... Hem onların cahilliği daha fenâ, öteki oduncunun cahilliği daha iyi... Neden? Oduncu cahilliğini bilir, haddini bilir, edepli durur... Şuraya gelse, oturmaz, bakar sana... "Otur kardeşim!" dersin; utana utana gelir, şöyle bir kenara oturur...

Ama bu tahsil görmüş cahillere gelince, tahsil görmüş cahillerin, kibrinden yanına varılmaz. Kapıdan geçecekti ama, burnu sığmadı... Burnu o kadar büyük ki, sığmaz... Buraya geldi mi, tavanı havaya kaldırır. Neden? Okumuş cahil, diplomalı cahil... O zaman o iflah olmuyor tabii, daha fenâ oluyor.

Onun için, "Allah senin eşeğinin canını alsın da, başka yere değil Allah'a kulluğu öğren!" demiş. Şimdi, Hakk'a kulluğu anlayın diye söylüyorum bunları...

Kimisi eşeğin, kimisi ineğin, kimisi paranın, kimisi dükkânın, kimisi makamın kulu oluyor...

"—Niye sen bu işi böyle yaptın?"

"—Ne yapayım işte, memuriyetten atmasınlar diye... Kendim de razı değilim ama, kusura bakma, emir kuluyum!"

"—Emir kulusun ama, günah iş yapıyorsun!"

"—Ne yapayım? Memurluktan atarlar diye..."

Mevkiin kulu... Makamın, bakanlığın, paranın kulu... Herkes bir şeyin kulu...

Peygamber SAS Hazretleri buyurdu ki:[60]

تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَعَبْدُ الدِّرْهَمِ (خ. ه. عن ابي هريرة)

(*Taise abdü'd-dînâri ve abdü'd-dirhemi*) "Paranın, pulun

---

[60] Buhârî, *Sahîh*, c. İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.164, no:4125; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.245, no:20937; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.41, no:4289; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.VIII, s.12, no:3218; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8120; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.236, no:4073; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.202, no:6170; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.294, no:10815.

köleleri mahvoldular, helâk oldular! Paraya tapanlar helâk oldular, dinara dirheme tapanlar helâk oldular."

Hani, evliyâullahtan birisi ayağını vurmuş toprağa, "Sizin taptığınız benim ayağımın altında!" demiş. Kızmışlar adama, "Ne biçim laf böyle? Hiç utanmıyor..." filân diye... Ama yine de kazmışlar; meğer ayağının altında bir küp altın varmış. Taptıkları bu...

Millet altına tapıyor, gümüşe tapıyor, paraya tapıyor... Allah'a tapmıyor, şeytana tapıyor. Kimisi Yezîdîler gibi şeytana tapıyor; kimisi de bizim aramızda dolaşıyor, şeytana tapıyor. Yâni şeytanı dinliyor, şeytan ne derse onu yapıyor:

"—İçki iç!"

"—Olur."

"—Noeli kutla!"

"—Olur."

"—Dansa git!"

"—Pekiyi, başüstüne..."

Hiç itiraz etmiyor, sàdık... Sizden daha sàdık... Sizin Allah yoluna sàdıklığınızdan daha sàdık bir şekilde, şeytana kul olanlar var... Sizin Allah yoluna bağlılığınızdan, bizim Allah yoluna bağlılığımızdan daha kuvvetli bir tarzda, nefsine kul olanlar var...

Geçmiş nefis putunun karşısına... "Nefsim emret, ne istersin? Bugün ne istersin, emret! Emir ferman senindir, ne istersen onu yapayım! İstersen bira alayım, istersen şarap getireyim! İstersen bara gidelim, istersen pavyona, istersen plaja! Nasıl istersen, öyle olsun!" diyor, nefsine tapıyor, nefsinin esiri oluyor.

"—*Sen kimin sevgisini taşıyorsan, kime bağlılık hissediyorsan, onun kölesisin!*" diyor Ebû Ali ed-Debbağ... Nefsine bağlıysan, nefsinin kölesisin, kulusun... Dünyaya bağlıysan, Allah'ın kulu değilsin, dünyanın kulusun; çünkü, ona bağlısın... Çünkü, onun dediğini yapıyorsun... Çünkü, onun yolunda gidiyorsun.

Ârifin şerefi maarifiyle olduğu gibi, âbidin şerefi de ma'buduyla ölçülür. Yâni ibadet eden neye ibadet ediyorsa,

onunla, ona göre kıymet kazanır. Puta tapanlar putçu olur. Nefse tapanlar nefsin esiri olur. Şeytana tapanlar şeytanın esiri olur. Dünyaya tapanlar, ehl-i dünya olur, dünyanın kulu olur. Allah'a tapanlar da Allah'ın kulu olur.

"*İyi bir müslümanlığın, iyi bir ibadetin, Allah'a gerçekten kul olmanın üç alâmeti vardır:*" diyor evliyâullahtan birisi de...

"*1. Allah'ın ahkâmından, hükmünden, emrinden hiç bir şeyi reddetmemek...*" Mâdem kulsun, mâdem "Allah'ın kuluyum!" diyorsun; hiç bir şeyi reddetme! "Ben şunu isterim de, şunu şunu istemem!" dersen, olmaz.

Türkiye'de bir devir gelmiş, Diyanet işleri başkanı eline makası almış; cart, cart, cart... "Şu ayetleri çıkar, şu ayetler kalsın!" demişler, Kur'an'ın ayetlerini kesmişler. Neden? "Zülf-i yâre dokunuyor bu ayet, bu okunmasın! Namazlarda sadece şunlar okunsun! Neme lâzım, hocanın birisi şaşırır da imamlık yaparken —sabah namazında, akşam namazında, yatsı namazında— olmadık bir ayet okur, hükümet erbabı darılır... En iyisi çıkartmalı!" demişler. Cart, cart, cart... Bu nüsha giderse, başka nüshalar ne olacak? "İşte bunları okuyacaksınız!" demişler. Öyle olmuş.

Yakın zamanda da böyle oldu, ben biliyorum. Ramazanda vaizleri vaaza gönderirlerdi. "Şunları şunları konuşacaksın, başka şey konuşmak yok haaa! Sadece şunları şunları konuşabilirsin." diyorlardı. Ondan sonra: "Gittiğin yerden de rapor getir bize!" diyorlardı. Ben vaiz miyim, casus muyum, raportör müyüm? Neyim ben?

Gidenler de gittikleri yerlerden rapor getiriyorlardı: "Falanca adam şöyle, filânca adam böyle... Filânca adam rejime karşı, filânca adam rejime taraftar... Filânca adam birinci adamı seviyor, filânca adam ikinci adamı seviyor... Filânca adam bunları sevmiyor..." gibi...

Öyle değil... Allah'ın kulu olan, Allah'ın her hükmüne râzı olur.

"*2. Allah'tan hiç bir şeyini esirgememek...*" Yâni her şeyi Allah

vermiş; "Para mı; emret yâ Rabbi! Can mı; hay hay yâ Rabbi!" diyebilmeli, nesi varsa Allah yoluna verebilmeli!

Bir şairin sözü çok hoşuma gidiyor:

Cânı cânân dilemiş, vermemek olmaz ey dil,
Ne nizâ eyleyelim, ol ne senindir ne benim!

"Ey gönül! Canı sevgili istemiş, vermemek olmaz! Boşuna ne çekişiyorsun benimle; bu can ne senindir, ne benim!" Can emanet değil mi? Senin içindeki can senin mi? Hayır! Kimin?. Emânet... Allah'a ne borcumuz var? Bizim borcumuz çok da, bazısı diyor ki: "Allah'a bir can borcum var, hiç kimseye borcum yok... İşte canımı da teslim ettim mi, oh, elhamdü lillâh... Ahirete de göçer giderim." diyor.

Allah'a kul olacaksa bir insan, Allah'ın her hükmüne râzı olacak; bir... Hiç bir şeyini Allah'tan esirgemeyecek, yolundan esirgemeyecek, ne isterse verecek; iki...

"*3. Başkasından herhangi bir şey de istememek...*" Bunu biz aslında hiç uygulamıyoruz ama, her gün de kırk defa söylüyoruz:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (فاتحة:٥)

(*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn.*) "Ancak sana ibadet ederiz, ancak senden yardım isteriz." Hem bunu diyoruz, hem de hiç yapanımız yok... Yâni, her şeyi Allah'tan istemek, Allah'tan gayriden hiç bir şey istememek... Sahabe-i kirâm bu işe çok önem vermişler. Kamçısı yere düşse, "Alıver şunu, uzatıver şunu!" dememişler, kimseden bir şey istememişler. Allah'tan gayriden istememişler, "Ancak Allah'a kulluk ederiz." demişler.

Muhterem kardeşlerim! Evliyâullah, kulluğu üç kategoride topluyor. Üç sınıf kulluk vardır: Birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf... *First class, business class, economic class...*

Ekonomikten başlayalım; kulluğun en aşağı derecesi *ibadet*'tir. Abdiz, kuluz; ibâdız, kullarız; ibadet ederiz. Allahu ekber, haydi namaza! Ramazan geldi, haydi oruca! Paran oldu, haydi hacca! Senesi geldi, haydi zekâtını ver! İbadettir bu, kulluğun en aşağı seviyesi... Yâni, ibadetleri yapıyoruz: Tesbih çeker misin? Eh, elhamdü lillâh... Namaz kılar mısın? Evet... Oruç tutar mısın? Tutarım... Hacca gittin mi? Eh, Allah kabul etsin, birkaç defa nasib oldu... filân...

Orta seviyesi, *ubûdiyyet* seviyesi... Demin söylediğim şartlarla Allah'a bağlanmak, hükmüne râzı olmak, ne isterse vermek, kimseden bir şey istememek...

Bir de *ubûdet* diyorlar; üstün, en yüksek, *first class* derecesi var... O da Allah'a sımsıkı bağlanıp, ona tam teslim olup, ona tam esir olup, tam Allah ehli olmak... Asıl kulluk bu!

İbadet etmek; herkes yapıyor... Hem ibadet yapıyor, hem

günah işliyor. Bir de bazıları bunu meşrûlaştırmış, prensip haline getirmiş: "Sevap zamanında sevap işlerim, günah zamanında günah işlerim! Ne var yâni?" diyor. "Hem hacca giderim, hem açınırım... Hem oruç tutarım, hem içki içerim..." diyor. Sanki meşrû imiş gibi... Utanmıyor da... Bu tabii, daha aşağı bir durum...

İbadetleri yapmak, aşağı durum... Biraz daha böyle şuurlu bir kulluk hali içinde olmak, orta bir durum... Ama, tam Allah ehli olup, ona tam teslim olup, ona tam aşık olup, her şeyini Allah rızası için yapan, her işini Allah için yapan; aldığını Allah için alan, verdiğini Allah için veren; uyuduğu zaman Allah için uyuyan, koştuğu zaman Allah için koşturan, masraf yaptığı zaman Allah için yapan; işte bu tam Allah aşıklısı, bağrı yanık bağlısı, Allah'ın fedâisi... Bu kulluğun en yüksek derecesi...

İbadet edenler aşağı derecesi... İşte ondan biraz daha yüksek derecesi var... Bir senin benim yaptığım gibi yapmak var; bir de Allah'ın fedâisi olmak, Allah'ın dininin fedâisi olmak var...

Allah bizi bu dünyaya kulluk için göndermiş; kulluğun da Rabbimiz, en yükseğini nasib etsin... Bizi Allah'ın fedâileri olanlardan eylesin... Her şeyiyle, candan, gönülden kendisine kulluk edenlerden eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Mes'ûliyetlerini müdrik kullarından etsin... Dünyaya imtihan yeri olarak geldiğini bilenlerden; burada onu bilip, ona kul olup, onun fedâisi olup, onun aşıklısı olup, onun rızasını kazanmaya çalışanlardan eylesin...

30. 12. 1990 - Melbourne / Avustralya

14. HİDÂYET ALLAH'IN BİR LÜTFUDUR

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Dünkü konuşmamızda, bizler için en önemli mesele olan bir konudan başladık:

"—Dünya hayatı bir imtihandır. Burada zevk, oyun ve eğlence değil, Allah'ın rızâsına uygun yaşayarak imtihanı kazanma, ana fikrimizdir. Biz öteki insanlardan, öteki milletlerden bu bakımdan ayrılıyoruz. Zevk peşinde, eğlence peşinde koşmuyoruz. Ana gayemiz, Allah'ın rızasını kazanmaktır! Çünkü, hayatın mânâsı budur. Hayat imtihandır ve insan hayatta bu imtihanı kazanacak şeyler yapmalıdır. Ahirete vardığı zaman, hesap var... O hesabın kendi lehine çıkması, kendi lehine tecellî etmesi için, çalışması lâzımdır." demiştik.

"Çalışmaların, faaliyetlerin, ibadetlerin, hayırların fayda vermesi için, —hem yapılışında doğru istikametin tesbit edilmesi bakımından, hem de yapıldıktan sonra kabul olması bakımından— mutlaka Allah'ın rızâsına uygun, Allah rızâsı için yapılması şartı vardır. Bir insan ters maksatla bir iyilik yaparsa; bir müddet için iyi bir şey yapıyor ama, arkasından düşündüğü şey, fitne veya fesad veya kötülük ise, kıymeti yok... İslâm'da niyet önemli oluyor. Bunların hepsinin de ana rûhu, can damarı, her şeyin aslı: İman, Allah'ı tanımak ve Allah'ı bilmektir." demiştik.

a. Allah'ı Tanımak

Allah'ın bizden istediği şey, kendisini tanımamızdır. Kendisini bilmemizi, kendisinden gâfil olmamamızı istiyor. Kendisi var, her

yerde hâzır ve nâzır... Bize ikramlarını gönderiyor. Her gün, her an, her dakika, her saniye ikram gönderdiği halde, hâlâ kendisini tanımamamızı affetmiyor.

"—Bre insafsız! Bu kadar zaman, her zaman sana bir şeyler geliyor, nimetler geliyor, hediyeler geliyor... Nereden geliyor; bunu hiç düşünmez misin?" der bir insan...

Onun gibi, Allah-u Teâlâ Hazretleri de kendisinin tanınmasını istiyor. Ayet-i kerimeler bu konuda bize aydınlatıyor:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ (الحديد:٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) "Nerede olursanız olun, o sizinle beraberdir." (Hadîd, 57/4)

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ (ق:١٦)

(*Ve nahnü akrabü ileyhi min habli'l-verîd*) "Biz insanoğluna şahdamarından daha yakınız, daha da yakındayız." (Kaf, 50/16)

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ (الأنفال:٢٤)

(*Va'lemû enne'llàhe yehùlü beyne'l-mer'i ve kalbihî*) "Biliniz ki, Allah insanın kendisiyle kalbi arasını, arasındaki sahayı dahi ihata eder." Tabii, çok derin mânâları var...

Şimdi insanın, kendisine bu kadar yakınlık içinde olan Allah-u Tealâ Hazretleri'ni, hem de kendisine devamlı bir şeyler gönderen, hediyeler gönderen, iyilikler yapan yaratıcısını tanımaması, Allah'ın hiç affetmediği bir günahtır bu! Bizden asıl istediği de, kendisini tanımak... En önemli şey bu...

Sen Allah'ı tanıyor musun? Senin Allah ile direkt, doğrudan doğruya muamelen var mı? O kadar canlı mı tanışıklığın? O kadar candan mı, içten mi, samîmî mi? Değil... O sana yakın, sen ondan uzaksın... O zaman, kendini düzeltmen lâzım, bir takım çareler

araman lâzım, bir takım bilgiler öğrenmen lâzım!

İşte, her yerde hàzır ve nâzır olan, bize bizden yakın olan, bize her zaman ikram, ihsân ve in'amda bulunan, bizi yaşatan, gördüren, konuşturan, yürüten, kalbimizi çarptıran Rabbimizi tanımanın ilmi, ma'rifetullah ilmi hangi ilimdir? Tasavvuf ilmidir.

"—Tefsir ilmi, Kur'an-ı Kerim'i anlatan bir ilim; o daha yüksek değil mi?"

Kur'an-ı Kerim'in içinde her şey var... Kur'an-ı Kerim'in içinde tasavvuf da var, ferâiz de var, ahkâm da var... Cemiyetin yönetimi, mirasın taksimi, aile hukuku; her şey var... Her şeyin aslı Kur'an-ı Kerim ama, Kur'an-ı Kerim'den alınmış olan ilimler içinde, şeriat ilimleri içinde en şereflisi, ma'rifetullah ilmi olan tasavvuf ilmidir. Çünkü, insanı Allah'ın rızâsına götürüyor.

İnsan fıkıh ilmini bilirse; abdest almanın usûlünü, namaz kılmanın, oruç tutmanın şeklini öğrenmiş oluyor. Güzel... Hadis ilmini öğrenirse; hadis imamlarının kitaplarını, metinlerini,

rivâyetleri öğrenmiş oluyor. Güzel... Ama, konusu itibariyle en şerefli olan şeriat ilmi tasavvuftur, irfan ilmidir. Çünkü, Allah'ı tanımaya ait konular, tasavvuf ilminin içinde inceleniyor.

Tasavvuf ilmi, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni insana nasıl tanıttırır; insanı nasıl Allah'ı bilen ârif bir insan haline getirir? Bunu ayrı bir ders halinde anlatmak lâzım! Sadece anlatmakla olmaz, anlatmak yetmez; uygulamalı olması lâzım! Nasıl doktorlar, profesörler sadece sınıfta ders anlatmıyorlar; aynı zamanda ameliyat yaptırıyorlar, laboratuarlarda çalıştırıyorlar. Uygulamalı olarak, hayatın içinde, teorik ve pratik tarafları beraber götürülerek bu iş yapılıyorsa, tasavvuf ilminin de böyle uygulamalı olması lâzım!

Tasavvuf ilminin nazariyatını, teorisini ve tatbikatını söz olarak anlatırız. Siz de dinlersiniz. Şu binalarla sorumlu olan İngiliz de gelip dinleyebilir. Ona da tercüme edilebilir. Ama, dinlemek, bilmek yetmez!

Kur'an-ı Kerim ilimlerini Avrupalı bazı kimseler inceliyorlar, onlara oryantalist deniliyor. Oryantalist profesörler, *orient* denilen ortaşark, *middle east* ile ilgili bilgileri inceliyorlar. Adamlar Arapça biliyor. Aaa! Bakıyorsun İngiliz, Alman, Fransız, Hollandalı... Çok güzel Arapça biliyor. "İyi, maşâallah!" diyorsun, seviniyorsun. Fakat bakıyorsun, müslüman olmamış...

Ondan sonra, bakıyorsun Kur'an okuyor, Kur'an biliyor, Kur'an üzerine kitap yazıyor. Meselâ, Hollanda'lı *Vencient* diye birisi var... Kur'an-ı Kerim'e çok güzel fihrist yapmış; herkes istifade ediyor. Alman *Brokelman* var, Fransız *Bleşer* var, ve sâire var, olabilir. Bunlar ilimleri öğreniyorlar ama, yetmez! "*Bal bal demekle ağız tatlı olmaz.*" denildiği gibi, sadece sözünü söylemekle iş olmuyor. Neticede işi oldurmak lâzım! Yâni, iş olmadan lafta kalırsa, bir kıymeti yok...

Tasavvuf ilmi, sadece dershane ilmi değildir. Medrese ilmi, mikrofon ilmi değildir. Anlat, dinlesin; tamam... Olmaz!

Uygulamalı bir ilimdir, hayatın içinde yaşanan bir ilimdir. Hâl ilmi deniliyor onun için; kàl ilmi değildir. Lafını herkes eder de, haliyle herkes hallenemez. Yalan söylemenin kötü olduğunu herkes bilir ama, yalan söylemeyen azdır. Sinirlenmemek gerektiğini herkes bilir ama; herkes yine kızabilir, sinirlenebilir. Bakarsın yine tabaklar havada uçmuş, yine sandalyeler, camlar kırılmış...

"—Hani sinirlenmeyecektin?"

"—Tutamadım kendimi..."

Yâni, bilmek başka, uygulamak başka oluyor.

b. Hidâyet Allah'tandır

İnsana Allah'ı bildiren ilim, tasavvuf ilmidir amma; Allah istemezse, kul kendisi bilemez! Allah'ın müsâadesi lâzım! Allah'ın râzı olması lâzım o kuldan... Allah, râzı olmadığı kula ilminin zerresini koklatmaz. Dolaştırır, dolaştırır, kapıdan içeri girme yerini göstermez. Gözü görmez adamın... Etrafında dolaşır da, kurtuluşa erecek kapıyı göremez gözü, giremez içeri... Allah nasib etmez. Sübhânallah...

Derya gibi bilgisi vardır adamın... Sekiz tane, on tane dil biliyordur. Arapça, Farsça, Yunanca, Lâtince biliyordur. Koca bir çürümüş çınar gibi "Gümmm..." diye, bakarsın kâfir olarak ölür gider.

"—Bre insafsız kâfir! Bu kadar yaş yaşadın, bu kadar kitap neşrettin, bu kadar bilgin vardı; ne oldu?"

Ne yapsın; Allah kapıyı göstermedi, giremedi cennete... Kapısını göstermeyince, giremez insan... "Allah nasib etmeyince, Hak nasib etmeyince, sen derviş olamazsın!" diyor ya, boşuna söylemiyor o koca alim, o büyük alim...

Ummana dalmayınca,
Mürşide ermeyince,
Hak nasib etmeyince,
Sen derviş olamazsın!

Yâni, cennetlik olamazsın diyor. Hak nasib edecek... Doğru mudur? Doğrudur. Allah bir insana nasib etmişse, ona ne diyoruz? “Allah hidâyete erdirdi onu...” diyoruz.

Biz Fâtiha’da her gün ne diyoruz:

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (فاتحة:٦)

(*İhdina’s-sırâta’l-müstakîm*) “Bizi doğru yola ilet yâ Rabbi! Hidâyet senden yâ Rabbi!” (Fâtiha, 1/6)

Hem de Kur’an-ı Kerim’de çok açık ayetler var... Kime karşı? Rasûlüllah Efendimiz’e karşı, açıkça söylenmiş ayetler var... Diyor ki, Kur’an-ı Kerim ayetleri, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

إِنَّكَ لاَ تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ (القصص:٥٦)

(*İnneke lâ tehdî men ahbabte*) “Rasûlüm, boşuna çırpınma, telâşlanma, mahzun olma, üzülme; sen sevdiğin insanı doğru yola sokamazsın, müslüman yapamazsın! (*Velâkinna’llàhe yehdî men yeşâ’*) Ama, Allah istediğini hidâyete erdirir.” (Kasas, 28/56)

“—Hayatında da böyle mi oldu Peygamber Efendimiz’in?”

Evet, aynen böyle oldu. Ebû Tâlib amcasını çok seviyordu. Çünkü, Ebû Tâlib amcası, ona küçükken bakmıştı, babalık yapmıştı. Himâye etti, korudu, müşriklerin karşısında savundu, ezdirtmedi yeğenini...

“—Amcacığım, ne olur, gel, ‘*Lâ ilâhe illa’llah, muhammeden rasûlü’llah*’ de; ben de sana şefâat edebileyim! Namaz kılmamış da olsan, oruç tutamamış da olsan, kusurlu da olsan, bir şefaat kapısı açılsın!” deyince;

“—Ölümden korktu da müslüman oldu derler. Kureyşliler arkamdan alay ederler.” dedi. Bir türlü o sözü söylemedi, söyleyemedi.

Bakın, Peygamber Efendimiz amcasının müslüman olmasını çok istedi. Çok istedi ama, amcası Ebû Tâlib —ona epeyce faydası

da olmuş olduğu halde— imansız gitti. Ahirette cehenneme gidecek.

Hidâyet Allah'tan olduğu için, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden istenir. Allah-u Teâlâ Hazretleri, kuluna hidâyeti kendisi verir. Kendisini, kendisi bildirir.

Onun için, tasavvuf ne ile uğraşıyor? Tasavvuf; Allah'a kulu sevdirmenin yollarını, nasihat yoluyla kullara öğretiyor. O kadar... "Bakın, şöyle şöyle yapın; o zaman, Allah sizi sever." diyor.

Hani, "Çocuğum, aman yaramazlık yapma! Aman evlâdım, elini yüzünü güzelce yıka! Aman, gittiğin zaman uslu uslu otur! Büyüklerin elini öp, e mi evlâdım!" diyoruz. Tutarsa, çocuğu sever gittiği yerdeki büyükleri; dedesi, amcası, dayısı... neyse. Ama çocuk dinlemezse, yaramazlık yaparsa... Sokakta oynamış, üstü başı, elleri ayakları kirlenmiş, kapıdan içeri giriyor. "Öp, öp evlâdım dedenin elini!" diyorsunuz. "Iıh..." diyor, bir kenara çekiliyor. Tamam, yaramaz çocuk...

Yâni, tasavvuf öğüt veriyor, şeyh yol gösteriyor; o kadar... Kişinin kendisinde oluyor, esas itibariyle olan... Ana anahtar, ana mesele, kişinin kendisini Allah'a sevdirmesiyle ilgili bir mesele bu...

Peygamber Efendimiz istiyor ki, amcası Ebû Tâlib müslüman olsun. Ama, Ebû Tâlib'in kendisinde bir kusur olduğu için, kapıyı bulamıyor. Kurtuluşun kapısını bulamıyor, cennetin kapısından içeriye giremiyor. Bu önemli...

Allah-u Teâlâ Hazretleri Hâdî'dir. *Hâdî*, hidâyet veren demek... *Hidâyet*; gütmek, sürmek demek... Meselâ, arabayı sürüyorsun. Meselâ, sürüyü güdüyorsun. Hattâ, *hediye* kelimesi de galiba bu kökten... Mânâsı şu ki, karşıdaki adama bir şey sürüyorsun, bir şey veriyorsun; hediye deniliyor ona... Yâni, senden ona bir şey, bir eşya sevk olunmuş oluyor; bağışlamış oluyorsun.

Böyle sevk eden kimseye *hâdî* derler, çobana da *hâdî* derler.

Çünkü, çoban da koyunlarını güdüyor. Sevk edilene de *mehdî* derler. Meselâ, bir insan doğru yoldaysa, hidâyet üzereyse, o mehdîdir. Tabii, bir de Allah'ın rasûlünün soyundan gelen ahir zaman *Mehdî*'si olacak. O da yine, Allah tarafından doğru yola sevk edilmiş mübarek bir insan olduğundan, o ismi almış oluyor.

c. Hidayetten Mahrum Olan Kimseler

Şimdi, hidâyetten kimler mahrum oluyor; önce bunu öğrenmemiz lâzım! Bu dünyaya imtihan için geldik, gayemiz Allah'ın rızâsını kazanmak amma, kapıyı bulamama tehlikesi var... Nedir; hangi sebepten insan bu kapıyı, çıkış yolunu bulamaz? Hangi sebepten bu belâdan, bu bâdireden insan kendini kurtaramaz? Çok önemli bir soru bu... Bizim için, biz insanoğulları için, şu dünyaya gelmiş, şu imtihan alemine atılmış insanlar için en önemli soru bu... Kapıyı nereden bulacağız, bunun çıkışı neresi? Dört tarafı duvar, yüksek mi yüksek, kalın mı kalın... Bunun bir çkış yeri var ama, neresi bu?

Çıkış yolu çok önemli... Kur'an-ı Kerim'in sayfalarını çevirip, ayetlerini okuduğumuz zaman, bazı ayet-i kerîmelerin sonunda, bu hususta bazı ipuçlarını görüyoruz. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (البقرة:٢٦٤)

(*Va'llàhu lâ yehdi'l-kavme'l-kâfirîn*) Haaa, hemen not almak lâzım kenara: "Allah kâfirlere inâyet, hidâyet vermiyor." (Bakara, 2/264) Neden? Kâfir... Allah'ın varlığını kabul etmedi. Edepsiz, küstah, terbiyesiz, beyinsiz, sivri kafalı, inatçı... Vermiyor Allah… "Sen misin öyle olan? Hava alırsın; vermiyorum." diyor.

Ankara Üniversitesi'nde fakültede hocayım. Tabii, bir taraftan duymuşlar, işte bir tarikat şeyhidir filân diye... Sinop'tan birisi geldi; askerlik yapıyormuş, genç bir kimse, delikanlı... Kapıdan

telefonla dediler ki:

"—Birisi sizinle görüşmek istiyormuş. Müsâit mi durumunuz, gelsin mi?"

"—Müsâade edin, gelsin!" dedim.

İçeriye almışlar. Odama geldi, kapıyı çaldı, açtı kapıyı... Yürüyüşü dengeli, kendisi sakin, ciddî bir adam... Delikanlı, genç adam... Durdu. "Buyurun!" dedim. "Oturabilir miyim?" dedi. "Oturun!" dedim. Oturdu. Tanıdığım bir insan değil... O da beni ilk defa görüyor; o bana bakıyor, ben ona bakıyorum. Dedi ki:

"—Ben transandantal meditasyon yapıyorum. Bana yardım edebilir misiniz?"

Grup halinde veya tek olarak, ruhsal deneyler yaparak, şu gördüğümüz alemin ötesindeki gizli alemlerle ilgili bilgilerini genişletme çalışması yapıyormuş. Gözlerini kapayıp, konsantre olup, *transandantal meditasyon* yapıyormuş. Duymuş ya, ben biraz profesörüm, biraz da bir tarikatın vazifelisiyim diye... İsmimi duymuş gelmiş.

Ben anladım halini, pek iyi görmedim. Doğrudan doğruya, "Sen kâfir misin, mü'min misin?" de demedim de, "Sen namaz kılar mısın?" dedim. "Yok.." dedi. "Oruç tutar mısın?" dedim. "Yok..." dedi. Sıra sıra sordum soruları... İmanla hiç ilişkisi yok… Dedim:

"—Ben sana hiç yardım edemem!"

Edemem derken, iki mânâyı kasdettim: Birincisi; "Elimde imkân olsa, sana vermem. Senin gibi bir herife yardım etmem... İkincisi; "Sen benim yakınım olsan, —Allah saklasın, oğlum olsan, kardeşim olsan— ben de sana yardım etmek istesem, yardım edemem. Sen iman etmedikten sonra, ben sana yardım edemem ki! Nasıl yardım edeyim? Sen kendi kendini mahvetmişsin! Sen mü'min değil, kâfirsin!"

وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (البقرة:٢٦٤)

(*Va'llàhu lâ yehdi'l-kavme'l-kâfirîn.*) "Kâfire Allah hidâyeti

vermez.” (Bakara, 2/264) Neden? Bunu defterinize, aklınızın, gönlünüzün defterine çok büyük harflerle, iri iri yazın:

“HİDÂYET ALLAH’IN EN BÜYÜK NİMETİDİR; ONDAN BÜYÜK NİMET OLMAZ!” da, onun için...

Neden biz Fâtiha’da, bir günde kırk defa, “Yâ Rabbi bize hidâyet ver!” diyoruz? İsteyecek başka şey bulamadık mı? Hidâyet Allah’ın en büyük nimetidir; bundan âlâsı yok da ondan... Âlâların âlâsı bu da, onun için... Hidâyet en büyük nimettir.

Onun için, Allah kendisine âsî, mücrim, kâfir olan böyle kimselere bu ikrâmını yapmaz, yapmıyor. İyi kullarına yapıyor. Böyle kullarına vermiyor o ikrâmı... Çünkü o ikramı verse, hidâyet etse; cennete girecek, huzuruna gelecek... Vermiyor.

Onun için, iman şart! İsveçliler toplansınlar; Almanlar, Amerikalılar topluca transandantal meditasyon yapsınlar... Profesörleri toplasınlar, cümle cihan halkını cem etsinler başlarına... Sıfır sıfır, elde var sıfır... Hiç bir şey yapamazlar. Neden? Kur’an-ı Kerim bir kılıç savurmuş köklerine; kesmiş, atmış hepsini... Savurmuş atmış. (*Va’llàhu lâ yehdi’l-kavme’l-kâfirîn*) Allah kâfirlere hidâyet vermez!

“—Ben Allah’a rağmen, hidâyeti kendim bulurum!”

Sen hava alırsın! İnatçı herif, hâlâ inatçılığı bırakmıyorsun! Allah’a rağmen sen bir şey yapabilir misin? Hiç bir şey yapamazsın! Allah’a dost olmadan, Allah’tan zorla bir şey koparabilir misin? Mümkün değil, olacak şey değil... Böyle terbiyesizlik, böyle şey olmaz!

Onun için, insanın mü’min olması lâzım! Mü’min olmak nasıl oluyor?

“—Tamam hocam! Bir mânevî varlık şu dünyayı yaratmış. Yıldızları filân görüyorum, onları yaratmış olan yaratıcıya inanıyorum.”

“E, iyi, mâşâallah...

“—Ama, ne peygamber tanırım, ne kitap tanırım, ne din tanırım, ne bilmem başka şey!”

Olmadı ki! O kâinatı yaratan Rabbü'l-àlemîn'in sana mesajı onlar... Sana mektubu o... Sen mektubu reddediyorsun, prospektüsü reddediyorsun. Bu cihazı nasıl kullanacaksın? Bu kompleks cihazı, bu elektronik cihazı kullanamazsın ki! Öğretmeni reddediyorsun, kılavuzu reddediyorsun... Olmaz!

"—İnanıyorum!"

İnanıyorsan, elçisine de inan! Elçisini de kabul et! "Yâ Rabbi! Sana inanıyorum ama, bana bir adam gönderme; kabul etmem kat'iyyen!" desen olur mu? Allah ne gönderirse, kabul edeceksin! Elçi göndermiş; elçisini baş tâcı kabul edeceksin!

Osmanlılar ne yapıyormuş? Padişah bir güzel ferman yazdırtıyormuş. Altına bir güzel tuğra, imza atıyormuş. Altın yaldızlarla, tozlarla; böyle güzel bir yazı, kocaman ferman... Kıvırıyorlarmış, ondan sonra bir kutunun içine koyuyorlarmış. Sorguçlu, kaftanlı, kılıçlı saray çavuşu atına biniyormuş. Dıgıdık, dıgıdık, dıgıdık... Edirne, Sofya, Belgrad... Gidiyormuş paşanın

makamına...

"—Padişahtan ferman var efendim!"

Hemen, paşa fermanı alıyormuş, öpüp alnına koyuyormuş, ondan sonra açıyormuş. Neden? Padişahtan ferman geldi.

Alemlerin Rabbinden ferman geliyor, Rabbü'l-âlemîn'den ferman geliyor; kabul etmiyor... Senin bacağını kırarım haaa! Sen kim oluyorsun? Alemlerin Rabbinin elçisinin, onun elçi olarak şereflendirdiği, gönderdiği kimsenin, sen ayağının tozu olamazsın! Kabul etmemek ne demek? Olmaz! İmanın tamam değil... Yıkıl git cehenneme!

İman nasıl olmalı? Allah'a inanacak!

"—İnandım. Tamam, Allah'a inandım."

İnandıysan, elçisine de kulak ver.. İnandıysan, kitabına da kulak ver, kitabını da dinle!

Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanacak!

İman öyle, hani adamın kesesinden para çıkartıp da, "Al lan! İşte biraz da sen istifade et!" filân der gibilerden bir şey değil ki… Hani ne bileyim, büyük bir Alman, Fransız asilzâdesi, şövalye, baron, kont veya dük... Adamlarıyla birlikte, şişman hancı karşısında şöyle birkaç para atmış gibi... "Al!" diyor. O da hemen yerde yuvarlanıyor, alıyor parayı... Bazı kimseler bunun gibi, "İman ettik ya, al bunu yeter!" der gibi bir edâ içinde...

Puh, senin başında paralansın! Ne o yâni, Allah'a inandığını böyle minnet mi ediyorsun sağa sola? Çok büyük bir iş mi yaptın? Tabii, inanacaksın! Kâinatın nesine hâkimsin? Gökten yağmur yağmadığı zaman, yağdırabiliyor musun? Mevsimi değiştirebiliyor musun? Güneşi doğdurabiliyor musun, batırabiliyor musun? Neye kudretin var? Şu kâinatın içinde bir küçücük zerresin! Elbette kabul edeceksin!

Bu kâinatın nizamını sen mi çattın? Bu çatıyı sen mi kurdun? Bu yıldızları sen mi donattın? Yok, hiç bir şeyden haberin yok! Beleşçi geldin; sinek gibi, böcek gibi yaşıyorsun, bedâva gideceksin.

Tufeylî bir insan... Yine Allah'a inanıyormuş lütfen... Sanki yalvaracağız, yakaracağız, teşekkür edeceğiz, âferin diyeceğiz... Bir şey değil yaptığı şey... Allah'a da inanacaksın, peygamberlerine de inanacaksın, peygamberlerin sonuncusu Muhammed-i Mustafâ'ya da inanacaksın!

İnanıyor; Hazret-i Adem, Hazret-i Nuh, Hazret-i İbrahim, Hazret-i Mûsâ, Hazret-i İsâ... Stop... Ne oldu? Araba bozuldu. Gelsene! Asıl işte buraya geleceksin, az kaldı. Oraya gelemiyor. Olmaz! Allah'a, peygamberlerine ve peygamberlerinin en sonuncusuna; kitaplarına ve kitaplarının en sonuncusuna inanacaksın! En sonuncusu, en doğrusu...

Şimdi siz hümaniter duygulara sahip, insancıl bir insansınız. Hepimizin gözümüz var, kaşımız var; hepimiz aynı cinsteniz. Kanguru gibi değiliz, kuş gibi değiliz, balık gibi değiliz. Hepimiz yeryüzünde —İngiliz de desek, Fransız da desek— aynı cinsteniz. Belli bir soydanız, bir anadan, atadan gelmişiz. Birleşsek yâ! Nasıl birleşelim? Gel, otur, müzakere edelim, birleşelim!

İşte o birleşmenin formülü Kur'an-ı Kerim!

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ (البينة:٣)

(*Fîhâ kütübün kayyimeh*) "Bütün eski kitapların hepsi, Kur'an-ı Kerim'in içinde var..." (Beyyine, 98/3) Aradığın bütün bilgiler orada mevcut... Bütün eski din mensublarının hepsinin razı olacağı sağlam akideler, muhafaza edilmiş olarak hepsi burada mevcut... Bozuk akîdeler atılmış. Anlaşma metni bu, kontrat bu… Daha ne istiyorsun? Allah göndermiş, bütün insanların birleşmesi için...

Allah kâfirleri doğru yola götürmüyor, sevk etmiyor, sürmüyor, oraya götürmüyor. Neden? Kâfir de ondan... Kâfir dedin mi, bitiyor iş... Kâfir adam, inanmamış, bozuk, güdük, çürük... Olmuyor.

Başka? Bazı ayet-i kerîmelere bakıyorsunuz;

وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (التوبة:٨٠)

(*Va'llàhu lâ yehdi'l-kavme'l-fâsıkîn*) "Allah fâsıklara hidâyet etmez." (Tevbe, 9/80) buyruluyor.

"—Kâfiri biliyorum; inançsız, veya bozuk inançlı olduğu için inancı geçersiz insan da; fâsık ne demek?"

Fâsık; Allah'a itâatten, Allah'ın taâtinden çıkmış insan demek... Allah'a âsî, günahkâr, haramlara dalmış, günahlara dalmış insan demek...

فسق عن امر ربه

(*Feseka an emri rabbihî*) derler Arapçada... Yâni, "Allah'ın emrinden fısk etti, çıktı." *Fısk etmek*, sapmak demek... "Allah'ın emrini tutmadı, ayağı kaydı, yanlış tarafa gitti, yanlış iş yaptı, kötü iş yaptı." Onları da Allah hidâyete erdirmiyor.

Onun için günahta ısrarlı iken, yapıp duruyorken, Allah insanı düzelttirmez. Günahtan kesilecek. Hani ne derler:

"—Babama selâm, edepsizliğe devam!"

Olmaz! Edepsizliği kesecek, edepsizlikten dönecek, edepsizliğin kötülüğünü anlayacak, edepsizlikten vazgeçecek...

Yol kesmeğe, hırsızlık yapmağa, günah işlemeğe, zinâ etmeğe devam ediyor... Olmaz! (*Va'llàhu lâ yehdi'l-kavme'l-fâsıkîn*) "Allah fâsıklara hidâyet vermez!"

Edepsizdir çünkü, lâyık değildir o hidâyet nimetine, hidâyet hediyesine... Allah'ın hidâyet bahşetmesine liyakatı yok daha... Diploma alacak halde değil, sınıf geçecek hali yok... Okula kaydolacak hali yok ki, okulun diploması ona verilsin...

Şöyle diyelim: *Kâfir*, okula dahi kaydedilecek durumda insan değil... *Fâsık*; okula girmiş ama, diploma alacak insan değil... Tembel, derslerine çalışmıyor, hocaların dediklerini yapmıyor.

Görevlerini yapmıyor, aksini yapıyor. Sabahtan akşama kadar, futbol, sinema, bar, pavyon...

Babası tarla satıyor, "Oğlum İstanbul'da Hukuk Fakültesi'ni bitirecek!" diye... Bekle ki, bitirsin çocuk... Babasının tarla parasını aldı mı, "Pederden, bizim moruktan yine paralar geldi. Bu akşam felekten bir gün çalalım!" diye, arkadaşlarıyla haydi yallah... Çamlıca'ya mı, Emirgân'a mı, Taksime mi, Maksim'e mi istersiniz? Babası beklesin ki, oğlu okulu bitirecek. Böyle çocuk mezun olur mu? Olmaz! On sene, yirmi sene Hukuk Fakültesi'nde... Babasına çok tarlalar sattırır. Köyde babası, "Bizim oğlan okuyacak da, avukat olacak, hâkim olacak..." diye bekler.

Demek ki, böyle insanlara da Allah hidâyet vermiyor. Sonra:

وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (التوبة:١٠٩)

(*Va'llàhu lâ yehdi'l-kavme'z-zâlimîn*) "Allah zâlimlere hidâyet vermez." (Tevbe, 9/109)

Herif zorba, zâlim, gaddar, kan dökücü, hunhar... Allah hidâyet vermez! Hazineleri var... Olsun. Sarayları var... Başına çalınsın. Neyi olursa olsun, Allah o zaman sevmiyor. Sevmediği için de ona hidâyet vermiyor.

Haram yiyor insan; zulmediyor kendisine... Günah işliyor insan; zulmediyor kendisine... Çok enteresandır, Kur'an-ı Kerim'de günahlara zulmetmek diye tabir edilir. Nefislerine zulmedenler diye geçer Kur'an-ı Kerim'de...

"—Nefse nasıl zulmediyor insan? Sadist mi? Kendisine iğne mi batırıyor? Çimdik mi atıyor? Kendisini cezâlandırıyor mu?"

Günah işliyor, Allah'ın cezâsına müstehak oluyor, kendi kendisine zulmetmiş oluyor.

Demek ki, günah işlemek sûretiyle ister kendisine zulmetmiş olsun; ister başkasına ezâ cefâ vermek sûretiyle onun canını yakmış, bedduâsını almış olsun; zâlimlere, fâsıklara, kâfirlere,

edepsizlere Allah hidâyet vermiyor. Ana fikir ne? Hidâyet çok güzel bir şey de, bunlar lâyık olmadıkları için, Allah vermiyor. Ana fikir bu... Yâni, o güzel mükâfatı almak için, kupayı kazanmak için, çalışmak lâzım! Diplomayı almak için çalışmak lâzım; aferini kazanmak için gayret göstermek lâzım! O yapılmadığı için, Allah hidâyetini vermiyor.

O halde, mâdem bu dünya hayatı imtihandır... Mâdem ki buradaki vazifemiz, Allah'ın rızâsını kazanmaktır... Mâdem ki, Allah'ın rızâsını kazanmak için, kapıyı bulmak için, cennete girmek için, Allah'ın sevdiği kul olmak, Allah'ın hidâyetine ermek lâzımdır; o halde, kâfir olmamak, mü'min olmak lâzım! Fâsık olmamak, mutî kul olmak lâzım; yolunca yürüyen, ibâdetini yapan, haramları yemeyen kul olmak lâzım! Zâlim kul olmamak, âdil kul olmak lâzım!

Hem kendisine zulmetmeyecek, hem çevresine zulmetmeyecek! Adam hacı, evde acı... Dışarıda cömert, evde pinti... Herkese karşı güleç yüzlü, evde zâlim... "*İl eyisi, ev ağusu...*" Evde zehir zemberek, dışarıda iyi... Herkes, "Ne iyi hacıdır, ne cömerttir. Kesesini açar, herkese beleşten bir şeyler ısmarlar." filân der. Herkes memnun... Bir de karısına, çocuklarına sor! Evde berbat! Olmadı.

Demek ki, zâlim olmayacak, kâfir olmayacak! Mü'min olacak, günahlardan kesilmiş olacak, Allah yolunda yürüyen kul olacak! Bu hidâyet denilen eşsiz, emsâlsiz, âb-ı hayatı bulmak için, hidâyete ermek için, imânımızı çok iyi kollayacağız. "Aman, imanımız yanlış olmasın, yanlış bir akîdeye sapmayalım!" diye çok çalışacağız. Çünkü, sahteleri çok, sahtekârlar, yol şaşırtıcılar çok... Herkes bir laf söylüyor, herkes bir tarafa alıp götürüyor, kandırıyor. İmanın hırsızları, düşmanları çok!

Onun için imanı sağlam yerden öğrenecek; Kur'andan öğrenecek, Peygamber Efendimiz'den öğrenecek... Kur'an ve Peygamber yolunda yürüyen, Peygamber Efendimiz'in varislerinden; ulemâ-i muhakkıkînden, mürşidîn-i kâmilînden

öğrenecek! Bozuk akîdelerle iman sağlam olmazsa, hidâyet kesilir. Onun için imanına dikkat edecek!

İşte burada, akîde, ilim, şeriatin önemli meseleleri, inanç ile ilgili hususları öğreneceksiniz. Hanımlar ders yapacak, beyler ders yapacak... Camiye gidecekler, mûteber kitapları okuyacaklar... En mûteber, en büyük alimlerin kitaplarını okuyacaklar; imanın sağlam olmasına çok dikkat edecekler. İman, kale gibi sağlam olacak!

Sonra kalbi tertemiz olacak! Allah yolunda olacak, itâat yolunda olacak! "Yâ Rabbi, sen ne dediysen, ne buyurduysan yapmaya hazırım! Namaz dedin; kılıyorum, kılacağım, ömrümün sonuna kadar kılacağım inşaallah! Namazdan ayırma beni... Camiden, cemaatten ayırma, koparma beni... Şaşırtma, saptırtma beni... Orucumu tutacağım, Kur'an'ın bütün emirlerini tutacağım, zekâtımı vereceğim... Canamı vereceğim, malımı vereceğim... Senin istediğin ne ise, ona râzıyım. Sana mutîyim, ömrümü sana itâatle geçireceğim. Sana âsî olmayacağım yâ Rabbi!" demesi lâzım!

Sonra, helâl lokmaya çok dikkat etmesi lâzım! Helâl lokma; ağızdan giren, yenilen lokmanın helâl olması... Helâl olmak, birkaç bakımdan incelenebilir. Meselâ; ne kadar temiz yapılırsa yapılsın, ne kadar sıhhat şartlarına riayet edilirse edilsin, içki haramdır... Domuz eti haramdır... Faiz haramdır... Hırsızlıktan alınan mal haramdır... Zulmen, gadren alınan mal haramdır... Birisinin gözyaşıyla, râzı olmadığı bir şekilde, oradan zorla çekilip koparılmış şey haramdır...

Yâni, bir kendisi haram olabilir; bir de alınış, kazanılış şekli gayrimeşrû olduğu zaman haramlaşabilir. Ekmek helâldir de, fırıncının dükkânından çalarsan, haram olur... Elma yemek haram değil, serbest ama; komşunun bahçesinden kopartırsan, elma haram olur. Bu kadar basit... Yâni, elma helâl ama, alış yolu yanlış olduğu için haram olur.

Haramdan kaçınacağız! Haram insanın boğazından girdi mi,

temizlenmesi cehennemde cayır cayır yanmakla olur. Onun için, haram bir lokma yememeğe çok dikkat edeceğiz. Bazı kimselerin bedbahtlığı, haram süt emmekten veyahut haram münâsebetten; nikâhsızlıktan, nikâhın bâtıl ve gayr-i sahih olmasından başlıyor. Perişanlık oradan başlıyor, ondan sonra öyle gidiyor.

Evinize haram lokma götürerek, karınıza, çocuğunuza en büyük zulmü yapıyorsunuz. Helâl götüreceksiniz, alnınızın teriyle götüreceksiniz.

Evliyâullahtan bir zât hac için yola çıkmış. Hiç bir şey almamış yanına... Böyle elini kolunu sallayarak çıkmış. Acıkmış. İki günde bir de yese, üç günde bir de yese, yine bu mide biraz bir şey istiyor. İş de yok... Bakmış orada bostan beygiri döndürüyor dolabı... Su çıkıyor bostandan...

"—Buna günde ne kadar masraf ediyorsunuz?" demiş.

"—Bu atın önüne arpa döküyoruz, saman döküyoruz; iki dirhem masraf gidiyor buna..."

"—Tamam, onu çözün; bana bir dirhem verin, kâfi!" demiş.

Bir dirheme dönmüş, dolap beygiri gibi... Para kazanmış; ama, alnının akıyla kazanmış, yemiş.

Helâl lokmaya çok dikkat edeceksiniz! Temiz kalbe, iyi niyete çok dikkat edeceksiniz! İnsan kötü yolda olabiliyor; ama iyi bir niyetle, temiz bir kalble, iyi bir duyguya sahip olmasıyla, hidayete erebiliyor. Allah bakıyor, onda güzel bir şey var... Ondan dolayı, hidayet nasib ediyor ona...

Meselâ, evliyâullahtan birisinin menâkıbını okudum: Kendisi yanlış yolda bir insanmış. Günahlar, çalgı, eğlence, haramîlik, bilmem ne... Yolda, bir "*Bismi'llâh*" yazısı görmüş çamurların arasında... "Aman! Bu Allah'ın adı yerde kalmış, çamurların arasında!" diye almış, yıkamış, temizlemiş; bir de sevgisinden güzel kokular sürmüş üstüne... Kaldırmış, baş köşeye koymuş. Gece rüyasında: "Sen bizim ismimize hürmet ettin, bizim ismimizi tatyîb eyledin; biz de senin gönlünü tatyîb eyledik!" diye bir ses işitmiş. Ertesi gün, bir tevbe; bütün günahları bırakıyor, Allah'ın sevgili kulu oluyor.

Edep, güzel bir duygu, iyi bir jest, insanın hidâyeti kazanmasına vesîle olur. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi imansızlıktan korusun, zulmetmekten korusun... Allah'ın itâati yolundan ayağı kayanlardan, sapanlardan etmesin... Edebli bir kul eylesin... Kalbimizi temiz eylesin... Böylece, hidâyetini kazanmamıza mânî olacak ne kadar mânî varsa, onların hepsinden bizleri kurtarsın... Hidâyetini kazanmamıza sebep olacak ne kadar güzel, müsbet, olumlu vasıflar varsa, onlara sahip olmayı nasib eylesin...

Bunlara çok dikkat edin! Bunlar çok önemli meseleler...

Soru:

"—Kâfir, fâsık ve zâlim kişiler arasında derece farkı var mı? Meselâ fâsık ve zâlim kişi, hâlâ müslüman sayılır mı?

Bu kimselerden diğer müslümanlar, onlara tebliğ yapmadıkları için sorumlu mudur?"

Fâsık ve zâlim imanı varsa mü'mindir. Derece farkı vardır. Zulmünün büyüklüğüne göre, fskının fücûrunun büyüklüğüne göre cehennemde yanacaktır ama, iman edenlerin hepsi cennete girecektir sonunda... Yanacak, yanacak, yanacak; ondan sonra, cennete gidecek. Yâni, imanlının hâli kâfir gibi olmayacak. Muazzam bir fark var imanla küfür arasında... Çok büyük fark var... Allah imandan ayırmasın, cehenneme de atmasın... Cehenneme de düşmemeğe gayret etmek lâzım!

Diğer müslümanlar tebliğ yapmazlarsa sorumlu olurlar. Her müslüman, gücünün yettiğince emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapacak... Zâlimin zulmünü engelleyecek ve zâlime, günahkâr'a dur diyecek... İçme diyecek; elinde şişe varsa, şişesini kıracak... Yapabilirse, mümkünse, münkeri gördüğü zaman fiilen müdâhale edecek, men edecek... Gücü yetmezse, dille söyleyecek, nasihat edecek... Ona da gücü yetmezse, içinden buğz edecek... Yâni, aktif olacak, çalışacak!

Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde:[61]

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛

---

[61] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l*-Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

حم. ه. طب. عن أبي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâd, kelimetü hakkın inde sultànin câir*.) "Cihadın en üstünü, en faziletlisi, en kıymetlisi, zalim bir hükümdarın huzurunda, ona hak sözü söylemek, nasihat etmektir." buyurmuş.

Zâlimin karşısında hak sözü söylemek çok önemli! Onun için, hakkı söylemeğe gayretli olmak lâzım! Ama, Mûsâ AS ve Hârun AS'ı —iki kardeşi— peygamber olarak, vazifeli olarak gönderirken, Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

فَقُولاَ لَهُ قَوْلاً لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشٰى (طه:٤٤)

(*Fekùlâ lehû kavlen leyyinen*) "Ona yumuşak yumuşak konuşun! (*Leallehû yetezekkeru ev yahşâ*) Belki aklını başına toplar, Allah'tan korkar, doğru yola gelir." (Tâhâ, 20/44)

Yâni, "Yumuşak konuşun! 'Seni hâin, seni zâlim, seni kâfir, seni hunhâr! İşte şu kadar astın, bu kadar kestin; seni alaşağı edeceğiz!' filân demeyin; yumuşak kelâmla konuşun!" diyor.

Öyle konuşmak metodumuz... Yumuşak yumuşak anlatmak, tatlı tatlı söylemek; doğru yola girmesi için açık kapı bırakmak, nefsinin kabarmasına meydan vermemek lâzım gelir.

31. 12. 1990 - Melbourne

15. TEVBE VE İSTİĞFAR

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Hayatın çok büyük bir imtihan olduğunu, burada bu imtihanı kazanmak için hareket etmek gerektiğini; eğlenceye, zevke, keyfe değil de Allah'ın rızasına uygun hareket etmek gerektiğini; ilk işin, Allah'a karşı ilk vazifenin Allah'ı bilmek olduğunu; ama, hidayet denilen şeyin de insanın kendisinin cebren, zorla, kahren, kendi isteğiyle elde edebildiği bir şey olmadığını, Allah'ın bir ihsanı ve lütfu olduğunu ayet ve hadislerle göstermiştik. Yâni, Peygamber Efendimiz bile istediğini doğru yola sevk edemiyordu, hidâyet kazandıramıyordu. Öyle sevgili kulu olmasına rağmen, ona dahi Allah böyle buyurmuştu. Allah nasib etmezse, bazı insanlar hidayetten mahrum kalıyorlar; bazıları da bir takım sebeplerle hidayete mazhar ve nail oluyorlardı. Bunları geçtiğimiz derslerde anlattık.

Şimdi dün sorulan soruların arasından, bizim konuların akışına uygun gelen bir soru çıktı. Bir kardeşimiz yazmış:

"*—Mâdem hidâyeti Allah herkese vermiyor; kâfirlere vermiyor, zâlimlere, günahkârlara, âsîlere, mücrimlere, fasıklara, edepsizlere vermiyor; o zaman vaziyet ne olacak?*" diye endişe etmiş. Çok canlı bir soru... Sadece bu soruyu soran kardeşimiz için değil, salondaki, dışardaki herkes için, tüm insanlar için önemli...

"*—Haram yiyen, haram ile yaşayan cehennemde yanacak, ceza görecek. Dünyada bir insan kendini haramdan nasıl temizleyebilir?*" diye bir soru soruyor. Yâni, "Çaresiz miyiz, mecbûrî mi; ille gidecek cehennemde cayır cayır yanacak mı? Yoksa, burada yapılacak bir şey var mı?" diye bir soruyu ortaya getiriyor.

a. Allah'ın Rahmetinden Ümid Kesilmez

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Kur'an-ı Kerim'indeki ayetleri incelenirse; Allah-u Teâlâ Hazretleri bir ayet-i kerimesinde buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَمَا أَنَا بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ (ق:٢٩)

(*Vemâ ene bi-zallâmin li'l-abîd.*) "Ben kullara asla zulmedici değilim, zulmetmem!" (Kaf, 50/29)

وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (يونس:٤٤)

(*Velâkinne'n-nâse enfüsehüm yazlimûn.*) "Kullar kendi kendilerine zulmederler, kendi kendilerine zulüm yaparlar."

(Yunus, 10/44) Böyle buyruluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Esmâ-i Hüsnâ'sını hepimiz bilmesek bile, Besmele'den ve Fâtiha'dan dolayı hepimizin bildiği *Rahman* ve *Rahim*liği var... Biliyoruz ki, *Erhamü'r-râhimîn*'dir, merhametlilerin en merhametlisidir. Cümle merhametler, ondan bahşiştir merhamet sahiplerine... Ananın evlâdını kucaklayıp bakması, şefkat göstermesi bile, rahmetinin bir küçük tecellîsidir kul üzerinde... Affetmeyi sever. Biliyoruz bunları...

Evet, Allah'ın affetmesi vardır... Mağfiret eylemesi, tevbeleri kabul etmesi vardır. *Mağfiret etmek* demek, kelime olarak örtmek demek... Yâni; ayıp, kusur ve günahları, kabahatleri, çirkinlikleri Allah örter. Göstermez kimseye... Kendi bilir, örter.

Nitekim, harpte kılıç gelmesin, kurşun gelmesin diye başa takılan çelik başlığa da, *miğfer* deniliyor. Miğfer, mağfiret; bir birine yakın kelimeler... O başı örtüyor. *Mağfiret* de, Allah'ın günahları örtmesi demek oluyor.

Allah-u Teâlâ'nın bir ismi var: Settâr... *Settâr* da; çok çok, perde perde örten demek... Perdeler çekip, perdeleyip, kapatıp örten demek...

Kuddûsî Rh.A, Niğde'nin Bor kasabasında medfun, Kàdirî-Nakşî meşâyihından büyük bir zât... Bir şiirinde çok güzel söylüyor:

Ey rahmeti bol pâdişah,
Cürmüm ile geldim sana...
Ben eyledim hadsiz günah,
Cürmüm ile geldim sana...

Hadden tecâvüz eyledim,
Deryâ-yı zenbi boyladım;
Ma'lûm sana ben n'eyledim,
Cürmüm ile geldim sana...

Adın senin Gaffâr iken,
Ayb örtücü Settâr iken,
Kime varam sen var iken,
Cürmüm ile geldim sana...

Bin kerre bin ey Pâdişah,
Etsem daha böyle günah,
Lâ taknetû yeter penah,
Cürmüm ile geldim sana...

Her beyti güzel güzel açıklanacak şâhâne bir ilâhi... Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin nasıl olduğunu anlatan vasıfları (*qualifications*), sıfatları (*adjectives about in*), Esmâ-i Hüsnâ dediğimiz şeyler... En güzel isimler dediğimiz şeyler arasında bunlar var... Affedici, rahmetinin çok olduğunu bildirmiş:

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ (الأعراف:١٥٦)

(*Ve rahmetî vesiat külle şey'*) "Benim rahmetim her şeyi ihata etmiş, kavramış, kuşatmış, her şeyi kaplamıştır." (A'raf, 7/56) diye...

İşte bunlardan biliyoruz ki; bir kul suçlu olabilir, kusurlu olabilir ve öyledir zâten... Hattâ, kusursuz olmaz! Kusurlu olabilir ne demek; kusursuz kul olmaz! Her kulun bir ayıbı vardır.

Yârsız kalmış cihanda, ayıpsız yâr isteyen!

Ayıpsızını ararsan, hiç kimseyi bulamazsın! "Şunun şu kusuru var; darılayım... Bunun bu kusuru var; küseyim... Şunun bir kusuru var; konuşmayayım... Ötekisinin bir kusuru var; silin defterden kepâzeyi, bir daha yüzüne bakmayın!" dersen, hiç kimse olmaz etrafında... Çünkü, kusursuz insan olmaz!

Senin de bir kusurun var... Senin de dargınlık kusurun... İşte bak, sen de herkese çok darılıyorsun. Biraz engin ol, müsamahalı ol! Sanki sen hiç hatâ yapmadın mı? Sen hiç annene, babana karşı bir kusur işlemedin mi? Çocukluğunda hiç yaramaz değil miydin? Kuzu gibi miydin, melek gibi miydin; her şeyin çok mu güzeldi? Değildi.

Demek ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin affetmesi var... Bir ayet-i kerimede buyruluyor ki:

قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ،

إِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر:٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye'llezîne esrefû*) "Ey habîbim, ey peygamberim, ey elçim! Ey insanlara benim emirlerimi nakletmekle vazifelendirdiğim kulum! Söyle onlara: (*lâ taknetû min*

rahmeti'llâh) Sakın hâ, 'Günah işledik, kusur işledik, eyvâh battık artık, tamam, mahvoldum ben!' diye ümitsizliğe düşmeyin! Ümidi kesmek olmaz; Allah'ın rahmetinden ümidi kesmeyin!"

Sonra arkasından büyük bir müjde: (*İnna'llàhe yağfirü'z-zünûbe cemîâ*) "Allah Celle Celâlühü, tüm günahları topluca, hepsini bağışladım deyiverir. Hepsini birden affediverir." Yâni, bir bir defter açıp, sorup, "Şu ne, şu ne? Şundan şu kadar cezâ, bundan bu kadar cezâ... Topla, biriktir..." demez; hepsini birden afv ü mağfiret ediverir. (*İnnehû hüve'l-gafûru'r-rahîm*) "Çünkü o, mağfireti son derece çok olandır, rahmeti son derece engin olandır." (Zümer, 39/53) diye bir ayet-i kerime var...

Onun için, burada Allah emrettiğinden, ümidinizi kesmeyin diye emretmiş olduğundan; bir insan, "Allah beni affetmez!" diye ümitsizliğe düşse; bu günahtır, haramdır. İçimizden veya dışımızdan birisi, "Çok günahkârım! Hocama söyleyemeyeceğim çok suçlarım var... Esrar içtim, kaçakçılık yaptım, şöyle ettim, böyle ettim... Her halde Allah beni affetmez! Benim işim bitik..." diye düşünse; o düşüncesi doğru değildir, yasaktır, haramdır ve günahtır. Allah affedebilir, affeder, affedeceğini bildirmiş.

Biliyor musunuz ki; Peygamber Efendimiz'in SAS sevgili amcası Hazret-i Hamza'yı, arkasından yanaşıp da savaşla meşgul iken bir hücum edip, bir mızrak sallayıp şehid eden, Vahşî diye bir kimse var... Ebû Süfyan'ın hanımı Hind'in kölesiydi. Hind, demişti ki ona:

"—Şunu öldürürsen, hürsün bugün... Öldürebilirsen, sana hürriyetini bağışlayacağım!"

O da hürriyetini elde etmek için, her şeyi bıraktı, fırsat kolladı. Eline mızrağı aldı, savaşanların arasından süzüldü, sıyrıldı, saklandı, bekledi, pusu kurdu. Uhud Harbi'nde Hazret-i Hamza arslanlar gibi çarpışırken, arkasından şehid etti.

Hazret-i Hamza'yı Peygamber Efendimiz SAS çok severdi. Amcası tabii... Herkese öyle iltifatı sonsuz büyüklükte de, fakat Hazret-i Hamza'ya büyük sevgisi vardı. Hattâ hadiseyi burada durdurup size bir şeyi de hikâye etmek istiyorum.

İşte netice itibariyle o, Hazret-i Hamza'yı şehid eden Vahşî isimli şahıs... İsmi Vahşî, şahsın adı Vahşî; yâni sonradan kızıldığı için o isim konulmuş değil. Onu öldürmeğe teşvik eden Hind isimli kadın ve onun kocası olan Peygamber Efendimiz'e kan kusturmuş olan Ebû Süfyan isimli şahıs... Ne dersiniz bunlar hakkında? Hepsi sahabe oldu, hepsi imana geldi. Hepsi cennete girecek; ama er, ama geç hepsi cennete girecek.

Hazret-i Hamza'yı nasıl severdi Peygamber Efendimiz SAS, onun hikâyesini anlatayım. Çünkü, gençler böyle şeyleri hafızasında daha çok tutuyor. Olaylar zihinde daha güzel kalıyor:

Peygamber SAS Efendimiz'in şehrinde kalan aşıklara *mücâvir* deniliyor. Yâni, Peygamber SAS Efendimiz'in civarına yerleşmiş, onun misafirleri, onun komşuları... "Bundan sonra artık yeter Avustralya'da durduğum!" deseniz, siz de gitseniz, Suud hükümeti size izin verse, Medine'ye yerleşseniz, siz de mücâvir olursunuz. Peygamber SAS Efendimiz'e komşu olursunuz.

Şimdi orası çok mübarek bir yer... Orada yüksek sesle konuşmak bile doğru değil... Eski satıcılar bağırmazlarmış. Müşteri ile fıs fıs, yavaş yavaş konuşurlarmış; sanki Efendimiz SAS yanlarındaymış gibi... Sağken öyle olmak gerekirdi.

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَ تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ

(الحجرات:٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû lâ terfeù esvâteküm fevka savti'n-nebiyyi*) "Sakın Rasûlüllah'ın SAS sesinden daha fazla sesinizi dikleştirmeyin, daha çok bağırmayın!" (Hucurat, 49/2) emrine uygun olarak, onun şehrinde öyle yürürlermiş.

Öyle kimseler var ki, pabuçlarını Medine-i Münevvere'nin hareminde çıkartırlarmış. Yâni, şehrin dışından itibaren, "Belki Rasûlüllah SAS buralara ayak basmıştır. Onun şehrine giriyoruz, o mıntıkaya giriyoruz." diye öyle çıkartırlarmış. Orada abdest

bozmazlarmış. Giderlermiş, şehrin dışında abdest bozup öyle gelirlermiş. Yâni, kaç kilometre uzağa gidip, abdest bozup gelirlermiş. Böyle sevgi, böyle saygı var... Tabii, böyle aşıklara da böyle müstesnâ iltifatlar olur.

Böyle birisi, böyle bir mücâvir şahış, Efendimiz SAS'in ziyaretine vardığı zaman, —Mescid-i Nebevî'ye namaz kılmağa gelince, Peygamber Efendimizin SAS türbesinin yanına gidiyor, selâm duruyor, salât ü selâm getiriyor ya insan— Türbe-i Saâdet'ten Efendimiz SAS'in kendi selâmına karşılık verdiğini duyarmış. Yâni, o mânevî derecedeymiş ki, derecesi öyle yüksekmiş ki, türbeden "Ve aleyküm selâm, evlâdım!" filân gibi iltifatı duyarmış.

Bu zat, Silivri'liymiş. İstanbul'un Silivri kasabası yoğurtlarıyla meşhurdur. "Silivri yoğurdu! Kaymak!" diye bağırır satıcılar... Silivri'den hacılar gelmiş. Hemşehrileri oldukları için, buna misafir olmuşlar. Konuşmuşlar, görüşmüşler:

"—Ne var ne yok, Hasan efendi ne oldu?"

"—Sizlere ömür, öldü."

"—Hüseyin efendi çocuğunu ne yaptı?"

"—Evlendirdi; maşaallah nur topu gibi çocuğu var..."

"—Peki falanca kadın ne oldu?"

"—O İstanbul'a göçtü." vs. demişler.

Şehir haberlerini sormuş. Sonra:

"—Ah ah, o Silivri'nin kaymaklı yoğurtlarını burada bulmak mümkün değil! Ne idi oranın yoğurtları! Mümkün mü burada öyle yoğurt bulmak?" filân demiş.

Konuşmuşlar. Namaz vakti gelmiş. Peygamber SAS Efendimiz'in mescidine gitmişler. Türbe-i Saâdet'in yanına varmışlar. Tabii, eskiden herhalde bu kadar kalabalık değildi. Şimdi, uçaklar taşıyor yolcuları; kalabalık oluyor. Eskiden böyle bu kadar büyük izdihamlar yokmuş. Büyüklerden, bizim yaşlılarımızdan öyle duyuyoruz. Tenha olduğundan herhalde, Türbe-i Saâdet'in yanına kolayca gidilebiliyormuş.

"—*Es-selâmü aleyküm!*" demiş, hiç karşılığını duyamamış.

“—Eyvah! Bir hata işledim, cevap kesildi. Cevabı duyma kabiliyetim bitti.” demiş. Fevkalâde üzülmüş. Bir iki denemiş, bakmış, cevap yok...

“—Eyvah! Bir hatâ işledim, ne yaptım acaba?” diye sabahtan akşama düşünmüş, taşınmış. “Sabahleyin namaza kalkmadım mı? Kalktım. Evradımı okumadım mı? Okudum. Kur’an-ı Kerim’i okumadım mı? Okudum. Şunu yapmadım mı? Yaptım. Bunu yapmadım mı? Yaptım. Her şey tamam...” Bulamamış, bulamamış.

Namazlar geliyor, geçiyor. Mescid-i Saâdet’e geliyor, gidiyor, selâm veriyor; ama, selâmının alındığını duymuyor. Kesildi o, gitti, ara bozuldu... Nihayet aklına gelmiş: “Yâhu, şu bizim Silivri’den komşular gelmişti, onlarla konuşmuştuk. Ne yaptık, ne ettik? Hay Allah! Tüh, aklıma geldi: Medîne’nin yoğurdunu kötülemiştim de, Silivri’nin yoğurdunu methetmiştim. Herhalde ondan olsa gerek...” demiş. Böyle bir şey aklına gelmiş. “Ne yapayım, ne yapayım?” derken, bir arif kimseye sormuş. Demiş ki:

“—Hocaefendi Hazretleri, bizim durumumuz şöyle idi, şimdi böyle... ‘Medine’nin yoğurtları da yoğurt mu? Ah, nerede o Silivri’nin kaymaklı yoğurdu!’ dedik, herhalde gücendirdik Rasûlüllah Efendimiz’in rûhâniyetini... Ne yapmamız lâzım?”

Medîne’de oturan o Hocaefendi, o alim zât demiş ki:

“—Evlâdım! Peygamber SAS Efendimiz hâl-i hayatında iken, amcası Hazret-i Hamza RA’ı çok severdi. Sen Uhud şehidlerinin kabristanına, onun türbesine git; ona yalvar! Mâdem Rasûlüllah sana cevap vermiyor, bari git ona yalvar!”

O da kalkmış, Uhud şehidlerine gitmiş. Yalvarmış, yakarmış; dualar vs. derken uyumuş. Uykusunda:

“—Mâdem sen o Silivri yoğurdunu o kadar özledin; kalk git Silivri’ye! Başka çare yok!” demişler.

Rüyada da bu işareti alınca, üzüle üzüle, gözyaşlarıyla, ağlaya ağlaya Türkiye’ye ziyarete gitmiş.

Medîne’nin mücâvirlerinin nasıl insanlar olduğunu anlatmak

için, bir şey söyleyeyim: Orada yaşlı bir zât var, evinde misafir oluyoruz. Bilmem kaç yıldır, kırk yıldır mı ne, Medine'de... Türkiye'ye hiç gitmemiş; çocuklarını, torunlarını da, gelenlere "Nasıllar?" filan diye bir kere sormamış korkusundan... Yâni, gönlüm başka yere kayıyor diye, bir şey olur mu diye... Medîne'de edebe riayet etmek kolay değil ve oraya gidenler ancak öyle güzel edeplerle oturabiliyorlar orada...

Tabii, o şahıs Türkiye'ye gelmiş, İstanbul'u gelmiş, Silivri'yi görmüş. O kaymak yoğurt ona zehir gibi olmuş. Artık, ondan yiyememiş. Tevbeler, hayırlar, ziyaretler, Eyyûb Sultan'lar vs. derken tekrar aşk ile, şevk ile Medine-i Münevvere'ye dönmüş. Korka korka yine Türbe-i Saâdet'e gelmiş. "*Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ rasûla'llah!*" deyip, cevâben selâmı alınca, dünyalar onun olmuş.

Hazret-i Hamza RA'ın, Efendimiz SAS yanındaki mevkii dolayısıyla bunları böyle söyledim.

Şimdi, Hazret-i Hamza'yı şehid eden kimse, tabii ümitsiz, korkuyor. Rasûlüllah SAS'in çok sevdiği amcasını öldürmüş. *Seyyidü'ş-Şühedâ*, şehidlerin efendisi Hazret-i Hamza... Uhud şehidleri, hepsi mübarek insanlar... "Ben böyle bir cinâyet işledim, hâlim ne olacak?" diye korkuyor. Peygamber Efendimiz SAS ona haber gönderiyor ki:

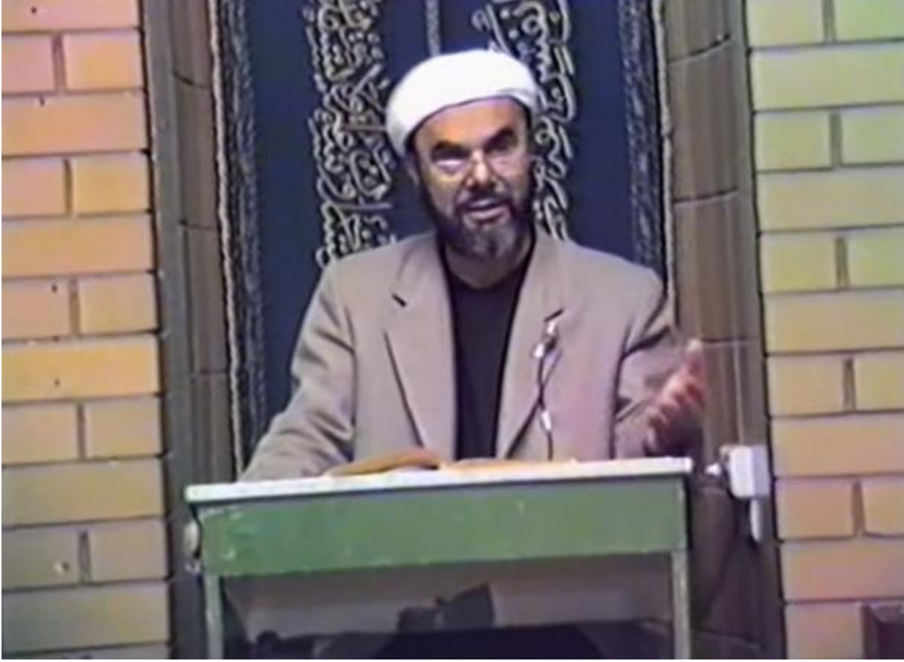
"—İslâm, İslâm'dan önceki günahların hepsini silen bir olaydır. Bir insan müslüman olmuşsa, müslüman olmasından önceki bütün günahları silinir. Korkma!"

"—Ama ben şu kusuru işledim, şu hatâyı işledim... Şu ayet var, şu cezâ var, şu tehlike var, şu tehdit var Kur'an-ı Kerim'de..."

Şu ayet-i yazdırmış, göndermiş ki:

لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ (الزمر:٥٣)

(*Lâ taknetû min rahmeti'llâh*) "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin; ümid kesmek yok!" (Zümer, 39/53) diye.

İşte böyle muhterem kardeşlerim! Niye söylüyorum? Sen günahkârsın, ben günahkârım, o günahkâr, berikisi günahkâr... Şimdi bazılarının bir zihniyeti vardır: “Battı balık yan gider.” derler. Yâni, bir felâket oldu mu, artık öyle gider... Bazıları da diyorlar ki: “Borç bini geçince, bini geçtikten sonra, insan baklavayla börek yer.” Yâni, nasıl olsa borcu ödeyemeyecek duruma geldim diye, aldırmaz artık... Kapıp koyvermek, dağıtmak demek... O adam dağıttı... Yâni, ne demek? Ümitsizliğe düştü, artık hiç bir şey yapacak hali kalmadı...

Aziz ve muhterem kardeşlerim, bu doğru değil! (*Lâ taknetû min rahmeti'llâh*) Allah'ın rahmetinden ümit kesmek yok! Bunu bastıra bastıra belirtmek istiyorum. Çünkü, bu kardeşimiz benim bir yarama dokunmuş oldu. “Bu dünyada haramdan bir insan kendini nasıl kurtarabilir?” diye soruyor kardeşimiz... Bunun çaresini, varsa söylemezsek, bize günahtır, ayıptır.

b. Tevbe-i Nasuh ile Tevbe Etmek

Evet, çaresi var! Çaresi, tevbe etmek... Tevbe-i nasuh ile tevbe etmek... Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ (البقرة:٢٢٢)

(*İnna'llàhe yuhibbü't-tevvabîne ve yuhibbü'l-mütetahhirîn.*) "Muhakkak ki Allah tevbe edenleri sever ve temizlenenleri sever." (Bakara, 2/222)

Tevbe ne demek? *Tevbe*; bir insanın yanlış yolu bırakıp, yolunu döndürüp, doğru yola girmesi demek... Dönmek demek... Dönmek demek olduğu için, kul günahtan dönerse, kula *tâib* derler. Yâni, dönen, günahtan vazgeçen mânâsına... *Tübtü ila'llah*; ben Allah'a döndüm demek... *Tübtü ve reca'tü ila'llah*; ben Allah'a döndüm, vazgeçtim bıraktım kötü yolu, hak yola girdim demek...

Kul Allah'a dönünce, Allah da kuluna teveccüh eder. Kızmıştı, nazar etmiyordu, sevmiyordu, bakmıyordu, rahmet etmiyordu; o da ona döner. Onun için, Allah'ın Esmâ-i Hüsnâ'sından birisi de Tevvâb'dır.

Tevvâb ne demek? Sonsuz derecede dönen; dönmesi, yâni teveccüh etmesi çok olan demek... Yâni, yüz vermiyorken yüz vermeye başlaması; iltifat etmiyorken, iltifat buyurması; teveccüh etmiyorken, teveccüh etmesi... Ondan yana teveccüh etmesi, dönmesi... Mübalağa-yı ism-i fâil sîgasıyla; dönmesi çok olan... *Gaffâr* gibi... *Gaffâr*, mağfiret etmesi çok olan... *Tevvâb*; tevbeyi kabul etmesi, kuluna teveccühü, dönüşü çok olan demektir.

Şimdi, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin vaadi var, Efendimiz SAS'in hadis-i şerifi var: "Kulum bana dönerse, ben de ona dönerim." buyruluyor bir hadîs-i kudsîde... Sen Rabbine dönersen, o da sana dönecek. "Kulum bana dönerse, ben de ona dönerim. Kulum bana bir karış gelirse, ben ona bir arşın gelirim. O şu kadarcık gelirse, ben şu kadar gelirim. Kulum bana bir arşın gelirse, ben ona bir kulaç gelirim. Kulum bana yürüyerek gelirse,

ben ona koşarak varırım." buyruluyor. Yâni, kulun davranışındaki, dönüşündeki güzelliğe göre, Allah'ın ona iltifatı daha büyük oluyor.

Onun için bakıyoruz *Tezkiretü'l-Evliyâ* kitabına; *Risâle-i Kuşeyrî*, *Mevâb-i Ledûniyye*, *Tabâkàt-ı Şa'rânî* gibi evliyâullah'ın hayatını anlatan kitaplara: En büyük evliyâullah, hayatının bir devresinde eşkıyâ! Adam eşkıyâ imiş; tevbe etmiş, evliyâ olmuş. Adam günahkâr imiş; tevbe etmiş, has kul olmuş. Has kul olduğu da, kerametleri ile, hayatı ile belli olmuş. Ölümüyle belli olmuş.

Demek ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin vaadi haktır; tahakkuk ediyor, görüyoruz, misalleri çok... Onun için:

قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ،

إِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر:٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye'llezîne esrefû alâ enfüsihim*) "Ey nefislerine israf etmiş, zulmetmiş olan kullar! (*Lâ taknetû min rahmeti'llâh*) Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin! (*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîâ*) Allah Celle Celâlühü, tüm günahları topluca, hepsini bağışladım deyiverir. Hepsini birden affediverir. (*İnnehû hüve'l-gafûru'r-rahîm*) Çünkü o, mağfireti son derece çok olandır, rahmeti son derece engin olandır." (Zümer, 39/53)

Şimdi Peygamber SAS Efendimiz'in bir hadis-i şerifini okuyacağım. Benim bu sözlerim vallàhi yağcılık değil... Hani televizyondaki konuşmacılar, televizyon idaresinin ve rejimin müsaade ettiği konuşmayı yaparlar. Bize de müsaade ettikleri zaman, çağırdıkları zaman, her konuşmayı yapamıyorduk. Mecbur kalıyorduk, onların ölçülerinin dışına çıkmayan konuşma yapıyorduk. Ama ben burada kimseye iltifat etmiyorum, kimseye yağ çekmiyorum. Kimseye gerçekleri allı pullu göstermiyorum. Gerçeği söylemeye çalışıyorum. Çünkü, bir kardeşim bana soru soruyor:

"—Ben dertliyim, günahkârım, benim halim ne olacak?"

Tevbe edeceksin, kurtulacaksın.

"—İyi ama, çok günah işledim. Kolay mı öyle hemen, tevbe et, kurtul? Olur mu?"

İnandırmak için söylüyorum; ayet söylüyorum, hadis söylüyorum. Yâni, bu işin oyuncak olmadığını, ümitsizliğe düşmemesi gerektiğini isbat etmek için ter döküyorum. Yoksa, iltifat etmek için değil... Hadis-i şerif, Peygamber SAS Efendimiz'den, onu okuyacağım. Onun için getirdim bu kara kitabı... Kara kaplı kitap ama, içi nurlu...

c. Allah Kulun Tevbe Etmesine Sevinir

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[62]

لَلَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ التَّائِبِ مِنَ الظَّمْآنِ الْوَارِدِ ، وَمِنَ الْعَقِيمِ الْوَالِدِ ، وَمِنَ الضَّالِّ الْوَاجِدِ ؛ فَمَنْ تَابَ إِلَى اللهِ تَوْبَةً نَصُوحًا ، أَنْسَى اللهُ حَافِظَيْهِ ، وَجَوَارِحَهُ ، وَبِقَاعَ الأَرْضِ كُلَّهَا خَطَايَاهُ وَذُنُوبَهُ

(أبو العباس بن تركان الهمداني في كتاب التائبين ، عن الجون مرسلاً)

(*La'llàhu efrahu bi-tevbeti't-tâibi mine'z-zam'âni'l-vârid, ve mine'l-akîmi'l-vâlid, ve mine'd-dàlli'l-vâcid, femen tâbe ila'llàhi tevbeten nasûhâ, ensa'llàhu hafizayhi, ve cevârihahû, ve bikàe'l-ardı külleha hatâyâhu ve zünûbehû*)

---

[62] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.165, no:607; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.205, no:10166; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.VII, no:18728.

Şimdi bu hadis-i şerifi açıklayalım:

(*La'llàhu*) Lâm harfiyle başlıyor; lâm burada lâm-ı te'kiddir. Yâni, kuvvetlendirmek için geliyor. Muhakkak ki, şüphesiz ki demek... İnsan inanmaz diye, inansın diye, inanmayanlar iknâ olsun diye te'kidli söylüyor. (*La'llàhu*) "Muhakkak ki Allah, (*efrahu*) daha fazla sevinicidir; (*mine't-tevbeti't-tâibi*) tevbe eden kulunun tevbesinden dolayı, daha çok sevinir." Kimden daha çok sevinir? (*Mine'z-zam'âni'l-vârid*) "Susuzluktan ölme derecesine gelmiş susuz kimsenin su bulmasından daha çok sevinir, Allah kulunun tevbe etmesine..."

Susuz bir kimse, ölmek üzere, su bulamamış... Güneş tepesinde, altında kumlar... Çölde kalmış, elli beş derece sıcaklık, cayır cayır ortalık kavruluyor... Ağaç yok, gölge yok, kovuk yok, mağara yok, sığınacak yer yok... Tepesi kaynıyor, terden bitmiş, ayaklarının dermanı kesilmiş... Kum tepelerini bata çıka, düşe kalka geçerken, bir tepeyi geçiyor...

"—Allaaah! Su var!"

"—Cumburt..." hadi içine...

Sadece öyle kenarından su mu içer? Bir dalar içine, ondan sonra her tarafını yıkar. Şapur şupur, şlup şlup içer sevincinden... Sevincine tarif olmaz. Neden? Çölde ölecekti adam, güneş vurmak üzereydi. Kum tepesini geçti, bir göl buldu; bir kaynak, bir pınar buldu, kurtuldu.

(*Mine'z-zam'âni'l-vârid*) Ölmek üzere olan susuzun, su bulmasındaki sevinci... Senin benim gibi susuz değil... Sen demin kahvaltı ettin, üç bardak çay içtin, geldin burada konferans dinliyorsun. Biraz sonra yine gideceksin, *soft drink* içeceksin. Böyle değil... Can pazarı, ölmek üzere olan...

Çölde yürüyor. Çölde serap olur. Ben de gördüm; acaib bir şey... Çölün kumları üzerinde hava dalgalanıyor. Sinema perdesi gibi dalgalanıyor, bir şey uçuşur gibi oluyor. Bakıyorsun:

"—Aaa! Hurma ağaçları var, göl var, havuz var... Hurma ağaçlarının gölgesi suya aksetmiş. İyi, güzel!" diyorsun.

Halbuki serap... Yok öyle bir şey... Fizik kitapları yazmasa

insan masal sanacak. Nereden görüyor insan onu? Oraya nasıl geliyor? Ama böyle oluyor, serap denilen şey oluyor. Ama, yok ortada bir şey... Oraya kadar gidiyor susuz adam, sürüne sürüne... "Yaklaştım, geliyorum, biraz sonra su var..." diye düşünüyor. Orası da kum, orası da kum; yok öyle bir şey... Yâni, gözünde bir hayal... Ama bu, insanın rüya görmesi gibi bir şey değil... Fizîkî bir hayal serap...

يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ

عِنْدَهُ فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ (النور: ٣٩)

(*Yahsebühu'z-zam'ânü mâen, hattâ izâ câehû lem yecidhu şey'en ve veceda'llàhe indehû feveffâhu hisâbehû*) [Susayan onu su zanneder; nihayet ona vardığında orada herhangi bir şey bulamamış, üstelik yanıbaşında da Allah'ı bulmuştur; Allah ise, onun hesabını tastamam görmüştür.] (Nur, 24/39)

Oraya gidince, bakıyor orada da su yok... Susuzluktan oraya düşüyor, Allah canını alıyor. Yâni, Kur'an-ı Kerim'de de geçiyor. Böyle olabilir.

İşte böyle, Allah kulunun tevbesine, ölme derecesine gelmiş susuz bir kimsenin, hayatını kurtaracak su kaynağını bulmasına olan sevincinden daha çok sevinir. Sübhâna'llàh, yâ erhame'r-rahimîn! Rahmetine bak!

Sonra: (*Ve mine'l-akîmi'l-vâlid*) Adam evlenmiş, zengin bir ailenin çocuğu... Konaklar var, bağlar bahçeler var... Ağa, beldenin eşrafından... Tenekelerle altın liralar var; Hamidiye, Reşat ve saire... Evlenmiş; komşu köyün, komşu şehrin yine ağasının kızını almış. O kızın da dirseklerine kadar bilezikler var, boynunda beşibiryerdeler var... Allaaah! Her taraf altın, süs, zînet... Zenginler ama çocukları yok... Bir sene geçiyor.

"—Evlâdım, çocuk?"

"—Yok..."

İki sene geçiyor, üç sene geçiyor, beş sene geçiyor... Anneler babalar üzgün, kendileri üzgün, yok çocukları... Evleniyorlar, çocukları olmuyor. Haydi doktorlara... Macunlar, ilaçlar, hastaneler, muayeneler... Yok... Avrupalar, Amerikalar... Yok...

Hocalar... En sonunda, çaresiz olduğu zaman, işi Allah'a kaldığı zaman... Yâhu, insanın işi her zaman Allah'a kalmış değil mi? Hocalar, muskalar... Muska yaz, koltuğunun altına koy! Bilmem sabah akşam bunu iç! Olmuyor işte, akîm, çoluk çocuğu yok...

Derken, hoppalaaa, bir müjde:

"—Çocuğumuz oluyor!"

Yirmi sene sonra, bir çocukları dünyaya geliyor. Allaaah! Şıkır şıkır oynuyorlar karı koca evde; sessiz sedâsız, kimse görmeden… Bebeği el bebek, gül bebek, pamuklar içinde büyütüyorlar. Gül suları ile yıkıyorlar. "Aman efendim, hasta olmasın, bilmem ne…" diye kılına dokundurtmuyorlar. "Nazar değer de ölür." filân diye kimseye göstertmiyorlar. Kötülüyorlar: "Aman, pek çirkin şey... Aman Allah'ım, yâ Rabbim..." bilmem ne... Halbuki, gül gibi güzel çocuk... Nazar değmesinden korkuyorlar.

"—Yâhu, görelim şu bebeğini! Yirmi senedir beklediğiniz bebek nerede kaldı?"

"—Uyuyor şimdi..."

Maksat, göstermemek...

"—Bu adamın gözü biraz çakırdır. Bu kadının gözü biraz kem nazarlıdır. Nazar değer." vs.

Nazar değmesi var mı? Var... Bizim Geyve'li bir hacıefendi anlatıyor: Bunlar kahvede oturuyorlarmış. Atlı geçiyormuş önlerinden... Birisi demiş ki:

"—At güzel, adam güzel! Bu adamı attan düşürüvereyim mi?"

"—E, düşür bakalım!"

Küt... Adam aşağı düşmüş. Yâni, öyle nazarı değiyor adamın, uzaktan...

Nazar haktır. "*Nazar yiğidi mezara, öküzü kazana koydurur.*" derler. Öküzü öldürür, kazana sokar. "Haydi ölüyor!" diye bıçağı

atarsın. Haydi kaynat bakalım! Zoraki ziyafet... Yapmayacaktı ama, ne yapsın? Öküz gitti.

Şimdi, kısır idi karı koca; Allah bir evlât verdi. Nasıl sevinirler? Dünyalar onların olur. Tarlaları verirler mi? Verirler. Bilezikleri verirler mi? Verirler. Adaklar, ziyafetler, bağışlar... Her şey olur. Sevinirler. İşte Allah, kulun tevbesinden, bundan daha fazla memnun olur.

Peygamber SAS Efendimiz veriyor misalleri, ben hadis okuyorum. Ama hadisi okurken, siz anlayasınız diye, biraz da uyumayasınız diye, biraz da canınız sıkılmasın diye, sizin dünyanızdan misallerle açıklayarak anlatıyorum. Yoksa, hadis-i şeriftir okuduğum...

Üçüncü bir misal daha veriyor: (*Ve mine'd-dâlli'l-vâcid*) *Dâl*; sapıtmış, şaşırmış demek... Çölde giderken yolu kaybetti… Asfalt mı var, trafik lambası mı var, işaret mi var, polis kulübesi mi var? Kenarda telefon kulübesi (*emergency phone*) mi var? Yok... Allah'ın çölü... Kayboldu mu; kayboldu. Bir bu tarafa baktı; kum tepesi... Bir o tarafa baktı; kum tepesi... İz yok, alâmet yok...

Bakın, Araplar dağlara a'lâm, alemler derler. Neden? Dağ bir alâmettir. "Haa, şu dağ şurada; o köy de onun yanında, şuradaydı." dersin, anlarsın. Ama her taraf dümdüz kum çölüyse, nereden bileceksin? Bir alâmet yok ki!

"—Kaybolursa kaybolsun, kaybolursa ne olur?"

Yoook, öyle değil! Sen şimdi burada serin yerde oturmuşsun, "Kaybolursa ne olur?" diyorsun. Güneşin altında, demin anlattığım o susuz insanın durumu gibi bir duruma düşer.

Sonra, akşam bastırdı mı, çölün aslanı çıkar; kaplanı, yılanı, çıyanı çıkar... Gece kalamaz. Gündüz susuz, zâten akşamı zor eder. Yolu kaybetti mi felâket... Yolu kaybetmemesi lâzım! Kayboldu, döndü, dolaştı. "Aaa, ayak izleri!" Bakıyor ki, kendi ayak izleri... "Hay Allah! O kadar kumları dolaşmış, kendi ayak izlerinin olduğu yere gelmiş." Kaybolduğunu anlıyor.

Böyle bir ümitsizlik içindeyken, yolu buluyor, gidecek yeri

seziyor. Gideceği kasabaya gitme imkânı meydana çıkıyor. Yâni, ölmek üzereyken, tehlikede yüreği küt küt atmağa başlamışken, yüreği ağzına gelmişken, kurtuluyor. Nasıl sevinir? İşte Allah, bir kulu tevbe edince ondan daha çok sevinir.

Yâni ne demek? Allah kullarının günah işlemesini sevmiyor; kulların dönmesini, tevbe etmesini, hak yola girmesini seviyor. Ayet-i kerîmeden de biliyoruz:

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ (البقرة:٢٢٢)

(*İnna'llàhe yuhibbü't-tevvâbîn*) "Allah tevbekârları sever, (*ve yuhibbü'l-mütetahhirîn*) temizlenenleri sever."

Bu temizlik nedir? Belki abdesttir, gusüldür... Belki de kalp temizliğidir. Günahlardan temizleniyor, kötü huyları, işleri, alışkanlıkları, âdetleri bırakıyor; ondan söylenmiş olabilir. "Allah temiz pâk olanları, kirlerden pâklanıp temizlenenleri sever. Çok tevbe edicileri sever." Tamam...

Üç misal: Susuz kalan, susuzluktan ölmek üzere olan insan, su kaynağını bulmasına ne kadar sevinirse; çoluk çocuğu olmayan bir aile, çocuk sahibi oluvermesinden ne kadar sevinirse; çölde yolunu kaybetmiş bir insan, yolu bulup da kurtulmasına ne kadar sevinirse; Allah onlardan daha çok ferahlık duyar, bir kulunun tevbe edip doğru yola gelmesinden... O kulu sever ve bu işten sevinir.

Çünkü Allah: "Ben zulmedici değilim; kullar kendilerine zulmediyor." diyor. "Ben onları cehenneme atmak istemiyorum. Cehenneme düşmesinler diye elçi gönderdim, kitap indirdim... Haber verdim, ihtar ettim, ihbar ettim... Hâlâ cehenneme doğru gidiyorlar. Kendileri yapıyorlar." demek istiyor.

d. Tevbe Eden Kinsenin Günahlarının Silinmesi

O gül yüzlü Peygamber Efendimiz SAS, tevbeyi anlatmaya devam ediyor:

فَمَنْ تَابَ إِلَى اللهِ تَوْبَةً نَصُوحًا ، أَنْسَى اللهُ حَافِظَيْهِ ، وَجَوَارِحَهُ ،

وَبِقَاعَ الْأَرْضِ كُلَّهَا خَطَايَاهُ وَذُنُوبَهُ .

(*Femen tâbe ila'llàhi tevbeten nasûhâ*) "Kim Allah'a tevbe-i nasûh ile tevbe ederse..." Tevbe-i nasûh ne demek? Nasûh Efendi'nin tevbesi mi demek? Hayır!. Tevbe-i nasûh demek; içten, kat'î, samîmî, candan, kuvvetli tevbe demek...

"Sarsılmaz, sapasağlam bir tevbe ile kim Allah'a tevbe ederse; (*ensa'llà hu hafizayhu, ve cevârihahû, ve bikàa'l-ardı küllehâ hatâyâhu ve zünûbehû*) Allah onun eski günahlarını, hatâlarını, isyanlarını, edepsizliklerini unutturur. Hafaza meleklerine unutturur, âzâlarına unutturur; yeryüzünün neresinde o günahları işlemişse, o mekânlara unutturur." Hiç bir iz bıraktırmaz yâni... Öyle bir siler ki günahı, hiç bir iz kalmaz.

Şimdi bu kelimelerin sıralanışını size anlatayım:

(*Ensa'llàhu hafizayhi*) "Allah iki hafaza meleğine onun günahlarını unutturur." diyor. Kur'an-ı Kerim'in ayetlerinden, hadis-i şeriflerden biliyoruz ki, hepimizin hafaza melekleri var... *Kirâmen, Kâtibîn* melekleri var... Bunlar ne yapıyorlar? Sağdaki iyiliklerimizi yazıyor, soldaki kötülüklerimizi yazıyor.

كِرَامًا كَاتِبِينَ . يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ (الأنفطار:١١-١٢)

(*Kirâmen kâtibîne ya'lemûne mâ tef'alûn*) (İnfitar, 82/11-12)

إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (الجاثية:٢٩)

(*İnnâ künnâ nestensihu mâ küntüm ta'lemûn*) [Çünkü biz,

yaptıklarınızı kaydediyorduk.] (Câsiye, 45/29)

Bunlar ayet-i kerimeyle sabit... Bu melekler kendileri müşâhede ediyorlar, görüyorlar günahın işlendiğini... Onun için yine buraya bir parantez açıp söyleyelim!

Evliyâullahtan birisi diyor ki:

"—İnsanların yanındayken günah işlemezsin, utanırsın insanlardan... Yalnız başına kaldığın zaman, niye günah işlersin? Hafaza meleklerinden utanmaz mısın? Başka meleklerden utanmaz mısın? Birisi bir omuzuna oturmuş, birisi öteki omuzuna oturmuş. İnsanların yanında yapmadığın edepsizliği, yalnız kalınca yapıyorsun. Bu meleklerden utanmıyor musun? Nerde kaldı senin '*Amentü billâhi ve melâiketihî*' dediğin? Meleklere inandığın nerde kaldı senin? İşte melekler omuzlarında!"

Şimdi bu melekler görür, insan kusur işlediği zaman... Görüyor ve yazıyor. "Şu günahı işledi, bu günahı işledi." diye amel defterine yazıyor. Ama, bir kul tevbe-i nasûh ile tevbe etti mi, Allah tevbesini kabul ediyor, affediyor; bu meleklerine de unutturuyor. Meleklerin hafızasından siliniyor, o günahı hiç hatırlamıyorlar. Defterden de siliniyor, melekler de hatırlamıyorlar.

Başka ne olur? Âzâları insanın aleyhinde şahitlik edecek rûz-ı mahşerde... İnsanın gözü, kulağı, kaşı, dili, ağzı, eli, ayağı aleyhine şehâdette bulunacak. Allah onları konuşturacak:

"—Ey el, ey kol! Söyle bakalım, bu senin sahibin bu hırsızlığı yaptı mı? Kasadan bu parayı çaldı mı?"

"—Evet, çaldı yâ Rabbi! Beni uzattı, kasayı açtırdı, kilidi kırdırttı, oradan parayı aldırttı, cebine sokturttu." diye el şehâdet edecek.

"—Ey gözler! Söyleyin bakalım, bu adam bu harama baktı mı?"

"—Baktı yâ Rabbi!" diyecekler.

Kendi âzâları insanın aleyhine şehâdet edecek. Bu âzâ bizim âzâmız; neden bizim aleyhimize şahidlik ediyor? Diyecekler ki:

لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا (فصلت:٢١)

(*Lime şehidtüm aleynâ?*) "Neden bizim aleyhimize şahitlik yaptınız şimdi?" (Fussilet, 41/21)

قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ (فصلت:٢١)

(*Kàlû entakana'llàhü'llezî entaka külle şey'*) "Her şeyi konuşturmağa kàdir olan Allah, bizi konuşturttu." (Fussilet, 41/21) Allah konuş dedikten sonra, biz saklayabilir miyiz? Konuşmamak mümkün mü? Kayayı konuşturur, her şeyi konuşturur."

Sonra, demek bunlara da unutturacak. Âzâlar da unuttu, melekler de unuttu, defterden de silindi... Kaldı yeryüzü, dekor, sahne, mekân...

O ağacın altında mı işlemişti o hırsızlığı, o cinâyeti? O günahı orada mı yapmıştı? O odanın içinde mi yapmıştı? O binâda mı, o duvarın dibinde mi? O duvarlara, o ağaçlara, o dağlara taşlara da unutturacak. (*Ve bikàa'l-ard*) Yeryüzünün buk'alarına, arazilerine, mekânlarına da unutturur.

Allah affetti mi, öyle bir silişle siliyor ki muhterem kardeşlerim, izi kalmıyor. İzini arasa müfettişler, dedektifler; cihanın dedektifleri toplansa, parmak izi bulamayacak şekilde temizliyor Allah... Bunun da başlangıcı ne oluyor? O günahkârın tevbe etmesi...

O yüzü kara kulun, o edepsiz kulun pişman olması, tevbe etmesi, böyle affına sebep oluyor muhterem kardeşlerim!

"—Demek ki, tevbe etmemiz lâzım!" mı demek istiyorsun hocam?

Elbette! Sabahtan beri boşuna mı yorulduk yâni? Elbette, "Tevbe etmek lâzım!" demek istiyoruz.

Sabahleyin de, hemen namazdan çıktıktan sonra, Mehmed

Zâhid Kotku Hocamız'ın *Tevbe* kitabını aldım; baştan sona bir okudum. Çok hoşuma gitti. Kimde yoksa, alsın; içinde çok güzel bilgiler var... Hakîkaten, anlaşılır bir dille yazılmış. Mutlaka alın ve okuyun! Temennî ederim ki, tekrar tekrar okuyun! Ayda bir okuyun, haftada bir okuyun; ezberlesin çocuklar! İçinde dualar var, onları ezberlesinler!

e. Tevbe Eden Kimse Ne Yapacak?

Tevbe eden adam, ilkönce ne yapacak? Tedbir; ilkönce o günahı beraber işlediği takımdan istifâ edecek... O arkadaşlarından ayrılacak, oradan gidecek. Çünkü onlar, onu yine kandırırlar. "Gel yâhu, boş ver yâhu!" derler, koluna girerler, yanağından öperler. "Parası bizden..." derler. O arkadaşlar öyle fedâkârdır ki, cami arkadaşlarında o fedâkârlık yok...

"—Tamam, bütün içki paraları benden!" derler.

"—Vay be! Ne cömert adam!" dersin.

Günahta öyle cömerttir. O meyhâne arkadaşları öyle samîmîdir ki, canını verecek gibi görünür, gönlünü çeker. Şeytan da pohpohlar, körükler, sevdirir.

"—Yâ, hakîkaten çok fedâkâr arkadaş be! Camideki arkadaş, bana hep kaşlarını çatıyordu; bunun hep yüzü gülüyor. Bu hep iltifat ediyor, bu daha tatlı.." dersin.

Haa, görürsün sen tadını sonra!

Onun için, ilkönce kendisine o günahı işlettiren kötü arkadaşları terk edecek! Muhîti, hattâ şehri terk edecek! Çünkü, bulurlar. Sen gelirsin, tezgâhta çalışırsın; adam gelir, dükkânın kapısından işaret eder dışardan... Patrondan korkar, içeriye de giremez. Öğleden sonra filân saatte, falanca yerde... Bulur seni; kokundan mı bulur, nereden bulursa? Yâni, radarla mı arar, şeytanın radarıyla mı bulur?

Onun için, korkuyorsan, şehri de terk etmek lâzım! Terk et, o şehri bırak! Neden? Onlar yine kandırırlar seni günaha... Allah seni sevdi, günahlarını affetti, unutturdu... Seni kabul etti, dergâhına aldı... Sen şimdi o tarafa dönecek misin?

"—Hayır!"

Dönmemek için, kötü arkadaşlardan ayrılacaksın!

"—Tamam, iyi ama, filânca kimseye şu kadar borcum vardı; falanca kimsenin de şu kadar hakkı geçmişti..."

Onları da ödeyeceksin, borcunu da vereceksin! Borçlu olan bir insan, ödemeğe kàdirken borcunu ödemezse; Allah onun namazını, niyazını, ibadetini bile kabul etmiyor. Millet borcu önemsemiyor, kolay bir şey sanıyor. Yâni, ödemeğe kàdir ama, ödemiyor. O zaman, sen hava alırsın! Kıldığın namazlar havaya gider, ibadetler boşa gider. Bu hususta hadisler var...

Borçlarını ödeyeceksin, haklarını ödeyeceksin! Sen tevbe ettin; iyi ama, ne olacak adamın yüz bin doları? Senin üzerinde mi kalacak? Adamın kusuru ne? Ver adama paralarını, borcun kalmasın!

Sonra, tevbede acele edeceksin!

"—Ederim hocam! Tamam, şimdi sen bir konferans verdin; inşaallah ben üç sene daha günahı işlemeye devam edeyim... Dördüncü sene tevbe edeceğim! Hacca gideceğim o sene... Para biriktiriyorum. Ondan sonra bir tevbe edeceğim; içkiyi de bırakacağım, günahı da bırakacağım, falancayı da bırakacağım, iyi bir insan olacağım. Sakal da bırakacağım hocam, sana söz!"

Bana ne senin sakalından? Üç sene sonra yaşayacağına, bir saat sonra yaşayacağına garantin var mı?

"—Yok!"

Şeytan aldatır. İşi uzattın mı, şeytan aldatıyor. Şeytan bir kötülüğü doğrudan doğruya yaptıramazsa, iyiliği engellemeye çalışır. İyiliği de engelleyemezse, te'hir ettirmeye çalışır. "Tamam tamam yâ, anladık iyi kulsun, tevbe edeceksin; ama, yarın et!" der.

Şimdi burada hava tam müsâit... Burada tevbe edecektin. Tam ayetleri okudun, kalbin yumuşadı. Hocayı dinledin, tevbe edecektin... Dışarıya bir çıkarsın, televizyonu bir seyredersin, arkadaşlarla bir konuşursun... Melbourn'e bir iner gelir gidersin.

Yine küllenir, yine unutur insan... Neden? Zaman geçti mi, şeytan işini bilir. Mühlet istedi mi şeytan, "Biraz sonra yap!" dedi mi, belli ki bir oyuna getirecek.

"—Namazı kılmaya kalkayım! Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm, inşaallah namazı hemen evvel vaktinde kılayım!" dersin.

"—Otur, biraz daha otur yâhu! Azıcık otur, biraz sonra kılarsın! Bak, şu çerezden ye! Şu meşrubattan iç! Şu kitabın şurasını da oku! Bak, romanın en heyecanlı yerindesin. Şimdi aklın buraya takılır kalır; namazda çözümü düşünürsün. Onun için biraz daha otur!" der.

"—Haa, okuyayım biraz daha... Komiser oraya gitmiş, tabancasını çekmiş... Vay canına, arkasından kapı açılmış... Herifin kafasına ötekisi bir tane, bir vurmuş... Ne heyecanlı... Arka sayfada ne diyor?" Bilmem ne filân derken, bir de bakarsın ki, Coburg Camii'nde müezzin:

"—Allàhu ekber! Allàhu ekber!" diye bağırıyor.

Haydii... Öğle namazı kaçtı, ikindi geldi. Neden? Şeytan aldattı. Tehir etti mi, o tehir etme müddeti içinde şeytan aldatır. Onun için:[63]

عَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ !

(*Accilû bi't-tevbeti kable'l-mevt.*) "Ölüm gelmeden evvel tevbe etmekte acele ediniz!" denilmiştir. Tevbeye acele etmek lâzım! Kötü arkadaşları bırakmak lâzım!

Tevbede, pişmanlık duymak lâzım! Şu satın alacağınız Hocamız'ın *Tevbe* isimli kitabında, Peygamber SAS Efendimiz:

"—Tevbe nedâmettir, pişmanlıktır." diyor.

"—Pişmanlık içine düştü mü, bir karabulut gibi içine çöktü mü?"

"—Çöktü hocam! Yüreğim yanıyor, çok pişmanım... Çok pişmanım hocam yaptığıma! Nasıl cahillik ettim de yaptım?"

---

[63] Elbânî, *Silsiletü'd-Daîfe,* c.I, s.74, no:75.

“—Hah işte, tevbenin aslı esası bu pişmanlık! Anası bu, kaynağı bu... Bu pişmanlığın olması, çok güzel bir şey... Aslı bu... Bu pişmanlık oldu mu, iyi bir durum... Bu pişmanlığı duydu mu, kul bunu hissetti mi, Allah kuldan bunu gördü mü; daha diliyle ‘Tevbe yâ Rabbi!’ demeden, o pişmanlık hürmetine kulun günahını affeder, o pişmanlığı duydu diye...

Günaha pişman olacak, bir daha yapmamağa azmedecek! Günahta mukim iken, günaha devam ediyorken, günahta ısrar ediyorken tevbe, yalancıların tevbesidir.

“—Hocam, dün seninle tevbe ettim. Evvelki gün de tevbe etmiştim. Coburg Camii’nde cuma günü de tevbe etmiştik. ‘*Estağfiru’llah el-azîm ve etûbü ileyh*’ demiştik. Her namazın arkasından zâten üç defa tevbe ediyoruz: ‘*Estağfiru’llah el-azîm el-kerîm ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye’l-kayyûme ve etûbü ileyh*’ demiyor muyuz? Tevbemiz tamam!”

O, yalancıların tevbesi! Çünkü; içinde günahın sevgisi duruyor, günaha bağlılık duruyor, günaha devam arzusu duruyor.

Camiye geliyor, namazı kılıyor; camiden çıkıyor, günahı işliyor. Yalancıların tevbesi ile tevbe etmeyi Allah kabul etmez. Allah’ın kabul ettiği tevbe, kalpten pişmanlıktır. Bir daha onu işlememeğe azmedecek.

Büyüklerimiz ne söylemiş:

“—Yâ Rabbi! İlâhî yâ Rabbi! İlâhî yâ Rabbi! Benim elimden, dilimden, gözümden, kulağımdan, her âzâ ve cevârihimden; sinn-i bülûğumdan, mes’ûliyet çağımdan bu güne kadar, bilerek bilmeyerek ne türlü günahlar sàdır olduysa, vàkî olduysa, ben onların cümlesine nâdim oldum, pişman oldum. Bir dahi —bir daha demek— işlememeğe azm ü cezm ü kasdeyledim...”

Haah, şimdi tamam oldu. Bir daha işlememeğe azmedecek, kasdedecek, cezmedecek! *Cezm* demek, kuvvetli karar demek... Pişman olacak, günahı bırakacak. Günahta ısrarla devam ederse, yalancının tevbesi oluyor. Bir daha işlememeğe de kat’î kararı olacak.

“—İşlemeyeceğim bu günahı Hocam! Bir kaç defa bir daha

işlememeğe azmettim; amma, yine de şeytan beni kandırdı. O günaha bir daha düştüğüm oldu."

Keşke olmasaydı ama, bu olabilir. Sàdık kullar, ömürleri boyunca tevbesine tam sàdık olan er kişiler nerede? Evliyâ olmak kolay değil... Aciz kullar arada hatâ edebilir. Yine korkma, "Bir sefer daha bozdum, iki oldu. Bu sefer Allah affetmez!" diye ümitsizliğe düşme! Allah yine affeder. Ama, içinden samîmî olacaksın, bir daha işlememeğe azm ü cezm ü kasd edeceksin!

f. Kötülüğün Arkasından İyilik

Muhterem kardeşlerim! Sonra, Peygamber SAS Efendimiz:[64]

وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا (ت. حم. ك. هب. عن أبي ذر ؛
حم. طب. هب. كر. عن معاذ)

RE. 13/4 (*Ve etbii's-seyyiete'l-hasenete temhuhâ*) "Bir kötülük işlemişsen, onun arkasından bir iyilik yap da, o onu silsin!" diye tavsiye buyuruyor.

"—Bir kötülük yaptım, şimdi benim halim ne olacak? Ben günah işledim; haramları ille cehennemde cayır cayır yanarak mı ödeyeceğim? Çaresi ne?"

Tevbe edersin, Allah affeder... Kul hakkıysa, verirsin; Allah affeder... Bir de, (*Ve etbiu's-seyyiete'l-hasenete temhuhâ*) "Yap bir iyilik, yap bir sevaplı iş, yap bir güzel şey; onu siler." diyor

---

64 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.355, no:1987; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.153, no:21392; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.415, no:2791; Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.121, no:178; Bezzâr, Müsned, c.II, s.98, no:4022; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.245, no:8026; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.378; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.379, no:652; Ebû Zer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22112; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.20, s.144, no:296; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.244, no:8023; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.18, no:2004; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.89, no:5629; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.43, no:82; Suyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.I, s.299, no:462; RE. 13/4.

Peygamber Efendimiz SAS... Kötülüğün arkasından bir iyilik yap! Tevbe günahları siler, hasenât da seyyiatı siler.

Benim tanıdığım bir kimse var... Melek gibi bir kimse, mâşâallah evliya gibi... Allah selâmet versin... Sabah meselâ, kalkamamış sabah namazına... Ah, yine geç yattı, sabahleyin saat "Zırrr..." derken, uyku arasında elini uzattı, bastırdı. "Şimdi kalkarım, başımın sersemliği biraz geçsin..." filân derken, yine bir daldı. Yorganı çekti başından aşağıya... Bir uyandı ki, güneş doğmuş. Namazın vakti geçti. Günah işledi, nefsi onu aldattı.

Kalkacaksın! "Canım, tamam tamam... Biraz gözünü kapat da, şu uykunun sersemliği geçsin!" Aldatıyor. O gözünü kapattın mı, o saatin cırlaması kâr etmez; tekrar dalar insan uykuya...

Onun için, bazı saatler var, çok hoşuma gidiyor. "*Repeat*" diyorlar. Biraz çalıyor; "Zırrr... Tık..." kendisi duruyor. Ondan sonra, sen bir uyanıyorsun, "Namaz vakti gelmiş." filân diye... Ondan sonra, tekrar bir dalıyorsun. O yine "Zırrrr..." diye bir daha çalıyor. Hop, bir daha kalkıyorsun. Bir daha, bir daha... Derken iyice uyandırıyor. Tekrarlı saat...

Öyle saat alın, hem de kocaman alın! Hacı Bayram imamı gibi, sesi gür olsun! Sonra, yatağın yakınına koymayın! Elinizin uzandığı yere koyarsanız, uyku arasında belki basarsınız. Uzağa koyun, kapının öbür tarafına koyun; rahatsız etsin sizi, kalkamıyorsanız kalkın!

Tabii, kalkmanın başka şartları da var... Akşam abdestli yatarsan, kalkarsın... Dualı yatarsan, kalkarsın... Yemeği erken yersen, kalkarsın... Geç yerse, saat on birde yerse; geceleyin zehirlenmiş gibi oluyor insan... Gözleri şişer, kafası şişer; sabaha kalkamaz. Mide boş olursa, teheccüde kalkar insan... Teheccüde değil de, önce buzdolabının önüne kalkar. "Acaba ne var burada? Şöyle hemen atıştırılacak cinsten bir şey var mı?" diye, buzdolabının kapağını bir açar önce... Neden? Midesi boş... Yâni, açlığın çok faydaları var...

Şimdi, adam sabah namazına kalkamamış. Sakın haaa, "Bazı

insanlar kalkamıyormuş; iyi, arada ben de kalkamayayım!" filân gibi ters sonuçlar çıkartmayın benim konuşmalarımdan! Bu adam bir günah işledi, sabah namazına kalkamadı. Ne yapıyor:

"—Seni nefs-i emmârem seni! Seni zâlim seni! Bu sabah namazına, uyku uyuyacağım diye beni kaldırmadın haaa! Ben de sana bugün oruç tutturacağım! Kahvaltı yok, yemek yok, haydi bakalım!"

"—Çok acıktı karnım!"

"—Olsun..."

"—Sahur da yemedim..."

"—Hööööt, sus! Yürü işe, aç karnına!"

Neden? Cezâ veriyor nefsine... Tabii, oruç iyi bir şey... Sabah namazına kalkmamak günah... O kardeşimiz bilmeden, bu hadisi tatbik ediyor:

(*Ve etbii's-seyyiete'l-hasenete temhuhâ*) "Bir kötülük yapmışsan; arkasından bir iyilik yap da, o onu silsin!"

Bir kötülük yaptı, sonra bir sevaplı iş yapıyor; o onu siler. Kalbinin kararması gider, nûrâniyet yine durur kalbinde... Neden? Kötülüğe karşı, bir iyilik yaptı. Siz de bunları yapın diye söylüyorum.

Tevbede acele etmek, kötü arkadaşlardan kaçmak ve sâir söylediğim şeylerin hepsini madde madde yazmanız lâzım! Tekrar tekrar okumanız lâzım! Tabii, bu hadis-i şerifin kaynağı olan, aynı mânâda ayet-i kerime var:

إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ (هود: ١١٤)

(*İnne'l-hasenâti yüzhibne's-seyyiât*) "İyilikler kötülükleri sildirir, götürür, giderir." (Hud, 11/114)

İstiğfarın güzel zamanları vardır. Muhterem kardeşlerim! Tevbe ve istiğfarın en özel zamanı, bilhassa tevbeye tahsis edilmiş, istiğfara tahsis edilmiş zaman seher vaktidir.

وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ (آل عمران:١٧)

(*Ve'l-müstağfirîne bi'l-eshâr*) [Seher vaktinde Allah'tan bağış dileyenler.] (Âl-i İmran, 3/17)

Ne güzel kullardır, ne iyi kullardır, o seher vakitlerinde kalkıp da; uykuyu terk edip, abdest alıp, kimsenin görmediği zamanda, evinde, gecenin karanlığında, kendi başına, seccadesinde, "Estağfirullah... Estağfirullah... Estağfirullah..." diye seher vaktinde, dağlar ile taşlar ile tevbe ve istiğfar ile meşgul olan kullar! Ne güzeldir o zamanda istiğfar!

Seher vakti nedir? Güneş doğduktan sonraki zaman mı? Hayır! *Seher vakti*, gecenin son bölümüdür. Sabah namazının vaktinden önceki zamandır. Yâni, imsak kesilmezden önceki sahur zamanıdır seher zamanı...

Millet seher deyince, sabah vakti sanıyor. Yanlış biliyorlar. Seher kelimesi, sahur vakti demektir. İmsaktan, fecirden önceki zaman demektir. İmsak oldu mu, tan yeri attı mı; o zaman, sabah namazının vakti girmiştir, seher bitmiştir. Gece kalkacak, ibadet edecek. Tevbe ve istiğfarın en güzel zamanı, gece vaktidir, seher vaktidir.

g. Yunus'un Seher Vaktiyle İlgili Bir Şiiri

Yunus Emre'nin şiir kitabını okuyordum. Orada, seher vaktine dair güzel bir şiiri var onun... Bu zamanda Yunus'u anlamak da zor ama, onu getirdim, okur muyuz filân diye... Onunla bitireyim diyorum.

Netice itibariyle, seher vaktine kıymet verin! Seher vaktinde kalkmaya kendinizi alıştırın! Gününüzün saatlerini ve faaliyetlerini, uykunuzu, seher vakti uyanık olacak şekilde düzenleyin! Yatsıdan sonra çok oyalanmayın, hemen yatın! Seher vaktinde mutlaka kalkın! Çünkü, seher vakti çok kıymetli bir zamandır.

Yunus'un şiirlerini, dili biraz eski olduğu için herkes kolay anlayamaz ama, ben biraz izah ederim. "*İşit Sözümü Ey Gàfil*" isimli şiiri bu...

İşit sözümü ey gàfil,
Tanla seher vaktinde dur!

"Ey gafil müslüman, benim sözümü dinle! Tan vakti, tan attığı zaman kalk!" *Tan* Türkçe, *seher* Arapça... *Dur* demek, kalk demek...

Öyle buyurmuş ol kâmil;
Tanla seher vaktinde dur!

"Seher vakti kalkın!" diye buyrulduğu için;

وَمِنْ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ (الاسراء:٧٩)

(*Ve mine'l-leyli fetehecced bihî nâfileten lek*) buyrulduğu için, seher vaktinde kalkın!

Ki gör ne dir horozunuz,
Verir Hak size rûzınız,
Dost dergâhına tutgıl yüz,
Tanla seher vaktinde dur!

Horozlar o vakitte kalkar, kurulmuş gibi... Şimdi, tavuk horoz besleyen kalmadı ama; emin olun köylerde horoz öttüğü zaman, takvime bakın; tamam, hiç şaşmaz. Yaza kışa hepsi ayarlı... Horozların ilk öttüğü zaman, seher vaktidir.

(*Ki gör ne dir horozunuz,*) "Horoz ne diyor?" "Ü'ürüüü..." mü diyor, başka bir şey mi diyor; Yunus onu bilir. Yunus sarı çiçeğe soruyor, cevap veriyor, anlıyor. Horozun dilini de bilir. O kim bilir ne mânâ çıkartıyor horozun sözünden?

(*Verir Hak size rûzınız,*) "Cenâb-ı Hak size rızkınızı verir." *Rûz*, rızık demek... Neden öyle diyor? Seher vaktinde kalkanların rızkı bol olur da ondan... Kalkamayanların rızkı kesilir de ondan...

Hattâ bize büyüklerimiz derlerdi ki: "Seher vaktinde müslüman çocuklarına rızıklarını, kısmetlerini vermek için melekler gelir. Müslüman çocukları uyuyorlarsa; o rızıkları, kısmetleri onlara vermez, uyanık olan gayrimüslim çocuklarına verir." Neden? Rızık o zaman dağıtılıyor. Onlar uyuyor, ötekiler uyanık... Uyanıklara verir. İşte, biz böyle uyuduğumuzdan, onlar uyanık olduğundan; rızıklar, kısmetler hep onlara gitti de, biz şimdi işçi durumuna düştük. Mânevî bakımdan bu iş böyle...

Dost dergâhına tutgıl yüz,
Tanla seher vaktinde dur!

"Dostun dergâhına yüzünü çevir!" *Tutgıl*, çevir demek... "Yüzünü Kâbe'ye çevir, Allah'ın dergâhına çevir! Tan zamanında, seher vaktinde kalk!"

Uzunca bir şiir ama, hoşuma gitti benim...

İşit sözümü ey sağır,
Tâ terâzün gele ağır,
Yalvar Çalab'ına çağır,
Tanla seher vaktinde dur!

Yatanların yatlu hâli,
Hiç nesneye ermez eli,

Yatlu, kötü demek... "Yatanların hâli fenâ... Eli bir şeye kavuşmaz, eli boş kalır." Yâni, rızık gider.

Seher eser rahmet yeli,
Tanla seher vaktinde dur!

"Seher vaktinde, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinin rüzgârları eser. Mânevî rahmet yelleri eser. Ondan istifâde etmek için, o vakitte kalkmak lâzım!"

Kuşlar ile turgıl bile,
Kıl namazı imâm ile,

"Kuşlar cıvıl cıvıl çınarda, ağaçta, selvide ötüşmeye başladılar; sen de onlarla beraber kalk! Kıl namazı imâm ile!" Gel Coburg Camii'ne, imamla beraber namazı kıl! Tabii, Yunus Coburg demiyor da, ben diyorum.

Yalvar, günahını dile,
Tanla seher vaktinde dur!

"Seher vaktinde kalk da, yalvar Allah'a; günahını affetmesini dile!"

Oku Kur'an u Yâsîn,

Kulak urub dinleyesin,

Sabah namazında Yâsin okunması sevap ya; bak, onu da nasıl biliyor! Yunus'un kafa yapısını ve kültürünü de anlamış oluyoruz.

Dağca günahlar yuyasın,
Tanla seher vaktinde dur!

"Dağlar gibi günahlar olsa, yıkarsın onları... Şıpır şıpır yıkanır. Ne kir, ne kara, ne günah kalır."

Okuna hadis ü kelâm,
Diyeler aleyhi's-selâm,
Âşık isen bellü bilem,
Tanla seher vaktinde dur!

"Eğer aşıksan, sen de camiye git; ben anlayayım aşık olduğunu! Seher vaktinde kalkarsan, camiye yürüyüp gidersen; orada hadis okunacak, kelâm okunacak, Peygamber Aleyhi's-salâtü ve's-selâm'a salât ü selâmlar getirilecek... Ben de o zaman, sen sahtekâr mısın, aşık mısın, tembel misin, neyin nesi olduğunu bilirim. Kalk seher vaktinde!"

Helâl ola sana uçmak,
Uçmakta huriler kuçmak,

Uçmak, cennet demek Yunus'un lisanında... Pır pır havalarda uçmak değil... Cennetin adı *uçmak* eski Türkçe'de... Cehennemin adı *tamu*... "Cennete girmek sana helâl ola..."

Kevser şarabını içmek,
Tanla seher vaktinde dur!

"Kevser şarabını içmek de helâl olur; seher vaktinde kalk!"

Miskin Yunus aç gözünü,
Uyar gafletden özünü,
Tâ bilesin kendözünü,
Tanla seher vaktinde dur!

"Seher vaktinde kalk, ibadet eyle! Kendin neymişsin, nefsin neymiş; mâneviyat, gönül alemi, tasavvuf neymiş; bunları anlamak o zaman mümkün olur. Onun için seher vaktinde kalk!" diyor.

Ben de aynen Yunus'un nasihatlerine, tavsiyelerine katılıyorum. Seher vakti, tevbenin en güzel zamanıdır.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi günahlardan tevbe edenlerden eylesin... Tevbekârlardan, sevdiklerinden, tevbesi kabul olanlardan, günahlardan pâk olanlardan eylesin... Anasından doğduğu gündeki gibi temiz olanlardan; huzuruna yüzü ak, alnı açık, sevdiği, razı olduğu kullar olarak gelenlerden eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlenizi, cümlemizi müşerref eylesin...

Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ente'l-alîmü'l-hakîm... Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesıfûn... Ve selâmün ale'l-mürselîn... Ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!

01. 01. 1991 - Melbourne

16. BESMELE'NİN ANLAMI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-alemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Senedinâ ve mededinâ ve tabîbi kulûbinâ ve şefii zünübina ve üsvetü'l-haseneti muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

a. Besmeleyle Başlamak

Bu kısa zaman içinde her gün okuduğumuz Fatiha Sûresi'nin izahı üzerinde vaktimizi değerlendirmeye çalışalım. Hepimiz okuduğumuz için, mânasını bilerek okumamızın namazı daha huzurlu bir şekilde kılmamıza faydası olacağını düşünebiliriz.

Fâtiha Sûresi,

بِسْــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) diye başlıyor. Bu besmelenin bizim mezhebimize göre Kur'ân-ı Kerîm'den bir ibare olduğu muhakkaktır.

Çünkü ayet-i kerimede:

إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ . إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَ إِنَّهُ بِسْــــمِ اللهِ
الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (النمل: ٢٩-٣٠)

(*İnnî ülkıye ileyye kitâbin kerîm.*) "Bana soylu, güzel, değerli bir yazı gönderildi. (*İnnehû min süleymâne ve innehû bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*) Bu gelen yazı Süleyman'dandır; yâni Yemen'in kuzeyinde olan, şimdiki Filistin'de olan o büyük

devletin başındaki Süleyman AS'dandır ve (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) diyerek başlıyor." diye bildiriyor. (Neml, 27/29-30)

Demek ki besmele, Süleyman AS'ın da bildiği, daha önceki peygamberlerin de bildiği bir ibâre... Neml Sûresi'nde bir âyet-i kerîmenin içinde yer alıyor. Ama sûre başlarındakiler, o sûrenin kendisinden birinci âyet değildir. "Sûreleri birbirinden ayırmak için konulmuştur." deniliyor. Din alimleri de o kanaatte.

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*)'de isim kelimesinin başına gelmiş b harfi, İngilizce'deki by kelimesi gibi ile manasına gelir. *İsim* bildiğimiz bir kelime… *Bismi'llah*, "Allah'ın ismi ile" demek.

Rahmân ve *Rahîm* Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin iki sıfatıdır. Rahmân ve Rahîm kelimesinin menşei aynıdır, aynı kökten türemiş bir kelime oluyor. İkisi de rahmet ve merhamet manalarıyla bildirilir. Yalnız Rahmân kelimesi fa'lem nezdinde daha büyük bir mübalağa ifade eder. Yani eşsiz, uçsuz, bucaksız, dipsiz, kenarsız rahmettir.

Rahîm de merhamet mânâsında yine rahmetin bir bölümü olarak çok merhametli mânâsına geliyor. Meşhur olan izaha göre: *Rahmân* çok mübalağalı acıma ve merhamet etme, rahmet eyleme manası ifade ettiği için bütün varlıklara etki ediyor. Mü'mine, kâfire, iyiye, kötüye, Allah'ın varlığını kabul edene, etmeyene, inanana, inanmayana Allah-u Teàlâ Hazretleri rahmetini ihsan ediyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmeti güneş ışınları gibi her tarafa ulaşıyor; ancak içi karanlık olanlar müstesna. Rahmet damlaları gibi her şeyin üstüne yağıyor; kabı ters çevirmiş olanlar müstesna... İmam Gazâlî öyle diyor.

"Rahmet umumîdir ama, istifade etmesini bilemeyenler edemezler." diyor. Bu Rahmanlığının icabı olarak Allah-u Teàlâ Hazretleri herkese rızık veriyor, sıkıştığı zaman duasına icabet ediyor. Mü'minin de, fâsığın da, fâcirin de, kâfirin de, münkirin de, münâfığın da, Firavun'un da, Nemrud'un da rızkını kesmemiş. Yarattığı için rızkını vermiş.

Şeyh Sa'dî, o alim şahıs diyor ki:

ای کریمی که از خزانه غیب

گبر و ترسا وظیفه خور داری

دوستان را کجا کنی محروم

تو که با دشمنان نظر داری

Ey kerîmî ki ez hızânei gayb,
Gebr u tersâ vazîfe hor dârî;

Dustân ra koca küni mahrûm,
Tû ki bâ düşmenân nazardârî.

"Ey benim keremi çok, rahmeti engin, lütfu yaygın Allah'ım! Sen kayıp hazinelerinden ateşpereste de, hıristiyana da, imanlıya da, imansıza da ayırmışsın; nasiplerini, maaşlarını veriyorsun, hepsinin yaşaması için gerekli şeyleri ihsan ediyorsun."

“Sen böyle seni tanımayan, seni bilmeyen, nimetine şükretmeyen, ihsânına karşı kulluk etmeyen, bi’l-akis isyân eden, kâfir olan, müşrik olanlara bile böyle cûd u kereminle muamele ederken ey benim kerem sahibi Rabbim, dostlarını mahrum eder misin?”

Elbette etmeyeceği muhakkaktır. Rabbimiz ona dost olmayı nasip eylesin. O Rahmânlığının enginliğinden dolayı dünyada herkese rızkını veriyor. Ama Rahîmliği, merhameti sadece mü’minlere… Ahirette mükâfat olarak cenneti verecek.

Kâfirlere, münkirlere layığı dolayısı ile bir şey verilmeyecek. Onlar da bu dünyada yaptıkları edepsizliklerin, yürüdükleri yanlış yolların, yaptıkları zulümlerin, gafletlerin, cehaletlerin, haksızlıkların, gadirlerin, hırsızlıkların, arsızlıkların, yüzsüzlüklerin, vurmaların, kırmaların, öldürmelerin elbette adaletle tecellisi sonucunda cezasını çekecekler.

Orada onlara Allah’ın şefkati, merhameti vâsıl olmayacak. Orada Allah’ın kahır yurdu olan, cezalandırma yeri olan cehenneme düşecekler. Allah bizleri korusun… Bizi dünyada, âhirette rahmetine erdirdiği kullarından eylesin… Yolunda dâim, zikrinde kàim eylesin…

“Rahmân ve Rahîm Allah’ın adıyla” demiş oluyoruz. Yani başladığım işe, yaptığım şu işe onun adı ile başlamış oluyorum demek. (*Ebdeü bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*) demiş gibi oluyor.

b. Besmelesiz İşin Sonu Kesiktir

Her işin evvelinde besmele çekmek gerekir. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[65]

كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَمْ يُبْدَأْ فِيهِ بِبِسْمِ اللهِ ، فَهُوَ أَبْتَرُ (عبد القادر الرهاوي في الأربعين عن أبي هريرة)

---

[65] *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.866, no:2491; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.959, no:1964; *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.XV, s.314, no:15584.

(*Küllü emrin zî bâlin lem yübde' fîhi bi-bi'smi'llâhi, fehüve ebter.*) "Her mühim bir iş ki, besmeleyle başlanmamışsa, besmele okunmadan o işe girişilmişse; o iş kesiktir, sonu yoktur, güdüktür." Yâni hayırsız olur, uğursuz olur, bereketsiz olur.

O bakımdan:

Allah adını zikredelim evvelâ
Vâcip oldur cümle işte her kula

Allah adın her kim ol evvel ana;
Her işi âsân eder Allah ona

Çok güzel ifade etmiş Süleyman Çelebi Rh.A. O öyle demiş de, biz onun güzel duygularını anlamaktan âciz duruma düşmüşüz. Generalin birisi bizim profesör arkadaşlara demiş ki:

"—Biz hristiyanlara 'Allah baba' diyorlar diye tenkitte bulunuyoruz ama Süleyman Çelebi'nin Mevlidinde de 'Allah ana' deniliyor demiş. Hâlbuki Süleyman Çelebi'nin Mevlidinde "Allah ana" deniliyor ama, "Allah ona" manasında; anne manasında değil ki. Eski Türkçede ana, ona demek.

Allah adın her kim ol evvel ana;
Her işi âsân eder Allah ona

Yani her kimse ki Allah adına bir işin evvelinde anar ise Allah, ona her işi âsan eder. Onu anlayamamış, "Biz de Allah ana diyoruz." diyor. General olmuş ama, ilmi bilmeyince böyle durumlara da düşüyor. Onun için her işimize besmeleyle başlayalım!

Tabii ki günahlı işe besmele ile başlamak, Allah'la alay etmek gibidir. Günahlı işe besmele çekilmez. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* deyip mesela içki kadehine sarılma olmaz. O zaman Allah'ın şamarını, cezasını, kahrını, darbesini yersiniz. İyi işe başlamak lazım! Zaten besmele iyiliğe götürücü bir anahtardır.

Yani besmele çekiyoruz ki bakalım, yaptığımız iş Allah'ın rızasına uyan, yakışan, doğru bir şey midir değil midir? Doğru bir

şey değilse yapmaması lazım. O halde her işimizi Allah'ın rızasına uygun mu değil mi diye düşünerek yapmalıyız.

"—Başında besmele çekerken bu çektiğim besmele bana ne iş getirecek? Sevap mı kazanacağım, günah mı kazanacağım?" diye düşünerek, kendimizi kontrol ederek o işe girişmeliyiz.

Bizim mezhebimize göre, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* Fatiha'nın kendisinden değildir; Fatiha'nın başında Kur'an menşe'li bir ibaredir.

c. Alemlerin Rabbine Hamd ve Senâ

Fatiha'nın ilk ayeti:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (الفاتحة:١)

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) (Fâtiha, 1/1) cümlesidir.

Dört kelimeyi ihtiva ediyor. Birincisi *el-hamd*, ikincisi *li'llâhi, üçüncüsü Rab*, dördüncüsü ise *àlemîn*…

Hamd kelimesi övülmek demek ama, birisi tarafından övülmek. Dönüşlü manası, yani edilgen manası Arapça'da meçhul sîgasının mastarı olabilir. Malum sîganın da mastarı olabilir. Övmek manâsına da gelir. Övülmek mânasına gelir.

Darb meselâ, Arapça'da vurmak manasında da gelir, darabanın mastarı olarak vurulmak manasına da gelebilir. Duribenin mastarı olabilir.

Darb ne demek, vurmak veya vurulmak. Onun gibi *hamd* de övmek veya övülmek manasına gelir. Ama bu övmek, kuru bir övmek değildir. Yapılan bir iyiliğin, lütfun, bahşişin, ihsanın, ikramın karşılığında duyulan saygıyla, teşekkür duygusuyla dolu olan övmedir.

Onun için medihten farklıdır. Onun için senâdan farklıdır. Onun için şükürden farklıdır. Hamd kelimesi hakkında Elmalılı Hamdi Yazır Rh.A, öyle ince izahat veriyor ki, benim diyen babayiğit insan ne dediğini anlayamaz.

O mübarek onları hissetmiş ve yazmış. Çok şey yazamadım daha, diyor. İçinin engin gönül âleminden o kadarcığını satırlara geçirmiş. İnsan hayran kalıyor izahatına...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemin... Demek ki Allah'ın bize sonsuz nimetleri dolayısıyla biz ona karşı medyun u şükran oluyoruz. Sevgiyle, saygıyla dolup taşıyoruz, şükürle doluyoruz.

Onu övmek için *El-hamdü li'llâh* diyoruz Övmek için söylüyoruz ama kuru bir övgü değil... Yalandan bir övgü değil, boş bir övgü değil… Yapılan bir iyiliğin karşısında duyulan teşekkür duygusu ile beraber onun büyüklüğünü ifade etmek tarzında.

Onun için insanlara kullanılmamalıdır. Yani bir insana hamd edilmez. Bir insan methedilir, bir insan senâ edilir ama hamd edilmez insana... Hamd, Allah'a mahsustur. Zaten burada da belirtiyor.

(*El-hamd*) Övülmek, yani yaptığı çeşitli ikramlardan, rızıklardan, ihsanlardan dolayı kendisinin övülmesi.

Li'llâhi, "Allah içindir" demek. Kulları tarafından övülme, (*li'llâhi*) Allah içindir, tahsis vardır. Onundur, ona olur; başkasına

olmaz. O'nun hakkıdır manasında bir de şu var ki; her övgü sonunda Allah'a gider.

Demin kardeşimiz mesela diyor ki:

"—Güneş batarken onun etrafa yaydığı rengârenk nurlar, tecellileri, yarattığı nurlar bu tepeden tırnağa çiçeklenmiş ağaçlar, Allah'ın yarattığı bu güzel kokular, Allah'ın onlara verdiği kokular, bu engin deniz, bu bulutlar, bu yağmurlar, bu ormanlar, bu sanat, bu güzellik, bu letafet hep Allah'ın."

Neyi methedersek Allah'a gider. Kebabı methetsek bile Allah'a gider. Çünkü her şeyi, insanı da yaratan Allah. Her şey Allah'a gider. Onun için (*El-hamdü li'llâh*), "Her övgü, her medih, her sena, hepsi Allah'adır. Ona lâyıktır, ancak ona olabilir."

Rabbi'l-àlemîn, Allah alemlerin rabbidir. Alemlerin Rabbi olan Allah'adır övülmek ve hamd... Tercüme edilemez. Övülmek denilemez de böyle izah ettikten sonra hamd kelimesini aynen kullanmak lazım. Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'adır, diye tercüme etmek lazım bu cümleyi.

Rab ne demek? *Rab* da yedirip, içirip, besleyip, büyüten demek. Geliştiren demek mesela. Para olduğundan fazla miktarda çoğaldığı zaman ona *ribâ* deniliyor. Oda aynı kökten arttı diye nemalandı, yetişti, büyüdü, fazlalaştı diye haram oluyor.

Aynen almak lazım, aynen vermek lazım. Fazlası da haram oluyor. Âlemleri Allah-u Teàlâ Hazretleri yaratmakla koymamış. Yarattıktan sonra her an beslemekle, her an tecelli etmekle, her an ihsanda, her an ikramda, her an o bir yaratmada...

Allah-u Teàlâ Hazretleri her an tecelli ediyor. Tecelliyi bir kesse her şey durur, her şey biter, her şey mahvolur. Onun için Rabbimin rubûbiyeti yarattığını geliştiriyor, büyütüyor. Küçücük bir bebek, bir karış olan yavru, hatta bir karış değil bir damla olan, hatta küçücük bir hücre olan, bir küçücük ithaf edilmiş hücre bir insan oluyor.

Onun için Allah-u Teâlâ Hazretleri Rab'dır. Bütün kâinatı, bütün yaratıkları yaratmış, ayrıca besliyor. Yediriyor, içiriyor, giydiriyor, yaşatıyor, nefes aldırtıyor, yaşatıyor, sıhhat veriyor. Afiyet veriyor, koruyor, kolluyor. Duasını kabul ediyor daima. Rabbin ihsanı yağıyor.

Âlemîn, âlemler demek. Âlemîn kelimesi çoğul ama, âlem kelimesinin bir de *avâlim* diye çoğulu vardır. O zaman bundan farklı bir mana çıkar.

Âlemîn niye *avalim* gelmemiş? *El-hamdü li'llâhi rabbi'l-avâlim* gelmemiş, *Rabbi'l-kâinat* gelmemiş, *Rabbi'l mükevvenat*, dememiş. *Rabbi'l àlemîn* demiş.

Onun üzerine de uzun, derin düşünmek lazım ki bu cemi' şekli zî-ukûla mahsustur. Yani akıl sahibi, şuur sahibi olan şeylere, varlıkların çoğulu oluyorken cemi müzekker-i sâlimi yapılırken bu hususa getirilerek âlemîn diye çoğul yapılıyor.

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) de şuurlu olan, âlemlerin ihsanını, ikramını veren Rabbine bir de öyle akıl yoluyla, sezgi kafiyesiyle nükteli bir tarafı da var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi şuurlu, akıllı, fehimli, fehmi derin, anlayışı engin, sezgisi kuvvetli, Allah'ın lütuflarını kavrayıp şükreden, bu sıfatına sahip eylesin. Ârif olmayı nasip eylesin.

Kâmil olmayı nasip eylesin. Kemali, bir böbürlenme vasıtası olarak değil de Rabbimizin rızasını kazanmakta güzel kulluk, edepli kulluk yapmak yolunda kullanmamızı nasip eylesin.

Asıl senâ zaten odur. Çünkü böbürlenirsen, kibir ve ucub noksanlıktır ve Allah'ın sevmediği sıfatlardır.

Ârif ve edîb, zarif ve kâmil olmayı Rabbimiz cümlemize nasib eylesin…

Bi-hürmeti esmâilhi'l-hüsnâ… Ve bi-hürmeti habibihi'l-müctebâ... Ve bi-hürmeti esrâr-ı sureti'l-fâtihah!

01. 01. 1991 - Melbourne/Avustralya

17. EVLÂDIN BABA ÜZERİNDEKİ HAKLARI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'dü.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Rabbimiz Teâlâ Hazretleri kıldığımız namazları, tuttuğumuz oruçları, ibadetleri, taatleri kabul eylesin... Duamızı isteklerimizi, hacetlerimizi ihsan eylesin... İki cihanın hayırlarına nâil eylesin...

a. Yazı Yazmayı Öğretmesi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[66]

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ...

(*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî*) "Evladın babası üzerindeki birinci hakkı, (*en yuallimehü'l-kitâbete*) babanın ona yazı yazmayı öğretmesidir."

"—Hangi devirde diyor bunu?"

Bundan bin dört yüz sene evvel.

"—Hangi muhitte diyor?"

Okuma yazma bilenin parmaklarla sayılacak kadar az olduğu bir muhitte söylüyor.

---

66 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.401, no:8665; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.15, no:19526; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; Ebû Râfi' RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.598, no:45340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.98, no:255; RE. 276/6.

Bir kabile reisi gelmiş Peygamber Efendimiz'e; o da ona bir yazı vermiş. Yazıyı almış, Peygamber Efendimiz'in yanından çıktıktan sonra, "Acaba Peygamber Efendimiz bu derinin üzerine neler yazdı?" diye Medine'nin çarşısında, pazarında dolaşmış. Okutacak insan bulamamış.

Yazı bilen az. Öyle bir devirde herkesin cahil olduğu, ümmî olduğu bir zamanda, Peygamber Efendimiz babaya; evladını yetiştirme vazifesi veriyor. Bilimsel çalışmaların kaynağı olan, dinimizin anahtarı olan okuma yazmayı öğretmesini emrediyor.

Bugün Yirminci Yüzyıl'da ilkokul öğretimi mecburidir. Ortaokul çalışmaları yapması lazım. Yirminci Yüzyıl'da gelişim, bu görgü daha önce öyle değildi. Daha önce serbestti. Herkes ister okutur, ister okutmazdı ama bizim dinimiz okumayı teşvik etmiştir. Babaya bir görev olarak yüklemiş. Evlâdın da yarın annesinin, babasının yakasına yapışıp isteyeceği bir hak olarak evlada verilmiştir.

"—Yâ Rabbi! Annem babam beni yetiştirmedi." diye evlât

sorgu sual açtırtabilir, davacı olabilir.

Onun için biz, yeni yetişen çocuklarımızı iyi yetiştirmeliyiz. Çağın gereğine göre yetiştirmeliyiz. Yaşadığı devirde sıkıntı çekmeyecek tarzda yetiştirmeliyiz. Bilgili, görgülü ve terbiyeli yetiştirmeliyiz.

Biliyorsunuz sadece kuru bilgiler yeterli değil. Matematik öğretirsiniz, fiziği öğretirsiniz. Bir yerden bir diploma alır. Bunlar bir çeşit bilgilerdir ama yeterli değildir. Alim bile olsa, allame olsa, ağzıyla kuş tutsa, derya olsa, ahlâkı güzel olmayınca insanın sevilmesi mümkün değil. Yanında kimse durmak istemez.

Onun için ilimle beraber takvâyı, ilimle beraber güzel ahlâkı, ilimle beraber terbiyeyi de çocuğumuza vermeliyiz. Çocuğumuz sakin, yumuşak, zeki, anlayışlı, söylenen sözü hemen kavrayan, çağın gereğine göre yetişmiş, gerekli bilgileri kazanmış olmalı.

Hadîs-i şerîfin Arapça olarak metnine dikkat ettiğimiz zaman, burada bu öğretim görevini, dinimizin babaya yüklediğini görüyoruz. Onun için siz babalar çocuklarınızın eğitimiyle ilgilenmelisiniz. Onun güzel bir tahsil yapmasına gayret göstermelisiniz.

Bizim Türkler olarak eksik olduğumuz, belli yerlerde eksikliğini hissettiğimiz noktalardan birisi; çocuklarımızın lisan bilgisi zayıftır. Yabancı dil bilme hususunda, hele Türkiye'de yetişen çocuklar çok eksik yetişiyorlar. Ondan sonra da bunu çeşitli zararları karşılarına çıkıyor.

Bir büyük eksiklik de dinlerinin kaynaklarını, kitaplarını okumalarına yardımcı olacak Arapça'ya olan ilginin azlığıdır. Bence bugün çocuklarımıza bir batı dili bir Arapça öğretmeliyiz. Benim Avrupa'da Almanya'da gördüğüm: İlkokulda yabancı dil eğitimine başlıyorlar, ortaokulda lise de ikinci bir yabancı dili öğreniyorlar. Biz de bir Arapça öğretmeliyiz, bir İngilizce öğretmeliyiz.

Orada gördüğüm bir durum daha var: Orada İngilizceyi öğrenmiş çocuklar bu sefer Türkçe'yi unutmuşlar, ana dillerini unutmuşlar. Onu da unutmamaları için gerekli gayretleri göstermeliyiz. Sanıyorum en çok sıkıntı çekmeden öğrenebilecekleri araç videolar.

Onları seyrederken dilini güzel öğrenebilir. Telaffuzu hatırında kalabilir. Bu hususta da gerekli gayreti göstermek alimlere veyahut terbiyecilere, pedegoglara düşmüş oluyor. İnşaallah biz de elimizden geldiği kadar bu konuda gayretli olalım. Biz de bu hususlara dikkat edelim.

b. İsmini Güzel Koyması

Babanın ikinci vazifesi:[67]

أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ ،

(*En yuhassine'smehû*) "Çocuğuna güzel bir isim koyacak." Gidip bir müşrikin adını, ismini koymayacak, mânâsı ters bir isim koymayacak!

Bazı kimseler çok değişik isimler koyarlar. Bazen, "Niçin böyle bir isim koymuş annem babam diye, çocuk ömrü boyunca sıkıntı çeker. Araplarda da böyle garip isimler koyma âdeti olurmuş. Onun için Peygamber Efendimiz diyor ki:

İsminin güzel olması, ismin bir büyük, güzel mâna ifade etmesi veya İslâm büyüklerinden birisinin ismi olması gerekiyor. "Onun gibi olsun" diye temenni ifade edecek şekilde konulması lazım.

c. Evlenme Çağına Gelince Evlendirmesi

Ve sonuncusu, tabii buradaki gençlerin hepsinin hoşuna gidecek:[68]

---

[67] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.400, no:8658; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.442, no:8540; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.416, no:45192; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.42, no:24270.

[68] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2670; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.417, no:45191; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.135, no:11620.

وَأَنْ يُزَوِّجَهُ إِذَا أَدْرَكَ

(*Ve en yüzevvicehû izâ edreke*) "Büluğa erdiği zaman da, babanın onu evlendirmesi lâzım!" Çocuğun aile yuvası kurmasında, evlenmesinde yardımcı olmak da babanın görevi oluyor.

Bilmiyorum bu cemiyette âdet nasıldır? İngiltere'de, Avustralya'da ne yapıyorlar?

Evlilik yaşı geldiği zaman gençlerin kendi inisiyatiflerine, keyiflerine kalmış oluyor ama, bizim İslâm dininde böyle değil. Babaya böyle bir vazife yüklenmiş, çocuğunu evlendirecek.

"—Çocuğunu evlendirirken niye bu vazife yüzde yüz çocuğa bırakılmamış da babaya yüklenmiş?" denilirse, benim cevabım şu olur:

Baba güngörmüş bir insandır, belli tecrübelerden geçmiş ve hayatı biliyor. Evlenilecek kimsenin seçilmesinde onun fikrinin olması; çocuğun kendi kendine, toylukla, gençlikle yapacağı tercihten daha önemli ve daha uygundur.

O bakımdan bizim dinimiz babaya böyle bir görev yüklüyor. Baba bunu baskı yoluyla değil de, çocuğu ile konuşarak, onu da ikna ederek, dini bütün bir kimse ile evlendirmek suretiyle sağlamalıdır.

d. Eş Seçiminde Dört Sebep

Peygamber SAS Hazretleri bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:[69]

---

[69] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.1958, *Nikâh* 70/16, no:4802; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1086, no:1466; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.V, s.426, no:1751; Neseî, *Sünen*, c.X, s.331, no:3178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.456, no:1848; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XIX, s.199, no:9156; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.344, no:4036; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.302, no:212; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.451, no:6578; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.179, no:2170; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.79, no:13244; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.269, no:5337; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.26; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.11, no:4010; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.389, no:2662; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.263, no:1006; Neseî, *Sünen*, c.X, s.324, no:3174: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XXIIX, s.269,

تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا ، وَلِحَسَبِهَا ، وَلِجَمَالِهَا ، وَلِدِينِهَا ؛ فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ ، تَرِبَتْ يَدَاكَ (خ. م. عن أبي هريرة)

(*Tünkehu'l-mer'etü li-erbain*) "Bir kadın dört sebepten dolayı nikâha alınabilir. Yâni, bir kadınla dört sebepten dolayı evlenilebilir: (*Li-mâlihâ*) Malı dolayısıyla evlenilebilir. 'Zengin bu kadın yâhu!' diye evlenilebilir. (*Ve li-hasebihâ*) Soyu dolayısıyla, hasebi nesebi dolayısıyla alınabilir. 'Bu kadın, meşhur filânca aileden, şanlı şerefli bir aileden' diye alınabilir.

(*Ve li-cemâlihâ*) Güzelliğinden dolayı alınabilir. (*Ve li-dînihâ*) Bir de sàliha olduğundan, dindar olduğundan dolayı alınabilir. (*Fa'zfer bi-zâti'd-dîni teribet yedâke*) Eli toprak olasıca, sen dindar olanı bulmağa bak!" diye, Peygamber Efendimiz karşısındakine böyle bir latife yoluyla iltifat ederek öyle söylemiş.

Demek ki biz erkek çocuklarımızı evlendirirken güzel bir kız alacağım, diye koşmayacağız. Zeki bir kız alacağım, diye koşmayacağız. Falancanın ailesinden, soylu bir kız diye koşmayacağız. Güzel huylu, dindar bir kız arayacağız. Dindar bir kimse arayacağız.

Kızlarımızı da talipler istediği zaman, vereceğimiz zaman zengin olsun, boylu poslu olsun, yakışıklı olsun veyahut soylu olsun demeyeceğiz. Dindar bir kimseyi tercih edeceğiz.

Kız babalarının, kız çocuklarını dinlerinin selameti nokta-i nazarından ibadetlerine, dindarlıklarına takvâlarına, güvendikleri kimselere, "Benim kızımı al!" diye teklif etmelerinde

---

no:13729; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.310, no:17433; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.268, no:5336; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1468; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.LI, s.192, no:24035; Hz. Aişe RA'dan.

Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.I, s.142, no:506; Mekhûl RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.304, no:20605; Mücâhid Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.293, no:44542; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.319, no:1022; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XI, s.376, no:11011.

de bir beis yoktur.

Çünkü sahabe-i kirâmdan öyle yapanlar olmuştur. Çocuğunu koruyacak, gidip de olmadık bir kimseye varacağına; müslüman, takvâ ehli, sâlih bir kimseye teklif edebilir:

“—Benim bir kızım var, onu sana verebilirim. Talipsen gel al!” diyebilir.

Bunun çağımızda da misalleri var. Meşhur bir kardeşimiz Türkiye'de anlatıyor.

"—Ben fakir bir kimse idim, talebe idim. Bir hocanın dersine devam ediyordum." diyor.

Bir gün Allah selamet versin, çok takvâ ehli bir kimse, kayınpederi olan bu şahıs gelmiş bana anlatan arkadaşın yanına:

"—Bana bak, ben seni seviyorum. Güveniyorum. Dindarlığını, takvâ ehli bir kimse olduğunu görüyorum. Beğeniyorum. Benim bir kızım var. Bunu sana vereyim, al!" demiş.

Ondan sonra aradan bir zaman geçmiş. Al, demiş ama bu çocuk talebe. Parası yok, pulu yok. Evi yok, barkı yok, maaşı yok… Nasıl alsın?

Bir zaman geçtikten sonra gelmiş yine. "Bana bak delikanlı, ben sana bir söz söylemiştim. Ciddiye almadın mı yoksa?" demiş.

O da:

"—Ağabey, estağfurullah. Çok teşekkür ederim ama ben talebe bir insanım. Param pulum yok, bir şeyim yok!” diyor.

Başka bir mazeret olmadığından sırf bu yoksulluktan dolayı almaya yanaşmadığını anlayınca, bir daha geldi yanıma kayınpederim, diyor.

Sonra kayınpederi olmuş. "Bana bak, getireceğim kızı senin yanına. Bırakacağım, ona göre hazır ol." demiş. Yani sonunda evlenmişler, tabii çok memnun. Anlatan kardeşimiz; Allah razı olsun, kayınpederim evliyâullahtan bir kimseydi, diyor.

Karımı da Allah razı olsun, çok güzel yetiştirmiş. İyi bir saliha hatun. Kendisinden kat kat memnunum. Benim için büyük bir nimet, büyük bir devlet, diyor.

Oradan anlaşılıyor ki: Demek ki o sahabe-i kirâmın hayatını okumuş da, çocuğunu korumak ve kollamak için böyle dindar bir kimseye parasına bakmadan vermiş.

Halifelerden birisi, alimlerden birisi; çok zengin, sarayları olan Abbâsi veya Emevî halifelerinden birisi, alimlerden birisinin çok güzel kızına talip olmuş. Bakmış ki vermese fitne fesat, karışıklıklar olacak. Talebelerinden bir tanesini çağırmış:

"—Bana bak, ben şu güzel kızımı sana vereyim. Nikâh etmeni istiyorum!" demiş.

Nikâh etmiş, işi bitirmiş. Halife, bir daha böyle kızı istemeye gelince, "Onu evlendirdik, yok evde. Evlendirilecek kızımız yok." demiş.

“—Neden?”

“—Ehl-i dünyaya veririm de dünyası mahvolur.” diye.

Yani eskiden böyle şeyleri düşünmüşler. Biz de ölçülü ölçülü bu tür şeyleri düşünebiliriz.

Yapılacak şefaatlerine en sevaplısı nikâh olması için yapılan şefaattir. Yani bir çocuk var, birisine talip. Sen gidiyorsun kızın babasına diyorsun ki; ben bunu tanıyorum. İyi bir çocuktur, buna verebilirsin kızını, diye şefaat ediyorsun ona. Böyle bir şey olabilir, hayırlı bir şey. Hayırlı kimselerin, hayırlı aile kurması için yardımcı olmakta fayda vardır. Bunda utanılacak bir durum yoktur. Bu faydalı bir şeydir.

Demek ki, çocuğumuzun iyi bir yuva kurması hususunda, biz babalar olarak elimizden geldiği kadar onların destekçisi olmalıymışız.

"—Erkek çocukları evlendirmezseniz ne olur?"

Bir zaman gelir, delikanlılık dolayısıyla bir suç işlerse, bir günaha girerse, flört ederse ve saire yaparsa; o zaman onun yaptığı günah babasına yazılır. Babasına da yazılır ama kendisine hiç yazılmaz diye bir şey yok. Çocuğun kendisine bir günah yazılır.

Onu evlendirmemiş olmak dolayısıyla babasına da yazılır. Onun için babalar çocuklarını büluğa erdiği zaman evlendirmeye gayret etmeli. "Evladım, ben seni evlendirmek istiyorum." Demeli, yardımcı olmalı, gayret göstermeli ve desteklemeli!

Büyüklerimizden gördüğümüz şu ki hanımlarına söylerlermiş:

"—Bizim kız büyür büyümez, büluğa erer ermez bana haber ver!" diye. Öyle tembih edenler var. Hanımı gelmiş demiş ki:

"Efendi Hazretleri, bizim kız büluğa erdi, büyümüş." Gitmiş talebelerinden birisine teklif etmiş, aradan üç dört ay geçmiş nikâh oluncaya kadar. "Kızım, kusura bakma seni biraz geciktirdim. Kolay olmuyor bu işler. Ben sana bir kısmet buluncaya kadar biraz zaman geçti." demiş.

Bizim bunlardan ibret almamız lazım.

Bir de bu hususta bir başka örneği bilginize sunmak istiyorum. Sahabe-i kirâmdan mübarek bir zât veba salgınında hastalığına yakalanıyor. Hanımı da hastalığa yakalanıyor. Etrafında başka kimseler de yakalanmış. Ateşler içinde kıvranıyor. Bir aya filan ölüyorlar. Biliyorsunuz, salgın hastalık, kolera gibi bir hastalık. Zât hastalıktan ölürken bunun da başına toplanmışlar. Öldü ölecek.

Biraz sonra haber geliyor:

"—Sizin hanım hakkın rahmetine kavuştu."

"—*İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn.* Ruhunu teslim etti, diyorlar. O sahabeye bildiriyorlar; hatununun, hanımının vefat ettiğini.

O da hastalanmış. Kendisi de hasta. İki tarafta tutulmuş yani. Hanımının kendisinden önce vefat ettiğini duyuruyorlar.

O da hemen diyor ki etrafındakilere. "Aman, aman bana bir hanım bulun. Evlendirin hemen beni."

"—İnşâallah sıhhat bulursan, ayağa kalkarsan, o zaman evlendirelim."

"—Yok, hemen, şu anda, şimdi. Kim olursa olsun, bana bir hanım bulun. Saliha bir hanımla evlendirin!" diyor

Onlar da:

"—Neden böyle acele ediyorsun?" diye soruyorlar.

"—Rabbimin huzuruna bekâr gitmekten utanıyorum." diyor.

Çünkü evlilik sevaplı. Evlinin namazı, bekârın namazından seksen iki kat daha sevaplı. Bekârın aklı başka yere olur. Evlinin aklı doğru düzgün, normal duruma geçer. O bakımdan bu evleniyor.

Şimdi meselâ o zâtın durumunu düşünün! Ateşler içinde kıvranıyor, hastalığa tutulmuş. Karısı ölmüş, kendisi de ölecek. Zaten ertesi gün ölüyor, Allah şefaatine erdirsin… O da ölüyor ama, ölmeden evvel derhal kendisini nikâhlattırıyor.

Demek ki gerdeğe girecek hali yok, gelin yapacak hâli yok. Eve çıkartacak hâli yok ama mânevî sevabını umduğu için evliliği istiyor. Yani yatakta yatarken düğün istemesi, nikâh istemesi, nefsanî olmadığı durumundan belli oluyor.

Bu konuda İslâm büyükleri, büyük âlimler evliliğe bu kadar kutsal bir müessese olarak bakmışlardır. Bu kadar sevaplı, bir sevap kaynağı olarak bakmışlardır. Meseleyi o açıdan görmüşlerdir.

Biz de çoluk çocuğumuz, gelinimiz hakkında o tarzda yapmalıyız, meseleyi mütalaa etmeliyiz. Ve eğer gücünüz yetiyorsa çocuğumuzu çok kartlaşmadan, sağa sola bakıp da çok günahlara girmeden, erkenden yuva sahibi etmeye çalışmalıyız.

Anne ve babaların hatırladığımız vazifelerinden birisi bu.

e. Misafiri Uğurlamak

İbn-i Mâce rivayet etmiş. Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[70]

إنّ مِنَ السُّنَّة أنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ معَ ضَيْفِهِ ، إلَى بَابِ الدَّارِ

(ه. عن أبي هريرة)

(*İnne mine's-sünneti en yahruce'r-racülü mea dayfihî, ilâ bâbi'd-dâr*) "Güzel töre ve adettendir adamın misafiri ile evin kapısına kadar gidip onu uğurlaması..."

Yâni hemen odadan uğurlamıyor. Kapıya kadar gidiyor. "Sefa geldiniz, hoş geldiniz. Şeref verdiniz, yine buyurun!" diyerek uğurluyor.

Ama oraya kadar uğurluyor. Bu da sünnettendir. Misafire ikramdandır. Misafire bu tarzda ikram etmeyi, hürmet göstermeyi Peygamber Efendimiz tavsiye eylemiş.

Misafire hürmetin çok sevabı vardır, misafiri sevmenin çok sevabı vardır. Misafir ağırlamanın sevabı ve faydası vardır. Misafir kendi rızkıyla gelir. Ev sahibinin günahlarını bağışlanmasına vesile olur, affettirir günahlarını; alır, götürür.

Öyle gider ve yine eve de bereket bırakır.

O bakımdan misafiri sevmek lazım, misafir edinmeye çalışmak lazım! İbrâhim AS'dan beri bizim duyduğumuz; büyüklerimiz, mürşidlerimiz, hocalarımız misafirsiz sofraya oturmamaya gayret ederlermiş daima.

Sofralarında misafir bulundurmaya gayret ederlermiş. Hatta Tekirdağlı Mustfa Feyzî Hocamızın kardeşi müftü imiş. Evine hiç misafir gelmezse, han ve otel odalarına gidip oradaki işçilerden,

---

[70] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.119, no:3349; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.184, no:1149; Ebû Hüreyre RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.636, no:5994; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.104, no:9649; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.248, no:25871; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.301, no:8470.

gariplerden kim varsa onları evine alıp getirir. Akşam yemeğini öyle yermiş. Biz de misafire ikram etmeliyiz.

Bir hadisi şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Güzel giyinmek, süslü, pâk giyinmek de misafire ikramın şartlarından biridir.”

Adamın evine gidiyorsun, pijamayla karşına çıkıyor. Olmaz ki, İslâmî âdaba sığmaz.

Bir yere gittim, baktım birisini aramak için… O beni bir kaç defa aramış da, ben de müteşekkir olduğum için kendisini aramaya gittim. Kapıyı çaldım.

“—Falanca bey evde mi?”

“—Yok, ama gelir, buyurun!” dediler.

Yukarı çıktık, odaya girdik. Adam geldi karşımıza, pijamayla oturdu. Biraz sonra asıl beni arayan, kayınpederi olan şahıs geldi. Hoş geldiniz, diye tokalaştı falan. Ben de ayrılırken dayanamadım. Nefsim durmadı.

“—Kusura bakmayın; sizi rahatsız ettim, uykudan falan kalktınız herhalde?” dedim.

Onun pijamayla karşıma geldiğini iğnelemeden yapamadım.

"—Yok, estağfirullah!" filan dediler ama, o “Estağfirullah” demekle kurtulunacak bir şey değil.

Misafirin karşısına temiz pâk çıkacaksınız. O da bir çeşit ikram. Yırtık elbisesi ile, eşyasının tozunu aldığı elbiseyle, hizmetçi kılığı ile misafirin karşısına çıkıyor. Bu hakarettir. Tertemiz giyinecek öyle çıkacak.

İslâm'ı iyi bilmiyor müslümanlar…

Ayna şimdi bizim için çok basit bir alet. Rahat ama eskiden aynayı nereden bulacaklardı?

Eski aynaların paslanması, cilalanması filan diye edebiyatta daima geçer. Neden? Eskiden gümüşten ayna yapıyorlardı. Gümüş biraz oksijen gördüğü zaman kararıyordu. O zaman iyi göstermiyordu. Camın arkasına sır koyarak, kendimizi gayet güzel gösterecek bir ayna yapmak sonradan mümkün oldu.

Peygamber Efendimiz'in zamanında da yok idi anlaşılan. Gümüşten olsa, Peygamber Efendimiz altın gümüş bulundurmazdı yanında... Kapı çalınmış, Peygamber Efendimiz su

tasının üzerine eğilmiş, sakalını sıvazlamış ve saçlarını düzenlemiş. Valide hanımlardan bir tanesi diyor ki:

"—Sen de mi yâ Rasûlallah?"

Peygamber Efendimiz giyimine, sakalına, dişine, güzel kokusuna dikkat ederdi. Derbeder ve paspal değildi. Giydiği giysilerin en güzel olmasına dikkat ederdi. Temiz olmasına dikkat ederdi.

Dişlerini o zaman şartlarına göre misvak denilen, tel tel olan ağaç dalları ile temizlerdi. O misvakın bir takım faydaları olduğunu bugün tıbben biliyoruz. Meselâ, insanların çoğunun diş köklerinde olan iltihabın, piyore dediğimiz hastalığın bu misvak kullananlarda olmadığını, araştırmacı bir arkadaşım bana söylemişti Ankara'da.

Bu misvakların tahlili yapıldığı zaman, içinde baz özelliğinde malzemelerin olduğu, fosfor maddelerinin olduğu ve bunların da mikropların üremesine ve bakterilerin çoğalmasına engel olduğu görülmüş. Dişlerin çürümesine sebep olan asitleri kırdığını ve etkisiz hale getirdiğini, böylece dişleri koruduğunu görmüşler.

Demek ki Peygamber Efendimiz, o zamanın imkânsızlıklarına rağmen dişlerini temizlemeye dikkat etmiş. Saçlarını taramaya dikkat etmiş. Güzel koku sürünmeye dikkat etmiş.

Allah sırât-ı müstakîmde dâim eylesin… Nefse, şeytana uydurmasın… Günahlara bulaşmayan kullarından olmayı nasib eylesin… Gönlünüzü nurlandırsın, ma'rifetullaha erdirsin... Aşkullahı gönlünüze yerleştirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin… Cennetiyle cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-Fâtihah!

01. 01. 1990 - Melbourne / Avustralya

18. KILAVUZUN KİM?

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm,
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmid dîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Konuşmamızı Kur'an-ı Kerim'in okunmasıyla açtığımız için ve okunan Kur'an-ı Kerim de, bizim anlamamız, dinlememiz, öğüt almamız ve istifade etmemiz, o emirlere uymamız için Allah tarafından indirilmiş olduğu ve Peygamber SAS tarafından bildirildiği için, okunmuş aşr-ı şerifin izahından başlamaya Allah'ın izniyle niyet ettim.

a. Muhkem ve Müteşâbih Ayetler

Okunan ayetler, Âl-i İmran Sûresi'nin birinci sayfasından:

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ ، فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ، وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلاَّ اللهُ ، وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ، وَمَا يَذَّكَّرُ إِلاَّ أُولُوا الْأَلْبَابِ (آل عمران:٧)

(*Hüve'llezî enzele aleyke'l-kitâb*) "Odur senin üzerine ey Peygamber, indiren, vahyeden..." Yâni kaynak Allah... Peygamber Efendimiz sâdece elçi... Sâdece, kendisine kitap indirilen, kitabı insanlara nakletmekle vazifeli olan, beşîr ve nezîr, müjdeleyici ve korkutucu bir tebliğci... İndiren Allah! İndirmesi hikmetli, güzel; rahmetinden, lütfundan kaynaklanıyor.

Kendilerine hitab olunan insanların, bu kitabı tanıması, bilmesi, anlaması lâzım! Anlatılsın, anlaşılsın diye kendi dillerinden indirildiği, bir başka ayet-i kerimede bildiriliyor:

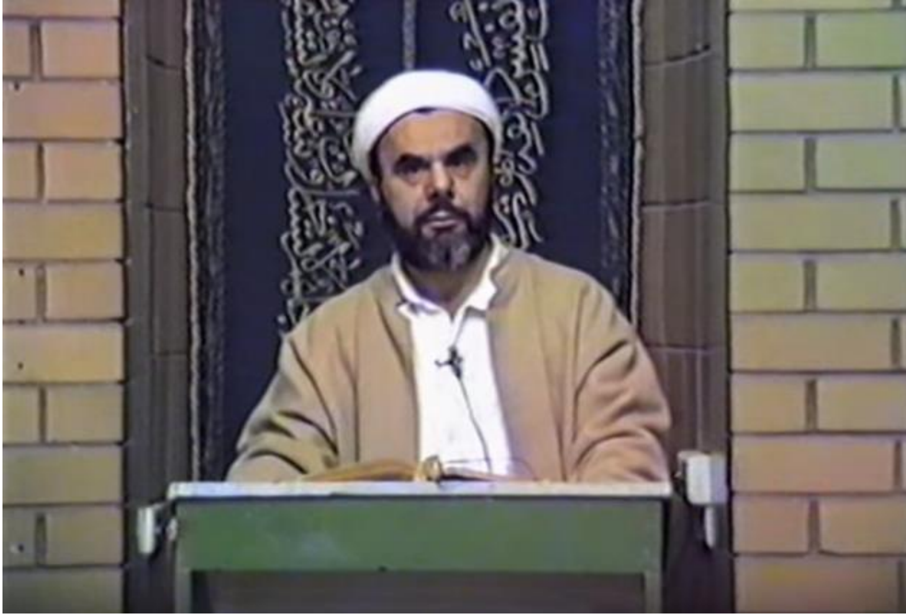
بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ (الشعراء:١٩٥)

(*Bi-lisânin arabiyyin mübîn*) [Apaçık Arapça bir dille...] (Şuarâ, 26/195) Arapça indirildi; çünkü, kavim Arap... Anlasınlar diye Arapça indirildi. Onun için, sizler ve bizler, bütün müslümanlar, dinimizin kaynağı Kur'an-ı Kerim'i iyice tanımamız ve bilmemiz lâzım!

Buradaki kamp hayatımızda, bir taraftan Allah'ın nimetleri içinde yüzüyoruz. Rahmetinin âsârına gark olmuş durumdayız. Bir taraftan da, hiç olmazsa okumaktan başlayalım diyerek, Kur'an-ı Kerim'i okuma çalışmaları yapıyorsunuz. Zaman aralarında, yemekten sonra, namazdan sonra, çok önemli çalışmalar yapıyorsunuz. En kârlı, en feyizli, en güzel, Allah'ın en râzı olduğu, en sevaplı çalışmayı yapıyorsunuz. Bu iş böyle, harfleri öğrenmekle başlar. Mânâsını anlamasa bile, "Bir insan Allah dediği zaman; Allah, her bir harfi için —hem *elif*, hem *lâm* ve hem de *he* harfleri için— kat kat sevap verir." diyor Peygamber Efendimiz...

Bu kitabı sevmek lâzım! Bu kitabı öpüp başına, anlayıp aklına koymak lâzım! Yerleştirip gönlüne koymak lâzım! Kur'an, insanın gönlünde olması lâzım! Bütün hareketlerinin esası, hayatının anayasası olması lâzım!

مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَ اُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ

(*Minhü ayâtün muhkemât*) Kur'an-ı Kerim'in ayetleri çeşitlidir. Bir asra inmediği için, bir nesle bir devre inmediği için, bütün asırlara hitab ettiği için, Allah'ın kelâmı olduğu için, çok esrarlıdır. Çok esrarlı olduğu için de, insanoğlu Kur'an'ı Kerim'in tüm mânâlarını, ayetlerini anlayamaz. Denizler mürekkep olsa, ormanların ağaçları kalem olsa, yaza yaza mânâlarını bitiremez. (*Minhü ayâtün muhkemât*) "Bir kısım ayetler vardır ki, muhkem ayetlerdir. Hikmetli, açık, sağlam, anlaşılması kolay, hükmü âşikâr ayetlerdir.

(*Ve uharu müteşâbihât*) Bir kısım da müteşâbih ayetler vardır. Bazı ayetlerde işâretler vardır. Kitapları araştırırsınız, terlersiniz, göbeğiniz çatlar, yorulursunuz; mânâsını bulamazsınız. Ağzınız susuz kalır, dudaklarınız susuzluktan çatlar kalır.

Bana birisi sordu:

"—Bana birisi şöyle dua öğretti: '*Kâf, hâ, yâ, ayın, sàd kifâyetünâ... Hà, mim ayın, sin, kâf himâyetünâ... Feseyekfîkehümü'llàhu ve hüve's-semîu'l-alîm... Ve lâ havle ve lâ*

kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm.' Bu duanın mânâsı nedir, kaynağı nedir?"

Tefsirleri araştırıyorsunuz. İbn-i Kesîr, hadislere dayalı sahih rivayetlerle tefsir ediyor. Kur'an-ı Kerim'in orasına bakıyorsunuz, öbür tarafına bakıyorsunuz, esrar... Öbür tarafa geçiyorsunuz; *Hâ, mim, ayın, sin*, *kaf* ne demek? Elmalı'ya bakıyorsunuz, bir şey söylemiyor... İbn-i Kesîr'e bakıyorsunuz, bir şey söylemiyor. Benim Türkiye'de bir sürü tefsir kitabım var; hangisine baksan, kim bilir ne söyleyecek ama, esrarlı...

Bir kısım ayetler vardır ki, esrarlıdır. Belki sana, belki bana değildir hitap ama, belki ileriki asırlaradır... Belki Levh-i Mahfuz'la Kur'an-ı Kerim arasında, Fâtiha ile Kur'an-ı Kerim arasında, Allah-u Teâlâ Hazretleri ile Habîb-i Edîb'i arasındaki mânevî bir takım esrarla ilgili... Bunlar ne olacak? Aynen muhafaza edilecek. Böyle inmiş; bir harfi değiştirmeden, anlaşılsın anlaşılmasın aynen muhafaza edilecek.

فَاَمَّا الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ

الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَاْوِيلِهِ

(*Feemme'llezîne fî kulùbihim zeyğun*) Her insan doğru değil ki, her insanın kalbi temiz değil ki, her insanın niyeti hâlis değil ki… Her insan Allah'a tam bağlanmış değil ki... Her insan Allah'ın rızâsını kazanmak için çalışmıyor ki... Allah kimisine imanı nasib etmemiş, iman içine girmemiş, kafası ayıklanmamış... Kalbi fesattan kurtulmamış, ahlâkı kötülükten kurtulmamış... Kalbi eğri büğrü...

(*Feemme'llezîne fî kulùbihim zeyğun*) "Kalbinde eğrilik, bozukluk, nifak, küfür, şirk olan; kötü huy, bozuk niyet olan kimseler; (*feyettebiùne mâ teşâbehe minhü*) giderler, müteşâbih ayetler üzerine takılırlar, onlar hakkında ileri geri konuşurlar." O müteşâbih ayetlere, esrarlı ayetlere; esrârının kitaplarda söylenmemiş olduğu, Habîb-i Edîb'inin gönlünde gizli kalmış

olduğu, evliyâsının gönlünde gizli kalmış olduğu ayetlere takılırlar. Onlar üzerinde dururlar, ileri geri konuşurlar.

(*İbtiğàe'l-fitneti*) Neden yaparlar? Ortalığı karıştırmak için, müslümanları şaşırtmak için... Dini rayından çıkartmak için, Rasûlüllah'ın getirdiği mesajı bozmak için... Allah'ın yeryüzüna rahmet olarak indirdiği dinin gelişmemesi için... Hasetlerinden, kızgınlıklarından, rekàbetlerinden...

"Vay, bizim dinimizden sonra yeni bir din geldi... Bizim peygamberimizden sonra başka bir peygamber geldi... Bizim kitabımızdan sonra başka bir kitap geldi..."diye hasetlerinden... (*Ve'btiğàe te'vîlih*) Fitne çıkartmak niyeti ile onu yorumlarlar. Şöyle de, böyle de...

Senin yorumladığın söz, sıradan bir söz değil ki; Allah'ın kelâmı! Beni anlattığım bir hikâyeyi, bir haberi, benim söylediğim bir sözü yorumlamak sana zarar vermez. Fakat, Allah'ın kelâmını yanlış yorumlarsan, cehennemde yerini hazırla! Rasûlüllah SAS'in hadisini yanlış yorumlarsan, Rasûlüllah'ın söylemediği bir sözü söylersen, cehennemdeki yerini hazırla!

İbn-i Mes'ud RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[71]

وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّداً ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ (حم . ت . حسن صحيح ، ق. عن ابن مسعود)

(*Ve men kezebe aleyye müteammiden felyetebevve' mak'adehû mine'n-nâr.*) "Kim bana kasden yalan isnad ederse; yâni benden bir şey duymuş gibi 'Rasûlüllah'tan şöyle duydum.' deyip de, aslında benim söylemediğim sözü söylemişim gibi bir yalan ortaya

---

[71] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.524, no:2257; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.389, no:3694; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.205, no:5304; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.383, no:2015; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.175, no:7275; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.94, no:19993; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.102; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.329, no:561; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.431, no:29257; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.451, no:8801.

atarsa; (*felyetebevve' mak'adehû mine'n-nâr.*) cehennemde oturacağı yere kendisini hazırlasın, hazırlansın!" buyuruyor. Yâni, "Cehenneme girecek, orada cayır cayır yanacak!" demek.

Allah'ın kitabına tam hürmet etmek, tam saygı göstermek lâzım! Okunurken, eller dizde olması lâzım! Huzur, huşû içinde olmak lâzım! "Eğer dağlara inseydi, dağları paramparça ederdi. (*Hàşian mütesaddian*) Allah'ın haşyetinden titrer, boyun bükmüş vaziyette bulurdun." buyrulmuş. Dağlara inmemiş de, senin gibi anlayışlı bir mahlûka inmiş. Senin dağlar kadar haşyetin yok mu? Huşûun, hudùun yok mu?

Ona saygı göstermek lâzım! Okunurken konuşmamalısın, sözünü kesmemelisin, başka bir işle meşgul olmamalısın! Oturmalısın, can kulağı ile dinlemelisin. "Bu benim Rabbimin bana hitabı!" demelisin. "Allah CC bana şeref vermiş, bana hitab etmiş; ne mutlu bana!" demelisin, kelâmı öyle dinlemelisin! Kelâm Allah'ın kelâmı, hitab sana... Sana hitab edilirken, sen sağa sola dönersen olur mu, mümkün mü? Can kulağıyla dinlemek lâzım!

Yorumu isabet etmediği zaman, yanlış anlaşıldı mı; hem kendisinin, hem de etrafındaki onu dinleyen birçok insanın cehenneme gitmesine sebep olur.

Bu arada size ihtar edeyim, en önemli şeylerden birini söyleyeyim: İnsanın kime ittibâ ettiğini iyi bilmesi lâzım!

Babamın arkadaşı, hàfız, ehl-i Kur'an, Allahu a'lem evliyâullahtan, çok muhterem bir hocaefendi vardı. Ben üniversiteye gittiğim zamanda, evimize misafir geldi. Sordu:

"—Nereye gidiyorsun?"

"—Üniversiteye..."

"—Hangi bölüme gidiyorsun?"

"—Arapça - Farsça bölümüne..."

"—Pekiyi, bakalım!"

Bana bir yazı yazdı, verdi elime... Hareke yok, yalnız harfler var; sesli harfler yok... Sesli harfler olmadan, böyle şifre gibi Arapça bir ibâreyi okumak kolay değildir. İleri insanlar okuyabilir

de, bir talebe için ağırdır. Ben de okudum. Dua etti bana:

"—Mâşâallah! Allah feyzini, ilmini bol etsin..." dedi. Cümle şu idi:

إذا كان الغراب دليل قومٍ، سيئتيهم إلى أرض الجياف .

(*İzâ kâne'l-gurâbu delîle kavmin, seye'tîhim ile'l-ardı'l-ciyâfi*) "Bir kavmin, bir topluluğun kılavuzu karga olursa, onları leşlerin olduğu yere götürür." Neden? Karganın tabiatı leş yemek olduğundan, kendisine tâbi olanları oraya götürür. Onun için, kargayı klavuz edinen, leşin yanına gider.

Yâni, insan kime uyacak? Allah'a uyacak...

"—Allah'a uymak nasıl olur?"

"—Kur'an'a uymakla olur."

"—Kur'an'a uymak nasıl olur?"

"—Rasûlüllah'a uymakla olur."

"—Rasûlüllah'a uymak nasıl olur?"

"—Rasûlüllah'ın yolunda giden Kur'an'ın ehline, sünnetin ehline uymakla olur."

Yoksa, ilmi olmayan, takvâsı olmayan, karga tabiatlı, leş yiyen bir insana uyulmaz ki! Onun için, her sözü dinlememek lâzım, her kitabı okumamak lâzım!

Bizim fakülteden bir kardeşimiz, asistan iken Fransa'ya gitti, bir sene kaldı. Orada papazlarla dinî münakaşalar etmişler. Bu müslüman... O papaz, hristiyan ilâhiyatçısı... Bizim asistan arkadaş, "Sizin şu kitabı, şu kitabı okumanız lâzım!" diye ona kitap tavsiye etmiş. Papaz cevaben demiş ki:

"—Ben senin tavsiye ettiğin kitapları okumam!"

"—Niye?"

"—Bizim papazlardan tavsiyemiz öyle... Biz öyle her kitabı okumayız. Önce hocalarımıza, papazlarımıza sorarız; bize hangi kitabı oku derse, onu okuruz. Okuma derse, onu okumayız."

Şimdi millet eline kaseti alıyor, dinliyor... Eline kitabı alıyor, onu okuyor. Yâhu, o kitabı kim yazdı, biliyor musun? O adamın o konuyu ne derece bildiğini biliyor musun? Salâhiyeti ne?

Birisi kalkmış, Anadolu'nun bir kasabasından, emekli bir öğretmen... Bunak... "Kur'an-ı Kerim'in cümlelerine ayet ismi vermek yanlıştır." demiş. Geldiler bana: "Hocam, illallah! Burada bir öğretmen var; ne müftü dinliyor, ne vaiz dinliyor... Ne kimseyi dinliyor, ne kimseyi beğeniyor... Bir de kitap yazmış, hep inkâr etmiş." dediler.

"—Getirin bakayım o kitabı!" dedim.

Bir sayfasını açtım, ruh çağırmasından bahsediyor. Ondan sonra, bir râfızî fikirden bahsediyor. Bir felsefe tarafına atlıyor... Hepsi de yarım yamalak, hiç birisi tam değil... Hep yalan yanlış, cümleleri bozuk... vs. Ondan sonra, kendi fikrini doğrulamak için ayetler göstermiş; ama, ayetlerin yarısını göstermiş, yarını göstermemiş.

Bu kitap okunmaz! Bu adam kitap yazacak kabiliyette değil, kabil-i hitab bile değil... Laf anlayan bir adam değil. Sen bu kitabı niye okuyorsun; bu deli saçması! Hani, "*Koyunun bulunmadığı yerde, keçi Abdurrahman Çelebi olur.*" derler. Şimdi, taşrada ilkokul öğretmeni emeklisi Azrâil kesiliyor. Etrafındakilere, "Ben bilirim!" diyor. Çenesi kuvvetli olunca da, kimse bir şey söyleyemiyor.

Onun için herkesin sözü dinlenmez! Her kitap okunmaz, her bant dinlenmez! Gönlüne bir zehir akıtır, ömür boyu temizleyemezsin! Okuyacaksan, hak kitabı oku! Dinleyeceksen de hak sözü dinle, alimin sözünü dinle, konuyu bilenin sözünü dinle!

وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ، وَمَا يَعْلَمُ تَاوِيلَهُ اِلاَّ اللّٰهُ

(*Ve'btiğàe te'vîlihi*) "Fitne çıkarmak için, Allah'ın o esrarlı ayetlerine sarılırlar." diyor. (*Ve mâ ya'lemu te'vîlehû illa'llàh*) "Halbuki, esrarlı ayetlerini Allah'tan başka kim bilebilir ki?"

Burada mutlaka durmak gerekir, durulmazsa mânâ bozulur. Onun için yukarıda, arada mim harfi vardır.

Sen Allah'ın kelâmını te'vil etmeye, kendi fikrinle yorumlamaya nasıl kalkışırsın? Te'vilini Allah'tan başkası bilmez ki!

"—Pekiyi, tefsir kitapları nasıl yazılmış?"

"—Rasûlüllah'tan öğrenmişler, ondan gelen rivâyetlerle, sahabeden gelen rivayetlerle yapmışlar."

وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا

(*Ver râsihûne fi'l-ilmi*) "İlimde rüsuh sahibi olan insanlar; sağlam, yetenekli, sağlam basan, dengeli, edepli, âlim insanlar; (*yekùlûne âmennâ bihî küllün min indi rabbinâ*) 'Biz Kur'an'a inandık, hepsi Rabbimizin indindendir. Bir kısmını anlıyoruz, bir kısmını anlayamıyoruz. Esrarlıdır, tamam, kabul; anlayamadıklarımıza da iman ettik." derler.

Mü'minin bir vasfı da budur: Gaybe inanmak... Mü'min gaybe inanmakla öğülüyor:

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ (البقرة:٣)

(*Ellezîne yü'minûne bi'l-gaybi*) [Onlar gayba inanırlar.] (Bakara, 2/3)

Bak nasıl methediyor mü'mini! Gayba inanıyoruz biz, bir güzel vasfımız bu... Ahirete inanıyoruz biz... Ahiret oldu mu? Olmadı. Niye şimdiden inanıyoruz biz? O zaman inansan, iş işten geçer de ondan... Kabak başına patlar. Önce inanacaksın, gözünü açacaksın! Ahirette her şey olup bittikten sonra, hattâ ölüm geldikten sonra, iş işten geçer. Perde kalktı mı gözünden, inandım desen de geçmiş ola! Hayat bitti, gözünden perde kalktı mı, inandım demek olmaz!

يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا

(*Yekùlûne âmennâ bihî küllün min indi rabbinâ*) Edepli alimler öyle der. Bu alimler acaba kimdir kardeşlerim? Peygamber Efendimiz zamanındaki alimler, Kur'an-ı Kerim'in bahsettiği bu alimler, üniversitelerde mi okumuş? Nasıl alim bunlar?

Peygamber Efendimiz: "Bir insanın sözü doğru mu; dili, kalbi dürüst mü, temiz mi; ahlâkı muntazam mı; işte, ilimde rüsuh sahibi budur." diyor. Çünkü, ilmi insana Allah verir. Allah bir insana ilim nuru verirse, gerçekleri görür. İlim nûru vermezse; oryantalist olur, ömrü boyunca üniversitede profesörlük yapar... Berlin Üniversitesi, Zürih Üniversitesi, Londra Üniversitesi, Newyork Üniversitesi'nde profesörlük yapar, ayet okur, hadis okur; ama, kâfir göçer.

"—Neden?"

İlmi Allah veriyor da ondan... Allah vermeyince, anlayamaz da ondan... Hidâyete erdirmiyor işte... Zindanda dolaşıyor dolaşıyor, çıkış kapısını bulamıyor. Küfür zindanından, şirk zindanından kurtulamıyor onun için...

Asıl alim, ahiretini kurtarabilendir. Allah'ın rızâsını kazanmayı bilendir. Yoksa diploması olan değildir, kitap yazan değildir. Hattâ İslâm'ın bazı büyük alimleri vardır, ümmîdir, okuma yazma bilmez. "Ben okuma yazma bilmem!" der.

Böyle alimlerden bahsediyor şeyhlerimiz... Hattâ, "Ümmî mürşidim Abdül'aziz ed-Debbağ Hazretleri'ne gittim. Birçok mesele sordum; hepsini ilme uygun olarak cevaplandırdı." diyor. "Hadisler soruyordum:

"—Bu hadis Peygamber SAS'in hadisi midir?"

"—Evet, Efendimiz'in hadisidir."

"—Şu hadis Peygamber SAS'in hadisi midir?"

"—Hayır, Peygamber SAS'in değildir."

İmtihan etmek için, hadisleri karıştırıyordum; yarısı hadis olan bir cümle alıyordum, öbür yarısını hadis olmayan kelimelerle

kendim cümle kuruyordum.

“—Efendim, bu Peygamber Efendimiz’in hadisi midir?”

“—Şuradan şuraya kadar Peygamber SAS Efendimiz’in hadisidir, şundan sonrası Peygamber Efendimiz’in hadisi değildir.”

Koca koca hadis kitaplarında, hadis şerhlerinde yazılan bilgileri söylüyordu. Sordum:

“—Efendim, siz ümmîsiniz, nasıl biliyorsunuz bunu?”

“—Evlâdım! Sen hadis-i şerifi söylerken, ağzından güzel, yeşil bir nur çıkıyor. Hadis olmayan sözleri söylediğin zaman, o nur çıkmıyor; oradan anlıyorum.”

Allah anlatınca, nasıl anlatıyor.

Bir başka alim kimse:

أنا امسيت كرديًّا ، وأصبحت عربيًّا .

(*Ene emseytü kürdiyyen, ve asbahtü arabiyyen*) “Bir gece, akşamleyin Allah’ın hiç bir şey bilmeyen, okuma yazma bilmeyen, ümmî bir Kürt kulu olarak yattım; sabahleyin sanki Arabistan’da yetişmiş Arap gibi Arapça konuşan, din ilmini bilen bir insan olarak kalktım.” diyor.

“—Nasıl olur bu? Bu kadar kısa zamanda, insanın beynine bu kadar bilgi nasıl girer?”

Bir video kaseti, video çekme makinasına takıp bir düğmesine basınca, kısa bir zamanda onu bu tarafa nasıl çekiyor? Allah kàdir değil mi? Bunun gibi, o bilgileri onun gönlüne, kalbine yazabiliyor.

Alimler haddini bilir. “Bildiğimizi bilir, bilemediğimize tâbî oluruz, yine severiz. Bunlar da Allah’ın esrârıdır, onu da kabul ederiz.” derler. İşte alim dediğin insan, takvâ sahibi insan demektir, Allah’ın nur verdiği insan demektir. Diplomalı insan demek değildir.

“—Ünvanlı büyük yazar, büyük gazeteci, büyük müellif, pek çok kitap yazmış, filânca ansiklopediyi neşretmiş.”

Hiç kıymeti yok... Mühim olan, Allah'ın nur vermesi... Allah nur vermezse, göremez; göremediği zaman bilemez! Oduncu Yunus Emre bilir, ötekisi bilemez!

وَمَا يَذَّكَّرُ اِلاَّ اُولُوا الاَ لْبَابِ (آل عمران:٧)

(*Ve mâ yezzekkeru illâ ulü'l-elbâb*) "Öğütlerden, nasihatlerden ancak gönül erbâbı istifade eder, uyanır; anlatılanlardan hisseyi kapar." (Âl-i İmran, 3/7) Yâni, öğütten istifade edip, gereğini anlayıp yapacak duruma gelmek, öğüdü tutmak, nasihati kabul etmek, ancak gönül erbâbına, gönül sahibine nasib oluyor. İnsanın gönlü olmazsa:

أُولٰئِكَ كَالأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ (الأعراف:١٧٩)

(*Ülâike ke'l-en'âmü belhüm edal*) "Gönül olmazsa, hayvan gibidir; hayvandan da aşağıdır." (A'raf, 7/179)

Kalp tavukta da var; tavuğun da ciğeri var, yüreği var... Manda da var, seninkinden daha büyük; nah bu kadar manda yüreği... Ölüde de var... Gönül olacak, lüb olacak, öz olacak, irfan olacak... İşte mühim olan o! Ancak, onlar istifade ederler, geride kalanlar istifade edemezler.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Ayetin izahı olsun diye bunları söyledim.

"Bir müslümanın, dünyanın imtihan yeri olduğunu anlaması lâzım! Kulluk yolunu tercih etmesi lâzım! Allah yoluna her şeyini verecek fedâi olması lâzım! Hepimizin Allah'ın fedâileri olmamız lâzım!" dedim. Hidâyet yolunda olmayı anlattım, bu işe giriş için...

Bir arkadaş "Çare nedir?" diye sorduğu için, "Çare tevbedir. Tevbe ettin mi, Allah bütün günahları siliyor." dedim. Ayet gösterdim, hadis gösterdim.

Korkma! Ne kadar günahkâr olsan, Allah affeder. Yeter ki sen

doğru yola gel, yeter ki sen Allah'ın yoluna gir! Sen onun yoluna girdiğin zaman, o sana yardım edecektir. Rahmeti çok, zulmetmek istemiyor... Cennetine sokmak istiyor, cehennemden korumak istiyor; peygamber gönderiyor. Kulların iyiliğinden, tevbe eden kulların tevbelerinden, ne kadar memnun olduğunu bildiriyor. Hadis-i şerifte okudum.

b. Müslümanın Zihniyeti

Nasıl bir zihniyete sahip olması lâzım insanın? Doğru olan zihniyet ne? Senin bir zihniyetin var, benim bir zihniyetim var, buraya gelmeyen insanların zihniyeti var... Melbourn'daki çeşitli camilere mensub insanların zihniyetleri var... Camilerle ilgisi olmayan insanların zihniyetleri var... Müslüman olmayanların zihniyetleri var, felsefeleri var, hayat görüşleri var...

Çok çeşitli hayat görüşleri var... Ekonomik görüşler, sosyal görüşler, keyif görüşleri, zevk görüşleri, hürriyet anlayışları var… İnsan alabildiğine hür olmak istiyor. Bakın acı bir misâl:

Türkiye'de bir münevver aile, münevver karıkoca, eskiden maliye bakanlığı yapmış bir kimsenin akrabası, evli iki kişi, mahkemeye gidiyorlar, boşanıyorlar. Mahkemede:

"—Biz birbirimizden boşanacağız ama, yine beraber yaşayacağız; evlilik müessesesini protesto etmek için..." diyorlar.

Hainliğe, zâlimliğe, kâfirliğe bak! Allah'ın karşısında inada, Allah'ın ahkâmına karşı kızgınlığa bak! Bu da bir felsefe, bu da bir kafa, bu da bir zihniyet...

Hürriyetmiş... Biz hürriyet istemiyoruz, ben hiç hürriyet istemiyorum! Ben Allah'ın rızâsını istiyorum. Müslüman hür değil ki... Sen hür müsün? Sen kendini Allah'a teslim etmişsin; teslim olan hür olur mu? Sen Allah'ın esirisin, ben Allah'ın esiriyim... Allah'ın ahkâmına bağlıyız biz... Bağlı olan insan hür olur mu? Hür değiliz biz...

Her istediğini yapabilir misin? Her gördüğünü yiyebilir misin? Her yola gidebilir misin? Gidemezsin, gidemeyiz; ödümüz patlar Para verseler, döğseler, öldürseler gidemeyiz. Kafamızı kesseler,

yaksalar, külümüzü havalarda savursalar gitmeyiz.

Firavun:

"—Bu Mûsâ ve Hârun, büyük sihirbaz bunlar... Âsâyı yere atıyor, ejderhâ oluyor. Elini çıkartıyor; bembeyaz, pırıl pırıl etrafa ışık saçıyor. Sihirbazları toplayalım, en büyük sihirbazları getirelim bunların karşısına... Bilgili, yaşlı, kurnaz, kurt sihirbazları toplayalım!" diyor.

Bütün beldelere haber salıyorlar, en meşhur sihirbazları topluyorlar. Kâhinler, sihirbazlar, hokkabazlar, madrabazlar; hepsi toplanıyor. Halkı da çağırıyorlar. Halkı çağırmalarını sebebi:

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ (الشعراء: ٤٠)

(*Leallenâ nettebiü's-seharete*) [Eğer üstün gelirlerse, herhalde sihirbazlara uyarız.] (Şuarâ, 26/40)

"Belki bizim gözümüz boyanır. Halkın hepsinin gözü boyanmaz; bir kaç tanesinin gözü açık kalır da, hiç olmazsa onlar anlar." diye... Kendi gözlerinin boyanmasından korkuyorlar, halkı onun için çağırıyorlar. Kalabalık olsun ki, herkesin gözünü boyamaya boya yetmesin diye... Kafaya bak, mantığa bak!

Bütün halkı çağırıyorlar. Firavun'un sihirbazları bir yerde... Mûsâ AS, Allah'ın peygamberi... Asil, sarayda büyümüş, terbiyeli, görgülü... Allah'ın nübüvvetine, peygamberliğine, elçiliğine mazhar olmuş, görevli, edepli, Allah'a dayanmış... Firavun'dan, askerinden, sarayından, işin sonucundan korkmuyor. Çünkü, "Git!" diye Allah emretmiş.

Sihirbazlar geliyorlar. Ellerinde takımlar, taklavatlar, âletler, edevâtlar, ağlar, bağlar... Kalabalık bir güruh... Bu tarafta bunlar, boynu bükük, sakin, vakur...

"—Buyur yap sihrini!" diyorlar Mûsâ AS'a...

O da diyor ki:

قَالَ بَلْ أَلْقُوا (طه:٦٦)

(*Kàle bel elkù*) "Buyurun, siz yapın! Siz yapın yapacağınız sihirleri, atın ortaya!" (Taha, 20/66)

Başlıyorlar çeşitli hokkabazlıklar, sihirbazlıklar vs. yapmağa...

فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ

(الاعراف:١١٦)

(*Felemmâ elkù saharû a'yüne'n-nâsi ve'sterhebûhüm ve câû bi-sihrin azîm*) [Onlar atınca, insanların gözlerini büyülediler, onları korkuttular ve büyük bir sihir gösterdiler.] (A'raf, 7/116)

Hakîkaten, bütün insanların gözlerini boyuyorlar. Onların boyaları yetiyor herkesin gözünü boyamaya... Büyük bir sihir ortaya koyuyorlar. Herkes dehşet içinde kalıyor, korkuyor, ürperiyor... Mûsâ AS da telâşlanıyor tabii;

"—Muazzam bir gösteri oldu. Şimdi bizim halimiz ne olacak?"

gibilerden...

Allah-u Teàlâ vahyediyor:

“—Yâ Mûsâ! At elindeki âsâyı yere!” buyruluyor.

Mûsâ AS, âsâyı yere atıyor... Mûsâ AS’ın ağaçtan yapılmış, koyun kışalamaya yarayan, dayanmaya yarayan deyneği yere atılınca, Allah’ın kudretiyle bir ejderhâ gibi oluyor. Açıyor ağzını, onların bütün sihirlerinin yutuyor hepsini... Haydiii... Ortada ne sihir kaldı, ne bir şey... Hepsi dehşetten yerlere kapanıyorlar, bütün sihirbazların hepsi birden secde ediyorlar.

Çünkü, bakıyorlar ki, bu iş başka bir iş... Bu iş beşer işi değil; bu iş böyle insanların yapacağı iş değil, muazzam bir iş bu! Fenâ oluyorlar, secdeye kapanıyorlar. O zamanın saygısı, hürmet ve dehşet jesti secde...

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسٰى (طه:٧٠)

(*Kàlû âmennâ bi-rabbi hârûne ve mûsâ*) “Mûsâ’nın ve Hârun’un Rabbine inandık, bunlar haklı!” diyorlar. (Tàhâ, 20/70) Diyenler kim? Sihirbazlar... Anlıyorlar, kendilerininki oyun… Bu oyunları bozan şey Allah’ın kudreti, peygamberin mûcizesi... Muazzam bir olay oluyor karşılarında... Dehşete düşüyorlar, tüyleri ürperiyor, imana geliyorlar, secde ediyorlar ve diyorlar ki:

“—Mûsâ’nın, Hârûn’un Rabbine iman iman ettik!”

Firavun sinirleniyor. O böyle tahtına kurulmuş, etrafında vezirleri, komutanları ve sâireler...

“—Vay! Benim emrim olmadan siz nasıl inanırsınız?”

“—İnanırız! Allah kalbimize iman verdi; inanırız!”

“—Asarım sizi! Ayaklarınızı ve kollarınızı çapraz keserim! Sadece ayaklarınızı kessem, ellerinize dayanarak yerde yürürsünüz; sadece ellerinizi kessem, ayaklarınızla yürürsünüz. Çapraz keserim, bir eliniz bir ayağınızı keserim, bir işe yaramayın diye...”

“—Kesersen kes!” dediler.

“—Hurma dallarında sizi sallandırırım!”

“—Sallandırırsan sallandır! Biz Rabbimize döneceğiz. Biz Rabbimize iman ettik, korkmayız.” dediler.

Neden? İman geldi mi, insanı böyle yapar. İman geldi mi bir insana, sihirbazı böyle yapar, bu hale getirir. İman gelmedi mi de, bir insan rezil olur, rüsvay olur. Hayvanlardan aşağı duruma düşer, canavarlardan daha fenâ olur. İnsan eti yiyen, insan kanı içen mahlûklar hâline gelir.

Dış görünüşe bakma! Kravatlı, ütülü, gösterişli, tıraşlı olur. Yakışıklı, saçları briyantinli, bıyıkları duglas bıyık olur. Mümkün ama, sen içine bak! Allah’ın sevdiği bir kul olmadıktan sonra, hiç bir işe yaramaz.

يَوْمَ لاَ يَنْفَعُ مَالٌ وَلاَ بَنُونَ . إِلاَّ مَنْ أَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

(الشعراء:٨٨-٨٩)

(*Yevme lâ yenfeu mâlün ve lâ benûn*) [O gün, ne mal fayda verir, ne de oğullar… (*İllâ men eta’llàhe bi-kalbin selîm*) Ancak Allah’a kalb-i selîm ile, temiz bir kalp ile gelenler o günde fayda bulur.] (Şuarâ, 26/88-89)

Kalb-i selim olmayınca bir işe yaramaz. Onun için mühim olan, bir İslâmî zihniyeti, imanlı bir zihniyeti yakalamasıdır inanın... Dinin aslı, esası budur. İmanın espirisini yakalamak, imanın mantığını kavramak; o sihirbazlar gibi, sihirbazların müslüman oluşları gibi meseleyi kavramak... Kavradı mı; bak, ölümden korkmaz hâle geliyor. Bırakıyor eski mesleği; hepsi gidiyor ve değişik bir insan oluyor.

Muhterem kardeşlerim! Çeşitli zihniyetler içinde, iman zihniyetine sahip olamazsak olmaz! O zaman, boşuna kürek çekeriz, akıntıya kürek çekeriz, yerimizde sayarız. Boşa gider, hebâ olur emekler... Havalara saçılmış toz toprak gibi boşa gider emekler... Bir kuru emek olur. Onun için, asıl zihniyeti yakalamak lâzım!

Asıl zihniyetin ne olduğunu anlatmak üzere, hadis okuyacağım. Çünkü, önce en şerefli ayetleri okuduk; şimdi de bir iki hadis okuyacağım. Bir de nasıl zikirden sonra ilâhi okununca hoşunuza gidiyor, onun gibi; rahmet kabilinden, çeşni kabilinden, zevk ve lezzet bakımından Yunus'tan bir iki şiir okuyacağım.

c. Dünyada Bir Yolcu Gibi Ol!

Şimdi hadis okuyorum, Peygamber Efendimiz'in tavsiyesini naklediyorum. Rasûlüllah SAS Hazretleri Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah ibn-i Ömer RA'ya böyle buyurmuşlar:[72]

---

[72] Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.39, no:5937; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.323, no:2255; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.138, no:4104; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.24, no:4764; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.198; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.349, no:10543; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.59, no;63; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.373, no:644; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.109, no:165; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.5, no:13; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

كُنْ فِي الدنيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ، وَعُدَّ نَفْسَكَ مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ. وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ: إِذَا أَمْسَيْتَ فَلاَ تَنْتَظِرْ الصَّبَاحَ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلا تَنْتَظِرْ الْمَسَاءَ، وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ، وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ (خ. حم. ت. ه. عن ابن عمر)

(*Kün fi'd-dünyâ keenneke garîbün*) "Dünyada sen yaşıyorken, sanki gurbetteymişsin gibi, gariban bir kimseymişsin gibi, ana yurdundan uzakta olan, diyar-ı gurbette olan bir kimseymiş gibi yaşa dünyada..."

(*Ev àbiru sebîlin*) "Yahut, bir yolcuymuş gibi düşün kendini... (*Ve udde nefseke min ehli'l-kubûr.*) Ve kendini ha öldüm, ha öleceğim diye kabir ahalisinden say!" diyor nasihatinde...

(*Ve kâne ibni ömer yekùlü: İzâ emseyte felâ tenteziri's-sabâh, ve izâ esbahte felâ tenteziri'l-mesâ', ve huz min sıhhatike li-maradıke, ve min hayâtike li-mevtik*)

Hazret-i Ömer'in oğlu bu Abdullah... Sahâbe-i kirâmın içindeki dört meşhur Abdullah'tan biridir. Genç, hadisleri çok iyi ezberleyen, dinin meselelerini iyi kavrayan, fakîh, alim dört Abdullah var:

1. *Abdullah ibn-i Mes'ud*, İmâm-ı Azam'ın hocası...

2. *Abdullah ibn-i Ömer*, şu okuduğumuz hadisi rivâyet eden, Hazret-i Ömer'in oğlu...

3. *Abdullah ibn-i Amr ibnül As*, Mısır fatihi Amr ibnül As'ın oğlu...

4. *Abdullah ibn-i Abbâs*, Hazret-i Abbas'ın oğlu... Güzel yüzlü, yakışıklı, boylu poslu, edepli, genç delikanlı ama, alim... Allah şefâatlerine nâil eylesin...

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.231, no:6299; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.406, no.15822.

Bu dörtten birisi bu, Hazret-i Ömer'in oğlu... Çok hadis biliyor, bir çok hadis rivâyet etmiş. Bir çok hadis-i şerif var Buhârî'de ve diğer sahih hadis kitaplarında; bundan rivâyet olunmuş, gelmiş bize kadar... Ona Peygamber Efendimiz buyuruyor...

"—Peygamber Efendimiz yalan söyler mi, yanlış söyler mi? Zihniyeti hatâlı olabilir mi, görüşü dar olabilir mi, eksik olabilir mi? Zamanımıza ters, uyumsuz olabilir mi?"

"—Olmaz! Rasûlüllah'ın her şeyi güzel!"

Peygamber Efendimiz bu genç alim sahâbeye diyor ki:

(*Kün fi'd-dünyâ kenneke garîb*) "Dünyada iken, diyâr-ı gurbetteki bir insan gibi ol!"

Şimdi, ben burada neyim? Sizin misafirinizim. Beş on gün sonra ne yapacağım? Kalkacağım, İstanbul'a gideceğim. Siz kalksanız, bir işiniz için üç günlüğüne Sydney'e gitseniz; orada nesiniz? Gurbettesiniz, garipsiniz, dönüp geleceksiniz. *Garib*, gurbette, gariban...

Yâni, gurbetteki insan etrafıyla ilişkisi ne kadar sönüktür. İşini yapmaya, görmeye, ana yurduna dönmeye bakar. Esas kavminin kabilesinin, evinin barkının, çoluğunun çocuğunun, işinin gücünün, parasının pulunun olduğu yerde kuvvetli olduğu için, dışarıda gariban olur, boynu bükük olur; hemen dönmek ister. "Burada fazla eğlenmeyeyim, bir an önce işimi bitireyim... Akşama işimi bitireyim, otel parası da vermeyeyim, otobüste uyurum, evime varayım!" der. Otel parasını bile hesap eder, işini çabuk bitirmeye bakar. Boş vakit geçirmez, eğlenmez, sağa sola sallanmaz.

İşte ne kadar güzel, kısa fakat ne kadar güzel bir söz: (*Kün fi'd-dünyâ kenneke garîb*) "Dünyada gurbetteki kimse gibi ol!" diyor. "Bir gurbetçinin, gurbette olan bir vatandaşın vatanına özlemi ve gurbet duyarındaki hali neyse, sen de dünyada öyle ol! Bel bağlama buraya!" diyor.

Sonra, gurbette insan biraz mahzun olur. Gurbet insanın içini burar, kalbini kırar... İtilir, kakılır, kıymeti bilinmez. Bir köşede

yatar, oturur. Onun için, tarikatların çoğunda, derviş kemâle ersin diye bir yolculuk, gurbete çıkmak vazifesi vardır. Şeyh efendi, dervişe der ki:

“—Haydi, çık bakalım şu alıştığın köşkten, evden barktan, dolaş biraz!”

Dolaşır, diyar diyar dolaşır. Biraz tozun toprağın zahmetini çeker, yürümenin gezmenin sıkıntısını çeker. Parasız pulsuz kalmanın sıkıntısını çeker, yolun meşakkatlerinin sıkıntısını çeker. Parasız kalmanın, itilip kakılmanın sıkıntısını çeker. Kimse bilmez hâlini; boynunu büker, öyle yaşar.

Öyle olsun, onları tatsın da, Hanya'yı Konya'yı anlasın, şu nefsin kibri kırılsın diye, insan olgunlaşsın diye, “Hadi bakalım sefere çık!” demişler. Sefer, tarikatın çalışmalarından, vazifelerinden birisi olmuş.

Bazı tarikatlarda :

“—Çık yolculuğa!” derler.

“—Peki efendim, baş üstüne...”

“—Giy çarığını, yanına da bir şey alma! Bir çıkın ekmek al, o kadar...”

Para pul yok... İşte o sıkıntıları çekmeden olgunlaşamıyor insan... Meşhur Şeyh Sa'dî, esir düşmüş Halep'te... Taş kırdırmışlar ona... İslâm Edebiyatı'nın en büyük şairi, yâni muazzam bir şahıs... Taş kırmış. Hiç kimse kıymetini bilmemiş. Öyle olabilir.

Şimdi, “Sen dünyada garib gibi ol; (*ev âbiru sebîlin*) yahut da, yolcu gibi ol!” İkisi aynı, mânâsı yakın... Yâni, bir yoldan giden insan gibi, yürüyüp gidiyor işte... Bir köyün yakınından geçiyor amma, o köyle ilgisi yok... Geçip gidiyor işte, tarlaların yanından... Adamı görüyor, “*Selâmün aleyküm!*” diyor, yürüyüp gidiyor asıl gideceği yere... Sen de böyle ol!

(*Ve udde nefseke min ashâbi'l-kubûr*) “Kendini ölmüşlerden say! Ölmeyecek misin? Öleceğim... Öldün say! Ölmedin ama, ne kadar yaşayacaksın? Ne kadar yaşarsan yaşa, öldün say kendini! Kabir ehlinden say! Kabre konulduğunu düşün, kabrin içinde

yattığın zamanı düşün! Kabre seni koyup da üstünü kapattıkları zaman, hâlinin ne olacağını düşün!"

Ne kadar güzel hadis-i şerifler, ne kadar güzel yâ Rabbi!

İbn-i Ömer RA, "Bu hadis-i şerifi böyle söyledi bana Rasûlüllah SAS..." dedikten sonra, kendisi diyor ki:

إِذَا أَمْسَيْتَ فَلاَ تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلاَ تَنْتَظِرِ الْمَسَاءَ ،

(*İzâ emseyte*) Akşama erdiğin zaman, akşama erdin mi, (*felâ tenteziri's-sabâh*) sabaha çıkacağını bekleme! Ya çıkarsın, ya çıkamazsın!"

Hiç bizde bu zihniyet var mı? Yarına, öbür güne, bir dahaki seneye, beş seneye, on seneye planlarımız vardır bizim... Programlarımız vardır. Nerede bizim kafamız, nerede sahâbenin zihniyeti? Buradan bozuluyor bizim işimiz... Aykırılık buralardan başlıyor. Bizim halimizle, bunların zihniyeti farklı... Oku evliyânın hayatını; hepsi bunlara uygun, bizimki farklı... "Hepsi yanılmış, ben doğruyum!" mu diyeceksin? Hayır, hepsi doğru; sen yanıldın, sen yanlış gidiyorsun! Onun için okuyorum bu sözü!

"Akşamladın mı, sabahı gözleme; sabaha çıktın mı, akşamı bekleme! Ya gelir, ya gelmez; ya yaşarsın, ya ölürsün!"

وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ ، وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ .

(*Ve huz min sıhhatike li-maradıke*) "Sıhhatinden istifade et, hasta olacağın zamanları düşün!" Sıhhat zamanında hazırlık yap, ibadet et, ilim öğren, irfan öğren, hayırlı işler yap! Hasta oldun mu yapamazsın! Kötürüm oldun mu, evden dışarıya çıkamazsın, kimse de yüzüne bakmaz. Bakıcılar oflaya, puflaya bakarlar. Hastalanmadan evvel sıhhatinin kıymetini bil ve yapacağın yap!"

(*Ve min hayatike li-mevtike*) "Ölmeden ölümün için hazırlan, hayatından istifade et!" diyor. "Hayat çabuk geçer, rüzgâr gibi geçer." diyorlar. Benimki de, şu yaşıma kadar rüzgâr gibi geçti.

Şimdi biraz yavaşladı şu anda... Şimdiye kadarki zaman. bir göz yumup açıncaya kadar geçti. Hooop, bir de bakıyor insan, elli yaşında... Bir de bakıyor altmış yaşında... Bundan sonrası da böyle olacak işte; fırt diye geçecek, ömür bitecek... Az vakit değil elli yıl, altmış yıl ama, rüzgâr gibi geçiyor.

"—Ne yaptın?"

"—Vallàhi ne bileyim işte... Bir zaman çocuktum, bir zaman adam oldum, şimdi de ihtiyarladım. Bekliyorum ki, vâdem yete de ölem!"

İşte hayat, rüzgâr gibi geçen bir zaman... Zamanı güzel eden, onun kıymetini bilmektir. Bu zaman içinde gözünü açmazsa, ölümüne hazırlanmazsa, kıymeti olmuyor. Bu zihniyete sahib olacağız; bu zihniyeti, bu telâşı taşıyacağız içimizde... Sıhhatli iken hastalığın telâşını taşıyacağız, hazırlanacağız. Kendimizi garip gibi düşüneceğiz, kendimizi yolcu gibi düşüneceğiz. Böyle düşünmezsek, aldanırız.

d. Dünyada Misafir Gibi Olun!

İkinci hadis-i şerifi okuyorum... Onu da Ebû Nuaym el-Isfehânî kitabında kaydetmiş. El-Hakem ibn-i Umeyr RA'dan. Efendimiz bu hadis-i şerifte buyurmuş ki:[73]

كُونُوا فِي الدُّنْيَا أَضْيَافًا ، وَاتَّخِذُوا الْمَسَاجِدَ بُيُوتًا ، وَعَوِّدُوا قُلُوبَكُمُ الرِّقَّةَ ، وَأَكْثِرُوا التَّفَكُّرَ وَالْبُكَاءَ ، وَلاَ تَخْتَلِفَنَّ بِكُمُ الْأَهْوَاءُ ؛ تَبْنُونَ مَالاَ تَسْكُنُونَ ، وَتَجْمَعُونَ مَا لاَ تَأْكُلُونَ ، وَتَأْمُلُونَ مَا لاَ تُدْرِكُونَ

---

73 Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.358; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.426, no:731; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.241, no:4708; Hakem ibn-i Umeyr RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XV, s.414, no:15843.

(الحسن بن سفيان ، حل. عن الحكم بن عمير)

(*Kûnû fi'd-dünyâ edyâfen*) "Ey mü'minler, dünyada misafir gibi olun!" Misafir o evde ne kadar durur? Kahve içer, çay içer... İkramdan sonra kalkıp gidecek. "Dünyada misafirler gibi durun!

(*Ve'ttehızü'l-mesâcide büyûten*) "Mescidleri kendinize mesken edinin, ev edinin!" Yâni, "Mescide çok gidin, ibadeti çok yapın, ahirete çok hazırlanın!" demek...

Bizim büyüklerimizin de nasihatleri öyledir. Hocamız Rh.A, vefatından bir sene önce ameliyat oldu, hasta yatıyordu. "Abdülhâlik-ı Gücdevânî Hazretleri'nin nasihatlerini tertip et, yaz!" dedi. Ben de tertip ettim. Halbuki aynen yazılması gerekmez mi? Meğer, kendisinin vasiyetini hazırlattırıyormuş bana...

Ben de düzenledim, konuları yanyana getirdim. Onun sözlerini, böyle konuşma üslûbu içinde söylediği şeyleri düzenledim, bir levha haline getirdim. Okudum. "Güzel! Şuraya da şunu ilâve et, buraya bunu ilâve et!" dedi. Şimdi ben edebiyatçıyım, metin neşri anlayışı ile diyordum ki, "Abdülhâlik-ı Gücdevânî Hazretleri'nin nasihatleri arasına niye nasihat sokuyor Hocamız? Niye nasihatin arasına şunu da yaz diyor, metnin asliyetini niye bozuyor?" diye düşünüyordum. Anlayamıyormuşum ki, kendi nasihatini, kendi vasiyetini hazırlatıyormuş bana... Bir sene sonra anladım. Ölmesini istemediğimizden, öleceğini düşünmüyorduk.

Orada da nasihat öyle:

"—Mescidler evin olsun!" diyor Abdülhâlik-ı Gücdevânî Hazretleri... Orada namaz olur, niyaz olur, zikir olur; kötü şeyler olmaz. Mescid, müslümanın kalesidir.

Bir sözü daha var: "Evin de mescid olsun!" Evini de ihmal etme, evinde de namaz kıl! Gece kalk, teheccüd kıl! Duhâyı evinde kıl, bazı sünnet namazları evinde kıl! Sonra, hanımlar için de evinde mescid olması, güzel bir şey... Bazı tanıdığımız hacı hanımlar var, Allah râzı olsun; evlerinde özel oda, ibadet odası

edinmişler. Ne güzel tesbihler, levhalar... Gidiyorlar, orada huzurlu ibadet ediyorlar.

Devam ediyoruz: "Dünyada misafirler gibi olun! Mescidleri kendinize ev edinin!

وَعَوِّدُوا قُلُوبَكُمُ الرِّقَّةَ ،

(*Ve avvidû kulûbekümü'r-rikkah*) "Gönüllerinize, kalblerinize rikkat-i kalbiyeyi huy edinin, yerleştirin, hazırlayın! Kalbiniz rakîk olsun, ince olsun!"

İnce kalpli olun, hassas kalpli olun, gözünüz yaşı olsun! Kötü kalpli olmayın, taş kalpli olmayın, taş bağırlı olmayın! Hissiz, gaddar, merhametsiz, zâlim, yüzü gülmez, duygulanmaz olmayın!"

"—Erkek ağlar mı?"

"—Ağlar."

"—Kadın ağlar mı?"

"—Ağlar. Allah korkusundan ağlar, zikrederken ağlar, Kur'an okurken ağlar."

"—Peygamber Efendimiz ağlamış mı?"

"—Ağlamış."

"—Peygamber Efendimiz nasıl ağlamış?"

Diyor ki bir hadis-i şerifinde:

"—Sizin üç tane dostunuz olsa, birisi size sağken dostluk yapsa, sağken etrafınızda olsa; ötekisi sizinle ahbaplığı sıhhatli iken de, hasta iken de, ömrünüzün sonuna kadar sürdürse; daha ötekisi de sıhhatli iken de, hasta iken de, yaşıyor iken de, öldükten sonra da sizinle dostluğunu sürdürse, hangi dostu tercih edersiniz?"

Diyorlar ki:

"—Öldükten sonra da bize dostluğu devam edeni! Arkamızdan Kur'an okur, hayır yapar; tabii ki o dostu daha çok severiz. Yüzümüze gülen, malımız için bizi seven dosttan, veyahut ölünceye kadar bizimle dostluk edip de, öldükten sonra duasına

bile almayan, bizimle hiç ilgilenmeyen dosttan, tabii ki öldükten sonra da ilgilenen daha iyi...”

Bunu böyle sorduktan sonra, —Efendimiz’in öğretme metoduna bakın, ne güzel öğretiyor!—diyor ki:

“—İnsanın sağlığında iken kendisine fayda vereni, malıdır. Kabre kadar fayda vereni, aile efradı, karısı, çoluğu çocuğudur. Öldükten sonra da fayda vereni, işlediği ibadetlerdir, hayırlardır.”

Fayda veren onlar; ötekilerden fayda yok! Cami yaptırmış ise, sevap gider. Hayırlı işler yapmış ise, sadaka-i câriye yapmış ise; çeşme yaptırmış, köprü yaptırmış, yol yaptırmış; yetimleri büyütmüş, evlendirmiş, çocukları yetiştirip okutmuş, tahsilli adam yapmışsa, öldükten sonra da sevap kazanır.

Birisi kalkıyor, çok duygulanmış, diyor ki:

“—Yâ Rasûlallah! Ben bunu şiir haline getirebilir miyim?”

“—Getir!”

Akşam oturuyor, çalışıyor, Efendimiz’in bu sözlerini güzel bir manzûme haline getiriyor. Ertesi gün de diyor ki:

“—Yâ Rasûlallah! Şiir haline getirdim dün anlattığnız şeyleri, okuyayım mı?”

“—Oku!” diyor Peygamber Efendimiz...

O da kalkıyor ayağa, yazdığı şiiri okuyor. Peygamber Efendimiz başlıyor ağlamaya...

“—Ne ağlıyorsun yâ Mübârek Rasûlallah? Söz senin, fikir senin; o sadece şiir halinde yazdı.”

Rikkat-i kalbiyesi var, kalbi yumuşak... Rasûlüllah Efendimiz’in kalbi canlı, kalbi diri... Kalbi diri olan insanın gözü yaşlı olur.

Alır derviş köylü, sarı çiçeği... Alır eline, bakar, şıpır şıpır ağlar köylü dayı... Ne diye ağlıyorsun? Rabbim şu çiçeğe ne güzellik vermiş, ne koku vermiş... Aman yâ Rabbî, kudretin ne büyük yâ Rabbî! Çiçeğe bakar, ağlar; kuşu dinler, ağlar; manzaraya bakar, ağlar; üzümü görür, ağlar; elmanın kırmızılığına bakar, ağlar... Neden? Rikkat-i kalbiyesi var... “Siz de öyle yapın; siz de kalbinizi

yumuşatın, katı kalbli olmayın!" diyor Peygamber Efendimiz... Açıkça da söylüyor:

وَأَكْثِرُوا التَّفَكُّرَ وَالْبُكَاءَ ،

(*Ve eksirü't-tefekküre ve'l-bükâ*) "Tefekkürü çok yapın ve çok ağlayın!"

Başka bir hadis-i şerifte buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[74]

اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَابْكُوا ، فَإِنْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكَوْا (ابن نصر عن سعد بن أبي وقّاص)

RE. 78/16 (*İkrau'l-kur'âne ve'bkû*) "Kur'an-ı Kerim'i okuyun ve ağlayın! (*Fein lem tebkû fetebâkev!*) Ağlamak gelmiyorsa bile içinizden, ağlıyormuş gibi kendinizi ağlamağa zorlayın!" diyor Peygamber Efendimiz.

Çünkü insan, yavaş yavaş taklitten, hakîkî ağlama durumuna gelir. Cenneti duyunca sevinin, ağlayın! Cehennemi duyunca tüyleriniz ürpersin, ağlayın! Allah deyince ağlayın, Rasûlüllah deyince ağlayın! Firavun deyince ağlayın, Mûsâ deyince ağlayın! Yâni emrediyor Peygamberimiz:

"—Çok düşünün ve çok ağlayın!" diyor.

وَلاَ تَخْتَلِفَنَّ بِكُمُ الأَهْوَاءُ ؛

(*Ve lâ tahtelifenne bikümü'l-ehvâ'*) "Çeşitli hevâ-i nefisler,

---

74 Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.208, no:1198; Bezzâr, *Müsned,* c.IV, s.69, no:1235; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.97, no:314; Muhammed ibn-i Nasr el-Mervezî, *Muhtasar-ı Kıyâmü'l-Leyl*, c.I, s.200, no:156; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.984, no:2794; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.V, s.308, no:4190.

arzular, istekler sizi birbirinizle ihtilâfa düşürmesin!"

Ana fikir bu... Ana yol, ana zihniyet bu... Ahirete hazırlanın; darmadağın olmayın, birbirinizle çekişmeye, ihtilâfa girmeyin! Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, Allah'ın yolunda dosdoğru yürüyün!

Sonra da acıklı bir cümle söylüyor ki, bitiyor bununla... Diyor ki:

تَبْنُونَ مَالاَ تَسْكُنُونَ ، وَتَجْمَعُونَ مَا لاَ تَأْكُلُونَ ،

(*Tebnûne mâ lâ teskünûn*) "İçinde oturamayacağınız evleri binâ edersiniz." Siz yaparsınız, mirasçılar oturur.

(*Ve tecmeûne mâ lâ te'külûn*) "Yemeyeceğiniz malları, paraları, toplarsınız, biriktirirsiniz." Siz toplarsınız haramdan, helâlden... Mirasçılar yer; siz mezarda hesabını vermekle uğraşırsınız, hesabının derdine yanarsınız

وَتَأْمُلُونَ مَا لاَ تُدْرِكُونَ .

(*Ve tüemmilûne mâ lâ tüdrikûn*) "Ulaşamayacağınız emeller, umutlar beslersiniz." Şöyle olacak da, böyle olacak da, efendim, ilerde, filân... Böyle yaparken yaparken, birden hayat bitiverir. Eyvâh! *İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn...*

e. Yunus'tan Şiirler

Ana zihniyet bu olacak muhterem kardeşlerim! Dünyaya böyle bakacaksınız! Gözünüz yaşlı, kalbiniz hassas olacak, duygulu olacak! Kur'an'a bağlı olacaksınız!

Gelelim şiire... O şiiri de okuyacağım. Rahmetli Yunus'un gönlü şad olsun, ruhu şad olsun, kabri nur dolsun... Yunus'un zihniyetine bakın! Oduncu mu bu adam? Böyle oduncu mu olur? Ne biçim oduncuymuş mübârek? Mücevherci gibi, şiirine bak:

Benim bunda kararım yok,

Ben gene gitmeğe geldim.

Bunda dediği burada demek... Bir yerden geldim, gene gitmeğe geldim. Burada kararlı, devamlı ikamet edici değilim.

Bezirgânım, metâım çok,
Alana satmağa geldim.

Söyleyecek sözlerim var, yapılacak işlerim var... Onları söyleyeceğim, onun için geldim, bir vazifem var... Bezirgânım, iş yapacağım, amel işleyeceğim, sevap kazanacağım; onları alıp ahirete gideceğim! Ahiret bezirgânıyım.

Ben gelmedim da'vî içün,
Benim işim sevî içün;

Ben buraya boş palavraya gelmedim, iddialaşmaya gelmedim. "Ben şöyleyim, ben böyleyim, asarım, keserim, enginim, bilgiliyim, efeyim! Var mı bana yan bakan?" demek için gelmedim. Ben sevmeye geldim. Benim işim sevmektir, sevmek...

Dostun evi gönüllerdir,
Gönüller yapmağa geldim.

Kim dostu? Allah! Allah'ın evi gönüllerdir. Allah gönlüne tecellî ediyor mü'minin, kalbine giriyor. Mü'minin kalbinde Allah var... "Allah, Allah... Allah, Allah..." Öyle atıyor kalbi... "Tıkır, tıkır..." demiyor, "Allah, Allah..." diyor. Mü'minin kalbi beytullah... Gönül yıkmağa değil, gönül yapmağa geldim.

Yunus'a bak! Fikrin güzelliğine bak! Asırların eskitemediği fikirler...

Dost esrigi deliliğim,
Âşıklar bilir neliğim,
Değişirüben ikiliğim,

Birliğe yetmeğe geldim.

Bunu anlamazsınız tabii, amma şöyle anlatayım: (*Dost esrigi deliliğim*) "Dostun sevgisinden sarhoşlaşmışım, deliliğim ondan… Sevgi kadehinden, aşk şarabından içtiğimden aklım başımdan gitmiş, mecnun olmuşum." diyor. *Esrik*, sarhoş demek... (*Âşıklar bilir neliğim*) "Bunun ne olduğunu aşıklar bilir, tatmayan bilmez. (*Değişirüben ikiliğim / Birliğe yetmeğe geldim.*) İkiliği ortadan kaldırıp, birliğe ulaşmağa geldim. Yâni, Allah'a kavuşmağa geldim. Sen ben yok, sadece o var..." Nefsi yok etti mi, tevhîde erdiğini anlatmak istiyor.

O pâdişah, ben kuluyam,
Dost bahçesi bülbülüyem,
Ol hocamın bahçesinde,
Şâd olup ötmeğe geldim.

"O Allah padişahtır, melikü'd-dünyâ ve'l-âhireh... Ben de onun kuluyum. Dost bahçesinin bülbülüyüm. Bülbül şıkır şıkır niçin öterse, ben de dostum için oranın bülbülüyüm." (*Ol hocamın bahçesinde / Şâd olup ötmeğe geldim*) *Hoca*, efendi demek... "O Efendiler efendisi Rabbimin bahçesinde, şâd olup ötmeğe geldim." diyor.

Hayatı nasıl anlıyor, anlatıyor, görüyor? Ne şâirâne, ne hassas, ne duygulu!

Bunda bilişmeyen canlar,
Anda bilişemez anlar;

Bu dünyada Rabbini bulamayanlar, burada bilişemeyen canlar, burada Rabbini tanımayanlar, ma'rifetullaha eremeyenler, buradan cahil gidenler, ahirette de bilemezler.

وَمَنْ كَانَ فِي هٰذِهِ أَعْمٰى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمٰى ، وَأَضَلُّ سَبِيلاً

(الإسراء:٧٢)

(*Men kâne fî hâzihî a'mâ ve fil âhireti a'mâ*) "Bu dünyada gözü kör olanlar, ahirette de gözü kör olacak. (*Ve edallü sebîlâ*) Daha sapık olacak ahirette hâli..." (İsrâ, 17/72)

Neden? Bu dünyada Allah'ın varlığını görmedi, birliğini görmedi, dini anlamadı, gerçeği sezemedi; kör gitti. Etrafa bakıyordu ama, gerçekleri görmüyordu. Mâneviyâtı görmüyordu, mâneviyât körüydü. Kalbi kördü, basîreti tıkalıydı, görmedi; âmâ gitti. Ahirette de âmâ olarak haşrolacak, gözsüz haşrolacak. Diyecek ki:

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمٰى وَقَدْ كُنتُ بَصِيراً (طه:١٢٥)

(*Kàle rabbî lime haşertenî a'mâ ve kad küntü basîrâ*) Ahirette itiraza kalkacak: "Yâ Rabbi! Benim gözlerim dünyada etrafı görüyordu. Çiçekleri, yaprakları, renkleri, suyu, bulutu, rüzgârı görüyordu. Dünyada gözü gören bir insandım. Şimdi beni niye gözlerim âmâ olarak haşrettin?" diyecek. (Tâhâ, 20/125)

قَالَ كَذٰلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا ، وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى (طه:١٢٦)

(*Kàle kezâlike etetke âyâtünâ fenesîtehâ*) "Ayetlerim sana geldiği zaman, sen onları kabul etmedin! Reddettin ayetleri, delilleri görmedin! Allah'ın varlığını, birliğini görmedin! O zaman unuttun. (*Ve kezâlike'l-yevme tünsâ*) Mâdem ki, sen onları unuttun; bugün de sen ihmal olunacaksın! Bugün sana itibar yok, izzet yok... Bugün kıymetin yok; unutulmuş, atılmış, itilmiş, âmâ olarak dur orada... Çünkü, dünyada kördün." (Tâhâ, 20/126) denilecek. Yunus bunu anlatıyor.

Yunus ayet biliyor, hadis biliyor; hem de öyle Türkçe kalıba dökmüş ki, çok güzel biliyor. Her beytine bakıyorum, bir ayet aklıma geliyor, bir hadis aklıma geliyor. Çok güzel hazmetmiş.

Arapça'dan almış, eritmiş, bu tarafta Türkçe kalıba dökmüş.

Bilişüben dost ile,
Hâlimi arzetmeye geldim.

Allah'ı tanıyor. "Ona hâlimi arzetmeye geldim. Bu dünyaya onu tanımağa, kulluk etmeğe geldim." diyor.

Yunus eydür âşık oldum,
Ma'şûka derdinden öldüm;

Şimdi tasavvuf düşmanları Yunus'a kızacaklar. Çıkar tabancaları, bıçakları... Hücum Yunus'a! Bak, Yunus ne diyor: "Aşık oldum. Aşkullah, muhabbetullah galebe çaldı; sırıl sıklam aşık oldum, deli dîvâne oldum. Sevgilimin derdinden öldüm."

Gerçek erin kapısında,
Ömrüm harcetmeğe geldim.

Er, ricâlullah demek... Allah'ın erleri, Allah eri, Allah ehli, ehlullah demek... "Hakîkî kulun, ehlullahın, evliyâullahın kapısında ömrümü harc etmeye geldim." diyor. Hizmetin en güzeli o diye, öyle söylüyor.

Allah bize akıl fikir versin... Allah bize hidâyet versin... Bizi sevdiği hallere eriştirsin, sevdiği huylara kavuştursun... Sevdiği kullardan eylesin, sevdiği yollarda yürütsün... Huzuruna sevdiği kul olarak varanlardan eylesin, aziz ve muhterem kardeşlerim!

2. 1. 1991 - Melbourne

19. AHİRETİN EVLÂTLARI OLUN!

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ ve mevlânâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Muhterem Kardeşlerim!

Çok iyi biliyoruz ki, dünya bir imtihan yeridir. Buraya kulluk yapmağa geldik. İmtihanı kazanmak vazifemizdir. Burası fânîdir, geçicidir, çok kısadır. Bir göz yumup açıncaya kadar zamanı birden geçiverir. Asıl yurdumuz, asıl yerimiz ahirettir. Zâten oradan geldik, ahiretten geldik dünyaya... Burada bir müddet yaşayacağız. Bu yetmiş sene, seksen sene bir ömür... Bize göre uzunca bir zaman gibi geliyor ama, çok kısa bir zamandır. Ahiretin ebedî hayatına göre de, sıfırdır. Nisbet kabul etmeyecek kadar azdır.

Burası yurtsuzların yurdudur, yersizlerin yeridir, evsizlerin evidir, malsızların malıdır... Akılsızların gaye edinip, toplamağa çalışıp, hedef olarak gözlerine aldıkları, var güçleri ile çalıştıkları yerdir.

a. Ahiret Ehli Olun!

Halbuki, bizim Peygamberimiz SAS, bu dünyaya meyletmemizi tavsiye etmemiştir. Taberânî'nin rivâyet ettiğine göre, çok net, gayet güzel bir tarif ile şöyle tarif ediyor:[75]

---

[75] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.288, no:7158; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.216, no:5598; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.232, no:3117; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.415, no:3151; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.361; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.264, Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.233, no:6310; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.461, no:10032.

أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا الدُّنْيَا عَرَضٌ حَاضِرٌ، يُصِيبُ مِنْهَا الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ؛ وَإِنَّ الْآخِرَةَ وَعْدٌ صَادِقٌ، يَحْكُمُ فِيهَا مَلِكٌ قَادِرٌ، يُحِقُّ بِهَا الْحَقَّ وَيُبْطِلُ الْبَاطِلَ؛ أَيُّهَا النَّاسُ، فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ، وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ كُلَّ أُمٍّ يَتْبَعُهَا وَلَدُهَا (الحسن ابن سفيان، طب. وابن مردويه، حل. عن شداد بن أوس)

RE. 184/4 (*Eyyühe'n-nâs, inneme'd-dünyâ aradun hâdırun, yusîbu minhe'l-berrü ve'l-fâciru; ve inne'l-âhiretü va'dün sàdıkun, yahkümü fîhâ melikün kàdirun, yuhikku bihe'l-hakka ve yübtılü'l-bâtıl; eyyühe'n-nâs, fekûnû min ebnâi'l-âhireh, ve lâ tekûnû min ebnâi'd-dünyâ; feinne külle ümmin yetbeuhâ veledühâ*)

Herkesin kavrayabileceği, çok anlaşılır bir şekilde ifade ediyor Peygamber SAS:

(*Eyyühe'n-nâs*) "Ey insanlar! (*İnneme'd-dünyâ aradun hâdırun*) Dünya, hâlihazırda elde bulunan bir metâ'dır, bir imkândır, bir fırsattır. (*Yusîbu minhe'l-berrü ve'l-fâciru*) Herkes bundan yiyor, içiyor. İyi insan da, kötü insan da; mü'min de, kâfir de dünyadan istifade ediyor."

(*Ve inne'l-âhiretü va'dün sàdıkun*) "Ahiret ise sadık, böyle el altında, hemen görülen, elle tutulan, müşahhas bir olay değildir, değişmez bir vaaddir. İleride olacak, istikbal dediğimiz bir şeydir. Ama olacak! (*Yahkümü fîhâ melikün kàdirun*) Orada Kàdir olan, adaletli olan, kâinâtın sahibi, *mâliki yevmi'd-dîn, melikü'd-dünyâ ve'l-âhireh*, cezâ gününün, mükâfat gününün sahibi olan Allah; dünyanın ahiretin sahibi, kâinâtın hâlikı ve mutasarrıfı olan Allah, kulları hakkında hükmedecek!"

(*Yuhikku bihe'l-hakka ve yübtılü'l-bâtıl*) "Hakkı yerine getirecek, bâtılı ibtal edecek!" Haklı olanlar kurtulacaklar,

bayram edecekler... Haksız olanlar, haksızlıklarının karşılığını görecekler; aldıkları hakları verecekler, kat kat ödeyecekler... Binâen aleyh, asıl önemli olan orası...

Sonra diyor ki, Peygamber Efendimiz:

(*Eyyühe'n-nâs, fekûnû min ebnâi'l-âhireh, ve lâ tekûnû min ebnâi'd-dünyâ*) "Ahiretin evlatları olun, dünyânın evlâtları olmayın!" Yâni, ahiretin ehli olun, dünyânın ehli olmayın!

Ahiret devamlı, büyük, önemli... Dünya muvakkat, küçük, geçici... Onun için, ahiretin ehli olun, ahiret evlâtları olun, ahiret yurdunun evlatları olun! (*Feinne külle ümmin yetbeuhâ veledühâ*) Çünkü, evlâdı anaya tabi olur, peşinden gider. Her kuzu, anasının peşinden gider. Dünya ehli olursanız, dünya ile beraber helâk olursunuz. Ahiret ehli olursanız, ahiretle beraber kurtulursunuz.

Şimdi bu tercihi yapması lâzım bütün müslümanların... Ama, bu bir akıl tercihi, ilim tercihi, muhâkeme sonucu bir tercih... Bilgece, bilgince, derinlemesine olan bir tercih... Çünkü, fikre dayanıyor. Yâni, önünde iki tane görünen şey yok; "Şunu mu alayım, bunu mu alayım? Şu daha büyük, şunu alayım... Bu daha kıymetli bunu alayım..." diyemiyorsun. Mânevî bir şey... Fakat, imanı kuvvetli olanların tercihleri çok net olabilmiş. Evet, görünen bir şey değil ama; ahirete imanları olduktan sonra, cennete cehenneme inançları olduktan sonra, tercihlerini çok net olarak yapmışlar. Bütün eski müslümanların tercihleri çok net olmuş.

b. Ahireti Tercih Edenlerin Durumu

Dünyayı tercih edenlerin durumlarını, bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz şöyle anlatıyor:[76]

---

[76] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.128, no:4095; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.183, no:21630; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.455, no:680; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.143, no:4891; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.288, no:10338; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.

مَنْ كَانَتْ نِيَّتَهُ الْآخِرَةَ، جَمَعَ اللهُ شَمْلَهُ، وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ، وَ أَتَتْهُ الدُّنْيَا وَ هِيَ رَاغِمَةٌ؛ وَمَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الدُّنْيَا، فَرَّقَ اللهُ عَلَيْهِ أَمْرَهُ، وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلاَّ مَا كُتِبَ لَهُ (ه . حم . حب . طب. هب. عن زيد بن ثابت)

(*Men kânet niyyetehü'l-âhireh*) "Her kimin ki niyeti ahiret olursa, 'Ben ahireti kazanacağım, ben cenneti elde edeceğim, cehenneme düşmeyeceğim... Rabbimin huzurunda mahcub olmayacağım... Ben Mahkeme-i Kübrâ'da haklı olmaya gayret edeceğim. Mühim olan ahirettir; bana dünya gerekmez, ahiret gerekir.' diye, imanının gereği olan tercihi yaparsa bir insan, (*cemea'llàhu şemlehû*) Allah onun iki yakasını bir araya getirir."

Ahireti istiyor, dünyayı istemiyor... Dünyaya metelik vermiyor, aldırmıyor... Dünyayı sevmiyor, dünya için çalışmıyor... Olsun! Allah ona yardım eder, iki yakasını bir araya getirir, işlerini düzeltir. Mânevî bir şeydir bu... (*Ve ceale gınâhü fî kalbihî*) "Gönlüne bir huzur verir, bir zenginlik verir." Dünyaya aldırmaz, padişaha kul olmaz, paraya aldanmaz, menfaate göre değişmez. Kimsenin söz geçiremediği hür bir insan olur.

Onun için, bizim büyüklerimizi, en yüksek seviyedeki olgun, kâmil, evliyâ insanları ahrâr diye anlatırlar. *Ahrâr*; hürler, hür insanlar... Neden? Dünyadan bağını koparmış, dünya bağı ile eli ayağı bağlı değil... Dünyalık yönünden bir takım şeyleri yapmağa mecbur değil... Birisinin emri altında değil... Dünyanın kulu değil... Dünyada bir adamın, bir patronun, bir şeyin kulu değil... Hür!

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.206, no:6187: *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XXI, s.341, no:23681.

Onun için Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî diyor ki:

"Bağını kopar da, hür ol evlât! Kopar şu bağları! Nedir bu; altının, gümüşün esiri oluyorsun? Sımsıkı bağlamış seni, altın, gümüş, mevkî, makam, dünya... Ne oluyor yâni? Kopar şu bağlarını, hürriyetine kavuş! Çıkart şu zincirleri ayağından, elinden, boynundan! Hür ol!" diye söylüyor.

Yâni, asıl hürriyet buradadır. Hür oluyor insan...

Dünyaya kıymet vermeyen bir insanı, hiç kimse kandıramaz!

"—Para vereyim yâhu!"

"—İstemem…"

"—Gel seni şuraya tayin edeyim, şu menfaat..."

"—Başına çalınsın! Benim öyle bir şeyle ilgim yok!"

"—Şöyle yap!"

"—Hayır, Rabbimin dediğini yapacağım."

"—Ama, başın derde girer!"

“—Girsin...”
“—Malın gider!”
“—Gitsin...”
“—Canın gider!”
“—Giderse gitsin...”

Değiştiremezsin! Top, tüfek, atom, füze, teknoloji... Hiç bir şey tesir etmez, böyle insana... Ahiret insanı oldu mu, dünyaya metelik vermedi mi, Allah’a bağlandı mı; o zaman, ona hiç kimse tesir edemez. Böyle bir bağışıklık kazanır yâni...

Dünyaya kıymet vermemeye, tasavvufta *zühd* derler. Zühd sahibi, aldırmıyor dünyaya... —Hocamız’ın da ismi Zâhid— Dünyaya aldırmayan, metelik vermeyen, dünyanın karşısında hür, dünyanın karşısında serbest... Esir değil; bağlı, elpençe divan durmuş, mecbur, mahkûm değil...

Allah’a dayanmaya da tevekkül derler. Allah emrediyor Kur’an-ı Kerim’de:

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ (الاحزاب:٣)

(*Fetevekkel ale’llah*) “Allah’a tevekkül et!” (Ahzab, 33/3) “Onu metin dayanak edin kendine, ona ısmarla işlerini! Sırtını Allah’ın kudretine daya, Allah’ın dinine daya! Allah’ın rızası yoluna git!” diye tevekkülü emrediyor.

وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ (المائدة:٢٣)

(*Fetevekkelû inküntüm mü’minîn*) “Mü’minseniz, Allah’a tevekkül edin!” (Mâide, 5/23)

Eski ümmetlere de bunu emretmiş.

“—Düşmanlar geliyor, orduları toplamışlar, bizimle çarpışacaklar, bizi yakacaklar, yıkacaklar, ezecekler, esir edecekler, öldürecekler!” denilince;

وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران:١٧٣)

(*Ve kàlû hasbüna'llàhu ve ni'me'l-vekîl*) "'Allah bize yeter! O ne iyi vekildir!' dediler." (Âl-i İmran, 3/173) diyor.

İşte böyle, Allah gönlüne bir zenginlik, hareketlerine bir hürriyet verir.

Dünyanın en hür insanları mutasavvıflardır. Hiç kimse onlara bir şey yapamaz! Padişah ziyaretine gelmek istiyor;

"—Elini öpeyim, duasını alayım!" diyor.

"—İstememem..." diyor.

"—Sarayıma gel!"

"—Gelmem, sarayın senin olsun! Sen bu zulüm ile topladığın paranın hesabını nasıl vereceğini düşün! Beytülmal-i müslimîni boş yere harcama! Ahireti düşün, Mahkeme-i Kübrâ'yı düşün!" diye kafa tutuyorlar.

Alimin birisi, Emevî hükümdarlarından bir hükümdarın yanına giriyor:

"—Es-selâmü aleyke yâ filanca!" diye hitab ediyor.

Adam kıpkırmızı kesiliyor.

"—Şuna bak! İzinsiz giriyor, lâubâli bir selâm veriyor, geçiyor bir yere oturuyor..." diye sinirleniyor ama, bir de merak ediyor. Herkes onun karşısında el pençe divan dururken, "Emret efendim!" derken, bir işareti ile kelleler uçarken, herkes emrine oraya buraya koştururken, "Bu ne korkusuzluk, bu ne cesaret, bu ne böyle aldırmazlık?" diye hayret ediyor. Diyor ki:

"—Niye bana devlet başkanı olarak hitab etmedin? Niye bana 'Ey mü'minlerin emîri!' demedin de adımı söyledin? Ben müslümanların başkanıyım ya!"

"—Müslümanları senden memnun görmedim de ondan!" diyor. Cevaba bak, şak yapıştırıyor. "Müslümanlar senden memnun değil ki, İmâmü'l-müslimîn diyeyim sana! Mü'minler seni sevmiyor ki, sana Emîre'l-mü'minîn diyeyim! Sen saray

kurmuşsun, beytülmal emrinin altında, elinde... Harca babam harca... Sağa harcıyorsun, sola harcıyorsun, keyif yapıyorsun. Allah'tan korkmaz mısın, hesaptan korkmaz mısın? Senin bu beytülmal-i müslimîni yağma etmeye, kendine göre harcamaya ne hakkın var? Onun için sana adınla hitâb ettim." diyor.

Yâni, devlet başkanı olduğunu tanımıyor. Çünkü, müslümanlar memnun değil... Kahren geçmişsin tepelerine, enselerine oturmuşsun, bacaklarını kilitlemişsin. "İn aşağıya!" diyorlar, inmiyorsun. Atmak istiyorlar, atamıyorlar.

Sonra diyor:

"—Niye böyle, ben izin vermeden hemen gittin, istediğin bir yere oturdun; huzurumda niye ayakta durmadın?"

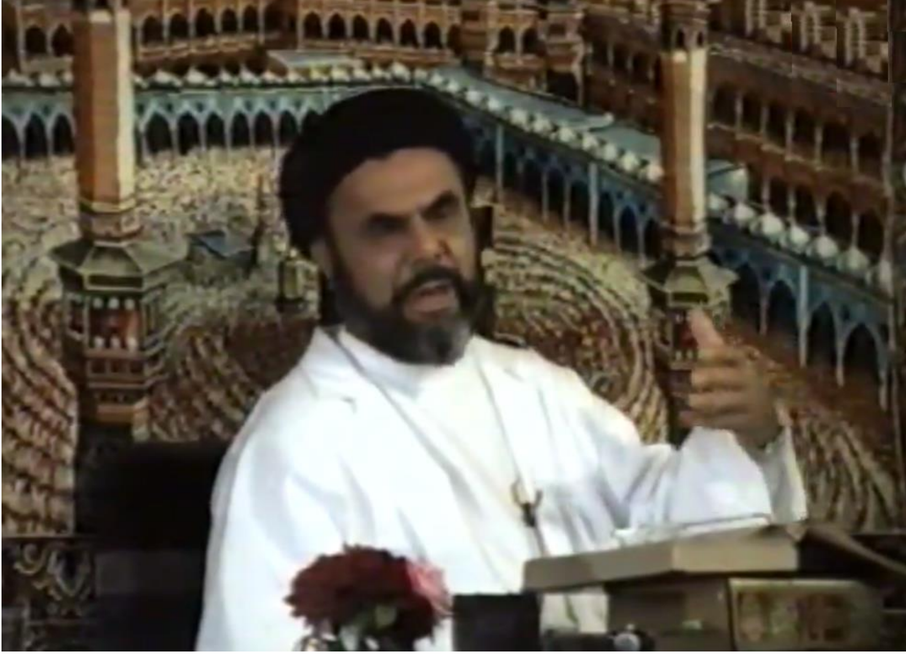
Diyor ki:

"—Peygamber Efendimiz buyurdu ki: 'Cehennemlik kimse görmek isteyen, kendisi oturduğu halde, karşısındakini ayakta beklettiren kimseye baksın! Kendisi oturuyor, karşısındakini ayakta tutuyor, öyle konuşturuyor. Mağrur, mütekebbir, vicdansız, adalet duygusu içine yerleşmemiş... Cehennemlik bir kimse görmek isteyen, onun yüzüne baksın!' demişti Peygamber Efendimiz... Seni cehennemlik duruma düşürmemek için, oturdum kendiliğimden..."

Ondan sonra da diyor ki:

"—Bak ey filânca! Dünya fanidir; ahiret var, hesap var... Sen buraya, bunlara doğrudan doğruya kendin sahip değilsin; bir görevlisin, görevin var... Bu görevi doğru yaparsan, kurtulursun. Yapamazsan, maiyetindekilerin ve yönettiklerinin vebali de senin omuzuna yüklenir. Vebal üstüne vebal yüklenirsin, mahvolursun, perişan olursun!" diye dobra dobra bir nasihat çekiyor. Öyle bir nasihat çekiyor ki, adamın kalbi yumuşuyor, başlıyor hüngür hüngür ağlamaya...

Çünkü, karşısındakini öldürebilir, "Öldürün bunu! Alın bunu hapse atın, kesin kafasını!" diyebilir. Ölümden korkmuyor, hapisten korkmuyor.

Hiç bir alim hapis korkusundan, doğruyu söylemekten kaçınmamıştır. Mezheb imamlarından Ahmed ibn-i Hanbel'i, İmam-ı Azam'ı hapsetmişler zamanın yöneticileri... Hapse girmişler, yollarından dönmemişler.

Yusuf AS da hapse girmiş, günaha gitmemiş:

رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ (يوسف:٣٣)

(*Rabbi's-sicnü ehabbü ileyye mimmâ yed'ùnenî ileyh*) "Bunların çağırdıkları günahlı yola gitmektense hapse girerim, daha iyi!" demişler, hapisten korkmamışlar. Allah'tan korkmuşlar, doğruyu söylemekten çekinmemişler.

Süfyân-ı Sevrî, büyük imam, alim... Alim ama, mert alim! Parası yok, pulu yok ama dobra dobra...

Bir menkabesi hoşuma gidiyor: Evinde karanlıkta hırkasını

giymiş, çıkmış. Yolda bir müslümanla karşılaşmış.

"—Selâmün aleyküm!"

"—Aleyküm selâm!"

Demiş ki:

"—Yâ Süfyân-ı Sevrî! Hırkayı ters giymişsin; çıkart da düzgün giy!"

Bakıyor, ters... Yâni, yüzünü tersine giymiş; astarı dışarıda, yüzü içeride...

"—Ben üzerimdeki elbiseyi, Allah rızası için giymiştim. Allah rızası için giydiğim şeyi, kul rızası için çıkartmam!" diyor.

Hiç düşündünüz mü, elbiseyi giyerken Allah rızası için giymeyi? Hiç aklınıza geldi mi?

Muhterem kardeşlerim! Allah emrediyor; örtülmesi gereken yerler örtülecek. Onun için giyiniyoruz. "Yâ Rabbi, senin rızan için giyiniyorum!" dediniz mi hiç? Bak, alimin haline bak! "Ben Allah rızası için giydim bunu! Allah rızası için giydiğim şeyi, kul rızası için çıkartmam!" diyor. Kul, "Astarını giymiş, şuna bak! Dikiş yerleri görünüyor." diyecek, beğenmeyecek... Beğenmezse beğenmesin, aldırdığı yok!

Harun Reşid ile şehzâde iken görüşürlermiş. Harun Reşid şehzâde, bu da Bağdat'ta alim... İlim öğretiyor, mezheb sahibi... İmam-ı Azam gibi, Ahmed ibn-i Hanbel gibi, İmam-ı Malik gibi mezheb sahibi bir fakih, alim... Ağabeyi öldükten sonra, Harun-u Reşîd'i halife yapmışlar. Getirmişler, saraya oturtmuşlar. Herkes tebrike gidiyor, "Mübarek olsun, hayırlı olsun saltanatınız, devletiniz, hükümdarlığınız..." diyor. O sırada Süfyân-ı Sevrî (Rh. A) Basra'ya gidiyor, Bağdat'tan uzaklaşıyor. Yâni, şehzâdeliğinde tanıdığı adam hükümdar olunca, Bağdat'ta durmaktan vazgeçiyor. Basra'ya gidiyor, Basra Camii'nde ders vermeye başlıyor. Fıkıh dersini, ilmini, irfanını Basra şehrinde vermeğe başlıyor.

Bir zaman sonra, ilk telâşlar geçtikten sonra, Harun-u Reşid bakıyor, diyor ki:

"—Benim Süfyan diye tanıdığım bir âlim kimse vardı. Hiç gelmedi, beni tebrik etmedi. 'Mübârek olsun saltanatın!' filân

demedi. Arayın şunu!”

Diyorlar ki:

“—Efendim, burada yokmuş.”

“—E, neredeymiş?”

“—Basra’ya gitmiş. Güneydeki, bilmem kaç kilometre uzaktaki Basra’ya terk-i diyar etmiş.”

Diyor ki:

“—Bir mektup yazın!”

Bir ferman, bir nâme yazıyorlar. Sırmalı, atlas elbiseli, güzel giyimli, boylu poslu, kılıçlı, yakışıklı bir saray çavuşuna, haber ulağına veriyorlar. O da biniyor bineğine, Bağdat’tan Basra’ya geliyor. Soruyor:

“—Burada Süfyân-ı Sevrî diye bir alim varmış nerede?”

Diyorlar ki:

“—Basra Ulucamii’nde ders veriyordur, git oraya!”

Oraya gidiyor. Talebeler halka olmuş, Süfyân-ı Sevrî Rh. A ders anlatıyor. Elinde padişahın nâmesi, fermanı, içeriye giriyor:

“—Selâmün aleyküm!” diyor. “Padişahtan, Abbasî imparatorundan, Emîrü’l-mü’minîn’den size mektup getirdim ey üstad!” diye mektubu uzatıyor.

Süfyân-ı Sevrî, mektuba elini uzatmıyor. Bir talebesine:

“—Senin için mahzuru yoktur. Şu zalimin mektubunu sen al! Bakalım ne demiş?” diyor.

Haberci şaşırıyor. Talebesi mektubu alıyor.

“—Aç bakalım, oku!” diyor.

Okuyor:

“—Yâ Süfyan! Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah! Padişah oldum; herkes beni tebrik etti, kutladı. Sen gelmedin! Eskiden seninle tanışırdık, ahbaptık. Sen de gelsene sarayıma! Buyur, dâvet ediyorum, beklerim. Hem sana hazinemden ihsanlarda, bağışlarda, atiyyelerde bulunurum... filân.” Böyle şeyler yazmış.

Diyor ki:

“—O zalimin mektubu yanımda kalmasın, çevirin arkasını!”

Ön tarafı dolu, arka tarafı boş ya mektûbun... "Çevir arkasını yaz:

—Yâ Harun! Sen Allah'tan korkmaz mısın? Sana Allah'tan korkmanı tavsiye ederim! Ahirette çetin hesap vardır. Vazifenin ne kadar çetin olduğunu sana hatırlatırım. Adaletten ayrılma! Müslümanların malını gelişigüzel sarf etmeye nereden hak buluyorsun? Beytülmâldan para alıp, seni tebrike gelenlere nasıl dağıtabilirsin? O fakirlerin hakkıdır. Devlet görevi için dağıtılması gereken bir şeyi, sen nasıl kendi bildiğine çarçur edersin, târumâr edersin, keyfince dağıtırsın? Böyle şeylerden seni şiddetle ihtar ederim ki, sakın, vazgeç! Sonra, ahirette başın büyük derde girer. Allah'tan kork! Sen büyüksen, senden daha büyük Allah var... Bir gün onun huzuruna mücrim olarak gidersen, cehenneme atılırsın, yanarsın!"

Böylece bir nasihatnâme döşeniyor. Sonra haberci saray çavuşuna diyor ki:

"—Al bunu götür efendine!"

Adam hayretler içinde kalıyor. Şimdiye kadar nereye mektup götürmüşse, elektrikle çarpmışa dönmüş gönderilen insanlar... Bu hiç aldırmıyor. Ne padişahtan korkuyor, ne saraydan korkuyor. Ya hapse attırırsa, ya öldürürse? Hiç korkusu yok... Ne biçim insan? Bir heybet, bir korku basıyor elçiyi...

Gidiyor Bağdat'a geriye... Mektubu, arkasına yazdığı cevabı, "Buyurun!" diye veriyor Harun-u Reşîd'e... Harun-u Reşid, alıyor okuyor ki, zehir zemberek, biber gibi, Arnavut biberi gibi acı bir mektup... Onun üzerine ağlamağa başlıyor, hüngür hüngür ağlıyor. Çünkü, o sözleri kimse söylememiş ki ona... Herkes, "Ağasın, paşasın! Çok yaşa efendim, padişahım çok yaşa!" demiş. Hiç kimse söylememiş o sözü... Tabii, ağlıyor. Çünkü:

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلاَّ آتِي الرَّحْمَانِ عَبْدًا

(مريم:٩٣)

(*İn küllü nefsin men fi's-semâvâti ve'l-ardı illâ âti'r-rahmâni abdâ*) "Göklerde ve yerde olan herkes istisnasız, kul olarak Rahmân'a gelecektir." (Meryem, 19/93)

Her kul Rabbinin huzuruna kul olarak varacak! Padişah diye, reis-i cumhur diye varmayacak ki; vezir diye, bakan diye varmayacak ki, hepsi kul olarak varacak. En üstün kim olacak? Belki, dünyadaki köle en üstün olacak! Mazlum, fakir, yoksul, alim, sessiz, sedâsız, mağdur, terbiyeli, edepli, kimsenin hakkını yemeyen, dikkatli; o en üstün olacak! Buranın ağası, kölenin dünyadaki efendisi, belki ahirette onun kölesi bile olamayacak! Kölesi olmak için, cennete girmek lâzım! Cennete giremezse, kölesi bile olamayacak! Cennete girerse, belki onun derecesine erişemeyecek...

Hüngür hüngür ağlamış. O böyle ağlayınca, haberi götürüp getiren adama da daha büyük tesir etmiş. Allah Allah! Bu ne biçim alim? Bu ne biçim hâl, bu ne biçim dehşet? O da saraydaki görevini bırakmış, gitmiş Basra'ya... Süfyân-ı Sevrî'ye talebe olmuş, onun derslerine devam etmeye başlamış. Ahiretten korkmuş, hesaptan korkmuş, bırakmış saraydaki görevi...

Şimdi hadis-i şerife dönelim: "Kimin niyeti ahiretse, Allah onun iki yakasını bir araya getirir. Gönlüne zenginlik verir.

وَ أَتَتْهُ الدُّنْيَا وَ هِيَ رَاغِمَةٌ ؛

(*Ve etethü'd-dünyâ ve hiye râğimetün*) "Dünya ona burnunu sürte sürte gelir, mecbûren gelir." Neden? Allah kısmet etmişse, gelir. Süleyman AS'a da Allah padişahlık verdi. Dâvud AS'a komutanlık verdi. Peygamber Efendimiz'e peygamberlik verdi. Sıkıntılar çekti, meşakkatler çekti. Devlet başkanlığı nasib etti. İslâm devletinin başkanlığını nasib etti. Sağa sola mektuplar gönderdi. Ama, dünyalık da geldi, altın da geldi, ganimet de geldi, para da geldi. O onlara kul olmadı, dağıttı.

Ondan sonrakiler de kul olmadılar. Hazret-i Ebûbekir de kul

olmadı; Hazret-i Ömer de, Hazret-i Osman da, Hazret-i Ali de, diğer mübârek insanlar da... Takvâ ile harcadılar.

Demek ki, dünyada ne yiyecek ne içecekse, alın yazısı neyse, o da geliyor insana... Yâni, "Zâhid oldum, dünyayı boşadım, dünyaya aldırmıyorum, benim niyetim ahiret!" diyen insan, dünyadan mahrum da olmuyor. Nasibi neyse, yine geliyor. Nasıl geliyor? Burnunu yere sürte sürte geliyor. Yâni, inatçı bir keçiyi çekip götürmek istediğin zaman, ayaklarını dayatır, burnunu yere sürter, karşı koyar, gelmek istemez. Ama, çekersin gelir. Çünkü sahibi götürecek onu... Sokakta bırakmaz ki, mecbûren götürecek.

Onun için, *rağime*; burnunu yere sürttü demek... (*Ve etethü'd-dünyâ ve hiye râğimetün*) "Dünyalık onun peşinden gelir, burnunu yere sürte sürte gelir. İstemese bile, istemeye istemeye gelir."

c. Niyeti Dünya Olanların Durumu

Buna mukàbil;

وَمَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الدُّنْيَا ، فَرَّقَ اللهُ عَلَيْهِ أَمْرَهُ ،

(*Ve men kânet niyyetehü'd-dünyâ*) "Aklı, hevesi, isteği, arzusu, hedefi, gayesi dünya olan, amacı dünya olan insana gelince..."

Amacı para kazanmak, politikaya girmek, şöhret kazanmak, yükselmek, milletvekili seçilmek, bakan olmak, başbakan olmak, devlet başkanı olmak... Zengin olmak, tüccar olmak, Hawai adalarında yazlarını geçirmek... Ne istiyorsa... Çeşit çeşit keyifler, hevesler...

Şimdi bizim İstanbul'dan bazı ismini duyduğumuz kimseler var... Neredesiniz? Sivas'a avlanmaya gitmişler. Uçağa atlıyorlar, Trabzon'un dağlarına, Doğu Anadolu'nun dağlarına avlanmaya, yaban keçisi avlamaya gidiyorlar. Ellerinde dürbünlü tüfekler... Cumartesi pazar günü keyif yapacaklar. Bunlar işin tıfılları, çoluk çocuk takımı...

Daha iri kodamanları; onlar uçağa binip Kenya'ya gidiyorlar, arslan avlamaya... Arslanı avlıyor, ondan sonra dönüp geliyor. “Oh! Ne güzel tatil geçirdik yâhu! Öff, amma da heyecanlıydı. Arslan üstüme nasıl gırr diye atladı. Nasıl tetiği çektim, postunu nasıl yere serdim. Ondan sonra nasıl bıçağımı çektim, kulağını kestim.” bilmem ne, filân... Yâni, dünya...

Pek çok kimsenin de niyeti dünya... Kadınları köyden kaçırıyorlar, “İstanbul'da artist olacaksın!” diye... “Sırtında kürkler olacak, altında kadillak araba olacak... Şarkıcı olacaksın, çok para kazanacaksın, gecesinde şu kadar para var!” diyorlar. Kaçıyor zavallı kızcağız... Büyük bir kısmı şehire geliyor, niyeti dünya...

Bir insanın niyeti dünya olursa, ne olur? (*Farraka'llàhu aleyhi emrahû*) “Allah onun işlerini darmadağın eder, dağıtır gider. İşleri dağılır, toplayamaz, nereye koşturacağını bilemez. Bir tarafı toplar, öbür taraf dağılır. O tarafa yetişir, beri taraftan bir problem çıkar. Darmadağın, perişan, sıkıntılı, telâşlı... Kalb

hastası olur, damar hastası olur. Senin kadar uyku uyuyamaz, rahat edemez, huzuru yok...” Neden? Allah işlerini dağıttı da ondan...

Sende huzur varsa, “Allah’a hamd ü senâlar olsun...” de! Nimetin şükrünü bilmek ve söylemek lâzım!

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (الضحى:١١)

(*Ve emmâ bini’meti rabbike fehaddis*) [Bununla beraber, Rabbinin ni’metini durmayıb söyle, anlat!] (Duhà, 93/11)

Kaç gündür şurada mehtap üstümüzde, çayır altımızda, yemek midemizde, her türlü keyif içinde padişahlardan güzel yaşıyoruz yâni... Padişahlar bu kadar rahat mı? Saddam rahat mı, Bush rahat mı? Vallàhi de billâhi de değil... Kimi sayalım daha başka? Özal rahat mı? Hiç birisi rahat değil... Yâni, padişahlardan daha rahat oluyor insan... Onlar daha rahatsız oluyor. Neden? Allah işlerini dağıttı mı, kimse toparlayamaz.

Allah bir insana dağınıklık verdi mi, ailesi dağılır; işi, aklı, kalbi dağılır, perişan olur. Dertler böyle her yandan gelir.

Adamın milyarları var bankada... Özel odasına çekiliyor, “Gümmm!” diye bir ses duyuluyor. Kapıyı açıyorlar, bakıyorlar; intihar etmiş...

“—Be herif, ne diye intihar ettin? Paran var; senin sülâlene yeter, oğluna, torununa, torunun torununa yeter. Bankaya koysan, faizini zıkkımlansan yeter.”

Ama intihar ediyor. Neden? Allah işlerini dağıttığından, büyük başın derdi de büyük olduğundan...

Onun için, bizim evliyâullahtan bir tanesi demiş ki: “Şu bizim tattığımız zevkleri, yaşadığımız hayatın mânevî lezzetlerini, safâlarını padişahlar bilselerdi; vallàhi bunları elimizden almak için, bizim üstümüze ordularıyla hücum ederlerdi.. ‘Çok kıymetli şey, ver onu bana!’ diye onu almak için bizimle harp ederlerdi. Öyle safalı bunun hayatı... Ötekisinin hayatı, öyle cefâlı...

Osmanlı padişahlarının hayatını inceliyorsunuz; kırk yaşında, kırk yedi yaşında, kırk iki yaşında, kırk dört yaşında, kırk dokuz yaşında, elli bir yaşında vefat ediyor. Sapır, sapır dökülüyor hükümdarlar... Genç yaşta ölüyor. Neden? Derdi büyük de ondan...

Allah işlerini dağıtır.

وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ،

(*Ve ceale fakrahû beyne ayneyhi*) Fakirliği iki gözünün arasına yerleştirir, sallandırır böyle... "Bak, fakirlik diye bir hadise var, vallâhi karışmam! Sadaka verirsen, zekât verirsen, biraz hayır hasenat yaparsan, paran bitiverir. Haaa, bak; fakirlik seni yutar sonra! Şöyle olur, böyle olur." Fakirlikten ödü patlar adamın... Hayır yapmaz, hasenat yapmaz, para harcayamaz.

"—Yâhu hayır yap biraz!"

"—Şu kadar borcum var, yapamam..."

Neden? Şeytan onun gözünün önünde fakirlik korkusunu tecessüm ettirir. "Aman fakir olmayayım, aman daha çok kazanayım! Bir fabrika daha yapayım..." filân diye telâş içinde uğraşırken, eceli gelir, göçer gider.

وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلاَّ مَا كُتِبَ لَهُ .

(*Ve lem ye'tîhî mine'd-dünyâ illâ mâ kütibe lehû*) "Dünyalıktan da kendisine, Allah'ın kısmetinde yazdığından fazlası da gelmez." Çırpınmak da boşuna, yalvarıp yakarmak da boşuna... O yazılandan fazlası gelmez. Hattâ tarih boyunca, şu hadis-i şerifin mânâsını incelemek mümkündür. Kimlerin durumu ne olmuştur, Allah kimlere neler ihsan etmiştir? Kimler nelerden mahrum olmuştur? Bu besbelli bir şey... Kendi hayatında da insan bunu görebilir.

d. Dünya Sevgisi Bütün Hataların Başıdır

Onun için, insanın ahiret ehli olması lâzım! Ahiret evlâdı, ahiret yurdunun heveslisi olması lâzım! Tüm gayretlerini ona göre yapması lâzım! Niye bunu böyle bastıra bastıra bir konferans konusu olarak anlatıyoruz? Bazı kimseler belki de çeşitli şeyler düşünürler, uygun görmezler. Çünkü:[77]

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ .

---

[77] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asàkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IIIL, s.428; Hz. İsÂ AS'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.326, no:45030.

(*Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîeh*) "Dünyayı sevmek, her hatânın kaynağıdır." Her hatâ oradan kaynaklanır. İnsanı dindarlıktan uzaklaştıran, adâletten uzaklaştıran, hırsızlık, kalleşlik yaptıran, arkadaşlığı bozduran, her türlü hatânın kaynağı dünya sevgisi! Her türlü rekàbet dünyadandır.

İki kardeş birbiriyle savaşır, baba oğluyla savaşır hükümdarlık için... Osmanlı tarihinde bile var... İki devlet birbiriyle savaşır, dünya için... Irak'ın İran'la çarpışması ahiret için miydi? Değil, dünya için...

Mısır'ın Kavalalı Mehmed Ali Paşa'sının, Osmanlı'nın derdi başından aşkın iken, Osmanlıyla harb etmesi, ahiret için miydi? Hayır, dünya menfaati... Kütahya'ya kadar geldi, kaç defa Osmanlı ordusunu yendi. Mısır'da düzenli, belki de dış destekli imkânlarla, Osmanlı'nın başına bir dert de o açtı.

Yavuz Selim, babasını kendisi tahttan indirmiştir. Fatih'in iki oğlu, Bayezid'le Cem, birbirleriyle saltanat kavgası yapmışlardır. Kanûnî Süleyman'ın oğlu babasına asî gelmiştir; savaşmıştır, yenilmiştir, kafası kesilmiştir. Şehzâde Camii'nin önündeki türbede yatar. Baba oğula, kardeş kardeşe, müslüman müslümana düşmanlık yapmış...

Muhterem kardeşlerim! Bütün hatâların başı dünya sevgisi... Dünyadan zâhid olsa insanlar, dünyaya metelik vermeyen insanlar olsalar, bunların hiç birisi olmayacak! Menfaat çekişmesi olmasa, çatışması olmasa, bunların hiç biri olmayacak! Ama menfaat işin içine girdi mi, dünya girdi mi, iş değişiyor. Her hatâ ordan kaynaklanıyor. (*Hubbü'd-dünyâ re'si külli hatîetin*) "Dünya sevgisi, her hatânın kaynağıdır, anasıdır."

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[78]

---

[78] Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.302, no:2244; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.136, no:4102; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.197; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.265, no:1708; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.326; Ebû Hüreyre RA7dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.236, no:4072; Ebû Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.186, no:6084, 6085; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1321; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.14, no:12440.

اَلدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إلاّ ذِكْرَ اللّٰهِ وَمَا وَالاَهُ ، أَوْعَالِمًا ، أَوْ مُتَعَلِّمًا (ت. ه. هب. عن أبي هريرة ؛ طس. عن ابن مسعود)

RE. 208/3 (*Ed-dünyâ mel'ûnetün mel'ûnün mâ fîhâ*) "Dünyâ lânetliktir, lânetlenmiş olan bir şeydir; içindekiler de lânetlenmiştir. (*İllâ*) İstisnâsı var..." Yâni, bazısı lânetli, hepsi lânetli değil... (*İllâ zikra'llàhi ve mâ vâlâhu, ev àlimen, ev müteallimen*) "Zikrullah ve onun tâbîleri, alimler ve ilim öğrenenler hariç."

Bakın, bu hadis-i şerife çok dikkat etmenizi, özellikle dinlemenizi istiyorum:

"Dünya mel'undur, dünyanın içindeki dünyalık her şey de mel'undur. Ancak, zikrullah hariç... Zikrullaha bağlı, o gruptan olan şeyler hariç... Alimler hâriç... Müteallimler, ilim öğrenenler, öğrenciler hariç... Bunlar mel'un değildir; Allah bunları sever. Ötekiler Allah'ın rahmetinden uzaktır, kıymeti yoktur. Allah onlara rahmet nazarıyla bakmamıştır, sevmemiştir, önem vermemiştir."

Allah dünyaya önem vermemiştir, dünyalığa önem vermemiştir. Allah ehli olan insanlar da, dünyaya önem vermemiştir, dünyalığa önem vermemiştir. Ama üç şey sayıyor Peygamber Efendimiz, önemli olarak:

1. (*Zikra'llàhi ve mâ vâlâhu*) Zikrullah ve onun tâbîleri, onunla ilgili detaylar... Zikrullahı sevmiştir Allah... Zikrullahın yapıldığı yerler, mescidler... Zikrullah'ın anlatıldığı, Allah'ın anıldığı kitaplar... Onlar müstesnâ...

2. (*Ev àlimen*) Alim, bilen insan müstesnâ...

3. (*Ev müteallimen*) Öğrenen insan müstesnâ... Ötekilerin kıymeti yok!

Demek ki bu hadis-i şerife göre, şu dünyada Allah'ın sevdiği zikir var, ilim var, ilim öğrenmek var... Bunun dışındaki şeylerin hepsi, başka türlü şeylerdir.

O halde anlıyoruz ki: Ahireti seven fedâkâr insanlar olacağız! Maddeci olmayacağız; maddî hesaplarla birbirini asan, kesen, boğazlayan kurtlar gibi birbirleriyle çarpışan insanlar olmayacağız! Ahireti düşüneceğiz; malımızla, canımızla ahiret için gayret sarf edeceğiz, çalışacağız, çabalayacağız!

Vaktimizi ilim öğrenmekle geçireceğiz! Öğrenmişsek, öğrendiğimizi başkalarına anlatmakla geçireceğiz! Allah'ı anmakla geçireceğiz! Allah unutulmasın diye yapılan faaliyetleri destekleyeceğiz, o faaliyetlerin içinde olacağız! Allah'ı hatırlatıcı, Allah'ın yolunu öğretici çalışmalar ve faaliyetler içinde olacağız! En önemli olan bu!

e. İlim Ehlinin Derecesi

Ayet-i kerimelerden ve Peygamber SAS Hazretleri'nin sözlerinden bu konunun önemini belirten birkaç misal vermek istiyorum. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri açıkça buyuruyor ki:

يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ (المجادلة:١١)

(*Yerfaullàhü'llezîne âmenû minküm ve'llezîne ûtü'l-ilme derecât*) "Allah CC, iman edip de ilim yolunda çalışmış, kendisine ilim bahşedilmiş olan kimselerin derecelerini yükseltir. Yüksek yüksek dereceleri onlara ihsan eder." (Mücâdele, 58/11)

Demek ki: Allah indinde mertebe, mânevî derece, alimlerin, ilim erbabının, kendisine ilim verilmiş insanların oluyor. Ayet-i kerime bunu çok net olarak gösteriyor.

إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ (فاطر:٢٨)

(*İnnemâ yahşa'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ'*) "Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan hakkıyla sakınır, çekinir, korkar." (Fâtır, 35/28)

Kulları içinde Allah'ı hakkıyla alimler bilir. Allah'a hakkıyla alimler kulluk eder. Allah'ı hakkıyla alimler sever. Ma'rifetullah, ihsân, alimlerin işidir. Onun için:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ (الزمر:٩)

(*Kul hel yestevi'llezîne ya'lemûne ve'llezîne lâ ya'lemûn*) "De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" (Zümer, 39/9)

Hiç Allah'ı, Rabbini bilen, ahireti bilen, peygamberi tanıyan, Kur'an'ı bilen, Allah ehli olan insanla, öteki cahiller bir olur mu? Olmaz! Bunlar yüksektir.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:

"Bir insan bir camiye gelir, imama uyar, namaz kılar, kalkar gider. Bir başkası da o camiye gelir, aynı imama uyar, namaz kılar, kalkar gider. Birisi bir sevap alır, ötekisi bin sevap alır. Neden? Bilgeliğinden... Yâni, Allah'ın yolunu bilmesinden, arif, alim, takvâ ehli, şuurlu, dînî bilgisinin kuvvetli olmasından dolayı, bu bin sevap alır, ötekisi bir sevap alır.

"—Ama '*Allàhu ekber!*' dediler, aynı imama uydular?"

Olsun... Ötekisi dükkânı, parayı, geceyi, gündüzü düşündü, zihni başka şeylerle meşgul oldu. Berikisi, el pençe divan durmuşken, rükûda iken, secdede iken Rabbü'l-àlemîn'in azametini, huzurunu düşündü. Huşû içinde namazını kıldı. O bin sevap aldı. Bu da aklını dağıttığı için, bir sevap aldı. Evet, namaz kılmış gibi oldu ama, cemaatle kıldığından namazı kabul oldu ama; o kadar...

O bakımdan, alimin hali başka oluyor. Alim namaz kılıyor, bin alıyor; cahil namaz kılıyor, bir alıyor. Alim uyuyor, sevap kazanıyor. Cahil kalkıyor ibadet ediyor, günah kazanıyor. Gıybet ediyor, ters düşünüyor. Alimin mürekkebi, şehidin kanından daha üstün oluyor. O bakımdan, dinimizin önem verdiği, beğendiği, teşvik ettiği, hedef olarak gösterdiği, tasvib ettiği bilgiyi hepiniz elde edeceksiniz!

Bu üniversite bilgisi, ilâhiyat fakültesi bilgisi de değildir. Bu imam-hatib okulunda okuyup da, oradan alınan diploma da değildir. Çünkü, nice imam-hatib okulu mezunları var ki, nice ilâhiyat fakültesi mezunu var ki, namazı kılmıyor. Demek ki, câhil, demek ki öğrenmemiş...

Ben askerliğimi doçentken yaptım. Geç gittim. Benim gittiğim yerde, benim talebem de varmış; birinci bölükte... Ben üçüncü bölükteydim. Dediler ki: "İlâhiyatlı bir taleben var burada..." Tanıdım, ismini filân bildim, benim talebem... Yanıma gelemedi. Ne namaz kılıyor, ne camiye geliyor... İçki onda, her türlü mel'anet, alçaklık onda...

Bu diploma işi değil, muhterem kardeşlerim! İmam-hatibde okuma işi değil... Medrese işi, ilâhiyat işi değil... Allah'ın sevdiği alim olmak, çobana da nasib olur, ev hanımına da nasib olur. Râbia-yı Adeviyye Zalidemiz'e de nasîb olmuş... İbrâhim Edhem hükümdarmış, ona da nasib olmuş... Şeybân-ı Râî dağda çobanmış, ona da nasib olmuş. Yunus Emre, oduncuymuş. Bu ilmi öğrenecek insan!

Bu ilmi öğrenmedi mi, hepsi boş, hepsi ters... Bir çalışma yapıyor, emekler ters istikamette hebâ oluyor, mahsûl vermiyor. Birkaç gündür bu makina çalışıyor, imâlât yapıyor... Bu taraftan veriyorsun malzemeyi, öbür taraftan çıkıyor... Fakat hepsi kusurlu, hepsi arızalı, hepsi çöpe... Tekrar kazana girecek, eriyecek, tekrar imal edilecek.

Onun için, o ters olmayan, hak olan, güzel, doğru olan ilmi; iyi müslüman olma ilmini, iyi kulluk ilmini, Allah'ı bilme ilmini, irfanı; yâni, tasavvufu, dervişliği insanların öğrenmesi lâzım! Allah'ın sevgili kulu olma ilmini öğrenemezse insan, hava alır. Boşa gelir, boşa gider... Cahil gelir, cahil gider... Kör gelir, kör gider, kör haşr olur...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi bu durumlardan kurtarsın... Sevdiği kul olmağa muvaffak eylesin... O niyetle toplandık, o niyetle çalışıyoruz. Allah bunu nasib eylesin... Bize faydalı ilmi

nasib eylesin...

İlim diyor Peygamber Efendimiz... Bu ayırımı biz kendimiz yapmıyoruz, hadislerden çıkıyor. Bir hadis-i şerifinde Peygamber SAS buyuruyor ki:[79]

اَلْعِلْمُ عِلْمَانِ: فَعِلْمٌ ثَابِتٌ فِي الْقَلْبِ، فَذَاكَ الْعِلْمُ النَّافِعُ؛ وَعِلْمٌ فِي اللِّسَانِ، فَذَاكَ حُجَّةُ اللهِ عَلٰى عِبَادِهِ (أبو نعيم عن أنس)

RE. 223/2 (*El-ilmü ilmân*) "İlim iki tiptir, iki çeşittir: (*Feilmün sâbitün fi'l-kalb*) Bunlardan birisi insanın gönlüne yerleşmiş ve orada sebat bulmuş, sabit olmuş, yer tutmuş olan ilimdir. (*Fezâke el-ilmü'n-nâfi'*) İşte bu faydalı ilimdir. İstenen, arzu edilen ilim budur."

(*Ve ilmün fi'l-lisân*) "Birisi de gönle girmemiş, sadece insanın dilinde kalmış. (*Fezâke huccetu'llàhi alâ ibâdihî*) Bu ilim de, Allah'ın kulları aleyhinde ahirette, mahkeme-i kübrâda kullanacağı bir delildir."

"—Bak, sen dilinle bunu söylemişsin ama, bunun mûcebince amel etmemişsin!" diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin onun aleyhinde delil olarak göstereceğini bildiriyor.

Yâni, eğer ilim sadece dilindeyse, gönlüne yerleşmemişse, içine tesir etmemişse, kendisine hàkim olmamışsa, sadece dilde kalması kıymetli değil.

---

[79] İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.101, no:566; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.346, no:2179; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Dârimî, *Sünen*, c.I, s.114, no:364; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.82, no:34361; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I,s.407, no:1161; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.294, no:1825; Fudayl ibn-i İyad Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.68, no:4194; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.232, no:28667 ve s.325, no:28946, 28947; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.364, no:14499.

Allah bize ilm-i nâfî', faydalı ilim müyesser eylesin... Allah'ın sevgili kulu olmaya yarayan, o ilmi nasib etsin...

"—Hocam, başka ilim öğrenmeyecek miyiz? Ticâret yapmayacak mıyız? Çalışmayacak mıyız, gayret etmeyecek miyiz? Devlet kurmayacak mıyız, parti kurmayacak mıyız?" Ve sâire, ve sâire...

İlm-i nâfîye sahib olmazsan, ticaretin de haram olur. Çünkü, faiz yersin, aldatırsın, çalarsın, çırparsın... Faydalı ilimden istifade etmeden, takvâ ehli has bir müslüman olmadan; politikacı da olsan, devleti milleti kandırırsın, hazineyi soyarsın, vebâl yüklenirsin... Hangi işi yapsan, belâ getirirsin... İlkönce ilm-i nâfî sahibi olacaksın!

İlm-i nâfî sahibi olduktan sonra, hangi meslekteysen, o mesleği güzel yaparsın! Oduncu olsan, Yunus Emre gibi oduncu olursun; tekkeye eğri odun getirmezsin! Çoban olsan, kuzuları kurda kaptırmazsın!

Hazret-i Ömer, Mekke-i Mükerreme'ye gidiyordu. Halife kendisi, emîrü'l-mü'minîn... Medîne'den Mekke'ye gidiyordu, gölgelendiler. Güneş sıcak... Yanında bir adamı var... Öyle orduyla, askerle, müfrezeyle filân gitmiyor. Allah'a dayanmış devlet başkanı... Orduları Azerbaycan'da, Kafkasya'da, İran'da, Gürcistan'da, Afrika'da... Koca devletin başkanı, yanına bir yoldaş almış, —yoldaşsız gitmek doğru değil diye— öyle gidiyorlar. Sıcaktan korunmak için bir yerde gölgelenmişler, gölge bir yere oturmuşlar. Kenarda bir çoban duruyormuş. Selâm vermişler, çağırmışlar. Çoban da gelmiş. Çoban bunları tanımıyor. Demiş ki, Hazret-i Ömer:

"—Şuradan bize bir kuzu ver!"

"—Efendim, ben çobanım, sürünün sahibi değilim! Vazifem, sadece şu kuzuları otlatmak... Satma salâhiyetim yok!"

"—Canım, sat bana! Ben sana parasını vereceğim. Sahibine de kurt yedi dersin, kayboldu dersin, bir yalan uydurursun..."

Çoban diyor ki:

"—Hadi patronu, mal sahibini kandırdık; Allah'ı nasıl kandıracağız?"

Hazret-i Ömer ağlamış, çok beğenmiş, hayran kalmış. Yâni, çobanın takvâsına bak! Sürüden bir tane kuzu eksilse, kim fark eder? "On gündür otlatıyordu, bir tanesi gitmiş, kalmış bir yerde... Kurt kapmış demek ki!" der, biter iş... "Hayır! Allah'a nasıl hesap vereceğiz?" diyor.

Hazret-i Ömer geceleyin sokaklarda dolaşıyor. Bir evin içinden ses geliyor:

"—Kızım, biraz su al! Süt güğümünün içine biraz su kat!"

Kız diyor ki:

"—Anne! Halife, 'Sütlerin içine su katmayın diye emretmemiş miydi? Gündüz tellâl bağırtmamış mıydı?"

"—Canım, şimdi gecenin yarısında halife mi var kız, burada? Kat suyu sütün içine! Kim görecek, halife nerden bilecek?" diyor.

"—Pekiyi Anne, Allah bilmiyor mu? Allah görmüyor mu? Hem sütün içine su katıyorsun, hile oluyor; bir günah... Hem de, emîrül mü'minînin, halife-i rasûlüllahın buyruğuna, emrine, fermanına aykırı bir işlem yapılıyor; iki türlü günah var! 'Karanlık odanın içinde, evin içinde Hazret-i Ömer nereden bilecek, kat sütün içine suyu!' diyorsun; Allah'ı nasıl aldatacağım, Allah görmüyor mu?" demiş.

Halbuki, Hazret-i Ömer'e Allah bildiriyor öbür tarafta... Dışarıda Hazret-i Ömer duyuyor işi... Ama o, "Nerden bilecek; sütün içine suyu kat!" diyor. Kız da, "Anne! Allah görmüyor mu?" diyor. Hazret-i Ömer gece bir şey dememiş, o evin hangi ev olduğunu bellemiş.

Ertesi sabah, o sesi duyduğu evin kapısını çalıyor. "Kızınızı oğluma, Allah rızası için gelin istiyorum!" diye talib oluyor. Kızı görmüş değil... Boyunu bilmiyor, posunu bilmiyor. Güzel mi, çirkin mi, hasta mı, sıhhatli mi, acûze mi; bilmiyor. Kalbi güzel ya, kalbini anladı ya, niyetinin güzel olduğunu anladı ya, oğluna alıyor o kızı... Oğluyla o kızın evliliğinden nice salih insanlar dünyaya geliyor. Tarihlere geçmiş meşhur insanlar doğuyor.

Onun için, insan ilm-i nâfîye sahib olursa, Allah'ın sevdiği bir kul olur. İlkönce o işi hallederse, iyi mühendis, iyi asker, iyi çoban olur... İyi oduncu, iyi öğretmen, iyi talebe olur... İyi koca, iyi karı, iyi evlât, iyi baba olur... İyi devlet adamı, iyi meb'us, iyi elçi olur… Her şeyi ondan sonra iyi olur.

Ama, kendisi iyi olmazsa, ilm-i nâfî sahibi olmazsa, kalbi fesat olursa, kafası bozuk olursa; hangi işe soksan, oradan bir zarar, bir ah, bir vah gelir. Sonunda "Hay Allah! Keşke bu adamı tayin etmeseydim buraya!" dersin.

Onun için, ilkönce hepimizin, hepinizin, tüm insanların, dışarıdaki bütün insanların ve bütün müslümanların; Allah'ın istediği kul olmak, Allah'ın istediği zihniyete sahib ahiret ehli olmak, dünya ehli olmamak, dünya sevgisini kalbinden çıkarmış, ahiret sevgisini içine koymuş olmak, Allah korkusunu kalbine yerleştirmiş olmak zihniyetini elde etmesi lâzım! Bunu elde etti mi, insandan korkma! Çoban olsa, götürsen devlet başkanlığını versen, güzel idare eder. Beş tane üniversite bitirmiş insandan daha güzel idare eder. Allah'tan korktuğu için... Allah mânevî bakımdan yardım da eder.

Osman-ı Gàzi hangi üniversiteyi bitirmişti? İmparatorluk kurdu. Orhan-ı Gàzi'nin tahsilinin, diplomasının derecesi ne idi? Osman-ı Gàzi duvarda asılı bir şey görüyor:

"—Bu neymiş?" diyor.

"—Bu Allah'ın kelâmı, Kur'an-ı Kerim..." diyorlar.

Yâni Kur'an-ı Kerim'den haberi yok rahmetlinin... Duvardaki cüz kesesinin içinde asılmış olan Kur'an'dan haberi yok… Demek ki, aşîret reisi, koyun güdüyor, aşîretinin işleri ile meşgul oluyor. Ümmî, okuması yok, tahsili yok... Ama, Şeyh Edebâlî'yi seviyor, hürmet ediyor... Alimdir diye ziyaretine geliyor, evinde misafir kalıyor. Soruyor:

"—Bu duvardaki ne?"

"—Kur'an-ı Kerim bu..."

"—Haa, öyle mi?"

Sabahleyin bakıyorlar, yatağına yatmamış Osman-ı Gàzi... Neden?

“—Allah’ın kelâmının karşısında yatılır mı?” diye...

Yâni ümmî imiş ama kalbi temizmiş. Tahsili yokmuş ama, Allah ona Osmanlı İmparatorluğu’nu kurdurtmuş.

Onun için, bize Allah’tan korkan insan lâzım! Bize Allah ehli, Allah eri, ahiret ehli, ahiret evlâdı lâzım! İlm-i nâfî lâzım, ilm-i nâfî ile yetişmiş insan lâzım! Yunus lâzım bize, Mevlânâ lâzım! Bize öyle insanlar lâzım! İsterse ümmî olsun...

Ümmî olurlar, imparatorluk kurarlar. Son zamandakiler gibileri, Sorbon’da, Amerika’da tahsil yapmış olurlar, memleketi batırırlar. Koskoca imparatorluğu çeyrek asır içinde harmana çevirirler, mahvederler. Hâlâ derdi devam eder. Ortadoğu’daki sıkıntılar, başka yerlerdeki sıkıntılar, hâlâ ondan dolayı çekiliyor.

Allah bizi, hayırlı ilimlerle mücehhez eylesin... O râzı olduğu zihniyete sahip eylesin...

03. 01. 1991 - Melbourne/Avustralya

20. İLK SÖZ LÂ İLÂHE İLLA'LLÀH OLSUN!

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Muhterem Kardeşlerim!

Bugün cuma... Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden bazılarını okuyarak zamanımızı Rabbimiz'in rızasına uygun geçirmeğe gayret edeceğiz. *Râmûz el-Ehâdîs* isimli kitaptan, alfabetik sırayla peşpeşe bazı hadis-i şerifleri okuyacağım. Konuları değişik olarak gelebilir.

a. İlk ve Son Sözün Önemi

İbn-i Abbas'tan rivâyet olunduğuna göre, Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[80]

افْتَحُوا عَلَى صِبْيَانِكُمْ أَوَّلَ كَلِمَةٍ بِلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، وَلَقِّنُوهُمْ عِنْدَ الْمَوْتِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ كَانَ أَوَّلُ كَلاَمِهِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، وَآخِرُ كَلاَمِهِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، ثُمَّ عَاشَ أَلْفَ سَنَةٍ ، مَا سُئِلَ عَنْ ذَنْبٍ وَاحِدٍ (ك. في تاريخه ، هب. عن ابن عباس)

---

80 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.397, no:8649; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.71, no:207; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.441, no:45332; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.V, s.160, no:3910.

RE. 76/1 (*İftehû alâ sıbyâniküm evvele kelimetin bi-lâ ilâhe illa'llah, ve lakkınûhüm inde'l-mevti lâ ilâhe illa'llah. Feinnehû men kâne evvelü kelâmihî lâ ilâhe illa'llah, ve âhiru kelâmihî lâ ilâhe illa'llah, sümme âşe elfe senetin, mâ süile an zenbin vâhidin*)

Açılan sayfadaki hadis-i şeriflerden birincisinde, Peygamber SAS Efendimiz, Beyhakî'nin *Şuabü'l-İmân*'ında rivâyet ettiğine, Hâkim'in *Tarih*'inde kaydettiğine göre, buyurmuş ki:

"—Çocuklarınıza konuşmada ilkönce, ilk konuşma olarak *Lâ ilâhe illa'llah*'ı öğretin! İlkönce onlar *Lâ ilâhe illa'llah* demeyi öğrensinler! Sonra, vefât etmek üzere olan müslümanlara da, ölmek üzere olan müslüman kardeşinize, yakınlarınıza da *Lâ ilâhe illa'llah* sözünü telkin edin! Çünkü, kimin ilk sözü *lâ ilâhe illa'llah* diyerek başlar, ondan sonra da son sözü *lâ ilâhe illa'llah* olur da öyle kapanırsa; bin sene yaşasa, herhangi bir günahtan sorgu suali olmaz!"

Peygamber SAS Efendimiz, ilkönce çocuklarımıza *Lâ ilâhe*

illa'llah'ı öğretmemizi tavsiye etmiş oluyor. Tabii, çocuk *Lâ ilâhe illa'llah*'ın şuuruna daha sonra gelecek. Belki büyüyecek, büluğa erecek, aklı başına gelecek; *Lâ ilâhe illa'llah*'ın ne demek olduğunu o zaman anlayacak. Ama, küçükten telkin etmeyi tavsiye ediyor.

Çünkü, insanlar her şeyi derinlemesine tefekkürlerle, mukayeselerle; eğrisiyle doğrusuyla görüp, karşısına bütün gerçekleri sıralamakla; onları sıraladıktan sonra da isabetli bir şekilde en doğrusunu seçmekle tercihlerini yapmıyorlar hayatta… Maalesef böyle değil...

Böyle olsa, bu bilimsel çalışmadır, bu ilmî çalışmadır, ilmi rehber edinmektir. Ön fikri yok, sadece bir konuyu araştırıyor. Bu araştırdığı konuyu çeşitli yöntemlerle, çeşitli alimlerin kanıtlarıyla inceliyor. Falanca şöyle demiş, filânca da böyle demiş... Ötekisi de şöyle söylemiş. Onun delili ne, bunun delili ne? Bu araştırma, muazzam bir şey... Bu içtihad, bilimsel çalışmanın en yükseği, en güzeli... Temennî edilir ki, her insan böyle olsun, her kararımız böyle alınsın! Ama, maalesef pratik hayatta böyle değildir.

b. Çocuklarda Eğitimin Önemi

Meselâ, Peygamber SAS buyuruyor ki:[81]

---

[81] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.465, *Cenâiz* 29/91, no:1319; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2047, *Kader* 46/6, no:2658; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.642, *Sünnet* 34/18, no:4714; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.447, no:2138; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.241, no:571; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.233, no:7181; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.337, *İman*, no:129; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.311, no:2359; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.282, no:6394; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.XI, s.119, no:20087; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.203, no:11925; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.228; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.86; no:119; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.308; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.304; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.284, no:830; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.240, no:942; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.434; Esved ibn-i Seri' RA'dan.

كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ، أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ (خ. م. د. ت. ومالك، حم. حب. ط . ع . ق .
حل. عن أبي هريرة)

(*Küllü mevlûdin yûledü ale'l-fıtrati*) "Her doğan çocuk fıtrat-ı asliye üzere doğar. Fıtrat-ı asliye üzere dünyaya gelir, mü'min olarak dünyaya gelir."

Her çocuk mâsumdur, zavallıdır, günahsızdır suçsuzdur. Temiz olarak, sayfası düz olarak, kirlenmemiş olarak, karalanmamış olarak doğar. Hepsi böyle doğar. Bütün çocuklar; kâfirin çocuğu da, müşriğin çocuğu da, Hintli'nin, Çinli'nin, Rus'un çocuğu da, zencinin çocuğu da, böyle doğar.

(*Feebevâhü yühevvidânihî*) Sonra, ana-babası yahudi ise, çocuğunu yahudileştirir; (*ev yünassırânihî*) hristiyan ise, hristiyanlaştırır; (*ev yümeccisânihî*) mecûsî ise, ateşperest ise, ateşperest çocuk haline getirir." Yâni, annenin babanın terbiyesi çocuğu etkiler.

Temizdi, kirlenmeye başladı. Düz idi, eğrilmeye başladı. Pak idi, karalanmaya başladı. İyi idi, bozulmaya başladı. Anne-babanın, terbiyenin, telkinin, eğitimin tesiri...

Meselâ: Osmanlılar, fethettikleri araziden fevkalâde mâsum küçük çocukları alıyorlarmış, müslüman ailelerin yanına veriyorlarmış. Onlar müslüman olarak büyüyorlarmış. Sonra da istediği mesleğe girmesi için önünü açıyorlarmış; paşa oluyormuş, vezir oluyormuş, komutan oluyormuş...

Meselâ, Köse Mihâl dediğimiz birisi, ya İnegöl tekfuru, veya Bursa civarında bir yerin hristiyan kale komutanı... Sonra, müslüman olmuş, komutanlık vermişler, salâhiyet vermişler; öyle yaşamış. Mihâloğulları Balkanlar'da asırlarca İslâm'ı temsil etmişler, yaymak için çalışmışlar.

Mahmud Paşa; İstanbul'da cami yaptırmış, külliye yaptırmış, hamam yaptırmış; İslâm'a hizmet etmiş. Aslen bir yabancı...

Birçok kimse de böyle... Barboros Hayreddin; annesi Midilli'li bir Rum kızı, babası sipâhi...

Malzemeyi aldığın zaman, güzel eğitirsen, güzel şeyler öğretirsen, kazanıyorsun, insanlığa faydalı bir insan haline getiriyorsun... Mü'min, vicdanlı, insaflı bir kimse haline, ömür boyu hayır işleyen bir insan haline getiriyorsun. Kaybedersen, bir alimin çocuğu zâlim oluyor. Asil bir ailenin çocuğu rezil oluyor. Mü'min bir ailenin çocuğu imandan çıkıyor... Kaybedilirse, komünist, dinsiz, imansız oluyor.

Bu eğitimle mümkün oluyor tabii... Mâdem onlar çocukları böyle fıtrat-ı asliyyesinden, yaratılışının temizliğinden çıkarıp yanlış kalıplara döküyorlar; mü'minler niye boş dursun? Mü'minlerin de onları has halis yetiştirmek için, gayret etmesi lâzım! Bu işin en bereketli şekli, çocuklara ilkönce *Lâ ilâhe illa'llah*'ı öğretmekten başlar. Çocuk peltek peltek söylesin, yavaş yavaş söylesin! O sonra, onun şuuruna varır. Şuuruna varmadan, annesinin babasının yanında namaz kılmaya başlasın, şuuruna sonra varır. Namaz kılarken ağlamaya sonra varacak... Gözyaşı döke döke, "*Allahu ekber!*" dediği zaman tüyleri diken diken olarak namaz kılmaya sonra başlayacak...

Sen küçükten alıştır! Küçükten alıştırmadın mı, çocuk delikanlı olduğu zaman, karşısına geçersin, iknâ edersin; yine de gel dediğin halde gelemez. Yine de pantolonunun ütüsünü fedâ edemez, yine de işini bırakamaz. Alışmamıştır, utanır, sıkılır, camiye gelmez, namaza gelmez, ibadete gelmez.

"*Ağaç yaş iken eğilir.*" demiş büyüklerimiz... Yâni, henüz daha kurumamış iken kalıba alırsın, eğersin, ne yapacaksan ona göre yaparsın. Bambu koltuk diyorlar; bambu filân değil... Kestane ağaçlarını kesiyorlar, ince dalları kıvırıyorlar, güzel yazlık koltuk yapıyorlar. Bambu kamışı değil kestane ama, tam ona benzetiyorlar. Yaş iken eğiyorlar. Yusyuvarlak, istediği kalıba giriyor; sarıyorlar.

Sonra derelerde ayıt denilen çalılar vardır; ince, uzun, böyle

uzayıp giden... Onları keserler, sepet örerler. Kamış örülür, sepet olur. Yaşken her türlü kalıba girer. Kuruduktan sonra olmaz, kırılır. Demek ki ağaç yaş iken eğilir. Küçükten yapacaksın.

Sonra, demir tavında dövülür. Demiri sert iken döğdün mü, "Tann... Tunn..." ses çıkartır. Ama, ateşe koydun mu, erittin mi, yumuşattın mı; ondan sonra, üstüne çekici vurdukça, erimiş olduğu için kalıba girer. Nal yapacaksan nal, kılıç yapacaksan kılıç, bıçak yapacaksan bıçak, alet yapacaksan alet yaparsın. Tavına geldiği zaman, demir dövülür, o kalıba, kılığa girer. O kalıbı o zaman verebiliyorsun. Onun için, çocukların eğitimi fevkalâde önemli oluyor.

c. Önce Helâl Lokma

Fakat ben burada, hadis-i şerifte zikredilmeyen bir şeyi daha öncelikle söylemek istiyorum: Çocuğa insan merhamet ediyorsa, ilkönce helâl lokma ile besleyecek çocuğu! Çocuğunu seviyorsa, çocuğunun cennetlik olmasını istiyorsa, hayırlı insan olmasını istiyorsa, ilk işi çocuğa helâl lokma yedirmesi! Ne zamandan? Daha annesinin karnında iken... Daha annesinin karnında iken, eve helâl lokma gelecek; hanımı helâl lokma yiyecek, çocuğu helâl süt ile beslenecek. İlkönce oradan başlıyor.

Hattâ evliliği helâl olacak, düğünü helâl olacak... Besmeleli olacak, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*'li olacak... Allah adıyla olacak... Nikâh camide olacak... Bereket oradan başlıyor. Yâni, bereketin nereden başladığını düşünecek olursak, biraz gerilere gitmek gerekiyor. Bir kere kızı seçerken, düşünce tarzı Allah'ın rızâsına uygun olacak... Kızın annesi babası, kızını vereceği kimseyi seçerken, düşünce tarzı Allah'ın rızâsına uygun olacak... Dindar, mü'min, ahlâklı, takvâ ehli kimseyi seçecek!

Çok meşhur bir hikâye vardır, İmâm-ı Azam için anlatırlar. Ekseriyet bilir ama, yeri gelmişken bir kere daha anlatalım:

İmâm-ı Azam'ın babası âbid, zâhid bir insanmış, ibadet ehli bir insanmış. Çayırda, derenin kenarında ders çalışıyormuş. Kitabı

açmış, ders çalışacakmış. Ağacın altında, çimenin üstünde, derenin kenarında, rahat... Bakmış, dereden bir elma gidiyor. —Bize büyüklerimiz bunu anlatırdı. Biz bu hikâye ile büyüdük.— Elma suyun üzerinde gidiyormuş; uzanmış, almış. Bakmış, tap tâze bir elma... Yıkamış, “Hart...” diye ısırmış.

Isırır ısırmaz, daha koparmadan aklına gelmiş: “Ben bu elmayı yemeye haklı mıyım, salâhiyetli miyim? Salâhiyetim var mı benim, bu elmayı yemeye? Bu benim elmam değil ki! Bir insanın kendi helâlinden kazanmış olmadığı bir malı yemeye hakkı var mı?” demiş. “Ben bunun sahibini bulayım!” demiş.

Bırakmış kitabı, kapatmış, koltuğunun altına almış. Dere boyunca yukarı doğru gitmiş. Elmaya bakmış, “Bu elma hangi ağaçtan düşmüş olabilir?” diye araştırmış. Bulmuş ağacı... Dalları derenin üstüne doğru eğilmiş, bir elma ağacı görmüş. Bakmış, elmanın cinsi oradaki elmalara benziyor, başka bir elma ağacı yok... Tamam bu elma... Tarlanın sahibini sormuş:

“—Kimdir bu tarlanın sahibi?”

Onu da bulmuş. Adamın yanına gitmiş.

“—Selâmün aleyküm!”

“—Aleyküm selâm...”

Sakalı yeni çıkmış, genç bir molla, sarıklı cübbeli... Gelmiş adamın karşısına...

“—Evlâdım buyur, bir isteğin mi var?”

Demiş ki:

“—Amca, kusura bakma! Ben özür dilemeye geldim, helâllik istemeğe geldim senden...”

“—Nedir?” demiş.

“—Ben ders çalışıyordum derenin kenarında... Bu elma kopmuş, suyun üstünde gidiyordu. Aldım, hiç düşünmeden ‘Hart...’ diye ısırdım amma, sonra aklım başıma geldi, ‘Bu elmayı yemek bana helâl mi?’ diye... Aradım, sizin ağaçtan düşmüş bu elma suya... Kusura bakmayın! Gençlikten, düşünmeden ısırıvermişim; hakkınızı helâl edin!”

Adam, şöyle bir bakmış. “Allah, Allah! Böyle insanlar da var dünyada...” diye düşünmüş. Aklına ne geldiyse, demiş ki:

"—Yoook, öyle yağma yok! Öyle kolay olmaz o iş! Ben hemen hakkımı helâl etmem!" demiş.

Aslında şunu da düşünüyorum ben: Zâten dereye düşmüş elma, zâten ağaçtan gitmiş... Olsun! Yere düşmüş bile olsa, demek ki, yere düşmüşün bile bir hükmü var İslâm'da... Yere düşmüş, yerde bulunmuş bir malı, belki sahibi arayacak! Belki bulacak onu... Belki dereye daha aşağıda bir ağ germiştir, orda toplayacaktır. Onun için, insan kendi kendine helâl etmeyecek.

Meselâ, şuradaki döşemenin bir parçasını, bir iki gün biz namazda kullandık. Sonra benim aklıma geldi. Dedim ki: "Bunlar kesmiş, atmış olabilirler; *rubbish*, atılmış olabilir. Atılmışsa, atacaklarsa veya müsâadeleri varsa kullanırız ama, kendi kendimize kullanamayız! Çünkü, döşemeyi yapar, bir merdivenlik yeri boş kalır; belki onu kullanacaktır. Bir küçük köşe, bir girinti boş kalır; belki onu kullanacaktır. Onu bize vermedikçe, bizim almaya hakkımız olmaz!"

Yerde bulunan bir şey de böyledir. Titiz olmamız lâzım! Bizim olmayan bir şeyi alamayız!

Şimdi, adam demiş ki:

"—Yook, öyle kolay değil bu! Her hâl ü kârda şartım var!"

"—Amca! Her şartına razıyım; ben ettim sen etme! İşte bir cahillik ettim, ısırdım." demiş.

"—Benim evde bir kızım var... Ayakları tutmuyor, kötürüm... Eli çolak, çalışmaz. Gözü kör, kulağı sağır, dilsiz... Herkes sıhhatli ister, bu sıhhatsiz... Bunu şimdi kim alacak? Evde bir zaman ben buna bakacağım ama, ben ihtiyarım; ben öldükten sonra kim bakacak buna? Bu çocuk evde kaldı, yazık... Onu alırsan, ona bakmaya râzı olursan; o zaman ben de sana, ısırdığın elmanın azıcık ağzına kaçmış lezzetini helâl ederim!"

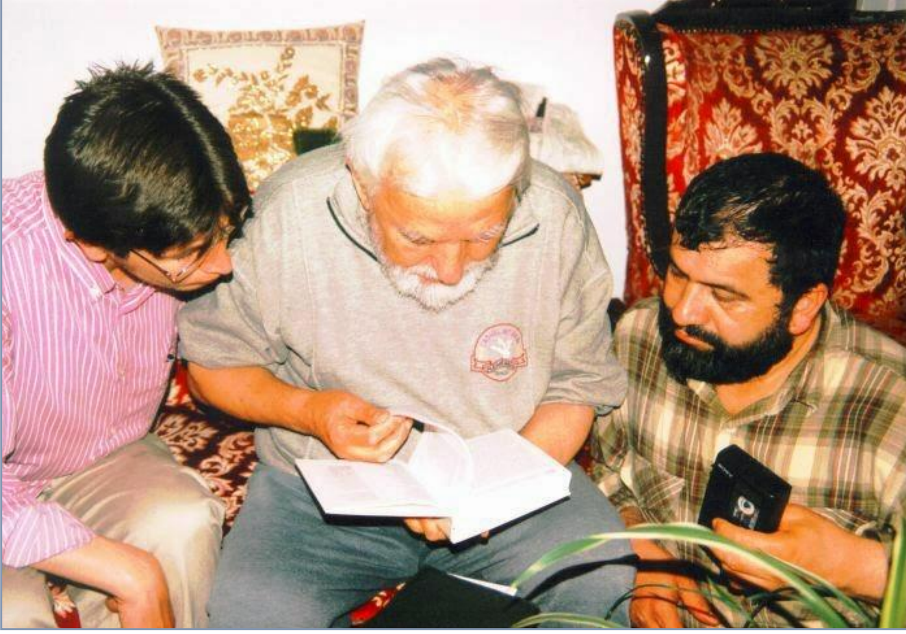
"—Baş üstüne, olur!" demiş.

Düğün yapmışlar. Adam hayran; gencin samîmiyetine, halisliğine, temizliğine, paklığına hayran... Düğün bitmiş, gelin gelmiş. Mâlûm, duvağı kaldırırlar, yüzünü o zaman görüyor. Kaldırmış bakmış ki, dünya güzeli... Hemen kapatmış, dosdoğru kayınpederinin yanına gitmiş:

"—Efendim bir yanlışlık oldu. Bizim eve yanlış birisi geldi. Siz kör demiştiniz; bunun gözleri dünyanın en güzel gözleri... Topal demiştiniz; hiç aksaklığı yok... Çolak demiştiniz; her âzâsı tam... Konuşmuyor demiştiniz; konuştuğu zaman, ağzından inci mercan saçılıyor... Kulağı duymuyor demiştiniz; söyledim, cevap verdi..."

"—Git evlâdım git! Ben ona kötürüm dedim; hiç harama gitmedi o kızın ayakları... Ben ona çolak dedim; onun eli hiç harama uzanmadı... Ben ona kör dedim; sanki körmüş gibi, onun gözü hiç harama bakmadı... Ben ona sağır dedim, hiç haram dinlemedi. Ben onun için öyle söyledim, benim tarif ettiğim kızımdır o! Hadi bakalım, Allah mes'ud etsin... Ben onu sana, seni severek verdim. O senin eşindir, yanlışlık yoktur." demiş.

Evlenmişler, Allah mes'ud etsin... Bir zaman geçmiş, bir çocukları olmuş. Çocuk mektebe gitmiş. Çocuktan zekâ fışkırıyor, ne söylenirse ezberliyor. Unuttum günü, bilmem kaç günde Kur'an-ı Kerim'i tamamlamış, hatmetmiş. Hocalardan aferin

yağıyor, herkes beğeniyor... Eve gelmiş sevine sevine...

"—Şu kadar günde Kur'an-ı Kerim'i tamamladım, öğrendi!" demiş.

"—Aaah, ah!" demiş annesi... "Senin o baban yok mu? O elmayı dişlemeseydi, daha erken ezberlerdin!" demiş.

Bizim Ankara'da bir mühendis kardeşimiz var (İsmâil Turan Hoca)... Harika bir insan... İhvânımızdan... Mühendis, hâfız, çok güzel Arapça biliyor, çeşitli meziyetleri var... On-onbeş tane dil biliyor; Almanca, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Lâtince, Yunanca, Arapça, Farsça... Mesnevî'yi Farsçasından okur. İspanyol radyosundan haberleri dinler. Filânca partinin başkanına Almanca mektup yazar... Olağanüstü bir kimse... Bizim de biraz hemşehri olur. Bize de yakınlığı, sevgisi var... Bizim de ona sevgimiz, muhabbetimiz var...

Ben ona dedim ki:

"—Kur'an-ı Kerim'i seksen günde filân ezberlemişsiniz galibâ?" dedim.

“—Yok!” dedi, biraz sinirlendi. “O kadar uzun zamanda Kur’an-ı Kerim ezberlenir mi; bir aydan daha kısa bir zamanda ezberledim.” dedi.

Yâni, mübârek bir zât... Ne derler; fotokopi makinası mı beynin? Sayfayı açıyor, trak o tarafa geçiyor, nasılsa?

İşte muhterem kardeşlerim, galibâ İmâm-ı Azam’ın babası böyle bir kimseymiş. İmâm-ı Azam böyle bir ailenin evlâdı... Yâni, iş anneden, babadan, annenin babanın takvâ ehli olmasından, helâl lokma yemesinden; çocuğuna helâl lokma yedirmesinden, düğününün besmeleli olmasından, sütün besmele ile verilmesinden, helâl süt emzirilmesinden başlıyor.

Ne yapalım, Allah yardımcımız olsun! Bizim halimiz ne olacak? Bizim belâmız ne? Bizim eğitimimizdeki tutmayan durumlar ne? Ben buraya kaç sefer geldim, bu üçüncü sefer gelişim... Daha önceki seferlerden yine benim ihvânım vardı burada... Ders aldılar. Ben kimseye yalvarmadım, kendileri ders aldılar. Şimdi benimle konuşmazlar... Yâni, ben yalvarmadım ki, “Siz gelin, benim talebem olun!” diye... Ahd ettiler, söz verdiler... Ahbaplık kuruldu, dostluk kuruldu... Bir kahvenin kırk yıl hatırı var; yarım kahvenin yirmi yıl hatırı var demek... O kadar içli dışlı dostluk yıkılıp gidiyor. Neden? Kusurlarımızdan...

Mayamızdan kusurlar başlıyor. Yâni, mayamızdaki kusurlardan, haramlardan, günahlardan, bid’atlerden ahlâkımıza geçiyor. Ondan sonra evde geçim olmuyor, mahallede geçim olmuyor, camide geçim olmuyor... Söz dinlenmiyor, ahdine bağlılık olmuyor, sözüne sadâkat olmuyor, anlaşmalara riâyet olmuyor... Mahkemelik oluyor insan... Düzenli bir şey olmuyor yâni...

d. Evlenmede Ölçü

Peygamber SAS’e birisi gelmiş, “Kiminle, nasıl bir kimseyle evleneyim?” diye sormuş.

Peygamber SAS Efendimiz sıralamış:[82]

تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لأَ□رْبَعٍ: لِمَالِهَا ، وَلِحَسَبِهَا ، وَلِجَمَالِهَا ، وَلِدِينِهَا. فَاظْفَرْ

بِذَاتِ الدِّينِ ، تَرِبَتْ يَدَاكَ (خ. م. د. ن. ه. حب. عن أبي هريرة)

RE. 258/11 (*Tünkehu'l-mer'etü li-erbain*) "Kadın, şu dört şeyi için nikâhlanır: (*Li-mâlihâ*) Malı için, (*ve li-hasebihâ*) asaleti için, (*ve li-cemâlihâ*) güzelliği için, (*ve li-dînihâ*) ve dini için. (*Fa'zfer bizâti'd-dîn, teribet yedâke*) İki eli toprak olası, sen din sahibine bak!"

Bir insanla dört sebepten evlenilebilir:

1. Soyundan sopundan dolayı evlenilebilir. 'Falancaların filâncası, asâletli bir aileden, soylu bir aileden...' diye istenilebilir.

2. Zenginliğinden evlenilebilir. 'Çok zengin, mahallenin, beldenin eşrafından... Konakları var...' diye evlenilebilir.

3. Güzelliğinden evlenilebilir. 'Allah vermiş, çok şâhâne güzelliği var... Herkes peşinde koşar vs.

4. Bir de dindarlığından...

Sonra, soru soran kimseye Peygamber Efendimiz biraz lâtife yollu, takılarak demiş ki:

"—İki eli topraklara bulanasıca, sen dindar olana bak!" demiş.

Bunun gibi yine lâtîfe yoluyla, başka bir zamanda Hazret-i Ali

---

[82] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.1958, no:4802; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1086, no:1466; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.219, no:2047; Neseî, *Sünen*, c.X, s.331, no:3178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.597, no:1858; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.428, no:9517; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.344, no:4036; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.26; Ebû Avârne, *Müsned*, c.III, s.11, no:4010; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.433, no:8420; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.428, no:9517; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.179, no:2171; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.269, no:5337; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.302, no:212; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.293, no:44542; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.319, no:1022; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.376, no:11011.

Efendimiz'e hitab ediyor... Hazret-i Ali Efendimiz mescide yatmış. Biraz toz toprak bulanmış, terli halde, kumlar filân yapışmış. Kaldırdığı zaman:

"—Kalk yâ Ebâ Türâb!" demiş.

Topraklara biraz bulandı ya, "Toprak babası, kalk!" diyor. Hazret-i Ali Efendimiz çok severmiş, Peygamber Efendimiz'in taktığı o lâkàbını... *Ebû Türâb*, toprak babası...

Onun gibi, "Ey elleri toprak olasıca, sen dindar olanına rağbet et! Din sahibi, dindarlığı olan kimseyi elde etmeye bak!" buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Tabii, kız aranırken de böyle aranacak, damat aranırken de böyle aranacak!

"—Damat için teklif var mı karşı tarafa? Öyle şey olur mu? Biz bekleriz, kim isterse ona veririz."

Evet, teklif etmek vardır. Büyük zatlar; alim, sahâbe, şeyh, mürşid gibi büyük zatlar bazen kendi evlâtlarını birilerine kendileri teklif etmişler, "Ben kızımı sana vermek istiyorum!" diye... Meselâ Hazret-i Ömer, kızını kendisi teklif ediyor sevdiği kimselere... Sonra, Bahâeddin-i Nakşıbend Efendimiz, "Benim kızımı al!" diye kendisi teklif etmiş talebesine... Şeyh efendinin kızın istemeğe kim cesaret edebilir? Kendisi teklif etmiş. Böyle, kızını teklif edenleri misalleri çok...

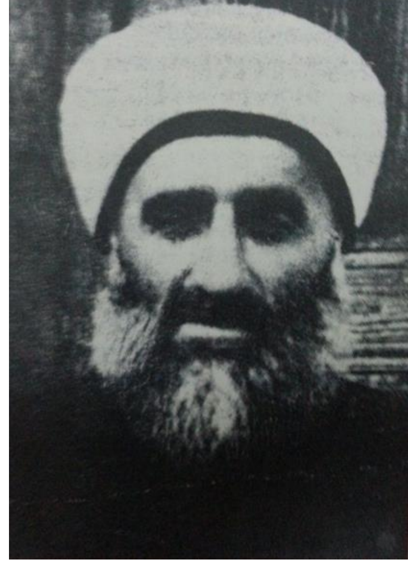
Zamanımızın misallerinden bir tanesini anlatayım:

Fatih Camii'nde celâlli, celâdetli, —nur içinde yatsın, Allah mekânını cennet etsin— sert bir hocaefendi vardı. Caminin imamı değil de, camide ders veren Hüsrev Hoca[83] derler, bir hocaefendi.

---

83 Muhammed Hüsrev Aydınlar (1884-1953): Bugünkü Makedonya'da bulunan Struga iline bağlı Labunişta köyünde doğdu. Arnavut asıllı bir aileye mensup olup babası Nûman Efendi'dir. İlköğrenimini köyünde tamamladıktan sonra Ohri'de ve Tiran'da bir buçuk yıl kadar ders okudu. 1910 yılında İstanbul'a giderek Karagümrük'teki Üçbaş Medresesi'ne yerleşti. Rebîî Molla, Kastamonulu Ahmed Efendi, Tavaslı Hâfız Hasan ve İzmirli İsmail Hakkı gibi hocalardan ders gördü. Ardından Süleymaniye Medresesi'ne kaydoldu ve 1919 yılında tefsir ve

Meşhurların çoğu onun derslerine giderlermiş. O Halk Partisi'nin dini yasakladığı zamanda; gazetelere din sözü alınmayacak, dinî tefrika konulmayacak; camiler kapatılacak, satılacak, yıkılacak; vakıflar satılacak denilen o zulüm devrinde, hiç kimseden korkmadan ders anlatırmış. Gündüz anlatırmış, gece anlatırmış... Evine gelenlere anlatırmış... Seher vaktinde anlatırmış, sabah vaktinde anlatırmış, gece yarısında anlatırmış. Yâni, böyle kahraman bir insan...

Şeyhlere filân da çok çatarmış, veryansın edermiş. Yalnız, bizim Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendimiz'den önce makamda oturan, onun arkadaşı olan Abdül'aziz Efendi'ye kendisi gönderirmiş talebeleri:

"—Evlâdım git, ona intisab et! O başkaları gibi değil..." diye ona göndermiş bizzat...

Öyle celâdetli bir insan; onun için, çok seviyorum.

---

hadis şubesinden mezun oldu. Daha sonra hem dersiâmlığa hem de İbtidâ-i Hâric Medresesi Arapça hocalığına tayin edildi.

Hüsrev Hoca, Cumhuriyet'ten sonra medreselerin kapatılması ve dersiâmlığın kaldırılması üzerine fahrî olarak hizmetlerine devam etti. Ancak yapılan baskılar üzerine yurt dışına çıktı ve Medine'ye yerleşti (1936); fakat ailesinin sağlık durumu sebebiyle bir yıl sonra İstanbul'a döndü. Burada bütün baskılara rağmen ders vermeyi sürdürdü.

İlimle mücehhezdi. Dört mezhebin fıkhını hepsini de iyi bilirdi. Hadiste de otoriteydi. Çok güzel Arapça bilirdi. Hocapaşa ve Camialtı camilerinde zaman zaman hutbe okuyan Hüsrev Hoca'nın din eğitimini sürdürme ve doğru bildiklerini söyleme konusundaki salâbeti ve kararlılığı menkıbeler halinde anlatılmaktadır. İstanbul İmam-Hatip Okulu'nun açılışından itibaren iki yıl kadar burada meslek dersleri okuttu. 23 Nisan 1953'te İstanbul'da vefat etti. Mezarı Edirnekapı Sakızağacı Kabristanı'ndadır.

Onun dersine devam eden sakallı bir talebe var... Talebe yurtta kalıyor; kışın sobaya koyacak kömürü yok... Çamaşırını kendisi yıkıyor, yarı aç, yarı tok... Talebe sakal da bırakmış. O devirde sakal bırakan az... İslâmî edep, terbiye, adam akıllı baskı altına alındığı için, herkes bırakmış her şeyi... O sakallı genç, hocanın dersine de muntazaman devam ediyor. Öteki adam da, bakmış, beğenmiş çocuğun halini... Gelmiş onun yanına:

"—Bana bak! Benim bir kızım var, onu sana vermek istiyorum, hazırlan!" demiş.

"—Amca, Allah râzı olsun amma, ben meteliksiz, parasız, pulsuz bir insanım... Kendimi geçindirecek param yok... Ben nasıl evlenirim?

"—Olsun, olsun; Allah kolaylık verir." demiş.

"O öyle dedi ama, 'Öyle parasız pulsuz, bir de başka bir insanın sorumluluğu alınır mı üste?' diye ben oralı olmadım." diyor. "Aradan bir iki hafta geçtikten sonra sinirli bir şekilde yanıma geldi.

'—Bana bak! Ben sana bir şey demiştim, ne oldu?'

'—İmkânımız pek yok... filân.' dedim.

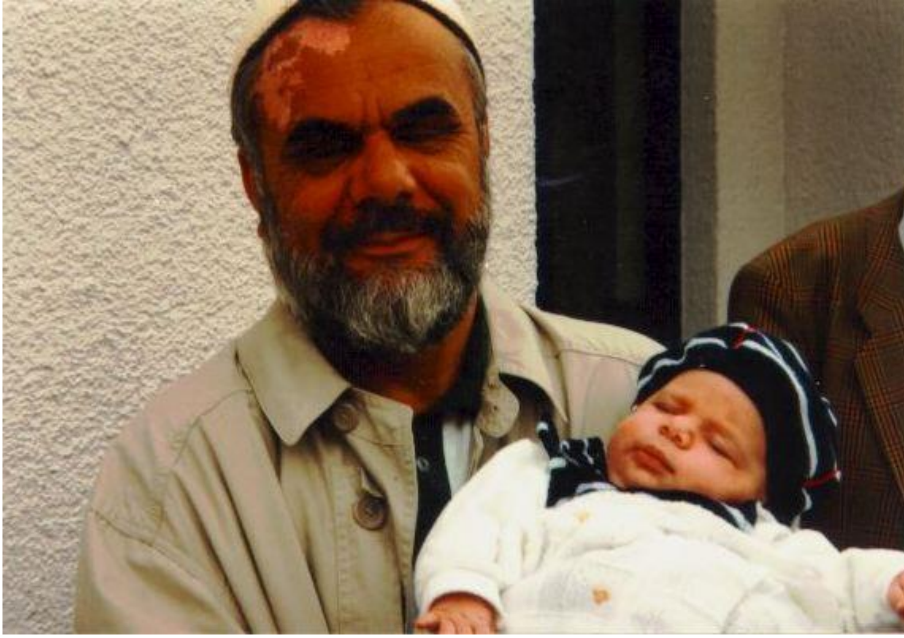
'—Bana bak! Hazırlan; yoksa, hazırlıksız getireceğim kızı, kaldığın yere nikâhlayıp bırakacağım!' dedi. Öyle beni zorladı. Hiç benden bir şey istemedi. Allah ondan râzı olsun..." diyor.

Ondan sonra düğünleri olmuş. Ama, Allah sonradan zenginlik vermiş, her şey vermiş. Neden? Bunlar Allah rızâsı için evlendiler de ondan... Yâni, Türkiye'de pek az insana nasib olacak zenginlikler, ikramlar... Allah bereket verdi mi, insanın evi dolar taşar. Eşyayı koyacak, yiyeceği koyacak yer bulamaz. Demek ki, bu devirde de oluyor.

Şimdi çocuğu *Lâ ilâhe illa'llah* ile yetiştireceksiniz. Helâl süt emzirip, helâl lokma yedireceksiniz. Besmeleli olacak çocuk... Bazı çocuklar çok yaramaz olunca, derler ki:

"—Galibâ bu çocuk Besmelesiz!"

Yâni Besmeleli olacak, dindar olacak, nikâhlı olacak, dualı olacak, namazlı olacak, dindar olacak, öyle doğmuş olacak...

e. Çocuğun Kulağına Ezan Okunacak

Doğduğu zaman bir kulağına ezan okunacak, öteki kulağına ikamet getirilecek; adı öyle konulacak...

"—Küçük çocuk ezandan, ikametten ne anlar?"

Efendimiz öyle tavsiye ediyor, anlamasa da...

İbrâhim AS'a ne demiş Allah-u Teâlâ Hazretleri:

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ (الحج:٢٧)

(*Ve ezzin fi'n-nâsi bi'l-hacci*) "Hacca gelmeleri için insanlara seslen yâ Halîlim!" (Hac, 22/27)

İbrâhim AS demiş ki:

"—Yâ Rabbi, ben nasıl duyurayım?"

"—Sen çık seslen! Seslenmesi senden, duyurması bizden..."

O da çıkmış:

"—Ey insanlar! Allah-u Teâlâ Hazretleri Kâbe'yi ziyareti

emretti; haccedin!" diye seslenmiş dört bir yana...

Duyanlar, lebbeyk diyenler hacca gidiyorlarmış. Mânevî bakımdan öyle... Hitâb İbrâhim AS'dan, duyurmak Allah'tan... Kimin gönlüne, ruhuna duyurmuşsa, o hacca gidiyor.

Çocuğa ezan okuyacaksın, öyle başlayacaksın. Dualı başlayacaksın, helâl lokma yedireceksin. Ondan sonra, *Lâ ilâhe illa'llah* ile başlatacaksın, gözü *Lâ ilâhe illa'llah* ile açılacak! Daha çocuk şuurlu değilken, namaz kılmağa başlatacaksın! Haramdan elini keseceksin, haram yedirtmeyeceksin! Komşunun üzümünü, eriğini, elmasını koparttırmayacaksın! Öyle yetiştirdin mi, ondan sonra korkma! O bereketli, sağlam temele oturursa çocuk, ondan sonra hayırlı olarak yaşar ve hayırlı olarak ölür.

Şimdi, ölmek diyoruz. Ölüm ne zaman, nasıl, nerede, ne yaparken, ne halde iken olacak? Diyelim ki, bir haram geçiyor buradan... Tam harama bakarken, araba geliyor, "Küt..." diye çarpıyor; tam günahı işlerken ölüyor... Veya, meyhaneye gitmiş içiyor. "Oh! Bir fenalık geldi, aman kalbim sıkışıyor..." derken, "Küt..." ölüyor. Meyhane köşesinde, sarhoş... Tam kumar masasında, "Al papazı, ver kızı, sinek... Bilmem ne... Üçlü, beşli... filân." derken, "Ay ay, ay! Bir fenâlık geldi" diyor, "Küt..." gidiyor. Kumar masasında veya daha başka kötü yerde... Yâni, ne zaman olacak, nerede ölecek insan? Hangi şartlar altında ölecek? Bilemiyoruz ve korkuyoruz tabii... Herkes korkar.

Bakın, sabahleyin bizim okuduğumuz evradımızda duamız nedir:

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي الْمَوْتِ، وَفِي مَا بَعْدَ الْمَوْتِ!

(*Allàhümme bârik lenâ fi'l-mevt, ve fî mâ ba'de'l-mevt*) "Yâ Rabbi! Ölümü bize mübârek bir ölüm olarak getir, ölümden sonrasında da mübâreklik nasîb eyle..." diyoruz.

اَللّٰهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَكَرَاتِ الْمَوْتِ، وَلاَ تُعَذِّبْنَا بَعْدَ الْمَوْتِ!

(*Allàhümme hevvin aleynâ sekerâti'l-mevt, ve lâ tüazzibnâ ba'del mevt*) "Yâ Rabbi, bize ölümü kolaylaştır ve ölümden sonra bizi azablandırma..." diyoruz.

"—Yâ Rabbi, bizi sàlihler zümresine kat, sàlihlerle haşreyle…" diyoruz. Hüsn-ü hâtime istiyoruz.

Hocamız da, kendi üslûbuyla:

"—Az ağrı, âsân ölüm, kâmil bir imân ile, '*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlüh'* diyerek çene kapayıp göz yummayı nasîb eyle..." diye dua ederdi.

Az ağrı, âsân ölüm, kâmil bir iman ile... Yâni, ölümün zor durumları var...

Ölmek istiyor, ölemiyor insan... Zalimlerin hayatlarını biliyoruz. Zulmetmiş, hâkim olmuş, adâletsizlik işlemiş, birçok insanı ipe götürmüş birisine, son zamanında Allah öyle bir hastalık vermiş ki; büyük abdestini yapamıyormuş, ağzından geliyormuş. Kimse yanına gidemiyormuş, bakamıyormuş. Öyle, pislikler içinde gitmiş. Öl! Ölmek de kolay olmuyor ki... İnsanın ölmeyi istediği zamanlar da oluyor ama, ölemiyor insan... Böyle yakalıyor Allah, ahir ömründe zâlimi; inlettiriyor. Ölmek istiyor, ölemiyor.

Biz küçükken, mahallede bir ses duyduk:

"—Birisi Beyazıt Kulesi'nden kendisini atmış!" dediler.

Çocukluk; gittik merakla... Beyazıt Kulesi, Üniversite'nin bahçesinde, 80 metre yükseklikte... Gördük, parça parça... Adam hastaymış, dayanamamış. Beyazıt Kulesi'ne çıkmış. Camdan atmış aşağıya kendisini, öldürmüş... İntihar, cehennem... Bitti.

Nasıl olacak acaba sonumuz? Bir tutamak noktası var, bir imkân var... Hadis-i şerifte bir müjde var... Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz SAS:

وانتم تموتون كما تعيشون .

(*Ve entüm temûtûne kemâ taîşûn*) "Nasıl yaşarsanız, yaşadığınıza uygun bir şekilde ölürsünüz. "

Bu bir müjde! Neden? İyi insan olarak yaşamaya gayret eden, inşaallah iyi insan olarak ölür. Su testisi su yolunda kırılır. Kumarla ömrünü geçirmiş; tabii, kumar masasında ölecek! Meyhanede ömrünü geçirmiş; elbette, meyhâne köşesinde çatlayacak! Ama, namazla, ibadetle ömrünü geçirmiş bir insan da, namazda, secdede ruhunu teslim ediyor. Hacca giderken, hacda, hacdan döndüğü sırada ruhunu teslim ediyor. İyi yaşamak bir garanti olabiliyor.

f. Dua Etmenin Faydası

Tabii, içinizden soru geçiyor, diyorsunuz ki: "Eyvah! Acaba benim yediğim lokmalar, bütün hayatım, benden önceki, bana ait olmayan safhadaki durumlar nasıl? O İmâm-ı Azam'ın babasının bir kusur işleyip de, elmayı hart diye ısırmasından kendisinin başına gelenler... Şimdi bizim halimiz ne olacak?"

Bir müjde daha var muhterem kardeşlerim, o müjde de, dua! Allah duaları kabul ediyor. Hem de Kur'an-ı Kerim'de tavsiye etmiş, vaad etmiş:

ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (المؤمن: ٦٠)

(*Üd'ûnî istecib leküm*) "Bana dua edin, ben sizin duanızı karşılıksız bırakmam!" (Mü'min, 40/60) buyurmuş. İşte bu büyük müjde dua...

İnsan ne durumda olursa olsun... Elinde olmayan sebeplerden, anasından babasından kusur olabilir. Küçükten yanlış beslenme, haramla beslenme filân olabilir. Şimdiye kadar ki ömründe kendisinin hataları olabilir. Ne yapacak? Dua edecek. Duanın başı "*Estağfiru'llah...*" demek, tevbe etmek... Ondan sonra ne isterse, Allah'tan yana yakıla isteyecek.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[84]

الدُّعَاءُ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ، وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ، فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللهِ بِالدُّعَاءِ

(ك. عن ابن عمر)

RE. 207/14 (*Ed-duàu yenfeu mimmâ nezele, ve mimmâ lem yenzil*) [Dua etmek, inmiş olana (belâ ve musibetlere) karşı da henüz inmemiş olana (bela ve musibetlere) karşı da fayda verir. (*Fealeyküm ibâda'llàhi bi'd-duài*) Öyleyse ey Allah'ın kulları, size dua etmenizi tavsiye ederim!]

---

[84] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.459, no:3471; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.670, no:1815; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.234, no:22097; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.219, no:17191; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3122; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.5, no:12420.

Dua her şeye fayda veriyor, her şeyi hallediyor. Dua, bütün günahları siliyor. Tevbe ve istiğfar, insanın mâzisini temizlemeye sebep oluyor. Ondan sonra da, Allah ona ilham eder. Haramları işletmez, borçlarını ödettirir, kusurlarını düzelttirir, ahlâkını güzelleştirir; güzel bir hale getirir.

Demek ki, elimizde Allah'ın büyük bir lütfu var: Dua etmek, yalvarmak, boyun bükmek, gözyaşı... Nasıl ki, çocuk ağladığı zaman, her istediğini yaptırtıyor. Bizde ağlarsak, yalvarırsak, dua edersek, evvelki kusurlar ne ise, Allah onları sildirtir. Onların silinmesine sebep olacak güzel amelleri, işleri de bize nasib eder, ilham eder. Yâni:

"—Ey kulum bak! Sen şu şu insanlara, şöyle şöyle borçluydun…"

"—Tamam, ödeyeyim yâ Rabbi!"

Sağsa kendilerine götürüp öder. Sağ değillerse, ruhları için hayır yapacak, hayrât ü hasenât yapacak...

"—Yâ Rabbi! Sen dilersen, ahirette de hak sahibini memnun ederek, kul hakkını ödettirebiliyormuşsun; ödettir yâ Rabbi… Ne yapayım, çarem kalmadı..." diye dua edecek.

Sonra müjde var; bir insan hacca giderse Arafat'ta günahları affoluyor... Müzdelife'ye geldiği zaman, Arafat'ta affolunmamış başka günahları varsa, onlar da affoluyor... Mina'ya geldiği zaman, hepsi affoluyor. Yâni Allah'ın afvü mağfireti, öyle bir cûşa geliyor ki orada, "Deveciler bile affolunuyor." diyor rivâyette... Yâni, adam devesini kiraya vermiş hacıya, devesinin yanında yürüyor. Hac filân yaptığı yok ama, hacının yanında duruyor ya, o bile affoluyor diye müjdeler var... Kul hakları da affoluyor diye müjdeler var...

Hani öyle kul hakları oluyor ki, sahibini bulamıyorsun, ödeme imkânı kalmamış... Hattâ kime hakkın var, onu da bilmiyorsun. "Bir kulun hakkı geçmişti bana ama, kimden geçti yâ Rabbi?" diyor, onu da bilmiyor. İşte böyle belirsiz hakları, oralarda Allah affediyor. Hac affa sebep oluyor. Dua affa sebep oluyor. Ondan sonra insan çalışır, çabalar, kusurlarını öder. İnşaallah, bir hüsn-

ü hâtime nasîb olur.

Şimdi burada, bir insanın son zamanında, "*Lâ ilâhe illa'llah*" demesi telkin edilsin deniliyor. Yâni, yanında:

"—*Eşhedü enlâ ilâhe illa'llah ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlüh*" veya "*Lâ ilâhe illallah, muhammedün rasûlüllah*" deniliyor.

Ölecek olan şahıs da onu duyduğu zaman, içinden söylüyor. Fakat bu da, Allah'ın nasib etmesiyle oluyor. Yanında "*Lâ ilâhe illa'llah*" denilse bile, söyleyemeyebiliyor. Misâli var:

Peygamber Efendimiz'in zamanında, delikanlının birisi hastalanmış, ölecek. Başucunda kelime-i şehâdet getiriyorlar, "*Lâ ilâhe illa'llah*" diyorlar; söyleyemiyor. Geliyorlar:

"—Yâ Rasûlallah, söyleyemiyor!" diyorlar.

Peygamber Efendimiz anlıyor kusurunu... Annesi râzı değilmiş kendisinden... Annesi kendisinden râzı olmadığı için, delikanlı "*Lâ ilâhe illallah*" demeye muvaffak olamıyor. Ölüm döşeğinde... Annesi râzı değil, kırgın, kızgın evlâdına...

Demiş ki annesinin yanında:

"—Ateş yakın, bu çocuğu yakalım! Mâdem "*Lâ ilâhe illa'llah*" diyemiyor, cayır cayır yakalım, canlı canlı yakalım!"

Annesi heyecanlanıyor. Çocuğu canlı canlı ateşe koyacaklar, cayır cayır yanacak... Râzı gelmiyor tabii, anne yüreği dayanamıyor.

Rasûlüllah Efendimiz:

"—Bak, sen burada yakılmasına râzı değilsin ama, sen râzı olmazsan cehennemde yanacak! Sen buna hakkını helâl et, râzı ol, gönlünü hoş et, içindeki duyguları sil götür! Buna dua et! " diye söyleyince annesine; annesi de tabii bakıyor ki, durum kötü, pabuç pahalı... Bakıyor ki, çocuk cehennemde yanacak...

"—Affettim evlâdımı!" diyor.

Eski kusuru ne ise... Bazen haklı, bazen haksız olur. Geline kızar, aralarında bir şeyler olabilir. Annelerin yaşlılığından kaynaklanabilir, haklılığından olabilir.

"—Haklarımı helâl ettim hoş gördüm!" diyor.

Biraz sonra haber geliyor:

"—Yâ Rasûlallah! Nihayet o delikanlı '*Lâ ilâhe illa'llah*' diyerek ruhunu teslim etti." diyorlar.

Demek ki, "*Lâ ilâhe illa'llah*" demek bile müsâadeye bağlı... Başında hocalar toplansa, Kur'an okusalar, "*Lâ ilâhe illa'llah*" deseler bile, insanın "*Lâ ilâhe illa'llah*" diyebilmesi, bazı müsâadelere bağlı muhterem kardeşlerim. Allah kapıyı açmayınca, müsâade etmeyince, insan o sözü söyleyemiyor.

O bakımdan, Allah'a çok yalvaralım, çok dua edelim! Tabii, dinimizin çok esrârengiz tarafları var, ince tarafları var... Bunları öğrenelim, hayatımızı bunlara göre tanzim edelim! Tedbirimizi buna göre alalım! Ölüm zamanındaki halimizin güzel olması için, ne yapmamız gerekiyorsa; eskiden üzerimize bulaşmış, içimize girmiş, mayamıza karışmış olan kusurlardan nasıl kurtulmamız gerekiyorsa, onları tedbirlerini alarak, Allah'ın sevgili kulu olmaya çalışalım! Böyle, "*Lâ ilâhe illa'llah*" ile başlayıp, "*Lâ ilâhe illa'llah*" ile kapansın ömrümüz...

Allah-u Teâlâ Hazretleri, böyle sevdiği bir kul olarak huzuruna varanlardan eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Allah cümlenizden râzı olsun...

Bu konu önemli idi ve kâfi gelir inşaallah!

04. 01. 1991 - Melbourne/Avustralya

21. İSLÂM'DA AMELİN YERİ VE ÖNEMİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...
Kàle'llàhu teâlâ:

فَالْيَوْمَ لاَ تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلاَ تُجْزَوْنَ إِلاَّ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

(يس:٥٤)

(Fe'lyevme lâ tuzlemu nefsün şey'en ve lâ tüczevne illâ mâ küntüm ta'melûn)

a. Bildiğini Uygulamak Gerek

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bugün amelin, işin, çalışmanın, icraatın İslâm'daki önemi üzerinde bilgi vermeye başlayacağım. Hepimizin şimdiye kadar İslâmî kültürümüzden zihnimize yerleştirdiğimiz bir husus var ki, sadece bilmek yetmiyor. İnsanın bildiğini uygulamaya geçirmesi gerekiyor.

"—Namaz kılmak iyidir."

İyi ama, sen namaz kılmıyorsun, kılmayınca olmaz!

"—Ramazan'da oruç tutmak farzmış, biliyorum. Ayette var, hadiste var..."

İyi ama, sen tutmuyorsun. Tutmayınca vebâlin artıyor. Hem biliyorsun, hem yapmıyorsun...

"—Hacca gitmek çok iyiymiş."

Ama gitmiyorsun, olmuyor!

Bilgi yetmiyor. Ne kadar alim olursa olsun, bilgi insanı

kurtarmıyor. Zâten, "İslâm'da İlim" diye bir konuyu açtığımız zaman, bu konuya mutlaka temas etmek gerekiyor. İslâm'da bahsedilen, kuru bilgi de değil... Hattâ, sadece geniş mânâsı ile bilgi de değil... Yâni biyoloji, astronomi, fizik, kimya da değil... Asıl önemli olan ilâhî hakîkatler, mânevi hakîkatler, uhrevî hakîkatler... Ahirette insanı kurtaracak, insana yarayacak gerçekler... Bir de bu bilgilere sahib olduktan sonra bu bilgileri uygulamak; lafta, teoride kalmamak, bilgisini icraata geçirmek...

Bunun önemine dair birçok ayetler ve hadisler var... Mutlaka çalışmak lâzım, mutlaka icraata geçmek lâzım! *Amel* diyorlar ona... *Amele* de çalışan demek... Yâni, ilmiyle amel etmek demek, ilmin gereği olan çalışmayı yapmak demektir. İslâm'da ilmiyle âmil olan alim makbuldür.

Alim ama, nasıl bir alim? Hocadır, deryadır, bilgilidir, görgülüdür vs. ama, hâli nasıl? çocuğu, hanımı, ailesi, yaşayışı nasıl? Muamelâtı, insanlarla olan münâsebetleri nasıl? Münâsebetlerindeki tavırları nasıl? Oradan sıfıra gidebilir. Bilmek yetmez, uygulamak gerekir. Bu konuda çok geniş, tereddüde meydan vermeyecek malzeme var...

Yâsin Sûresi'nden hepimizin bildiği, ahireti anlatan şu ayet-i kerime:

فَالْيَوْمَ لاَ تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلاَ تُجْزَوْنَ إِلاَّ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

(يس: ٥٤)

(*Fe'lyevme lâ tuzlemü nefsün şey'en ve lâ tüczevne illâ mâ küntüm ta'melûn*) Kısaca açıklayalım: "İşte bak, kabirden kalktınız... Ahiret oldu, haşir oldu, mahşer yerinde toplandınız... Mahkeme-i Kübrâ kuruldu, insanlar hesaba çekilecekler. İşte bugün, (*lâ tuzlemu şey'en*) hiç bir can, hiç bir kişi, hiç bir mükellef varlık, zulme uğramaz, haksızlığa mâruz kalmaz!"

Haksızlığa nasıl mâruz kalınır? Ya hak ettiği kendisine verilmez... "Ben senin dükkânında çalıştım!" diyor; öbürü hakkını

vermiyor. “Ama, sana şu kadar iş yaptım!” diyor; yine vermiyor... İşte bu zulüm olur. İnsanın hak ettiği verilmezse, zulüm olur. Ahirette, verilmeme tarzında zulüm olmayacak!

Bir de, “Yürü hapse, gir şuraya! Otur, kıpırdama!” gibi şeylerde, hak etmediği bir şeyi yaptırmakta zulüm olur.

Hiç bir canlı, hiç bir insan kıyamet gününde hesap gününde zulme uğramayacak. Ne yapmadığı bir şeyden dolayı cezâ görme, ne de yaptığının hakkını alamamazlık olmayacak. Bunu daha iyi açıklamak için, ayetin devamında buyuruluyor ki:

(*Ve lâ tüczevne illâ mâ küntüm ta'melûn*) “Neyi işlediyseniz, dünyada neyi uyguladıysanız, çalışmanız hangi sahadaysa, icraatınız neyse; işte, ancak onun karşılığını göreceksiniz. Mükâfat veya cezâ, iyi veya kötü... İyi iş yaptıysan, iyilik göreceksin; kötü iş yaptıysan, mutlaka kötülük göreceksin!”

Bu cümle, başka bir ayet-i kerimeyi hatırlatıyor:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَه . وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرّاً يَرَه

(الزلزال:٧-٨)

(*Femen ya'mel miskàle zerretin hayran yerahû. Ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerah*) “Zerre kadar hayrı işleyen, onun karşılığını görecek; zerre kadar, küçücük, onun ihmal edileceğini sandığı kadar küçük günah işlemişse, onun karşılığını görecek!” (Zilzâl, 100/7-8) Cezâ ve mükâfat, kişinin yaptığının karşısında böyle olacak...

İcraat yapmak şart... Yerinde oturup ensesini şişirmek veya sırtını dayamak, bacak bacak üstüne atıp oturmak, ukelâlık etmek, insana hiç bir şey kazandırmaz. Bildiğini uygulayacak, sözünün eri olacak, düşüncesinin uygulayıcısı olacak!

Kimisi bol keseden atar, tutar; fakat, hiç bir şey çıkmaz elinden... Biz üniversitede iken, bir grup çalışması yapıyorduk. İngilizcemiz ilerlesin, dînî bilgimiz gelişsin diye, İslâmî bir kitap

tercüme edelim dedik. Küçük bir broşür var elimizde... Çeşitli büyük şahsiyetlerin niçin müslüman olduğunu, İslâm'ı niçin seçtiğini anlatan cümleler var içinde... Edebi cümlelerle, bir kaç satır halinde özetlemiş. Herkes, niçin müslüman olduğunu anlatıyor. Arkadaşlara:

"—Bunu okuyalım! Müslüman olmayan bir insanın, İslâm'ı neden beğendiğini bilmemiz bizim için çok önemli... Onu bilirsek, bizim için fevkalade faydalı olur, çalışmalarımıza temel teşkil eder. Onun için, bunu tercüme edelim!" dedim.

Küçücük bir kitaptı. Otuz veya kırk sayfa, cep kitabı, küçük ebatlı... Bir arkadaş dedi ki:

"—Ben bunu bir kaç günde yaparım!"

Ben:

"—Bu bir kaç günde, öyle kolay olmaz! Bu tercümeyi öyle kolayca, bir kaç günde yapamazsın!" dedim.

"—Yok hocam!" dedi. "Benim Siyasal Bilgiler'de su gibi İngilizce bilen, İngilizcesi çok mükemmel bir akrabam var... Ona bir akşam giderim, tercümeyi çarçabuk bir kenara atarız. Hani fotokopi makinasının bir tarafına koyup öbür tarafından çıktığı gibi... Yâni, bu kadar kolay yaparız!" dedi.

Ben güldüm. Dedim ki:

"—Sen üç gün diyorsun; ben sana bir hafta müsaade edeyim! Bir hafta değil, bir ay müsaade edeyim... Yalnız, bir ay sonra tamamlanmış, tercüme edilmiş şekilde isterim!"

Ne kadar zaman sonra bilmiyorum, kitabı aldı getirdi;

"—Hocam! Biz bu kitaptan hiç bir şey anlayamadık!" dedi ve iade etti.

Edebî cümle tabii... Nükte yapıyor. Yunus'un şiirini, Fuzûlî'nin şiirini kaç kişi anlar? Necib Fâzıl'ın bir şiirini derinlemesine kaç kişi anlar? "Anlayamadık!" dedi getirdi. Aciz kalmış. Su gibi İngilizce bilen, Siyasal'daki asistan akrabası demiş ki:

"—Vallàhi ben bundan hiç bir şey anlayamadım!"

Konuyu bilmeyince anlayamaz, çıkartamaz.

Bir başka misal: Edebiyat Fakültesi'nde Ordinaryüs Profesör

Zeki Velidî Togan vardı. Başşehri Kazan olan Tataristan'da başkanlık filân yapmış, çok kıymetli bir insan... Hindistan Pencab Üniversitesi'nden rektör Âsaf Ali Feyzî Asgar diye bir profesör, onun tanıdığıymış. Edebiyat Fakültesine misafir gelmiş. Bizim profesör de bir konferans tertipledi. Herkes geldi. Oturduk. Çok da büyük bir anfi idi. Âsaf Ali mikrofona geldi. Uzun boylu, Hint müslümanlarından bir profesör... İngilizce konuşacak. Edebiyat Fakültesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünün doçenti olan bir hoca geldi; o da tercüme yapacak.

Zeki Velidî Togan ve diğer meşhurlar ön sıraya oturdular. Ben Edebiyat Fakültesi'nde talebeyim. Âsaf Ali konuşmaya başladı, bir cümle söyledi. Tercüman tercüme edecek...

"—Sorry, tekrar et!" dedi. Bilmem ne...

Beceremedi, anlayamadı, tercüme edemedi. Zeki Velidî Togan, oturduğu yerden ona fısıldadı; şöyle, böyle diyerek bir cümleyi tamamladı. Âsaf Ali tekrar konuşmaya başladı. İkinci cümleyi de hiç anlayamadı. Üçüncü cümlede Zeki Velidî Togan kalktı. Doçent kıpkırmızı kesildi. Dersleri İngilizce veren, imtihanları İngilizce başarmış olup da, doçent olmuş olan kimse tercümeyi beceremedi. Kolejden mezun olmuş, Şekspir'i ve sâireyi ezbere biliyor, İngiltere'de kalmış, şâhâne telaffuzu var; amma, İslâmî bir konferansı anlamıyor.

Tradition kelimesi geçiyor, rivâyet diyor. Rivâyet değil ki; *tradition*, hadis-i şerif demek... İslâmî bir konferansta "*The tradition of the prophet*" demek, Peygamberimiz'in hadisi demek… An'ane, rivâyet falan diyor; tutmuyor. Daha başka şeyleri anlayamıyor. Olmadı.

b. Kimse Ameline Güvenmemeli!

Şimdi, insanlar mutlaka yaptığının mükâfatını ve cezâsını görecek. Amel, icraat, iş olmadan olmaz; bu kesin...

"—Acaba, benim yaptığım iş, icraat, fiil, çalışma beni kurtarmaya yetecek mi? Tamam, ben namaz kıldım, oruç tuttum, zekât verdim, hacca iki defa gittim. Haydi Allah'a ısmarladık, ben cennete gidiyorum..."

Sen icraat yapıyorsun ama, o icraatın seni cennete götürmeye yetecek mi; işte o belli değil! Neden belli değil? Çünkü, bir kere yaptığın ibadeti güzel yaptın mı? Şartlarına uygun yaptın mı, bir şeye benzedi mi, makbul oldu mu? Çarşıya pazara çıkartsan, satılıp alınabilecek gibi güzel bir şey mi; yoksa çürük, bozuk, sakat, kusurlu mu? Kokmuş mu? Yırtık pırtık mı? Yaptığın amelin ne olduğunu bilmiyorsun. Allah günahlarına ne kadar ceza verdi, sevaplarına ne kadar mükâfat aldın, bunun sonucu nedir; onu da bilmiyorsun!

Onun için, insanın yaptığı amele, ibadete güvenmesi ve "Tamam, bu kadarı yeter!" demesi de çok yanlış olur. Buna bizim özel tabirimizle *ameline mağrur olmak* deniliyor. *Mağrur*, gururlanmak mânâsına değil, aldanmak demek... Şaşırmak, bilmemek, aldanmak mânâsına geliyor *mağrur* kelimesi... Yani, insanın ibadetine, ameline mağrur olması demek; yaptığı ibadetin, amelin hesabını yanlış yaparak ona güvenmesi demektir. Bu, tevâzûya da uygun olmuyor.

O bakımdan insanın ameline mağrur olmaması lâzım! Kibir gurudan öteye, çok iyi bir şey yaptığını sanıp da, ona güvenip yan gelip yatmaması lâzım! Tâ vefatına kadar insanın ibadet ve tâatte koşturması, "Acaba kabul oldu mu?" diye korkması lâzım! "Acaba Allah affetti mi, affetmedi mi?" diye, günahları için ömrünün sonuna kadar endişe etmesi lâzım!

Geçen gün evliyâullahtan bir zâtın menâkıbını okudum, çok hoşuma gitti: Abdest alacak halde değil, hasta, ölmek üzere... Abdest aldırıyorlar. Abdest aldırdıktan sonra diyor ki:

“—Parmaklarımı hilallemeyi unuttunuz!”

Mâlûm, elleri yıkarken parmakların arasını yıkamaya hilallemek tabir ediliyor. Ayak parmak araları için de bu aynıdır. Ayak parmaklarının da arasına su gitmeyebilir. O zaman abdest olmaz.

Yine, Hayrünnessâc isimli bir zâtın hikâyesini okudum: Başkaları bir şey görmüyor ama, o elini kaldırarak, “Sen orada dur!” diyor.

“—Sen de emir kulusun, ben de emir kuluyum. Benim görevim geçiyor. Bak, akşam namazının vakti geçiyor, neredeyse yatsı olacak! Ben kulum. Bu akşam namazını vaktinde kılmazsam mes’ul olurum. Ama, sen biraz bekleyebilirsin, senin vazifen geçmez. Senin için illâ şu vakitte olacak diye bir şart yok... Sen orada biraz dur!” demiş.

Güzelce abdestini almış, akşam namazını kılmış, yatağına uzanmış. Kelime-i şehâdet getirmiş, ruhunu teslim etmiş. Yâni en

son ana kadar ibadete devam...

Peygamber SAS mescide nasıl geldi? İki koluna yardımcılar girdiği halde... Vefatına yakın günlerde, en son günlerinde namaza geldi. Gelemediği zaman içerde kıldı. İmamlığı Ebû Bekr-i Sıddîk RA Efendimiz'e havale etti. Ama en son ana kadar ibadette, tâatte, duada... Geceleri sabahlara kadar secdede, namazda, niyazda; ayakları şişinceye kadar ibadette, gayrette idi. Yâni, çalışacağız, çabalayacağız; ama, ona güvenmek, ona aldanmak yok... Şaşırmak, şımarmak, kibirlenmek, böbürlenmek yok...

c. Amellerin Kabul Olmasının Şartları

Amellerin kabul olmama durumları vardır. Kabul olmamasının sebeplerini de öğrenmek lâzım! Abdest almayı öğrendin, namaz kılmayı öğrendin, oruç tutmayı öğrendin; aferin... Ama, namaz ne zaman kabul olur, ne yaparsan kabul olmaz? Oruç ne zaman kabul olur, ne yaparsan kabul olmaz? Sadaka, hac ne zaman kabul olur ne zaman kabul olmaz? Bunları da bilmek lâzım!

Bunları bilemezsen, "Ha bir kuru emektir." diyor Yunus Emre... "Sen kendini bilmedin, ha bir kuru emektir." Yâni, yaptığın iş boşuna demek istiyor. Onun için, insanın yapması gereken görevleri bilmesi lâzım!

Görevlerin kabul olmaması, yaptığı halde makbul olmamasının sebeplerini de iyice öğrenmek lâzım! Bunu da tasavvuf öğretiyor. Birçok şey için tasavvufa ihtiyaç oluyor. Onu yapmadı mı kıymeti olmuyor.

"—Bir ibadeti, bir hasenâtı yaptığı halde kabul olmaması mümkün mü?"

Evet, mümkün! Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

"—Nice Kur'an okuyan insan vardır ki, Kur'an ona lânet eder."

Kim bilir nasıl, ne maksatla okuyor? Kim bilir durumu nasıl

ters ki, Kur'an ona lânet ediyor.

İstanbul'da birisiyle tanışmıştık, mevlidhanmış. Altın dişli, altın köstekli saatli, zengin, arabası filân var... Bizim fakültedeki arkadaşlarla tanışmış. Onlarla beraber Boğaz'da gezmeğe filân da gittiler.

Sonradan duydum ki, Mevlid'i güzel okumaları için, coşmaları için, utanmamaları için, Mevlid okuyacakları yere bir kaç kadeh içer, öyle giderlermiş. O ne, bu ne? Gittiğin iş ne, yaptığın iş ne?

Başka bir hadis-i şerifte bildiriliyor ki:[85]

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلاَّ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ ، وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلاَّ السَّهَرُ (حم . خز. ع . هب. ق. كر. عن أبي هريرة ؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min siyâmihî ille'l-cûu ve'l-ataş*) "Nice oruç tutan insan vardır ki, akşama kârı sadece aç kalmak, susuz kalmaktan ibarettir." diye buyuruyor Peygamber Efendimiz SAS...

Sabahtan akşama oruç tuttu ama, gıybet etti, harama baktı.

---

85 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

Halbuki Allah su içmeyi, yemek yemeyi başka zamanlarda helâl kıldı. Yâni su içmek, yemek yemek helâl; şarap gibi haram değil… Ama, oruç tuttuğun zaman, helâl olan bir şeyi yapmıyorsun. Peki, helâl olan bir şeyi yapmıyorsun da, zâten ramazanın içinde de dışında da haram olan öteki günahı, oruçlu iken niçin işliyorsun? Mâdem, helâli bile yapmayacak kadar fedâkârsın, niye her zaman haram olanı yapıyorsun; gıybet ediyorsun, harama bakıyorsun, şu günahı bu günahı işliyorsun... Onlar orucun sevabını götürüyor. Adam kendini oruç tuttu zannediyor; akşama aç ve susuz kalmaktan başka kârı yok... Peygamber Efendimiz söylüyor.

(*Ve rubbe kàimin leyse lehû min kıyâmihî ille's-seher.*) "Nice geceleyin kalkıp namaz kılan vardır ki, uykusuz kalmaktan başka eline bir şey geçmez." Yâni, kabul olmuyor.

Başka bir hadis-i şerifte:

"—Nice namaz kılan vardır ki, kıldığı namaz onu Allah'a yaklaştırmaz; Allah'tan uzaklaştırmağa yarar." buyruluyor.

Yaklaştırmak şöyle dursun, Allah'tan daha uzak, daha kovulmuş bir kul haline gelmesine sebep oluyor. Demek ki, yapılan işin yapılmış olması yeterli değil... Böyle bir durumun olmamasına da dikkat etmek gerekli oluyor.

Bu amelleri, ibadetleri hebâ eden, sevabını iptal eden veya ibadetin kendisini iptal eden, ifsad eden, yok durumuna getiren sebepler nelerdir? Bu çok önemli bir konudur, genişçe anlatılması lâzımdır. Birkaç sebebi şöyle:

1. Her ibadetin şartları, farzları vardır. Onları yerine getirmezsen, kabul olmaz.

Misâl: Haccın önemli olan işlerinden birisi Arafat'a çıkmaktır. Adam hacca gitse, "Yâhu, bu sıcakta oraya gidilir mi? Hem orada ne binâ, ne de su varmış. Fazla izdihamlı imiş. Üstelik çadırda kalınıyormuş. Ben oraya gitmiyorum!" dese, olmaz. Haccın önemli bir rüknü Arafat'a çıkmak olduğu için, orada vakfe yapmak olduğu için, Arafat'a çıkmayınca hacı olmaz.

"—Peki, harcanan paralar boşuna mı gitti? Otele, uçağa, girişe

yapılan masraf boşa mı gitti?”

“—İyi ama, farzını yerine getirmedin, şartını yerine getirmedin!”

Veya tavaf etmiyor. Böyle acâib insanlar çok... Meselâ, ihramın şartı traş olmamak, koku sürünmemek... Herkesin Arafat’ta ihramlı olması gerekiyor. Kıl koparmaması, traş olmaması, koku sürünmemesi lâzım! Birisi Arafat’ta çeşmenin başına oturmuş, sabununu fırçasını getirmiş, fırçasını suya banıyor, yüzünü güzel sabunluyor, traş oluyor. Demişler ki:

“—Ne yapıyorsun?”

“—Tıraş oluyorum.” demiş.

“—Tıraş olunmaz, ihramdasın!” demişler.

O da demiş ki:

“—Benim öyle şeye aklım ermez!”

Adam albaymış. Orduda alıştırmışlar onu, her sabah sinekkaydı tıraş olmaya... Orada da biraz sakalları uzayınca, keyfine aykırı geliyor albayın... Ondan sonra, “Benim aklım öyle şeye ermez!” diyor. Allah böyle yanağı düz, sinekkaydı tıraş olanı mı sever diye düşünüyor, artık nasılsa; ikaz ettikleri halde, aklı ermediği için tıraş oluyor. Tabii ki hacı olmaz, ibadeti kabul olmaz, bu kafada olursa... Haccın mânâsını anlayamamış. Hac süslenme yeri değil... Hac, ihtiyacını arz etme yeri, Allah’ın dergâhına yalvarma yeri... Fakirlik, yoksulluk, boyun bükme, ağlama yeri... O onu anlayamamış, süslenecek...

Namaz için de öyle... Bektâşî’ye demişler ki:

“—Erenler, kalkın namaz vakti geldi!”

“—Peki...” demiş uysal adam... Namaz kılmışlar. Ötekisi demiş ki:

“—Yâhu, sen tuvalete gitmiştin, abdest almadın. Kalk namaz kıl dedik; abdestsiz kıldın namazı!”

O da demiş ki:

“—Dediniz ‘Namaz kıl!’; ben de namaz kıldım. ‘Abdest al!’ deseydiniz, abdest de alırdık.”

Tabii ki, onun namazı olmaz! Çünkü, abdestsiz namaz olmaz. Namazın şartı abdest...

Demek ki, İslâm'ı bilmemiz gerekiyor. "İbadetleri nasıl yaparsak tamam olur? Yapmazsak, neresi eksik kalır? Hangi eksikliği yaptığın zaman, ibadet boşa gidiyor?" Kimisi tamir edilebilir, kimisi de edilemez hatâ oluyor; yerine göre... İşte bunları mutlaka bilmek gerekiyor. Buna *fıkıh ilmi* diyoruz. İnsanın mutlaka ilmihal mâlûmatına sahib olması, fıkhî bilgiye sahib olması lâzım ki; amelleri işleyip de emeği boşuna gidenlerin durumuna kendisini düşürmesin!

2. Allah bid'at sahibinin amelini kabul etmez. Bu hususta Peygamber SAS Hazretleri, İbn-i Mâce'nin Huzeyfe RA'dan rivâyet ettiğine göre şöyle buyurmuş:[86]

---

[86] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.56, no:48; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.374, no:5583; Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.220, no:1108; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.216, no:17985.

لاَ يَقْبَلُ اللهُ لِصَاحِبِ بِدْعَةٍ صَلاَةً ، وَلاَ صَوْمًا ، وَلاَ صَدَقَةً ، وَلاَ حَجًّا ، وَلاَ عُمْرَةً ، وَلاَ جِهَادًا ، وَلاَ صَرْفًا ، وَلاَ عَدْلاً ؛ يَخْرُجُ مِنَ الْإِسْلاَمِ ، كَمَا تَخْرُجُ الشَّعْرَةُ مِنَ الْعَجِينِ (ه. عن حذيفة)

RE. 489/11 (*Lâ yakbelu'llàhu*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri kabul etmez, etmeyecek, (*li-sahibi bid'atin*) bir bid'at ortaya çıkarmış bid'at sahibinin kabul etmeyecek, (*salâten*) bir namazını, (*ve lâ savmen*) bir orucunu (*ve lâ sadakaten*) bir sadakasını (*ve lâ haccen*) bir haccını, (*ve lâ umreten*) bir umresini, (*ve lâ cihâden*) bir cihadını; yâni hiç birini... (*Ve lâ sarfen*) Tevbesini veya bir izaha göre şefaatini; (*ve lâ adlen*) adaletini veyahut fidyesini, farzını... Yâni hiç bir şeyini kabul etmeyecek."

(*Yahrucü mine'l-islâm*) "Bu bid'ati ortaya çıkartan kimse İslam'dan çıkar. Öyle kolaylıkla çıkar ki, (*kemâ tahrucu'ş-şa'ratü mine'l-acîn*) tereyağının içinden, hamurun içinden kılın böyle çekildiği zaman kolayca çıktığı gibi sıyrılıp çıkar."

Bid'at nedir? Rasûlüllah SAS'in zamanında olmayan, dinin aslında olmayan bir şeyi, sonradan din diye, dinin bir erkânıymış, usûlüymüş gibi ortaya çıkarmaktır. Bid'at ehli dini bozuyor. Dini Rasûlüllah'ın öğrettiği çerçevesinden çıkartıyor, değiştiriyor.

Onun için, bid'at çok büyük bir günah... Bid'at ehlinin farzını, nafilesini, ibâdet ve tâatını, haccını, umresini, namazını, orucunu, hiç bir şeyini Allah'ın kabul etmediğini Peygamber SAS bildiriyor. O halde insan, nasıl olmalı? Bid'atten şiddetle sakınan, Rasûlüllah'ın izinden çok dikkatle giden bir insan olmalı!

Bid'atler nelerdir? Ne yaparsan bid'at olur? Ne yaprsan bid'at ehli olmaktan kurtulabilirsin? Bunları mutlaka bilmen gerekir. Çünkü, kabul olmuyor.

3. Haram lokmayla beslenen insanın ibadetini Allah kabul

etmiyor. Haram parayla hacca giden bir insanın haccını kabul etmiyor.

Haram parayla hacca giden bir insan, (*Lebbeyk, allàhümme lebbeyk...*) "Buyur yâ Rabbi! Emrine imtisâlen geliyorum. Sen davet ettin diye o beldeyi ziyaret ediyorum. Emrettin diye hac yapmağa geliyorum. Emrindeyim, emret, buyur yâ Rabbi!" diye lebbeyk çekerken; Allah ona, (*Lâ lebbeyke ve sa'deyke*) "Sana lebbeyk ve sa'deyk yok!" der. Yâni, kabul etmez, reddeder, kovar dergâhından...

Demek ki, haram parayla hac mümkün değil, haram parayla hayır mümkün değil... Çok önemli! Hattâ bazı takvâ ehli insanlar, kendi parası olduğu halde, bu korkudan dolayı, arkadaşından borç para alırmış.

"—Bana Allah rızası için üç milyon para verir misin?"

"—Veririm..."

Çünkü, borç para helâl... Kendisi zengin, hacca gidecek durumda; fakat, borç para helâldir diye, arkadaşından borç alıyor.

Haccını helâl parayla yapmak için, borç parayı alır, haccını yaparmış. Gelince de kendi parasından ödermiş. O duruma düşmemek için bir kurnazlık, çâre... Ne yapsın? Haram parayla hacca gidip de, ondan sonra, "Senin haccını kabul etmedim, yüzüne çalınsın!" diye bir muameleye mâruz kalmaktansa, böyle düşünerek bir çâre bulmaya çalışmışlar.

Bazı evliyâullahın hayatını anlatıyorlar: Lokmam haram olmasın diye, adamcağız tarlayı kendisi sürermiş. Sürmek değil de bellermiş belki de... Öküze de minnet etmiyor, öküzü de sabana koşmuyor; onun da hakkı geçmesin diye... Tohumunu kendisi atarmış. Kendisi biçermiş, kendisi harmanlarmış. Kendisi el değirmeninde buğdayı öğütürmüş. Kendisi hamur yaparmış, kendisi pişirirmiş. Ondan yermiş. Haram olmasın, elimin emeği olsun, *helâl mina'llàh* olsun diye gayret edermiş.

İbadetlerin boşa gitmemesi için tedbirlerden bir tanesi de budur. Görüyorsunuz, bu şeylerin hiç birisi önemsiz değil... Hepsine bizim de dikkat etmemiz gerekiyor. Yâni, lüzumsuz bir

titizlik değil... Gerçek bir nokta, önemli bir nokta...

4. Riyâ ile, ihlâssızlıkla yapılan ibadetleri Allah kabul etmiyor:[87]

إِنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ، إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا، وَابْتُغِىَ

بِهِ وَجْهُهُ (ن. طب. عن أبي أمامة)

(*İnna'llàhe azze ve celle lâ yakbelü mine'l-ameli, illâ mâ kâne lehû hâli*san, *ve'btugiye bihî vechuhû*) "Allah-u Teâlâ Hazretleri, kulun yaptığı ameli kabul etmez; ancak ihlâs ile yapılmışsa, sırf kendisi için yapılmışsa kabul eder." Riya ile, gösteriş için, menfaat temin etmek için yapılmışsa, o ameli kabul etmez.

Bu bölüm, ihlâs bölümü, hadis-i şerif kitaplarında büyük bir bölümdür. Riyâ bölümü de büyük bir bölümdür. *Et-Terğîb vet-Terhîb, Buhârî, Tirmizî* vs. hangi kitabı açarsanız, bu konularda sayfalarca hadis görürsünüz.

İhlâsla olacak! Yapılan şey ihlâsla olmazsa, sırf Allah rızâsı için olmazsa, gösteriş için olursa, riyâ ile olursa, şöhret için olursa, Allah onu da kabul etmiyor. Riyâ da büyük bir günah... Riyâya gizli şirk denmiş. Adam kendisini müslüman zannediyor, namaz kılıyor, *"Lâ ilâhe illalah*" diyor ama; içinde şirk-i hafî, gizli şirk var...

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Ben en çok, ümmetimin şirk-i hafîye, gizli şirke düşmesinden korkarım!"

"—Gizli şirk nedir?" diye sorulunca;

"—Riyâdır!" buyuruyor.

---

[87] Neseî, *Sünen*, c.X, s.204, no:3089; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4348; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.23, no:5261; RE. 91/13.

Peygamber SAS Arabistan yarımadasını kasdederek diyor ki:

"—Artık şeytan ümidini kesmiştir; bu yarımadada kendisine, puta tapacak insan yoktur. Burada insanları Allah'tan gayriye taptırmaktan, şeytan ümitsizliğe düşmüştür. Artık olmaz diyor. Yalnız, onun bir ümidi vardır: İnsanları riyâya, gizli şirke düşürmek... Çünkü bu, karıncanın adımından daha sessizdir."

Karınca yürüyünce, burada konuşmayı keserek takır tukur bir şey yürüyor diye korkar mıyız? Hiç sesi duyulmaz. Karıncanın ayak sesinden daha gizlidir bu şirk-i hafî... Bu şu demek: Çok dikkatli olmalıyız. Aman, işiniz gösteriş olmasın! Riyâ, süm'a, şöhret için, reklâm için olmasın!

Bunların hepsine çok dikkat etmek lâzım! Bu da tasavvufla olur. İhlâsı öğrenmek, sırf Allah rızâsı için iş yapmak, riyâdan kurtulmak; o da tasavvufun işi... Görüyorsunuz, namaz kıldım demek, oruç tuttum demek yetmiyor; fevkalâde önemli noktalar var...

5. Kötü huy ve sû-i edeb, edepsizlik de amellerin kabul edilmemesine sebep olur. Adam kötü, şirret, edepsiz, küstah... İşte o zaman ibadeti kabul olmuyor.

Meselâ, Rasûlüllah SAS buyuruyor ki:[88]

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ (د. هب.

عن أبي هريرة؛ ه . ع . ش. هب. والديلمي عن أنس)

---

88 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II s.693, no:4903; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.266, no:6608; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1430; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1408, no:4210; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.330, no:3656; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.330, no:26594; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6610; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1049; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.271, no:6212; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.159, no:2812; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.VI, s.124; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.247; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.II, s.227; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.170; Enes RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1048; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.833, no:7438; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.117, no:1132; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XII, s.193, no:11738.

RE. 202/17 (*El-hasedü ye'külü'l-hasenât, kemâ te'külü'n-nâru'l-hatab*) "Hased insanın yaptığı iyilikleri kül eder, yakar, bitirir, işe yaramaz hale getirir, sıfıra indirir; ateşin odunları yakıp kül ettiği, bitirdiği gibi." Adam bir hasetçi olmasından dolayı mahvoldu.

Kur'an'dan misâli:

لاَ تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالأَذٰى (البقرة:٢٦٤)

(*Lâ tübtılû sadakàtiküm bi'l-menni ve'l-ezâ*) "Ezâ ederek, minnet ederek, başa kakarak, mennânlık yaparak yaptığınız sadakaları, zekâtları bâtıl hale getirmeyin, iptal ettirmeyin; sevabınızı elden kaçırmayın, kendinizi sevapsız bırakmayın!" (Bakara: 2/264) diye bu ayet-i kerimede de bildiriliyor.

Demek ki, adam başa kaktı mı, minnet ettirdi mi, verdiği kimseyi cezâlandırdı mı; işte o zaman sevabı gidiyor.

Bir hadis daha var ki:[89]

مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ (ه. عن ابن عمر)

---

[89] Buhàrî, *Sahîh*, c.VIII, s.66, no:2125; Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.205, no:2924; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.178, no:2903; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.130, no:1229; Neseî, *Sünen*, c.XIV, s.301, no:4612; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.260, no:7532; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.674, no:1354; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.435, no:5053; Neseî, *Sünenü'l-Küb râ*, c.IV, s.59, no:6290; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.63, no:3615; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.70, no:11169; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.338, no:2586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.IV, s.38; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.348, no:5246; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.188, no:6298; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.420, no:8242; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.132, no:1052; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.61, no:43; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.131, no:1230; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.238, no:2395; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.71, no:5395; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.249, no:5913; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.574, no:14012-1418; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.429, no:21133.

(*Matlu'l-ganiyyi zulmün*) "Zenginin fakiri kapıda bekletmesi, hayrını tehir etmesi, geciktirmesi bile zulümdür." Şıp diye verecek.

Ne diye fakiri mahv ü perişan ediyorsun? Bekle babam bekle, bekle Allah'ım bekle kapısında... Zenginin gönlü olacak da, zekâtın verecek de; bu fukaracık da alacak, çoluk çocuğuna yemek yapacak, yedirecek...

Demek ki, kötü huylar da sevapları iptal ediyor. Bunlar şu anda aklıma gelen şeyler ama, hepsi önemli...

Özetlersek: Fıkıh bilmemek, ibadetlerin şartlarını bilmemek, ibadetlerin kabul olmamasına sebep olur. Adam kendisi uydurarak bid'atçi olursa, ibadetleri kabul olmuyor. Haramla yapıyorsa, kabul olmuyor.

Köroğlu'nu kahraman gibi anlatıyorlar. Gidermiş, zenginlerden döve döve alırmış, fakirlere verirmiş... Bunun ibadeti ibadet mi? Hayır! Komünistler kahraman gibi gösteriyorlar. Haramdan hayır olmaz. Sen adama zulmet, işkence yap, bıçak sok, yarala, ellerini bağla, parasını al; öbür taraftan fukaraya ver...

"—Fukaraya niçin veriyorsun?"

"—Gönlü hoş olsun diye..."

"—Pekiyi, bunun gönlünü niye yıkıyorsun? Niye buna ezâ veriyorsun?"

Haramla ibadet olmaz! Haram, bid'at, fıkıh bilmemek, riyâ, kötü huy amelleri ifsad ediyor. Sevapları kalmıyor, bütün amellerini bunlar iptal ediyor.

Demek ki muhterem kardeşlerim, oturup kalkıp Allah yolunda hizmet edeceğiz! Çalışıp çabalayacağız, ama şu şartlara riayet ederek: Riyâ ile değil, Allah rızâsı için... Haram ile değil, helâl ile... Cahillik ile değil, ilim ile... Edepsizlikle değil, nezâketle, tatlılıkla...

d. Sevap Kazanma Yolları Çok Çeşitli

Şâirin birini —Neyzen Tevfik'i— anlatıyorlar. Çok güzel ney çalarmış. Mehmed Akif Ersoy'un da ahbabıymış. Fakir adam, bekâr... Pis, pasaklı bir evde oturuyormuş. O kadar pismiş ki... Mehmed Akif'i bir akşam iftara çağırmış. Hanımı, çoluğu çocuğu yok... Elini yıkamış, iftar sofrasına oturacaklar. Artık ne ikram edecekse Mehmed Akif'e, bir şeyler yiyecekler. Elini yıkamış Mehmed Akif... Neyzen Tevfik havlu tutmuş ve:

"—Al, sil!" demiş.

O da:

"—Yok, silmeyeceğim!" demiş.

"Al, sil!" diye ısrar etmiş. Öbürü yine yok filân demiş. Biraz daha ısrar edince; Mehmed Akif de şair, nükte yönü de var, şaka tarafı var:

"—Silmem, elim kirlenir!" demiş.

Havlu çok kirli tabii...

Bu Neyzen Tevfik, yolda gidiyormuş. Onurlu insan, sanatkâr insan... Birisi arkadan:

"—Üstad bir dakika!" diye seslenmiş. Dönmüş. "Siz düşürdünüz galibâ, buyrun!" demiş, bir altın vermiş.

Almış; bir adama, bir paraya bakmış:

"—O yere düşen, sizin altın kalbiniz!" demiş.

Yâni, iyi niyetle, güzel bir tarzda vermiş. Darıltacak bir tarzda değil... Kimisi sessizce koyuveriyor cebine... Kimisi sessiz yapıyor, kimisi kimse görmesin diye gece yapıyor.

Evliyâullahtan bir kimse, borçluluğundan dolayı hapse düşmüş. Bu mübarek insanlar borç alırlarmış, ihvânına ziyâfet çekerlermiş. O borcu ödemek için de uğraşırlarmış. Alacaklısı bastırmış. Parasını hemen isteyince, o da verememiş ve hapse düşmüş. Başka bir şehirden de onun hocası, evliyâullahtan başka bir zat geliyor; daha yaşlı... Soruyor:

"—Falanca nerede?"

"—Hapiste..."

“—Ne suç işledi?”

“—Borcunu ödeyemediği için hapse girdi, suç filân işlemedi.” demişler.

O da borcunu ödeyivermiş; hiç ziyaret etmeden, kendisine görünmeden kalkmış, gitmiş. Adam hapisten çıkartılmış. “Niye çıkartıyorsunuz?” diye sorunca, “Borcunu birisi ödedi.” demişler.

“—Kim ödedi?”

“—Belli değil...”

Neden yapıyor? Allah rızâsı için... Niye kendisi görünmüyor? “Teşekkür etme zahmetine, minnet altına sokmayayım.” diye... Kalkıp gidiyor. Güzel ahlâk çok hoş şey... Güzel ahlâkı tasavvuftan öğreneceğiz. Jestleri, Allah’ın hoşuna gidecek işleri ve güzel tarzda yapmayı oradan öğreneceğiz.

Şimdi çalışmanın, icraatın, teoride kalmamanın, uygulamada da müslüman olarak yaşamanın; sadece kafamızda nazarî olarak, hayal olarak müslüman değil, hayatımızda ve işlerimizde müslüman olmak; evimizde kocalığımızda, hanımlığımızda müslüman olmak, İslâmî olmak; ticaretimizde müslüman olmak, her şeyimizi düzgün yapmak; arkadaşlarımızla ictimâî, beşerî münâsebetlerimizde müslüman olmak; her şeyi Rasûlüllah’ın sünnetine uygun yapmak gerektiğini anlıyoruz. Bunların hepsi icraat, hepsi önemli... Ama, icraatın kabul olmama tehlikeleri var... Onları öğreneceğiz, onlardan kendimizi koruyacağız.

“—İcraat ne kadar? Neler icraat?”

İcraat çok çeşitlidir. Sevap kazanma yolları çok çeşitlidir. Hattâ onun için, evliyâullah tasavvuf kitaplarında yazmışlardır ki, “Allah’ın rızâsını kazanma yolları, insanı Allah’a götüren, kavuşturan yollar, kulların nefesleri sayısı kadardır.” Yâni, o kadar çok...

Allah bazen, bir kanadı kırık kuşu tedâvi ediyorsun diye sever, rahmetine erdirir... Bazen bir kediye eziyet etti diye cehenneme sokar... Hadis-i şerifte var, sahih hadis-i şerif: “Bir kadını Allah cehennemlik eyledi...” Sebebi: Kediyi bir yere kapatmış... Kızmış;

ne yaptıysa... Belki ortalığa pislemiştir, belki yırtmıştır, belki tırmalamıştır, belki perdeyi filân yırtmıştır... Ne yaptıysa artık… Kediyi bir yere kapatmış, yemek de vermemiş. Dışarıya çıkmasına da müsaade etmemiş. Kedi orada bağıra bağıra ölmüş.

“Bir kediyi hapsedip ölmesine sebep olduğu için — bir yemek vermediği için; bir de dışarı çıkarsa kuş avlar, av avlar, gıdasını temin eder, ona da müsaade etmediği için— bir kadın bu yüzden cehenneme girdi.” diye bildiriliyor.

Bir kediden ne olacak? Bir sürü kedi var, kedi insan değil ki! Sen burada bir kedi öldürsen Avustralya kanunları bir şey yapar mı? Yapmaz. Ama, Allah o kediyi öldürmekteki duygudan dolayı, merhametsizlikten dolayı; o kulun zihin yapısının çirkinliğinden dolayı, onu cehennemlik ediyor.

Bununla tam ters, bir aksi misal: Allah bir kötü kadını, bir köpeğe su verdi diye cennetlik ediyor. Hadis-i şerifte var… Kadın düşkün, kötü yola düşmüş, günahkâr bir kadın... Çölde giderken çok susamış, bir su kaynağı bulmuş. Ama, su kaynağı çölün içinde kazılmış bir kuyu... Çöl olduğu için tabii, nerde ip, nerde kova? İnmiş kuyuya... Hani böyle tuta tuta iniyorlar ya... Kuyunun dibinde bir iki yudum su içmiş. Çok bir su da değil belki... Susuzluğu gitmiş, yüzünü yıkamış. Yukarı çıkmış kuyudan...

“Yukarıda ağzından dili sarkmış bir köpek gördü.” diyor hadis-i şerifte... Köpek bitmiş, sıcaktan sürünerek geliyor, dili sarkmış. Kadın ona acımış.

“—Ben nasıl susuzdum! Aşağı indim, suyu içtikten sonra canlandım. Bunun da canı su ister. Dur şuna bir iyilik yapayım!” demiş.

Tekrar kuyuya inmiş. Kap yok, kacak yok, kova yok, bakraç yok... Pabucunu çıkarmış, suya daldırmış. Pabucuyla yukarı çıkmış, koymuş köpeğin önüne... Köpek de pabucundan suyu içmiş, susuzluğunu gidermiş.

Peygamber Efendimiz’in hadisinde bu olay zikrediliyor ve “Bundan dolayı, Allah o kadını cennete soktu.” deniliyor.

Bir kediden dolayı bir kadın cehenneme giriyor, bir köpeği sulamaktan dolayı bir kadın cennete giriyor. Yâni, Allah'a makbul gelecek bir işi yaptın mı, cennete giriyorsun. Nitekim, geçen gün de bir başka hadis-i şerifte okumuştuk. Allah bir kulu bir sebepten dolayı mağfiret etti mi, o mağfiret onun cennete girmesine sebep olur. Çok önemli!

Onun için, hem sevinmemiz lâzım, hem korkmamız lâzım! Bir kediye o kadının ezâ ettiği gibi, bizim ezâlarımız yok mudur? Allah saklasın, bir sürü ezâlarımız vardır. Çocuğumuza ezâmız, karımıza ezâmız vardır. Kadının kocasına ezâsı vardır. Duyuyorum: Kadın kocasını evine almıyormuş. Avustralya kanunları da müsâit... "Gelmesin evime!" deyince, gelemiyor. Kadın kaçmış, eve gelmiyor...

Kavga etmiyor mu aileler? Ediyorlar... Kadını kocası döğmüyor mu? Döğüyor... Çocuklar arasında çeşitli sıkıntılar olmuyor mu? Oluyor... İnsanlar arasında çeşitli kavgalar olmuyor mu? Oluyor. Sokakta bakıyorsun, yumruk yumruğa girişiyorlar, yaralıyorlar.

Bir gün Süleymâniye Kütüphanesi'nden çıktım. Elimde çanta, geliyorum. Şehzâdebaşı'nda bir kalabalık gördüm. Yavaş yavaş da geliyorum. Zâten akşama kadar çalışmışım, kafam kazan gibi şişmiş... Kalabalık birden bire açıldı. Bir baktım ki, adamın birisi, başı sargıyla bağlı... Herhalde daha önceden yaralanmış. Ama, iri kıyım bir şey... Elinde de bir bıçak var, kasap bıçağı... Böyle elinde bir bıçak bir adam, bir de karşısında bir adam... Delikanlı, ondan daha genç, daha uzun boylu... O da çevik...

Adam bıçakla ötekisinin üzerine hücum etti. Benden uzaktalar... Karşı duvar kadar var... Ben sadece karşıdan manzarasını görüyorum. Bir de baktım, olduğum yere yığılacağım. Heyecandan dizlerimin bağı çözüldü. Çünkü, bir yaralama göreceğim; neticede koca kasap bıçağı hart diye adamın karnına girecek, boynuna gelecek... Neresine gelecekse? Yâni, onun heyecanından bir de baktım, ayakta durmağa dermanım kalmamış.

İnsanlar birbirlerini yaralıyorlar, döğüyorlar, sövüyorlar,

kırıyorlar... Çeşitli zulümler... Parasını alıyor, vermiyor… Çeşitli haksızlıklar...

Geçen gün evliyâullahın menâkıbında okudum: Güzel giyimli birisi karşıdan geliyormuş. Arabistan'a göre mal iyi, keten kumaş... Makbul, sıcağı geçirmeyen güzel bir şey... Bu tarafta adam bakmış, onu yabancı görmüş. Üzerindeki elbiseleri de beğenmiş.

"—Bana bak! Çıkar bakalım o elbiselerini!"

Soyacak yâni... Tabii, elbisesi böyle dikimli miydi, harmâniye miydi, çarşaf gibi miydi; nasıldı, bilmiyoruz. "Çıkar elbiselerini!" demiş.

"—Yapma bu işi, en iyisi!"

"—Yok! Çıkar, canın gider!"

Şahıs sakin sakin soruyor:

"—İlle olacak mı bu iş?"

"—Çâre yok, çıkaracaksın!"

Uzaktan şöyle bir işaret etmiş, hırsızlık yapmak isteyen adamın iki gözü gitmiş. Uzaktan bir işaret, yâni gözüne sokmak değil...

Bir başka zâtın hâlini okuyorum; yine o Hayrünnessâc Rh.A… Allah şefâatine erdirsin... Çarşıda çalışmış, dokuma dokumuş, dokuduğunu satmış, parayı almış, kuşağına koymuş, eve getirmiş. Birisi de o parayı görmüş, onun peşine düşmüş. Girmiş eve, almış parayı...

Biraz sonra, kendisi gelmiş kuzu kuzu, adamın karşısına… Eli böyle kapalı, açamıyor. Paralar içinde... Demiş ki:

"—Ben senin mal sattığını gördüm. Eve girdim, parayı çaldım. İşte elim açılmıyor."

Açmak istiyor ama, açamıyor. Mânevî bir hâl... Dua etmiş, eli açılmış, paraları vermiş.

"—Haydi git! Bir daha böyle edepsizlik yapma!" demiş.

"—İbadetlerin çeşitleri çoktur. Bunların en kıymetlileri, en

fazîletlileri hangileridir? Hangisiyle meşgul olacağız?"

Neden böyle bir fikir atıyoruz? Çünkü, ömür kısa, yapılacak işler çok... Önemliyle meşgul olalım! Yâni, "Şu dükkânda çalışırsan, günde on dolar alırsın; şu işte çalışırsan, elli dolar alırsın." deseler, elli doları tercih eder insan... Aynı zamanda daha çok para kazanacağı tercih eder. Onun için, amellerin, ibadetlerin en hayırlıları, en efdali nelerdir; onları anlamamız ve onlarla meşgul olmamız lâzım!

Bugünkü derste, iş yapmanın, amel yapmanın gereğini öğrendik, tehlikelerini bildik... Yarın da sağ olursak, hangi ibadetler daha fazîletlidir; onu anlatalım! Yâni, hepimiz gidip de kuyudan köpeğe su mu çıkartalım? Olmaz! Her şey yerine göre... Yerine ve tam tavına göre... Hangi şey daha sevaplıdır; onu da önümüzdeki derste açıklayacağız.

Bu bilgiler, Allah'ın sevdiği ibadetleri yaparak ömrümüzü geçirmemize vesîle olsun...

05. 01. 1991 - Melbourne/Avustralya

22. EN KÂRLI AMELLER

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Hamden kesîren tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yuhibbu ve yerdà, ve yenbağî li-celâli vechihi'l-kerîm... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, nebiyyi'r-rahmeti ve şefîi'l-ümmeti muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Muhterem kardeşlerim!

Bir haftadan fazla kurs yaptık burada... Bu güzel dershanede, dilimizin döndüğünce, dinimizin çok önemli olan esaslarını, size sâde bir lisanla anlatmağa çalıştık. Yarın yolcu olacağımıza göre, sanırım bu sonuncu dersimiz oluyor, bitiyor. Fakat güzel bir fırsattı. Keşke, bu geniş imkânlar devamlı elimizin altında olsa, çalışmalarımızı daha kaliteli bir tarzda götürmek mümkün olur.

Özetlemek gerekirse; kulun bu dünya hayatının bir imtihan olduğunu bilmesi, buraya bir maksatla yaratılıp gönderilmiş olduğunu anlaması; bu gayeye, bu maksada uygun olarak ömür sürmesi; Rabbini bilmesi, ona güzel kulluk etmesi gerektiğini, en önemli mesele olarak söylemiştik. İnsanın doğru yolda olmasının, hidâyet denilen şeyin, "*İhdina's-sırâta'l-müstakîm*" diye, günde kırk defa dilimizle ifade ettiğimiz o hidayetin de bir takım şartları olduğunu söylemiştik. Allah kimlere hidayet etmez, kimler doğru yola gelemiyorlar; onu anlatmıştık.

Sonra, tevbenin ne kadar önemli olduğunu ve güzel bir tevbenin, hakîkî bir tevbenin, insanın mâzîsindeki bütün kusurları, günahları sildiğini; insanı annesinden doğduğu gündeki kadar mâsum ve pâk, temiz kıldığını söylemiştik.

İyi, kaliteli bir müslümanın, şu dünya hayatında nasıl bir zihniyete, nasıl bir ideale, nasıl bir ideolojiye, nasıl bir düşünce yapısına sahip olması gerektiğini anlatmıştık. Dünyada çeşitli

ideolojiler, hayat tarzları, felsefeler var... Bunların içinde mü'min-i kâmilin felsefesinin, düşünce yapısının, zihniyetinin, kafa yapısının ne olması gerektiğini, hadis-i şeriflerle, ayet-i kerimelerle anlatmaya çalışmıştık.

Dünya sevgisinin büyük bir hatâ kaynağı olduğunu; insanın şu dünya hırsına, para, makam hırsına, zevk, keyif ve sefa derdine düştüğü zaman nice hatalar ettiğini, bunlardan sıyrılmak gerektiğini belirtmiştik.

Ondan sonra, "İlim önemli oluyor. Çünkü, cahil ne yapması gerektiğini bilemiyor. Allah'ın rızasına uygun hareketin ne olduğunu tesbit edemiyor. Birtakım faaliyetler yapsa bile, yaptığı faaliyetler, hattâ ibadetler sevapsız kalabiliyor, iptal olabiliyor, boş duruma düşebiliyor. Başlamış olduğu bir ibadet fâsid olabiliyor, fesada gidebiliyor, kabul olmuyor." deyip, bu kabul olmanın şartlarını anlatmıştık.

"Müslüman mutlaka çalışacak bu dünya hayatında, mutlaka Allah'ın rızasını kazanmaya gayret edecek ama; ne yaparsa, nasıl yaparsa kabul olur? İbadetlerin afetleri, kabul olmamasının sebepleri nelerdir? Meselâ, tarlaya buğday ekiyorsun da, bir afet geliyor, mahsul alamıyorsun... Bir ağaç dikiyorsun da, bir afet geliyor, mahsul mahvoluyor. Sel geliyor, dolu geliyor ve sâire..." Yâni, afetlerden nasıl korunacağını kısaca belirtmiştik.

Anlatılacak şeyler çok ama, kısa ve ana hatlarıyla anlatmak Peygamber Efendimiz'in metodu... İşi uzatmamak, dolaştırmamak, yokuşa çıkartmamak ve her seviyedeki insanın kolayca anlayacağı bir tarzda İslâmî hakîkatleri anlatmak esas olduğundan, bunları kısaca anlatmıştık. Çalışmak ve bilerek yapmak lâzım! "Sevaplı işler nelerdir?" diye, şuurla çalışmak lâzım!

Yapılan ibadetlerin, amellerin fesada uğramaması, boşa çıkmaması için neler tehlikelidir, nelere riayet etmek lâzım? Onları anlattık.

Bundan sonra, en sevaplı, en önde gelen, birinci sırada gelen, kârı çok olan, ecri çok olan, insanı çarçabuk büyük sonuçlara

götüren işler, ameller, çalışma tarzları nelerdir; bugün onları anlatmaya geçeceğiz. Eh, son güne de uygun bir konu oluyor. Böyle bir konuşma da, aşağı yukarı bu konferans serisini tamamlayan bir konuşma olur.

Bir kulun dünya hayatında yaşadığı müddetçe, Allah'ın rızâsını kazanmak için yapacağı şeyler çok... Hattâ dün, hadis-i şeriften misal verdik ki, bir kediyi hapseden bir kadın cehennemlik olabiliyor; onu öyle aç bırakıp öldürdü diye... Bir köpeğe çölde, kuyudan girip pabucuyla su çıkartıp, onun suyunu veren kötü bir insan bağışlanabiliyor. Bunları öğrendik.

Tabii, Allah bir insanı mağfiret etti mi, ne mutlu ona! Fakat o mağfireti, o rızâyı nasıl kazanacağız? Bunun yolları nedir ve hangi işleri öncelikle yapmamız lâzım? Şimdi nelerin yapılması gerektiğini —İslâmî kültürümüze, bilgimize dayanarak— şöyle özet olarak söylemek için sıraladığımızda, şunlar çıkıyor karşımıza:

a. Namaz

İbadetler... İbadet adını verdiğimiz zaman, hepimizin hatırına gelen dinî birtakım işler var... Bunlar sevap; biliyoruz. Meselâ, namaz çok sevap... Hattâ, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[90]

اَلصَّلاَةُ عِمَادُ الدِّينِ (هب. عن عمر ؛ الديلمي عن علي)

(*Es-salâtü imâdü'd-dîn*) "Namaz dinin direğidir."

Yâni namaz kılan bir insanın dini ayakta kalır. Namaz kılmıyorsa, yıktı dinini, berbat etti. Yatırdı takımı... Çadırın direği kırıldı, tente çadırdakilerin üstüne çöktü. Yâni, o kadar önemli;

---

[90] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.39, no:2807; Hz. Ömer RA'dan. Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.404, no:3795; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.442, no:18889, 18891; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.608, no:1621; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.69, no:13809.

biliyoruz.

“*Fadàil-i A’mâl*” diye bir kitabı tercüme edilmiş Zekeriyâ Kandehlevî’nin... Baktım, büyük bir bölümü namazın faziletine ait... Gerçekten öyle... Neden? Çünkü namaz, günün periyodik zamanlarında enerjimizi tazeleyip, bizi iyi müslüman olmaya sevk ediyor. Yâni, günde beş defa biz kontrolden geçiyoruz, ayarımız tazeleniyor. Günde beş defa temizleniyoruz, kafamız yıkanıyor, kalbimiz yıkanıyor... Hattâ bedenimiz yıkanıyor; günde beş defa abdest alıyoruz. Böyle bir insanın günahı kalır mı, kötü niyeti kalır mı, kiri kalır mı? Kalmaz!

Namaz usûlü ile kılınsa, Allah-u Teâlâ Kur’an-ı Kerim’de beyan ediyor, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

إِنَّ الصَّلاَةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ (العنكبوت:٤٥)

(*İnne’s-salâte tenhâ ani’l-fahşâi ve’l-münker*) [Muhakkak ki, namaz insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar.] (Ankebut, 29/45)

Çünkü, insan her gün namaz kıla kıla, yavaş yavaş, farkına varmadan rayına oturuyor, yörüngesine yerleşiyor. Bu tamam, bunu biliyoruz. Yapıyoruz, elimizden geldiğince...

Tabii, bütün bunları yaparken, bir ana esas var; o esası hiç göz önünden uzak tutmamamız lâzım! Peygamber SAS buyuruyor ki:[91]

إِنَّ اللهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلاً أَنْ يُتْقِنَهُ (هب. عن عائشة)

(*İnna’llàhe yuhibbü izâ amile ehadüküm amelen en yutkınehû*)

---

[91] Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.349, no:4386; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.334, no:5312; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.275, no:897; İbn-i Hacer, *Metàlib-i Âliyye*, c.IV, s.266, no:1388; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.361; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.907, no:9128; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.175, no:6460; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.245, no:746; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VIII, s.233, no:7198.

"Allah-u Teâlâ, sizden biriniz bir iş yaparken, bir amel icrâ ederken, onu mükemmel yapınca sever, mükemmel yapılmasını ister."

Terziyse, iyi terzi olacak! İyi bir malzeme, kaliteli, güzel bir dikiş... Aşçıysa, güzel bir yemek yapacak! Hocaysa, iyi anlatacak! Talebeyse, iyi dinleyecek, iyi çalışacak! Kurban kesiyorsa, bıçağı iyi bileyecek, jilet gibi olacak! "Cızzzt..." bitecek iş... Hangi işi yapıyorsa, mükemmel yapacak!

Kılıç yapıyorsa... Meselâ, bizim ecdadımızın kılıçlarını anlatıyorlar menkabelerde: Havaya tülü atıyormuş. Tül böyle yavaş yavaş inerken, kılıcı altına tutuyormuş; tül ikiye ayrılıyormuş. Keskinlik o kadar mükemmel... Sonra iki kılıç birbiriyle tokuştuğu zaman, vuruştuğu zaman, bizim kılıcı bir savurduğu zaman ötekisine, onu kırıyormuş. Kılıcın suyu, kılıcın çeliğinin kalitesinin yükselmesine sebep oluyor.

Almanya'nın o meşhur bıçak, çakı, çelik aletler yapan *Solingen* firması, Türklere esir düşmüş bir demirci ustasının kurduğu fabrikaymış orada... Usta esirken, güzel çelik yapmayı öğrenmiş Türklerden...

Hattatsa, güzel bir yazı yazacak! Hafız Osman gibi, en mükemmel bir tarzda yazacak!

Hattatın birisi —fukara, Allah rızâsı için öğretiyor ilmini— Üsküdar'dan kayığa binmiş. Kayıkçı para istiyor. Boğazın bir tarafından, öbür tarafına yolcu geçirmek kolay değil... O da kürek çekecek, kayığına bakacak, çoluk çocuk besleyecek. Bir emek sarf ediyor. Demiş ki:

"—Param yok ama, istersen sana bir *vav* yazayım!"

Kamışını çıkartmış, hokkasını, mürekkebini çıkartmış, bir *vav* döktürmüş, vermiş kayıkçıya... Bir v harfi yâni, yazmış şöyle bir kâğıda... Herkes çıkartıyor bir mecidiye, iki mecidiye neyse bir miktar para veriyor. Bu tabii, kâğıt vermiş, "Al sana bir *vav* harfi..." Altına da hattat filânca diye imzasını atmış.

Kayıkçı hemen almış, kayığın baş altına atmış şöyle... Biraz da "Beleşten taşıtmış oldun!" gibilerden...

Hattat demiş ki:

"—Evlât! O kâğıdı atma oraya, sen onu sahaflara bir götür!"

Allah Allah... Kayığı bağlamış, sahaflara götürmüş. Vav harfinin güzelliğine bir bakmışlar, altındaki imzaya bir bakmışlar; sekiz altına satılmış. Yâni, o kayıkçıyı bir hafta emrinde —Adalar'da, Boğaz'da, her tarafta— gezdirtir. Neden? Öyle bir *vav* yazıyor ki, o kadar güzel yazıyor ki, yetiyor. Bir besmele, meselâ Karahisârî'nin besmelesi meşhurdur. Yâni asırlar boyu sürecek mükemmellikte...

İşi güzel yapmak önemli! Süleymaniye Camii'nin çinilerini XX. Yüzyıl'ın çini ve seramik ustaları yapamıyorlar. Onun içindeki renkleri tutturamıyorlar. Domates kırmızısı gibi, mercan kırmızısı gibi bir kırmızı koymuş çininin içine; bu kırmızıyı bulamıyorlar. Deli olacaklar... Bir boya koyuyorlar, fırına soktukları zaman kiremit rengi oluyor, kahverengi oluyor, bozuluyor. Yâni, fırından çıktıktan sonra da kıpkırmızı kalan bir renk bulamamışlar. Süleymâniye Camii'nin çini ustasında kalmış o sır... Rüstem Paşa

Camiinde, Süleymaniye Camii'nde o kırmızı, o güzel renk...

Hepimizin içinde bu duygu olacak! Bu çok önemli... Yâni, mükemmellik duygusu olacak, kemâl sevgisi olacak, kemâle erme arzusu olacak, kemâli ortaya koyma gayreti olacak! Hangi işi yaparsa, mükemmel yapma gayreti olacak!

Namaz kıldığı zaman, güzel kılacak! Peygamber SAS Efendimiz birisini gördü, namaz kılıyordu. Nasıl kıldı? Eğildi, kalktı; eğildi kalktı; sür'atli kıldı:

"—*Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah! Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!*"

Çağırdı onu, dedi ki:

"—Ey filânca, sen namazını yeniden kıl; çünkü, sen namaz kılmadın!"

"—Kıldım yâ Rasûlallah!"

"—Olmaz öyle! Kılmadın, yeniden kıl!" dedi.

O yine: "*Allàhu ekber... Allàhu ekber... Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!*" Etti iki...

"—Yine olmadı bu namaz! Namaza durduğun zaman, bütün âzâların mutmain olacak, sükûna erecek; öyle sakin duracaksın… Kalktığın zaman, şöyle bir duracaksın, sükûna ereceksin... Secdeye vardığın zaman, ikisi arasında bekleyeceksin... Bütün âzâların hareketten sükûna tam erecek, tam duracaksın; ondan sonra, öbür harekete geçeceksin... Birbirine bağlamayacaksın... Böyle huzur içinde kılacaksın, huşû içinde kılacaksın!" diye tarif etti.

İçimizde her şeyi mükemmel yapmak arzusu olması gerekiyor; bütün işlerimizde, hangi meslekte isek... Çöpçüysek, ortalığı güzel süpürelim... Kalaycıysak, iyi kalaylayalım... Ustaysak, duvar böyle eğri büğrü olmasın... Sıvacıysak, kaliteli olsun, dökülmesin... Badanacıysak, çıkmasın... Dokumacıysak, halis olsun kumaş, ipek işi; tarihe girsin, müzelere gitsin... Yâni, o kadar güzel olsun...

At beslemişsek, atımız birinci olsun... İnek beslemişsek, müsabakalarda mükâfat alsın... Ankara'da bizim mahallede

tanıdığımız birisi vardı; inekleri her müsabakada dereceye giriyordu. Öyle olması lâzım! Yâni, en güzel tarzda yapmaya çalışmak lâzım! Bütün işlerimizde, amellerimizde kalite endişesi çok önemli; buna dikkat edeceğiz!

b. Oruç

İbadetlerin öteki çeşitlerini düşünelim: Meselâ, oruç; çok sevaplı... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: "Allah-u Teâlâ Hazretleri orucun sevabını, hiç kimseyi karıştırmadan bizzat kendisi verecek.

Hadis-i kudsîde Allah-u Teàlâ Hazretleri:[92]

---

[92] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2723, no:7054; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.136, no:764; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.393, no:9101; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.45, no:1235; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.III, s.269; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.235, no:7898; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.279, no:3285; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2675; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.379, no:7723; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.476, no:2507; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.269, no:541; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.174, no:1120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.273; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.66, no:254; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.219; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.99; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.404; Dâra Kutnî, *İlel*. c.X, s.162, no: 1955; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.371; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.162, no:2213; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.40, no:11377; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.232, no:8492; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.286, no:1005; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.273, no:8117; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2523; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2677; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.288, no:921; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.5, no:8986; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.159, no:2211; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.129, no:915; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2521; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.349; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.177, no:4478; Hz. Ali RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.161, no:2212; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.446, no:4256; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.98, no:10076; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.90, no:2522; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.213, no:3691; Dâra Kutnî, *İlel*. c.V, s.316, no:907; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

اَلصَّوْمُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ (خ. م. ت. حم. عن أبي هريرة)

(*Es-savmu lî, ve ene eczî bihî*) "Oruç benim için tutuluyor, onun mükâfatını ben vereceğim!" diyor.

Yine ayet-i kerimede:

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر:١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) "Sabredenlere hesaba gelmeyecek şekilde çok ecir verilir." (Zümer, 39/10) buyuruluyor.

Oruç güzel, namaz güzel... Sonra hac, çok kıymetli... Bir makbul hac, insanın tüm günahlarını sildiriyor. Onun için millet böyle koşturuyor, zahmetler çekiyor.

c. Zekât

Zekât; çok sevaplı... Dinin ayakta durması, dinî faaliyetlerin yürümesi zekâtla oluyor. Hiç kimse para vermezse, hayırlı işler nasıl yürüyecek? çocukların okutulması, servisler, gelmeler, gitmeler nasıl olacak? Kur'an kursu olmazsa, Kur'an kursu hocalarının ihtiyaçları görülmezse, talebelerin ihtiyaçları görülmezse; Kur'an nasıl öğrenilecek, nasıl öğretilecek?

"—Allah rızâsı için yapsınlar!"

İyi güzel ama, sen dükkâna gidiyorsun, keyfine göre ticaret yapıyorsun, para kazanıyorsun... Bu adam da dükkâna gitsin; Kur'an'ı kim öğretecek o zaman? Kur'an-ı Kerim'i öğretmesi lâzım

---

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.59, 141; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.309, no:3391; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1254; Ebû Meysere RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.404; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.416, no:5071-5080; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.710, no:23576-23629 ve 24271-24290.

birilerinin! Öğretilmesi için, en kaliteli hocaların alınması lâzım!

Melbourn'da hoca var, Sydney'de yok... Sydney'e hoca gönderilmesi lâzım! Sydney'de var, Adelaid'de yok... Adelaid'e hoca gönderilmesi lâzım! Wellington'dakiler iyi bir hoca bekliyorlar... Gitmesi lâzım! Bunlar para ile oluyor.

Şimdi bize müracaat ediyorlar:

"—Kur'an öğretin bize!"

Kim müracaat ediyor? Başhekim, profesör, doçent, ziraatçı, veteriner, mühendis, elçi, bilmem ne... Ben diyorum ki:

"—Bir imam-hatipli göndereyim; *elif, be, te, se*'yi öğretsin!"

"—Yok! Ben Kur'an-ı Kerim'in mânâsını anlamak istiyorum, öğrenmek istiyorum." diyor.

Buyurun; kaliteli adam, profesör, başhekim karşında... Diyor ki:

"—Kur'an'ı öğret bana hocam!"

Şimdi lâlettâin bir insan göndersem, Kur'an-ı Kerim'i doğru düzgün anlatamazsa, tatmin olmaz.

خلق الانسان من علق (العلق:٢)

(*Halakal insâne min alâk*) "İnsanı kan pıhtısından yaratan Allah..." dese; doktor zıvanadan çıkar. "Hadi canım, bu adam tıbbı hiç bilmiyor!" der, kalkar gider. Tercümeyi öyle yazmışlar. Tercümede bakıyorsun, kan pıhtısı...

Yâhu, kan pıhtısı değil ki bu, kanla hiç ilgisi yok! *Alâk* demek, tallûk eden, yapışan demek... Yâni, rahimin içine yapışan embriyon... Oraya yapışıyor, ordan gıdalanıyor, büyüyor, çocuk oluyor.

Onun için, o *alâk* kelimesi üzerinde doğru izahat verdiğin zaman, gayrimüslim profesör, doktor müslüman olur. Sen şimdi onu kan pıhtısı diye tercüme edersen, müslüman ana-babanın çocuğu doktoru dinden çıkartırsın.

"—Kur'an böyle mi diyor?"

“—Evet, böyle diyor; insan kan pıhtısından yaratılmıştır.”

“—Hâşâ sümme hâşâ, tevbe yâ Rabbi!” filân der, başını sallar gider.

Onun için, kaliteli insan, kaliteli hoca olmak lâzım!

Sonra, bir hoca nasıl kaliteli olur? Havadan kaliteli olur mu?

Bizim Bergama’lı bir müsteşar muavini kardeşimiz vardı. “Hocam! Ben biliyorum en düşük ücret temizlik işçisi ücretiydi. Din görevlilerine, temizlik işçilerinin maaşının yarısı veriliyordu.” diyordu. Sen din görevlisine, çöpçüye verdiğin paranın yarısı kadar para verirsen, dinin ne olur? Mezbele olur. En çok parayı din adamına verirsen, din ne olur? En yüksek seviyeye çıkar.

Osmanlılar zamanında, din adamlarının itibarı sonsuz yüksek ve yerinde... Alimi askere almıyorlar, “Sen ilminle meşgul ol hocam!” diyorlar. İtibarı, her şeyi yerli yerinde... Onun da gözü tok, gönlü rahat, kimsenin kesesinde gözü yok... Dobra dobra hakîkatı söylüyor. Derya gibi alimler çıkmış. Dağ gibi, Himalayalar gibi alimler çıkmış.

—Neden?

Neye itibar edersen, onu geliştirirsin. Futbola itibar edersen, dünyanın en güzel futbolcuları çıkar. Brezilya’dan *Pele* çıkıyor, bilmem ne çıkıyor. Neden? Adamlar geri ülke ama, futbola önem veriyorlar. Tamam, yuvarlak topun peşinde yirmiiki kişi; koştur babam koştur... Orada futbol gelişiyor. Ruslar buz patenine önem veriyorlar. Buz üstünde kaymak güzel ama, ekonomiden ne haber? Ekonomi tepetakla, perişan...

Her şeyi kaliteli yapmaktan bahsettik. Onun için, zekâttan alınan para mâlî yardım, mâlî destek oluyor.

Amerika’yı gezdim öyle, Avustralya’yı gezdim öyle, yazı yardım dergilere: Her köşe başında bir kilisenin muazzam arazisi, okulu, sosyal klübü, bilmem şu binası, bu binası, ibadethânesi ve sâiresi var... Otomobille gidiyorsun gidiyorsun, arazisi bitmiyor. Geniş... Bir tane burda var, bir tane onun ötesinde var... Bir tane daha ötede var... Bu adamlar dinlerine bu kadar çok mu bağlı? Değil

ama, vermişler parayı... Zamanında dindarlarmış demek ki...

Amerika'da da öyle... Amerika'da buradan (Avustralya'dan) fazla dindar var; daha dindarlar... Her şey para vererek oluyor. Onlar para verirlerse; onlar papazlarını iki fakülteden mezun olmuş, doktora yapmış insan olarak yetiştirirlerse, yabancı dil öğretirlerse, bilgili görgülü yetiştirirlerse; o zaman herkes papaza saygı gösterir.

Sen imtihanda güzel okuyan bir insanı müezzin alırsan, birkaç sûre bilen insanı imam alırsan; ondan sonra camide dinî eğitim yok, doğru düzgün bir faaliyet yok... Tahsili eksik, karşısındakine ne söyleyeceğini bilemiyor... Olmaz!

Yâni, mâlî ibadet çok önemli... En önemli ibadetlerden birisi... Sonra, cihad da öyle, parayla... Parasız cihad oluyor mu? Bugün bir mermi bilmem kaç lira? Bir top mermisi bilmem kaç milyon lira... Bir uçak, bir tank bilmem ne kadar milyar lira? Yâni, parayla oluyor her şey... Onun için Allah, dinine yardım etmek isteyen müslümana, namaz gibi bir de zekât ibadetini farz koymuş. Kesenden de ibadet edeceksin! Kesen de ibadet edecek!

Çok hoşuna giden bir fıkrası var, bizim rahmetli Ali Yâkub Hocaefendi'nin... —Ali Yâkub Hocaefendi, alim bir insandı, cennetmekân... Dobra dobra, hiç kimseden sözünü sakınmayan bir insandı— "Hacca gidiyorduk. Bağdat'tan geçiyoruz." Orada tabii, bunu tanıdıkları için misafir etmişler. Güzel bir konakta oturmuşlar. "Evsahibini tanıyorum, çok zengin... Tasavvufa da meyli, sevgisi var..." diyor. Gelmiş Ali Yâkub Hocaefendi'nin yanına: "Üstad! Hangi zikri yapmamı tercih ve tavsiye edersin?" diye sormuş.

Hocaefendinin *Lâ ilâhe illa'llah, Sübhàna'llah* gibi veya benzeri bir zikri tavsiye edeceğini zannederken, hiç ummadığı bir cevapla karşılaşmış. Hocaefendi:

"—Sen zikri böyle yapacaksın!" diye, parmaklarıyla karşısındakine para verilirken yapılan, sayma işaretini yapıyor. Arkasından, "Sizin gibi hali vakti müsait olanların zikri, ihtiyaç

sahiplerine, talebelere, hayır yerlerine para harcamaktır. Bundan âlâ zikir olmaz!" demiş.

d. Tefekkür

Sonra tefekkür ibadet, hem de nasıl ibadet!

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ .

(*Tefekkürü sâatin, hayrun min ibâdeti senetin*)[93] "Bir saatlik bir tefekkür, bir sene ibâdetten daha hayırlıdır."

Ben de sanıyordum ki, namaz daha önemli... Demek ki, tefekkür daha önemliymiş. Tefekkür, çok kıymetli bir ibadet...

e. Zikir

Sonra, zikir; muazzam bir ibadet, muhteşem bir ibadet! Hattâ ulemâ, zikrin en üstün ibadet olduğunu söylemişler. Allah yolunda bir insan savaş meydanına giriyor, silahları kırılıyor, kendisi yaralanıyor, atı yaralanıyor. Düşüyor, kanlar içinde şehid oluyor. Zikrin bundan daha sevaplı olduğu hakkında hadis-i şerifler var...

Bunlar önemli ibadetler; ama, bazı kimse bunları bilmiyor. Namaz kılıyor da, zikir deyince kızıyor. "*Hû* deyicilerden mi olacaksın?" diyor. "Adamlar toplanmışlar bir yerde, *hû* demişler. Hû ne demek?" diyor. Hû demek korkunç bir şey gibi geliyor onlara... Korkuyorlar, yanaşmıyorlar. "Aman aman tasavvufa pek yanaşma, sakın tarikata girme, derviş olma; kafanı oynatırsın, delirirsin!" filân diyorlar. Halbuki Kur'an-ı Kerimde Allah emrediyor. Allah zararlı bir şeyi emreder mi?

---

93 *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.369, no:1004.

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللهَّ ذِكْرًا كَثِيرًا . وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً (الاحزاب:٤١-٤٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llàhe zikran kesîrâ. Ve sebbihûhu bükraten ve esîlâ*) [Ey iman edenler! Allah'ı çokça zikredin! Sabah-akşam onu tesbih edin!] (Ahzab, 33/41-42)

Peygamber SAS Efendimiz:

"—Herkes sizi mecnun sanacak tarzda zikri çok yapın!" diyor. Çok hadis-i şerifler var...

Sonra, ibadetlerin çeşitleri var... Namaz, oruç, zekât, hac, görünen ibadetler... Görünmeyen ibadetler ise, sükût, tefekkür, zikir ve sâiredir. Kalpte olan, içte olan ibadetler de bunlardan...

f. Sadaka-i Câriye

Başka? Hayrât ve hasenât, çok sevap! Bir cami yaptırıyorsun; sen ölmüşsün, toprak olmuşsun, kefenin çürümüş, mezarın çökmüş, kabir taşın devrilmiş; ama, sen o camiyi yaptırdın diye, o caminin içinde namaz kılındığı müddetçe sana sevap geliyor. Muazzam bir sevap...

Sonra, Rasûlüllah SAS Efendimiz buyurmuş ki:[94]

مَنْ بَنَى لِلهِّ مَسْجِدًا ، بَنَى اللهُّ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ

---

[94] Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.250, no:5298; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.70, no:506; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.167, no:11712; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.351; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.268, no:1291; Hz. Osman RA'dan.

Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.II, s.123, no:912; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.330, no:1047; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.VII, s.305, no:1703; Hz. Aişe RA'dan.

Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.131, no:135: Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.649, no:20728, 20753; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.124, no:21678.

(حم. م. عن عثمان بن عفّان)

(*Men benâ li'llâhi mesciden, bena'llàhu lehû beyten fi'l-cenneh*) "Bir kimse Allah rızası için bir mescid binâ ederse, yaptırırsa, yaparsa; Allah da ona sevap olarak, mükâfat olarak cennette bir köşk ihsân eder."

Yâni, "Gel kulum! Sen dünyada benim ibadetim için bir câmi yapmıştın. Buyur, ben de sana cennette bir köşk yaptım; gel, gir!" diyor. Cennetlik olmasına vesîle oluyor.

Fukaranın bir tanesi kalkmış, demiş ki:

"—Yâ Rasûlallah! Yol kenarlarındaki o çardaklar, o namazgâhlar, o kolay yapılan basit mescidcikler; bunlar da mescid sayılır mı? Aynı hükme tabî midir? Onlar da aynı sevabı kazandırır mı?"

"—Evet, onlar da aynı hükme tabîdir." diyor Peygamber Efendimiz...

O zaman, benim şimdi niyetim bir yerde, bir yol kenarında bir arsa alıp, üstüne çardak gibi bir şey yaptırıp, namazgâh, mescid gibi bir ibadet yeri haline getirip o sevabı kazanmak meselâ... Siz de fırsat bulursanız, siz de yapın! Köyünüzün yolunda, köyün yolunun ana yolla birleştiği yerde veya başka bir yerde... Büyük sevap...

Bir çeşme yaptırmışsın; suyu aktıkça sevap... Ağaç dikmişsin; üzerine kuş konsa, meyvasından gagalasa, sevap kazanırsın. Altına otursa bir kimse, gölgesinde dinlense; sevap kazanırsın. Kurumuş dallarını kesse birisi, yaksa; sana sevap... *Sadaka-i câriye* diyoruz buna...

Câriye ne demek, kadın köle mi demek? Hayır! *Sadaka-i câriye* demek, sevabı cereyan eden, akıp giden bir sadaka demek... Normalde bir sadaka veriyorsun fakire; şu kadar sevap kazandın, bitti. Ama, sadaka-i câriye devam ediyor. Yâni, sevabı akıyor, boyna sana geliyor. Sen ölmüşsün ama, kıyamete kadar, dünya durdukça, senin hayrın durdukça sevap kazanıyorsun. Güzel... Bunlara da gayretli olmalıyız.

Klasik mânâda hayrât ve hasenât cinsinden ibadetlerin devamına gayretli olacağız; vakıf, çeşme, binâ, kurs, câmi, köprü, han, hamam, kervansaray... Müslümanların faydasına neyse...

Dergi, kitap ve sâire yayınlamayı, yayıncılığı daha önemli görüyorum. Çünkü, bir dergi kuruyorsun, bir yayınevi kuruyorsun; o yayınevi bir sürü yayın yapıyor, insanlar hak yola geliyor... Kitap yazıyorsun, okundukça sevap kazanıyorsun. İmam Gazâlî, boyna sevap kazanıyor mübârek, cennetmekân... Çünkü, hepimizin kütüphanesinde kitabı var... Hepimiz *İhyâ*'yı okuyoruz, *Kimyâ-yı Saâdet*'i okuyoruz, *Arifler Yolu*'nu okuyoruz... vs. Mütercimler de sevap kazanıyor.

Hadisleri okuyoruz, hadisleri rivayet edenler sevap kazanıyor. Kim rivayet etmişse, biz adını bilmiyoruz ama Allah biliyor. Peygamber Efendimiz'den Ebû Hüreyre dinlemiş; ondan filânca duymuş, ötekisine nakletmiş; ötekisi falancaya nakletmiş, İmam Buhârî yazmış... Onların hepsi sevap kazanıyor. Ben de, "İmam Buhârî şöyle demiş." diyorum, size anlatıyorum; ben de sevap alıyorum... Siz de çoluk çocuğunuza anlatsanız, arkadaşınıza anlatsanız; siz de sevap alıyorsunuz. Ama siz sevap alırken, bütün bu halkadaki insanlar, aynı sevabı tekrar alıyor. Çünkü, bunların vasıtasıyla sen onu naklettin.

Buyurun, bakın, ne kadar güzel, ne kadar sevaplı işler!

g. Hayırlı Evlât Yetiştirmek

Sonra, hayırlı evlât yetiştirme çok sevap... Hayırlı evlâdın bütün ibadetleri, tâatleri, ana babaya, kendisini yetiştiren kimselere yazılıyor. Hayırlı talebe yetiştiren hocaya, talebenin bütün sevapları geliyor. Hocalık çok kıymetli! Oğlunu dindar, evlâdını müslüman yetiştirmek çok önemli!

Alim yetiştirmek, çok daha önemli! Bu da bir çeşit...

Sonra, İslâm'ın yayılması için yapılan çalışmalar önemli... Emr-i ma'ruf, nehy-i anil münker önemli... Söylemek, teşvik etmek; kötü bir şeyi yaptırtmamak, engellemek, "Yapma! Ayıptır,

günahtır; bırak!" demek...

İrşâd... İnsanlara doğruyu anlatmak, "Bak, sen böyle yapıyorsun ama, bu böyle değil!" demek...

Tâlim... "Gel sana Kur'an'ı öğreteyim, hadis öğreteyim, Arapça öğreteyim! Dinini, ilmihâlini öğreteyim; ferâiz, fıkıh, tefsir öğreteyim!" demek, öğretmek...

Terbiye... İnsanı alıp yetiştirmek... Bunlar çok sevap... Yetişen insanın bütün sevapları sana geliyor.

h. Müslümanın Yardımına Koşmak

Sonra, müslümanların ihtiyacına, hizmetine, yardımına koşmak çok sevap... "Bir insan, dara düşmüş bir insanın yardımına koşarsa, yardımcı olursa; Allah da, kıyamet gününde dara düştüğü zaman, ona yardım eder. Sen bir müslüman kardeşinin hâcetini görmeye bir hamle yaparsan, Allah da ahirette senin hacetini bitirir, işini görür." buyruluyor. Kim bir müslüman kardeşine yardım ederse, Allah da ona yardım eder. Kim infakta bulunursa, Allah da ona infak eder.

Onun için, insan müslüman kardeşinin yardımına koşacak, imdadına koşacak, destekleyecek... Fakirse, para verecek; hastaysa, tedâvi ettirecek... Düşman hücum etmişse, düşmanı atmak için destekleyecek... "Fransızlar falanca yerden hücum etmiş, Bengladeş'te Hindular şöyle yapmış..." Bütün İslâm alemi ayağa kalkacak, "Olmaz böyle şey!" diyecek, destekleyecek... Adamlar da korkacaklar; "Haaa, bu müslümanlar yek vücud, kale gibi! Bir tarafına dokundun mu, hepsi birden ayağa kalkıyor!" diyecekler ve yapamayacaklar. "Müslümanın yardımına koşmak lâzım!" diyor Peygamber Efendimiz... Önemli bir hadis-i şerif olduğu için onu size belirtmek istiyorum.

Müslüman, namazlı niyazlı bir insan kabre konulur konulmaz, azab meleği ateşten bir tokmakla bunun kafasına öyle bir vuracak ki, beyni dağılacak... Kabrin içi ateş dolacak. O acıdan, o ızdırabdan, o işkenceden, o dehşetten perişan olan insan

haykıracak:

“—Ben müslümanım! Niye bana azab yapılıyor bu kabrin içinde?”

“—Sen hayatta iken bir yerden gidiyordun. Gittiğin yerin yanında zalimler bir kardeşine zulmediyorlardı. Onun yardımına koşup, onu kurtarmadın, onunla ilgilenmedin. bu onun cezâsı!” diyecekler.

Bakın, bir müslümanın diğer müslümanın yardımına koşması ne kadar önemli ki, namaz kıldığı halde, yardıma koşmadı diye kabirde muazzam azaba uğruyor. Bütün müslümanlar, diğer müslümanların yardımına koşacak!

Türkiye’de domatesler yere dökülüyor... Şeftaliler Bursa’da toplanamıyor... Afrika’daki müslüman kardeşlerimiz açlıktan ölüyor. Organizasyonu kuracağız. Oraya ulaşım imkânları yoksa, kuracağız. Çünkü, kardeşimiz...

İrtibat kuracaksın, tanışacaksın! Ben şimdi kardeşlerime: “Başka ülkelerden akrabalık kurun; evlenin, kız alın, kız verin!

Meselâ, Sudan'dan kız alsanız; Sudan'la ilgili bir mesele olsa, orada dostunuz olmuş olur. Cezayir'den evlenseniz, orada bir dostunuz olur." diyorum. "İslâm aleminin halkları arasındaki bağlar kuvvetlensin! Birbirlerinin dillerini öğrensinler, kültürlerini öğrensinler!" diyorum.

Amerika'daki bir kardeşim, doktora yapmış mühendis bir kardeşim bana sordu. Ben de dedim ki:

"—Git Malezya'ya, üniversitede görev yap! Sen orada bizim elçimiz ol! Biz de sana ziyarete gelelim. Malezya ile münasebetlerimiz kuvvetlensin." dedim.

Adam kalktı, Malezya'ya gitti. İngilizcesi mükemmel, doktora yapmış bir kimse olarak, hoca olarak üniversiteye gitti. Güzel bir şey... Oraya da gitmemiz lâzım! Böylece münasebetler kuvvetlenecek. Birbirimizle dostâne münâsebetlerimizi geliştireceğiz.

İşte bu, müslümanın yardımına koşmak, düşmanın karşısında korumak, imdadına yetişmek...

i. Cihad

Sonra, cihad... Cihad çok önemli bir ibadet; fakat, cihadın mânâsını herkes iyi bilmiyor. Cihad deyince, sadece savaş sanıyor. Halbuki, savaşın adı Kur'an-ı Kerim'de *kıtal*'dir. *Kıtal*, savaşmak demek... Düşmanla yapılan mücadeleye kıtal deniyor. Cihad ne demek? *Cihad*; cehd sarf etmek, terlemek, gayret etmek demek... Bu gayret sadece savaş alanında harb şeklinde olmaz, savaşın dışında da olur.

"—Cihad nasıl olur, şekilleri nelerdir?"

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—En büyük cihad, kişinin kendi nefsiyle yaptığı mücadeledir."

Nefsin arzusunu yenecek! Çünkü, bir insan nefsine yenildiği zaman, kötü insan durumuna kayıyor. Onu engellediği zaman, kendisine hakim olabildiği zaman, iyi işleri yapıyor; camiye geliyor, ibadete, hayra, hizmete geliyor, gayrete geliyor... Onun için, nefsini yenmesi çok önemli oluyor.

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[95]

أَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

(*A'dâ adüvvüke nefsüke'lletî beyne cenbeyke*) [Senin en büyük düşmanın iki yanın arasındaki, içindeki nefsindir.]

"—Nerede?"

İçinde... Senin nefsinin sana yaptığı kötülüğü, cümle cihan halkı başına üşüşse, yapamaz! Sana en büyük kötülüğü, o yaptırıyor.

Afyonu içirten o, içkiyi içirten o! Günahı işlettiren o, hayırdan geri tutan o! Keyfine zevkine daldırtan o! Plaja, bara, pavyona

---

95 Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ'tilâlü'l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

götüren o nefsin!

"—Oğlum söz dinlemiyor, bardan pavyondan çıkmıyor."

Neden? Nefsi kabarmış, ejderha gibi olmuş, sürüklüyor. Azgın bir köpek... Meselâ, Alman köpek besliyor eşek kadar, katır gibi... Köpek bir yere gitmek istediği zaman, sahibini arkasından sürüklüyor. Şimdi bir de onun daha büyük olduğunu, deve gibi olduğunu bir düşünün... Bir şey istediği zaman, sahibi tutsa da alimallah ayaklarını yerde sürüttürerek götürür. İnsanın nefsinin azgınlaşması öyle oluyor.

"—Evlâdım yapma, biz müslümanız! Oğulcuğum günah!"

İyi ama, nefsi canavar gibi olmuş. Nefsi onu alıyor, götürüyor.

İşte, nefis en büyük düşman... Bununla mücadele öğrenilmeden, öteki hayırlı işler yapılamıyor zâten... Nefsini tepelemedikten sonra, yenmedikten sonra ne ibadet yapılıyor, ne hayrât ü hasenât yapılıyor, ne savaş yapılıyor... Ne paralar yerine harcanıyor, ne haramlardan kaçınılıyor... Olmuyor. Önce nefsi müslüman olacak, nefsi ıslah olacak veya nefsi yenilecek, dizginlenecek, kontrol altına alınacak.

Millet bunu bilmiyor. Adam kaprisli... Bakan olmuş, başbakan olmuş, reisicumhur olmuş; kaprisler içinde, nefsi azgın... Bir nefsi için cihanı ateşe veriyor, iki milleti birbiriyle çarpıştırıyor. İki kardeş millet birbiriyle çarpışıyor, yıllar yılı...

Hudut çizmişler şuraya: Şurası senin, burası benim... Sanki köşe kapmaca oyunu gibi... Burada da aynı dil konuşuluyor, orada da... Buradaki de müslüman, oradaki de müslüman... Bunun başındaki azgın herif, o tarafa göz dikiyor. Haydi hücum! Saldırıyor; yedi sene, sekiz sene savaş... Mantık yok, akıl yok, lüzum yok, yeri yok... Çarpıştığı kimse yabancı değil, kendi kardeşi...

Şimdi biz Irak'la çarpışsak, kim çıkacak karşımıza? Müslüman kardeşimiz çıkacak... Kuveyt'i Irak işgal etti, kim çıktı karşısına? Ölen, öldüren kim? Müslüman... İran Irak'la çarpıştı; ölen, öldüren kim? Müslüman... Neden oluyor? Nefsin azgınlığı bazen milletleri birbirine düşürüyor.

Bazan adam deveyi hamuduyla yutuyor, milyonları, milyarları yiyor... Hayâlî ihracat; beş milyar, yedi milyar, yirmi milyar, yüz milyar... Nereye gitti bu fukaranın, zavallı milletin paraları? Nefsinin esiri bir alçağın, haramla dolu midesine gitti. O fukaranın hizmetine gidecekti; hastane olacaktı, yol olacaktı, çeşme olacaktı, fabrika olacaktı... Bunun keyfine gitti. Adam Avrupa'da yaşıyor... Azdı, şımardı, yuvasını bozdu, kötü yollara düştü. Neden? Haydan gelen huya gitti, haramdan gelen harama gitti de onun için...

Nefsin ıslahı en önemlisi...

Sonra, diyor ki Peygamber Efendimiz:[96]

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛ حم. ه. طب. عن أبي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâdi kelimetü hakkun inde sultànin câir*) "Cevr edici, zàlim hükümdarın yanında hak sözü söylemek,

---

[96] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l*-Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

cihadın en üstünüdür.” Çünkü herkes korkuyor, çekiniyor; ama o korkmuyor, Allah rızası için hakkı söylüyor.

Hadis-i şerif... Kaynakları sahih... Meselâ sayayım: Ebû Dâvud’da var; İbn-i Mâce’de, Taberânî’de, Ahmed İbn-i Hanbel’de, Neseî’de var... Bütün muteber hadis kitaplarında, en meşhur hadis kitaplarında olan bir hadis bu... Çok meşhur...

Sonra başka bir hadis-i şerifte:[97]

أَفْضَلُ الْجِهَادِ أَنْ يُجَاهِدَ الرَّجُلُ نَفْسَهُ وَهَوَاهُ (ابن النَّجار عن أبي ذر)

(*Efdalü’l-cihâdi en yücâhide’r-racülü nefsehû ve hevâhü*) “Cihadın en üstünü, kişinin kendi nefsiyle ve nefsinin arzularıyla mücâdele etmesidir.” diye bildirilmiştir.

Böylece cihâd ne demek oluyor? Allah rızâsı için gayret etmek, ter dökmek, cehd etmek demek... Neye karşı? Nefsine karşı; şeytana ve şeytanın grubuna, kâfirlere, münafıklara, zâlim hükümdara ve idarecilere karşı; çeşitleri var...

Tabii, bu hayır kapılarından birisini yapmak, ötekisini yapmaya mânî değildir. İnsan hepsini birden yaparsa, daha iyi olur. Büyüklerimiz nasıl yapmışlar? Düşmanla harb ediyor, hücum ediyor; nasıl hücum ediyor? “Allah Allah! Allah Allah!” diyerek hücum ediyor. hem düşmanla savaşmanın sevabını alıyor, hem de zikretmenin sevabını alıyor.

Bir hadis-i şerifte var, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki: “′En hayırlı iş, dilin Allah’ın zikriyle meşgulken rûhunu teslim etmendir. Bu öyle... Yâni, “Ben Allah’ı zikrederken öleyim!” diye, bir taraftan zikir yapıyor, bir taraftan mücadeleyi götürüyor. Belki bir taraftan da oruçlu; o da mümkün... Bir de o tarafı var... O bakımdan, bir çok hayrı birden8 yapmak mümkün...

---

[97]Münâvî, *Feyzü’l-Kàdir*, c.II, s.31, no:1247, Ebû Zer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.744, no:11262; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.V, s.196, no:3977; RE:76/12.

Bir fıkra olarak anlatayım şimdi: Biz Ankara'da iken, Ramazan geldi mi, "Ramazan'ın son on gününde îtikâfa girmek lâzım! Girin; îtikâf büyük sünnettir." diye ihvânımızı, kardeşlerimizi teşvik ediyoruz. Bir talebem gelmiş, bana diyor ki:

"—Hocam! Ben bizim mahallenin camisinde mahalleli çocuklara Kur'an öğretiyorum, ilmihal öğretiyorum; onların anlayacağı dilden dinimizi anlatıyorum. Şimdi ramazanın son on günü geliyor. Talebelere bu dersi vermeğe devam mı edeyim, yoksa îtikâfa mı gireyim?"

Şaka olsun diye ben de:

"—Bana bak! Sen niye Allah'ın emirlerini birbirleriyle tokuşturuyorsun, çarpıştırıyorsun? Kendi camiinde îtikâfa gir; gündüz çocukları okut, îtikâfına da devam et!" dedim.

İkisini bir arada yapmak mümkün... Birisini bırakıp, ötekisini yapmak diye bir şey yok... Aldanmamak lâzım! İnsan birçok şeyi bir arada yapabilir, yapılması mümkündür. O bakımdan, insan elinden geldiğince her çeşit hayrı yapmaya gayret edecek!

Hattâ, çok kolay ve basit bir şeyi tavsiye edeceğim size... —Çok şey var söylenecek ama, vakit müsâit olmadığı için söyleyemiyoruz.— Sözümü onunla kapatacağım:

İnsanın zamanı üçe bölünüyor: Mâzî, istikbâl, şimdi içinde bulunduğumuz zaman... Zamanımız, ömrümüz sermayemizdir. Diyor ki büyükler: "Geçen geçti; yapacağın bir şey yok!"

"—Geldim elli beş yaşına, aman yâ Rabbi! Şimdiye kadar güzel ibadet edemedim, şimdi ben ne yapacağım? Tuh, vah, yazık! Günahları işledim, sevapları da kaçırdım."

Yapacağın bir şey yok; "Affet yâ Rabbi!" diye ağlarsın. Ağlamaktan başka bir şey gelmez elinden... Mâzî geçti.

"—İstikbal?"

İstikbâlin ne kadar olduğunu bilmiyorsun! İki saat mi yaşayacaksın, iki yıl daha mı yaşayacaksın? Yirmi yıl mı yaşayacaksın? Yüz yirmi yaşına mı, yüz altmış yaşına mı geleceksin? Bilmiyorsun, istikbal meçhul... Yarına çıkacağını bilmiyorsun.

O halde çok kolay bir imkânımız var: İçinde bulunduğumuz zaman... İçinde bulunduğun zamanı Allah'ın rızâsına uygun geçirmeye gayret edeceksin; o kadar! İslâm çok kolay... Yaşadığın anı Allah'ın rızâsına uygun geçireceksin!

"—Hocam, şu anda yapacak bir şeyim yok! Namaz kılamam, abdestim yok... Yolda gidiyorum, otobüsün içindeyim, etrafım kalabalık..."

Haa, zikir yap! O halde zikir yapabilirsin. Kalbinden "Allah... Allah... Allah..." diye Allah'ı zikredersin. "*Lâ ilâhe illallah*" dersin, "*Estağfirullah*" dersin, sevap kazanırsın. Bak, buyur işte! En tahmin etmediğin, boş geçeceğini tahmin ettiğin zamanını değerlendir!

"—Hocam! Vasıtadan indikten sonra, şuradan falanca yere kadar on dakika yürümek zorundayım... İşe yetişmek için hızlı yürümek zorundayım; yapacağım başka bir şey yok..."

Tamam! Harama bakma, günaha bakma; zikre devam et, Kur'an oku, yürü!

"—Hocam! Bir yerde uzun saatler bekleyeceğim... Türkiye'ye giderken Singapur'da dokuz saat bekleyeceğim havaalanında..."

Tamam! Kur'an-ı Kerim'i al; yukarıda üst katta *prayer room* (ibadet odası) var, gir oraya! Kur'an oku, hadis oku, ezberini devam ettir! Böylece vaktini değerlendirebilirsin.

İçinde bulunduğun anı, Allah'ın rızâsına uygun geçirmeye çalışmak; müslümanlık bu... Müslümanlık bu kadar kolay...

Gelecek için ne var elimizde? Gelecek için hayırlı proje kurmak var... İyi niyet kurarsan istikbal için, ondan da sevap kazanırsın.

"—İnşaallah bir cami yaptıracağım ileride... Parayı biriktiriyorum, bir cami yaptıracağım!"

Belki sen o camiyi yaptıramayacaksın, öleceksin. Yaptıramadın ama, o niyetinden dolayı o sevabı alırsın.

"—İnşaallah, bir dahaki sene hacca gideceğim!"

Belki sen oraya yetişemeyeceksin; trafik kazası olacak, öleceksin üç gün sonra... Ama Allah, o haccı yapmaya niyet ettin

diye, yapmışsın gibi sevap verir.

Demek ki, istikbale ait de kârlı bir şeyimiz var... İyi niyet besleriz, iyi projeler yaparız,

"—İnşaallah, şu evlâdımı okutacağım, hoca yapacağım; Allah'ın dinine, hizmetine vereceğim! 'Evlâdım! Apartman benden, otomobil benden, para benden, maaş benden... Hiç kimseden para alma, Allah rızâsı için şu dine hizmet et!" diyeceğim. Öyle yetiştireceğim evlâdımı...

Yetiştirirsin veya yetiştiremezsin; ama, bu niyetinden dolayı sevap kazanırsın.

Demek ki, mâzî için tevbe, istiğfar, gözyaşı dökmek sevap kazandırır. İstikbal için hayırlı niyetler, projeler, temennîler düşünürsün, oradan sevap kazanırsın. İçinde bulunduğun anı da güzel, sevaplı geçirmeğe çalışırsın; olur, biter. Allah, böylece ömür sermayesini güzel tarzda geçirmeyi cümlenize, cümlemize nasib eylesin...

İnsan tabii, Rabbü'l-àlemîn'in huzuruna vardığı zaman, hayatına pişman olacak. Ömründen pişman olmayan hiç kimse olmayacak. Kötüler pişman olacak, "Niye ömrümü kötü geçirdim?" diye... İyiler de pişman olacak, "Niye daha iyi geçirmedim, niye boşlukları tam doldurmadım?" diye...

Allah, rahmetiyle muamele ettiği, cennetine koyduğu, iltifatına erdirdiği, rahmetine mazhar ettiği kullarından eylesin... İki cihanın saadetine erdirsin... Firdevs-i A'lâ'yı nasib eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ ve bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ, ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

06. 01. 1991 - Melbourne/Avustralya

23. NAMAZDA TESETTÜR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı rahmeti, bereketi, ihsanı ve ikramı dünyada ve âhirette cümlenize nasib ve müyesser olsun… Rabbimiz Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri ibadetlerimizi, taatlerimizi kabul eylesin…

…………………………..

"—Namaz kılın!" demiş mi?

Fazla sorarak, detayını öğrenerek yeni hükümleri getirterek kendinizin kolunu, elini, ayağını bağlamayın! Sordukça, iş beyan edildikçe, o şarta da riayet etmeniz gerekir. Bir daha sorarsanız, o şarta da riayet etmek gerekir, iş daralır.

Bu, Bakara Sûresi'ne ismini veren Benî İsrâil'in kıssasına benziyor:

إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً (البقرة:٦٧)

(*İnna'llàhe ye'mürüküm en tezbehû bakaraten*) "Allah size bir sığır kesmenizi emretti." dendiği zaman, gitseler bir sığır bulsalardı, kesselerdi; emir yerine gelmiş olacaktı. Çünkü bir sığır kesin, dedi.

Ama onlar ya biz bu işi pek anlayamadık. Ne cins bir sığır olacak, rengi ne olacak, çeşidi ne olacak ve saire dedikçe, son soruda bir vasıf geldi ki öyle bir tarif çıktı ki ortaya, sonunda çok zor yaptılar.

فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ (البقرة:٧١)

(*Fezebehûhâ ve mâ kâdû yef'alûn*) O kurbanı sağlamakta, satın almakta ve kurban etmekte çok zorlandılar, daha zor yaptılar.

Demek ki Allah genişlik vermişse, onu böyle soru sorarak, bir tane kâfi gelmedi derse bu sefer daralacak iş, sıkışıklık olacak. Böyle yapmayın, diye Hz. Ömer'in tavsiyesinin bu tarafta olduğunu anlatıyor.

"—Namaz kılarken çeşitli şekillerde üstüne gömlek giymiş, altına şalvar giymiş; üstüne örtü, altına örtü, şu kıyafeti giymiş bu kıyafeti giymiş… Bunların hepsi olabilir." buyruluyor.

İkinci hadis-i şerif yine Ebû Hüreyre RA'dan.[98]

لاَ يُصَلِّي أَحَدُكُمْ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى عَاتِقَيْهِ شَيْءٌ

(خ. م. عن أبي هريرة)

98 Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.94, no:346; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.96, no:801; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*Lâ yusalli ehadüküm fî sevbi'l-vâhidi, leyse alâ àkıbeyhi şey'ün*) "Sizden biriniz bir tek parça kumaşla, omuzunda bir şey olmadan namaz kılmasın! İki işi birden görecek tarzda ayarlasın. Yani altını da, üstünü de kapatacak, setr meselesini çözümleyecek tarzda ayarlasın!" diye tavsiye etmiş.

Üçüncü hadis-i şerif Câbir RA'dan. Câbir ibn-i Abdullah el-Ensârî olsa gerek, meşhuru odur. Buyurmuş ki:[99]

رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ (خ. م. عن جابر)

(*Raeytü'n-nebiyye SAS yusallî fî sevbin*) "Peygamber SAS Efendimiz'in bir tek elbiseyle namaz kıldığını gördüm." Yani, "İki ucunu omuzlarına atarak, aşağısını da örtecek bir tarzda, tek bir kumaşla namaz kıldığını ben gördüm." diyor.

Demek ki tek bir parça kumaşla da olur. İllâ altı ayrı olacak, üstü ayrı olacak, iki parça olacak diye bir kaide olmadığının Peygamber Efendimiz'in uygulamasından da bir misâli olmuş oluyor.

(*Revâhu'ş-şeyhân*) Yani bu hadîs-i şerîfi Buhârî ve Müslim rivayet etmiş. Onlara şeyhân deniliyor, yani hadîsi iki şeyh rivayet etmiş, diye rivayet ediliyor. Üç tane hadîs-i şerîf bunlar oldu. Allah ilminizi çok etsin, feyzinizi çok etsin...

Allah rahmet eylesin, Mina'daki bu seneki izdihamda, tünelde vefat etmiş bir hoca kardeşimiz vardı. Onun câmisine gittim. Cami iki kat yukarıya çıkılan işyerinde, bir hanın üst katında, küçük bir cami. Dış tarafı var, balkon kısmı filan yapmışlar. Daha önce ben oraya gittiğim zaman cemaat görmüyordum. Tek tük, bir iki kişiyle kılınıyordu. Bir gittim, bizim ihvandan bir hoca efendi oranın imamı. Cami tıklım tıklım dolmuş, böyle kalabalık ve şendi.

"—Mâşaallah çok cemaat var! Halbuki işyerinde herkesin işi sıkışıktır, senedi vardır, borcu vardır, işi vardır, gücü vardır. Yani,

---

[99] Buhàrî, *Sahîh,* c.II, s.86, no:340; Müslim, *Sahîh,* c.III, s.100, no:805; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

‘Namazı şurada tezgâhın yanında kılıvereyim!’ der camiye, cemaate pek gelmez tüccar kısmı. Ama çok kalabalık gördüm." dedim.

"—Ben bunlara her namazda bir hadis okuyorum, iki tane değil." dedi.

Bıktırmayacak kadar, yani kaçırtmayacak kadar… Çünkü uzatsan, adam, “Dükkânda patron bekliyor!” diyecek, bir şeyler diyecek. Doğrusu zorlanacak.

"—Bir tek hadis-i şerif okuyorum. O bir hadis-i şerifin bereketine bu cemaat böyle toplandı." dedi.

Cami doluyor, üst kat doluyor, dış taraf doluyor tıklım tıklım…

Yani bu hadis-i şeriflerin çok hayırları, çok bereketi, çok sevabı, çok fazileti, çok kıymeti var. Birer tane de olsa böyle okunmalı… Yatsılar tabii, bu kadar kalabalık olmuyor sanıyorum, herkesin işi dolayısıyla cemaat bu kadar kalabalık olmuyordur. Ama yatsıları cemaate gelmeniz çok güzel! Allah razı olsun… Bizi de duadan unutmayın!

Allah feyizlerinizi çok etsin, hayırlarınızı ziyadeleştirsin, sevdiği kul eylesin… Huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varabilmeyi nasib eylesin… Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

El-fâtihah!

10. 01. 1991 - Avustralya

24. İLMİN FAZİLETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

a. Alimin Fazîleti

Aziz ve muhterem kardeşlerim,

Bugün okuyacağımız, kur'a ile açılmış sayfadan karşımıza çıkan hadis-i şerifi Ebû Ümâme RA'dan Tirmizî ve Taberânî rivayet etmiş. Tirmizî hasen ve sahih olduğunu beyan etmiş. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[100]

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ ، كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَا كُمْ . إِنَّ اللّٰهَ وَمَلَائِكَتَهُ ، وَأَهْلَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرَضِينَ ، حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا ، وَحَتَّى الْحُوتَ لَيُصَلُّونَ عَلٰى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرَ (ت. طب. عن أبي أمامة)

RE. 323/1 (*Fadlü'l-àlimi ale'l-àbidi, kefadlî alâ ednâküm. İnna'llàhe ve melâiketehû, ve ehle's-semâvâti ve'l-aradîne, hatte'n-nemlete fî cuhrihâ, ve hatte'l-hûte leyusallûne alâ muallimi'n-nâsi'l-hayr.*)

---

100 Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.50, no:2685; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.100, no:289; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.233, no:7911-7912; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.98, no:1243; İbn-i Hacer, *Ravdatü'l-Muhaddisîn*, c.VIII, s.269, no:3440; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Hàris, *Müsned*, c.I, s.55, no:38; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.145, no:28740; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.86, no:1828; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.442, no:14687.

Şimdi mübarek metnini okuduğumuz bu birinci hadis-i şerifimizi, konuşmamızın ilk hadis-i şerifini açıklayayım. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyorlar ki:

(*Fadlü'l-àlimi ale'l-àbid*) "Àlimin àbid üzerine üstünlüğü, (*kefadlî alâ ednâküm*) benim siz ümmetimden herhangi bir kişiye, sıradan, en aşağı dereceli bir kimseye üstünlüğüm gibidir."

(*İnna'llàhe*) "Hiç şüphe yok ki, alemlerin Rabbi olan yaradanımız Allah-u Teàlâ Hazretleri, (*ve melâiketehû*) ve onun melekleri, (*ve ehle's-semâvâti ve'l-aradîn*) göklerin ve yerin ahâlisi..." Tabii bunlar, melekler önceden zikredildiğine göre, diğer canlılar, yâni kuşlar, gökteki yerdeki diğer yaratıklar... (*Hatte'n-nemlete fî cuhrihâ*) "Hattâ yuvasındaki, deliğindeki karınca, (*ve hatte'l-hûte*) hatta denizdeki balık bile; (*leyusallûne*) bütün bu varlıkların hepsi, Allah ve melekleri ve göğün ve yerin ahâlisi yaratıklar, hatta deliğindeki karınca ve denizdeki balık bile hepsi birden, (*leyusallûne alâ muallime'n-nâsi'l-hayr*) insanlara hayrı öğreten muallimlere, öğreten kişilere dua ederler."

Âlim kim? Âlim, Allah'ın emirlerini, yasaklarını, Kur'an'ını, Rasûlüllah'ın sünnet-i seniyye'sini, dinimizin konularını bilen

kimse.

Âbid kim? Kendisini ibadete vermiş kimse. Namaz ve diğer ibadetlerde gayretli, ibadete düşkün.

Birisi Alim, birisi âbid; ikisi de hayırlı bir şey yapmakla meşguller. Allah'ın sevdiği bir şeyi yapıyorlar. Fakat âlimin derecesi üstün.

Bilgiyle ilgili uğraşmalara, bilgiyle ilgili çalışmalara İslam'da büyük mükâfat var. Yani, namaz kılmak güzel, diğer ibadetler güzel, amma ilimle uğraşmak daha güzel. Âlimin derecesi en yüksek derecedir. İslam aleminde, müslümanlar arasındaki sıralamada en üstteki derece âlimin derecesi.

Büyüklerimiz ashabın içindeki dereceleri sıralamışlar. En kıymetliler dört halife; ondan sonra, Aşere-i Mübeşşere; ondan sonra, İslam'a en evvel girmiş olanlar (*es-sâbıkûne'1-evvelûn*); ondan sonra, Bedr'e iştirak edenler.. Çünkü o zaman Bedr'e iştirak etmek çok önemliydi. Efendimiz, Bedr'e katılanlara, ashab-ı Bedr'e, vefalarından dolayı çok itibar ederdi. Çünkü o zaman herkes Efendimizin arkasında savaşa alışkın değildi, herkes gitmedi. O çok haslar gitti oraya, Bedir Harbi'ne. Ashab-ı Bedir olmak büyük bir şeref, büyük bir rütbe. Olağanüstü bir mevki.

Bunlar ve nihayet Efendimizin nice ashabının en kusurlusu, en arkada olanı, en aşağıda olanı ile Peygamber Efendimiz arasındaki fark ne kadar?

İşte, Âlim ile âbid arasındaki fark o kadar. "Peygamber olarak benim onların en aşağısına üstünlüğüm ne kadarsa, âlimin de müslüman olup ibadetle meşgul olan insana üstünlüğü o kadardır."

Alim Allah tarafından seviliyor. Hiç şüphe yok ki, Aziz ve Celil olan Allah-u Teàlâ Hazretleri, ona rahmetini ihsan ediyor, rahmetine gark ediyor. Melekler ona dua ediyorlar. Semaların ve yerin yaratıkları, hepsi dua ediyorlar.

Nereye varıncaya kadar? Yuvasındaki karıncaya, denizdeki balığa varıncaya kadar. Sen balığı tanımazsın, balık sana dua

ediyor. Sübhanallah! Senin karıncadan haberin yok, karınca sana dua ediyor. Melekler, görmediğin varlıklar sana dua ediyor.

Nedir bu şeref? Alimin şerefidir, ilme verilen primdir, ilim teşvikidir bu.

Devletler ekonomilerini nasıl yönetiyorlar?

Halkın itibar etmesi gereken sahaya teşvik kredisi koyuyor. Bakıyorsun, herkes o tarafa kaymış. Meselâ bizim hükümetimiz, ihracata bir teşvik primi koydu, herkes ihracata koştu. Sonra eğitime bir teşvik primi koydu, herkes kolej yaptırmaya kalktı. Sonra turizme, otelciliğe bir teşvik primi koydu, "Beş yıldızlı otel yaptıracağım!" diye generaller bile kuyruğa girdiler, kredi aldılar. Antalya'da, Ege'de, bir sürü beş yıldızlı otel, bir sürü turistik tesis meydana geliverdi. Neden? Devlet, teşviki, krediyi ne tarafa yönlendirirse, millet o tarafa koşuyor.

Sabancı, Koç, büyük açgözlü insanlar, şirketler, devletin kararlarını takip ediyorlar, teşvik nereye, hemen oraya... İstanbul'a teşvik yok, nereye var? Eskişehir'e… Hemen gidip orada fabrika kuruyorlar. İstanbul'a teşvik yok, İzmit'e var. İstanbul hududunun bittiği, İzmit topraklarının başladığı yere Arçelik fabrika kuruyor. Bu tarafa kursa teşvik yok, şu tarafa kurduğu zaman teşvik var. Ama İstanbul'a en yakın yer olacak. Kurnaz, geliyor, hemen o huduttan arazi alıyor, fabrikayı kuruyor, teşviği cebine atıyor. Bu, dünya ehlinin durumu…

Ben bunu ne için anlatıyorum?

Bir şeye teşvik ettin mi rağbet olur. Meselâ, Diyanet İşleri Başkanlığı bu sene Peygamber Efendimiz'le ilgili şiirler için teşvik koydu. Birinci olan on milyon lira alacak dendi. Herkes şiir yazdı ve bu yarışmaya katıldı. Muazzam bir katılım oldu. On milyonu duyan katıldı. Bu dünya işi ve dünyadaki insanların işi…

Allah CC bizi neye teşvik ediyor?

İlme teşvik ediyor. Bak, mükâfatlar veriyor. Sen ne duruyorsun?

"—Benden geçti…"

O zaman çocuğunu ilme sevk et. Bak pırlanta gibi çocuklar var, büyümüş de küçülmüşler sanki. Mâşâallah, öyle güzel konuşuyorlar, öyle işler biliyorlar ki. Sanki önce büyüdü, sonra küçülttüler bunları… Sanki, üniversiteyi bitirmiş, dönmüş tekrar çocuk olmuş. Şimdi, sen bu çocuğu ilme teşvik edersen, teşvik edici olarak sen de sevabı alırsın. Alim olduğu zaman, o da Allah'ın teşviki olan şu sevapları alır, bu primleri kazanır.

Onun için hepimiz, hiç boş zaman geçirmemeliyiz, ilme çalışmalıyız.

"—İlme çalışmak nasıl olur?"

Kur'an'ı ezberlersin, tefsir okursun, mânâsını anlarsın, hadis okursun. Bak, biz buraya toplandık, televizyon açıp seyredebilirdik. Başka bir şeyle meşgul olabilirdik. Başka insanlar böyle yerlerdeki toplantılarda neler yapıyorlarsa, biz de öyle bir şey yapabilirdik. Ama hadis okuyoruz. Neden? İlim olsun diye. Çünkü ilme verilen değer en yüksek.

Ümmet, cuma namazı için camiye geliyor, bekliyor. Tesbih çekebilirler, Kur'an okuyabilirler kendi kendilerine... Biz kürsüye çıkıyoruz, "Durun, biz konuşacağız, siz dinleyin!" diyoruz. Neden? İlimle meşgul olmak en sevap da ondan...

Kendisi okuyabilir, tesbih çekebilir ama ilimle meşgul olan, hem dinleyen hem söyleyen sevabı çok kazandığından milleti orada durduruyoruz.

"—Öteki işleri, yani nafile namaz kılmayı, tesbih çekmeyi, Kur'an okumayı bırak, gel!" diyoruz.

Neden? Hepsinden sevaplı da ondan… Yoksa, insanı sevaplı bir işten dönderip, kendinle meşgul etmek akıl kârı değil. O zaman ben kürsüye çıkmam. O, hayırlı işi yapsın. Ben insanın hayrını niye engelleyeyim? Daha hayırlı olduğu için çıkıyoruz kürsüye... Bu da ilim midir? Bu da ilimdir. Okuduğumuz bu hadis-i şerif aklında kalsa, o da ilim...

Şu anda burası mektep, dershane; siz öğreniyorsunuz, biz anlatıyoruz. İkimiz de çok kazanıyoruz. İşte mektep! İslâm, ille de

fakülte, dershane levhası asılı bir mekân istemiyor. İslâm'da, mescidin bir köşesine bir halka teşkil edip, oturup bir şeyler öğrendiler, bir şeyler öğrettiler mi ilim oluyor. Tarlada, yolda öğrettiler mi ilim oluyor. Fark etmiyor. O bakımdan, yaptığımız işler hep bilgimizi artırmaya yönelik olmalı.

"—Zamanım boş, akşama kadar yapacağım bir şey yok!"

Tamam, Amme cüzünden falanca sûreyi ezberlememişsin, çalış ezberle!

"—Amme cüzünü küçükken ezberlemiştim hocam."

O zaman geç Tebâreke cüzüne, oradan ezberle!

"—Orayı da biliyorum."

Ondan evveline geç.

"—Ben hafızım."

O zaman tefsire geç. Yani, ezbere bildiğin yerin mânâsını da öğren!

"—Az çok, tefsiri de baştan sona okudum."

O zaman Peygamber SAS Efendimiz'in hadislerini oku.

Böyle kademe kademe, insanın ömrünün sonuna kadar ilimle meşgul olması lâzım! Beşikten mezara kadar…

Çocuk bir şeyler yapıyor;

"—Aman evlâdım, onu yapma, o haramdır. Aman o çiçeği koparma, at o elmayı elinden, nereden kopardın onu? Götür sahibine ver, özür dile, parasını ver..." diye küçükten öğretmeye başlıyorsun çocuğa. Beşikten, mezara kadar bu böyle devam edecek. Hem öğretmeye devam edeceğiz, hem öğrenmeye. İki taraflı kâr olacak.

"—Hocaya gideceğim, ben kendim öğreneceğim. Eve geleceğim, evdekilere anlatacağım. Hocadan dinleyeceğim, mahallede arkadaşıma anlatacağım."

b. Bir Şoförün Marifeti

Hoşuma giden bir olay... Bir servis şoförü, bizim Özelif Sitesi'nden genç çocukları topluyormuş, ismi galiba Maarif Koleji

ya da Yükseliş Koleji olan bir okula götürüyormuş. Çocukların hepsi namaz surelerini ezberlemişler. Nasıl ezberlemişler?

"—Çocuklar gürültü yok, özel işle meşgul olma yok, bağrışma yok. Hadi bakalım hep birlikte şu sureyi ezberleyeceğiz."

Yolda giderken hep beraber onu tekrar ediyorlarmış. Yani çocuk, bir yaz boyu Kur'an Kursu'na devam etse belki o kadar çok sure ezberleyemez. Sırf sabahları servisle koleje giderken, akşamlan kolejden dönerken, akıllı ve şuurlu bir şoför sayesinde minibüs dolusu çocuğun hepsi namaz surelerini bülbül gibi gayet güzel öğrenmişler.

Buyur işte; şehir içindeki yolculuk esnasında ilim. Gayet güzel, gayet iyi bir şey.

Hacca gidiliyor, otobüste olabilir, uçakta olabilir, vapurda olabilir. Boş şeylerle uğraşılmaz, ilimle meşgul olunur.

Bu hatırımızda olsun, Es'ad Hoca yapacak diye bir mecburiyet yok. Herkes kendi çapında yapacak, anlatacak. Kendi çapında öğrenecek, kendi çevresinde anlatacak. Böylece bu ilmi çalışma halka halka dalga dalga yayılacak, İslam öğrenilecek. El-hamdü lillâh.

Mesela, tatlı tatlı anlattığın zaman, hiç ummadığın insan duygulanıyor, yola geliyor. Bir günahkâr kardeş günahtan vazgeçiyor, bir yaramaz insan tevbe ediyor, yararlı bir insan haline gelebiliyor.

Onun için hiç ümidi kesmeyeceğiz. Güleç yüzümüzden tebessüm hiç eksik olmayacak, kızmayacağız, ümidi kesmeyeceğiz, arkadaşlarımıza gerçekleri anlatacağız. O anlayacak, kazanacağız, yâni İslâm'a faydalı olmuş olacağız.

c. Gece Namazının Üstünlüğü

Diğer hadis-i şerif İbn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş. Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz bir şeyi öğretirken öteki şeyi

misal veriyor, böylece iki şey öğreniyoruz. Buyuruyor ki:[101]

فَضْلُ صَلاَةِ اللَّيْلِ عَلَى صَلاَةِ النَّهَارِ ، كَفَضْلِ صَدَقَةِ السِّرِّ عَلَى

صَدَقَةِ الْعَلاَنِيَةِ (ابن المبارك ، طب. حل. عن ابن مسعود)

ME. 815 (*Fadlü's-salâti'l-leyli alâ salâti'n-nehâri, kefadli sadakati's-sirri alâ sadakati'l-alâniyeti.*)

Bir gece namaz kılmak var, bir gündüz namaz kılmak var... Gece kılınan namaz, gündüz kılınan namazdan daha üstündür. Ne kadar daha üstündür? Misal olarak diyor ki:

(*Fadlü's-salâti'l-leyli alâ salâti'n-nehâri*) Gece kılınan namazın gündüz kılınan namaza üstünlüğü, (*kefadli sadakati's-sirri alâ sadakati'l-alâniyeti*) gizli verilen sadakanın, herkesin önünde, aşikare verilen sadakaya üstünlüğü gibidir."

Böylece iki şey öğreniyoruz:

1. Sadakayı gizli vermek daha sevap.

"—İbrahim Efendi, Hasan Efendi, Hüseyin Efendi, Ali Efendi, Veli Efendi, gel bakalım, al zekâtımı, üç yüz dolar veriyorum. Helalinden, çoluk çocuğunla ye, harca!" Herkesin içinde, aşikâre olarak verdi.

Belli etmeden, gizlice eline tutuşturduğu zaman:

"—Merhaba Hasan Efendi, nasılsın? Seni çoktan beri görmedim."

Avucunda bir şey vardı, hiç kimse anlamadı, verdi onu. Ya da hiç haberi olmadan cebine koyuverdi. Böyle gizli vermek daha

---

[101] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.205, no:*8998*; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4426; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.130, no:3098; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.271, no:6672; Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.47, no:4735; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.519, no:3518; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.130, no:4349; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.8, no:23; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.167; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.788, no:21411; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.450, no:14703.

sevap oluyor. Çünkü İslâm'da gösteriş iyi değil. Hayrı, sessiz, sedasız, gizli, Allah rızası için yapmak sevap.

Hatta, "Yedi sınıf insan vardır ki, hiç bir gölgenin olmadığı günde Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenir." diye bir hadis-i şerif var. Bu yedi sınıftan bir tanesi de şu kimsedir:[102]

وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا ، حَتَّى لاَ تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ (خ. م. ت. ن. حم. عن أبي هريرة)

(*Ve racülün tesaddaka bi-sadakatin feehfâhâ hattâ lâ ta'leme şimâlühû mâ tünfiku yemînühû*) "Bir adam ki sadaka veriyor, ama o kadar gizli veriyor ki, sağ elinin verdiğinden sol elinin haberi olmuyor."

Vücudunun bir tarafı öbür tarafından haberdar değil. Veriyor, geçip gidiyor. Hiç kimse bilmiyor. Neden? Allah rızası için veriyor, gösteriş için vermiyor, onun için. Gizli vermek böyle sevap. Bunun çok sevap olduğu bilindiği için, sahabe-i kiram sadakalarını gizli vermeye gayret etmişler, gösterişten kaçınmışlar.

Gösteriş Türkçe bir kelime. Arapçada *riyâ*, gösteriş demek. Tam anlamıyla gösteriş demek. Çünkü *reâ*, görmek demek; riya da birisine göstermek, yâni gösteriş demek oluyor. Riyâ olarak yapmak, başkası görsün diye yapmak demek. Gösteriş makbul değil ve amelin, ibadetin, icraatın kabul olmamasına yol açıyor. Onun için gizli vermek iyi oluyor.

---

[102] Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.234, no:629; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.715, no:1031; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.598, no:2391; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.222, no:5380; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.952, no:1709; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.439, no:9663; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.185, no:358; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.338, no:4486; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.251, no:6324; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.405, no:549; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.16424; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.461, no:5921; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.47, no:80; Ebû Hüreyre RA'dan.

2. Gece namazı, gündüz namazından daha üstündür.

Demek ki, geceleyin namaz daha sevap. Neden? Bir ucundan yine aynı sebep görünüyor. Geceleyin evinde, senin namaz kıldığını kimse görmez. Gündüz görülür.

"—Öğlenle ikindi arasında geldim gittim, bu adam camide hep namaz kılıyor. Maşallah, 15 rekât, 30 rekât, 40 rekât kıldı. Her öğle ile ikindi arasında namaz kıldığı görülür. Camiye 15 dakika önce gelirim, bakarım bu adam hep orada..."

Ama gizli olunca, geceleyin olunca kimse görmüyor. Bir bu noktadan oluyor.

Bir de, gündüz, ses var, ışık var, hareket var, insanlar var, gelme var, gitme var. Geceleyin kendi başınasın. Rabbinin huzurunda bir sen varsın. Kimse yok; tenhada ağla, gözyaşı dök, dua et, ibadet et. Bu daha tatlı oluyor. Yani geceleyin, çok daha feyizli ve lezzetli ve tatlı oluyor. Onun için burada gece ibadetine teşvik var. Gece ibadet önemli oluyor.

Biz de dervişler olarak, büyüklerden, hadis-i şeriflerden aldığımız terbiye gereği, geceleyin uykumuzu bölüp kalkabilir, sahurdan evvel iki rekât bile olsa namaz kılabilirsek çok sevaptır. Ondan sonra yatabiliriz.

"—Geceleyin kılınan iki rekât namaz, dünyadan da dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır!" diye teşvik var.

d. Nazardan Korunmak

Diğer hadis-i şerifi Deylemi rivayet etmiş:[103]

فِي كِتَابِ اللهِ ثَمَانُ آيَاتٍ لِلْعَيْنِ: الْفَاتِحَةُ، وَآيَةُ الْكُرْسِي

(فر. عن عمران بن حصين)

---

[103] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.139, no:4372; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XIV, s.499, no:14819; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.82, no: 1816.

(*Fî kitâbi'llâhi semânü âyâtin li'l-ayn: El-fâtihatü, ve âyete'l-kürsiy*) [Allah'ın kitabında sekiz ayet nazar içindir: Fâtiha Sûresi ve Ayete'l-Kürsî.]

Bir evde bir kul, Fâtiha'yı (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn...*) ve Ayete'l-Kürsi'yi (*Allàhu lâ ilahe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm...* diye başlayan ayet) okursa, o gün o kimseye birisinin nazarının değmesi mümkün değil. İnsanların nazarı da değmez, cinlerin nazarı da değmez. Ne insanın, ne cinin nazarı değer.

Demek ki, hadis-i şeriften nazara karşı bir tedbir öğrenmiş olduk. Fatiha Sûresi'ni de, Ayete'l-Kürsi'yi de hepimiz biliyoruz. Bir evde insan bunları okursa o gün nazar değmesinden kurtulmuş oluyor.

İnsan arabasını kazaya uğratıyor, kendisine bir zarar geliyor, "cart" diye yırtılıyor, "pat" diye lekelenir. Güzel bir ayna almışlar, getirmişler, komşu bir bakıyor, "çat" diye kırılıyor. Ayna çok güzel, nazar değiyor yani.

Nazar var mıdır? Bu konuda buyruluyor ki:[104]

الْعَيْنُ حَقٌّ (حم. ق. د. ن. عن أبي هريرة؛ ه. عن عامر بن ربيعة)

(*El-aynü hakkun*) "Nazar değmesi haktır. Böyle bir şey vardır."

Sapanca'da biz bunu konuşuyorduk. İhvanımızdan, Geyveli

---

[104] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVIII, s.317, no:5488; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.380, no:3381 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.336, no:3498; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.335, no:3497, s.319, no:8228; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.509, no:6632; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.335, no:3497; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.119, no:7195; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.240, no:7499 Àmir ibn-i Rebia RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.337, no:3499; Hz. Aişe RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.274, no;2477; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.239, no:7498; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.20, no:10905; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.744, no;17656; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.379, no;14535.

ama Gölcük'te oturan ak sakallı Yaşar amca geldi;

"—Ben, bizim Geyve, Taraklı'dan öyle bir kimse biliyorum ki, acaip nazarı değerdi." dedi.

Mesela atlı birisi "dıgıdık dıgıdık" çarşıdan gidiyor. Adam yanındakilere dermiş ki;

"—Şu atlıyı atından düşüreyim mi?"

"—Düşür de görelim!" derlermiş.

Bir nazar edermiş, adam "Küt!" aşağıya... O kadar gözü değen bir kimseymiş.

İnsan, misalini bazen bizzat kendisi görmüş oluyor. Biz de kendi hayatımızda böyle şeyleri duymuşuzdur, görmüşüzdür. Fatiha Sûresi'ni, Ayete'l-Kürsî'yi hepimiz biliyoruz. Okuyalım ki bu görünmez tesirden, kem gözlerden Allah bizi korusun.

Ne güzel şeyler öğrenmiş olduk! Allah, bildiklerimizi uygulamayı nasip etsin. Hatırda tutmayı nasip etsin. Başkalarına öğretmemizi nasip etsin.

Daha doğrusu, Rasûlüllah'ın sevdiği ümmet olmayı, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı; cennetiyle, cemaliyle müşerref olmayı nasip etsin.

Geçmişlerimize rahmet eylesin.

Bi-hürmeti esrarı sûreti'l-fâtihah!

14. 01. 1991 – Sydney / AVUSTRALYA

25. BİRİNCİ VAZİFE ALLAH'I TANIMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, feyâ ıbâda'llàh... Fa'lemû enne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem... Ve şerra'l-umûri muhdesâtuhâ... Ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

الظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(*Ez-zulmü zulümâtün yevme'l-kıyâmeti) Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl...*

Aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn!

Cuma gününüz mübarek olsun. Allah-u Teâlâ Hazretleri bugünün hayrından, bereketinden, feyzinden, cümlenizi istifade edenlerden eylesin. Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin. Dünyada ve âhirette mesut ve bahtiyar eylesin.

Cuma namazı vaktine kadar zamanımızı Peygamber SAS Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden okuyarak ilimle, ilim okumakla, dinlemekle, anlatmakla meşgul olarak en sevaplı şekilde geçirmek için hadisleri okumaya başlamış bulunuyoruz.

Fakat bu hadislerin okunmasına girişmeden önce mübarek Cuma gününde mevtâmız, âhirete göçmüşlerimiz, vefat etmiş aramızdan ayrılmış olan yakınlarımız bizden boynu bükük dua beklerler.

Başta Peygamber SAS Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olsun diye, sonra mübarek âlinin, pâk ashâbının, cümle etbâının, Ümmet-i Muhammed'in büyükleri olan alimlerin, şeyhlerin, fazılların, kamillerin, sâdât ve meşâyıh-ı turuk-u aliyyemizin, bu

hadîs-i şerîfleri nakil ve rivayet etmiş olan ravilerin, kitapları yazmış olan alimlerin ruhları için; şehitlerin, gazilerin, mücahidlerin, salihlerin ruhları için, âhirete göçmüş olan analarımızın, babalarımızın, dedelerimin, ninelerimizin, evlatlarımızın, kardeşlerimizin, akrabamızın, yakınlarımızın, arkadaşlarımızın, sevdiklerimizin ruhları şâd olsun diye, kabirleri nur dolsun, memnun olsunlar sevinsinler diye, nurları ve sürurları ziyade olsun ve makamları âlâ olsun diye, biz yaşayan mü'min kullar da Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım diye buyurun bir Fâtiha üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım ruhlarına bağışlayalım öyle bu hadîs-i şerîflerin izahına ondan sonra girişelim.

a. Zulmün Sonu Karanlıktır

Meşhur bir hadîs-i şerîfin metnini mukaddimede okumuş olduk. Buhârî'de ve Müslim'de (*rahmetu'llahi aleyhimâ*) kaydedilmiş bir hadîs-i şerîftir. Hz. Ömer Efendimiz'in oğlu Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet etmiş, Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[105]

---

[105] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.864, no:2315; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1996, no:2579; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.377, no:2030; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.105, no:5832; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.170, no:485; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.257, no:1890; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.192, no:35244; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.46, no:7456; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.93, no:11280; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.258, no:814; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.97, n.109; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XV, s.115; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.470, no:3997; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1996, no:2578; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.323, no:14501; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.170, no:483; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.256, no:8561; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.424, no:10832; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.93, no:11281; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.346, no:1143; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.159, no:6487; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.313, no:2516; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.579, no:5176; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.55, no:26; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.300, no:2272; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.27, no:6750; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.192, no:35243; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.46, no:7458; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.243, no:20928; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.639, no:611; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXIV, no:220; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.95; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

اَلظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (خ. م. ت. حم. ط. ش. هب. ق. عن ابن عمر ؛ م. حم. طس. هب. ق. عن جابر ؛ حم. در. حب. ك. ط. طس. ش. هب. ق. كر. عن ابن عمرو ؛ حب. ك. والديلمي عن أبي هريرة)

(*Ez-zulmü zulümâtün yevme'l-kıyâmeh*) "Kıyamet gününde zulüm zulmetler olarak kişinin üzerine çökecek, karanlıklar şeklinde olacak, zàlimler karanlıkta kalacak."

"—Zulüm ne demek?"

Zulüm; haksızlık etmek, adaletsizlik etmek, adaletle hareket etmemek, bir kimsenin hakkını çiğnemek, yemek, haksız bir şekilde onun hukukuna tecavüz etmek, onu ezmek demek.

Bu zulüm bazen bir insanın öteki insana yaptığı bir haksızlık tarzında olur. Malını alır veya döver veya yaralar veya öldürür, çeşitli şekillerde zulümler olabiliyor.

Bazen de insan kendi kendisine zulmeder. İnsanın kendi kendisine zulmü de günah işlemesi. Bir insan bir günah işledi mi mesela içki içti, gülüyor, eğleniyor masada keyfi yerinde ama aslında kendi kendine zulmetti.

Neden? Çünkü günaha girdi. Günahın da cezası olacak, Allah âhirette onu cezalandıracak. Binâen aleyh günah işleyen kimseye de, "Nefsine zulmetti, kendi kendine zulmetti." derler. Çünkü yaptığı işin kendisine zararı dokunuyor.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.580, no:5177; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.56, no:28; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.166, no:470; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.490, no:1159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.470, no:3997; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.25, no:29; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.347; no:6587; Misver ibn-i Mahreme RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.204, no:538; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.197, no:629; Hirmas ibn-i Ziyad RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.340, no:3340; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.505 no:7635-7637 ve c.XVI, s.79, no:43900, 43901; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.422, no:9188-9192; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.678, no:1688; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.160, no:14021; RE. 13/12.

İnsan bu dünyada zulmü neden işliyor?

Tabii bir menfaat için işliyor. Ya bir para geçecek eline, ya bir malı alacak baskıyla, kavga ile, gürültüyle; ya bir menfaat sağlayacak; ya da bir mazlum kimseyi susturacak, tokatlayacak, vuracak kıracak, nefsinin bir çirkin huyunu tatmin etmek için yapılan şey.

Zulmü zalim niçin yapıyor? Güçlü kuvvetli olduğu için yapıyor. Gücü, kuvveti var da ondan yapıyor. Yoksa insan karşısındaki adama bir bakar, ayağından başına kadar gözden geçirir, bir süzer. İri yarıysa, güçlü kuvvetliyse vazgeçer. Bir bahane bulur, kavga gürültü etmez. O çatsa bile uymaz ona.

Veyahut çok nüfuzlu bir kimseyse; "A bu filanca memurdur, falanca adamdır, filanca dairede başkandır veyahut polis müdürüdür veya bilmem nedir. Neyse bununla uğraşmayayım yutayım bu işi, sineye çekeyim." filan der.

Ama âciz gördü mü karşısındakini, güçsüz gördü mü, hâmisiz himayesiz, arkasız, dayısız, sırtsız gördü mü, o zaman da yüklenir. "Vur abalıya!" derler ya, herkes iter kakar, eser, tozar. Burada

ezer ama bir de âhiret var, bir de âhiretin hesabı var.

Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor bize: Allah CC buyurmuş ki:[106]

وَيَقُولُ الرَّبُّ: وَعِزَّتِى، لأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ! (حم. ت. ه. ق. عن أبى هريرة)

(*Ve yekùlü'r-rab*) Rabbimiz mazluma şöyle buyurur: (Ve izzetî) "İzzetime yemin olsun ki, (*leensurenneke velev ba'de hîn*) ben mutlaka sana yardım edeceğim! Aradan birazcık vakit geçse bile, o zulmü yapanı mutlaka tepeleyeceğim; hem dünyada, hem de âhirette..."

Zulmeden mutlaka cezasını görür. Dünyada da, şairin dediği gibi:

Elbette olur hâne yıkanın hânesi viran.

Sen birisinin evini yıkmışsan, mutlaka senin de evin yıkılır. Birisini üzmüşsen, mutlaka seni de üzerler. Birisine bir zulüm yapmışsan, muhakkak onun cezasını görürsün, fitil fitil burnundan gelir. Bir de âhirette ayrıca cezası olur. Allah mazlumun yanında oluyor ve mazlumun duasını reddetmiyor. Mazlum gayrimüslim bile olsa, Allah onun duasını kabul ediyor.

Ahirette zalimin hali çok fena olacak. Bu yaptığı zulümlerin sorumluluğu, üzerine kara bulutlar gibi çökecek. Zulumât diyor yani zulumât ne demek? Zulmetler demek.

---

106 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.672, no:2526; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.557, no:1752; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.304, no:8030; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.199, no:1901; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.396, no:7387; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.144, no:7111; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.409, no:7101; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.345, no:6186; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.415, no:1420; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.337, no:2584; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.317, no:300; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.1, s.380, no:1075; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.498; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.968, no:1071; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.100, no:3325; Keşfü'l-Hafâ, c.I, s.325, no:1039; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.477, no:11240; *et-Tergîb*, c.II, s.63, no:1498.

Zulmet ne demek? Karanlık demek. Yani, "Gecenin zulmeti." diyoruz, yani karanlık, kapkaranlık bir gece, insan bastığı yeri görmüyor, karanlık gece. *Leylün muzlimun*, "Karanlık gece" deniliyor mesela.

Âhirette zalim adamın hiç nuru olmayacak. Ne önünü görecek, ne arkasını görecek, ne sağını görecek, ne solunu görecek başına kara bulutlar üşüşmüş, kapkaranlık bulutlar içinde kalmış olacak.

Mü'min nasıl olacak? Mü'minin nuru önünden arkasından, sağından solundan sa'y edecek. Âyet-i kerîmede bildiriliyor:

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ

(الحديد: ١٢)

(*Yevme tera'l-mü'minîne ve'l-mü'minâti yes'â nûruhüm beyne eydîhim ve bi-eymânihim*) [Mümin erkeklerle mümin kadınları, önlerinden ve sağlarından, amellerinin nurları aydınlatıp giderken gördüğün gün...] (Hadîd, 57/13)

Müslümanın önü, arkası her tarafı ışıl ışıl olacak, şenlik olacak, nurlu olacak yürüdüğü yolu görecek, hâli tatlı olacak, ışıklı olacak. Zalim de zulümât içinde kalacak, hem her tarafı karanlıklar içinde olacak, hem de Allahu a'lem başı büyük dertte olacak, durumu çok fena olacak demek.

Bir de Allah zalimin gözünün nurunu da alıyor, âhirette a'mâ oluyor. Allah'ı inkâr eden, bu dünyada gerçekleri görmeyen, Allah'a itaat etmeyen insanlar âhirette a'mâ olarak haşroluyor. Demek ki böyle çeşit çeşit karanlıklara düşüyor. Onun için hepimizin yani müslüman olarak zihnimizde, gönlümüzde temel duygu adaletli olmak, kimseye haksızlık etmemek, kimsenin hakkını yememek, kimseyi üzmemek şuuru olacak.

b. Fakiri Kapıda Bekletmek Zulümdür

Hattâ bir hikâyeyle anlatayım:

Büyüklerimizden ya Hz. Hasan Efendimiz, ya Hz. Hüseyin Efendimiz'e birisi, tanıdığı itibarlı bir kimseden bir mektup getirmiş. Bir tavsiye mektubu oluyor ya, zarfın içine konuyor

götürüyorsun veriyorsun filanca adama. Biri böyle sevdiği hürmet ettiği kimseden bir mektup getirmiş. Mektubu vermiş, demiş ki;

"—Hemen senin işini görsünler!"

Yani mektubu verince işi olduğunu anlamış; "Hemen senin işini görsünler!" demiş. Yanındaki adama emretmiş, "Bunun ne kadar para alması gerekiyorsa, ne kadar borç verilecekse, ne kadar bağış istiyorsa, neye ihtiyacı varsa hemen görülsün."

Demişler ki;

"—Ya mübarek acelen ne? Yani mektubu bir aç, oku bakalım! İçinde ne demiş?" demiş.

"—Adamcağızın ben mektubu açıp da sonuna kadar okuyuncaya kadar, karşımda üzülmesinden çekindim." demiş.

Yani bekleyecek de böyle el pençe divan, hele beyefendi mektubu okusun, hele bakalım ondan sonra neye karar verecek. Bakalım istediğimi yapacak mı, yapmayacak mı?

O beklemeyi yapmasının zulüm olacağını, iyi olmayacağını düşündüm. Onun için; "Hemen ne işin varsa git yapsınlar senin için diye uzaklaştırdım. Mektubu nasıl olsa okurum." demiş.

Bir hadîs-i şerîfte buyuruluyor ki:[107]

مَطْلُ الغَنِيِّ ظُلْمٌ (خ. م. ت. عن أبي هريرة)

---

[107] Buhàrî, *Sahîh*, c.VIII, s.66, no:2125; Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.205, no:2924; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.178, no:2903; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.130, no:1229; Neseî, *Sünen*, c.XIV, s.301, no:4612; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.260, no:7532; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.674, no:1354; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.435, no:5053; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.59, no:6290; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.63, no:3615; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.70, no:11169; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.338, no:2586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.IV, s.38; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.348, no:5246; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.188, no:6298; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.420, no:8242; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.132, no:1052; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.61, no:43; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.131, no:1230; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.238, no:2395; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.71, no:5395; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.249, no:5913; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.574, no:14012-1418; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.429, no:21133.

(*Matlü'l-ganiyyi zulmün*) "Zenginin vereceği hayrı, sadakayı, zekâtı bekletmesi, fakiri kapısında bekletmesi bile zulümdür."

Ya nasıl olsa fakir, yani benim vereceğim kendi gönlümden kopan bir şey, "Vereceğim işte beklesin!" denmiyor.

"Onun da kalbi var, onun da canı var, o da zavallı kim bilir neden bu duruma düşmüşte işte bir ihtiyacı var kapıya gelmiş. Onu üzmeyeyim." diye mektubu okumamış. Müslüman bu kadar dikkatli oluyor, olması gerekiyor. Karıncayı bile incitmemesi gerekiyor. Haksız bir iş yapmaması gerekiyor. Yaparsa bu hadîs-i şerîf büyük tehdit, âhirette başına kara bulutlar çökecek, ettiğini bulacak demek.

c. Zulüm Üç Çeşittir

Peygamber SAS bir başka hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki;

الظُّلْمُ ثلاثَةٌ: فَظُلْمٌ لاَ يَغْفِرُهُ اللهُ ، وَظُلْمٌ يَغْفِرُهُ ، وَظُلْمٌ لاَ يَتْرُكُهُ. فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لاَيَغْفِرُهُ اللهُ ، فَالشِّرْكَ . قَالَ اللهُ: إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ. وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يَغْفِرُهُ اللهُ ، فَظُلْمُ الْعِبَادِ أَنْفُسَهُمْ ، فِيمَا بَيْنَهُمْ وبَيْنَ رَبِّهِمْ ؛ وأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لاَ يَتْرُكُهُ اللهُ ، فَظُلْمُ العِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا ، حَتَّى يَدِيرَ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ (الطيالسي والبزار عن أنس)

(*Ez-zulmü selâsetün*) "Zulüm üç çeşittir." Üç çeşit zulüm vardır. Zulüm üç gruba ayrılır, üç kategoriye ayrılabilir. Üç cinsi vardır bunun:

1.(*Fezulmün lâ yağfiruhu'llàh*) "Bir çeşit zulüm vardır ki, Allah kat'iyyen affetmez." Mutlaka onu işleyen kişi belâsını bulacak, ettiğini bulacak mutlaka.

2. (*Ve zulmün yağfiruhû*) "Bir diğer zulüm vardır, Allah affeder."

3. (*Ve zulmün lâ yetrukühû*) "Bir zulüm de vardır ki, Allah onu

karşılığını terk etmez, bırakmaz."

Hiç affetmediği, affettiği, bir de muameleden kaldırmadığı, yani ille bir işlem görecek. Üç çeşit zulüm var.

(*Feemme'z-zulmü'llezî lâ yağfiruhû, fe'ş-şirkü*) “Allah'ın hiç affetmediği zulüm şirktir. Şirki Allah hiç affetmez."

Müşrikliği yani Allah'ın varlığını, birliğini anlayamamak, Allah celle celâlühû hakkında doğru olmayan iman, doğru olmayan fikirler, doğru olmayan kanaatler beslemek. Yani kafasındaki inancın bozuk olması.

Bir inanç var ama puta tapıyor, bir inanç var ama güneşe tapıyor, bir inanç var ama öküze tapıyor, yılana tapıyor, bilmem olmadık taşa, dağa, ağaca tapıyor. Yani inancı yanlış, Allah'ı tanıyamamış, Allah'a şirk koşuyor. İşte bu insanın bu suçunu, bu günahını Allah affetmez.

Bu dünyada insanın en birinci vazifesi nedir?

İlk önce Allah'ı tanımaktır. Önce Allah'ı tanıyacaksın; seni yarattı, seni bu yaşa getirdi, hem üstüne çeşitli nimetler veriyor sıhhat vermiş, göz kulak vermiş, akıl vermiş, iman vermiş. Çeşit çeşit nimetlerini yiyorsun, güneşin altında geziyorsun, yağmurdan istifade ediyorsun, suları içiyorsun, işlerini rast getiriyor, çeşit çeşit nimet. Sen Allah'ı tanıyacaksın. Vazifen, ilk vazifen bu. Her şeyden önce, ilk defa insanın düşünmesi gereken bu.

Eğer insan, "Evet, ben inanıyorum Allah'a, benim inancım var." diyor. Batılıların bir sözü var, kızıyorum ben. Diyorlar ki; "İnanç lazım canım herkese..." Yani burada bile bir menfaatperestlik yapıyor, yani inanç lazım diye inanacak. Hani benim faydama, benim hastalığıma iyi geliyor diye inanacak.

Öyle şey olur mu? İnanca, inanmaya mecbursun. Aklın gereği inanmak.

"İnanç lazım, inan da nasıl inanırsan inan; ister müşrik ol, ister kâfir ol, ister falanca ol, ister filanca ol bir inancın olsun."

Öyle saçma şey olur mu?

“—Kızılderililer bilmem bilmem nelerin ruhlarına tapınıyorlar, totemlere tapıyorlar. Direk dikmişler, boyamışlar, dişleri görünüyor, gözleri büyük kırmızı renk renk şey yapmışlar

etrafında dönüyorlar.”

Olmaz ki!

“—Japonlar güneşe tapıyorlar, imparatorları güneşin oğluymuş.”

Olmaz ki!

“—Hintliler öküze tapıyorlar, mukaddesmiş bilmem ne.”

Olmaz ki!

“—Buda'ya tapıyorlar, heykelini yapmışlar. Altı tane sekiz tane kolu var, bilmem böyle yengeç gibi acaip.”

Olmaz ki! Yani Allah'a doğru inanacak, Allah'ın varlığını bilecek. Allah nasıl bir evsafa sahip? Allah'ı nasıl bilmek lazım? Allah nedir, nasıldır; insanın bunu doğru bilmesi lazım! Doğru bilemedi mi, onu hiç affetmiyor, işte en büyük zulüm bu.

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ (لقمٰن:١٣)

(*İnne’ş-şirke lezulmün azîm.*) “Şirk koşmak çok büyük bir zulümdür.” (Lokman, 31/13)

Allah'ı bilememek, şu dünyadayken Allah'ı tanıyamamak en büyük zulüm ve bunun cezasını da Allah hiç affetmiyor:

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

(النساء:٤٨)

(*İnna’llàhe lâ yağfiru en yüşreke bihî ve yağfiru mâ dûne zâlike li-men yeşâ’*) [Allah kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başka günahları dilediği kimse için bağışlar.] (Nisa, 4/48)

Onun için Allah'ı iyi bilecek insan. Tam tanıyacak, eksiksiz, kusursuz, hikmetli, her işi güzel, her yaptığı şeyin bir hikmeti var, kudreti sonsuz, bilgisi sonsuz, her yerde hâzır ve nâzır. Gözler onu göremez. Böyle put gibi, ağaç gibi bir şekille ve saireyle ifade edilemez. Kendisine benzeyen hiçbir varlık yok. Muhâlefetün li'l-havâdis vasfı var. Yani varlıklara benzemez, yaratıklarından farklı bir şeyi var. O'nu senin bildiğin bir şeye benzetemezsin, şunun gibi bunun gibi diyemezsin.

فَلاَ تَضْرِبُوا لِلَّهِ الأَمْثَالَ (النحل:٧٤)

(*Felâ tadribû lillâhi'l-emsâl*) [Allah'a birtakım benzerler icad etmeyin!] (Nahl, 16/74) buyruluyor.

لاَ تُدْرِكُهُ الأَبْصَارُ، وَهُوَ يُدْرِكُ الأَبْصَارَ (الأنعام:١٠٣)

(*Lâ tüdrikühü'l-ebsâr, ve hüve yüdrikü'l-ebsâr*) "Gözler onu göremez, idrak edemez, kavrayamaz, algılayamaz ama o her şeyi görür, bilir, her yerde hâzır ve nâzırdır." (En'am, 6/103)

Allah'ı böyle müteâlî olarak, transandantal olarak bilmek lazım. Avrupalılar dikkat ederseniz felsefe kitaplarında Allah'tan bahsederken, tabii onlar God dedikleri zaman Hz. İsa'yı düşünüyorlar. Bizim için Hz. İsa Allah'ın Peygamberi. Peygamberle Allah'ı ayırt edememişler.

Olağanüstü şeyler yapmış.

Canım o olağanüstü şeylere mucize denir. Allah'ın peygamberleri olağanüstü yaparlar. İbrahim AS da cayır cayır yanan ateşin içine atmışlar yanmamış. Yani böyle şeyler olabilir. Nasıl İbrahim AS peygamberse, nasıl Âdem AS peygamberse, nasıl Musa AS peygamberse, İsa AS da Peygamber. Bundan başka bir şey değil.

Allah-u Teàlâ Hazretlerini... Mesela hıristiyanlar God dedikleri zaman Hz. İsa'yı düşündüklerinden, bir de asıl Allah dedikleri zaman şey olarak transandantal varlık, yani aşkın varlık diyorlar. Yani bizim bu idrakimizle, bu gözümüzle, kulağımızla, şeyimizle algılayamayacağımız, yakalayamayacağımız, bizim bu duygularımıza bağlı olmayan yüce varlık mânasına, o kelimeyi kullanıyorlar. İşte o, asıl o. Gerisi hepsi laf. Müşrik Araplar da çeşitli putlara taparlarmış da Kur'ân-ı Kerîm'de soruluyor ki kendisine;

Başınız derde girdiği zaman, dara girdiğiniz zaman, sıkıştığınız zaman, mesela gemiye bindiniz, dalgalar başladı gemiyi çatırdatmaya, suyun içine düşeceksiniz boğulacaksınız o

zaman kime tapınırsınız? Lat'a, Uzza'ya, Menat'a tapınır mısınız? O zaman Allah demez misiniz?

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلاَّ إِيَّاهُ (الإسراء:٦٧)

(*Ve izâ messekümü'd-durru fi'l-bahri*) "Denizde başınıza bir musibet geldiğinde, (*dalle men ted'ûne illâ iyyâhu*) ondan başka bütün yalvardıklarınız kaybolup gider. Allah'tan gayri kimi arada vasıta edinip de tapınıyorsanız hepsinin hükmü geçer." (İsrâ, 17/67)

"—Aman yâ Rabbi!" dersiniz o zaman. "Ey kâinatı yaratan! Kurtar bizi!" dersiniz. Aradakilerin hepsi biter.

Araplara; "Niye tapınıyorsunuz bu putlara?" diye müslümanlar soruyorlarmış:

هٰؤُلاَءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللهِ (يونس:١٨)

(*Hâülâi şüfeâünâ inda'llàhi*) "Bunlar bizim Allah indinde şefaatçilerimiz." (Yunus, 10/18) derlermiş.

Ya böyle şefaatçi mi olur? Taştan şefaatçi mi olur?

Bu bir kayaydı, ustanın birisi aldı eline çekiçi, murcu; bunu yonttu yonttu bir put oldu şimdi. Demin taştı yine taş, yani şekli değişti diye bundan bir şey olmaz ki!

Arab'ın birisi, Arapların putlarından birisine tapınıyormuş da diyor ki:

"—Ondan soğudum, yani onun bir şey olmadığını yavaş yavaş anladım. Çünkü bir keresinde köpeğin birisi geldi ayağını kaldırdı çiş etti onun üstüne, bir şey yapamadı. Anladım ki bir işe yaramaz bir şeymiş." diyor.

Allah onun gözüne:

"—Bak işte sizin tapındığınız böyle köpeklerin bile hakaret ettiği bir şeydir filan." diye göstertmiş onu, ondan sonra İslâm'a gelmiş.

d. Zulmün En Büyüğü

Zulmün en büyüğü ne imiş? Allah'ı tam tanıyamamak.

Allah'ı bileceğiz, Allah'ı tanıyacağız, Allah'ı seveceğiz, Allah'ın kudretini hissedeceğiz, Allah'ın duaları kabul ettiğini bileceğiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her şeye kadir olduğunu bileceğiz. Allah'ın zalimi mahvedeceğini, iyi hareket edenin hakkını vereceğini, iyi insanı mükâfatlandıracağını bileceğiz. Böyle sağlam bir iman ile Allah'a iyi bir kul olarak, çok güzel duygularla bağlanacağız. İş bu!

Bunu yapamamış, Allah var mı yok mu hiç haberi yok, dalmış dünyanın keyfine, zevkine, telaşına ve sairesine; tanıyamamış. Veya yanlış tanımış, olmadık şekilde tanımış.

Mısır Hava Yolları amblemi horozbaşı şeklinde böyle bir şey. Ben de olabilir, horoz kanatlı bir şey olduğundan hava yollarına bu başlığı koymuşlardır filan dedim. Sonra uçaklarına bindikten sonra, o uçak magazinleri, mecmuaları oluyor, onları karıştırırken a bir de baktım ki, Mısırlıların İslâm oraya gelmeden önceki tapındıkları çeşitli tanrılarını anlatıyor. Bir de Horus diye bir tanrıları varmış, kafası kuş kafası vücudu insan vücudu. A aynen

o! Baktım, Horus isimli tanrılarının resmini Mısır Hava Yolları kendisine amblem edinmiş. Bir Mısırlıya dedim ki:

"—Ya sizin yaptığınız işe bak! Hava yollarınıza bir amblem edinmişsiniz şirk, put. Yani eski Mısırlıların tapındığı bir tanrının kafasını, bir putun kafasını oraya amblem olarak almışsınız. Başka kuş bulamadınız mı? Bir başka bir şey yapın, bak Avustralyalılar kanguruyu zıplıyor diye onu amblem yapmışlar. Siz dedim başka kuşu şey yapın. Hiç bula bula yani ille böyle inanç bakımından sakat olan bir şeyi mi buldunuz?

Ankara'da da belediye reisi getirmiş Sıhhiye'ye Hitit heykeli diye heykel yapmış. Ya Hititlilerden evvel, İslâm devresi var Anadolu'da, İslâm'la ilgili bir şey yapsana! Yani getiriyorsun ta İslâm'dan önceki putperest kavimlerin putlarını, orada sergiliyorsun! Onların hatırasını oraya dikiyorsun! Güzel şeyler hatırlatsana halka! Böyle bir geyik resmi dikmiş, etrafında altından bir halka var filan. Bir putun heykeli...

Hiç başka bir şey bulamadın mı? Güzel bir şey bulamadın mı?

İlk vazifemiz Allah'ı bilmek, Allah'ı sevmek, Allah'a güzel kulluk etmek. Bunu yapamadı mı gitti insan, mahvoldu. Tamam senin defterin dürüldü, senin işin bitti demek. Çünkü sen daha seni yaratanı tanıyamamışsın.

Ya her gün birisi sana bir kese para gönderse kim gönderiyor demez misin? Bir filenin içinde yiyecek gönderse kim gönderiyor demez misin? Selam gönderse ya kimmiş bu bana selam gönderen demez misin?

Selâma bile merak edersin. “Ya tanıyormuş beni de ben onu tanımıyorum, kimmiş bir tanıyayım!” filan dersin.

E her gün sana rızık gönderiyor, her gün sana nimet veriyor Allah, sen 60, 70, 80 yıl yaşamışsın. Allah'tan hiç haberin yok. Hiç haberi yok, hiçbir şey bilmiyor, hiç kulluğu yok. Tabii bunu affetmez, en büyük zulüm bu!

e. Allah'ın Affettiği Zulüm

وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يَغْفِرُهُ اللهُ ، فَظَلْمُ الْعِبَادِ أَنْفُسَهُمْ ، فِيمَا بَيْنَهُمْ

وَبَيْنَ رَبِّهِمْ ؛

(*Ve emme'z-zulmü'llezî yağfiruhu'llàh, fezulme'l-ibâdi enfüsihim, fîmâ beynehüm ve beyne rabbihim*) "Kulların kendilerine yaptıkları zulümleri Allah affeder."

"—Kendisine yaptığı zulüm nedir yani kendisine iğne mi batırmış bıçak mı saplamış kalbine?"

Hayır, günah işlemiş. Haram yemiş, günah işlemiş bir şeyler yapmış. Günahlar işlemiş, cahillik etmiş zulmetmiş kendisine sonra pişman olmuş ağlıyor sızlıyor; "Aman yâ Rabbi! Bu kadar sene vakit geçirdim, ne kadar meğerse günahlar işlemişim! Affet beni, bağışla beni yâ Rabbi!" filan yalvarıyor yakarıyor Allah affeder. Çünkü kendisine kendisi yapmış. Kulla kendisi arasında bu günahı Allah affeder.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bir kul ne kadar günahkâr olsa, kendisinden ümit kesilmemesini Kur'an-ı Kerim'de emrediyor. Emrediyor, tavsiye ediyor. Peygamber Efendimiz'e emrediyor ki:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنفُسِهِمْ لاَ تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللهِ ،
اِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر:٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye'llezîne esrefû alâ enfüsihim*) "Kullarıma bildir, günah işleyen kullarıma bildir; (*Lâ taknetù min rahmeti'llâh*) 'Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz!' de, onlara 'Allah'ın lütfundan ümit kesmeyin! (*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîà*) Bak, Allah günahları toptan affediverir. (*İnnehû hüve'l-gafûru'r-rahîm*) O Gafur'dur, çok mağfiret edicidir." *Gafûr*, mübalağa sigasıdır. *Rahîm*, çok merhametli demek, o da mübalağa sigasıdır... Yâni, "Çok mağfiret edicidir. Sayıya, hesaba gelmeyecek şekilde çok rahmet edici, merhamet edicidir." (Zümer, 39/53) Hesaba sığmayacak kadar fazla miktarda demektir.

Yapılan bütün günahları toptan affedebilir Allah. Yani bir yıllığını affeder, beş yıllığını affeder, bir ömür boyu olan günahını

affeder.

Lise talebesiydik, İstanbul'da Bektaşî meşrebli bir kayıkçıyla karşılaştık, "Beni Allah affetmez." diyordu. Filozof gibi konuşuyor; "Ben cehennemde yanacağım. Allah beni affetmeyecek, ben biliyorum yanacağım ben." filan diyor. Böyle dallı budaklı tatlı tatlı da böyle lafı konuşuyor tabii ona cevap verecek geniş bir şeyimiz yoktu ama yani "Allah beni affetmez!" sözü günah, yasak. Çünkü Allah Kur'ân-ı Kerîm'de; "Allah'tan ümit kesmeyin!" diye emrediyor. Allah'tan ümit kesilmez. Ne kadar günah işlerse, günahkâr olursa olsun bir insan Allah affedebilir, affediyor, affedeceğini bildiriyor. Affedeceğini bildirirken affetmez demek günah oluyor. Günahları affeder.

"—Ben esrar taşıdım hocam?"

Affedebilir.

"—Ben zina işledim hocam, çok affedersiniz?"

Affedebilir.

"—Ben yalan söyledim hocam?"

Affedebilir.

"—Ben Türkiye'deyken adam öldürmüştüm?"

Affedebilir. Yalvarırsın, tevbe edersin, iyi kul olursun, bundan sonra iyilik yaparsın Allah affedebilir.

Affetmediği bir tek suç var, şirk. Şirki affetmiyor, kafirliği affetmiyor, müşrikliği affetmiyor. Bütün günahları affedebilir.

Bir de terk etmediği günahlar vardır, bırakmıyor peşini.

وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لاَ يَتْرُكُهُ اللهُ ، فَظُلْمُ العِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا ، حَتَّى يَدِيرَ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ

(*Ve emme'z-zulmü'llezî lâ yetrukühu'llàh, fezulmü'l-ibâdi ba'dühüm ba'dan, hattâ yedîre li-ba'dihim min ba'din*) "Kulların birbirleriyle olan münasebetlerinde birbirlerine geçmiş olan haklarını Allah terk etmiyor, silmiyor yani affettim demiyor."

Neden? Öbür kulu hakkı geçmiş bunun üzerine, o kulun

konuşması lazım bir bakalım razı mı değil mi?

Yani onun hakkı buraya geçmiş olunca Allah buradan "Haydi affettim." demiyor; "Git o kulumla helalleş, onun gönlünü al bakalım. Ver bakalım ondan aldığını, ondan sonra o da razı olsun, 'Peki seni affettim.' diyecek mi? Hakkını helal edecek mi?"

Eğer helal ederse eder, etmezse Allah işlemden kaldırmıyor.

Demek ki üç çeşit günah olabilir, zulüm olabilir:

1. İnançsızlık günahı, şirk günahı. Allah bunu affetmez. İnançsızlıktan kurtulmak, Allah'ı tanımak, iyi mü'min olmak, iyi müslüman olmak şart. İlk vazifemiz bu. Çalışmaktan önce, su içmekten önce, yemek yemekten önce ilk işimiz bu.

2. İkincisi, Allah'ın affettiği günahlar. Bunlar da çeşit çeşit hatalarımız, kusurlarımız; kızmışız, bağırmışız, çağırmışız. Gençliğimizde, delikanlılığımızda cahillikten adam dövmüşüz, yol kesmişiz bilmem ne filan. Ha şimdi bunlara pişman oldun, gözyaşı döktün, ağlıyorsun, dualar ediyorsun. Affeder Allah. Bunları affeder.

3. Bir de kullarla olan aradaki münasebetlerden doğan günahlar; malını almışsın, aldatmışsın, hukukuna tecavüz etmişsin.

“—Haaa, git onunla işini hallet, ondan sonra. Ona hakkını helal ettir.”

f. Kul Hakları

Kul haklarını, Allah o hak sahibi kulun arzusuna bırakıyor.

O bakımdan bu da tehlikeli bir şey. Yani adam ölmüş olabilir, adam uzakta olabilir, çeşit çeşit şeyler çıkabilir. En iyisi üzerine hiç kul hakkı geçirmemesi insanın... Geçirmişse hemen çarçabuk tarafından gidip helallik dilemesi:

"—Helal et hakkını... Ne yapmam gerekiyorsa yapayım. Vermem gereken bir şey varsa vereyim. Şu dünyadayken barışalım, ödeşelim âhirette benim yakama yapışma!" diye bu dünyadayken insanın kul hakkından kurtulmaya çalışması lazım.

“—Hocam, benim böyle gençliğimde, delikanlılığımda yaptığım bazı şeyler var. Ben şimdi anladım, böyle vaazlarda dinledim senin gibi hocalardan. Evet kul haklarını Allah bırakmıyormuş

peşini, ödenmesi lazımmış. Ödeyeceğim ama adamın nerede olduğunu bulamıyorum, adamı sağ mı öldü mü bilemiyorum. Bazı şeyler de üzerime haksız olarak geçmiş, sahibini bile bilmiyorum. Bilsem gideceğim ödeşeceğim ama ne yapayım?"

Hah, onların nâmına sadaka verirsin, hayır verirsin. O kadar hayrı hasenâtı verirsin dersin ki:

"—Yâ Rabbi! Ben bunun sahibini bilemediğim için bulamadığım için bak bunu hayır olarak veriyorum. Sen sevabını ona yaz. Beni o haktan kurtar, sevabı onun olsun ben de onun şeyinden kurtulayım." dersin.

Bir de bir müjdeli hadise, haber daha var ki:

"—Bir insan hacca gittiği zaman Arafat'ta Allah günahlarını affediyor. Müzdelife'de daha fazla günahları affediyor. Mina'da artık kul haklarını bile affediyor." diye bir müjde var.

Demek ki hacca gitti mi insan Allah onun bütün günahlarını affediyor.

Allah hacca gitmeyen kardeşlerimize en yakın zamanda hacca gitmeyi nasip etsin. Kul haklarından da, öteki şahsî günahlarından da tamamen affolunup sıyrılıp kurtulup tertemiz pâk olmayı nasip eylesin.

İnsanın günahlardan kurtulması için tabii hac çok büyük bir olay. Çok kıymetli bir ibadet. Ondan başka günahları sildirten bazı şeyler daha vardır, bunları da size bildireyim.

Mesela bir insanın abdest aldığı zaman, elini yüzünü yıkıyor ya, abdest aldığı zaman yıkadığı yüzünden, yıkadığı elinden, ayağından sular damlarken günahları da affoluyor. Yani yüzünü yıkıyor gözüyle işlediği günahlar, burnuna su veriyor burnuyla işlediği günahlar, ağzını çalkalıyor ağzıyla işlediği günahlar affoluyor. Elini yıkıyor eliyle işlediği günahlar affoluyor, ayağını yıkıyor ayağıyla yaptığı günahlar affoluyor.

Abdest, günahları temizleyen bir ibadet. Yani bir taraftan hakikaten terini akıtıyor insanın hakikaten elinin yağını, karasını gideriyor, hakikaten ayağının kokusunu filan gideriyor maddî temizlik sebebi oluyor. Öbür taraftan da günahlarının akmasına, yıkanmasına, temizlenmesine sebep oluyor. Abdest, bir. Bunu bilin.

İkincisi, kılınan namazlar evvelki namaz ile aradaki günahların affına sebep oluyor. Yani mesela sabah namazından sonra bir günahlar işledi bir insan; harama baktı, şöyle yaptı böyle yaptı bir günahlar işledi. Şimdi bu namazı kılınca sabahla bu namazın arasındaki günahlara bu namaz kefâret oluyor, affediyor Allah. Huzuruma geldi öğle namazını kıldı diye sabahki günahlara affoluyor. Huzuruma geldi ikindi namazını kıldı diye öğlenle ikindi arasındaki günahları affoluyor. Huzuruma geldi akşam namazını kıldı diye akşamla ikindi arasındaki günahları siliniyor. Demek ki namaz da insanın günahlarını gideren bir şey.

Ramazan ayı, bir önceki Ramazan ile bu Ramazan'ın arasındaki günahların affına sebep oluyor. Yani Ramazan'da insan güzelce orucunu tutar şey yaparsa o bir seneki günahları affediyor Allah. Bir de Ramazan'dan sonra Şevval ayı girdiği zaman altı gün orucunu tavsiye etmiş Peygamber Efendimiz. Bir senelik orucu gidiyor, siliniyor, temizleniyor.

Oruç da keffâret, oruç da insanın günahlarının silinmesine

sebep oluyor. Abdest silinmesine sebep oluyor, namaz silinmesine sebep oluyor, oruç silinmesine sebep oluyor. Hac da bir önceki hacla şimdiki haccı arasında işlenmiş bütün günahların affına sebep oluyor. İlk defa hacca gitmişse önceki bütün günahların affına sebep oluyor, ikinci defa hacca gitmişse birinci hacla ikinci haccı arasındaki günahların affına sebep oluyor.

Demek ki ibadetlerin bize pek çok çeşitli faydaları var. O faydalardan bir tanesi de günahların silinmesi. Sil baştan oluyor. Yoksa Allah bizim tepemize taş yağdırırdı. Öyle beş para etmez kullarız ki, öyle kusurlarımız var ki böyle iyi şeyler yaparak affolunuyor da insan ondan dolayı Allah yine nimetlerini kesmiyor, insanların başına taş yağmıyor, belalar musibetler defoluyor. Hani sadaka veriyorsun, az sadaka çok belayı defeder. Sadaka veriyorsun hayır veriyorsun belalar defoluyor.

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde, hayret edilecek bir şey, diyor ki:[108]

دَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ (خط. عن ابن مسعود)

(*Dâvû merdâküm bi's-sadakati*) "Hastalarınızı sadaka vererek tedavi ediniz." buyuruyor. Yani hasta burada duruyor, yatakta yatıyor, ateşler içinde kıvranıyor. Git fakire sen sadaka ver, gönlü hoş olsun, dua etsin filan, o iyilikten dolayı Allah senin hastanı iyi ediyor. "Hastalarınızı sadaka ile tedavi ediniz." diyor. Bak ne kadar enteresan şeyler.

---

[108] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.128, no:10196; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.274, no:1963; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.104; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.333, no:3376; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*; c.VI, s.341; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.282, no:3556; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.382, no:6385; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.282, no:3557; Ebû Ümâme RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.34, no:18; Übâdetü'bnü Sâmit RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.401, no:690; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.43, no:28182, 28183; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.131, no:1146.

Neden? Hastalığı veren de şifayı veren de Allah, sen Allah'ın sevdiği şey yapınca Allah onu kurtarıyor demek.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

O bakımdan bu namazları güzel kılmak, abdestleri bu şuurla güzel almak lazım!

Unuttuğum bir şey var, şimdi Cuma günündeyiz onu da söylemem lazımdı:

"—İnsan Cuma namazına, evinde boy abdesti alarak, gusül abdesti dediğimiz abdesti alarak, tepeden tırnağa yıkanarak gelirse; îmânen vahtisâben. "İnanarak ve Allah'tan sevabını bekleyerek" şuurlu bir tarzda yani tesadüfi değil. Şuurlu bir tarzda yıkanarak gelirse, geçmiş bir haftalık günahları affoluyor üç gün artık olarak."

Yani 10 gün demek. 7+3 = 10 gün demek. On günlük günahı affoluyor. Onun için Cuma'ya da gelin Cuma'yı kaçırmayın, hem de Cuma'ya gusül abdesti alarak gelin!

Şimdi buralarda gusül almak çok kolay. Ne bakımdan kolay?

Bir kere her yerde duş var, yani işyerinde bile duş var. Duşun altına gir, bir gusül abdesti al camiye öyle gel.

İşyerinde gusül abdesti alamadın?

Geçen gün ben camide abdest aldım, her zaman evde alıyordum camide abdest aldım, baktım orada duş yeri var. İyi yani insan camiye gelip camide bile alabilir. Bir gusül abdesti aldın mı, duş aldın mı yani boylu boyunca her tarafını yıkadın mı o zaman 10 günlük günahın affoluyor. Güzel bir şey.

Onun için abdestleri güzel alalım, namazları güzel kılalım, vaktinde kılalım, cemaatle kılalım.

Zekâtlarımızı verelim, eli açık olalım, sadakayı bolca verelim. Gerçi burada hani herkes çalışıyor, devletin bir garantisi var, sadaka verecek kimi bulacaksın da sadaka vereceksin. Tabii yine yolda kalmış insanlar olabilir.

Bizim buradan arkadaşlarımız vardı, beraber uçakla gidiyorduk. Malina Havaalanında bizi bekletiyorlardı öteki uçağa kadar. Arkadaşlarımız kayboldu, gittiler. Şehre inmişler. Geldi, gözü yaşlı geldi. Orada bir camiye gitmişler:

"—Hocam o kadar çok fakir var ki, o kadar fakir var ki!" diyor.

Orada çok fakir olduğunu biliyormuş, cebine zekâtlarını doldurmuş gitti, orada biz uçağı beklerken, o taksiye atladı, şehre gitti zekâtlarını oranın fakirlerine verdi geldi. Allah razı olsun. Allah kabul etsin.

Yani sadakayla zekâtı ver. Burada veremiyorsun, Türkiye'ye telefon edersin dersin ki:

"—Ben size havale çıkartacağım, şu paraları şu fakirlere, şuralara buralara verin!" dersin, böylece hayrını hasenâtını yaparsın.

Çünkü Allah'ın en sevdiği huylardan birisi muhterem kardeşlerim, cömertlik. Yani sen kazancının fazlasından, Allah'ın sana verdiği nimetlerin fazlasından başkalarına verdikçe, Allah da seviyor.

Cömert olması lazım bir insanın, bağışı eksik etmemesi gerekiyor. Eli açık olması gerekiyor, evine geleni boş çevirmemesi gerekiyor. Eline gelenin bir kısmını hayra, hasenâta vermesi gerekiyor. Ahiret için böyle kazanması gerekiyor.

Peygamber SAS hadîs-i şerîfinde buyurdu ki:[109]

السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَالْبَخِيلُ قَرِيبٌ مِنَ النَّارِ (هب. عن عائشة)

(*Es-sahiyyü karîbün mine'l-cenneti, ve'l-bahîlü karîbün mine'n-nâr*) "Cömert insan cennete yakındır. Cimri de cehenneme yakındır."

Cömertlik sanki cennetten dünyaya sarkmış bir dal gibidir. O cömertliğin dalına tutunan cennete gider. Yani dalı tutundun mu çıkarsın uçurumdan, varırsın varacağın yere...

Cimrilik eden insan zekâtını vermez. Cimrilik eder, hayrını yapmaz. Cimrilik eder, çocuklarına karşı vazifeyi yapmaz. Cimrilik eder, İslâm için gerekli harcamaları yapmaz. Ondan dolayı kusurlu olarak, vazifelerini yapmamış ihmalkâr insan olarak da cezasını çekebilir, yanabilir. Onun için müslümanın böyle bu şuurda olması gerekiyor.

---

[109] Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.VII, s.428, no:10847; Hz. Aişe RA'dan.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlenizi, cümlemizi İslâm'ı iyi anlayanlardan, kendisini iyi bilenlerden, kendisine iyi kulluk edenlerden eylesin... Müslümanların hayrı, felahı, salahı için elinden geldiğince çalışanlardan eylesin... Günahın her çeşidinden ve özellikle çok büyük bir günah olan zulümden ve zulmün her çeşidinden kaçınmayı nasip eylesin...

Dikkat ederseniz yeryüzündeki olayların hepsi bu adalet zihniyetine sahip olmamaktan, zulüm huyuna mübtela olmaktan kaynaklanıyor. Yani şu Ortadoğu'daki savaşı düşünün, savaştaki tarafları düşünün, Amerika'yı düşünün, şunu düşünün bunu düşünün. Zulmün kaynağı hep böyle bu güzel adalet duygusuna sahip olmamak, merhametsiz olmak, doğru dürüst hareket etmek şuuruna sahip olmamaktan oluyor. Bizi Allah bu kötü huylardan pâk eylesin.

Büyüklerimizden bir tanesi diyor ki:

"—Bir şişenin içine içki koysan, ondan sonra ağzını sımsıkı kapatsan, götürsen derenin, suyun, denizin kenarına, 10 sene dışını yıkasan şişe temiz olmaz."

Neden? İçine içki koydun. İçki murdar, içki pis, içki yasak, içki

haram... Dışını yıkamakla içindeki içki olan şişe temiz olmaz. İçi pis çünkü...

İşte bunu böyle söylüyor, ondan sonra da diyor ki:

"—Sen abdest alıyorsun ama içinde, kalbinde kötü huylar duruyor; zulüm duygusu duruyor, kin duygusu duruyor, haset duygusu duruyor. Daha başka pintilik, cimrilik duygusu duruyor. Böyle çeşit çeşit kötü huylar var, o huylar duruyor sen dışını yıkıyorsun. İçini de yıka, kalbini de yıka, kalbini de temizle!"

"—Kalbini nasıl yıkayacak?"

Bak Mi'rac gecesi geçti, Peygamber Efendimiz Mi'racını anlatırken, burada bu hadis kitabında da geçiyor. Kâbe-i Müşerrefe'nin yanında, böyle yarım daire şeklinde alçak bir duvar var. Kâbe'nin kuzey tarafında, Altınoluk'un altında, şu cami kadar yer kapatan şöyle bir yarım daire şeklinde alçak duvar var. İçi görünüyor, içine girilebiliyor. Orası da Kâbe'den sayılıyor, oraya *Hatîm* deniliyor. Hicr-i İsmail deniliyor.

"—Ben orada uyuyordum." diyor. "Orada duruyorken melek geldi, benim kalbimi çıkardı, altından bir tas içinde Zemzem ile yıkadı, içine iman doldurdu; yani güzel duygular doldurdu." diyor.

Demek ki mânevî bakımdan insanın kalbi kötü duygularla dolu olduğu zaman olmuyor. Peygamber Efendimiz peygamber olduğu halde, çok yüksek bir kul olduğu halde Mi'rac'a layık olabilmesi için kalbinin özel bir temizlikten geçmesi gerekmiş, yani öyle anlaşılıyor. Onun için kalp temizliğine, kalbin temiz olmasına fevkalade dikkat etmek lazım.

Malûm, kalp Allah'ın tecelli yeridir. Allah CC insanın gönlüne tecelli ediyor, yani insanın gönlüne geliyor Allah-u Teàlâ Hazretleri. O halde Allah'ın geldiği yerin temiz olması lazım, güzel olması lazım. Şair onun için şöyle söylemiş:

Sür çıkar ağyârı dilden tâ tecelli ede Hak;
Padişah konmaz saraya hâne mâmur olmadan.

"Gönlünü pâk eyle, kötü huylardan, çirkin huylardan temizle." diyor. Yani padişah gelecek olan bir yeri silmez misin, süpürmez misin, temizlemez misin? En güzel şilteleri koymaz mısın, en

güzel perdeleri asmaz mısın? En oyalı desenli güzel şeyleri koymaz mısın padişah gelecek diye?

"—O halde sen de kalbini temizle!" diyor.

O halde biz de el-hamdü lillâh müslümanız. Müslümanlığın her şeyi güzel, her şeyi hikmetli. Dışımızı yıkıyoruz, abdest alıyoruz, gusül oluyor, tıraşlar ve saire filan. Kötü kokuları izale etmek, fazla kılları kesmek, temiz elbise giymek bu dış temizliği… Bir de kalbi temizlememiz lazım! Kötü huyların her çeşidinden kalbimizi pâk etmemiz lâzım. Sapasağlam iman doldurmamız lazım kalbimize. Sapasağlam yakîn doldurmamız lazım, sıdk u sadâkat doldurmamız lâzım!

Allah bizi o güzel huylara sahip eylesin… Kötü huylardan pâk eylesin… Hayırlı bir ömür sürdükten sonra îmân-ı kâmil ile göçmeyi nasib eylesin… Huzuruna sevdiği, razı olduğu mü'min-i kâmil kullar olarak varmamızı nasib eylesin... Âhirette Firdevs-i Âlâ'sına dahil eylesin… Habîb-i Edîbine komşu eylesin… Cemaliyle müşerref eylesin… Ebedî saadete nâil eylesin, sevdiklerimizle beraber…

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-fâtihah!

15. 12. 1991 - Avustralya

26. AHİRET İÇİN HAZIRLANMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti ve tâci ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bir insan, namazı camide bekliyor mu? Camide namaz kılmak için beklediği müddetçe sevap alıyor. Çünkü niyeti namazı beklemek. İnşaallah, Allah hepinize öyle sevaplar vermiştir. Allah, hepinizden razı olsun.

Dün, Adelaidli Selim Hoca kardeşimizin evindeydik. Kütüphanesinde *Sünen-i Dârimî* varmış. Nasıl başladığına bakmak için açtık. Her kitabın bir başlayışı var; bu başlangıcın da bir hikmeti, bir sebebi var.

Sünen-i Dârimî çok kıymetli hadis kitaplarından birisi. Musannifi olan büyük alim 181 hicri yılında doğmuş, 255 hicri yılında vefat etmiş bir zat-ı muhterem. Kitabına başlangıç olarak, Peygamber Efendimiz gelmeden önce Arap toplumunun nasıl olduğunu almış. Bir topluluğa peygamber geldiği zaman, durumun nasıl olduğu iyice belli olsun, mukayese imkânı olsun diye ilk önce bu konuyu alıyor.

"—Bak, durum buydu; ondan sonra Allah, alemlere rahmet olarak o Peygamber'i gönderince durumu ne oldu?"

Bunun anlaşılması için böyle başlamış. Her yiğidin bir üslubu, bir yoğurt yeyiş tarzı oluyor. O mübarek, rahmetli, Allah şefaatine erdirsin, büyük alim de böyle başlamış.

a. Cahiliyet Nedir?

Araplar nasıldı? Bununla ilgili bir kaç rivayet almış. Sahabeden birisi, yani Peygamber Efendimize iman edip müslüman olan, saadete erenlerden birisi diyor ki:

"—Biz cahiliyet devrindeydik.."

Peygamber Efendimiz gelmeden önceki devir.

Nasıl bir cahiliyet bu? Okuma yazma bilmek ya da bilmemek mi?

Hayır. Belki, İslam gelmeden önce de geldikten sonra da okuma yazma bilmeyen insanlar vardı. Bu cahillik başka. İlk devirdeki o cahillik iman cahilliği, Allah'ı bilme hususundaki cahillik. Sahabi devam ediyor:

"—Biz, yolda giderken önümüze güzel bir taş gelse ona bile tapardık. Seyahatlerimize, putları yanımıza alır öyle giderdik. Daha garibime giden şey, yanımızda taşıyacak put bulamazsak, çölde develerimizle bir yere konup çadırlarımızı kurduğumuzda taşları bir yere toplar yığın yapardık. Ondan sonra o yığının üstüne devenin sütünü sağardık ve ona tapınırdık."

Sütlü taşa tapıyorlarmış. Ne akıl, ne mantık? İnsanoğlunun ne halden ne hale geçtiğini anlatmak bakımından bunları zikrediyorum. Hz. Ömer RA'ın bir anlatması var:

"—Kendi elimizle hamurdan putlar yapardık, tapınırdık, acıkınca da yerdik." diyor.

Yine bunlar içinde bir rivayet var. Putlarına bir kurban takdim etmişler. Köpeğin birisi gelmiş, takdim edilen kurbandan yemiş. Sonra da affedersiniz, ayağını kaldırmış, putun üstünü pislemiş. O putun bir hayrı, bir faydası, bir kuvveti, bir kudreti olsaydı, köpek bunu yapabilir miydi?

İşte insanoğlu o kadar cahilken, o kadar zalimken, o kadar yalan yanlış yollarda iken, Allah-u Teàlâ Hazretleri en sevgili kulu olan Muhammed Mustafa'sını alemlere rahmet olarak göndermiş. İnsanları hak yola çağırmak için, gerçekleri görsünler diye, yeryüzünde herkesin "*Lâ ilâhe illa'llah*" sözünün manasını kabul etmesi için.

Peygamber Efendimiz, sırf onu kabul ettirmek için gayret sarf

ederek ömrünü geçirmiş. Arap diyarından şirki, küfrü çıkartmış, yıkmış; o diyarları temizlemiş. Bu din okyanuslardan öteye aşmış, başka kıtalara ulaşmış. Ecdadımıza gelmiş, başka milletlere gelmiş.

El-hamdü lillâh, Allah'ın varlığına, birliğine inanıyoruz. Onun Peygamber'ine bağlanmış, gönül vermişiz; onun ümmetiyiz, sevinçliyiz, gururluyuz, iftihar ediyoruz, rahmetine ereriz diye ümit ediyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi rahmetine erdirsin.

b. İslâm'ı Tebliğ Görevi

Yalnız, insanların taptıkları şeyler sadece görünenlerden ibaret değil. İslam'dan sonra insanlar başka şeylere tapmadılar mı? Tabii, İslam'ın ulaşmadığı yerlerde başka dinlere mensup olan insanlar var. O da bir bakıma bizim kusurumuz. Neden?

Peygamber SAS Efendimiz, kendi sağlığında her yere İslam'ı tebliğ etti. Hatta, Arap diyarından Bizans'a, Heraklius'a mektup gönderdi. Tarih kitapları onun mektuplar yazdığını bildiriyor. Hatta bu mektuplardan birisi Topkapı Müzesi'nde elimizde. Bizanslılar'a mektup göndermiş, Süryaniler'e mektup göndermiş, Mısırlılar'a mektup göndermiş, Bahreynliler'e mektup göndermiş, Sâsâniler'e mektup göndermiş; her tarafa İslam'ı tebliğ etmiş.

Hiccetü'l-Veda' ya da *Haccetü'l-Vedâ* —iki türlü de söyleniyor— denilen Veda Haccında, yani en son haccında cemaate soruyor Arafat'ta:

أَلاَ هَلْ بَلَّغْتُ ؟

(*Elâ hel bellağtü*) "Tebliğ ettim mi?"

Cevap veriyorlar:

نَعَمْ ، بَلَّغْتَ الرِّسَالَةَ وَأَدَّيْتَ الأَمَانَةَ

(*Neam, bellağte'r-risâlete ve eddeyte'l-emânete*) "Evet, ettin yâ

Rasûlallah! Bizlere peygamberliğini tebliğ ettin, üzerindeki emaneti yerine ulaştırdın. Vazifeni yaptın!"

Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz üç defa:

اَللّٰهُمَّ اشْهَدْ

(*Allàhümme'şhed*) "Yâ Rabbi şahid ol! Bunlar vazifemi yaptığıma şehadet ediyorlar, sen de kabul et!" buyurdular.

Ondan sonraki nesil ne yaptı?

Ondan sonraki nesil de aynı ateşle, aynı şevkle, aynı sevgiyle, aynı cesaretle, aynı enerjiyle, oradan aldıkları güçle kuvvetle dünyanın her tarafına yayıldılar. Türkistan'a gittiler, Bizans'a gittiler, Kafkasya'ya gittiler, adını bilmediğimiz akıllara durgunluk verecek yerlere o zamanın imkânlarıyla gittiler. İslam'ı anlattılar.

Ukbe ibn-i Nafi, Mısır'ı, Libya'yı, Tunus'u, Cezayir'i, Fas'ı geçti, Atlas Okyanusu'na kadar dayandı. Bu jesti çok hoşuma gidiyor: Önüne Atlas Okyanusu gelmiş. Uçsuz bucaksız bir derya. Devesini sürdü. Devesi uzun bacaklı bir hayvan. Suyun içinde yürüdü, yürüdü, yürüdü, gitti. Ama hayvanın da canı var, korkusu var. Suyun derinleştiği bir yerde durdu. Devesi daha öteye gitmeyince Ukbe ibn-i Nafi açmış elini, demiş ki;

"—Yâ Rabbi! Senin dinini yaymak için diyar diyar gezip geçip buraya kadar geldim. Önüme bu koca deryayı çıkarttın. İşte buraya kadar gelebiliyorum. Bunu geçmeye kudretim yok, gücüm yetmiyor. Ancak bu kadar yapabildim, kabul et yâ Rabbi! Affet yâ Rabbi!

Orada böyle dua etmiş. Onlara, ancak büyük coğrafi manialar, o zamanın imkânı ile geçemeyeceği şeyler mani olmuş. Onun dışında, gidebildikleri yere kadar gitmişler. Müslümanların eski coğrafya ve tarih kitapları okunursa nerelere gittikleri hayretle görülür.

Vazifelerini yaptılar. "Ben tüccarım, ben memurum, benim ailem var, çoluk çocuğum var, benim karnım aç, para kazanmam lazım..." demediler. Ana meslekleri Allah'ın dinini yaymak oldu.

Tabii, ondan sonraki nesillerde de Allah'ın nice has kulları çıkmış. Nice halis, nice sàlih kullar çıkmış. Onlar da vazifelerini yapmışlar.

c. Abdullah ibn-i Mübarek

Tebe-i tabiînden Abdullah ibn-i Mübarek çok hoşuma gidiyor. Hacca gitmek çok sevap diye, bir sene hacca gelirmiş Horasan'dan; bir sene ticaret yapar, kervan tanzim edermiş, mal alırmış, götürürmüş, para kazanırmış; bir sene de cihada gidermiş Allah yolunda. O da sevap diye. Kalkar gelirmiş bizim Anadolu'ya; Tarsus'a, Adana'ya kadar gelirmiş.

Hatta bir hikâyesi de çok hoşuma gidiyor. Tarsus'ta bir düşmanla yeke yek, teke tek karşılaşmışlar. Bizim Abdullah ibn-i Mübarek hem hadis alimi, hem fakih, hem zâhid, hem sofi, hem sàlih, hem muhlis, hem de silahşor. Rahmetli, bahadır, roman, efsane kahramanı gibi bir şey. Önüne dört beş kişi geldi mi hepsini deviren bir insan. Vücudu idmanlı, ağzı dualı, dili zikirli, bileği kuvvetli bir insan. Ama Allah karşısına öyle bir düşman çıkartmış ki vuruşmuşlar, vuruşmuşlar, vuruşmuşlar, yenişememişler. Düşman da çetin cevizmiş, zorlu bir kimseymiş. Bakmış namazın vakti geçecek, demiş ki;

"—Ben müslümanım, benim ibadetim var. Mütareke yapalım, ben namazımı kılacağım."

Öbürü de;

"—Senin ibadetin varsa benim de dinim var, ibadetim var, peki, demiş."

Abdullah ibn-i Mübarek orada, derenin kenarında abdest almış, namaza durmuş. Yanında kılıcı namazı eda etmiş. Öbürü de kendi dinine göre ibadetini yaparken Abdullah ibn-i Mübarek'in aklından şöyle geçmiş;

"—Ben bu adamı yenemedim. Hazır atından inmişken,

aşağıdayken şu adama saldırayım. Fırsat elimdeyken haklarım. Nasıl olsa kâfir, bir tane eksik olsun.”

O böyle düşünürken, hemen bir ayet hatırlamış, kendisine hatırlatılmış, aklına getirtilmiş:

إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولاً (الإسراء:٣٤)

(*İnne'l-ahde kâne mes'ûlâ*) [Muhakkak ki verilen söz, sorumluluğu gerektirir.] (İsrâ, 17/34) Ahdü peyman, anlaşma, sözleşme önemli; Allah insana onu sorar.

Ahdine riayet ettin mi? Anlaşmana sadık kaldın mı? Sözünde dürüst müsün? Allah ahirette bunları soracak. Ahid, anlaşma önemli şey. Ahd ü peyman etmek, söz vermek önemli. İnsanın sözünde durması lâzım!

Bu ayet Abdullah ibn-i Mübarek'in hatırına gelivermiş oluyor. Adeta Allah CC. ona demiş oluyor ki;

“—Ey kulum, sen onunla anlaşma yapmadın mı? Sen ibadet edeceksin, o da ibadet edecek. Sen ona saldırmayacaksın, o da sana saldırmayacak. Ahdine sadık olsana!”

Allah, bu ayeti hatırlatmakla böyle demiş oluyor. Ben bunu Medine'de böyle anlattığımda, bizim Ali Ulvi Kurucu dedi ki:

“—Kur'an-ı Kerim'in böyle hasseleri vardır. Hem Peygamber Efendimize inmiştir, hem de bir insanın kendisine hitap ediyor gibidir. Böylece onun bir haline işaret eder. Kur'an-ı Kerim böyle canlıdır.”

Abdullah ibn-i Mübarek'e de böyle ihtar gelmiş oluyor. Hasılı, büyük mücahid, arif insan, sofi insan, gönlü zengin, gönlü aydın, nurlu insan. Bunun manevi bir ihtar olduğunu, ahdine riayet etmesi gerektiğini anlamış.

Daha, kılıcı alıp da saldırmış değil, sadece içinden geçen bir düşünce. Farklı bir düşünceye kayma durumu olduğu için hemen hatırlatılmış. Hatalı düşündüğünü anlamış, ihtar yediğinden

dolayı üzülmüş, başlamış hüngür hüngür ağlamaya.

Asker adam, mücahid adam, feleğin çemberinden geçmiş, çelikleşmiş insan ağlar mı? Ağlamaya başlamış. Neden? İnsan Allah korkusundan ağlar. Kalbi canlıysa, kalbi nurluysa, Allah korkusundan ağlar.

Peygamber SAS Efendimiz'in duası var:[110]

اللّٰهُمَّ إنّي أعُوذُ بكَ مِن قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ ، وَمِنْ دُعاءٍ لاَ يُسْمَعُ ، وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ ، وَمِنْ عِلْمٍ لاَ يَنفَعُ (ت. ن. عن ابن عمرو ؛ د. ن.

[110] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.347, no:1324; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.351, no:5372; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.292, no:246; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.340, no:8469; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.445, no:7869; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.185, no:354; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.412, no:6537; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.187, no:29737; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.462, no:1879; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.386, no:3404; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.310, no:5347; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.198, no:6865; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.446, no:7874; ; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.194, no:29760; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Müslim, Sahîh, c.XIII, s.251, no:4899; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.337, no:5363; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.371, no:19327; Taberânî *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.201, no:5088; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.444, no:7864; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.359, no:306; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.472; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.132, no:4307; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.114, no:267; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Taberânî *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.52, no:11020; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.210, no:17171; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.206, no:662; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.473; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.17, no:2603; Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.439, no:19635; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.381, no:19421; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.716, no:1957; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.404, no:394; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.179, no:3631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.193, no;4999.

(ه. ك. عن أبي هريرة ؛ ن. عن أنس)

(*Allàhümme innî eùzü bike min kalbin lâ yahşa'*) "Allahım, ürpermeyen kalpten, (*ve min duàin lâ yüsma'*) kabul olunmayan duadan, (*ve min nefsin lâ teşba'*) doymayan nefisten, (*ve min ilmin lâ yenfa'*) fayda vermeyen ilimden sana sığınırım." buyuruyor.

Bazı rivayetlerde:[111]

وَمِنْ عَيْنٍ لاَ تَدْمَعُ

(*Ve min aynin lâ tedmeu*) "Ve ağlamayan gözden sana sığınırım!" ibaresi de vardır.

Duygulu olmak güzel şey, katı kalplilik fena şey...

Başlamış ağlamaya. O ağlayınca düşman da sormuş, demek ki ihtiyatlı olduğu için o da bunu gözetliyor;

"—Niye ağlıyorsun?"

"—Senin yüzünden Rabbim beni azarladı."

"—Nasıl azarladı?"

"—Ben böyle düşündüm, aklıma bu ayeti getirtti, 'Ahdine sadık olsana!' diye. Bu bir azarlama gibi oldu."

Abdullah ibn-i Mübarek böyle deyince başlamış o da ağlamaya.

"—Senin dinin hak din!" demiş, kelime-i şehadet getirmiş, müslüman olmuş.

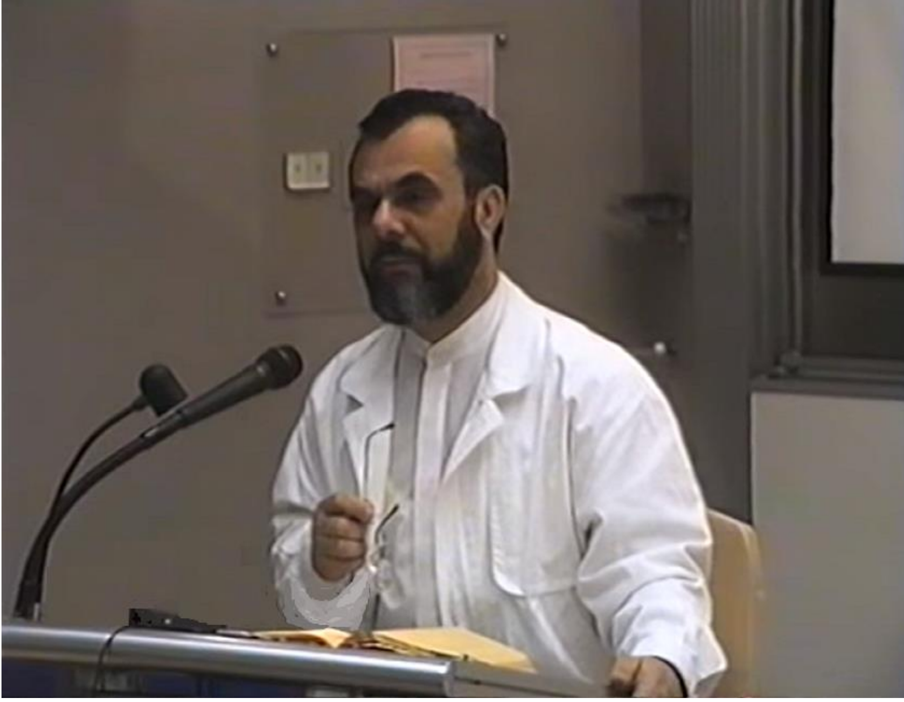
Onlar vazifelerini yapmışlar, biz ne yapıyoruz? Sıra bize geldi. Onların hatıraları güzel…

Hadis-i şerifte bildiriliyor ki:[112]

---

[111] İbn-i Hacer, *Fethü'l-Bârî*, c.XI, s.139, no:5978; İbnü'l-Cevzî, *Keşfü'l-Müşkil min Hadîsi's-Sahîhayn*, c.I, s.575, no: 1172975.

[112] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.285; Süfyan ibn-i Uyeyne Rh.A'ten. Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.249; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.325; Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmûa*, c.I, s.254, no:109; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.763, no:1772.

عِنْدَ ذِكْرِ الصَّالِحِينَ تَنْزِلُ الرَّحْمَةِ .

(*İnde zikri's-sàlihîne tenzîlü'r-rahmeh*) "Sàlih insanlar yad olunduğu, anıldığı, zikredildiği zaman Allah'ın rahmeti oraya yağar, iner."

Onların hayrı, bereketi vardır, bu da zikirdir, önemlidir.

Ama biz ne yapıyoruz?

İnsanoğlu yalnız Arapların yaptığı gibi beğendiği, hoşuna giden biçimli taşa mı tapar? Ay'a, Güneş'e mi tapar?

Hayır! Görünmeyen şeylere de tapıyor. Mesela, kimisi nefsine tapıyor, nefsinin hevâsına tapıyor. Allah-u Teàlâ ayet-i kerimede şöyle buyuruyor:

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلٰهَهُ هَوَاهُ (الفرقان:٤٣)

(*E raeyte meni'ttehaze ilâhehû hevâhu*) "Kendi hevâ-yı nefsini kendine ilâh edinmiş olanı gördün mü?" (Furkan, 25/43)

"—Emret nefsim, ben senin kulunum. Sen ne istersen onu yapacağım. 'İçki iç!' de, içeceğim, 'Kumar oyna!' de, oynayacağım. 'Keyif et!' de, edeceğim; "Plaja git!" de gideceğim; "Günah işle!" de işleyeceğim; emrindeyim."

Çünkü nefsinin arzularını, heveslerini put edinmiş. Nefsi ne arzu ediyorsa, geçmiş karşısına "emret" diyor, onun sözünü dinliyor. Böyle olabilir. Çünkü Kur'an-ı Kerim bunu bildiriyor. Nefsinin arzularına göre hareket edince ona tapınmış oluyor, onu put edinmiş oluyor.

d. Zeki İnsan Kimdir?

Kimisi dünyaya tapar, dünyalığa tapar. Sonunda ne olur? Dünya kimseye kalmaz.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[113]

الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ ، وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ؛ وَالْعَاجِزُ مَنْ

---

113 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.281, no:7141, 7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.107, no:863; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.18, no:3489; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.140, no:185; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s:56, no:171; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.310, no:4930; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.184, no:354; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhàsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.186, no:7741; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.679, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.458, no:15935; RE. 229/7.

أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا ، وَتَمَنَّى عَلَى اللهِ الأَمَانِيَ (ت. عن شدَّاد

بن أوس)

ME. 898 (*El-keyyisü men dâne nefsehû, ve amile limâ ba'de'l-mevt*) "Zeki, kurnaz, akıllı, uyanık insan, kiyaseti olan, meseleleri kavrayabilen insan, nefsini emri altına alan, ona hakim olan ve ahireti için hazırlanan, kendisini Mahkeme-i Kübra'ya göre ayarlayan, cenneti kazanmak için hareket eden, cehenneme düşmemek için tedbir alan insandır."

Neden? Çünkü cehenneme düşmek, cayır cayır yanmak belâların en büyüğüdür. Cenneti elden kaçırmak en büyük hasretliktir. İnsan çok "Ah, vah!" eder ama iş işten geçmiş olur.

Akıllı insan bu fırsatı elden kaçırmaz, cenneti elden kaçırmaz. Akıllı insan gidip de "pattadak!" cehennemin ateşinin içen düşmez. Akıllı insan nefsine hakim olur.

İnsanın içinde nefis diye bir varlık vardır. Kimisi nefsini put edinmiştir, ona tapınıyor. Nefsi ne derse onu dinliyor. Nefsini dizginleyecek, nefsinin dizgininden tutup ona hakim olacak. Allah'ın rızasına göre hareket edecek.

Allah'ın rızasının nerede olduğunu da âlimden öğrenecek. "Nasıl hareket etmem lazım?" diye hocasına danışacak. Peygamber Efendimiz:

"—İnsanlar bu dünyada hocaya muhtaç olduğu gibi ahirette de hocaya muhtaç olacak" diyor.

Ahirette nasıl muhtaç olacaklarmış hocaya? Allah-u Teàlâ Hazretleri diyecekmiş ki cennetlik kuluna:

"—Kulum, dile benden ne dilersen, iste, temenni et! Ne temenni edersen sana vereceğim."

O da dönüp alim hocasına soracakmış;

"—Rabbim böyle diyor, ne isteyeyim?" diye.

Orada bile muhtaç olacak. Bilgi çok önemli, hoca çok önemli. Dinini bilen, dinini yaşayan insan çok önemli.

مَنْ كَانَ فِي هٰذِهِ أَعْمٰى فَهُوَ فِي الآخِرَةِ أَعْمٰى وَأَضَلُّ سَبِيلاً

(الإسراء:٧٢)

(*Men kâne fî hâzihi'l-a'mâ fehüve fi'l-âhireti a'mâ ve edallü sebîlâ*) "Bir insanın bu dünyada mâneviyatı yoksa, manevi gözü, gönül gözü körse, kalbi taşlaşmışsa, gerçekleri görmüyorsa, ahirette de âmâ olarak haşrolacak. Yolu daha çok şaşırmış olacak." (İsrâ, 17/72)

Allah öyle kimseleri ahirette âmâ olarak, gözü görmeyerek haşredince, onlar diyecek ki:

رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنتُ بَصِيراً (طه:١٢٥)

(*Rabbi lime haşertenî a'mâ ve kad küntü basîrâ*) "Yâ Rabbi, ben dünyada gözü gören bir insandım. Etrafa bakardım, dağları

görürdüm, yerleri görürdüm, manzaraları görürdüm. Gözlü bir insandım. Sen burada beni niye âmâ olarak haşrettin?" (Tâhâ, 20/125)

Allah-u Teàlâ da buyuracak ki:

كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسَى (طه:١٢٦)

(*Kezâlike etetke âyâtünâ fenesîtehâ ve kezâlike'l-yevme tünsâ*) "Hayır, sen dünyada görmüyordun ki... Senin gördüğün ağaç, dağ, taş mühim şey değil ki. Ayetlerim, emrim, hükmüm geliyordu sana; sen onu hiç dinlemiyor, kulak asmıyordun, anlamıyordun, uymuyordun, kabul etmiyordun. Orada ahireti unutan sen miydin? Benim ayetlerimi, ahkâmımı unutan sen misin? Bugün ben de seni unuttum, ben de senin işini görmeyeceğim. Ben de sana hayır vermeyeceğim, rahmet etmeyeceğim." (Tâhâ, 20/126)

Orada daha beter bir duruma düşecek. Akıllı insan bunu görür, ahirete göre hazırlanır.

e. Akılsız İnsan Kimdir?

Hadisi şerife devam ediyoruz. :

وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا ، وَتَمَنَّى عَلَى اللهِ الْأَمَانِيَ

(*Ve'l-âcizü men etbea nefsehû hevâhâ*) "Kârını zararını tesbit edemeyen, menfaatini düşünemeyen, kendisini kazançlı çıkaracak işleri ayırt edemeyen, zarara uğratacak işlerin zararlılığını anlayamayan âciz insan da, nefsini hevâ-yı nefsinin peşine salıverir, serbest bırakıverir, hevâ-yı nefsinin peşinde koşar durur ömrü boyunca..."

Nefsini salıvermiştir. Dizginini atın üstüne bırakmış, üstüne binmiş, at onu gemi azıya almış doludizgin bir yere götürüyor. Uçuruma mı götürüyor, ormanlığa mı götürüyor, ağaca mı çarpacak, gözüne dal mı girecek, devrilecek mi, ne olacak?

(*Ve temennâ ale'llàhi'l-emâniye*) “Bir de ‘Allah Gafûru'r-rahîmdir, mağfiret etmeyi, affetmeyi sever. Beni de affeder, bana da cennetini verir.’ diye Allah'tan ümit eder.”

Ümitleri çok. İyi ama sen hiç hazırlanmadın. Nefsine uydun, ama umuyorsun. Hiç çalışanla çalışmayan bir olur mu? Hiç kâfirle mümin bir olur mu? Hiç âsî ile mûtî bir olur mu?

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi kendisine mûtî kullardan eylesin… Nefsini yenen kullardan eylesin… Ahirete hazırlananlardan eylesin… Cehennemden kendisini kurtaranlardan eylesin…

Rasûlüllah'ın getirdiği hakka tabi olanlardan eylesin… Rasûlüllah'ı tanıyanlardan eylesin… Üzerimize indirilen Kur'an-ı Kerim'i bilenlerden eylesin… Kur'an-ı Kerim'in ehli olmayı nasib eylesin… Şu mübarek kitabı bizlere şefaatçi eylesin… Şu mübarek kitaba uymak suretiyle Rabbimizin rızasını kazanmayı nasip eylesin…

Rabbimiz, kadınlar, erkekler, çoluk çocuk, aile efradımız, akrabalarımız, sevdiklerimiz, istediklerimizle, arkadaşlarımızla, dostlarımızla bizi dünya ve ahiret saadetine nail eylesin… Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin…

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve habîbihi'l-müctebâ muhammedeni'l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

27. 01. 1991 Renmark, Adelaide